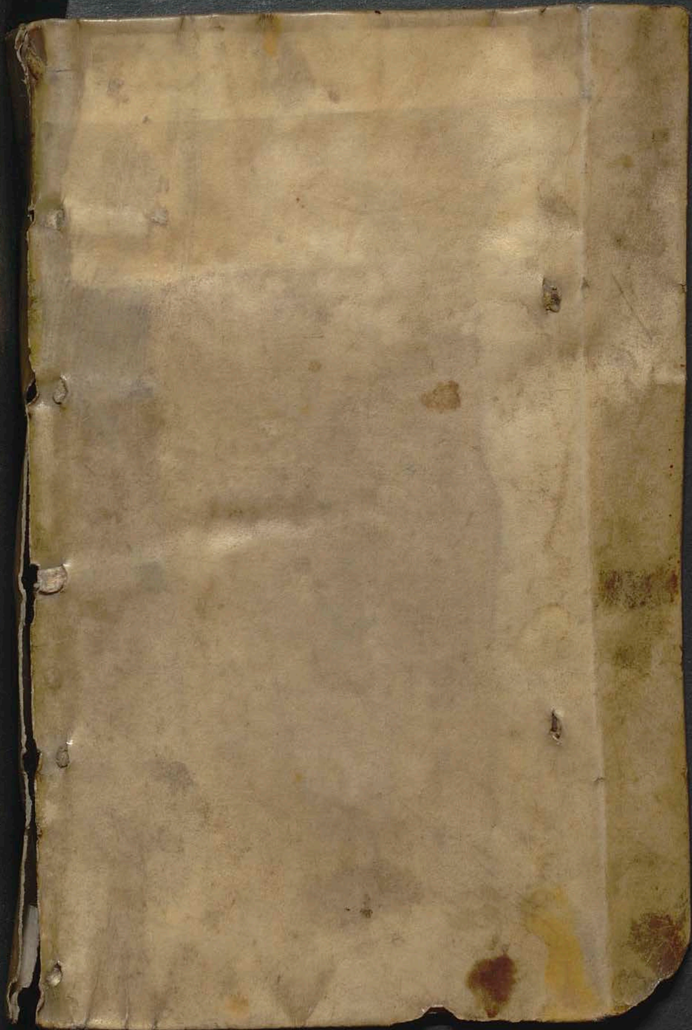
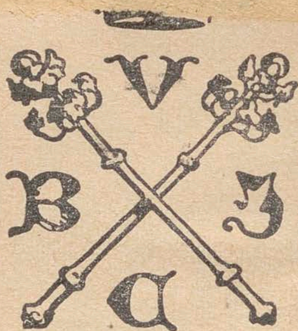

V
B
J
C

APOPHTHEGMATA GRAECA REGVM & ducum, philosophorum item, aliorúmque quorundam ex Plutarcho & Diogene Laertio.

CVM LATINA INTERPR.

Loci aliquot in Græco contextu emendati fuerunt: aliorum autem quorundam emẽdationẽ cum nostris editionibus Plutarchi & Laertii atque Stobæi accipies.

ANNO M.D.LXVIII

Excudebat Henricus Stephanus, illustris viri Huldrichi Fuggeri typographus.

HENRICI Stephani octastichon de hac sua apophthegmatum editione, quæ ea lingua vtraque exhibet.

Grata equidem arguti cunctis est gratia dicti,
Lingua sonet nobis hoc aliena licet.
Grata bis arguti censetur gratia dicti
Lingua quod autoris, non aliena sonat.
Grata ter atq; quater dicti quod lingua loquuta est
Qua nulla ex gratis gratior esse potest.
Ingrato at sicui lingua hæc nõ empta labore,
Grata minus dicta hæc, grata futura tamen.

HENRICVS STEPHANVS lectori φιλαστείῳ S. P. D.

SAEPE numero miratus sum qui fieret ut quũ tot alii Graeci libelli toties enchiridii forma editi unà cum Latina interpretatione essent, tam utilẽ apophthegmatum libellum nemo itidem edidisset, fortasse autem ne de edẽdo quidem quisquam cogitasset. Nec verò miratus sum duntaxat, sed aegrè etiam tuli, iniuriámque & huic opusculo, quòd praetermitteretur, & linguae Graecae studiosis, praesertímque tyronibus, fieri putaui, qui magno cõmodo quod ex tali eius editione percipere poterant, priuarẽtur. Tãdem verò ut animo ipse meo morẽ gererem, quod in alio nullo scriptore Graeco, id in hoc ab aliis praetermisso praestiti, nimirum ut & cũ Latina interpretatione eregione posita, & enchiridii (ut loquuntur) forma, manibus eorum quos dixi, teri posset. Quo nomine an gratiam ab illis initurus sim nescio, inire me certè debere vel maximam, persuasum habeo: quippe qui non paruum parui huius libri editione beneficium in illos me contulisse sciam. Quod enim scripti genus in vniuersa lingua Graeca extat

quod tam multa tam paucis verbis, tam propriis, tam dilucidis, tā elegātibus cōprehendat? quod tantam cum tāta vtilitate delectationē coniūctā habeat? quod tam facilè mandari memoriæ poßit? & quod vbi semel mandatum memoriæ fuerit, tot se offerant in eam reuocandi occasiones? Adeo vt hoc quoque mirum mihi videatur, cur, si pueros excolere memoriam oportet (vt certè oportet) apophthegmata locum aliquem inter illa quæ ediscere iubentur, non obtineant. At non omnia captui puerorum conueniunt. Fateor id quidem: sed quæ conueniant, à sagaci præceptore seligi posse aio. Addo etiam, pleraque esse apophthegmata, præsertim verò ea quibus ad obiectum aliquid respondetur, quæ existimem pueris non sine magno fructu ad scribenda epigrammata proponi posse, id est vt vniuscuiusque sententiam breui epigrāmate includant. Ipse certè non paruum olim ex hac scriptione emolumentum percipere mihi videbar. Cæterùm non dixi me mirari quòd in aliis quàm his memoria eorum excolatur, sed quòd hæc non aliquē inter illa locū teneant: quoniā ita hæc cōmendo, vt interim quædam etiam alia in hoc numero ponēda censeam, & quidem poetarum γνώμας, id est sententias, vel ma-

ximé.(Vnde & has cum Latina interpretatione, enchiridij itidem vel potius enchiridioli forma committere prelo cœpi, & quidem comicas, à quibus initium sumpsi, à cæteris distinguens) Sed suo in his vtatur quisque iudicio, mihi meum indicasse sit satis.

Quum porro apophthegmatum numerum multo maiorem congerere possem, his contentus esse malui, non solùm ne suam (vt ita dicam) mensuram hæc voluminis forma excederet, sed multo etiam magis quòd hæc ad afferēdā pueris quam cupiebā vtilitatē abundè multa esse viderētur. Horum certè (puerorum dico) & in reiiciendis obscœnis à me habita ratio fuit.

Quæ autem circa deprauatorum locorum emendationes, vltra illa quæ iam præstiti, præstari poterunt, ea (vt in fronte huius libri dixi) à meis editionibus Plutarchi & Diogenis Laertij, necnon Stobæi, expectanda erunt.

Superest vt de interpretatione dicam. hāc ex Raphaele Regio potius q̃ ex Erasmo sumpsi, quòd liberior huius quam illius sæpe interpretatio sit, raro fidelior. Imo verò plerisque in locis à Raphaele discedens Erasmus, simul à vero autoris sensu discessit. Adde quòd leuia alioqui Græci exempla-

ris menda Erasmum in magnos errores impulerunt. nō itidem Raphaelem. Cuius rei exemplū proferre libet. Vbi Parysatidis dictum commemorat Plutarchus, habent typographicæ editiones quæ meā præcesserunt, τὸν βασιλέα *pro* τὸν πρὸς βασιλέα: *quod leue editionum illarum mendum Erasmum in grauem errorem impulit. (leue appello quod leui labore emendari potuit) quū enim ibi legisset,* Παρύσατις ἡ Κύρου καὶ Ἀρταξέρξου μήτηρ ἐκέλευε τὸν βασιλέα μέλλοντα μετὰ παῤῥησίας διαλέγεσθαι, βυσσίνοις χρῆσθαι ῥήμασι, *interpretatus est*, Parysatis Cyri & Artaxerxis mater præcipere solet vt rex palam & liberè loquuturus, verbis byssinis vteretur, hoc est magnificis ac mollibus, quò sermonis blandities rei mitigaret asperitatē. *Quibus subiungit, ad huius dicti enarrationem, Reges bysso vestiuntur: sed talem decet regis esse orationem qualis est amictus. Atque ita Erasmus consentaneam suæ interpretationi explicationem subiunxit, sed neutram certè rationi consentaneam. Vtrius enim potius est, mollibus & blandis verbis vti, ipsiúsne regis, an eius qui eum alloquitur? Imò verò de hoc dubitare, esset in dubium vocare sitne rex* ἄρχων *an* ἀρχόμενος. *Multo igitur rectius Raphael,* Parysatis

Cyri & Artaxerxis mat er iubebat eum qui regem alloquuturus esset, byssinis & mollibus vti verbis. *legens videlicet* τὸν πρὸς βασιλέα μέλλοντα διαλέγεσθαι. *(vt autem lectionem hanc vet. exemplaria, sic & constructionem istam verbi* διαλέγεσθαι, *plerique scriptorum loci confirmant) Quo vno exemplo quum fidem eius quod dixi fieri posse censeam, (videlicet Erasmũ alicubi à Raphaelis interpretatione discedentem, à vero autoris sensu discessisse, & à paruo errore in magnũ impulsum fuisse) alia nõ adiiciam. Sed hoc addã potius, me in excudenda & Plutarchi & Diogenis Laertii interpretatione vtilitatis publicæ studiosum potius quàm religiosum fuisse, & ad plerosque locos in quibus interpretes apertè cæcutierãt, conniuere noluisse: alios tamen multos, & plures etiã fortasse, alii tempori & alii otio (quod nunc quum minimè suppeteret, loci illi ex tempore & inter legenda quæ vocamus typographica specimina emendandi fuerunt) vel potius aliorum otio relinquentem.*

RAPHAELIS REGII EPIstola, quam præfixit suæ interpretationi apophthegmatũ regum & imperatorũ (idest ducum) à Plutarcho collectorum.

RAPHAEL REGIVS IOANNI LVBRANCIO POSNAniensi episcopo, regis Poloniæ consiliario, felicitatem.

DIonysius ille maior Syracusanorum tyrannus, benignissime põtifex, quum in filii adhuc adolescentis cubiculum aliquando ingressus, multa pocula & argentea & aurea vidisset, exclamasse fertur, Indignus es fili principatu, qui tot poculis à me acceptis neminem tibi conciliaris. Dictũ profectò sapienti rege dignissimum. nihil enim principem virũ magis decet quàm diuitias & opes (vt verbis Ciceronis vtar) ad benignitatem liberalitatémque conferre. Id verò tibi sic est ingenitum vt illa Dionysii indignatio nequaquam in mores tuos verè iactari possit. Nihil enim præclarius esse ducis quàm vt cum omnes alios quapiã virtute insignes, tum præstantes doctrina viros honestissimis muneribus prosequaris. Ex quo sanè factum est vt non

ſolùm opulento Poſnanieſi epiſcopatu, ſed etiam Romano pontificatu digniſſimus doctiſſimi cuiuſque iudicio eſſe cēſearis. Nam vt de aliis eminētiſſimis virtutibus tuis nihil dicam, prudentia, fortitudine, iuſtitia, grauitate, humanitate, in egenos benignitate, in patriam pietate, vitæ integritate, quis in literis vir eminet quem nuper quum in Italiam deſcendiſti, ſingulari comitate beneficentiáq; tibi non obligaris? Hinc verò ſummus quidam literarũ, ac potius immortalitatis (quæ ſolis literis cōtinetur) amor maximis quibuſque animis ingenitus, apertiſſimè demonſtratur. Imagines enim, coloſſi, ſtatuæ, pyramides, arcus triumphales, aliáque ſumptuoſa hoc genus monumenta, quæ tua eſt prudentia, non ignoras & variis caſibus ac ruinis obnoxia eſſe, neque ſibi perpetuitatē, nedum aliis, tribuere poſſe. Vna verò eloquentia homines alioqui mortales, hominúmque geſta non ſolùm celebria, ſed etiam immortalia fieri, ex aſſidua cum aliorũ ſcriptorum, tum hiſtoricorum lectione facilè percepiſti. Illa nanque tantopere delectaris, vt quicquid temporis à regiis cōſultationibus officiíſque pontificalibus tibi ſupereſt, id omne ad hiſtoriam confe-

ras perlegendam. Nec profectò iniuria:
quum historia, ex Ciceronis sententia,
sit testis temporum, lux veritatis, vita me
moriæ, magistra vitæ, nuntia vetustatis.
Sæpe igitur, nec immeritò, nuper suspi-
rabas, quũ Paduæ Alexandri Macedonis
illius magni gesta, à Q. Curtio elegantis-
simè descripta percurrentes, multis in
locis dimidiata deprauatáque esse de-
prehenderemus: méque simul cum Ni-
colao Iudæco, non philosophiæ solùm
& medicinæ, sed etiam vtriusque linguæ
doctissimo cohortabaris, vt si quo mo-
do possemus, illum in pristinum cando-
rem vindicaremus. Quum autem Plu-
tarchi apophthegmata inter prãdendũ
(neque enim quò plus temporis lectio-
ni possis impertiri, cœnare solitus es) fe-
rè legenda curares, multáque viderent-
tur & perceptu difficiliora, & sensibus
ineptiora quàm vt Plutarcho ipsi cõue-
nirẽt, mirabaris vnde id accidisset, (quũ
præsertim paucis antè annis è Græca lin
gua in Latinam à Francisco Philelpho,
viro nostra ætate cumprimis facundo,
trãslata fuissent) vt ex archetypis, & ma
nu ipsius scriptis exemplaribus librarii
isti qui impressores vocari cœperunt, illa
forsitan descripserint. Sed quum omnẽ

ego culpam in librarios ipſos reiicerem, à me petiiſti vt cum Latino Græcũ exẽplar conferrem, & quoad poſſem, tibi caſtigarem. Ego verò ex accurata vtriuſque exemplaris collatione facilè perſpexi, multa quidem librariorum imperitia fuiſſe deprauata, ſed interpretis incuria pleraque videri & ineptiora & obſcuriora, quæ Plutarchus elegantiſſimè lucidiſſiméque deſcripſiſſet. Ea verò quum emendari citra multas non poſſent lituras atque mutationes, plus quàm iniunxeras oneris ſponte ſuſcepi, apophthegmatáque ipſa exintegro ſic in Latinum ſermonem verti, vt iis quæ iam pridem interpretata fuerant, multo perceptu faciliora eſſe videantur: quod quidem, ſi vtranque tranſlationem tibi conferre vacabit, facilè diiudicabis. Illud autem mihi gratiſſimum erit ſi hanc lucubrationem noſtram honeſtiſſimis ſtudiis tuis aliquid cognouero profuiſſe. Hac nanque potiſſimùm de cauſa hunc laborem ſuſcepi, quòd apophthegmatum lectione haud immeritò te maximè delectari ſciebam. Quum enim apophthegmata ipſa nihil aliud ſint quàm acuta quædam & breuia, non cuiuſlibet quidem dicta, ſed oratorum, ducum, legiſlatorum, im-

peratorum, regum, ac(vt semel dicam) illustrium virorum, cum omnes alios, tum principes & antistites, non inter legendum modò iuuare, verùm inter loquendum quoque & consultandum oppido quàm commendare possunt. Quis enim magni excellentísque sapientia viri auctoritate atque sententia non moueatur? Huc accedit multarum historiarum cognitio, quas apud alios scriptores haud facilè inuenias. Tametsi nanque apophthegmata ab historia semota esse videntur, citra historiam tamen minimè describi possunt. Sed quum hoc pulcherrimè tibi sit notum, nihil longiore præfatione opus esse videtur: ac illud potius excusandum foret quòd serius forsitan quàm optabas, apophthegmata ipsa ad te peruenere. Id verò tametsi nulla mea factum est culpa, nisi cum aliqua tamen adeo longi temporis vsura, ad te illa proficisci non potui sustinere. Nam vnà cum illis lepidissimum quoque Plutarchi ipsius dialogum, quem Ioannes Regius mihi frater castissimus, vtriusque linguæ cũ primis doctus, paucis antè annis quàm in flore ætatis suæ, (nondum enim duodetriginta annos excesserat) dira peste in Romana aula raperetur,

Latinitate donauit, curaui describēdum: simul vt fratris optimi, quem ipse institueram, qui me veluti patrem semper coluerat, memoria diuturnior efficeretur, simul quòd dialogus ipse, & lectu pulcherrimus & cognitu dignissimus esse videtur. Nam Gryllus quidam, Circes veneficiis in suem mutatus, contra philosophorum omnium sententiā atque definitionem, validissimis colligit argumētis, brutas animantes non minus quàm homines ratione vti: facundissimúmque Vlyssem illum cōtrà disputantem ita cōuincit vt in suam trahat opinionem. Accedit & Apologia mea, in qua Pliniani prologi quidam loci & corriguntur & exponuntur. Sed ne longiore quàm par est epistola detinearis, iam Plutarchum verba Latinè facientem abs te audiri sinamus. Vale maximum studiorū decus. Ex academia Patauina, III Calendas Septembres, M. D. VII.

RAPHAELIS REGII EPIstola, quam præfixit suæ interpretationi apophthegmatum Laconicorum à Plutarcho collectorum.

RAPHAEL REGIVS ILLVSTRISSIMO VENETIArum principi Leonardo Lauredano felicitatem.

LYcurgus seuerissimarum Lacedæmoniis legum autor, sapientissime princeps Leonarde Lauredane, illud quoque traditur instituisse, vt antequã cum hostibus congrederentur, musis sacrificarent, quò videlicet strenuè gesta, luculentis eloquentiæ ornamẽtis illustrarentur, &, quoad fieri posset, immortalitati consecrarentur. Cato quoque ille Censorius, in primis sapientia clarus, fortia facta elegãti indigere oratione, ne sua fraudarẽtur gloria, dictitabat. Nullius enim humanæ rei memoriam diutius posse durare sapientissimi viri facilè videbãt, quæ facundis literarum monumentis non esset commendata. Tuæ verò fulgentissimæ virtutes, tuáque clarissima in rempublicam Christianam merita, me impulerunt vt quando illa pro dignitate exiguis ingenii mei viribus celebrare non pos-

ſum, aliquid ſaltem mearum lucubratiũcularum nomini tuo dicarem. Ac breuia quidem ſimul & acuta regum Lacedæmoniorum dicta, quæ apophthegmata vocantur, ex variis ſcriptoribus à Plutarcho philoſophorum diſertiſſimo iampridẽ collecta, mihi verò nuper Latinitate donata, in primis digna ſunt viſa quæ ſublimitati tuæ nũcuparem. Nam & Lacedæmoniorum inſtitutis Venetiana reſ publica, cui tu ſumma cũ felicitate præſides, quamſimillima eſſe videtur: neque animus tuus circa bonum commune occupatus, quibuſlibet ſcriptis eſt detinendus, ſed iis duntaxat ſententiis permulcendus quibus & iuuari, & publicis cõſultationibus defeſſus poſſit recreari. Apophthegmata verò. quum aliud nihil ſint quàm quidam hiſtoriarum floſculi, quarum aſſidua lectione nihil iis qui rẽpublicam adminiſtrant, vtilius eſſe poteſt, non ſolùm Traiano Cæſari (cui primùm à Plutarcho dicata fuere) ſed etiã cum aliis principibus, tum verò tibi maximè congruere ſunt iudicanda: quippe quæ nec tempora publicæ vtilitati debita auferant, & animum tuum non ſententiarum modò grauitate, verùm ſapiẽtiſſimorum quoque conſiliorum tuorũ

approbatione, plurimum delectet. Posteaquam enim principatum inisti, tranquillam pacem populis curæ tuæ commissis, ac potius vniuersæ Italiæ, singulari prudentia tua peperisti, partam amplificasti, amplificatam ita conseruas vt aurea secula, poetis tantopere decantata, nobis reddita esse videantur. Nam & pestis vndique fugata est, & bella sedata, & summa rerum omnium fertilitas diuina benignitate florentissimo celsitudinis tuæ principatui cōcessa. Hinc verò illud prophetæ oraculum, Piis iustísque hominibus ac Deum diligentibus omnia ex sententia euenire, sicui vnquam dubiū fuit, tu religiosissime princeps verissimū esse comprobasti, atque omnem de medio dubitationem sustulisti. Vt enim alia felicitatis tuæ præteream documenta, florentem adeo liberorum nepotúmq; progeniem sustulisti, vt non tuæ modò senectuti, ac Lauredanæ genti, verùm patriæ quoq; maxima & certissima præsidia parata esse videantur. Ita nanque sunt instituti vt & vestigiis tuis insistant, & post sacrosanctum veri Dei cultū, reipublicæ se vitā quoque, nedum pecuniā aliáque omnia debere profiteantur. Hoc autem diuinum munus, quo nullum ho-

mini pretioſius, nullum melius præſtari poteſt, quis non videat cum aliis eminẽtiſſimis virtutibus tuis, tum ſingulari iuſtitiæ fuiſſe conceſſum? Nam illi à teneris vſque vnguiculis ſic aſſueuiſti, vt te ſibi & alumnum & tutorem & propugnatorem delegiſſe videatur. Fulgentiſſimo autē huiuſce virtutis ſplēdore, & aliorū ciuium, & in primis ſenatorum animos tibi conciliaſti, vt eadem fermè hora qua vnus & quadraginta viri (tot enim ad creandum ducem electi conueniunt) de ducis ipſius electione agitare cœperunt, vna omnium voce cunctiſque ſuffragiis citra vllum competitorem princeps fueris declaratus, tāta cum populorum tuorum lætitia, vt omnes debitam tuo principatui felicitatem præſagire viderentur. Tu verò ſimulatque ducatum iniſti, omnium non opinioni modò reſpondiſti, verùm expectationem quoque longè ſuperaſti. Tantam enim iuſtitiæ totiúſque reipublicæ curam ſuſcepiſti, commodorum tuorum oblitus, vt curiæ & tuarum ædium fores omnibus tam pauperioribus quàm ditioribus æquè pateāt, te adeuntes patientiſſimè benigniſſiméque audias, lites & controuerſias æquiſſimè dirimas, neminē probum à tuo cōſpectu

triſtem dimittas. Omnibus denique populis regimini tuo creditis eos magiſtratus curas mittendos qui non ſolùm ius ſuum cuique reddant, ſed etiam à ſeditionibus cædibúſque defendant, & in ſumma tranquillitate conſeruent. Id verò cum alii ciuitatum ditioni tuæ parentium rectores, tum integerrimi vrbis Paduæ, literarum alumnæ, prætor Andreas Grittus, & præfectus Paulus Piſanus, ita comprobant, vt non rectores ſed parentes omnibus eſſe videantur. Tanta enim non litium modò priuatarum, ſed publicæ quoq; commoditatis & quietis curã ſuſcepere, vt veriſſimum illud eſſe declarẽt, membra caput imitari ſolere. Quãobrem haud quaquam mirandum eſt ſi Fauentini & Ariminenſes diu bellis ſeditionibúſque vexati, iuſtiſſimo & integerrimo regimini tuo ſeſe nuper ſponte ſua tradiderunt. Quis enim vir prudẽs, nedum populus, ſi poſſit, ad eum non confugiat principem à quo nihil niſi æquũ, nihil niſi legitimum, nihil niſi honeſtum ſe habiturũ eſſe certò ſciat? ſub cuius protectione ſe tutum, ſe quietum rebus ſuis frui poſſe confidat? Sed de iuſtitia aliíſq; ſplendidiſſimis virtutibus tuis nõ breuis epiſtola, ſed grandis hiſtoria cõſcriben-

da foret, quæ præclara & tua & maiorũ tuorũ gesta felici stilo complecteretur. Id verò quum & longi temporis & facũdissimi oratoris sit opus, haudquaquam ab officio meo alienũ esse putaui, si nũc id quod possum, vel epistolari breuitate inclytum nomen tuum vnà cum priscis illis & regibus & legumlatoribus, quorũ sapiẽtissima quæque dicta hoc in libello descripta sunt, copularem, simul vt vbicunque Romana est in vsu lingua, arbitraretur, simul vt pro virili parte mea immortalitati consecraretur. Quod quidẽ etiamsi minus forsitan ero assequutus, nihil tamen dubito quin optimam volũtatem meam erga tuam serenitatem sis accepturus, quum hominis animum potius quàm rerum exitum omnibus in actionibus censeas semper esse spectandũ. Sed iam acutissima Lacedæmoniorum dicta, quæ nõ temporum, sed literarum ordine seruato describuntur, perspicuè interpretemur, quò melius faciliúsque Laconica breuitas & solertia perspiciatur. Vale eximium seculi nostri ornamentum. Ex Academia Patauina, Nonis Maii, M. D. VII.

EX DES. ERASMI EPISTOLA PRAEFIXA IIS quæ edidit apophthegmatis.

IS demum occupatiſſimo principi gratum præſtat officium, qui aurum purum factúmque exhibet, qui ſelectas ac repurgatas gemmas auro incluſas, aut poculis additas offert. Id officium quum à multis tentatum ſit, mea tamen ſententia nemo felicius præſtitit quàm Plutarchus, qui poſt editum egregiè frugiferũ opus De vitis virorum illuſtrium, in quo permixtim facta ſimul ac dicta illorum referuntur, Traiano Cæſarum laudatiſſimo collegit inſignia diuerſorum apophthegmata, quòd in his velut in certiſſimo ſpeculo repræſentatur animus ſingulorum. Nam in factis bonam laudis partem ſibi vendicat conſiliarius, dux, ac miles: maximam fortuna, per quam videmus interdum optimè conſulta peſſimum habere exitum, rurſus quorũdam inconſultam temeritatem feliciſſimè cedere. Nam quemadmodum dixiſſe fertur Siramnes Perſa, dux, vt opinor, interrogatus cur facta præclaris eius dictis non reſponderet, Quid loquar mihi in manu eſt, quid eueniat in arbitrio fortunæ & regis. Nec tamen ideo ſua lau-

de frustrantur honesta consilia. Plutarchus autem non tantùm in delectu cæteris præstat, verumetiam in explicando. Habent enim apophthegmata peculiarē quandam rationem & indolem suam, vt breuiter, argutè, salsè, & vrbanè cuiusque ingenium exprimāt. Siquidem vt singulis hominibus, ita singulis etiam nationibus suus quidam genius est, vnde fit vt alia conueniant Alexandro, alia Philippo aut Antigono, alia Phocioni, alia Alcibiadi: rursus alia quadrent in Laconem, alia in Scytham aut Thracem, alia in Atheniensem, aut in Romanum. In his igitur exprimendis mihi dilutior videtur Xenophō, suffrigidus Herodotus, loquacior Diodorus & Qu. Curtius, ne pergam de cæteris dicere: Plutarchus omnes impleuit numeros: eóque visum est hunc ex omnibus potissimùm sequi. Quicquid igitur erat in hu' opere quod inscripsit De apophthegmatibus, hîc in solidum reperies.

ALIQVANTO POST.

Vix enim credibile est quātū sibi permiserint vel librarii vel scioli quidam in hunc autorem, cui summa debebatur religio. Nullus enim extitit inter Græcos

ſcriptores Plutarcho(præſertim quod ad mores attinet)ſáctior aut lectu dignior. Atqui hoc ipſum quod abſterrere debuerat,inuitauit gloriæ quæſtúſque ſitientes ad deprauandum,addendum, detrahẽdum. Etenim quo quiſque ſcriptor eſt plauſibilior ac celebrior, hoc magis ad quæſtum corrumpitur. Arguit hoc ipſa Græcorum codicum varietas. Nam vt, aliis omiſſis, de hoc opere quod eſt in manibus,loquar,quædam habet Philelphus quæ Raphael non attigit, & contrá.Deinde quum Plutarchus in præfatione profiteatur ſeſe in Vitis dicta factáque virorum illuſtrium promiſcuè retuliſſe,ſed in hoc opere compendii gratia tantùm apophthegmata cõtexuiſſe,permulta tamen admixta videmus quæ nihil aliud ſunt quàm ſtrategemata. Iam eodem in opere toties eadem repetita, nónne palàm clamitant, argumentum hoc ab alio contaminatum?Vt iam ignoſcamus apophthegmata referri ſub eius nomine cui dictum eſt, non à quo dictũ eſt: vt de Lyſimacho & Philippo. Nam in Plutarchi collectaneis quod à Philippo reſponſum eſt Lyſimacho, ſub titulo Lyſimachi refertur. Maioris erat audaciæ quòd ex vno opere fecerunt duo. Quoniam enim Plutarchus è Laconi-

ctis quæ plurima ferũtur, ea duntaxat attigisset quæ videbãtur occupatissimo Cæsari futura satis, ille quisquis fuit, (si modò fuit vnus aliquis) Lacedæmoniorum dictis proprium volumen dedit, ídque secundum ordinem literarum Græcarũ quem Raphael vertit in ordinem Latinarum. At hic erat è tribus omnium deterrimus. nam ordinem sententiarum sequuntur Valerius & Frontinus, quæ ad religionem, pietatem in patriã, ad fidẽ, ad fortitudinẽ ac iustitiã pertinẽt: & itẽ de cæteris in suã quæque classẽ digerentes. Eruditissimus est quẽ sequutus erat Plutarchus, seriẽ regionum ac regnorum obseruans, & in singulis ætatũ ordinem, vnicuique regum suos adiungens duces, & cuique ducum suos collegas. A Persis venit ad Ægyptios, ab Ægyptiis ad Thraces, à Thracibus ad Scythas, à Scythis ad Siculos, à Siculis ad Macedones, hinc ad Atheniẽses, ab his ad Lacedæmonios, (in horum singulis temporum, non literarum ordinem sequens) à Lacedæmoniis ad Thebanos, à Thebanis ad Romanos: vt lector è paucorum dictis historiæ totius agnoscat seriem, quam miserè confudit is qui Laconica separauit, repetens interim eadem quæ ad Traianum collegerat Plutarchus: quanquam id fre-

quentius in altero deprehenditur opere, ſed in vtroque toties vt ea dormitatio non cadat in Plutarchum, ſcriptorem exactæ diligentiæ. Adde quòd hæc pars nullam habet præfationem, nec illa prior ad Traianum quadrat ad vtrũque opus. Iam quid gratiæ debeatur iis qui celebrium autorum libros ad hunc contaminant modum, in præſentia non diſputo: mihi ſacrilegii genus eſſe videtur.

ALIQVANTO POST.

De titulo nihil refert anxiũ eſſe, quũ in iis quæ collegit Plutarchus ſub apophthegmatum nomine, multa ſint quæ alius mallet σκώμματα, λοιδόρεια, ἀστεῖα, εὐτράπελα, ſiue γελοῖα dicere. Cæterùm poſteaquam in his diſtinguendis fruſtra ſudauit Marcus Tullius, nec Quintiliano ſatiſfecit Marſus, homo doctiſſimus, atq; adeo nec ipſe Quintilianus, Marſo doctior, ſibi, non arbitratus ſum operæpretium in hoc anxiam operam ſumere, ſat habens alicubi dicti iocíue ſpeciem obiter indicaſſe. In iis certè quæ nos adiecimus, ſedulò cauimus, ne ſtrategemata cum apophthegmatis confunderemus, tum nequid omnino poneremus niſi ex probatiſſimis vtriuſque linguæ ſcriptori-

bus, iisque vetustis, decerptum: nō quòd nesciam à recētioribus permulta referri salsè lepidéque dicta, sed plus habent autoritatis quæ consecrauit antiquitas, & adhibendus erat operi modus. Ne illud quidem quenquam mouere debet, quòd idem dictum ab hoc adscribitur huic, ab illo tribuitur alteri. Nec enim tam refert à quo quid dictum sit quàm quid dicatur, etiamsi celebris & gratiosus autor nonnihil ponderis & gratiæ dictis adiūgit.

NOMINA EORVM QVIbus adſcribuntur quæ habes in hoc libro apophthegmata.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
Χαιρωνέως ἀποφθέγμα-
τα βασιλέων καὶ
στρατηγῶν.

PLVTARCHI
Chæronēsis apophthe
gmata regum &
imperatorum.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Χαιρωνέως ἀποφθέγματα βασιλέων καὶ στρατηγῶν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ ΧΑΙρωνεὺς Τραϊανῷ αὐτοκράτορι εὖ πράττειν.

Ἀρταξέρξης ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ὦ μέγιστε αὐτοκράτορ καῖσαρ Τραϊανὲ, οὐχ ἧττον οἰόμενος βασιλικὸν καὶ φιλάνθρωπον εἶναι τοῦ μεγάλα διδόναι τὸ μικρὰ λαμβάνειν εὐμενῶς καὶ προθύμως, ἐπεὶ παρελαύνοντος αὐτοῦ καθ᾽ ὁδὸν, αὐτουργὸς ἄνθρωπος καὶ ἰδιώτης οὐδὲν ἔχων ἕτερον, ἐκ τοῦ ποταμοῦ ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις ὕδωρ ὑπολαβὼν προσήνεγκεν, ἡδέως ἐδέξατο, καὶ ἐμειδίασε, τῇ προθυμίᾳ τοῦ διδόντος, οὐ τῇ χρείᾳ τοῦ διδομένου τὴν χάριν μετρήσας. ὁ δὲ Λυκοῦργος εὐτελεστάτας ἐποίησεν ἐν Σπάρτῃ τὰς θυσίας, ἵνα ἀεὶ τοὺς θεοὺς τιμᾶν ἑτοίμως δύνωνται καὶ ῥᾳδίως ἀπὸ τῶν παρόντων. τοιαύτῃ δέ τινι γνώμῃ

PLVTARCHI Chæronensis regum & imperatorum apophthegmata, Raphaele Regio interprete.

PLVTARCHVS CHÆronensis Traiano imperatori felicitatem.

ARtaxerxes Persarum rex, maxime imperator Traiane Cæsar, non minus regium & humanum existimans, parua libenter prōptéque accipere quàm magna tribuere: quū sibi in via obequitanti pauper quidam & operarius homo, nihil aliud habens, ambabus aquã manibus è proximo flumine haustam obtulisset, iucundè & suscepit, & arrisit, non rei quæ donabatur vtilitate, sed prompta eius qui largiebatur, voluntate gratiam metitus. Lycurgus verò tenuissima Lacedæmoniis sacrificia instituit, quò sẽper ex iis rebus quæ adessẽt, deos frugaliter faciléq; colere possẽt. Huiuscemodi igitur tu quoq; mẽte,

licet parua tibi munuſcula xeniáque ac vulgares ex philoſophia primitias offe ram, ſimul cum animi promptitudine commentariorum quoque vtilitatem ſuſcipe, ſiquid comodi habent ad mores inſtitutáque imperatorum cognoſcenda, quæ ex dictis quidē melius quā factis ſeſe oſtēdūt. tametſi vitas quoque illuſtriū tam apud Romanos quàm apud Græcos ducum & legumlatorum ac imperatorū, noſtra hiſtoria cōplecta tur. Sed geſtorum pleraque fortunam habēt permixtā. Quæ verò in negotiis & perturbationibus ac vtraque fortuna emittuntur dicta atque reſpōſa tanquam in ſpeculis vniuſcuiuſq; mentem perſpicuè exhibent contēplandā. Quare Siramnes Perſa quibuſdā admirantibus quòd ſapientibus ipſius verbis facta nō reſponderēt, Verborum (inquit) ipſe quidem ſum domin⁹: factorū aūt, ſimul cum rege fortuna. Illic igitur dicta quidem virorū quæ geſta quoque admixta cōtinent, otioſas aures poſcūt: hîc verò dicta ipſa nuda, tanquam vitæ vniuſcuiuſque indicia & ſemina,

κἀμοῦ λιτά σοι δῶρα καὶ ξένια καὶ κοινὰς ἀπαρχὰς προσφέροντος ἀπὸ φιλοσοφίας, ἅμα τῇ προθυμίᾳ καὶ τὴν χρείαν ἀποδέξαι τῶν ἀπομνημονευμάτων, εἰ ὅρον ἔχει εἶναι πρὸς κατανόησιν ἠθῶν καὶ προαιρέσεων ἡγεμονικῶν, ἐμφαινομένων τοῖς λόγοις μᾶλλον ἢ ταῖς πράξεσιν αὐτῶν. καίτοι καὶ βίους ἔχει τὸ σύνταγμα τῶν ἐπιφανεστάτων παρά τε Ῥωμαίοις καὶ παρ᾽ Ἕλλησιν ἡγεμόνων καὶ νομοθετῶν καὶ αὐτοκρατόρων. ἀλλὰ τῶν μὲν πράξεων αἱ πολλαὶ τύχην ἀναμεμιγμένην ἔχουσιν. αἱ δὲ γινόμεναι παρὰ τὰ ἔργα, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς τύχας, ἀποφάσεις καὶ ἀναφωνήσεις, ὥσπερ ἐν κατόπτροις, καθαρῶς παρέχουσι τὴν ἑκάστου διάνοιαν ἀποθεωρεῖν. καὶ Σειράμνης δὲ ὁ Πέρσης πρὸς τοὺς θαυμάζοντας ὅτι τῶν λόγων αὐτοῦ νοῦν ἐχόντων, αἱ πράξεις οὐ κατορθοῦνται, τῶν μὲν λόγων ἔφη κύριος αὐτὸς εἶναι, τῶν δὲ πράξεων τὴν τύχην μετὰ τοῦ βασιλέως. ἐκεῖ μὲν οὖν ἅμα αἱ ἀποφάσεις τῶν ἀνδρῶν ταῖς πράξεις παρακειμένας ἔχουσαι, σχολάζουσαν φιληκοΐαν περιμένουσιν· ἐνταῦθα δὲ καὶ τοὺς λόγους αὐτοὺς καθ᾽ αὑτούς, ὥσπερ δείγματα τῶν βίων καὶ σπέρματα

συνειλεγμένοις, οὐδὲν οἴομαί τι τὸν καιρὸν ἐνοχλήσειν, ἐν βραχέσι πολλῶν ἀναθεώρησιν ἀνδρῶν ἀξίων μνήμης γενομένων λαμβάνοντι.

quæ collegimus, nihil tibi puto impe dimenti allatura quominus publicæ cõ sulas vtilitati, quũ breui multos viros memoria dignos perſpicere & contem plari poſſis. Vale.

CYRI APOPH.

PERSAE adunco homines naſo & amãt,& pulcherrimos putãt,quòd Cyrus qui maximè regum omniũ fuit amatus,aduncum habuit naſum. Dictitabat autem Cyrus eos qui ſibi ipſis benefacere nolint,aliis cogi bona ſuppeditare: ac imperium nemini conuenire qui quibus imperat, melior non ſit.

Perſas autem cupientes pro ſua montana & aſpera planam & mollem regionẽ occupare, non permiſit,quòd diceret, vt plantarum ſemina ſic hominum vitas regionibus ſimiles fieri.

DARII APOPH.

Darius Xerxis pater ſeipſum laudans, aiebat ſe in præliis & periculis euadere prudentiorem.

Quum autem ſubditis ſibi populis tributa ſtatuiſſet,principes prouinciarum ad ſe accerſiuit,& an grauia eſſent tributa percõtatus eſt: quúmq; illi reſpõdiſſent mediocriter ſe habere, dimidium vnicuique remitti iuſſit.

ΚΥΡΟΥ ΑΠΟΦΘ.

ΠΕΡΣΑΙ τῶν γρυπῶν ἐρῶσι, καὶ καλλίστους ὑπολαμβάνουσι, διὰ τὸ Κῦρον ἀγαπηθέντα μάλιστα τῶν βασιλέων, γεγονέναι γρυπὸν τὸ εἶδος. Ελεγε δὲ Κῦρος ἑτέροις ἀναγκάζεσθαι τἀγαθὰ πορίζειν τοὺς αὐτοῖς μὴ θέλοντας· ἄρχειν δὲ μηδενὶ προσήκειν ὃς οὐ κρείττων ἐστὶ τῶν ἀρχομένων.

Βουλομένοις δὲ τοὺς Πέρσας ἀντὶ τῆς ἑαυτῶν οὔσης ὀρεινῆς καὶ τραχείας, πεδιάδα καὶ μαλακὴν χώραν λαβεῖν, οὐκ εἴασεν, εἰπὼν ὅτι καὶ τῶν φυτῶν τὰ σπέρματα καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ βίοι ταῖς χώραις συνεξομοιοῦνται.

ΔΑΡΕΙΟΥ ΑΠΟΦΘ.

Δαρεῖος ὁ Ξέρξου πατὴρ ἑαυτὸν ἐγκωμιάζων, ἔλεγεν ἐν ταῖς μάχαις καὶ παρὰ τὰ δεινὰ γίγνεσθαι φρονιμώτερος.

Τοὺς δὲ φόρους τοῖς ὑπηκόοις τάξας μετεπέμψατο τοὺς πρώτους τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ περὶ τῶν φόρων ἠρώτησε μὴ βαρεῖς εἰσι· φησάντων δὲ μετρίως ἔχειν, ἐκέλευσε τελεῖν τοὺς ἡμίσεις ἕκαστον.

Ῥοιὰν δὲ μεγάλην ἀνοίξας, πυθομένου τινὸς τί ἂν ἔχειν βούλοιτο τοσοῦτον ὅσον ἐστὶ τῶν κόκκων τὸ πλῆθος, εἶπε, Ζωπύρους. ἦν δὲ ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ φίλος ὁ Ζώπυρος.

Ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν αἰκισάμενος ὁ Ζώπυρος, καὶ τὴν ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα περικόψας, ἐξηπάτησε Βαβυλωνίους, καὶ πιστευθεὶς ὑπ' αὐτῶν παρέδωκε Δαρείῳ τὴν πόλιν, πολλάκις ὁ Δαρεῖος εἶπεν οὐκ ἂν ἐθελῆσαι λαβεῖν ἑκατὸν Βαβυλῶνας ἐπὶ τῷ μὴ Ζώπυρον ἔχειν ὁλόκληρον.

ΣΕΜΙΡΑΜΙΔ. ΑΠΟΦΘ.

Σεμίραμις δὲ ἑαυτῇ κατασκευάσασα τάφον, ἐπέγραψεν, ὅστις ἂν χρημάτων δεηθῇ βασιλεὺς, διελόντα τὸ μνημεῖον, ὅσα βούλεται, λαβεῖν. Δαρεῖος οὖν διελὼν, χρήματα μὲν οὐχ εὗρε, γράμμασι δ' ἑτέροις ἐνέτυχε τάδε φράζουσιν, Εἰ μὴ κακὸς ἦσθ' ἀνὴρ καὶ χρημάτων ἄπληστος, οὐκ ἂν νεκρῶν θήκας ἐκίνεις.

ΞΕΡΞΟΥ ΑΠΟΦΘ.

Ξέρξῃ τῷ Δαρείου περὶ τῆς βασιλείας ἀμφισβητῶν ὁ ἀδελφὸς Ἀριμένης, κατέβαι

Ingens verò malũ granatum quum aperuiſſet, cuidam roganti cuiuſnã rei tantum habere vellet numerum quanta granorum illorum eſſet multitudo, reſpondit, Tot Zopyros. Fuit autẽ Zopyrus vir probus, & illi amicus.

Qui poſtquam ſeipſum verberibus fœdauit, naréſque ſibi & aures amputauit, itáque Babylonios decepit, ac ſibi creditam ab ipſis vrbem, Dario tradidit: ſæpenumero Darius ipſe dixit, ſe malle Zopyrum illius fœditatis expertem eſſe quàm centum Babylonas ad eam quam poſſideret, acquirere.

SEMIR. APOPH.

Semiramis quum ipſa ſibi ſepulcrum strueret, inſcripſit, Quiſquis regum pecuniis eguerit, demoliens monumẽtum, quotquot volet ſumito. Darius igitur quũ ſepulcrum aperuiſſet, pecunias quidem nullas inuenit, ſed in alias incidit literas, hoc indicantes, Niſi malus & pecuniarum inexplebilis fores, mortuorũ loculos nunquã mouiſſes.

XERXIS APOPH.

Xerxes Darii filius quũ accepiſſet Arimenem fratrem ſecum de regno con-

tendentem ex Bactriana descẽdisse, donum ei misit: & iis qui munus ferebãt mandauit vt dicerent, His quidẽ nunc te Xerxes frater honorat: sed si rex declaratus fuerit, omnium maximus apud ipsum eris. Quum igitur Xerxes delectus rex fuisset, euestigio quidem Arimenes illum & adorauit, & eius capiti diadema imposuit: at Xerxes secundum à se locum ei assignauit.

Babyloniis autẽ iratus quòd defecissent, quũ illos recepisset, ne arma ferrẽt sed vt cãtarent ac tibicines forent, lenociniáq; & cauponas exercerent, ac tunicas sin⁹ habẽtes gestarẽt imperauit.

Atticas verò ficus venales in Persida inuectas, non antè se esurũ affirmauit quã regionẽ illas ferentẽ subiugasset.

Idem Græcos exploratores quum in castris deprehendisset, nulla prorsus eos iniuria affecit: sed hortatus vt intrepidè exercitum specularentur, dimisit.

ARTAX. APOPH.

Artaxerxes filius Xerxis cognomẽto Lõgiman⁹, ꝙ manũ alterã haberet lõgiorẽ, dictitabat multo regali⁹ esse adde

νεν ἐκ τῆς Βακτριανῆς· ἔπεμψεν οὖν αὐτῷ δῶρα, φράσαι κελεύσας τοὺς διδόντας, Τούτοις σε τιμᾷ νῦν Ξέρξης ὁ ἀδελφός· ἐὰν δὲ βασιλεὺς ἀναγορευθῇ, πάντων ἔσῃ παρ' αὐτῷ μέγιστος. ἀποδειχθέντος δὲ τοῦ Ξέρξου βασιλέως, ὁ μὲν Ἀειμένης εὐθὺς προσεκύνησε, καὶ τὸ διάδημα περιέθηκεν· ὁ δὲ Ξέρξης ἐκείνῳ τὴν δευτέραν μεθ' ἑαυτὸν ἔδωκε τάξιν.

Ὀργισθεὶς δὲ Βαβυλωνίοις ἀποστᾶσι, καὶ κρατήσας, προσέταξεν ὅπλα μὴ φέρειν, ἀλλὰ ψάλλειν καὶ αὐλεῖν καὶ πορνοβοσκεῖν καὶ καπηλεύειν, καὶ φορεῖν κολπωτοὺς χιτῶνας.

Ἀττικὰς δὲ ἰσχάδας οὐκ ἂν ἔφη φαγεῖν ὠνίους κομισθείσας, ἀλλ' ὅταν τὴν φέρουσαν κτήσηται χώραν.

Ἕλληνας δὲ κατασκόπους ἐν τῷ στρατοπέδῳ λαβὼν, οὐδὲν ἠδίκησεν, ἀλλὰ τὴν στρατιὰν ἀδεῶς ἐπιδεῖν κελεύσας διαφῆκεν.

ΑΡΤΑΞΕΡΞΟΥ ΑΠΟΦΘ.

Ἀρταξέρξης ὁ Ξέρξου ὁ μακρόχειρ προσαγορευθεὶς, διὰ τὸ τὴν ἑτέραν χεῖρα μακροτέραν ἔχειν, ἔλεγεν ὅτι τὸ προσθεῖναι τοῦ

ἀφελεῖν βασιλικώτερόν ἐστι.

Πρωτοβουλεῖν ἐκέλευσε τῶν συγκυνηγετούντων τοὺς δυναμένους καὶ βουλομένους.

Πρῶτος δὲ τοῖς ἁμαρτάνουσι τῶν ἡγεμονικῶν τιμωρίαν ἔταξεν, ἀντὶ τοῦ τὸ σῶμα μαστιγοῦν μαστιγοῦσθαι μὲν ἀποδυσαμένων τὰ ἱμάτια, καὶ ἀντὶ τοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτίλλεσθαι, τὴν τιάραν ἀποθεμένων.

Σατιβαρζάνην δὲ τὸν κατακοιμιστὴν αἰτούμενόν τι παρ' αὐτοῦ τῶν μὴ δικαίων, αἰσθόμενος ἐπὶ τρισμυρίοις δαρεικοῖς τοῦτο ποιοῦντα, προσέταξε τῷ ταμίᾳ τρισμυρίους δαρεικοὺς κομίσαι· καὶ διδοὺς αὐτῷ, Λάβε (εἶπε) ὦ Σατιβαρζάνη. ταῦτα μὲν γὰρ δοὺς οὐκ ἔσομαι πενέστερος· ἐκεῖνα δὲ πράξας, ἀδικώτερος.

ΚΥΡΟΥ ΤΟΥ ΝΕΩΤ. ΑΠ.

Κῦρος ὁ νεώτερος τοὺς Λακεδαιμονίους συμμαχεῖν αὐτῷ παρακαλῶν, ἔλεγε τοῦ ἀδελφοῦ καρδίαν ἔχειν βαρυτέραν, καὶ πλείονα πίνειν ἄκρατον αὐτοῦ καὶ φέρειν βέλτιον. ἐκεῖνον δὲ μόλις ἐν ταῖς θήραις ἐπὶ τῶν ἵππων μένειν, ἐν δὲ τοῖς δεινοῖς,

re, quàm auferre.

Primus autẽ permisit eos qui secum vnà venarentur, dum possent & vellẽt, se priores in feras iaculari.

Primus quoque iis ducibus qui deliquissent, has pœnas statuit vt pro flagellandis corporibus, detracta flagellarentur vestimenta: & pro vellendis capillis depilandóque capite, deposita tiara depilaretur.

Satibarzanẽ verò cubiculariũ quiddã minus iustum ab se petentem, quũ animaduertisset illud triginta millibus daricorum æstimare, quæstorem iussit ad se triginta millia daricorum afferre: ac quũ illi traderet, Accipe ô Satibarzane, inquit. Hæc enim quũ tibi dedero, pauperior nõ ero: at si quæ petieras fecissem, iniustior.

CYRI IVN. APOPH.

Cyrus iunior quũ Lacedæmonios vt secum societatem inirent inuitaret, aiebat cor se grauius habere quàm frater, plúsque meri bibere ac melius ferre. Illũm enim in venationibus vix in equo, at in rebus aduersis,

in ſolio difficulter ſedere. hortabatur autē viros ad ſe mitterent, pollicens ſe peditib⁹ equos daturū: equitib⁹ currus: quib⁹ prædia eſſēt, vicos: qui vicos poſſiderent, eos vrbium dominos effecturū: argenti verò & auri non numerum, ſed pondus illis fore.

ARTAX. MEM. APOPH.

Artaxerxes Cyri frater, cognomento Memor, occurrentibus non modò abūdè ſe exhibebat, verùm legitimam quoque vxorem iuſſit currus aulæa vndique tollere, quò ii quibus erat opus, vel in itinere ſe adire poſſent.

Pauperiore autem homine pomum egregiæ magnitudinis ipſi offeērte, quū iucundè accepiſſet, Per ſolem (inquit) hic mihi videtur vrbem, ſi credatur, ex parua magnam efficere poſſe.

In fuga verò quadam quum ſua ipſius impedimenta fuiſſent direpta, ſiccíſque ficibus & pane hordeaceo veſceretur, Qualis (inquit) voluptatis inexpertus eram!

μηδὲ ἐπὶ τοῦ θρόνου. παρεκάλει δὲ ἀποστέλλειν ἄνδρας πρὸς αὐτὸν, ἐπαγγελλόμενος τοῖς μὲν πεζοῖς ἵππους δώσειν· τοῖς δὲ ἵππους ἔχουσιν, ἅρματα· τοῖς δὲ χωρία κεκτημένοις, κώμας· τοῖς δὲ κώμας ἔχοντας πόλεων κυρίους ποιήσειν. ἀργυρίου δὲ καὶ χρυσίου οὐκ ἀριθμὸν ἀλλὰ σταθμὸν ἔσεσθαι.

ΑΡΤΑΞ. ΜΝΗΜ. ΑΠΟΦΘ.

Ἀρταξέρξης ὁ τούτου μὲν ἀδελφὸς, Μνήμων δὲ καλούμενος, οὐ μόνον τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἑαυτὸν ἀνέδην παρεῖχεν, ἀλλὰ καὶ τὴν γυναῖκα τὴν γνησίαν ἐκέλευσε τῆς ἁρμαμάξης τὰς αὐλαίας περιελεῖν, ὅπως οἱ δεόμενοι κατὰ τὴν ὁδὸν ἐντυγχάνωσι.

Γένητος δὲ ἀνθρώπου μῆλον ὑπερφυὲς μεγέθει προσενέγκαντος αὐτῷ, δεξάμενος ἡδέως, Νὴ τὸν μίθραν (εἶπεν) οὗτός μοι δοκεῖ καὶ πόλιν ἂν ἐκ μικρᾶς μεγάλην πιστευθεὶς ἀπεργάσασθαι.

Ἐν δὲ φυγῇ τινι τῆς ἀποσκευῆς αὐτοῦ διαρπαγείσης, ξηρά τε σῦκα καταφαγὼν καὶ κρίθινον ἄρτον, Οἵας εἶπεν ἡδονῆς ἄπειρος ἤμην.

ΠΑΡΥΣΑΤ. ΑΠ.

Παρύσατις ἡ Κύρου καὶ Ἀρταξέρξου μήτηρ, ἐκέλευε τὸν πρὸς βασιλέα μέλλοντα μετὰ παῤῥησίας διαλέγεσθαι, βυσσίνοις χρῆσθαι ῥήμασι.

ΟΡΟΝΤΟΥ ΑΠΟΦΘ.

Ορόντης ὁ βασιλέως Αρταξέρξου γαμβρὸς, ἀτιμίᾳ περιπεσὼν δι' ὀργὴν, καὶ καταγνωσθεὶς, ἔφη, καθάπερ οἱ τῶν ἀριθμητικῶν δάκτυλοι νῦν μὲν μυριάδας, νῦν δὲ μονάδα τιθέναι δύνανται, τὸ αὐτὸ καὶ τοὺς τῶν βασιλέων φίλους, νῦν μὲν τὸ πᾶν δύνασθαι, νῦν δὲ τοὐλάχιστον.

ΜΕΜΝ. ΑΠΟΦΘ.

Μέμνων ὁ Ἀλεξάνδρῳ πολεμῶν ὑπὲρ Δαρείου τοῦ βασιλέως, μισθοφόρον τινὰ πολλὰ βλάσφημα καὶ ἀσελγῆ περὶ Ἀλεξάνδρου λέγοντα τῇ λόγχῃ πατάξας, Ἐγώ σε (εἶπε) τρέφω μαχούμενον, ἀλλ' οὐ λοιδορούμενον Ἀλεξάνδρῳ.

ΑΙΓΥΠΤ. ΒΑΣΙΛ. ΕΘΟΣ.

Οἱ Αἰγυπτίων βασιλεῖς κατὰ νόμον ἑαυ-

PARYSAT. APOPH.

Paryſatis Cyri & Artaxerxis mater iubebat eum qui regem alloquuturus eſſet, byſſinis & mollibus vti verbis.

ORONTIS APOPH.

Orõtes regis Artaxerxis gener, quũ obirã inhonoratus & condemnatus foret, Vt cõputatorum (inquit) digiti nũc decem millia, nunc vnum ſignificant: ita regum quoque amici interim totum, interim minimum poſſunt.

MEMNONIS APOPH.

Memnon pro Dario rege aduerſus Alexandrum bellum gerens, quũ militem quendam mercede conductũ multa de Alexandro ipſo nefaria turpiáque iactantem lancea percuſſiſſet, Ego (inquit) te paſco vt pugnes contra Alexandrum, non vt illi maledicas.

ÆGYPT. REGVM MOS.

Ægyptiorũ reges ex ſua ipſorũ lege

iudices adiurabant, nequid iniustè, etiã si rex imperaret, iudicarent.

POLTYIS APOPH.

Poltys Thracum rex quum Troiano bello & Troiani & Græci ad eum oratores eodem tempore misissent, Alexandrum & Helenam reddere, & duas ab se formosas vxores accipere iussit.

TERIS APOPH.

Teres Sitalci pater dictitare solebat, quum otiosus esset neque militaret, nihil se putare ab agasonibus differre.

COTYIS APOPH.

Cotys ei qui sibi pardalin largitus erat, leonem contrà dono dedit.

Sed quum natura foret iracundior, & asper eorum qui in ministeriis deliquisset castigator, vasa fictilia, tenuia quidem & fragilia, sed cælaturis quibusdã & sculpturis politè elegãtérq; ela

τῶν τοὺς δικαστὰς ἐξώρκιζον, ὅτι κἂν βασιλεύς τι προστάξῃ κρῖναι τῶν μὴ δικαίων, οὐ κρινοῦσι.

ΓΟΛΤΥΟΣ ΑΠΟΦΘ.

Γόλτυς ὁ Θρᾳκῶν βασιλεὺς ἐν τῷ Τρωϊκῷ πολέμῳ, πρεσβευσαμένων πρὸς αὐτὸν ἅμα τῶν Τρώων καὶ τῶν Ἀχαιῶν, ἐκέλευσε τὸν Ἀλέξανδρον ἀποδόντα τὴν Ἑλένην, δύο παρ' αὐτοῦ λαβεῖν καλὰς γυναῖκας.

ΤΗΡΟΥ ΑΠΟΦΘ.

Τήρης ὁ Σιτάλκου πατὴρ ἔλεγεν, ὁπότε σχολάζοι καὶ μὴ στρατεύοιτο, τῶν ἱπποκόμων οἴεσθαι μηδὲν διαφέρειν.

ΚΟΤΥΟΣ ΑΠΟΦΘ.

Κότυς τῷ δωρησαμένῳ πάρδαλιν, αὐτοῦ δωρήσατο λέοντα.

Φύσει δὲ ὢν ὀξὺς εἰς ὀργὴν, καὶ πικρὸς τῶν ἁμαρτανόντων ἐν ταῖς διακονίαις κολαστὴς, σκεύη ποτὲ κεραμεᾶ κομίσαντος ξένου εὔθραυστα καὶ λεπτὰ, πιθανῶς δὲ καὶ περιττῶς εἰργασμένα γλυφαῖς τισι καὶ το-

ρείας, τῷ μὲν ξένῳ ἔδωκε δῶρα, τὰ δὲ σκεύη πάντα συνέτριψεν, Ὅπως (εἶπε) μὴ δι' ὀργὴν πικρότερον κολάζω τοὺς συντρίβοντας.

ΙΔΑΘΥΡΣΟΥ ΑΠΟΦΘ.

Ἰδάθυρσος ὁ Σκυθῶν βασιλεύς, ἐφ' ὃν διέβη Δαρεῖος, ἔπειθε τοὺς Ἰώνων τυράννους τὸ τοῦ Ἴστρου ζεῦγμα λύσαντας ἀπαλλάττεσθαι· μὴ βουληθέντας δὲ διὰ τὴν πρὸς Δαρεῖον πίστιν, ἀνδράποδα χρηστὰ καὶ ἄδρασα ἐκάλει.

ΑΤΕΟΥ ΑΠΟΦΘ.

Ἀτέας ἔγραφε πρὸς τὸν Φίλιππον, Σὺ μὲν ἄρχεις Μακεδόνων, ἀνθρώπων μεμαθηκότων πολεμεῖν· ἐγὼ δὲ Σκυθῶν, οἳ καὶ λιμῷ καὶ δίψει μάχεσθαι δύνανται.

Τοὺς δὲ πρέσβεις τοῦ Φιλίππου, ψήχων τὸν ἵππον, ἠρώτησεν εἰ τοῦτο ποιεῖ Φίλιππος.

Ἰσμηνίαν δὲ τὸν ἄριστον αὐλητὴν λαβὼν αἰχμάλωτον, ἐκέλευσεν αὐλῆσαι· τῶν θαυμαζόντων δὲ τῶν ἄλλων, αὐτὸς ὤμοσεν

borata, sibi ab hospite allata, quũ hospi-
ipsi dona dedisset, simul omnia confre-
git, ne in eos (vt dixit) qui illa fregissẽt
asperius animaduerteret.

IDATHYR. APOPH.

Idathyrsus Scytharum rex, aduersus quem Darius expeditionem fecit, suadebat Ionũ principibus vt soluto Istri ponte, sese in libertatem vindicarent. Quod quidem quũ ipsi ob suam in Darium fidem facere noluissent, eos mancipia frugi, à fugáque aliena, vocabat.

ATEÆ APOPHTH.

Ateas ad Philippũ hæc scripsit, Tu quidẽ viris Macedonibus, qui bella gerere didicerũt, imperas: ego verò Scythis, qui cum fame & siti pugnare possunt.

Quum autem equum fricaret, Philippi oratores interrogauit num id Philippus faceret. Illis verò respõdentibus, Minimé: Et quo (inquit) modo cõtra me bellum mouere potest?

Ismeniam verò tibicinem optimum quum cepisset, tibiam inflare iussit. & quum alii admirarentur, iurauit

ſe hinniētē equū libentius auditurū.

SCILVRVS.

Scilurus quū relictis octoginta maribus filiis obiturus eſſet, iaculorum faſciculum vnicuique proponens, confringere iubebat. Verùm ſingulis ſe id poſſe negantibus, ipſe dum ſingula iacula excepiſſet, facilè omnia perfregit: ſic illos docens, ſi vnà perſeuerarēt eſſe, firmos validóſque fore: ſin diſſoluti diſſidentéſque forent, infirmos ac debiles futuros.

GELONIS APOPH.

Gelon Siciliæ tyrannus, quo tempore Carthaginenſes apud Himeram debellauit, quum pacē faceret, fœderibus inſcribere coegit quòd ab immolandis Saturno filiis deſiſterent.

Sæpius autē Syracuſanos ad agriculturam tanquam in expeditionem eduxit, ſimul vt ager melior efficeretur excult⁹, ſimul ne ipſi per otiū deteriores fierent.

Quum verò pecunias à ciuibus peteret, ac illi propterea tumultuarētur, ſe petere dixit tanquam redditurū: at-

ἥδιον ἀκούειν τοῦ ἵππου χρεμετίζοντος.

ΣΚΙΛΟΥΡΟΣ.

Σκίλουρος ὀγδοήκοντα παῖδας ἄῤῥενας ἀπολιπὼν, ἐπεὶ τελευτᾶν ἔμελλε, δέσμην ἀκοντίων ἑκάστῳ προτείνων, ἐκέλευσε καταθραῦσαι· πάντων δὲ ἀπαγορευσάντων, καθ' ἓν αὐτὸς ἐξελὼν ἀκόντιον, ἅπαντα ῥᾳδίως συνέκλασε· διδάσκων ἐκείνους ὅτι συνεστῶτες, ἰσχυροὶ διαμενοῦσι, ἀσθενεῖς δ' ἔσονται διαλυθέντες καὶ στασιάσαντες.

ΓΕΛΩΝΟΣ ΑΠΟΦΘ.

Γέλων ὁ τύραννος ὅτε Καρχηδονίους πρὸς Ἱμέραν κατεπολέμησεν, εἰρήνην ποιούμενος πρὸς αὐτοὺς, ἠνάγκασεν ἐγγράψαι ταῖς ὁμολογίαις ὅτι καὶ τὰ τέκνα παύσονται τῷ Κρόνῳ καταθύοντες.

Ἐξῆγε δὲ πολλάκις τοὺς Συρακουσίους ὡς ἐπὶ στρατείαν καὶ φυτείαν, ὅπως ἥ τε χώρα βελτίων γένηται γεωργουμένη, καὶ μὴ χείρονες αὐτοὶ σχολάζοντες.

Αἰτῶν δὲ χρήματα τοὺς πολίτας, ἐπεὶ ἐθορύβησαν, αἰτεῖν εἶπεν ὡς ἀποδώσων· καὶ

ἀπέδωκε μετὰ τὸν πόλεμον.

Ἐν δὲ συμποσίῳ λύρας περιφερομένης, ἁρμοζομένων τῶν ἄλλων ἐφεξῆς καὶ ᾀδόντων, αὐτὸς τὸν ἵππον εἰσαγαγεῖν κελεύσας, ἐλαφρῶς καὶ ῥᾳδίως ἀνεπήδησεν ἐπ' αὐτόν.

ΙΕΡΩΝΟΣ ΑΠΟΦΘ.

Ἱέρων ὁ μετὰ Γέλωνα τύραννος ἔλεγε μηδένα τῶν παρρησιαζομένων πρὸς αὐτὸν ἄκαιρον εἶναι.

Τοὺς δὲ ἀπόρρητον λόγον ἐκφέροντας, ἀδικεῖν ᾤετο καὶ πρὸς οὓς ἐκφέρουσι. μισοῦμεν γὰρ οὐ μόνον τοὺς ἐκφέροντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀκούσαντας ἃ μὴ βουλόμεθα.

Λοιδορηθεὶς δὲ ὑπό τινος εἰς τὴν δυσωδίαν τοῦ στόματος, ᾐτιᾶτο τὴν αὐτοῦ γυναῖκα μηδέποτε περὶ τούτου φράσασαν. ἡ δὲ εἶπεν, Ὤμην γὰρ τοιοῦτον ἅπαντας τοὺς ἄνδρας ὄζειν.

Πρὸς δὲ Ξενοφάνην τὸν Κολοφώνιον εἰπόντα μόλις οἰκέτας δύο τρέφειν, Ἀλλ' Ὅμηρος (εἶπεν) ὃν σὺ διασύρεις, πλείονας ἢ μυρίους τρέφει τεθνηκώς.

que poſt bellũ reddidit.

Cæterùm in conuiuio quũ lyra circũ ferretur,&alii deinceps aptè & pulſarẽt & canerent, ipſe in equũ introduci iuſſum facilè agilitérque inſiluit.

HIERONIS APOPH.

Hieron poſt Gelonẽ tyrannus dictitabat neminem quidem eorum qui loquendi libertate apud ſe vterentur, eſſe importunum:

Sed qui ſermonem arcanũ efferrẽt, iniuria afficere putabat etiam eos quibus reuelaſſent. Odio nanque habemus non eos ſolùm qui efferunt, ſed etiam eos qui quæ nolumus audierint.

Conuitio autem propter oris fœtorem à quodam affectus, reprehendit vxorem vt quæ nihil ipſum de illo vnquã monuiſſet. Verùm ea, Putabã quidem (ait) omnes viros iſtiuſmodi odorem olere.

Ad Xenophanem verò Colophoniũ cõquerẽtẽ vix duos ab ſe famulos nutriri poſſe, At Homer⁹ (inquit) cui tu detrahis, plus quã decẽ milia hominum alit vel mortuus.

Idem Epicharmum comœdiarũ poetam quòd præsente sua vxore quiddã tacendum dixisset, multauit.

DIONYS. SEN. APOPH.

Dionysius senior quũ sorte secundũ literarum ordinem populi principes eligerentur, M literam sortitus est. atque ad eũ qui dixerat, Morio es ô Dionysi, Monarchæ erimus, inquit. Quúmq; populi princeps electus concionem habuisset, à Syracusanis imperator statim fuit designatus.

Sed in tyrannidis initio quũ obsideretur, cõcitatis aduersus ipsum ciuibus, amici quidem consulebant vt se principatu abdicaret, nisi mallet superatus mori: at is quũ vidisset bouẽ à coquo iugulari, citóque mori. Ergo non iniucũdum est (inquit) nos morte adeo breui perterritos tantũ relinquere principatũ. Filium verò cui principatum relicturus erat, quum accepisset ingenui hominis vxori vim attulisse, iratus interrogauit nũquid tale in se deprehẽdisset. Cæterũ adolescens quũ respondisset, Tu nanque patrẽ tyrãnum nõ habuisti, Ne tu

Ἐπίχαρμον δὲ τὸν κωμῳδοποιόν, ὅτι τῆς γυναικὸς αὐτοῦ παρούσης εἶπέ τι τῶν ἀπρεπῶν, ἐζημίωσε.

ΔΙΟΝ. ΤΟΥ ΠΡ. ΑΠΟΦΘ.

Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος, κληρουμένων κατὰ γράμμα τῶν δημηγορούντων, ὡς ἔλαχε τὸ Μ, πρὸς τὸν εἰπόντα, Μωρολογεῖς Διονύσιε, Μοναρχήσω μὲν οὖν, εἶπε· καὶ δημηγορήσας, εὐθὺς ᾑρέθη στρατηγὸς ὑπὸ τῶν Συρακουσίων.

Ἐπεὶ δ' ἐν ἀρχῇ τῆς τυραννίδος ἐπολιορκεῖτο, συστάντων ἐπ' αὐτὸν πολιτῶν, οἱ μὲν φίλοι συνεβούλευον ἀπαλλαγῆναι τῆς ἀρχῆς, εἰ μὴ βούλεται κρατηθεὶς ἀποθανεῖν· ὁ δέ, βοῦν ἰδὼν σφαττόμενον ὑπὸ μαγείρου, καὶ πίπτοντα ταχέως, Εἶτα οὐκ ἀηδές ἐστιν (εἶπεν) οὕτω βραχὺν ὄντα τὸν θάνατον φοβηθέντας ἡμᾶς ἀρχὴν ἐγκαταλιπεῖν τηλικαύτην;

Τὸν δὲ υἱὸν αἰσθόμενος ᾧ τὴν ἀρχὴν ἀπολιπεῖν ἔμελλεν, ἀνδρὸς ἐλευθέρου διαφθείραντα γύναιον, ἠρώτησε μετ' ὀργῆς τί τοιοῦτον αὐτῷ σύνοιδεν· εἰπόντος δὲ τοῦ νεανίσκου, Σὺ γὰρ οὐκ εἶχες πατέρα τύραννον, Οὐδὲ σύ

(εἶπεν) υἱὸν ἕξεις ἐὰν μὴ παύσῃ τοῦτο ποιῶν.

Πάλιν δὲ πρὸς αὐτὸν εἰσελθὼν, καὶ θεασάμενος ἐκπωμάτων χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν πλῆθος, ἀνεβόησεν, Οὐκ ἔστιν ἐν σοὶ τύραννος· ὃς ἀφ' ὧν λαμβάνεις ἀπ' ἐμοῦ ποτηρίων τοσούτων, φίλον οὐδένα σεαυτῷ πεποίηκας.

Χρήματα δὲ εἰσπράσσων τοὺς Συρακουσίους, εἶτα ὁρῶν ὀδυρομένους καὶ δεομένους, καὶ λέγοντας ὡς οὐκ ἔχουσιν, ἐκέλευσεν ἕτερα πράττειν· καὶ δὶς ἢ τρὶς τοῦτο ἐποίησεν. ἐπεὶ δὲ προστάξας πλείονα, γελᾶν ἤκουσεν αὐτοὺς καὶ σκώπτειν ἐν ἀγορᾷ περιιόντας, ἐκέλευσε παύσασθαι. Νῦν γὰρ οὐδὲν ἔχουσιν (εἶπεν) ὅτε καταφρονοῦσιν ἡμῶν.

Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ παρήλικος μὲν οὔσης, δοθῆναι δὲ ἀνδρὶ βουλομένης, ἔφη τοὺς μὲν τῆς πόλεως βιάσασθαι νόμους δύνασθαι, τοὺς δὲ τῆς φύσεως μὴ δύνασθαι.

Πικρῶς δὲ τοὺς ἄλλους κακούργους κολάζων, ἐφείδετο τῶν λωποδυτῶν, ὅπως παύσωνται οἱ Συρακούσιοι τοῦ δειπνεῖν καὶ μεθύσκεσθαι μετ' ἀλλήλων.

quidem filium (inquit) es habiturus, nisi ab istorum perpetratione destiteris. Ad eundem verò filium in cubiculum ingressus, quũ vidisset poculorũ & argenteorum & aureorum multitudinẽ, exclamauit, Non es principatui aptus, qui tot poculis à me acceptis neminem tibi amicum effeceris.

Idem quum pecunias à Syracusanis exigeret, viderétque eos & conquerentes, & precantes & dicentes se non habere, alias quoque exigi iussit: ac bis tér ve id fecit. Verùm posteaquam plures imperauit, ipsósque in foro & ridere & cauillari circumeuntes audiuit, quiescere iussit. Nũc enim (inquit) nihil habent, quando nos contemnunt.

Matri verò suæ, quæ licet iam consenuisset, viro tamen tradi vellet, Ciuilia quidem iura (inquit) violari possũt, naturæ non possunt.

Quum autem maleficos aliarúmque rerũ fures asperè coerceret ac puniret, vestium raptoribus ignoscebat: quò Syracusanos a cœnis mutuis ac ebrietatibus deterreret.

Peregrinum autem quẽdam qui diceret ſe cum ipſo priuatim loqui velle, ac docere quomodo inſidiantes cognoſcere poſſet, eloqui iuſſit: quúmq; is acceſſiſſet, ac dixiſſet, Da mihi talentum vt inſidiarum indicia audiſſe videaris: dedit, ſe audiſſe ſimulans: hominiſque commentum & artem admiratus eſt.

Idem cuidam roganti an eſſet otioſus; Nunquam hoc mihi (inquit) eueniat.

Duos verò iuuenes quum audiſſet multa de ſe atq; tyrãnide turpia deteſtãdáque inter potandum loquutos, vtroſque ad cœnam inuitauit: & quum alterum quidem ebrioſum, multáque nugantem animaduertiſſet, alterum autẽ rarò & cautè bibentem: illum quidem vt natura & vino furẽtem, dimiſit: hũc verò vt conſultò maleuolum & hoſtẽ interfecit.

Sed quibuſdam ipſum accuſantibus quòd hominem improbum ac ciuibus odioſum honoraret atque proueheret, At nolo (inquit) aliquẽ eſſe quẽ maiore quàm me odio proſequantur.

Ξένου δέ τινος ἰδίᾳ φράσειν φάσκοντος αὐτῷ καὶ διδάξειν ὅπως προειδῇ τοὺς ἐπιβουλεύοντας, ἐκέλευσεν εἰπεῖν. ἐπεὶ δ᾽ προσελθὼν, Δός (εἶπε) μοι τάλαντον ἵνα δόξῃς ἀκηκοέναι τὰ σημεῖα τῶν ἐπιβουλευόντων, ἔδωκε, προσποιούμενος ἀκηκοέναι, καὶ ἐθαύμαζε τὴν μέθοδον τοῦ ἀνθρώπου.

Πρὸς δὲ τὸν πυθόμενον εἰ σχολάζοι, Μηδέποτε (εἶπεν) ἐμοὶ τοῦτο συμβαίη.

Δύο δὲ ἀκούσας νεανίσκοις πολλὰ βλάσφημα περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς τυραννίδος εἰρηκέναι παρὰ πότον, ἀμφοτέρους ἐκάλεσεν ἐπὶ δεῖπνον. ὁρῶν δὲ τὸν μὲν, παροινοῦντα καὶ ληροῦντα πολλά· τὸν δὲ σπανίως καὶ μετ᾽ εὐλαβείας ταῖς πόσεσι χρώμενον, ἐκεῖνον μὲν ἀπέλυσεν, ὡς φύσει παροινήσαντα καὶ διὰ μέθην κακολογήσαντα· τοῦτον δὲ ἀνεῖλεν, ὡς δύσνουν καὶ πολέμιον ἐκ προαιρέσεως.

Αἰτιωμένων δέ τινων ὅτι τιμᾷ καὶ προάγεται πονηρὸν ἄνθρωπον καὶ δυσχεραινόμενον ὑπὸ τῶν πολιτῶν, Ἀλλὰ καὶ βούλομαι (εἶπεν) εἶναι τὸν ἐμοῦ μᾶλλον μισούμενον.

Ἐπεὶ δὲ Κορινθίων τοῖς πρέσβεσι δῶρα διδόντος αὐτοῦ παρῃτοῦντο διὰ τὸν νόμον, ὃς οὐκ εἴα δῶρα λαμβάνειν παρὰ δυνάστου πρεσβεύοντας, δεινὸν ἔφη πρᾶγμα ποιεῖν αὐτούς, ὃ μόνον αἱ τυραννίδες ἀγαθὸν ἔχουσιν ἀναιροῦντας, καὶ διδάσκοντας ὅτι τὸ εὐπαθεῖν ὑπὸ τυράννου φοβερόν ἐστιν.

Ἀκούσας δέ τινα τῶν πολιτῶν χρυσίον ἔχειν οἴκοι κατορωρυγμένον, ἐκέλευσεν ἀνενεγκεῖν πρὸς αὐτόν· ἐπεὶ δὲ παρακλέψας ὀλίγον ὁ ἄνθρωπος, καὶ μεταστὰς εἰς ἑτέραν πόλιν, ἐωνήσατο χωρίον, μεταπεμψάμενος αὐτόν, ἐκέλευσε πᾶν ἀπολαβεῖν, κεχρημένον τῷ πλούτῳ, καὶ μηκέτι ποιοῦντα τὸ χρήσιμον ἄχρηστον.

ΔΙΟΝ. ΤΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ἀποφθέγματα.

Ὁ δὲ νεώτερος Διονύσιος ἔλεγε πολλοὺς τρέφειν σοφιστάς, οὐ θαυμάζων ἐκείνους, ἀλλὰ δι' ἐκείνων θαυμάζεσθαι βουλόμενος.

Πολυξένου δὲ τοῦ διαλεκτικοῦ φήσαντος αὐτὸν ἐξελέγχειν, Ἀμέλει τοῖς λόγοις, (εἶπεν)

Quũ autem oratores Corinthiorum munera ſibi ab illo data aſpernarentur ob legem qua legati dona accipere prohibentur, eos rem indignam facere dixit, vt qui quod ſolum boni tyrannides habeant, tollerent, docerént que vel beneficium à tyranno accipere formidandum eſſe.

Quum verò quendam è ciuibus accepiſſet aurũ domi defoſſum habere, ad ſe deferri iuſſit. Sed quum is exigua parte ſubſtracta in alienã migraſſet vrbem, agrúmque emiſſet, illum ad ſe accerſiuit, totúmq; accipere iuſſit, vtpote qui diuitiis vti didiciſſet, neque vtile inutile redderet.

DIONYSII IVNIORIS apophthegmata.

Dionyſius iunior dictitabat ſe multos quidem alere liberalium artiũ doctores, non quòd illos admiraretur, ſed quia per illos ipſe aliis admirationi eſſe vellet.

Polyxeno aũt dialectico aſſerente ſe illũ redargu turũ, Verbis quidẽ (inquit)

ſed ego te rebus ipſis redarguo. Tuis enim relictis, me meáque colis.

Tyrannide verò quũ excidiſſet, interrogatus à quodam quid ſibi Plato philoſophiáque profuiſſet, Vt tantam (inquit) fortunæ mutationem æquo animo feram.

Interrogatus item quomodo pater ſuus, quum pauper eſſet ac priuatus, Syracuſanorũ dominatum acquiſiuiſſet: ipſe verò quum haberet ac tyranni filius eſſet, amiſiſſet: Pater quidem (ait) quũ popularis dominatus odio haberetur, tyrannidem occupauit: ego verò quum iam tyrannis inuidioſa foret.

Sed quum ab alio idem rurſus eſſet rogatus, Pater (inquit) ſuam mihi reliquit tyrannidem, non fortunam.

AGATH. APOPH.

Agathocles figuli filius, Siciliæ dominus effectus réxque declaratus, fictilia pocula cõſueuerat inter aurea collocare, ac iuuenib⁹ oſtentans dictitare, Ego quum prius talia facerem, nũc ob

ἐγὼ δέ σε τοῖς ἔργοις ἐλέγχω· τὰ γὰρ σεαυτοῦ καταλιπὼν, ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ θεραπεύεις.

Ἐκπεσὼν δὲ τῆς ἀρχῆς, πρὸς μὲν τὸν εἰπόντα, Τί σε Πλάτων καὶ φιλοσοφία ὠφέλησε; Τὸ τηλικαύτην (ἔφη) τύχης μεταβολὴν ῥᾳδίως ὑπομένειν.

Ἐρωτηθεὶς δὲ πῶς ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ πένης ὢν καὶ ἰδιώτης ἐκτήσατο τὴν Συρακουσίων ἀρχὴν, αὐτὸς δὲ ἔχων καὶ τυράννου παῖς ὢν, πῶς ἀπέβαλεν· Ὁ μὲν πατὴρ (ἔφη) μισουμένης δημοκρατίας ἐπέστη τοῖς πράγμασιν, ἐγὼ δὲ φθονουμένης τυραννίδος.

Ὑπὸ ἄλλου δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐρωτηθεὶς, Ὁ πατὴρ (ἔφη) μοὶ τὴν τυραννίδα τὴν ἑαυτοῦ κατέλιπεν, οὐ τὴν τύχην.

ΑΓΑΘΟΚΛ. ΑΠΟΦΘ.

Ἀγαθοκλῆς υἱὸς ἦν κεραμέως. γενόμενος δὲ κύριος Σικελίας, καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς, εἰώθει κεράμεα ποτήρια τιθέναι παρὰ τὰ χρυσᾶ, καὶ τοῖς νέοις ἐπιδεικνύμενος λέγειν, ὅτι τοιαῦτα ποιῶν πρότερον, νῦν ταῦτα ποιεῖν διὰ τὴν ἐπι-

μέλειαν καὶ τὴν ἀνδρίαν.

Πολιορκοῦντος δὲ πόλιν αὐτοῦ, τῶν ἀπὸ τοῦ τείχους τινὲς ἐλοιδοροῦντο, λέγοντες ὅτι Ὦ κεραμεῦ τὸν μισθὸν πόθεν ἀποδώσεις τοῖς στρατιώταις; ὁ δὲ, πρᾴως καὶ μειδιῶν εἶπεν, Αἴκα ταύταν ἕλω. λαβὼν δὲ κατακράτος, ἐπίπρασκε τοὺς αἰχμαλώτους, λέγων, Ἐὰν με πάλιν λοιδορῆτε, πρὸς τοὺς κυρίους ὑμῶν ἔσται μοι ὁ λόγος.

Ἐγκαλούντων δὲ τοῖς ναύταις αὐτοῦ τῶν Ἰθακησίων, ὅτι τῇ νήσῳ προσβαλόντες, τῶν θρεμμάτων τινὰ ἀπέσπασαν, Ὁ δὲ ὑμέτερος (ἔφη) βασιλεὺς ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, οὐ μόνον τὰ πρόβατα λαβὼν, ἀλλὰ καὶ τὸν ποιμένα προσεκτυφλώσας ἀπῆλθε.

ΔΙΩΝΟΣ ΑΠΟΦΘ.

Δίων ὁ Διονύσιον ἐκβαλὼν ἐκ τῆς τυραννίδος, ἀκούσας ἐπιβουλεύειν αὐτῷ Κάλλιππον, ᾧ μάλιστα τῶν φίλων καὶ ξένων ἐπίστευεν, οὐχ ὑπέμεινεν ἐλέγξαι, βέλτιον εἶναι φήσας ἀποθανεῖν, ἢ ζῆν μὴ μόνον τοὺς πολεμίους ἀλλὰ καὶ τοὺς φίλους φυλαττόμενον.

diligentiam & fortitudinem talia facio.

Sed obsidente ipso vrbē, quum quidam è muris cōuitiarentur, clamantes, O figule vnde stipendium militibus sol ues? blandè, ac subridens, Si quando hāc cepero, inquit. Quúmque illā cepisset, captiuos vendens dicebat, Si me iterū conuitio affeceritis, aduersus dominos vestros mihi sermo erit.

Ithacesiis verò nautas eius accusanti bus, quòd ad insulā appulsi, pecora aliquot abegissent: Atqui rex vester (inquit) quum ad nos venisset, nō ouibus modò abactis, verùm pastore quoque ad hæc excæcato, recessit.

DIONIS APOPH.

Dion qui Dionysiū è tyrannide exegit, quum insidias sibi à Callippo, cui maximè & amicorum & hospitum fidebat, strui accepisset, illū redarguere non sustinuit: quòd diceret satius esse mori quàm viuere, cui non hostes modò, verùm amici quoque sint cauendi.

ARCHEL. APOPH.

Archelaus, quum in conuiuio quidã improborum familiarium aureum poculũ ab se peteret, puerũ iussit Euripidi tradere. Quod sanè quũ homo miraretur, Tu quidem (ait) qui petas, hic verò qui accipiat vel nõ petẽs dignus est.

Sed à tõsore loquaci rogatus, Quomodo te tondeo rex? Silens, inquit.

Quum autem Euripides pulchrum Agathonem in conuiuio amplecteretur, ac iam pubescentem oscularetur, ad amicos cõuersus, Ne miremini (inquit.) nã pulchrorum, autumnus quoque pulcher est.

Timotheus verò citharœdus, quum paucioribus quàm sperarat, acceptis, illum palàm accusaret, atque hãc versus particulam aliquando canens, At tu argentum terra genitum laudas, illum taxaret: succinuit ipsi Archelaus, Tu verò postulas.

Idem aqua respersus à quodã, quum ab amicis aduersus hominẽ incitaretur, Atqui (ait) nõ me respersit, sed quẽ esse putauit.

ΑΡΧΕΛ. ΑΠΟΦΘ.

Αρχέλαος αἰτηθεὶς παρὰ πότον ποτήριον χρυσοῦν ὑπό τινος τῶν συνήθων, οὐ μάλα ἐπιεικῶν, ἐκέλευσεν Εὐριπίδῃ τὸν παῖδα δοῦναι. θαυμάσαντος δὲ τοῦ ἀνθρώπου, Σὺ μὲν γὰρ (εἶπεν) αἰτεῖν, οὗτος δὲ λαμβάνειν ἄξιός ἐστι καὶ μὴ αἰτῶν.

Αδολέσχου δὲ κουρέως ἐρωτήσαντος αὐτόν, Πῶς σε κείρω; Σιωπῶν, ἔφη.

Τοῦ δὲ Εὐριπίδου τὸν καλὸν Αγάθωνα περιλαμβάνοντος ἐν τῷ συμποσίῳ καὶ καταφιλοῦντος ἤδη γενειῶντα, πρὸς τοὺς φίλους εἶπε, Μὴ θαυμάσητε· τῶν γὰρ καλῶν καὶ τὸ μετόπωρον καλόν ἐστιν.

Επεὶ δὲ Τιμόθεος ὁ κιθαρῳδὸς ἐλπίσας πλείονα, λαβὼν δὲ ἐλάττονα, δῆλος ἦν ἐγκαλῶν αὐτῷ, καί ποτε ᾄδων τουτὶ τὸ κομμάτιον Σὺ δὲ τὸν γηγενέταν ἄργυρον αἰνεῖς, ἀπεσήμανεν εἰς ἐκεῖνον· ὑπέκρουσεν ὁ Αρχέλαος αὐτῷ, Σὺ δέ γε αἰτεῖς.

Υδωρ δέ τινος αὐτοῦ καταςκεδάσαντος, ὑπὸ τῶν φίλων παροξυνόμενος ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον, Αλλ' οὐκ ἐμοῦ (φησὶν) ἀλλ' ἐκείνου κατεσκέδασεν ὃν ἔδοξεν ἐμὲ εἶναι.

ΦΙΛΙΠ. ΜΑΚΕΔ. ΑΠΟΦΘ.

Φίλιππον τὸν Αλεξάνδρου πατέρα Θεόφραστος ἱστόρηκεν οὐ μόνον μεταξὺ τῶν βασιλέων τῇ τύχῃ, ἀλλὰ καὶ τῷ τρόπῳ μείζονα γενέσθαι καὶ μετριώτερον. Αθηναίους μὲν οὖν μακαρίζων ἔλεγεν, Εἰ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν αἱρεῖσθαι δέκα στρατηγοὺς εὑρίσκουσιν· αὐτὸς γὰρ ἐν πολλοῖς ἔτεσιν ἕνα μόνον στρατηγὸν εὑρηκέναι Παρμενίωνα.

Πολλῶν δὲ κατορθωμάτων αὐτῷ καὶ καλῶν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ προσαγγελθέντων, Ω τύχη (εἶπεν) μικρόν τι μοι κακὸν ἀντὶ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν ποίησον.

Επεὶ δὲ νικήσαντι τοὺς Ελληνας αὐτῷ συνεβούλευον ἔνιοι φρουραῖς τὰς πόλεις κατέχειν, ἔφη μᾶλλον πολὺν χρόνον ἐθέλειν χρηστὸς ἢ δεσπότης ὀλίγον καλεῖσθαι.

Τὸν δὲ λοίδορον ἐξελάσαι τῶν φίλων κελευόντων, οὐκ ἔφη ποιήσειν, ἵνα μὴ περιϊὼν ἐν πλείοσι κακῶς λέγῃ.

Σμικύθου δὲ Νικάνορα διαβάλλοντος ὡς ἀεὶ κακῶς λέγοντα τὸν Φίλιππον, καὶ τῶν ἑταίρων οἰομένων δεῖν μεταπέμπεσθαι καὶ κολάζειν, Αλλὰ μὴν (ἔφη) Νικάνωρ οὐ φαυλότατός ἐστι

PHIL. MACED. AP.

Philippum Alexandri patrem Theophrastus memoriæ prodidit nō ſolùm dignitate, ſed etiam prudentia & moribus multo aliis regibus præſtitiſſe. Athenieſes igitur beatos eſſe dictitabat, vt qui ſingulis quibuſque annis decem inuenirent quos imperatores eligerēt: ſe nanque vnum duntaxat imperatorē permultos ānos inueniſſe Parmenionē.

Sed quū multi ſucceſſus præclari vno die ſibi nuntiati forent, O fortuna (inquit) pro tot tātiſque bonis exiguo me aliquo malo affice.

Deuictis autem Græcis, quum quidā ipſi conſulerent vt præſidiis vrbes cōtineret, Malo (inquit) diu benignus quàm breui tempore dominus appellari.

Maledicum verò vt expelleret quum hortarētur amici, Nō faciam, (inquit) ne circumiens inter plures maledicat.

Idem Smicytho Nicanorem calumniāte, quòd ſemper Philippo detraheret, ſodalibúſque cenſentibus illum eſſe aduocandum & puniendum, At Nicanor (inquit) non eſt

Macedonum vilissimus: considerandũ est igitur numquid illum offendamus. Posteaquam igitur sensit Nicanorem egestate vehementer oppressum, ab séque neglectum, iussit munus quamprimum illi dari. Smicytho itaque rursus asserente Nicanorem admirandas palàm omnibus laudes Philippi ipsius referre: Videtísne ergo (inquit) in nobis esse & bene & malè audire?

Populi autẽ Atheniẽsis principib' se gratiã habere dicebat, vtpote qui suis cõuitiis ipsum & morib' & sermone in dies efficerent meliorẽ. Nã illos & verbis & rebus mẽdaces coarguere nitor.

Quotquot verò Athenienses apud Chæroniã fuerant capti, quum gratis dimisisset, ac ipsi vestimenta stratáque reposcerent, Macedonas criminantes: ridens inquit, Nónne vobis videntur Athenienses putare se in talorum ludo à nobis superatos fuisse?

In pugna verò fracta illi clauicula, quũ medicus qui illum curabat, quotidie prorsus aliquid peteret: Sume (ait) quodcunque vis. nam clauem habes.

Μακεδόνων· ἐπισκεπτέον οὖν μή τι γίνεται παρ' ἡμᾶς. ὡς οὖν ἔγνω τὸν Νικάνορα θλιβόμενον ἰσχυρῶς ὑπὸ πενίας, ἠμελημένον δὲ ὑπ' αὐτοῦ, προσέταξε δωρεάν τινα αὐτῷ δοθῆναι. Πάλιν οὖν τοῦ Σμικύθου λέγοντος ὅτι θαυμαστὰ περὶ αὐτοῦ πρὸς ἅπαντας ἐγκώμια λέγων ὁ Νικάνωρ διατελεῖ, Ὁρᾶτε οὖν (εἶπεν) ὅτι πρὸς ἡμᾶς αὐτούς ἐστι τὸ καλῶς καὶ τὸ κακῶς ἀκούειν.

Τοῖς δὲ τῶν Ἀθηναίων δημαγωγοῖς ἔφη χάριν ἔχειν, ὅτι λοιδοροῦντες αὐτὸν βελτίονα ποιοῦσι καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῷ ἤθει. Πειρῶμαι γὰρ αὐτοὺς ἅμα καὶ τοῖς λόγοις καὶ τοῖς ἔργοις ψευδομένους ἐλέγχειν.

Τῶν δὲ Ἀθηναίων ὅσοι περὶ Χαιρώνειαν ἑάλωσαν, ἀφεθέντων ὑπ' αὐτοῦ δίχα λύτρων, τὰ δὲ ἱμάτια καὶ στρώματα προσαπαιτούντων, καὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐγκαλούντων, γελάσας ὁ Φίλιππος εἶπεν. Οὐ δοκοῦσιν ὑμῖν Ἀθηναῖοι νομίζειν ἐν ἀστραγάλοις ὑφ' ἡμῶν νενικῆσθαι;

Τῆς δὲ κλειδὸς αὐτῷ καταγείσης ἐν πολέμῳ, καὶ τοῦ θεραπεύοντος ἰατροῦ πάντως τι καθ' ἡμέραν αἰτοῦντος, Λάμβανε (ἔφη) ἴσα βούλει. τὴν γὰρ κλεῖν ἔχεις.

Δυεῖν δὲ ἀδελφοῖν Ἀμφοτέρου καὶ Ἑκατέρου, τὸν μὲν Ἑκάτερον ἔμφρονα καὶ πρακτικὸν ὁρῶν, τὸν δὲ Ἀμφότερον εὐήθη καὶ ἀβέλτερον, ἔφη τὸν μὲν Ἑκάτερον, ἀμφότερον εἶναι· τὸν δὲ Ἀμφότερον, οὐδέτερον.

Τοὺς δὲ συμβουλεύοντας αὐτῷ πικρῶς χρῆσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἀτόπους ἔλεγεν εἶναι, κελεύοντας ἄνθρωπον ὑπὲρ δόξης πάντα ποιοῦντα καὶ πάσχοντα, ἀποβαλεῖν τὸ τῆς δόξης θέατρον.

Γενόμενος δὲ κριτὴς δυεῖν πονηροῖν, ἐκέλευσε τὸν μὲν φεύγειν ἐκ Μακεδονίας, τὸν δὲ ἕτερον, διώκειν.

Μέλλων δὲ καταστρατοπεδεύειν ἐν χωρίῳ καλῷ, καὶ πυθόμενος ὅτι χόρτος οὐκ ἔστι τοῖς ὑποζυγίοις, Οἷος (εἶπεν) ἡμῶν ὁ βίος ἐστὶν, εἰ καὶ πρὸς τὸν τῶν ὄνων καιρὸν ὀφείλομεν ζῆν.

Φρούριον δέ τι βουλόμενος λαβεῖν ὀχυρὸν, ὡς ἀπήγγειλαν οἱ κατάσκοποι χαλεπὸν εἶναι παντάπασι καὶ ἀνάλωτον, ἠρώτησεν εἰ χαλεπὸν οὕτως ἐστὶν ὥστε μηδὲ ὄνον προσελθεῖν χρυσίον κομίζοντα.

Τῶν δὲ περὶ Λασθένην τὸν Ὀλύνθιον

Sed è duobus fratribus, Amphotero & Cratero, quum Craterũ quidem prudentem & strenuum, Amphoterum verò hebetem & ignauum videret: Craterum quidem Amphoterum & vtrunq; esse dixit, Amphoterũ autẽ neutrũ.

Qui autem ipsi consulebãt vt se cum Atheniensibus asperè gereret, eos ineptos esse aiebat, vt qui hominem omnia gloriæ causa & faciẽtẽ & patiẽtẽ, gloriæ ipsius theatrũ abiicere iuberẽt.

Idem quum duorũ scelestorum iudex esset, alterum quidem ex Macedonia fugere, alterũ verò persequi iussit.

Quum autem in loco amœno castra metaturus, audisset pabulum illic iumentis non esse, Qualis(inquit)nostra est vita, si ad asinorum cómodum nobis est viuendum?

Munitum verò quoddam castellum quũ capere vellet, exploratorésque renuntiassent vndique aditu esse difficile, neque capi posse: interrogauit an ita difficile accessu foret vt ne asinus quidem auro onustus adire posset.

Idẽ quũ ii qui circa LasthenẽOlynthiũ,

querentur atque ægrè ferrent ſe à quibuſdã Philippi ipſius familiaribus proditores appellari: Inepti (inquit) natura & agreſtes ſunt Macedones, vtpote qui ſcapham, ſcapham vocent.

Filium autem monebat vt blandè manſuetéque cum Macedonibus conuerſaretur, quo ſibi multitudinis potẽtiam compararet, donec alio regnãte, ipſi humano eſſe liceret. Ad hoc conſulebat quoque vt eos qui potentes in ciuitatibus forent, & bonos & malos, ſibi conciliaret, ac opus quũ eſſet, bonis quidẽ vteretur, malis verò abuteretur.

Sed Philoni Thebano, à quo & beneficiis affectus, & hoſpitio ſuſceptus fuerat quando Thebis obſes erat, quũ nullum poſtea munus ab eo accipere vellet, Ne me (inquit) beneficentia & gratia ſuperatum, ingenita mihi vincẽdi benefaciendo præſtantia priues.

Idem quum multos captiuos venderet, indecorè tunica cõtracta ſedens vnus ex iis qui vendebãtur, clamauit, Parce mihi Philippe: nam paternus tibi ſum amicus. Et percontante

ἐγκαλούντων καὶ ἀγανακτούντων ὅτι προδότας αὐτοὺς ἔνιοι τῶν περὶ τὸν Φίλιππον ἀποκαλοῦσι, σκαιοὺς ἔφη φύσει καὶ ἀγροίκους εἶναι Μακεδόνας, καὶ τὴν σκάφην, σκάφην λέγοντας.

Τῷ δ' υἱῷ παρῄνει πρὸς χάριν ὁμιλεῖν τοῖς Μακεδόσι, κτώμενον ἑαυτῷ τὴν παρὰ τῶν πολλῶν δύναμιν, ἕως ἔξεστι βασιλεύοντος ἄλλου φιλάνθρωπον εἶναι. Συνεβούλευε δὴ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι δυνατῶν, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς φίλους κτᾶσθαι καὶ τοὺς πονηρούς, εἶτα οἷς μὲν χρῆσθαι, οἷς δ' ἀποχρῆσθαι.

Πρὸς Φίλωνα τὸν Θηβαῖον εὐεργέτην αὐτοῦ γενόμενον καὶ ξένον, ὁπηνίκα διῆγεν ἐν Θήβαις, ὁμηρεύων, ὕστερον δὲ μηδεμίαν παρ' αὐτοῦ δωρεὰν προσδεχόμενον, Μή με (εἶπεν) ἀφαιροῦ τὸ ἀνίκητον εὐεργεσίας, καὶ χάριτος ἡττώμενον.

Ληφθέντων δὲ πολλῶν αἰχμαλώτων, ἐπίπρασκεν αὐτοὺς ἀνεσταλμένῳ τῷ χιτῶνι καθήμενος οὐκ εὐπρεπῶς. εἷς οὖν τῶν πωλουμένων ἀνεβόησε, Φεῖσαί μου Φίλιππε· πατρικὸς γάρ εἰμί σου φίλος. ἐρωτήσαν-

τος δὲ τοῦ Φιλίππου, Πόθεν ὦ ἄνθρωπε γενόμενος, καὶ πῶς; Ἐγγὺς (ἔφη) φράσαι σοι βούλομαι προσελθών. ὡς οὖν προσήχθη, Μικρὸν (ἔφη) κατωτέρω τὴν χλαμύδα ποίησον. ἀσχημονεῖς γὰρ οὕτω καθήμενος. καὶ ὁ Φίλιππος, Ἄφετε αὐτὸν (εἶπεν) ἀληθῶς γὰρ εὔνους ὢν καὶ φίλος ἐλάνθανεν.

Ἐπεὶ δὲ ὑπό τινος ξένου κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον ἐν ὁδῷ πολλοὺς ἐπήγετο, καὶ τὸν ξένον ἑώρα θορυβούμενον (ἦν γὰρ οὐχ ἱκανὰ τὰ παρεσκευασμένα) περιπέμπων τῶν φίλων ἑκάστῳ, πλακοῦντι χώραν ἐκέλευεν ἀπολιπεῖν. οἱ δὲ πειθόμενοι καὶ προσδοκῶντες, οὐκ ἤσθιον πολλά, καὶ πᾶσιν οὕτως ἤρκεσεν.

Ἱππάρχου τοῦ Εὐβοέως ἀποθανόντος, δῆλος ἦν βαρέως φέρων. εἰπόντος δέ τινος, Ἀλλὰ μὴν ὡραῖος ὢν ἐκεῖνος ἀποτέθνηκεν, Ἑαυτῷ γε (εἶπεν) ἐμοὶ δὲ ταχέως. ἔφθη γὰρ τελευτήσας πρὶν ἢ παρ' ἐμοῦ χάριν ἀξίαν τῆς φιλίας ἀπολαβεῖν.

Πυθόμενος δ' ἐγκαλεῖν αὐτῷ τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι παῖδας ἐκ πλειόνων ποιεῖται γυναικῶν, Οὐκοῦν (ἔφη) πολλοὺς ἔχων περὶ τῆς

Philippo, Vnde, ô homo, & quo modo? Propè (inquit) accedēs tibi dicam. Quū igitur propi⁹ adduct⁹ esset, Paulo (inquit) inferi⁹ chlamydē demitte. sic enī sedes, indecorè te habes. Tū Philippus, Ipsū dimittite (inquit): nā verè beneuol⁹ & amic⁹ mihi esse ignorabatur.

Ad cœnam verò ab hospite quodam in itinere inuitatus, quum multos secum adduceret, ac hospitem perturbatum videret, (neque enim satis erāt quæ fuerant præparata) nuntium vnicuique amicorum præmittens monuit placentæ locum relinquerent. Illi verò sic esse sibi persuadentes atque expectātes, non multum comederunt. itaque omnibus, quæ parata erant, suffecere.

Idem Hipparchi Eubœēsis mortem planè grauiter tulit, ac quodam dicēte, Attamen ille maturus decessit: Sibi quidē ipsi, (inquit) sed mihi citó. Antè nāque mori properauit quàm dignā nostra amicitia gratiā a me receperit.

Ab Alexādro aūt quū se criminari accepisset quòd filios ex multis mulierib⁹ tolleret, Ergo quū multos (īquit) habeas

regni æmulos , & bonus euade & pro-
bus,vt nō mea, ſed tua gratia regnum
adipiſcaris. Hortabatur quoque eū vt
Ariſtoteli operā daret ac philoſophiæ:
Ne multa (inquit) eiuſmodi agas qua-
lia me feciſſe pœnitet.

Quum verò quendam ex Antipatri
amicis iudicum numero adſcripſiſſet,
poſteaquam & barbam& capillos eū ſi-
bi inficere ſenſit, remouit : quòd dice-
ret eum qui in capillis infidus eſſet,di-
gnum non eſſe cui in negotiis fides ha
beretur.

Quandam autem Machætæ cauſam
quum ipſe iudicaret, ac dormitans pa-
rum iuribus intèndiſſet, ipſum conde-
mnauit:ſed Machæta reclamāte ſe pro
uocare,indignatus, Ad quē? ait:& Ma-
chætas,Ad te ipſum ô Rex(inquit) ſi vi
gilans attendénſque audieris. Tūc qui-
dem Philippus ſurrexit:ſed quū ad ſe
magis rediſſet,noſſétq; iniuria Machæ
tam affectū,iudicium quidem nō reſci-
dit,ſed litis æſtimationē ipſi perſoluit.

Harpalus verò pro cognato & fa-
miliari Cratete iniuriarum accuſato

βασιλείας ἀνταγωνιστὰς, γίνου καλὸς κἀγαθὸς, ἵνα μὴ δι' ἐμὲ τῆς βασιλείας τύχῃς, ἀλλὰ διὰ σεαυτόν. ἐκέλευε δ' αὐτὸν Ἀριστοτέλει προσέχειν καὶ φιλοσοφεῖν, Ὅπως (ἔφη) μὴ πολλὰ τοιαῦτα πράξῃς ἐφ' οἷς ἐγὼ πεπραγμένοις μεταμέλομαι.

Τῶν δὲ Ἀντιπάτρου φίλων τινὰ κατατάξας εἰς τοὺς δικαστὰς, εἶτα τὸν πώγωνα βαπτόμενον αἰσθανόμενος καὶ τὴν κεφαλὴν, ἀνέστησεν, εἰπὼν, τὸν ἄπιστον ἐν θριξὶ, μὴ νομίζειν ἀξιόπιστον ἐν πράγμασι.

Μαχαίτᾳ δέ τινι κρίνων δίκην καὶ ὑπονυστάζων, οὐ πάνυ προσεῖχε τοῖς δικαίοις, ἀλλὰ κατέκρινε. ἐκείνου δὲ ἀναβοήσαντος ἐκκαλεῖσθαι τὴν κρίσιν, διοργισθεὶς, Ἐπὶ τίνα; εἶπε· καὶ ὁ Μαχαίτας, Ἐπὶ σὲ βασιλεῦ αὐτὸν, ἂν ἐγρηγορὼς καὶ προσέχων ἀκούῃς. τότε μὲν οὖν ἀνέστη. γενόμενος δὲ μᾶλλον ἐφ' ἑαυτὸν, καὶ γνοὺς ἀδικούμενον τὸν Μαχαίταν, τὴν μὲν κρίσιν οὐκ ἔλυσε, τὸ δὲ τίμημα τῆς δίκης αὐτὸς ἐξέτισεν.

Ἐπεὶ δὲ Ἅρπαλος ὑπὲρ συγγενοῦς καὶ οἰκείου Κράτητος ἀδικημάτων δίκην ἔχον-

τος, ἠξίου τὴν ζημίαν εἰσενεγκεῖν, ἀφεθῆναι δὲ τῆς κρίσεως, ἵνα μὴ λοιδορηθῇ, Βέλτιόν ἐστιν (εἶπε) τοῦτον αὐτὸν, ἢ ἡμᾶς διὰ τοῦτον, κακῶς ἀκούειν.

Ἀγανακτούντων δὲ τῶν φίλων ὅτι συρίττουσιν αὐτὸν ἐν Ὀλυμπίοις εὖ πεπονθότες οἱ Πελοποννήσιοι, Τί οὖν (εἶπεν) ἐὰν κακῶς πάθωσι;

Κοιμηθεὶς δὲ πλείονα χρόνον ἐπὶ στρατείας, εἶτα διαναστὰς, Ἀσφαλῶς (εἶπεν) ἐκάθευδον· Ἀντίπατρος γὰρ ἐγρηγόρει.

Πάλιν δὲ ἡμέρας καθεύδοντος αὐτοῦ, καὶ τῶν ἠθροισμένων ἐπὶ θύραις Ἑλλήνων ἀγανακτούντων καὶ ἐγκαλούντων, ὁ Παρμενίων, Μὴ θαυμάσητε (εἶπεν) εἰ καθεύδει νῦν Φίλιππος. ὅτε γὰρ ἐκαθεύδετε ὑμεῖς, οὗτος ἐγρηγόρει.

Ψάλτην δέ τινα βουλόμενος παρὰ δεῖπνον ἐπανορθοῦν αὐτοῦ καὶ λέγειν περὶ κρουμάτων, ὁ ψάλτης, Μὴ γένοιτό σοι (εἶπεν) κακῶς οὕτως ὦ βασιλεῦ, ἵνα ταῦτα ἐμοῦ βέλτιον εἰδῇς.

Ἐπεὶ δὲ διενεχθέντος αὐτοῦ πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν, ἧκε Δημάρατος ὁ Κορίνθιος, ἐπυνθάνετο πῶς πρὸς ἀλλήλους ἔχουσιν οἱ Ἕλληνες. καὶ ὁ Δημάρατος, Πάνυ γοῦν

quum dignum esse censeret vt multã quidem persolueret, sed à iudicio liberaretur, ne cõuitiis afficeretur, Melius est (inquit) istum ipsum, quàm nos propter istum malè audire.
Sed amicis ægrè ferẽtibus quòd ipse à Pelopõnensibus beneficio affectis, in Olympicis ludis exibilaretur, Quid igitur (inquit) si malo afficiantur?
Diutiusculè verò quũ in castris dormisset, ac deinde surrexisset, Securè (inquit) dormiui. nã Antipater vigilabat.
Rursus quũ interdiu dormiret, ac Græci qui ad fores conuenerãt, molestè ferrent atque criminarentur, Ne admiremini (Parmenio inquit) si nunc Philippus dormit. nam quando vos dormiebatis, ille vigilabat.
Quendam verò cantorem quum inter cœnandum emendare vellet, ac de sonis loqui, Ne tibi tãtũ mali (cãtor inquit) eueniat ô rex, vt me ista meli⁹ scias.
Sed quo tẽpore ab Olympiade vxore filióq; Alexãdro dissidebat, Demaratus Corinthi⁹ ad ipsũ venit. à quo rogatus quõ Græci mutuo se haberẽt, Nimiũ

(inquit)Græcorũ concordia tibi est curæ,quum proximi familiarissimiq; aduersus te ita habeant. Quare prudẽtior factus,& ab ira cessauit, & illos sibi reconciliauit.

Anus verò paupercula quum dignũ esse putaret se ab illo iudicari, & sæpenumero importuna esset,otiũ sibi non esse dixit: vetula verò clamãs,Ergo ne rex quidem sis,inquit.Sed ipse dictum admiratus,non illam modò,verùm alios quoque euestigio audiuit.

ALEXAND. APOPH.

Alexãder adhuc puer,patre multa prosperè gerente, minimè quidem lætabatur,sed ad pueros qui secum educabantur,aiebat, Nimirum pater nihil mihi relinquet agendum. Pueris autem dicentibus,Hæc nempe tibi acquirit: At quid prodest(inquit) si multa quidẽ habeamus,& ego faciam nihil?

Agilis verò & pedibus velox quum esset,hortareturque à patre vt in Olympiis stadium curreret,Siquidem(ait)reges mecum sint certaturi.

Puellam autẽ ad se sub intempestam

(ἔφη) σοὶ περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ὁμονοίας ὁ λόγος ἐστὶν, οὕτω πρός σε τῶν οἰκειοτάτων ἐχόντων. ὁ δὲ συμφρονήσας ἐπαύσατο τῆς ὀργῆς καὶ διηλλάγη πρὸς αὐτούς.

Πρεσβύτιδος δὲ πενιχρᾶς ἀξιούσης ἐπ' αὐτοῦ κριθῆναι, καὶ πολλάκις ἐνοχλούσης, ἔφη μὴ σχολάζειν. ἡ δὲ πρεσβύτις ἐκκραγοῦσα, Καὶ μὴ βασίλευε, εἶπεν. ὁ δὲ θαυμάσας τὸ ῥηθὲν, οὐ μόνον ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων εὐθὺς διήκουσεν.

ΑΛΕΞΑΝΔ. ΑΠΟΦΘ.

Ἀλέξανδρος ἔτι παῖς ὢν, πολλὰ τοῦ Φιλίππου κατορθοῦντος, οὐκ ἔχαιρεν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς συντρεφομένους ἔλεγε παῖδας, Ἐμοὶ δὲ ὁ πατὴρ οὐδὲν ἀπολείψει. τῶν δὲ παίδων λεγόντων ὅτι Ταῦτά σοι κτᾶται· Τί δὲ ὄφελος (εἶπεν) ἐὰν ἔχω μὲν πολλὰ, πράξω δὲ οὐδέν;

Ἐλαφρὸς δὲ ὢν καὶ ποδώκης, καὶ παρακαλούμενος ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ὀλύμπια δραμεῖν στάδιον, Εἴγε (ἔφη) βασιλεῖς ἕξειν ἔμελλον ἀνταγωνιστάς.

Ἀχθείσης δὲ παιδίσκης πρὸς αὐτὸν ὡς

συναναπαυσομένης περὶ ἑσπέραν βαδίζειν, ἠρώτησεν ὅτι τηνικαῦτα. τῆς δ' εἰπούσης, Περιέμενον γὰρ τὸν ἄνδρα κατακλῖναι, πικρῶς ἐπετίμησε τοῖς παισὶν, ὡς μικροῦ δι' αὐτοὺς μοιχὸς γενόμενος.

Ἐπιθυμιῶντι δὲ τοῖς θεοῖς ἀφειδῶς αὐτῷ, καὶ πολλάκις ἐπιδραττομένῳ τοῦ λιβανωτοῦ, παρὼν Λεωνίδης ὁ παιδαγωγὸς, Οὕτως (εἶπεν) ὦ παῖ δαψιλῶς ἐπιθυμιάσεις ὅταν τῆς λιβανωτοφόρου κρατήσῃς. ὡς οὖν ἐκράτησεν, ἔπεμψεν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν, Ἀπέσταλκά σοι τάλαντα ἑκατὸν λιβανωτοῦ καὶ κασίας, ἵνα μηκέτι μικρολογῇ πρὸς τοὺς θεοὺς, εἰδὼς ὅτι καὶ τῆς ἀρωματοφόρου κρατοῦμεν.

Μέλλων δὲ τὴν ἐπὶ Γρανίκῳ μάχην μάχεσθαι, παρεκάλει τοὺς Μακεδόνας ἀφθόνως δειπνεῖν, καὶ πάντα φέρειν εἰς μέσον, ὡς αὔριον δειπνήσοντας ἐκ τῶν πολεμίων.

Περίλλου δέ τινος τῶν φίλων αἰτήσαντος προῖκα τοῖς θυγατρίοις, ἐκέλευσε πεντήκοντα τάλαντα λαβεῖν. αὐτοῦ δὲ φήσαντος ἱκανὰ εἶναι δέκα, Σοί γε (ἔφη) λαβεῖν, ἐμοὶ δ' οὐχ ἱκανὰ δοῦναι.

noctem adductā vt vnà cubaret, interrogauit, Cur tam seró? Ac illa quum respōdisset se tantisper expectasse dū maritus cubitū iret: grauiter seruos increpuit, quòd ferè ipsorū opera adulteriū perpetrasset.

Quum autem diis sacrificaret, ac citra parsimoniam thura in ignes sæpius iniiceret, Leonides pædagog⁹, Tā sūptuosè (inquit) ô fili sacrificato, quū thuriferā subiugaueris regionē. Potitus igitur illa, hanc ad ipsum epistolam dedit, Misi tibi thuris & casiæ talenta centū, ne post hac in deos sis auarus, sciēs nos etiā aromatifera potitos esse regione.

Apud Granicum verò pugnaturus, Macedonas hortabatur vt abundè cœnarent, omniáque in medium conferrent, tanquam postridie quæ hostium essent cœnaturi.

Perillus autē quidam ex amicorum numero quum filiabus dotē petisset, quinquaginta quidem talenta illum accipere iussit. sed quum ille dixisset decem satis esse, Tibi quidē (inquit) accipere: sed mihi nequaquā satis est dare.

Anaxarcho autem philoſopho diſpẽſatorem iuſſit quantum peteret dare. Sed quum diſpenſator dixiſſet illum ta lenta centum petere: Bene(inquit) facit, quũ ſciat ſe amicum habere qui tot elargiri & poſſit & velit.

Mileti verò quum multas athletarũ ſtatuas vidiſſet qui in Olympiis Pythiiſq; viciſſent: Et vbinam (inquit) tãta iſta erãt corpora, quando barbari veſtram vrbem obſidebant?

Idem quũ Ada Cariæ regina, bellaria & obſonia à ſtructoribus & coquis impendio elaborata, ad ipſum quotidie mittere amaret, meliores aiebat ſibi eſſe coquos & obſonatores, ad prandium quidem, nocturnum iter: ad cœnam verò, prandii mediocritatem.

Omnibus autem ad pugnam inſtructis, quum duces rogaſſent, Num quidnam ad hæc? Nihil (inquit) niſi vt barbæ Macedonibus radantur. Sed Parmenione admirante, An ignoras (inquit) in pugna nullum eſſe quàm barbæ meliorem captum?

Ἀναξάρχῳ δὲ τῷ φιλοσόφῳ δοῦναι τὸν διοικητὴν ἐκέλευσεν ὅσον ἂν αἰτήσῃ. τοῦ δὲ διοικητοῦ φήσαντος ὡς ἑκατὸν αἰτεῖται τάλαντα, Καλῶς (ἔφη) ποιεῖ, γινώσκων ὅτι φίλον ἔχει καὶ δυνάμενον τηλικαῦτα δωρεῖσθαι καὶ βουλόμενον.

Ἐν δὲ τῇ Μιλήτῳ πολλοὺς ἀνδριάντας ἀθλητῶν θεασάμενος Ὀλύμπια καὶ Πύθια νενικηκότων, Καὶ ποῦ τὰ τηλικαῦτα ἦν σώματα (ἔφη) ὅτε οἱ βάρβαροι ὑμῶν τὴν πόλιν ἐπολιόρκουν;

Τῆς δὲ τῶν Καρῶν βασιλίσσης Ἄδας ὄψα καὶ πέμματα παρεσκευασμένα περιττῶς διὰ δημιουργῶν καὶ μαγείρων φιλοτιμουμένης ἀεὶ πέμπειν πρὸς αὐτὸν, ἔφη κρείττονας ἔχειν αὐτὸς ὀψοποιοὺς, πρὸς μὲν ἄριστον, τὴν νυκτοπορίαν· πρὸς δὲ δεῖπνον, τὴν ὀλιγαριστίαν.

Ἐπεὶ δὲ παρεσκευασμένων πάντων πρὸς μάχην, ἠρώτησαν οἱ στρατηγοὶ Μή τι πρὸς τούτοις ἕτερον; Οὐδὲν (εἶπεν) ἢ ξυρᾶν τὰ γένεια τῶν Μακεδόνων. θαυμάσαντος δὲ τοῦ Παρμενίωνος, Οὐκ οἶδας (εἶπεν) ὅτι βέλτιον οὐκ ἔστιν ἐν μάχῃ λαβὴ πώγωνος;

Δαρείου διδόντος αὐτῷ μυρία τάλαντα, καὶ τὴν Ἀσίαν νείμασθαι πρὸς αὐτὸν ἐπίσης· καὶ Παρμενίωνος εἰπόντος, Ἔλαβον ἂν εἰ Ἀλέξανδρος ἤμην, Κἀγὼ νὴ Δία (εἶπεν) εἰ Παρμενίων ἤμην. ἀπεκρίνατο δὲ Δαρείῳ μήτε τὴν γῆν ἡλίους δύο, μήτε τὴν Ἀσίαν δύο βασιλεῖς ὑπομένειν.

Μέλλοντι δὲ αὐτῷ περὶ τῶν ὅλων ἐν Ἀρβήλοις κινδυνεύειν πρὸς ἑκατὸν μυριάδας ἀντιτεταγμένας, προσήεσαν οἱ φίλοι, τῶν στρατιωτῶν κατηγοροῦντες ὡς ἐν ταῖς σκηναῖς διαλαλούντων καὶ συντιθεμένων ὅπως μηδὲν τῶν λαφύρων εἰς τὸ βασιλικὸν ἀνοίσουσιν, ἀλλ᾽ αὐτοὶ κερδανοῦσιν. ὁ δὲ μειδιάσας, Ἀγαθὰ (φησὶν) ἀγγέλλετε. νικᾶν γὰρ ἀνδρῶν οὐ φεύγειν παρεσκευασμένων ἀκούω διαλογισμούς. Καὶ προσιόντες αὐτῷ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν ἔλεγον, Ὦ βασιλεῦ, θάρρει καὶ μὴ φοβοῦ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων. αὐτὸν γὰρ ἡμῶν τὸν γράσον οὐχ ὑπομενοῦσι.

Παρατασσομένου δὲ τοῦ στρατεύματος, ἰδὼν τινὰ τῶν στρατιωτῶν τὸ ἀκόντιον ἐναγκυλούμενον, ἐξέωσε τῆς φάλαγγος ὡς ἄχρηστον, ὃς παρασκευάζεται δὴ νῦν ὅτε δεῖ χρῆσθαι τοῖς ὅπλοις.

Quũ verò Darius innumera ei vellet dare talenta, Asiámq; ex æquo diuidere, dixissétq; Parmenio, Ego quidẽ accepissem si Alexãder essem, Et ego (inquit) per Iouem, si Parmenio. Sed Dario respondit, Neque terram duos soles, neque Asiam duos reges tolerare.

Apud Arbela verò quum aduersus centena hõminũ milia de rerũ summa periclitaturus esset, amici ipsum adiere ac milites accusauere, quòd in tẽtoriis colloquerentur statuerént que se nihil spoliorum in regium tabernaculũ relaturos, sed sibiipsis lucraturos: Tum ille ridens, Bona (inquit) nuntiatis. nam virorum ad vincendum non fugiendũ præparatorũ colloquutiones audio. Ac multi quidem militum ad ipsum accedentes dicebant, O rex, confide: neque hostium multitudinem time. neque enim pedorem nostrum tolerabunt.

Sed instructo iam exercitu, quũ militem quẽdam vidisset iaculum amento religantem, ex acie vt inutilem expulit: quippe qui tunc se instrueret quum armis vtendum esset.

A matre verò epiſtolã, accuſationes ſecretas in Antipatrũ calumniáſq; cõtinẽtẽ, vnà cũ Hephæſtione, vt cõſueuerat legens, nihil quidem illũ prohibuit, ſed poſteaquam perlegit, annulũ ſibi detraxit, ac illius ori ſigillum impoſuit.

Iouis autem filius in Ammonis tẽplo quũ à ſacerdote foret appellat⁹, Nihil (inquit) eſt mirandũ: nam Iuppiter omnium natura pater eſt, qui optimũ quemque ſibi adoptat.

Sed quum ſagittæ ictu crus ipſi foret vulneratum, multíque eorum qui illũ ſæpenumero deum appellare conſueuerant, occurriſſent: ſerena frõte, Hic quidem (inquit) ſãguis eſt, vt videtis, & nõ liquor (vt canit Homerus)

Qualem cœlicolæ diui miſêre fluentẽ.

Quibuſdam verò Antipatri frugalitatem laudantibus, quippe qui durè aſperéque viueret: Antipater (inquit) albis quidem extrinſecus indutus eſt, intus autem purpureus eſt totus.

Idem per hyemẽ, & frigus quum in cõuiuio apud amicum eſſet, focúſque paruus ac parum ignis foret illatũ, vel

Επιςολὴν δὲ παρὰ τῆς μητρὸς ἀναγινώσκων ἀπορρήτοις λόγοις κατ' Αντιπάτρου καὶ διαβολὰς ἔχουσαν, ἅμα τοῦ Ηφαιςίωνος (ὥσπερ εἰώθει) συναναγινώσκοντος, οὐκ ἐκώλυσεν. ὡς δὲ ἀνέγνω, τὸν δακτύλιον ἀφελόμενος τὸν ἑαυτοῦ, τῷ ςόματι τῷ ἐκείνου τὴν σφραγῖδα ἐπέθηκεν.

Εν δὲ Αμμωνος ὑπὸ τοῦ προφήτου παῖς Διὸς προσαγορευθεὶς, Οὐδέν γ.(ἔφη) θαυμαςόν. πάντων μὲν γὰρ ὁ θεὸς φύσει πατὴρ ἐςὶν, ἑαυτοῦ δὲ ποιεῖται τοὺς ἀρίςους.

Τοξεύματι δὲ πληγεὶς εἰς τὸ σκέλος, ὡς πολλοὶ συνέδραμον τῶν πολλάκις εἰωθότων αὐτὸν θεὸν προσαγορεύειν, διαχυθεὶς τῷ προσώπῳ, Τουτὶ μὲν, αἷμα (εἶπεν) ὡς ὁρᾶτε, καὶ οὐκ ἰχὼρ, οἷόςπερ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν.

Επαινούντων δὲ ἐνίων τοῦ Αντιπάτρου τὴν εὐτέλειαν ὡς ἀθρύπτως διαιτουμένου καὶ αὐςηρῶς, Εξωθεν (εἶπεν) Αντίπατρος λευκοπάρυφός ἐςι, τὰ δὲ ἔνδον, ὁλοπόρφυρος.

Εν δὲ χειμῶνι καὶ ψύχει τῶν φίλων τινὸς ἑςιῶντος αὐτὸν, ἐσχάραν δὲ μικρὰν καὶ πῦρ ὀλίγον εἰσενέγκαντος, ἢ ξύλα ἢ λιβανω-

τὸν εἰσενεγκεῖν ἐκέλευσε.

Ἀντιπατρίδου δὲ καλὴν ψάλτριαν ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἀγαγόντος, κινηθεὶς τῇ ὄψει πρὸς αὐτὴν ὁ Ἀλέξανδρος, ἠρώτησε τὸν Ἀντιπατρίδην μή τι τυγχάνει τῆς γυναικὸς ἐρῶν· ἐκείνου δὲ ὁμολογήσαντος, Ὦ μιαρὲ (εἶπεν) οὐκ ἀπάξεις εὐθὺς ἐκ τοῦ συμποσίου τὴν γυναῖκα;

Πάλιν δὲ Πύθωνα τὸν Εὐΐου τοῦ αὐλητοῦ ἐρώμενον Κάσανδρος ἐβιάζετο φιλῆσαι· τὸν οὖν Εὔϊον ὁρῶν ἀχθόμενον, ἀνεπήδησε μετ' ὀργῆς ἐπὶ τὸν Κάσανδρον, κεκραγώς, Ἀλλ' οὐδ' ἐρασθῆναί τινος ἔξεστιν δι' ὑμᾶς;

Ἀποστέλλοντος δὲ αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων τοὺς νοσώδεις καὶ ἀναπήρους ἐπὶ θάλασσαν, ἐνεδείχθη τὶς εἰς τοὺς νοσοῦντας ἀπογεγραμμένος ἑαυτὸν οὐ νοσῶν. ἐπεὶ οὖν εἰς ὄψιν ἀχθεὶς καὶ ἀνακρινόμενος ὡμολόγησε προφασίζεσθαι δι' ἔρωτα Τελεσίππας ἀπιούσης ἐπὶ θάλασσαν, ἠρώτησεν ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τίνα δεῖ περὶ τῆς Τελεσίππης διαλέγεσθαι. πυθόμενος δὲ ἐλευθέραν οὖσαν, Οὐκοῦν (ἔφη) ὦ Ἀντιγένη πείθωμεν τὴν Τελεσίππαν ἵνα μένῃ μεθ' ἡμῶν. βιάζεσθαι

ligna vel thus iniici iussit.
Antipatrides verò quum formosam psaltriam adduxisset ad cœnam, commotus facie in eam Alexander, Antipatridem ipsum interrogauit an mulieris amore teneretur. isque confessus quum esset, O scelestè (inquit) non è conuiuio statim abduces mulierem?
Sed Pythonem Euii tibicinis concubinum quum Casander vi conaretur osculari, idque Alexãder animaduerteret ægrè ferentẽ Euium, indignatus in Casandrũ exiliuit clamãs, Ergone amare quidẽ per vos quẽquã licet?
Dimittente autẽ ipso ex Macedonibus valetudinarios & mutilatos ad mare, delatus est quidã qui seipsum inter ægrotos scripserat, non ægrotans. In Alexandri conspectum igitur quũ venisset, ac examinatus, se ob amorẽ Telesippæ ad mare abeuntis simulasse cõfessus esset, interrogauit Alexander quicum de Telesippa loquendum foret. Sed quum accepisset illam esse liberam, Ergo Antigene, dixit, suadeamus Telesippæ vt nobiscũ maneat. nã

cogere, quum libera sit, nostrũ nõ est.

Græcos verò mercede ab hostibus conductos quum cepisset, Atheniẽses quidem & Thessalos in cõpedibus seruari iussit, vt qui mercede militarent, quum & illi ex publico victũ haberẽt, & hi terram quam fertilissimam possiderent, nõ colerẽt: dimisit verò Thebanos, inquiens, Solis his neque vrbs neque ager à nobis relictus est.

Sed Indum qui optimè sagittare videbatur, iactabaturque vel per annulũ sagittas esse missurus, quum cepisset, artem ostentare iussit. quod quum ille nollet, indignatus, vt necaretur impe-rauit. Quum igitur ad suppliciũ is duceretur, ad lictores conuersus dixit se per multos dies non exercuisse, ac ne aberraret timuisse. Id verò quum Alexander accepisset, miratus est, ac datis munerib⁹ eũ liberauit: quia mori maluisset quàm gloria indignus videri.

Taxiles autem, vnus ex Indorum regibus quum obuiam Alexandro factus ipsum præmoneret ne secum pugnaret bellumve gereret, sed, si infe-

γῆν ἐλευθέραν οὖσαν, οὐχ ἡμέτερον.

Τῶν δὲ μισθοφορούντων Ἑλλήνων παρὰ τοῖς πολεμίοις ὑποχειρίων γενομένων, τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐκέλευσεν ἐν πέδαις φυλάττειν, ὅτι τροφὴν ἔχοντες ἐκ δημοσίου μισθοφοροῦσι· καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς, ὅτι τὴν ἀρίστην κεκτημένοι οὐ γεωργοῦσι· τοὺς δὲ Θηβαίους ἀφῆκεν, εἰπὼν ὅτι, Μόνοις τούτοις οὔτε πόλις οὔτε χώρα δι' ἡμᾶς ἀπολέλειπται.

Τῶν δὲ Ἰνδῶν τὸν ἄριστα τοξεύειν δοκοῦντα, καὶ λεγόμενον διὰ δακτυλίου τὸν οἰστὸν ἀφιέναι, λαβὼν αἰχμάλωτον ἐκέλευσεν ἐπιδείξασθαι· καὶ μὴ βουλόμενον, ὀργισθεὶς ἀνελεῖν προσέταξε. ἐπεὶ δὲ ἀγόμενος ὁ ἄνθρωπος ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄγοντας, ὅτι πολλῶν ἡμερῶν οὐ μεμελέτηκε καὶ ἐφοβήθη διαπεσεῖν, ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος, ἐθαύμασε, καὶ ἀπέλυσε μετὰ δώρων αὐτὸν, ὅτι μᾶλλον ἀποθανεῖν ὑπέμεινεν ἢ τῆς δόξης ἀνάξιος φανῆναι.

Ἐπεὶ δὲ Ταξίλης εἷς τῶν Ἰνδῶν βασιλεὺς ὢν, ἀπαντήσας προὐκαλεῖτο μὴ μάχεσθαι μηδὲ πολεμεῖν Ἀλέξανδρον, ἀλλ'

εἰ μὲν ἐστὶν ἥττων, εὖ πάσχειν, εἰ δὲ βελτίων, εὖ ποιεῖν· ἀπεκρίνατο, περὶ αὐτοῦ τούτου μαχετέον εἶναι, πότερος εὖ ποιῶν περιγένηται.

Περὶ δὲ τῆς λεγομένης ἀόρνου πέτρας ἐν Ἰνδοῖς ἀκούσας ὅτι τὸ μὲν χωρίον δυσάλωτόν ἐστιν, ὁ δὲ ἔχων αὐτὸ, δειλός ἐστιν· Νῦν (ἔφη) τὸ χωρίον εὐάλωτόν ἐστιν.

Ἐπεὶ δὲ ἄλλος ἔχων πέτραν ἄληπτον δοκοῦσαν εἶναι, ἐνεχείρισεν ἑαυτὸν μετὰ τῆς πέτρας τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τῆς δυνάμεως ἐκέλευσεν ἄρχειν, καὶ προσέθηκε χώραν, εἰπὼν ὅτι, Φρονεῖν μοι δοκεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἀνδρὶ μᾶλλον ἀγαθῷ πιστεύσας ἑαυτὸν ἢ ὀχυρῷ τόπῳ.

Μετὰ δὲ τὴν τῆς πέτρας ἅλωσιν τῶν φίλων λεγόντων ὑπερβεβληκέναι τὸν Ἡρακλέα ταῖς πράξεσιν, Ἀλλ' ἐγὼ (εἶπε) τὰς ἐμὰς πράξεις μετὰ τῆς ἡγεμονίας, ἑνὸς οὐ νομίζω ῥήματος ἀνταξίας εἶναι τοῦ Ἡρακλέους.

Τῶν δὲ φίλων τινὰς αἰσθόμενος ἐν τῷ κυβεύειν οὐ παίζοντας, ἐζημίωσε.

Τῶν δὲ πρώτων φίλων καὶ κρατίστων τιμᾶν· μὲν ἐδόκει Κρατερὸν μάλιστα πάντων,

rior esset, beneficium acciperet: sin melior, cōferret, Imò verò (inquit) de hoc pugnandum est, vter benefaciens superior sit.

De petra verò quæ in Indis aornus vocatur, quū audisset locum captu difficilem esse, sed eum, qui teneret, timidum, Nunc (inquit) locus captu est facilis.

Idem, posteaquam alius petram tenens quæ minimè capi posse videbatur, se ipsum ei tradidit, nō solùm suæ regioni illum dominari iussit, sed alia quoq; loca adiecit, inquiēs, Homo hic mihi sapere videtur, qui se probo viro quàm munito loco credere maluerit.

Sed post captā petrā, amicis dicentibus Herculem rebus gestis ab ipso superatum, At ego (inquit) mea gesta cū imperio, ne vno quidem verbo cum Herculis gestis arbitror conferenda.

Idem amicorum quosdam quos in tesserarum ludo senserat non iocari, multauit.

Ac ex primis quidē potentissimisq; amicis, Craterum maximè honorare,

Hephæſtionem verò amare videbatur. Nam Craterus quidẽ (aiebat) regis amicus eſt: ſed Hephæſtion Alexãdri.

Xenocrati autem philoſopho quinquaginta quum miſiſſet talenta, iſque non accepiſſet, quòd diceret ſe illis nõ indigere, percontatus eſt ánne amicum quidẽ Xenocrates haberet. Nam mihi (inquit) Darii diuitiæ vix ſatis in amicos fuere.

Poſteaquam autem Porus ab ipſo rogatus poſt pugnã, Quomodo te vtar? Regiè, reſpõdit: ac iterum percontatus, Nunquid aliud? Omnia, dixit, in ipſo Regiè, inſunt: admiratus hominis & prudentiã & fortitudinem, maiorem illi regionẽ ea quam prius tenuerat, adiecit.

Idem à quodã ſe vituperari audiẽs, Regium eſt (inquit) quum benefeceris, malè audire.

Moriẽs autem, quum ad amicos reſpexiſſet, Magnum (inquit) mihi epitaphium video futurum. Poſteaquam verò mortuus eſt Alexander, Demades orator aiebat ſe videre Ma-

φιλεῖν δὲ Ἡφαιστίωνα. Κρατερὸς μὲν γὰρ (ἔφη) φιλοβασιλεύς ἐστι· Ἡφαιστίων δὲ, φιλαλέξανδρος.

Ξενοκράτη δὲ τῷ φιλοσόφῳ πεντήκοντα τάλαντα πέμψας, ὡς οὐκ ἐδέξατο, μὴ δεῖσθαι φήσας, ἠρώτησεν εἰ μηδὲ φίλον ἔχει Ξενοκράτης. Ἐμοὶ μὲν γὰρ (ἔφη) μόλις ὁ Δαρείου πλοῦτος εἰς τοὺς φίλους ἤρκεσεν.

Ἐπεὶ δὲ Πῶρος ἐρωτηθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ μετὰ τὴν μάχην, Πῶς σοι χρήσομαι; Βασιλικῶς, εἶπε· καὶ προσερωτηθεὶς μή τι ἄλλο, Πάντα (εἶπεν) ἐν τῷ Βασιλικῶς ἔνεστι· θαυμάσας καὶ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνδραγαθίαν, πλείονα χώραν ἧς πρότερον εἶχε, προσέθηκε.

Πυθόμενος δὲ ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι, Βασιλικὸν (ἔφη) ἐστὶν εὖ ποιοῦντα, κακῶς ἀκούειν.

Ἀποθνήσκων δὲ, πρὸς τοὺς ἑταίρους ἰδὼν (ἔφη) Μέγαν ὁρῶ μου τὸν ἐπιτάφιον ἐσόμενον. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, Δημάδης ὁ ῥήτωρ ὅμοιον ἔφη διὰ τὴν ἀναρχίαν ὁρᾶσθαι τὸ στρατόπεδον τῶν Μακεδό-

νων ἐκτετυφλωμένῳ τῷ κύκλωπι.

ΠΤΟΛΕΜ. Ο ΛΑΓ.

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου τὰ πολλὰ παρὰ τοῖς φίλοις ἐδείπνει καὶ ἐκάθευδεν. εἰ δέ ποτε δειπνίζοι, τοῖς ἐκείνων ἐχρῆτο, μεταπεμπόμενος ἐκπώματα καὶ στρώματα καὶ τραπέζας. αὐτὸς δὲ οὐκ ἐκέκτητο πλείω τῶν ἀναγκαίων, ἀλλὰ τοῦ πλουτεῖν ἔλεγε τὸ πλουτίζειν εἶναι βασιλικώτερον.

ΑΝΤΙΓ. ΑΠΟΦΘ.

Ἀντίγονος εἰσέπραττε χρήματα συντόνως· εἰπόντος δέ τινος, Ἀλλ' οὐκ Ἀλέξανδρος ἦν τοιοῦτος, Εἰκότως, εἶπεν. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐθέριζε τὴν Ἀσίαν, ἐγὼ δὲ καλαμῶμαι.

Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἰδών τινας ἐν τοῖς θώραξι καὶ τοῖς κράνεσι σφαιρίζοντας, ἥσθη· καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν μετεπέμπετο, ἐπαινέσαι βουλόμενος. ὡς δὲ ἤκουσεν ὅτι πίνουσι, τὰς ἐκείνων ἡγεμονίας τοῖς στρατιώταις ἔδωκε.

Θαυμαζόντων δὲ πάντων ὅτι γέρων

cedonum exercitum duce fraudatum, Cyclopi ſimilem excæcato.

PTOLEM. LAGI.

Ptolemæus Lagi, ſæpenumero apud amicos & cœnabat & dormiebat. Ac ſiquando cœnam ipſe præberet, illorum vtebatur rebus, commodato accipiens pocula, lectos, menſas. Nam ipſe plura non poſſidebat quàm quæ neceſſaria forent, quum ditare quàm diteſcere magis regium eſſe dictitaret.

ANTIG. APOPH.

Antigonus pecunias acriter exigẽs, quum quidam dixiſſet, At Alexander talis non erat, Et meritò, inquit: nam ille Aſiam demetebat, ego verò ſpicas lego.

Quoſdam verò militum thoracatos & galeatos quũ pila ludentes vidiſſet, perquam lætatus eſt, ac illorum duces ad ſe vocauit laudaturus. ſed quum ipſos bibere accepiſſet, eorum ducatus militibus ipſis tradidit.

Admiratibus autem omnibus quòd

ſenex effectus bene ac manſuetè rebus vteretur, Prius (inquit) potentia mihi opus erat : nunc verò gloria & beneuolentia.

Idem Philippo filio multis præſentibus rogante quando caſtra moturus eſſet, Ecquid times (inquit) ne ſolus tubam non audias?

Quum verò adoleſcens ipſe inſtaret vt ad viduam tres formoſas habentem filias diuerteret, præfecto hoſpitiis ad ſe vocato, Filium (inquit) meũ ex locorum anguſtiis non exiges?

Morbo autem diuturno quum laboraſſet, conualuiſſétque, Nihil (inquit) peius. Hæc enim ægrotatio nos admonuit ne multùm efferamur, quũ mortales ſimus.

Hermodotus verò quũ in poematis ipſum Solis filiũ ſcripſiſſet, In hoc laſanifer (inquit) tibi non aſtipulatur.

Quidam autem quũ dixiſſet omnia regibus & honeſta & iuſta eſſe, Per Iouem (inquit) regibus barbarorum, ſed nobis ſola honeſta, ſunt honeſta, & iuſta ſola, iuſta.

γινόμενος ἠπίως ἐχρῆτο καὶ πράως τοῖς πράγμασι, Πρότερον μὲν γὰρ (εἶπε) δυνάμεως ἐδεόμην, νῦν δὲ δόξης καὶ εὐνοίας.

Πρὸς δὲ τὸν υἱὸν Φίλιππον πυθόμενον πλειόνων παρόντων, Πότε μέλλομεν ἀναζευγνύναι; Τί δέδοικας (εἶπε) μὴ μόνος τῆς σάλπιγγος οὐκ ἀκούσῃς;

Σπουδάσαντος δὲ τοῦ νεανίσκου λαβεῖν κατάλυσιν παρὰ γυναικὶ χήρᾳ τρεῖς ἐχούσῃ θυγατέρας ἀπρεπεῖς, καλέσας τὸν ἐπὶ τῶν ξενίων, εἶπεν, Οὐκ ἐξάξεις μου τὸν υἱὸν ἐκ τῆς στενοχωρείας;

Νοσήσας δὲ μικρὰν νόσον, ὡς ἀνέρρωσεν Οὐδὲν (ἔφη) χεῖρον. ὑπέμνησε γὰρ ἡμᾶς ἡ νόσος μὴ μέγα φρονεῖν ὡς ὄντας θνητούς.

Ἑρμοδότου δὲ αὐτὸν ἐν τοῖς ποιήμασιν Ἡλίου παῖδα γράψαντος, Οὐ ταῦτά μοι (ἔφη) σύνοιδεν ὁ λασανοφόρος.

Εἰπόντος δέ τινος ὅτι πάντα καλὰ καὶ δίκαια τοῖς βασιλεῦσι, Ναὶ μὰ Δία (εἶπεν) τοῖς τῶν βαρβάρων· ἡμῖν δὲ μόνα καλὰ, τὰ καλὰ, καὶ μόνα δίκαια, τὰ δίκαια.

Μαρσύου τοῦ ἀδελφοῦ δίκην ἔχοντος, ἀξιοῦντος δὲ τὴν κρίσιν αὐτῷ γενέσθαι κατ' οἰκίαν, Ἔσται μὲν οὖν (εἶπεν) ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ πάντων ἀκουόντων εἰ μηδὲν ἀδικοῦμεν.

Ἐπεὶ δέ ποτε χειμῶνος ἐν τόποις σπανίζουσι τῶν ἐπιτηδείων ἠνάγκασε καταζεῦξαι, καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες ἐλοιδόρουν αὐτὸν, ἀγνοοῦντες ὅτι πλησίον ἐστὶν, τῇ βακτηρίᾳ τὴν σκηνὴν διαστείλας, Οἰμώξετε (εἶπεν) εἰ μὴ μακρότερον ἀποστάντες λοιδορήσετε ἡμᾶς.

Ἀριστοδήμου δὲ τῶν φίλων τινὸς ἐκ μαγείρου γεγονέναι δοκοῦντος, συμβουλεύοντος δὲ αὐτῷ τῶν ἀναλωμάτων καὶ τῶν δωρεῶν ἀφαιρεῖν, Οἱ λόγοι σου (εἶπεν) ὦ Ἀριστόδημε περιζώματος ὄζουσιν.

Ἀθηναίων δὲ δοῦλον αὐτοῦ τιμώμενον εἰς τὴν πολιτείαν ὡς ἐλεύθερον ἐγγραψάντων, Οὐκ ἂν (εἶπεν) ἐβουλόμην ἕνα Ἀθηναίων ὑπ' ἐμοῦ μαστιγοῦσθαι.

Νεανίσκου δέ τινος τῶν Ἀναξιμένους τοῦ ῥήτορος μαθητῶν, λόγον ἐσκεμμένον ἐκ παρασκευῆς εἰπόντος ἐπ' αὐτοῦ, βου-

Marſyas verò frater quũ litem ageret, céſerétque ſibi domi iudicium inſtitui, Melius(inquit)in foro quidem erit, & omnibus audientibus ſi nihil iniuſtè agimus.

Per hyemem verò in locis rerum neceſſariarum penuria laborantibus aliquando caſtra ponere coactus eſt. Vbi quum è militibus quidam in ipſum conuitia iactarent, ignorantes illum propè eſſe: tentorio virga patefacto, Flebitis (inquit) niſi longius remoti malè nobis dicetis.

Idem Ariſtodemo quodam ex amicis, qui natus è coquo putabatur, conſulente ſibi vt ſumptus muneráque diminueret, Verba tua(inquit) Ariſtodeme, ius olent.

Quum verò Athenienſes ipſius ſeruum honorantes, tanquam liberum ciuitate donaſſent, Nõ vnum (inquit) ſolũ Atheniẽſem velim à me verberari.

Quidam autem adoleſcens Anaximenis rhetoris diſcipulus quum orationem præmeditatam cum apparatu coram eo haberet, neſcio

quid intelligere volens, percontatus eſt. Sed quum adoleſcens reticuiſſet, Quid ais? inquit, hæcne ſunt in tabulis ſcripta?

Sed alterum audiens rhetorem dicentē anni tempus niuē iaciens aduentu ſuo effeciſſe vt herba regio vacaret, Non (inquit) me vt turba vti ceſſabis?

Thraſyllus verò cynicus quum ab eo drachmam petiſſet, At regi (inquit) hoc dare non conuenit: ſed illo ſubiiciente, Da igitur mihi talentum, Atqui cynicum (inquit) hoc accipere non decet.

Demetrium autem filium magna cum claſſe ac exercitu mittens ad Græcos liberandos, aiebat gloriam à ſpecula Græciæ veluti facula in totum terrarum orbem accendi.

Sed Antagoras poeta quum elixaret congrum, ipſéque patellam quateret, poſt illum ſtans Antigonus, Putáſne (inquit) Homerum, ô Antagora, quū Agamēnonis geſta ſcriberet, congrū elixaſſe? Tum Antagoras, Et tu (inquit) ô rex, putáſne Agamēnonē talia

λόγιμός τι μαθεῖν, ἐρώτησεν. ἀποσιωπήσαντος δὲ τοῦ νεανίσκου, Τί λέγεις; εἶπεν· ταῦτ' ἔστι ταῖς δέλτοισιν ἐγγεγραμμένα;

Ἑτέρου δὲ ῥήτορος ἀκούων λέγοντος ὅτι χιονοβόλος ἡ ὥρα γενομένη λειποβοτανεῖν ἐποίησε τὴν χώραν, Οὐ παύσῃ μοι (εἶπεν) ὡς ὄχλῳ χρώμενος;

Θρασύλλου δὲ τοῦ κυνικοῦ δραχμὴν αἰτήσαντος αὐτόν, Ἀλλ' οὐ βασιλικὸν (εἶπε) τὸ δόμα. τοῦ δὲ εἰπόντος, Οὐκοῦν τάλαντον δός μοι, Ἀλλ' οὐ κυνικὸν (ἔφη) τὸ λῆμμα.

Πέμπων δὲ Δημήτριον τὸν υἱὸν μετὰ νεῶν πολλῶν καὶ δυνάμεων ἐλευθερώσοντα τοὺς Ἕλληνας, ἔλεγε τὴν δόξαν ὥσπερ ἀπὸ σκοπῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν οἰκουμένην πυρσεύεσθαι.

Ἀνταγόρου δὲ τοῦ ποιητοῦ γόγγρον ἕψοντος, καὶ αὐτοῦ τὴν λοπάδα σείοντος, ἐπιστὰς ἐξόπισθεν, Οἴει (φησὶ) τὸν Ὅμηρον ὦ Ἀνταγόρα γόγγρον ἕψειν τὰς τοῦ Ἀγαμέμνονος γράφοντα πράξεις; καὶ ὁ Ἀνταγόρας, Σὺ δὲ (εἶπεν) ὦ βασιλεῦ, τὸν Ἀγαμέμνονα νομίζεις πράττοντα τὰς πράξεις ἐκείνας πο-

λυπραγμονεῖν εἴ τις ἐν τῷ στρατοπέδῳ γόγγρον ἕψει;

Ἐπεὶ δὲ ὄναρ ἰδὼν χρυσοῦν θέρος ἐξαμῶντα Μιθριδάτην, ἐβουλεύσατο κτεῖναι, καὶ Δημητρίῳ τῷ υἱῷ φράσας ὥρκωσε σιωπῆσαι· ὁ δὲ παραλαβὼν τὸν Μιθριδάτην ὁ Δημήτριος, καὶ συμπεριπατῶν παρὰ θάλασσαν ἐν τῷ αἰγιαλῷ κατέγραψε τῷ σαυρωτῆρι τοῦ δόρατος, Φεῦγε Μιθριδάτα. ἐκεῖνος δὲ νοήσας, ἔφυγεν εἰς Πόντον, κἀκεῖ βασιλεύων διετέλεσε.

ΔΗΜΗΤ. ΑΠ.

Ῥοδίους δὲ πολιορκῶν ὁ Δημήτριος, ἔλαβεν ἔν τινι προαστείῳ πίνακα Πρωτογένους τοῦ ζωγράφου τὸν Ἰάλυσον γράφοντος· ἐπικηρυκευσαμένων δὲ τῶν Ῥοδίων καὶ φείσασθαι τοῦ πίνακος παρακαλούντων, ἔφη μᾶλλον τὰς τοῦ πατρὸς εἰκόνας ἢ τὴν γραφὴν ἐκείνην διαφθείρειν.

Σπεισάμενος δὲ τοῖς Ῥοδίοις, τὴν ἑλέπολιν ἀπέλιπε παρ᾽ αὐτοῖς, ὑπόδειγμα τῆς αὐτοῦ μεγαλουργίας, ἐκείνων δὲ ἀνδρίας ἐσομένην.

gerentem curaſſe num quis in exercitu congrum coqueret?

Mithridatem verò auream meſſem demetere quũ per ſomnium vidiſſet, eum interficere decreuit:& quũ id Demetrio filio aperuiſſet, iureiurando vt taceret adegit. Sed Demetrius apud mare cum Mithridate vnà deambulãs, haſtæ cuſpide in littore ſcripſit, Fuge Mithridates. Quod planè quũ is percepiſſet, in Põtum fugit, ibiq; regnauit.

DEMET. APOPH.

Demetrius Rhodios obſidens, Protogenis pictoris tabulam in qua Ialyſon pingebat, quodam in ſuburbio cepit. Rhodiis igitur per præconem repetentibus, vtque tabulæ parceret deprecantibus, reſpondit ſe potius paternas imagines quàm illam picturam eſſe corrupturum.

Quum autem fœdera cum Rhodiis ipſis percuſſiſſet, machinam helepolin à capiendis vrbibus dictam, apud illos reliquit, quæ & ſuæ magnificentiæ & illorum fortitudinis monumentum eſſet.

Poſt Athenienſium verò defectionem quum vrbem cepiſſet, quæ iam propter annonæ penuriam malè habebat, eueſtigio concione aduocata frumentum ipſis dedit. Sed quum in concione verba faceret, in barbariſmũ incidit. Quúmque eorũ quidã qui ſedebãt, acclamaſſet quo modo verbũ illud erat pronuntiandũ, Igitur huius quoque emẽdationis gratia (inquit) vobis alia quinque modiorum milia dono.

ANTIG. II. APOPH.

Antigonus ſecũdus capto patre Demetrio, quũ ab eo iuſſus eſſet amicorum quodam miſſo, neq; obedire neque vrbibus cedere ſiquid à Seleuco adactus ſcripſiſſet, ad Seleucum ipſum ſcripſit, ſe ipſi & toto regno ceſſurum, & ſeipſum obſidem traditurũ ſi Demetrium patrem liberaret.

Pugnaturus autem cõtra Ptolemæi duces, quum dixiſſet gubernator multo plures hoſtiũ eſſe naues, Me ipſum præſentem (inquit) contra quot naues opponis?

Ἀποστάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, ἑλὼν τὴν πόλιν ἤδη κακῶς ὑπὸ σιτοδείας ἔχουσαν, εὐθὺς ἐκκλησίας αὐτῷ συναχθείσης, ἐπέδωκε δωρεὰν σῖτον αὐτοῖς. δημηγορῶν δὲ περὶ τούτων, ἐβαρβάριζε. τῶν δὲ καθημένων τινὸς ὡς ἔδει τὸ ῥῆμα λεχθῆναι παραφωνήσαντος, Οὐκοῦν (ἔφη) καὶ ἐπανορθώσεως ταύτης ἄλλοις ὑμῖν πεντακισχιλίους ἐπιδίδωμι μεδίμνους.

ΑΝΤΙΓ. ΤΟΥ ΔΕΥΤ. ΑΠ.

Ἀντίγονος ὁ δεύτερος, Δημητρίου τοῦ πατρὸς ἁλόντος, καὶ πέμψαντός τινα τῶν φίλων, κελεύοντος μὴ προσέχειν ἄν τι γράφῃ, βιασθεὶς ὑπὸ Σελεύκου, μηδὲ παραχωρεῖν τῶν πόλεων, αὐτὸς ἔγραψε πρὸς Σέλευκον, ἐξιστάμενος αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ παραδιδοὺς ὅμηρον ἑαυτὸν ἐπὶ τῷ τὸν πατέρα Δημήτριον ἀπολυθῆναι.

Μέλλων δὲ ναυμαχεῖν πρὸς τοὺς Πτολεμαίου στρατηγούς, εἰπόντος τοῦ κυβερνήτου πολὺ πλείονας εἶναι τὰς τῶν πολεμίων ναῦς, Ἐμὲ δὲ (ἔφη) αὐτὸν παρόντα πρὸς πόσας ἀντιτάττεις;

Ὑποχωρῶν δέ ποτε τοῖς πολεμίοις ἐπερχομένοις, οὐκ ἔφη φεύγειν, ἀλλὰ διώκειν τὸ συμφέρον ὀπίσω κείμενον.

Ἐπεὶ δὲ νεανίσκος ἀνδρείου πατρὸς, αὐτὸς δὲ μὴ πάνυ δοκῶν ἀγαθὸς εἶναι στρατιώτης, ἠξίου τὰς τοῦ πατρὸς λαμβάνειν ἀποφορὰς, Ἀλλ' ἐγὼ (εἶπεν) ὦ μειράκιον, ἀνδραγαθίας οὐ πατραγαθίας μισθοὺς καὶ δωρεὰς δίδωμι.

Ζήνωνος δὲ τοῦ Κιτιέως ἀποθανόντος, ὃν μάλιστα τῶν φιλοσόφων ἐθαύμασεν, ἔλεγε τὸ θέατρον αὐτοῦ τῶν πράξεων ἀνῃρῆσθαι.

ΛΥΣΙΜ. ΑΠ.

Λυσίμαχος ἐν Θράκῃ κρατηθεὶς ὑπὸ Δρομαχέτου, καὶ διὰ δίψαν ἑαυτὸν καὶ τὸ στράτευμα παραδοὺς, ὡς ἔπιεν αἰχμάλωτος γενόμενος, Ὦ θεοὶ (εἶπεν) ὡς μικρᾶς ἡδονῆς ἕνεκα δοῦλον ἐμαυτὸν ἐκ βασιλέως πεποίηκα.

Πρὸς δὲ Φιλιππίδην τὸν κωμῳδοποιὸν φίλον ὄντα καὶ συνήθη, Τίνος σοι (εἶπε) τῶν ἐμῶν μεταδῶ; κἀκεῖνος, Οὗ βούλει, πλὴν τῶν ἀπορρήτων.

Inuadētibus verò hostibus quum aliquando cederet, Non equidem (inquit) fugio, sed vtile quod retrò situm est, sequor.

Quū autem adolescens, fortis quidē patris filius, sed qui non valde bonus ipse miles videretur esse, patris stipendia rogaret, At ego (inquit) adolescens, propter cuiusque vtilitatem, non propter paternam fortitudinem, stipendia ac munera trado.

Zenone autem Citieo mortuo, quē maximè philosophorum admirabatur, theatrum suorum gestorum sublatum esse aiebat.

LYSIM. APOPH.

Lysimachus in Thracia à Dromacheta superatus, quū se ipsū exercitúmq; propter sitim tradidisset, posteaquam bibit, captiuus iam effectus, O dii (inquit) quàm paruæ voluptatis causa me ipsum ex rege seruum effeci?

Philippidi autē comico poetæ & amico & familiari suo quū dixisset, Cuius te rerū mearū participē facio? ille, Cuiuslibet, respōdit, præterquā secretarū.

ANTIP. APOPH.

Antipater quum Parmenioni mortem ab Alexandro illatam accepiſſet, Si quidem Alexandro(inquit) Parmenio inſidiatus eſt, cui fidendũ? ſin minus, quid agendum?

Demade autẽ oratore iã ſeniore facto, Velut(inquit)ex immolata victima venter ſolus & lingua ſupereſt.

ANTIOCHI III. AP.

Antiochus tertius ad ciuitates ſcripſit, ſiquid contra leges per literas facere iuſſerit, ne ſibi tanquam ignaro pareant.

Dianæ verò ſacerdotem intuitus, quum formoſiſſima fuiſſet viſa, ſtatim Epheſo receſſit, ne præter animi ſententiam aliquid impii perpetrare cogeretur.

ANTIOCH. HIER.

Antioch⁹ cognomẽto Hierax, aduerſus Seleucum fratrẽ de regno bellum gerebat. Sed quũ Seleucus à Gallogræcis victus, nuſquam appareret, ac tru-

ΑΝΤΙΠ. ΑΠ.

Ἀντίπατρος ἀκούσας τὴν Παρμενίωνος ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τελευτήν, εἶπεν, Εἰ μὲν ἐπεβούλευσε Παρμενίων Ἀλεξάνδρῳ, τίνι πιστευτέον; εἰ δὲ μή, τί πρακτέον;

Δημάδου δὲ τοῦ ῥήτορος ἤδη πρεσβύτου γεγονότος, ἔφη, καθάπερ ἱερείου διαπεπραγμένου, καταλείπεσθαι μόνην τὴν γαστέρα καὶ τὴν γλῶτταν.

ΑΝΤ. ΤΟΥ ΤΡ. ΑΓ.

Ἀντίοχος ὁ τρίτος ἔγραψε ταῖς πόλεσιν, ἄν τι γράψῃ παρὰ τοὺς νόμους κελεύων γενέσθαι, μὴ προσέχειν ὡς ἠγνοηκότι.

Τὴν δὲ τῆς Ἀρτέμιδος ἱέρειαν ἰδὼν ὑπερβολῇ καλὴν φανεῖσαν, εὐθὺς ἀνέζευξεν ἐξ Ἐφέσου, φοβούμενος μὴ παρὰ γνώμην ἐκβιασθῇ πρᾶξαί τι τῶν οὐχ ὁσίων.

ΑΝΤΙΟΧ. ΙΕΡ.

Ἀντίοχος ὁ ἐπικληθεὶς Ἱέραξ ἐπολέμει περὶ βασιλείας πρὸς τὸν ἀδελφὸν Σέλευκον. ἐπεὶ δὲ ὁ Σέλευκος ἡττηθεὶς ὑπὸ Γαλατῶν, οὐδαμοῦ φανερὸς ἦν, ἀλλ᾽ ἐδόκει

κατακεκόφθαι, θεὶς τὴν πορφύραν ὁ Ἀντίοχος, φαιὸν ἱμάτιον ἀνέλαβε. Μετ᾽ ὀλίγον δὲ πυθόμενος τὸν ἀδελφὸν σώζεσθαι, εὐαγγέλια τοῖς θεοῖς ἔθυσε, καὶ τὰς πόλεις τὰς ὑφ᾽ ἑαυτὸν στεφανηφορεῖν ἐποίησεν.

ΕΥΜΕΝΟΥΣ ΑΓ.

Εὐμενὴς ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ Περσέως, ἔδοξε τεθνάναι· τῆς δὲ φήμης εἰς Πέργαμον κομισθείσης, Ἄτταλος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ περιθέμενος τὸ διάδημα καὶ τὴν γυναῖκα γήμας, ἐβασίλευσε. πυθόμενος δὲ προσιόντα ζῶντα τὸν ἀδελφὸν, ἀπήντησεν ὥσπερ εἰώθει, μετὰ τῶν σωματοφυλάκων δοράτιον ἔχων. ὁ δὲ Εὐμενὴς φιλοφρόνως ἀσπασάμενος αὐτὸν καὶ πρὸς τὸ οὖς εἰπὼν, Μὴ σπεῦδε γῆμαι πρὶν τελευτήσαντ᾽ ἴδῃς, οὐδὲν ἄλλο παρὰ πάντα τὸν βίον οὔτ᾽ εἶπεν ὕποπτον, οὔτε ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τελευτῶν ἐκείνῳ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν βασιλείαν ἀπέλιπεν. ἀνθ᾽ ὧν ἐκεῖνος οὐδὲν ἐξ ἑαυτοῦ τέκνον ἔθρεψε πολλῶν γενομένων, ἀλλὰ τῷ Εὐμένους υἱῷ τὴν βασιλείαν ζῶν ἐνηλίκῳ γενομένῳ παρέδωκε.

cidatus putaretur: deposita purpura Antiochus pullum sumpsit amictum. Paulo pòst verò audiens fratrem saluũ esse, & diis supplicationes fecit, & sibi subditas ciuitates coronari iussit.

EVMEN. APOPH.

Eumenes à Perseo insidiis petitus, perisse visus est. Ea verò fama Pergamum perlata, Attalus eius frater sumpto diademate, ac eiusdem accepta vxore cœpit regnare. Sed quum fratrem aduentare audisset, deposito diademate, sumptóque iaculo, cum aliis satellitibus obuiam illi, vt solebat, processit. Eum verò Eumenes iucundè amplexus, in aurem illi dixit, Ne properes meam antè vxorem ducere quàm me mortuum videas. Neque aliud per totam vitam suspectum aut dixit aut fecit. quinetiam moriens & vxorem & regnum illi reliquit. Quapropter ille quidem ex suis ipsius liberis nullum educauit, quũ multos sustulisset: sed Eumenis filio, quũ ad ætatem peruenisset, regnum adhuc viuens tradidit.

PYR. EPIR. AP.

Pyrrhus Epirotarum rex à filiis adhuc pueris interrogatus cuinam regnum esset relicturus, Quicũq; è vobis (inquit) acutiorem habuerit gladium.

Rogatus autem vtrum Python an Caphisius melior tibicen esset Polyperches(inquit)imperator.

Cum Romanis verò congressus, bis quidem victoria parta, sed multis & amicorum & ducum amissis, Si vno (inquit) prælio Romanos iterum vicerimus, periuimus.

Siciliæ autem potiundæ spe frustratus, quũ illinc soluisset, ad amicos retrò conuersus, Qualẽ (inquit) Romanis & Carthaginẽsibus palæstrã relinquim⁹?

Militibus verò aquilam eum appellantibus, Ecquid? non debeo vestris armis (inquit) vt velocibus alis in altum tolli?

Idem quum audisset à quibusdam iuuenibus se inter compotãdum multis conuitiis maledictisque laceratum, iussit omnes ad se per diem adduci. quúmq; adducti forẽt, primum inter-

ΠΥΡΡΟΥ ΗΠΕΙΡ. ΑΠ.

Πύῤῥον οἱ υἱοὶ παῖδες ὄντες ἠρώτων τίνι καταλείψει τὴν βασιλείαν· καὶ ὁ Πύῤῥος εἶπεν, Ος ἂν ὑμῶν ὀξυτέραν ἔχῃ τὴν μάχαιραν.

Ερωτηθεὶς δὲ πότερον Πύθων ἢ Καφείσιος αὐλητὴς ἀμείνων, Πολυπέρχης (ἔφη) ὁ στρατηγός.

Επεὶ δὲ συμβαλὼν Ρωμαίοις δὶς ἐνίκησε, πολλοὺς τῶν φίλων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἀπολέσας, Αν ἔτι μίαν (ἔφη) μάχην Ρωμαίους νικήσωμεν, ἀπολώλαμεν.

Επεὶ δὲ Σικελίας ἀποτυχὼν ἐξέπλει, μεταστραφεὶς ὀπίσω πρὸς τοὺς φίλους, Οἵαν (ἔφη) Ρωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις ἀπολείπομεν παλαίστραν.

Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀετὸν αὐτὸν προσαγορευόντων, Τί γὰρ (εἶπεν) οὐ μέλλω τοῖς ὑμετέροις ὅπλοις, ὥσπερ ὠκυπτέροις, αἰρόμενος;

Ακούσας δὲ ὅτι νεανίσκοι πολλὰ βλάσφημα περὶ αὐτοῦ πίνοντες εἰρήκασιν, ἐκέλευσεν ἀχθῆναι μεθ' ἡμέραν πρὸς αὐτὸν ἅπαντας. ἀχθέντων δὲ, τὸν πρῶτον ἠρώτησεν

εἰ ταῦτα εἰρήκασι περὶ αὐτοῦ· καὶ ὁ νεανίσκος, Ταῦτα (εἶπεν) ὦ βασιλεῦ. πλείονα δ᾽ αὖ τούτων εἰρήκειμεν, εἰ πλείονα οἶνον εἴχομεν.

ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΑΠ.

Αντίοχος ὁ στρατεύσας δεύτερον ἐπὶ Πάρθοις, ἔν τινι κυνηγεσίῳ καὶ διωγμῷ τῶν φίλων καὶ θεραπόντων ἀποπλανηθεὶς, εἰς ἔπαυλιν πενήτων ἀνθρώπων ἀγνοούμενος εἰσῆλθε· καὶ παρὰ τὸ δεῖπνον ἐμβαλὼν λόγον περὶ τοῦ βασιλέως, ἤκουσεν ὅτι τἄλλα χρηστὸς ἐστιν, φίλοις δὲ μοχθηροῖς ἐπιτρέπων τὰ πλεῖστα παρορᾷ, καὶ πολλάκις ἀμελεῖ τῶν ἀναγκαίων διὰ τὸ λίαν φιλόθηρος εἶναι. τότε μὲν οὖν ἐσιώπησεν· ἅμα δὲ ἡμέρᾳ τῶν δορυφόρων παραγινομένων ἐπὶ τὴν ἔπαυλιν, φανερὸς γενόμενος προσφερομένης τῆς πορφύρας αὐτῷ καὶ τοῦ διαδήματος, Αλλὰ ἀφ᾽ ἧς (εἶπεν) ἡμέρας ὑμᾶς ἀνείληφα, πρῶτον ἐχθὲς ἀληθινῶν λόγων ἤκουσα περὶ ἐμαυτοῦ.

Τῶν δὲ Ιουδαίων, πολιορκοῦντος αὐτοῦ τὰ Ιεροσόλυμα, πρὸς τὴν μεγί-

rogauit an illa de se dixissent : tum ex illis vnus, Hæc(inquit) ô rex, sed multo plura his dixissemus, si plus vini habuissemus.

ANTIOCHI Apophthegmata.

Antiochus qui secundò aduersus Parthos exercitum duxit, quum in venatione quadam studio persequendi feram, ab amicis & seruis aberrasset, in casam pauperiorum hominum ignotus intrauit : ac inter cœnādum quum de rege sermonem iniecisset, audiuit aliâs bonum quidem esse, sed amicis flagitiosis vtentem, plurima negligere, sæpéque illa quæ sint necessaria, nihil curare, quòd venationis nimium esset studiosus. Ac tunc quidem tacuit: sed posteaquam satellites simul cum die ad casam illam venerunt, cognitus allata purpura & diademate, Nimirum (inquit) ex quo die vos sumpsi, heri primùm vera de me ipso verba audiui. Hierosolyma verò obsidēs, quū Iudæi ma

ximo illi festo septem dierũ inducias petissent, nõ illas modò concessit, verùm tauros quoque cornibus auratis instructos, odorúmque & aromatum copiam vsque ad portas cum pompa egit, ac victimis illorum sacerdotibus traditis, in castra reuersus est. Quapropter Iudæi admiratione tantæ liberalitatis ducti, statim post festum seipsos illi dediderunt.

THEMIST. AP.

Themistocles adhuc adolescens in compotationibus & cum mulieribus versabatur. Sed posteaquam Miltiades imperator in Marathone barbaros debellauit, non erat Themistoclẽ deprehendere quicquam indecorè agẽtem. Admirantibus verò mutationem, dicebat, Non sinit me dormire torpesceréue Miltiadis trophæum.

Interrogatus autem vtrum potius Achilles an Homerus esse vellet, Tu verò (inquit) vtrum esse malles, victor in Olympiis, an victorum præco?

Xerxe autem magna cum classe

στὴν ἑορτὴν αἰτησαμένων ἑπτὰ ἡμερῶν ἀνοχὰς, οὐ μόνον ἔδωκε ταύτας, ἀλλὰ καὶ ταύρους χρυσόκερως παρασκευασάμενος, καὶ θυμιαμάτων καὶ ἀρωμάτων πλῆθος, ἄχρι τῶν πυλῶν ἐπόμπευσε· καὶ παραδοὺς τοῖς ἐκείνων ἱερεῦσι τὴν θυσίαν, αὐτὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι θαυμάσαντες, εὐθὺς ἑαυτοὺς μετὰ τὴν ἑορτὴν ἐνεχείρισαν.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛ. ΑΓ.

Θεμιστοκλῆς ἔτι μειράκιον ὢν, ἐν πότοις ἐκυλινδεῖτο καὶ γυναιξίν· ἐπεὶ δὲ Μιλτιάδης στρατηγῶν ἐνίκησεν ἐν Μαραθῶνι τοὺς βαρβάρους, οὐκ ἔτι ἦν ἐντυχεῖν ἀτακτοῦντι Θεμιστοκλεῖ· πρὸς δὲ τοὺς θαυμάζοντας τὴν μεταβολὴν, ἔλεγεν ὡς, Οὐκ ἐᾷ με καθεύδειν οὐδὲ ῥαθυμεῖν τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον.

Ἐρωτηθεὶς δὲ πότερον Ἀχιλλεὺς ἐβούλετ' ἂν ἢ Ὅμηρος εἶναι, Σὺ δ' αὐτὸς (ἔφη) πότερον ἤθελες ὁ νικῶν ἐν Ὀλυμπιάσιν ἢ ὁ κηρύσσων τοὺς νικῶντας εἶναι;

Ξέρξου δὲ καταβαίνοντος ἐπὶ τὴν

Ἑλλάδα τῷ μεγάλῳ στόλῳ, φοβηθεὶς Ἐπικύδην τὸν δημαγωγὸν αἰσχροκερδῆ καὶ δειλὸν ὄντα, μὴ στρατηγὸς γενόμενος ἀπολέσῃ τὴν πόλιν, ἔπεισεν ἀργυρίῳ τῆς στρατηγίας ἀποστῆναι.

Ἀδειμάντου δὲ ναυμαχεῖν μὴ τολμῶντος, εἰπόντος πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα τοὺς Ἕλληνας παρακαλοῦντα καὶ προτρέποντα, Ὦ Θεμιστόκλεις τοὺς ἐν τοῖς ἀγῶσι προεξανισταμένους μαστιγοῦσιν ἀεί, Ναί (εἶπεν) ὦ Ἀδείμαντε· τοὺς δὲ λειπομένους οὐ στεφανοῦσιν.

Ἐπαραμένου δὲ τοῦ Εὐρυβιάδου τὴν βακτηρίαν ὡς πατάξοντος, Πάταξον μὲν οὖν, εἶπεν, ἄκουσον δέ.

Μὴ πείθων δὲ τὸν Εὐρυβιάδην ἐν τοῖς στενοῖς ναυμαχῆσαι, κρύφα πρὸς τὸν βάρβαρον ἔπεμψε, παραινῶν μὴ δεδιέναι τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδράσκοντας. ἐπεὶ δὲ πεισθεὶς ἐκεῖνος ἡττήθη, ναυμαχήσας ὅπου συνέφερε τοῖς Ἕλλησι, πάλιν ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν, κελεύων φεύγειν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον τὴν ταχίστην, ὡς τῶν Ἑλλήνων διανοουμένων λύειν τὴν γέφυραν· ἵνα σώζων τοὺς Ἕλληνας, ἐκεῖνον δοκῇ σώζειν.

contra Græciam descendente, veritus ne populi princepsEpicydes, quæstuosus homo & timidus, imperator creatus vrbem perderet, argento persuasit vt prætura abstineret.

Idem, quũ Adimãtus prælio nauali decernere nõ auderet, ac Themistocli ad hoc Græcos inuitãti incitantiq; diceret, O Themistocles, qui in certaminib⁹ antè insurgunt, semper vincũtur: Etiam (inquit) ô Adimante: sed ne ii quidẽ qui posteriores sunt, coronãtur.

Verùm Eurybiades quum baculum sustulisset tanquam percussurus, Percute quidem, (inquit) sed audi.

Eurybiadi autem nõ persuadens vt in locorum angustiis pugnam naualem cõmitteret, ad barbarum clàm misit, monens ne Græcos timeret fugientes. Sed posteaquam persuasus ille victus est, quòd illic pugna nauali decertasset vbi Græcis expediebat, rursus ad ipsum misit, hortat⁹ vt ad Hellespontũ quamuelocissimè recurreret: Græcos enim de soluẽdo põte cogitare: vt Græciam seruans, illum seruare videretur.

Seriphius autem quidam quũ in eũ dixiſſet, non virtute ſua ſed propter vrbis gloriam clarum eſſe, Vera (inquit) narras: nam neque ego Seriphius ſi foſrem, clarus euaſiſſem: neque tu, ſi Atheniēſis.

Antiphate autem illo pulchro antea quidem Themiſtoclem auerſante ac contemnente, ſed poſteaquam magnā adeptus eſt gloriam, accedente & adulante, O adoleſcens (inquit) ſerò quidē vtrique, ſed tamen reſipuimus.

Ad Simonidem verò quoddam iudicium minus iuſtum efflagitantem dixit, neque illum eſſe bonum poetam poſſe ſi præter numerum caneret: neque ſe bonum principem, ſi præter legem iudicaret.

Filium autem qui matri in deliciis erat, plurimum Græcorum omnium poſſe colligebat. Nam Græcorum imperio Atheniēſes potiri aiebat, ſe Atheniēſium, ſui matrē illius, at illū matris.

Idem quũ ex iis qui filiam ſuā vxorem petebāt, diuiti probū prætuliſſet, virum dicebat ſe malle pecuniarū in-

Τοῦ δὲ Σεριφίου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος ὡς οὐ δι' αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν ἔνδοξός ἐστιν, Ἀληθῆ λέγεις· (εἶπεν) ἀλλ' οὔτ' ἂν ἐγὼ Σερίφιος ὢν ἐγενόμην ἔνδοξος, οὔτε σὺ, Ἀθηναῖος.

Ἀντιφάτου δὲ τοῦ καλοῦ πρότερον μὲν ἐρῶντα τὸν Θεμιστοκλέα φεύγοντος καὶ καταφρονοῦντος, ἐπεὶ δὲ δόξαν ἔσχε μεγάλην καὶ δύναμιν, περιερχομένου καὶ κολακεύοντος, Ὦ μειράκιον (εἶπεν) ὀψὲ μὲν ἀμφότεροι, ἀλλὰ νοῦν ἐσχήκαμεν.

Πρὸς δὲ Σιμωνίδην ἐξαιτούμενον τινὰ κρίσιν οὐ δικαίαν, ἔφη μήτ' ἂν ἐκεῖνον γενέσθαι ποιητὴν ἀγαθὸν, ᾄδοντα παρὰ μέλος· μήτ' αὐτὸν ἄρχοντα χρηστὸν, δικάζοντα παρὰ τὸν νόμον.

Τὸν δὲ υἱὸν ἐντρυφῶντα τῇ μητρὶ, πλεῖστον Ἑλλήνων ἔλεγε δύνασθαι. τῶν γὰρ Ἑλλήνων ἄρχειν Ἀθηναίους, Ἀθηναίων δὲ, ἑαυτὸν· ἑαυτοῦ δὲ, τὴν ἐκείνου μητέρα· τῆς δὲ μητρὸς, ἐκεῖνον.

Τῶν δὲ τὴν θυγατέρα μνωμένων αὐτοῦ τὸν ἐπιεικῆ τοῦ πλουσίου προτιμήσας, ἄνδρα ἔφη ζητεῖν χρημάτων δεό-

μενον μᾶλλον, ἢ χρήματα ἀνδρός.

Χωρίον δὲ πωλῶν, ἐκέλευσε κηρύττειν ὅτι καὶ γείτονα χρηστὸν ἔχει.

Τῶν δὲ Ἀθηναίων αὐτὸν προπηλακιζόντων, Τί κοπιᾶτε (εἶπεν) ὑπὸ τῶν αὐτῶν πολλάκις εὐχρηστούμενοι; καὶ ταῖς πλατάνοις ἀπείκαζεν αὑτὸν αἷς ὑποτρέχουσι χειμαζόμενοι, γενομένης δὲ εὐδίας τίλλουσι παρερχόμενοι καὶ λοιδοροῦσι.

Τοὺς δὲ Ἐρετριεῖς ἐπισκώπτων, ἔλεγεν ὥσπερ τευθίδας μάχαιραν μὲν ἔχειν, καρδίαν δὲ μὴ ἔχειν.

Ἐπεὶ δὲ ἐξέπεσε τῶν Ἀθηναίων πρῶτον, εἶτα ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἀναβὰς πρὸς βασιλέα καὶ κελευόμενος λέγειν, ἔφη τὸν λόγον ἐοικέναι τοῖς ποικίλοις στρώμασιν. ὡς γὰρ ἐκεῖνα, καὶ τοῦτον ἐκτεινόμενον μὲν ἐπιδεικνύναι τὰ εἴδη· συστελλόμενον δὲ, κρύπτειν καὶ διαφθείρειν. ᾐτήσατο δὲ καὶ χρόνον ὅπως τὴν Περσικὴν διάλεκτον καταμαθὼν, ὡς βούλεται, καὶ μὴ δι' ἑτέρου ποιήσαι τὴν πρὸς αὐτὸν ἔνδειξιν.

Πολλῶν δὲ δωρεῶν ἀξιωθεὶς, καὶ ταχὺ

digentem, quàm pecunias viri.

Prædiũ autem vendens proclamari iussit, bonum quoq; vicinum habere.

Athenienſibus verò eum vituperãtibus, Quid tumultuamini (inquit) ab iisdẽ beneficio ſæpius affecti? Ac platanis quidem ſe ſimilem eſſe dicebat, ad quas tempeſtate deprehenſi confugiunt, ſed adueniente ſerenitate, illas prætereuntes vellicant atq; diſcerpũt, necnon conuitiis proſequuntur.

Eretrienſes autem irridens, aiebat gladium quidem, ſicut teuthidas, habere, ſed cor non habere.

Poſteaquã verò Athenis primùm, deinde ex Græcia quoque pulſus fuit, quum ad Perſarum regem aſcendiſſet, ac loqui iuſſus eſſet, orationẽ variis pictiſque ſtragulis ſimilem eſſe dixit. Vt enim illa, ſic hanc extentam oſtentare imagines & figuras: contractam verò, occultare atque delere. Itaque & annum petiit, quò Perſica lingua percepta, per ſeipſum & non per alium cum rege ipſo colloqui poſſet.

Multis autẽ muneribus à rege hone-

ſtatus,& citò locupletatus,ad ſeruos,O pueri (inquit) perditi eramus, niſi periſſemus.

MYRON. APOPH.

Myronides aduerſus Bœotios exercitum ducens,nuntiauit, Athenienſibus egrediendum eſſe:ſed quum hora inſtaret,ac turmarum præfecti dicerēt omnes nōdum adeſſe, Adſunt (inquit) qui ſunt pugnaturi. vſuſque illis prōptis,hoſtes ſuperauit.

ARIST. APOPH.

Ariſtides cognomento iuſtus, opinione ſua remp. ſemper adminiſtrabat,ſodalitatéſque fugiebat,veluti potentia ex amicis parta,ad iniquè agendum inſtigante.

Sed quū Athenienſes in ipſum teſtaceis ſuffragiis ex vrbe pellendum concitati forent, ac illiteratus homo & agreſtis teſtam gerens ad ipſum acceſſiſſet rogans vt nomen Ariſtidis in teſta ipſa deſcriberet, Cognoſcis nempe Ariſtidem?inquit. Et quū homo dixiſſet ſe quidem nō cognoſcere,

πλούσιος γενόμενος, πρὸς τοὺς παῖδας εἶπεν, Ὦ παῖδες, ἀπωλόμεθ' ἂν εἰ μὴ ἀπολώλειμεν.

ΜΥΡΩΝΙΔΟΥ ΑΠ.

Μυρωνίδης παρήγγειλεν ἔξοδον Ἀθηναίοις ἐπὶ Βοιωτοὺς στρατεύων· ἐνστάσης δὲ τῆς ὥρας, καὶ τῶν λοχαγῶν λεγόντων μηδέπω πάντας παρεῖναι, Παρεισιν, (εἶπεν) οἱ μέλλοντες μάχεσθαι· καὶ χρησάμενος αὐτοῖς προθύμοις, ἐνίκησε τοὺς πολεμίους.

ΑΡΙΣΤΕΙΔ. ΑΠ.

Ἀριστείδης δὲ ὁ δίκαιος ἀεὶ καθ' αὑτὸν ἐπολιτεύετο, καὶ τὰς ἑταιρείας ἔφευγεν, ὡς τῆς ἀπὸ τῶν φίλων δυνάμεως ἀδικεῖν ἐπαιρούσης.

Ἐπεὶ δὲ τῶν Ἀθηναίων ὁρμωμένων ἐπὶ τὸν ἐξοστρακισμὸν, ἄνθρωπος ἀγράμματος καὶ ἄγροικος ὄστρακον ἔχων προσῆλθεν αὐτῷ, κελεύων ἐγγράψαι τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστείδου, Γινώσκεις γὰρ (ἔφη) τὸν Ἀριστείδην; τοῦ δὲ ἀνθρώπου γινώσκειν

μένου φύσαντος, ἄχθεσθαι δὲ τῇ τοῦ δικαίου προσηγορίᾳ· σιωπήσας ἐνέγραψε τὸ ὄνομα τῷ ὀστράκῳ, καὶ ἀπέδωκεν.

Ἐχθρὸς δὲ ὢν τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ πρεσβευτὴς ἐκπεμφθεὶς σὺν αὐτῷ, Βούλει (φησὶν) ὦ Θεμιστόκλεις ἐπὶ τῶν ὅρων τὴν ἔχθραν ἀπολίπωμεν; ἂν γὰρ δοκῇ, πάλιν αὐτὴν ἐπανιόντες ληψόμεθα.

Τάξας δὲ τοὺς φόρους τοῖς Ἕλλησι, τοσοῦτον πτωχότερος ἐπανῆλθεν ὅσον εἰς τὴν ἀποδημίαν ἀνήλωσεν.

Αἰσχύλου δὲ ποιήσαντος εἰς Ἀμφιάραον,
Οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος ἀλλ' εἶναι θέλει,
Βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος.
Ἀφ' ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα,
καὶ λεγομένων τούτων, πάντες εἰς Ἀριστείδην ἀπέβλεψαν.

ΠΕΡΙΚΛ. ΑΠΟΦΘ.

Περικλῆς, ὁπότε μέλλοι στρατηγεῖν, ἀναλαμβάνων τὴν χλαμύδα, πρὸς ἑαυτὸν ἔλεγεν, πρόσεχε Περίκλεις· ἐλευθέρων μέλλεις ἄρχειν, Ἑλλήνων καὶ Ἀθηναίων.

ſed iuſti cognomen moleſtè ferre : tacens,nomen teſtæ inſcripſit, ac reddidit.

Cum Themiſtocle autem cui inimicus erat,orator miſſus,Viſne(inquit)ô Themiſtocles, in finibus inimicitias linquamus? Nam,ſi videbitur, quum reuerſi fuerimus,illas reſumemus.

Quum verò tributa Græcis ſtatuiſſet,tanto pauperior rediit quantum in ipſam peregrinationem impendit. Sed quum ii verſus quos Æſchylus de Amphiarao fecerat, in theatro canerētur,

Nam vult vir eſſe, non videri hic optimus,
Qui mentis altæ fructiferam ſulcans ſegetem,
Conſulta callēs germinat grauiſſima,

omnes in Ariſtidem oculos coniecerunt.

PERICLIS AP.

Pericles quotieſcunque exercitus dux creatus eſſet, paludamentum aſſumens,hæc ſibi ipſi dicebat, Pericles animaduerte, liberis es imperaturus & Græcis & Athenienſibus.

Iubebat autem Athenienſes Æginã tollere tanquam Piræei lippitudinem.

Ad amicum verò quẽdam teſtimonium falſum, cui & iuſiurandum ineſſet, rogantem, Vſque ad aras (inquit) mihi amico eſſe licet.

Idem moriturus quũ eſſet, ſeipſum beatum eſſe aiebat quòd Athenienſium nemo ſua cauſa pullam veſtem induiſſet.

ALCIBIAD. APOPH.

Alcibiades adhuc puer quũ in palæſtra eo captu comprehenſus eſſet quẽ effugere nequiret, momordit colluctãtis manũ. Sed quum ille dixiſſet, Mordes vt fœminæ, Minimè (inquit) ſed vt leones.

Habens autẽ quampulcherrimũ canem quem ſeptem milibus drachmarum emerat, caudam illi recidit, Vt Athenienſes (inquit) hoc de me loquantur, & aliud nihil curioſius inueſtigẽt. Idem ad literarium ludum quum acceſſiſſet, Iliadem poſtulauit: at magiſtro ſe nihil Homeri habere dicente, illi incuſſo pugno, receſſit.

Ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἀθηναίους τὴν Αἴγιναν ὥσπερ λήμην ἀφαιρεῖν τοῦ Πειραιῶς.

Πρὸς δὲ φίλον τινὰ μαρτυρίας ψευδοῦς δεόμενον, ἣ προσῆν καὶ ὅρκος, ἔφησε μέχρι τοῦ βωμοῦ φίλος εἶναι.

Μέλλων δὲ ἀποθνήσκειν, αὐτὸς ἑαυτὸν ἐμακάριζεν ὅτι μηδεὶς Ἀθηναίων μέλαν ἱμάτιον δι' αὐτὸν ἐνεδύσατο.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΑΠ.

Ἀλκιβιάδης ἔτι παῖς ὢν ἐλήφθη λαβὴν ἐν παλαίστρᾳ· καὶ μὴ δυνάμενος διαφυγεῖν, ἔδακε τὴν χεῖρα τοῦ καταπαλαίοντος. εἰπόντος δὲ ἐκείνου, Δάκνεις ὡς αἱ γυναῖκες, Οὔμενουν (εἶπεν) ἀλλ' ὡς οἱ λέοντες.

Ἔχων δὲ κύνα πάγκαλον ἐωνημένον ἑπτακισχιλίων δραχμῶν, ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὴν οὐρὰν, Ὅπως (ἔφη) τοῦτο λέγωσιν Ἀθηναῖοι περὶ ἐμοῦ, καὶ μηδὲν ἄλλο πολυπραγμονῶσι.

Προσελθὼν τῷ διδασκαλείῳ, ῥαψῳδίαν Ἰλιάδος ᾔτει· τοῦ δὲ διδασκάλου μηδὲν ἔχειν Ὁμήρου φήσαντος, ἐντείψας αὐτῷ κόνδυλον παρῆλθεν.

Ἐλθὼν δὲ ἐπὶ θύρας τοῦ Περικλέους, καὶ πυθόμενος αὐτὸν μὴ σχολάζειν, ἀλλὰ σκοπεῖν ὅπως ἀποδώσει λόγους Ἀθηναίοις, Οὐ βέλτιον (ἔφη) σκοπεῖν ἦν ὅπως μὴ οὐκ ἀποδώσῃ;

Καλούμενος δὲ ἐπὶ κρίσιν θανατικὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ Σικελίας, ἔκρυψεν ἑαυτὸν, εἰπὼν εὐήθη εἶναι τὸν δίκην ἔχοντα, ζητεῖν ἀποφυγὴν, ἐξὸν φυγεῖν.

Εἰπόντος δέ τινος, Οὐ πιστεύεις τῇ πατρίδι τὴν περὶ σεαυτοῦ κρίσιν; Ἐγὼ μὲν (ἔφη) οὐδὲ τῇ μητρὶ, μή πως ἀγνοήσασα τὴν μέλαιναν βάλῃ ψῆφον ἀντὶ τῆς λευκῆς.

Ἀκούσας δὲ ὅτι θάνατος αὐτοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ κατέγνωσαν, Δείξωμεν οὖν (εἶπεν) αὐτοῖς ὅτι ζῶμεν. καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους τρεψάμενος, τὸν Δεκελικὸν ἤγειρεν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους πόλεμον.

ΛΑΜΑΧΟΥ ΑΠ.

Λάμαχος ἐπετίμα τινὶ τῶν λοχαγῶν ἁμαρτόντι· τοῦ δὲ φήσαντος μηκέτι τοῦτο ποιήσειν, Οὐκ ἔστιν (εἶπεν) ἐν πολέμῳ δὶς ἁμαρτεῖν.

Ad Periclis autem fores quum venisset, audiens illum non esse otiosum, sed considerare quónam modo Atheniẽsibus rationes reddat, Nónne meli⁹ erat (inquit) considerare quomodo non reddat?

Quum autem ad iudicium capitale ab Atheniensibus è Sicilia vocaretur, seipsum abscondit, quòd diceret eum stultum esse qui accusatus, quũ liceat fugere, quærat absolui & liberari.

Sed quum quidam dixisset, Nõ credis patriæ de te ipso iudicium? Ego quidem (ait) ne matri quidem: ne fortè ignorans pro calculo albo nigrũ ferat.

Idem, quum audisset se cum sociis morti adiudicatum esse, At (inquit) declarabimus ipsis nos viuere. Itaque ad Lacedæmonios profectus, Decelicũ in Athenienses bellum excitauit.

LAMACHI AP.

Lamachus quendam turmæ ducẽ in errorẽ lapsum obiurgabat: qui quũ dixisset se postea nunquam id esse facturum, Atqui non est in bello (inquit) bis peccare.

IPHICR. APOPH.

Iphicrates quum ſutoris filius eſſe putaretur, omnibus quidem contemptui erat. Sed in pretio tunc primùm eſſe cœpit, quũ vulneratus hoſtem ſimul cum armis correptum in triremẽ ſuam viuentem tranſtulit.

Cæterùm in amico & ſocio loco caſtra ponẽs & vallũ iaciens & foſſam diligenter circunducens, ad eum qui dixerat, Quid enim timemus? turpiſſimã quidem eſſe dixit imperatoris vocem, Non expectaram.

Aciẽ verò contra barbaros inſtruẽs ſe vereri aiebat ne Iphicratem ignorẽt qui alios ſtupefaciat hoſtes.

Idem iudiciũ capitis ſubire coactus, ad calumniatorem dixit, Quid facis ô homo, qui bello vrbem circunſtante, de me & nõ mecum ſuadeas conſultare?

In Harmodiũ verò Harmodii illius priſci abnepotem in generis ignobilitatem conuitia ſibi ingerentem dixit, Meum quidem genus à me incipit, ſed tuum in te deſinit.

ΙΦΙΚΡ. ΑΠΟΦΘ.

Ιφικράτης, δοκῶν υἱὸς εἶναι σκυτοτόμου, κατεφρονεῖτο. δόξαν δὲ τότε πρῶτον ἔσχεν, ὅτε τραυματίας πολέμιον ἄνδρα μετὰ τῶν ὅπλων ζῶντα συναρπάσας, εἰς τὴν ἑαυτοῦ τριήρη μετήνεγκεν.

Εν δὲ φιλίᾳ καὶ συμμάχῳ χώρᾳ στρατοπεδεύων, καὶ χάρακα βαλλόμενος, καὶ τάφρον ὀρύττων ἐπιμελῶς, πρὸς τὸν εἰπόντα, Τί γὰρ φοβούμεθα; χειρίστην ἔφησε στρατηγοῦ φωνὴν εἶναι, τὴν, Οὐκ ἂν προσεδόκησα.

Παραταττόμενος δὲ τοῖς βαρβάροις, ἔφη δεδιέναι μὴ τὸν Ιφικράτην οὐκ ἴσασιν, ᾧ καταπλήττεται τοὺς ἄλλους πολεμίους.

Κρινόμενος δὲ θανάτου, πρὸς τὸν συκοφάντην, Οἷα ποιεῖς ὦ ἄνθρωπε (εἶπε) πολέμου περιεστῶτος, τὴν πόλιν περὶ ἐμοῦ πείθων βουλεύεσθαι καὶ μὴ μετ' ἐμοῦ;

Πρὸς δὲ Αρμόδιον τὸν τοῦ παλαιοῦ Αρμοδίου ἀπόγονον, εἰς δυσγένειαν αὐτῷ λοιδορούμενον, ἔφη, Τὸ μὲν ἐμὸν ἀπ' ἐμοῦ γένος ἄρχεται, τὸ δὲ σὸν ἐν σοὶ παύεται.

Ῥήτορος δέ τινος ἐπερωτῶντος αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ, Τίς ὢν μέγα φρονεῖς; πότερον ἱππεὺς, ἢ τοξότης, ἢ πελταστὴς, ἢ πεζός; Οὐδεὶς (ἔφη) τούτων, ἀλλ' ὁ πᾶσι τούτοις ἐπιστάμενος ἐπιτάττειν.

ΤΙΜΟΘΕΟΥ ΑΠ.

Τιμόθεος ἀτυχὴς ἐνομίζετο στρατηγὸς εἶναι· καὶ φθονοῦντες αὐτῷ τινὲς ἐζωγράφουν τὰς πόλεις εἰς κύρτον αὐτομάτως ἐκείνου καθεύδοντος ἐνδυομένας· ἔλεγεν οὖν ὁ Τιμόθεος, Εἰ τηλικαύτας πόλεις λαμβάνω καθεύδων, τί με οἴεσθε ποιήσειν ἐγρηγορότα;

Τῶν δὲ τολμηρῶν στρατηγῶν τινὸς τραῦμα τοῖς Ἀθηναίοις δεικνύοντος, Ἐγὼ δὲ (εἶπεν) ᾐσχύνθην, ὅτι μου στρατηγοῦντος ὑμῶν ἐν Σάμῳ καταπελτικὸν βέλος ἐγγὺς ἔπεσε.

Τῶν δὲ ῥητόρων τὸν Χάρητα προσαγόντων, καὶ τοιοῦτον ἀξιούντων εἶναι τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν, Οὐ τὸν στρατηγὸν (εἶπεν ὁ Τιμόθεος) ἀλλὰ τὸν τῷ στρατηγῷ τὰ στρώματα κομίζοντα.

Oratore autem quodam ipſum in concione interrogante, Quis tu es qui tantopere ſuperbis? Eques, an ſagittarius, an pedes, an ſcutifer? Nullus horum (inquit) ſed qui omnibus his imperare ſciam.

TIMOTH. AP.

Timotheus exiſtimabatur fortunatus eſſe imperator: ac idcirco ei quidã inuidentes pingebant vrbes in naſſam illi dormienti vltrò ingredientes. Timotheus igitur aiebat, Si tantas vrbes dormiens capio, quid me facturum putetis expergefactum?

Quodam autem ex temerariis imperatoribus vulnus Athenienſibus oſtentante, At me (inquit) quum veſter eſſem contra Samios imperator, puduit catapeltæ telum prope me cecidiſſe.

Oratoribus verò Charetem extollẽtibus, dignumque eſſe Athenienſium imperatorem cenſentibus, Non imperatorem, (Timotheus inquit) ſed qui ſtrata imperatori ferat.

CHABR. AP.

Chabrias eos dictitabat optimos esse imperatores, qui hostiũ res quamoptimè nossent.

Proditionis autem vnà cũ Iphicrate accusatus, ab Iphicrate ipso reprehendebatur, quòd de vita periclitans & in gymnasium iret, & hora cõsueta prãderet. Ergo siquid Athenienses (Chabrias inquit) de nobis statuerint, te quidem squallidum & ieiunum, me verò pransum & perunctum necabunt.

Dictitare etiã solebat, formidabiliorem esse ceruorum exercitũ duce leone, quàm leonum ceruo imperante.

HEGESIPPI AP.

Quum Hegesippus qui Crobelus nominabatur, Athenienses aduersus Philippum cõcitaret, quidam è cõcione succlamauit, Bellum inuehes: Etiã per Iouẽ (inquit) & nigra vestimenta, & publicas funerum elationes, & funebres orationes, si liberi sumus victuri, neque Macedonum imperata facturi.

ΧΑΒΡΙΟΥ ΑΠΟΦΘ.

Χαβρίας ἔλεγε κάλλιστα στρατηγεῖν τοὺς μάλιστα γινώσκοντας τὰ τῶν πολεμίων.

Δίκην δὲ φεύγων προδοσίας μετὰ Ιφικράτους, ἐπιτιμῶντος αὐτῷ τοῦ Ιφικράτους ὅτι κινδυνεύων εἰς τὸ γυμνάσιον βαδίζει καὶ τὴν εἰωθυῖαν ὥραν ἀριστᾷ, Τοιγαροῦν (εἶπεν) ἄν ἄλλό τι γνῶσι περὶ ἡμῶν Αθηναῖοι, σὲ μὲν αὐχμῶντα καὶ ἄσιτον, ἐμὲ δὲ ἠριστηκότα καὶ ἀληλιμμένον ἀποκτενοῦσιν.

Εἰώθει δὲ λέγειν ὅτι φοβερώτερόν ἐστιν ἐλάφων στρατόπεδον, ἡγουμένου λέοντος, ἢ λεόντων, ἐλάφου.

ΗΓΗΣΙΠΠΟΥ ΑΠ.

Ηγησίππου τοῦ Κρωβύλου προσαγορευομένου, παροξύνοντος τοὺς Αθηναίους ἐπὶ Φίλιππον, ὑπεφώνησέ τις ἐκ τῆς ἐκκλησίας, Πόλεμον εἰσηγῇ; Ναὶ μὰ Δία (εἶπε) καὶ μέλανα ἱμάτια, καὶ δημοσίας ἐκφορὰς, καὶ λόγους ἐπιταφίους εἰ μέλλομεν ἐλεύθεροι βιώσεσθαι, καὶ μὴ ποιήσειν τὸ προσταττόμενον Μακεδόσι.

ΠΥΘΕΟΥ ΑΠ.

Πυθέας ἔτι μειράκιον ὢν, παρῆλθεν ἀντερῶν τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρου γραφομένοις ψηφίσμασιν· εἰπόντος δέ τινος, Σὺ νέος ὢν τολμᾷς λέγειν περὶ τηλικούτων; Καὶ μὴν Ἀλέξανδρος (εἶπεν) ὃν ψηφίζεσθε θεὸν, ἐμοῦ νεώτερός ἐστιν.

ΦΩΚ. ΤΟΥ ΑΘ. ΑΠ.

Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος ὑπ' οὐδενὸς οὔτε γελῶν ὤφθη, οὔτε δακρύων.

Ἐκκλησίας δὲ γινομένης, πρὸς τὸν εἰπόντα, Σκεπτομένῳ ὦ Φωκίων ἔοικας, Ὀρθῶς (ἔφη) τοπάζεις· σκέπτομαι γὰρ εἴ τι δύναμαι περιελεῖν ὧν μέλλω λέγειν πρὸς Ἀθηναίους.

Μαντείας δὲ γενομένης Ἀθηναίοις ὡς εἷς ἐστιν ἀνὴρ ἐν τῇ πόλει ταῖς πάντων ἐναντιούμενος γνώμαις, καὶ τῶν Ἀθηναίων ζητεῖν κελευόντων ὅστις ἐστὶ, καὶ βοώντων, Φωκίων ἑαυτὸν ἔφησε τοῦτον εἶναι· μόνῳ γὰρ ἑαυτῷ μηδὲν ἀρέσκειν ὧν οἱ πολλοὶ πράττουσι καὶ λέγουσιν.

Ἐπεὶ δὲ λέγων ποτὲ γνώμην πρὸς

PYTH. AP.

Pytheas quũ adhuc eſſet adoleſcẽs, in cõcionem proceſſit iis contradicturus decretis quæ de Alexandro ſcribebantur: ſed quum quidam dixiſſet, Tu quũ adeò iuuenis ſis, de tãtis rebus audes loqui? Atqui Alexander (inquit) quem decernitis deum, me iunior eſt.

PHOC. ATH. AP.

Phocion Athenienſis neque ridens neque lachrymãs ab vllo vnquam eſt viſus. Sed quum quidam in concione dixiſſet, Conſideranti ſimilis videris ô Phocion, Rectè (inquit) hoc coniectas: nam cõſidero ſi quid eorum quæ ſum apud Athenienſes dicturus, omittere ac recidere poſſim.

Quum autem oraculum Atheniẽſibus datum eſſet, Vnum in vrbe eſſe qui ſententiis omnium aduerſaretur, Atheniẽſéſque quiſnam eſſet quærendum eſſe iuberent, Phocion ſe eum eſſe profeſſus eſt. nam ſoli ſibi nihil eorum placere quæ vulgus & ageret & diceret.

Quum verò apud populũ ſententiã

dicens aliquando approbaretur, videretque omnes pariter orationi suæ assentientes, ad amicos conuersus, Num quid mali (inquit) forsitan imprudens dixi?

Cæterùm Atheniensibus collationes pecuniæ ad sacrificium quoddam petentibus, quum alii quidem cōferrent, sæpe & ipse rogatus, Erubescerē (inquit) si vobis darem, huic autem nō redderem, simul indicans fœneratorē.

Quum verò Demosthenes orator dixisset, Te Atheniēses, si insanierint, necabunt: Te verò (inquit) per Iouem, si resipuerint.

Sed quū Aristogiton condemnatus in carcere moriturus esset, rogarétque Phocionem vt ad se veniret, amicique ipsum ad improbum hominem ire nō permitterent, Et vbinam (inquit) Aristogitonem quispiam iucundius alloquatur?

Byzantiis verò quū Atheniēses irascerētur, quòd Charetē nō admisissent in vrbē cū copiis auxilio sibi missum aduersus Philippū, dixissétq; Phocion

τὸν δῆμον εὐδοκίμει, καὶ πάντας ὁμαλῶς ἑώρα τὸν λόγον ἀποδεχομένους, ἐπιστραφεὶς πρὸς τοὺς φίλους εἶπεν, Οὐ δήπου κακόν τι λέγων ἐμαυτὸν λέληθα;

Πρὸς δὲ θυσίαν τινὰ τῶν Ἀθηναίων αἰτούντων ἐπιδόσεις, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιδιδόντων, κληθεὶς πολλάκις, Αἰσχυνοίμην ἂν (εἶπεν) ὑμῖν ἐπιδιδοὺς, τούτῳ δὲ μὴ ἀποδιδοὺς, ἅμα δεικνύων τὸν δανειστήν.

Δημοσθένους δὲ τοῦ ῥήτορος εἰπόντος, Ἀποκτενοῦσί σε Ἀθηναῖοι ἐὰν μανῶσι, Ναὶ (εἶπεν) ἐμὲ μὲν, ἂν μανῶσι· σὲ δὲ, ἂν σωφρονῶσιν.

Ἀριστογείτονος δὲ τοῦ συκοφάντου μέλλοντος ἀποθνήσκειν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, κατακρίτου γεγονότος, καὶ δεομένου τὸν Φωκίωνα πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, τῶν δὲ φίλων οὐκ ἐώντων πρὸς ἄνθρωπον πονηρὸν βαδίζειν, Καὶ ποῦ τίς ἂν (εἶπεν) ἥδιον Ἀριστογείτονι λαλήσειεν;

Ὀργιζομένων δὲ τοῖς Βυζαντίοις τῶν Ἀθηναίων, μὴ δεξαμένοις τῇ πόλει Χάρητα πεμφθέντα μετὰ δυνάμεως βοηθὸν αὐτοῖς πρὸς Φίλιππον, εἰπὼν ὁ Φωκίων ὅτι

δεῖ μὴ τοῖς ἀπιστοῦσι τῶν συμμάχων, ἀλλὰ τοῖς ἀπιστουμένοις τῶν στρατηγῶν ὀργίζεσθαι. αὐτὸς ᾑρέθη στρατηγὸς καὶ πιστευθεὶς ὑπὸ τῶν Βυζαντίων, ἐποίησε τὸν Φίλιππον ἀπελθεῖν ἄπρακτον.

Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ βασιλέως ἑκατὸν τάλαντα δωρεὰν αὐτῷ πέμψαντος, ἠρώτησε τοὺς κομίζοντας, τί δήποτε πολλῶν ὄντων Ἀθηναίων, αὐτῷ μόνῳ ταῦτα δίδωσιν Ἀλέξανδρος· εἰπόντων δὲ ἐκείνων ὡς μόνον αὐτὸν ἡγεῖται καλὸν κἀγαθὸν εἶναι, Οὐκοῦν (ἔφη) ἐασάτω με καὶ δοκεῖν καὶ εἶναι τοιοῦτον.

Αἰτοῦντος δὲ Ἀλεξάνδρου τριήρεις, καὶ τοῦ δήμου κελεύοντος ὀνομαστὶ παριέναι τὸν Φωκίωνα καὶ συμβουλεύειν, ἀναστὰς ἔφη, Συμβουλεύω τοίνυν ὑμῖν ἢ κρατεῖν τοῖς ὅπλοις αὐτοὺς, ἢ φίλους εἶναι τῶν κρατούντων.

Λόγου δὲ περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς ἐμπεσόντος ἀδεσπότου, καὶ τῶν ῥητόρων ἀναπηδώντων εὐθὺς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ μὴ μέλλειν ἀλλὰ πολεμεῖν ἤδη κελευόντων, ὁ Φωκίων ἠξίου περι-

oportere non ſociis iraſci diffidẽtibus, ſed imperatoribus fide carentibus, imperator ipſe fuit delectus. Qui à Byzantiis quidem admiſſus, effecit vt re infecta Philippus abiret.

Idem, quum Alexander centum ipſi talenta dono miſiſſet, eos qui attulerant interrogauit, Curnam, quũ multi alii ſint Athenieẽſes, mihi ſoli hæc donat Alexander? Illis autem reſpondentibus, Quòd ſolum te bonum eſſe probúmque exiſtimat. Igitur me (inquit) talem & videri & eſſe permittat.

Alexandro autem triremes ab Atheniensibus petente, quũ populus nominatim Phocionem prodire atque ſententiam dicere iuberet, poſteaquã ſurrexit, Conſulo igitur vobis (inquit) vt vel armis vincatis, vel victoribus amici ſitis.

Sed quum de morte Alexandri verba iactarentur, oratoréſque e veſtigio in ſuggeſtum proſilirent, neque morari, ſed quamprimùm bellum gerere ſuaderent, Phocion differen-

dum ac iuſtè decernendum eſſe cenſebat. Si nanque (aiebat) hodie mortuus eſt, cras quoque & ſemper mortuus erit.

Verùm Leoſthene ciuitatem in bellum iniiciente, quòd illam noſſet ſpe præclara ad nomē libertatis imperiiq; elatam, illius verba cupreſſis ſimilia eſſe dicebat: nam pulchræ & ſublimes quum ſint, fructum non habent.

Sed prima quum ad vota ſucceſſiſſent, ac ciuitas ob nuntios rerum bene geſtarũ diis ſupplicaret, interrogatus an ea ſic geſta eſſe vellet: Hæc quidem eſſe geſta, (inquit) illa verò conſultata.

Cæterùm Macedonibus Atticā ingreſſis, maritimámque deprædantib⁹, eduxit iuuentutem: & quum multi ad ipſum concurrerent hortantes vt collem occuparet, aciémque illic inſtrueret, O Hercules (inquit) quàm multos video imperatores, milites autem paucos? Sic tamē congreſſus vicit, ac Nicionem Macedonum ducem interemit.

μεῖναι καὶ γνῶναι βεβαίως. Εἰ γὰρ τήμερον (ἔφη) τέθνηκε, καὶ αὔριον ἔσται καὶ εἰσέτι τεθνηκώς.

Τοῦ δὲ Λεωσθένους εἰς τὸν πόλεμον ἐμβαλόντος τὴν πόλιν ἐλπίσι λαμπραῖς περὶ τὸ τῆς ἐλευθερίας ὄνομα καὶ τῆς ἡγεμονίας ἐπαιρομένην, τοὺς λόγους αὐτοῦ ταῖς κυπαρίττοις ἀπείκαζε. Καλοὶ γὰρ ὄντες (ἔφη) καὶ ὑψηλοί, καρπὸν οὐκ ἔχουσι.

Κατορθουμένων δὲ τῶν πρώτων, καὶ τῆς πόλεως εὐαγγέλια θυούσης, ἐρωτηθεὶς εἰ ταῦτα ἤθελεν οὕτω πεπρᾶχθαι, Πεπρᾶχθαι μὲν οὖν (ἔφη) ταῦτα, βεβουλεῦσθαι δὲ ἐκεῖνα.

Τῇ δὲ Ἀττικῇ τῶν Μακεδόνων προσβαλλόντων καὶ πορθούντων τὴν παραλίαν, ἐξήγαγε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ. πολλῶν δὲ συντρεχόντων πρὸς αὐτόν, καὶ παρεγκελευομένων ἐκεῖνον τὸν λόφον καταλαβεῖν, καὶ ἐνταῦθα τάξαι τὴν δύναμιν, Ὦ Ἡράκλεις (εἶπεν) ὡς πολλοὺς ὁρῶ στρατηγούς, στρατιώτας δὲ ὀλίγους. οὐ μὴν ἀλλὰ συμβαλὼν ἐκράτησε, καὶ διέφθειρε Νικίωνα τὸν ἄρχοντα τῶν Μακεδόνων.

Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τῷ πολέμῳ κρατηθέντες ἐδέξαντο φρουρὰν ὑπ' Ἀντιπάτρου· Μενύλλου δὲ τοῦ τῆς φρουρᾶς ἄρχοντος χρήματα τῷ Φωκίωνι διδόντος, ἀγανακτήσας εἶπε, μήτε ἐκεῖνον Ἀλεξάνδρου βελτίονα εἶναι καὶ χείρονα τὴν αἰτίαν ἐφ' ᾗ λήψεται νῦν, τότε μὴ δεξάμενος. Ἀντίπατρος δὲ ἔφη πῶς δυεῖν αὐτῷ φίλων Ἀθήνησιν ὄντων, οὔτε Φωκίωνα λαβεῖν πέπεικεν, οὔτε Δημάδην διδοὺς ἐμπέπληκεν.

Ἀξιοῦντος δὲ Ἀντιπάτρου ποιῆσαί τι τῶν μὴ δικαίων αὐτὸν, Οὐ δύνασαι (εἶπεν) Ἀντίπατρε καὶ φίλῳ Φωκίωνι χρῆσθαι, καὶ κόλακι.

Μετὰ δὲ τὴν Ἀντιπάτρου τελευτὴν δημοκρατίας Ἀθηναίοις γενομένης, κατεγνώσθη θάνατος τοῦ Φωκίωνος ἐν ἐκκλησίᾳ καὶ τῶν φίλων. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι κλαίοντες ἤγοντο· τῷ δὲ Φωκίωνι σιωπῇ βαδίζοντι τῶν ἐχθρῶν τις ἐνέπτυσεν ἀπαντήσας εἰς τὸ πρόσωπον, ὁ δὲ πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἀποβλέψας, Οὐ παύσει τὶς (εἶπε) τοῦτον ἀσχημονοῦντα;

Τῶν δὲ μελλόντων συναποθνήσκειν ἑνὸς

Verùm haud multo pòst Athenienses bello superati, præsidium Antipatri admiserunt: quum verò Menyllus præsidii princeps Phocioni pecunias dono daret, indignatus dixit neque illum Alexandro meliorem esse, & caussam qua nunc accipiat, quum tunc nõ acceperit, peiorem esse. Ac Antipater quidem aiebat se ex duobus amicis quos Athenis haberet, neque Phocionem persuasisse vt acciperet, neq; Demadem satiasse quum daret.

Antipater verò quum ipsum rogaret vt nescio quid iniusti faceret, Non potes (inquit) ô Antipater Phocione & amico & assentatore vti.

Sed post Antipatri mortem quũ Athenienses democratiam renouassent, Phocion cum amicis in cõcione morti fuit adiudicatus. Alii igitur flentes quidem ducebantur: Phocioni verò qui cum silẽtio procedebat, quidã ex inimicis obuiã factus, in os expuit. Tũ ipse ad magistrat⁹ respiciẽs, Nõ aliquis istũ (ait) indecorè se gerentẽ coercebit?

Quũ autem vnus eorũ qui cum ipso

erant morituri lamẽtaretur atque indignaretur, Non amas (inquit) ô Euippe cum Phocione mori?

Sed quum cicutæ calix iam allatus eſſet, interrogatus num quid ad filium diceret, Ego tibi (inquit) mando rogóque ne quid Athenienſibus harum rerum memoria iraſcaris.

PISISTR. AP.

Piſiſtratus Athenienſium tyrannus quum ex amicis quidam ab ipſo defeciſſent, ac Phylen occupaſſent, ad illos venit ſtratum colligatum ipſe portãs. Sed illis interrogantibus quid vellet, Si vobis (inquit) perſuaſero, vt abducã: ſin minus, vt vobiſcum maneã. propter hoc enim cum ſarcinis veni.

Calumniata verò apud ipſum matre quòd adoleſcentem quendam adamaret, qui cum timente ac multum renuente clàm conſuetudinem haberet, vocauit ad cœnam adoleſcentem, cœnatúmque interrogauit quomodo fuiſſet acceptus: illo autem, Opiparè, dicẽte, Talia (inquit) quotidie tibi erũt, ſi matri meæ rem gratam feceris.

ὀδυρομένου καὶ ἀγανακτοῦντος, Οὐκ ἀγαπᾷς (εἶπεν) ὦ Εὔιππε μετὰ Φωκίωνος ἀποθανούμενος;

Ἤδη δὲ τῆς κύλικος αὐτῷ προσφερομένης, ἐρωτηθεὶς εἴ τι λέγει πρὸς τὸν υἱόν, Ἐγώ σοι (εἶπεν) ἐντέλλομαι καὶ παρακαλῶ μηδὲν Ἀθηναίοις μνησικακεῖν.

ΠΕΙΣΙΣΤΡ. ΑΠ.

Πεισίστρατος ὁ Ἀθηναίων τύραννος, ἐπεὶ τῶν φίλων τινὲς ἀποστάντες αὐτοῦ Φυλὴν κατέλαβον, ἦλθε πρὸς αὐτοὺς στρωματόδεσμον αὐτὸς κομίζων. πυνθανομένων δὲ ἐκείνων τί βούλεται, Πείσας ὑμᾶς (εἶπεν) ἀπαγαγεῖν, ἢ μὴ πείσας, μένειν μεθ' ὑμῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἀφῖγμαι συνεσκευασμένος.

Διαβληθείσης δὲ τῆς μητρὸς πρὸς αὐτὸν ὡς ἐρᾷ τινὸς νεανίσκου, καὶ κρύφα σύνεστι φοβουμένῳ καὶ παραιτουμένῳ τὰ πολλά, καλέσας ἐπὶ δεῖπνον τὸν νεανίσκον ἠρώτησε δειπνήσαντα, πῶς γέγονεν· ἡδέως δὲ φήσαντος, Ταῦτά σοι (ἔφη) καθ' ἡμέραν ἔσται ἐὰν τῇ μητρί μου ἀρέσκῃς.

Ἐπεὶ δὲ Θρασύβουλος ἐρῶν αὐτοῦ τῆς θυγατρὸς ἐφίλησεν ἀπαντήσας, παροξυνόμενος ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ τῆς γυναικός, Ἂν τοὺς φιλοῦντας (εἶπε) μισῶμεν, τί ποιήσομεν τοὺς μισοῦντας; καὶ ἔδωκεν γυναῖκα τῷ Θρασυβούλῳ τὴν παρθένον.

Κωμαστῶν δέ τινων περιτυχόντων αὐτοῦ τῇ γυναικί, καὶ πολλὰ πραξάντων ἀσελγῆ καὶ εἰπόντων, μεθ' ἡμέραν δὲ τοῦ Πεισιστράτου δεομένων καὶ δακρυόντων, Ὑμεῖς μὲν (ἔφη) πειρᾶσθε σωφρονεῖν τὸ λοιπόν· ἡ δ' ἐμὴ γυνὴ τὸ παράπαν ἐχθὲς οὐδαμῆ προῆλθε.

Τῶν παίδων, αὐτοῦ γαμεῖν ἑτέραν γυναῖκα μέλλοντος, διαπυνθανομένων μή τι μεμφόμενος αὐτοῖς εἴη, Ἥκιστα (εἶπεν) ἀλλ' ἐπαινῶν, καὶ βουλόμενος ἑτέρους μοι παῖδας τοιούτους γενέσθαι.

ΔΗΜΗΤ. ΦΑΛ. ΑΠ.

Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ παρῄνει τὰ περὶ βασιλείας καὶ ἡγεμονίας βιβλία κτᾶσθαι καὶ ἀναγινώσκειν. ἃ γὰρ οἱ φίλοι

Thrasybulus verò ipsius filiam amans, quum obuiam factus osculatus foret, ac ipse in illum ab vxore concitaretur, Si, qui nos amant (inquit) odio prosequamur, quid iis qui oderunt, faciemus? Ac Thrasybulo quidem virginem dedit vxorem.

Comessatores autē quidam in ipsius vxorem quum incidissent, multáque lasciuè ac petulanter & fecissent & dixissent, ac postridie Pisistratum flentes deprecarentur vt sibi ignosceret, Vos quidem (inquit) vt modesti sitis curate: sed vxor mea prorsus domo nusquam heri profecta est.

Idem rogantibus filiis quum ipse aliam ducturus esset vxorem, nunquid se accusaret, Minimè quidem (ait) sed laudo, volóque & alios mihi tales filios nasci.

DEMETR. AP.

Demetrius Phalereus Ptolemæum regem admonebat vt conscriptos de regno imperióque libros compararet atque lectitaret. Nam quæ amici

non audent reges monere, ea in libris descripta esse.

LYCVR. APOPH.

Lycurgus Lacedæmonius ciues nutriēdæ comæ assuefecit, quòd diceret pulchros quidem, coma fieri decentiores, deformes autem, formidabiliores.

Ad eum verò qui ad democratiam in vrbe cōstituendam hortabatur, Tu igitur primus (inquit) in domo tua statue democratiam.

Cæterùm domos humiles serra tantùm & securi struere iubebat. Pudere nanq; in humiles casas pocula lectósq; ac mensas pretiosas inferre.

Pugnis autem & pancratio certare prohibuit, vt ne ludentes quidem defatigari consuescerent.

Sæpius quoq; aduersus eosdem militare vetuit, ne hostes efficerētur bellicosiores. Quare vulnerato postea Agesilao, Antalcidas dixit præclara disciplinæ præmia ipsum à Thebanis accipere, qui illos bellum inuitos gerere docuisset.

τοῖς βασιλεῦσιν οὐ θαῤῥοῦσι παραινεῖν, ταῦτα ἐν τοῖς βιβλίοις γέγραπται.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΑΠ.

Λυκοῦργος ὁ Λακεδαιμόνιος εἴθισε τοὺς πολίτας κομᾷν, λέγων ὅτι τοὺς μὲν καλοὺς ἡ κόμη εὐπρεπεστέρους ποιεῖ, τοὺς δὲ αἰσχροὺς, φοβερωτέρους.

Πρὸς δὲ τὸν κελεύοντα ποιεῖν ἐν τῇ πόλει δημοκρατίαν, Σὺ πρῶτος (εἶπεν) ἐν τῇ οἰκίᾳ σου ποίησον δημοκρατίαν.

Εκέλευε δὲ τὰς οἰκίας ποιεῖν ἀπὸ πελέκεως καὶ πρίονος μόνον. αἰσχυνέσθαι γὰρ εἰς οἰκίας λιτὰς ἐκπώματα καὶ στρώματα, καὶ τραπέζας πολυτελεῖς εἰσφέροντας.

Πυγμὴν δὲ καὶ παγκράτιον ἀγωνίζεσθαι ἐκώλυσεν, ἵνα μηδὲ παίζοντες ἀπαυδᾷν ἐθίζωνται.

Στρατεύειν δὲ πολλάκις ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς ἐκώλυσεν, ὅπως μὴ ποιῶσι μαχιμωτέρους. Υστερον οὖν τοῦ Αγησιλάου τρωθέντος, ὁ Ανταλκίδας εἶπεν καλὰ διδασκάλια παρὰ Θηβαίων λαμβάνειν αὐτὸν, ἐθίσαντα καὶ διδάξαντα πολεμεῖν ἄκοντας.

ΧΑΡΙΛΛΟΥ ΑΠ.

Χαρίλλος ὁ βασιλεὺς ἐρωτηθεὶς διὰ τί νόμους ὀλίγους οὕτω Λυκοῦργος ἔθηκεν, ἀπεκρίνατο τοὺς χρωμένους ὀλίγοις λόγοις μὴ δεῖσθαι νόμων πολλῶν.

Τῶν δὲ εἱλώτων τινὸς θρασύτερον αὐτῷ προσφερομένου, Νὴ τὼ σιὼ (εἶπε) κατέκτανον τυ, εἰ μὴ ὠργιζόμαν.

Πρὸς δὲ τὸν πυθόμενον διὰ τί κομῶσιν, εἶπεν, ὅτι τῶν κόσμων ἀδαπανώτατος οὗτός ἐστι.

ΤΗΛΕΚΛΟΥ ΑΠ.

Τήλεκλος ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἐγκαλοῦντα τοῖς πολίταις ὡς ἀγνωμονέστερον αὐτῷ προσφερομένοις ἢ ἐκείνῳ, Σὺ γὰρ (εἶπεν) οὐκ οἶδας ἀδικεῖσθαι.

ΘΕΟΠΟΜ. ΑΠ.

Θεόπομπος ἔν τινι πόλει, πρὸς τὸν ἐπιδεικνύμενον τὸ τεῖχος αὐτῷ, καὶ πυνθανόμενον εἰ δοκεῖ καλὸν καὶ ὑψηλὸν εἶναι, οὐ δεῖ γυναικῶν, εἶπεν.

CHARIL. APOPH.

Charillus rex interrogatus cur tam paucas leges Lycurgus tulisset: respondit, eos qui paucis verbis vtantur, haudquaquã multis legibus indigere.

Hilotum verò quidam quum audacius asperiusque se cum illo gereret, Per deos (inquit) te interfecissem, nisi iratus essem.

Ad eum autem qui percontatus est cur comã Lacedæmonii gestent, Quia ex omnibus (inquit) ornatibus hic est minimè sumptuosus.

TELECLI AP.

Teleclus rex ad fratrem ciues criminantem quòd asperius secũ quàm cum illo se gererent, Tu nanque (ait) iniurias pati nescis.

THEOPOM. AP.

Theopompus in quadam vrbe ad eum qui sibi murum ostentabat, & interrogabat num pulcher & altus videretur, Minimè, si mulierum est, inquit.

ARCHID. APOPH.

Archidamus, in Peloponnesiaco bello rogantibus sociis vt sibi tributa determinarentur, respondit bellum non pasci determinatis.

BRASIDAE AP.

Brasidas, quum in caricis murē cepisset, morsus dimisit: deinde ad eos qui aderant, Nihil est (inquit) tam paruum quod se non seruet, dum audeat vlcisci aggredientes.

Sed in pugna per scutū iaculo percussus, quum è vulnere hastam extraxisset, illa ipsa hostem vulneratum interemit. Sed rogatus quomodo vulneratꝰ fuisset, Scuto (inquit) me prodēte.

Posteaquam verò liberatis iis Græcis qui in Thracia erant, cecidit, legati Lacedæmonem missi, ad Brasidæ quoque ipsius matrem accesserunt. quæ primùm quidem eos interrogauit an bene Brasidas obisset: ac laudantibus quidem illum Thracibus, dicentibúsque nullum alium talem fore, Ignoratis (inquit) ô hospites. nam Brasidas

ΑΡΧΙΔΑΜΟΥ ΑΠ.

Ἀρχίδαμος ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ τῶν συμμάχων ἀξιούντων ὁρίσαι τοὺς φόρους αὐτοῖς, εἶπεν, Ὁ πόλεμος οὐ τεταγμένα σιτεῖται.

ΒΡΑΣΙΔΟΥ ΑΠ.

Βρασίδας ἐν ἰσχάσι συλλαβὼν μῦν καὶ δηχθεὶς, ἀφῆκεν· εἶτα πρὸς τοὺς παρόντας, Οὐδὲν οὕτως (ἔφη) μικρόν ἐστιν ὃ μὴ σώζεται τολμῶν ἀμύνεσθαι τοὺς ἐπιχειροῦντας.

Ἐν δὲ μάχῃ διὰ τῆς ἀσπίδος ἀκοντισθεὶς, καὶ τὸ δόρυ τοῦ τραύματος ἑλκύσας, αὐτῷ τούτῳ τὸν πολέμιον ἀπέκτεινεν. ἐπερωτηθεὶς δὲ πῶς ἐτρώθη, Προδούσης με τῆς ἀσπίδος, εἶπεν.

Ἐπεὶ δὲ συνέβη πεσεῖν αὐτὸν ἐλευθεροῦντα τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης Ἕλληνας, οἱ δὲ πεμφθέντες εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις, τῇ μητρὶ προσῆλθον αὐτοῦ, πρῶτον μὲν ἠρώτησεν εἰ καλῶς ὁ Βρασίδας ἀπέθανεν· ἐγκωμιαζόντων δὲ τῶν Θρᾳκῶν αὐτὸν, καὶ λεγόντων ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἔσται τοιοῦτος, Ἀγνοεῖτε (εἶπεν) ὦ ξένοι. Βρασίδας μὲν

γὰρ ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς, ἁ δὲ Λακεδαίμων πολλὼς ἔχει τήνου κάῤῥονας.

ΑΓΙΔΟΣ ΑΠ.

Αγις ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔφη τοὺς Λακεδαιμονίους ἐρωτᾷν πόσοι εἰσὶν, ἀλλὰ ποῦ εἰσιν οἱ πολέμιοι.

Εν δὲ Μαντινέᾳ κωλυόμενος διαμάχεσθαι τοῖς πολεμίοις πλείοσιν οὖσιν, εἶπεν, Ανάγκη πολλοῖς μάχεσθαι τὸν ἄρχειν πολλῶν βουλόμενον.

Επαινουμένων δὲ τῶν Ηλείων ἐπὶ τῷ τὰ Ολύμπια καλῶς ἄγειν, Τί δὲ (εἶπε) ποιοῦσι θαυμαστὸν εἰ δι' ἐτῶν τεσσάρων μιᾷ ἡμέρᾳ χρῶνται τῇ δικαιοσύνῃ; ἐπιμενόντων δὲ τοῖς ἐπαίνοις, ἔφη, Τί θαυμαστὸν εἰ πράγματι καλῷ καλῶς χρῶνται τῇ δικαιοσύνῃ;

Πρὸς δὲ ἄνθρωπον πονηρὸν ἐρωτῶντα πολλάκις τίς ἄριστος εἴη Σπαρτιατῶν, εἶπεν ὁ τοί ἀνομοιότατος.

Ετέρου δὲ πυνθανομένου πόσοι εἰσὶν οἱ Λακεδαιμόνιοι, Οσοι (εἶπεν) ἱκανοὶ τοὺς κακοὺς ἀπείργειν. καὶ τὸ αὐτὸ ἑτέρου πυνθανομένου, Πολλοί σοι (ἔφη)

quidem fortis erat, ſed Lacedæmon multos habet illo fortiores.

AGID. APOPH.

Agis rex dictitabat Lacedæmonios interrogare nõ quot ſunt, ſed vbi ſunt hoſtes.

Apud Mãtineam verò dum pugnare cum hoſtibus, qui plures erant, prohiberetur, Neceſſe eſt (inquit) cũ multis pugnare, qui multis velit imperare.

Quum autẽ Elei laudarentur quòd in Olympiis præclarè ſe gererẽt, Quid mirum (inquit) faciunt, ſi quarto quoque anno per vnũ diem iuſtitia vtuntur? Sed illis in laudando perſeuerantibus, Quid mirandum (inquit) ſi re bona bene vtuntur iuſtitia?

In hominem verò improbum ſæpe interrogãtem quis Spartiata optimus eſſet, Qui tui diſſimillimus eſt, inquit.

Sed alio interrogante quot eſſent Lacedæmonii, Quot (inquit) ad malos arcendos ſatis ſunt. Quum autem ab alio idem quæreretur, Multi (inquit)

tibi videbūtur,ſi pugnantes ipſos ſpeꝛctaueris.

LYSAND. APOPH.

Lyſander veſtes pretioſas quas Dionyſius Siciliæ tyranus ſuis filiabus miſerat,non accepit , quòd diceret ſe vereri ne illis indutæ deformiores viderentur.

In eos autem à quibus vituperabatur, vt Hercule indignus , quòd dolo pleraque ageret:dicebat, quò leonina pellis non peruenit, vulpinam eſſe aſſuendam.

Sed aduerſus Argiuos qui iuſtiora quàm Lacedæmonii de quo contendebant loco,dicere videbantur , diſtricto gladio,inquit,Qui huius eſt dominus, optimè de finibus diſſerit.

Lacedæmonios verò Corinthiorū murum ſegnius oppugnare animaduertens,quum leporem è foſſa exilientem vidiſſet , Eos (inquit) timetis hoſtes,quorum inertia lepores in muris dormiunt?

Quum autem Megarenſis quidam in communi cōuentu aduerſus ipſum

δόξουσιν εἶναι ἐὰν αὐτοὺς ἴδῃς μαχομένους.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΥ ΑΠ.

Λύσανδρος, Διονυσίου τοῦ τυράννου πέμψαντος ἱμάτια ταῖς θυγατράσιν αὐτοῦ τῶν πολυτελῶν, οὐκ ἔλαβεν, εἰπὼν δεδιέναι μὴ διὰ ταῦτα μᾶλλον αἰσχραὶ φανῶσιν.

Πρὸς δὲ τοὺς ψέγοντας αὐτὸν ἐπὶ τῷ δι' ἀπάτης τὰ πολλὰ πράσσειν ὡς ἀνάξιον τοῦ Ἡρακλέους, ἔλεγεν, ὅπου μὴ ἐφικνεῖται ἡ λεοντῆ, προσραπτέον εἶναι ἐκεῖ τὴν ἀλωπεκῆν.

Πρὸς δὲ Ἀργείους δικαιότερα τῶν Λακεδαιμονίων λέγειν περὶ τῆς ἀμφισβητουμένης χώρας δοκοῦντων, σπασάμενος τὴν μάχαιραν, Ὁ ταύτης (ἔφη) κρατῶν, βέλτιστα περὶ γῆς ὅρων διαλέγεται.

Τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ὁρῶν ὀκνοῦντας προσμάχεσθαι τοῖς τείχεσι τῶν Κορινθίων, ὡς εἶδε λαγὼν ἐξαλλόμενον ἐκ τῆς τάφρου, Τοιούτους (ἔφη) φοβεῖσθε πολεμίους, ὧν οἱ λαγοὶ δι' ἀργίαν ἐν τοῖς τείχεσιν ἐγκαθεύδουσιν;

Μεγαρέως δὲ ἀνδρὸς ἐν κοινῷ συλλόγῳ παρρησίᾳ χρησαμένου πρὸς αὐτὸν,

Οἱ λόγοι σου (εἶπε) πόλεως δέονται.

ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ ΑΠ.

Αγησίλαος ἔλεγε τοὺς τὴν Ασίαν κατοικοῦντας, ἐλευθέρους μὲν κακοὺς εἶναι, δούλους δὲ ἀγαθούς.

Εἰθισμένων δὲ αὐτῶν τὸν Περσῶν βασιλέα μέγαν προσαγορεύειν, Τί δὲ ἐκεῖνος (εἶπεν) ἐμοῦ μείζων, εἰ μὴ δικαιότερος καὶ σωφρονέστερος;

Περὶ ἀνδρείας καὶ δικαιοσύνης ἐρωτηθεὶς πότερα βελτίων, Οὐδὲν ἀνδρείας (ἔφη) χρήζοιμεν ἐὰν πάντες ὦμεν δίκαιοι.

Νυκτὸς δὲ μέλλων κατὰ τάχος ἀναζευγνύειν ἐκ τῆς πολεμίας, καὶ τὸν ἐρώμενον ὁρῶν ἀπολειπόμενον δι' ἀσθένειαν, καὶ δακρύοντα, Χαλεπὸν (εἶπεν) ἅμα ἐλεεῖν καὶ φρονεῖν.

Μενεκράτους δὲ τοῦ ἰατροῦ Διὸς προσαγορευομένου, γράψαντος ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν, Μενεκράτης Ζεὺς βασιλεῖ Αγησιλάῳ χαίρειν, ὑπέγραψεν, Βασιλεὺς Αγησίλαος Μενεκράτει ὑγιαίνειν.

Λακεδαιμονίων δὲ νικησάντων Αθη-

dicendi licētia vsus esset, Tua (inquit) verba ciuitatis egent.

AGESIL. APOPH.

Agesilaus dictitabat eos qui Asiam incolerent, liberos quidem esse malos, bonos autem seruos.

Sed assuetis illis regem Persarũ magnum appellare, Ecquid ille (inquit) me est maior, nisi & iustior sit & modestior?

De fortitudine verò atque iustitia percontatus vtra sit melior, Nihil (inquit) fortitudine indigeremus, si omnes iusti essemus.

Noctu autem quum è terra hostili repentè castra moturus esset, videns puerum quem amabat, lacrymantem propter imbecillitatem relinqui, Difficile est (inquit) simul & misereri & sapere.

Menecrates verò cognomento Iupiter quũ ad ipsum epistolam ita scripsisset, Menecrates Iupiter regi Agesilao felicitatem, rescripsit, Rex Agesilaus Menecrati sanitatem.

Lacedæmonii autẽ quũ Atheniẽses

ac ſocios apud Corinthum debellaſſent, audita cadauerum hoſtilium multitudine, Heu miſeram (inquit) Græciā quæ tot in ſeipſam viros perdidit, quot ſatis eſſent ad barbaros omnes debellandos.

Oraculū verò quod volebat quum ab Ioue in Olympia accepiſſet, ephoris iubentibus vt Pythium quoque de iiſdem conſuleret, Delphos profectus, deū rogauit an quæ patri, eadem ipſi quoque viderentur.

Quendam autem ex amicis ab Icarieo Care petens, ad eum ita ſcripſit, Nicias ſi te iniuria non afficit, dimitte: ſi iniuſtè agit, mihi dimitte. omnino autem dimitte.

Idem ad eum audiendum inuitatus qui luſciniæ vocem imitabatur, Ipſam (inquit) ſæpe audiui.

Poſt Leuctricam verò pugnam ephori animaduertētes vrbem viris vacuā eſſe, quòd lex iuberet omnes eos qui territi fugiſſent, ignominioſos eſſe, volebant infamiæ notam ſoluere, proptereáque legiſlatorē Ageſilaum

ναίοις καὶ τοῖς συμμάχοις ἐν Κορίνθῳ, πυθόμενος τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων νεκρῶν, Φεῦ τᾶς Ἑλλάδος (εἶπεν) ἃ τοσούτοις ὑφ᾽ ἑαυτᾶς ἀπολώλεκεν ὅσοις ἀρκεῖ τοῖς βαρβάροις νικῆν ἅπαντας.

Χρησμὸν δὲ λαβὼν ἐν Ὀλυμπίᾳ παρὰ τοῦ Διὸς ὃν ἤθελεν, εἶτα τῶν ἐφόρων κελευόντων καὶ τὸν Πύθιον ἐρωτῆσαι περὶ τῶν αὐτῶν, εἰς Δελφοὺς παραγενόμενος, ἠρώτησε τὸν θεὸν εἰ ἅπερ τῷ πατρὶ, δοκεῖ καὶ αὐτῷ.

Παραιτούμενος δέ τινα τῶν φίλων παρὰ τοῦ Καρὸς Ἱδριέως, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν, Νικίας εἰ μὲν οὐκ ἀδικεῖ, ἄφες· εἰ δὲ ἀδικεῖ, ἡμῖν ἄφες, πάντως δὲ ἄφες.

Τοῦ δὲ μιμουμένου τὴν τῆς ἀηδόνος φωνὴν ἀκοῦσαι παρακαλούμενος, Αὐτᾶς (εἶπεν) ἄκουκα πολλάκις.

Μετὰ δὲ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην πάντας τοὺς τρέσαντας ἀτίμους εἶναι τοῦ νόμου κελεύοντος, ὁρῶντες οἱ ἔφοροι τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἔρημον οὖσαν, ἐβούλοντο τὴν ἀτιμίαν λῦσαι, καὶ νομοθέτην ἀπέδειξαν τὸν Ἀγησί-

λαον. ὁ δὲ προελθὼν εἰς τὸ μέσον, ἐκέλευσε τοὺς νόμους ἀπὸ τῆς αὔριον κυρίους εἶναι.

Ἐπεὶ δὲ πεμφθεὶς τῷ βασιλεῖ τῶν Αἰγυπτίων σύμμαχος, ἐπολιορκεῖτο μετ' αὐτοῦ, πολλαπλασιόνων ὄντων τῶν πολεμίων, καὶ περιταφρευόντων τὸ στρατόπεδον, κελεύσαντος ἐπεξιέναι καὶ διαμάχεσθαι τοῦ βασιλέως, οὐκ ἔφη διακωλύσειν τοὺς πολεμίους ἴσους αὐτοῖς γίνεσθαι βουλομένους. ἔτι δὲ μικρὸν ἀπολειπούσης τῆς τάφρου συνάψαι, κατὰ τοῦτο παραταξάμενος τὸ διαλεῖπον, καὶ πρὸς ἴσους ἴσοι ἀγωνισάμενοι ἐνίκησαν.

Ἀποθνήσκων δὲ, τοὺς φίλους ἐκέλευσε μηδεμίαν πλαστὴν μηδὲ μιμηλὴν ποιήσασθαι, τὰς εἰκόνας οὕτω προσαγορευόντων. εἰ γάρ τι καλὸν ἔργον πεποίηκα, τοῦτό μου μνημεῖόν ἐστιν· εἰ δὲ μηδὲν, οὐδ' οἱ πάντες ἀνδριάντες.

ΑΡΧΙΔ. ΤΟΥ ΑΓ. ΑΓ.

Ἀρχίδαμος ὁ Ἀγησιλάου, καταπελτικὸν ἰδὼν βέλος τότε πρῶτον ἐκ Σικελίας κομισθὲν, ἀνεβόησεν, Ὦ Ἡράκλεις, ἀπόλωλεν ἀνδρὸς ἀρετά.

ΑΓΙΔ. ΝΕΩΤ. ΑΓ.

Ὁ δὲ νεώτερος Ἆγις, Δημάδου λέγοντος ὅτι τὰ

declararunt. Is autem quum in medium prodiisset, censuit leges postridie ratas fore.

Ægyptiorum autem regi auxilio missus, vnà cum eo ab hostibus obsidebatur, quum multo plures hostes ipsis forent, castrísque fossam circunducerent. Sed quum rex erumpere ac dimicare iussisset, Hostes (inquit) volentes nobis esse pares, impediēdi nō sunt. Et quū spatii parū adhuc superesset ad fossam cōiungendā, in eo quod relictū erat spatio acie instructa, quū totidem vtrinque pugnarēt, victores euaserūt.

Idem moriens, amicos nullam sibi neq; fictam neque pictam imaginem ponere iussit. Si quod enim opus (inquit) bonū feci, hoc, meū monumentū erit: sin nullū, ne omnes quidē statuæ.

ARCHID. APOPH.

Archidamus Agesilai filius quū catapultæ iaculum túnc primùm ex Sicilia aduectum vidisset, exclamauit, O Hercules, Viri periit virtus.

AGIS IVNIO. AP.

Agis iunior Demade dicēte Laconi-

cos enses propter breuitatem à præstigiatoribus deuorari. Atqui Lacedæmonii (inquit) his ipsis ensibus hostes assequuntur.

Quum autem ephori milites proditori committi iuberent, Alieni (inquit) ei fidem habere non debent, qui suorum proditor fuerit.

CLEOM. APOPH.

Cleomenes ei qui se gallos qui pugnando interirent, ipsi daturum pollicebatur, Minimè (inquit) istis egeo, sed iis potius qui pugnando interficiant.

PÆDAR. APOPH.

Pædaretus inter trecentos non delectus, qui in ciuitate quidem ordine primus erat honor, hilaris ac ridens abibat, se gaudere dicens, si trecentos Sparta haberet ciues se meliores.

DAMONID. AP.

Damonidas in vltimum chori ordinem à chori magistro collocatus, Euge (inquit) excogitasti quomodo hic quoque in honore sit locus.

Λακωνικὰ ξίφη διὰ μικρότητα καταπίνουσιν οἱ θαυματοποιοί, Καὶ μὴν (ἔφη) μάλιστα οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν πολεμίων τοῖς ξίφεσιν ἐφικνοῦνται.

Τῷ δὲ προδότῃ παραδοῦναι στρατιώτας τῶν ἐφόρων κελευόντων, οὐκ ἔφη πιστεύειν τοὺς ἀλλοτρίους τῷ προδόντι τοὺς ἰδίους.

ΚΛΕΟΜΕΝ. ΑΠ.

Κλεομένης πρὸς τὸν ὑπισχνούμενον αὐτῷ δώσειν ἀλεκτρυόνας ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ μάχεσθαι, Μὴ σύ γε (εἶπεν) ἀλλὰ δός μοι τοὺς κατακτείνοντας ἐν τῷ μάχεσθαι.

ΠΑΙΔΑΡ. ΑΠΟΦΘ.

Παιδάρετος οὐκ ἐγκριθεὶς εἰς τοὺς τριακοσίους, ἥπερ ἦν ἐν τῇ πόλει πρωτεύουσα τιμὴ τῇ τάξει, ἱλαρὸς καὶ μειδιῶν ἀπῄει, χαίρειν λέγων εἰ τριακοσίους ἡ πόλις ἔχει πολίτας ἑαυτοῦ βελτίονας.

ΔΑΜΟΝΙΔΟΥ ΑΠ.

Δαμονίδας δὲ ταχθεὶς εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ χοροῦ τάξιν ὑπὸ τοῦ τὸν χορὸν ἱστάντος, Εὖγε (εἶπεν) ἐξεῦρες πῶς καὶ αὐτὸς ἔντιμος γένηται.

ΝΙΚΟΣΤΡ. ΑΠ.

Νικόστρατος ὁ τῶν Ἀργείων στρατηγὸς ὑπὸ Ἀρχιδάμου χωρίον τι προδοῦναι παρακαλούμενος ἐπὶ χρήμασι πολλοῖς καὶ γάμῳ Λακαίνης ἣν βούλεται, δίχα τῶν βασιλικῶν, ἀπεκρίνατο μὴ εἶναι τὸν Ἀρχίδαμον ἀφ' Ἡρακλέους. τὸν μὲν γὰρ Ἡρακλέα, περιϊόντα τοὺς κακοὺς κολάζειν Ἀρχίδαμον δὲ τοὺς ἀγαθοὺς κακοὺς ποιεῖν.

ΕΥΔΑΙΜ. ΑΠ.

Εὐδαιμονίδας ἰδὼν ἐν ἀκαδημίᾳ Ξενοκράτην πρεσβύτερον ἤδη μετὰ τῶν μαθητῶν φιλοσοφοῦντα, καὶ πυθόμενος ὅτι τὴν ἀρετὴν ζητεῖ, Πότε οὖν (εἶπεν) αὐτῇ χρήσεται;

Πάλιν ἀκούσας φιλοσόφου διαλεχθέντος ὅτι μόνος ἀγαθὸς ὁ σοφός ἐστιν, Ὁ μὲν λόγος (ἔφη) θαυμαστὸς, ὁ δὲ λέγων περιεσάλπισται.

ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΑΠ.

Ἀντίοχος ἐφορεύων, ὡς ἤκουσεν ὅτι Μεσσηνίοις Φίλιππος τὴν χώραν ἐδ

NICOSTR. AP.

Nicoſtratus Argiuorum imperator, multis pecuniis, & nuptiis Lacænæ quam vellet, præter regias, oblatis ad prodendum quendam locum ab Archidamo exhortatus, reſpondit Archidamum ab Hercule genus non ducere. Herculem enim circumeũtem, malos pœna affeciſſe: Archidamum verò eos qui ſunt probi, malos efficere.

EVDÆM. AP.

Eudæmonidas quũ in Academia Xenocratẽ vidiſſet iam ſeniorem cum diſcipulis philoſophantem, audiſſétq; virtutem ab ipſo inquiri, Quando (inquit) illa vtetur?

Rurſus quum alium audiſſet philoſophum diſſerentẽ quòd ſolus ſapiens eſt bonus imperator, Sermo quidem admirandus eſt (inquit) ſed qui loquitur, nunquam tubæ ſonitu fuit excitatus.

ANTIOCHI AP.

Antioch⁹ quũ ephorus eſſet, poſteaquã accepit agrũ Meſſeniis à Philippo

datum interrogauit, num etiam illis de agro pugnantibus, vt vincerent dedisset.

ANTAL. APOPH.

Antalcidas in Atheniensem qui Lacedæmonios imperitos vocabat, Soli videlicet nos (inquit) nihil mali à vobis didicimus.

Sed quũ alius Atheniensis in ipsum dixisset, Atenim sæpe vos à Cephiso fugauimus, Nos verò (inquit) nunquã vos ab Eurota.

Rhetore autem Herculis laudationem lecturo, Quis nempe illum vituperat? inquit.

EPAMIN. APOPH.

Epaminonda Thebano exercitum ducente, nunquam panicus & repentinus terror in castra incidit. Dicebat autem in acie mori pulcherrimũ esse.

Armatorum verò corpus nõ solùm athleticè, sed etiam militariter exercitatum esse oportere censebat. Eóque corpulentis infensus erat, ac talẽ quendam exercitu expulit, dicẽs vix tribus quatuórve scutis ventrem illius tegi

κεν, ἠρώτησεν εἰ καὶ τὸ κρατεῖν αὐτοῖς μαχομένοις περὶ τῆς χώρας ἔδωκεν.

ΑΝΤΑΛΚ. ΑΠ.

Ἀνταλκίδας πρὸς τὸν Ἀθηναῖον ἀμαθεῖς ἀποκαλοῦντα τοὺς Λακεδαιμονίους, Μόνοι γοῦν (εἶπεν) ἡμεῖς οὐδὲν μεμαθήκαμεν κακὸν παρ' ὑμῶν.

Ἑτέρου δ' Ἀθηναίου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, Ἀλλὰ μὴν ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ Κηφισοῦ πολλάκις ὑμᾶς ἐδιώξαμεν, Ἡμεῖς δὲ οὐδέποτε (εἶπεν) ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ Εὐρώτα.

Σοφιστοῦ δὲ μέλλοντος ἀναγινώσκειν ἐγκώμιον Ἡρακλέους, ἔφη, Τίς γὰρ αὐτὸν ψέγει;

ΕΠΑΜΙΝΩΝ. ΑΠ.

Ἐπαμινώνδου τοῦ Θηβαίου στρατηγοῦντος, οὐδέποτε πανικὸς θόρυβος ἐνέπεσεν εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἔλεγε δὲ τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον εἶναι κάλλιστον.

Τῶν δὲ ὁπλιτῶν δεῖν ἀπέφαινεν εἶναι τὸ σῶμα γεγυμνασμένον οὐκ ἀθλητικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ στρατιωτικῶς. διὸ καὶ τοῖς πολυσάρκοις ἐπολέμει, καί τινα τοιοῦτον ἀπήλασε τῆς στρατιᾶς, εἰπὼν ὅτι μόλις αὐτοῦ σκέπουσι τὴν γαστέρα ἀσπίδες τρεῖς ἢ τέσσα-

ρες, δι' ἣν οὐχ ἑωράκει αὐτοῦ τὸ αἰδοῖον.

Οὕτω δὲ ἦν ἁπλῆς περὶ τὴν δίαιταν, ὥστε κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον ὑπὸ γείτονος, ὁρῶν πεμμάτων καὶ ὄψων καὶ μύρων παρασκευὴν, ἀπῆλθεν εὐθὺς, εἰπὼν, Εγώ σε θύειν ᾤμην, οὐχ ὑβρίζειν.

Τοῦ δὲ μαγείρου τοῖς συνάρχουσιν ἡμερῶν τινῶν δαπάνην ἀπολογιζομένου, πρὸς μόνον ἠγανάκτησε τὸ πλῆθος τοῦ ἐλαίου. θαυμασάντων δὲ τῶν συναρχόντων, οὐ τὸ τῆς δαπάνης ἔφη λυπεῖν αὐτὸν, ἀλλ' εἰ τοσοῦτον ἔλαιον ἐντὸς παραδέδεκται τοῦ σώματος.

Εορτὴν δὲ τῆς πόλεως ἀγούσης, καὶ πάντων ἐν πότοις καὶ συνουσίαις ὄντων, ἀπήντησέ τινι τῶν συνήθων αὐχμηρὸς καὶ σύννους βαδίζων· θαυμάζοντος δὲ, καὶ πυνθανομένου τί δὴ μόνος οὕτως ἔχων περίεισιν, Οπως (εἶπεν) ἐξῇ πᾶσιν ὑμῖν μεθύειν καὶ ῥαθυμεῖν.

Ανθρωπον δὲ φαῦλον ἐξημαρτηκότα τι τῶν μετρίων, τοῦ μὲν Γελοπίδου

posse, propter quem ne sua quidem pudenda vnquam vidisset.

Sic autem frugalis in victu erat, vt à vicino ad cœnam inuitatus, quum bellariorum obsoniorúmq; ac vnguẽtorum apparatũ inuenisset, euestigio abierit, dicens, Ego te sacrificare, non lasciuire putabam.

Quum verò coquus dierum quorundam impensæ rationem collegis redderet, nimium olei sumptum duntaxat ægrè tulit. Sed collegis admirantibus, impensam quidem sibi non esse molestam dixit, sed si tantum olei intra corpus ipse excepisset.

Quũ autẽ festũ diem vrbs celebraret, ac omnes compotationibus & sodalitatibus dediti essent, familiarium cuidam squalidus & cogitabundus inter ambulandum occurrit: ac illo mirante, atque percontante curnam solus ita affectus circumiret, Vt vobis (inquit) omnibus ebrietati ac desidiæ liceat indulgere.

Hominem verò nequã, qui mediocre quoddã scelus admiserat, Pelopidæ

quidem roganti non dimisit, sed amicæ supplicanti concessit, dicens scorta decere, non imperatores, eiusmodi accipere dona.

Quum verò Lacedæmonii copias educerent, oraculáque Thebanis ferrentur, alia quidem, eos victum iri, alia victores fore significantia: hæc ad dexteram tribunalis partem, illa ad sinistram poni iussit: omnibúsque ita positis, surrexit & dixit, Si imperatorib9 quidem parere volueritis, ac simul inuadere hostes, hæc vobis sunt oracula: (indicans meliora) sin autem aduersus pericula timidi fueritis, illa: respiciens ad peiora.

Idem contra hostes exercitum educēs, tonitru facto, ac iis qui circa ipsum erant, interrogātibus quid deum significare putaret, attonitos esse hostes dixit: Quippe qui quum talia adsint loca, in talibus castra metantur.

Suauissimū autem omniū bene fortitérq; sibi gestorū illud esse, dicebat, quòd suis adhuc viuis parētibus apud Leuctra Lacedæmonios superasset.

παρακαλοῦντος, οὐκ ἀφῆκε· τῆς δὲ ἐρωμένης δεηθείσης, ἀφῆκεν, εἰπὼν ὅτι τοιαῦτα πρέπει λαμβάνειν ἑταιριδίοις, ἀλλὰ μὴ στρατηγοῖς.

Ἐπεὶ δὲ Λακεδαιμονίων ἐπιστρατευομένων ἀνεφέροντο χρησμοὶ τοῖς Θηβαίοις, οἱ μὲν ἧτταν, οἱ δὲ νίκην φράζοντες, ἐκέλευε τοὺς μὲν ἐπὶ δεξιᾷ τοῦ βήματος θεῖναι, τοὺς δὲ ἐπ' ἀριστερᾷ. τεθέντων δὲ πάντων, ἀναστὰς εἶπεν, Ἐὰν μὲν ἐθελήσητε τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι καὶ τοῖς πολεμίοις ὁμόσε χωρεῖν, οὗτοι ὑμῖν εἰσιν οἱ χρησμοί, δείξας τοὺς βελτίονας· ἐὰν δὲ ἀποδειλιάσητε πρὸς τὸν κίνδυνον, ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς χείρονας εἰπών.

Πάλιν δὲ προσάγων τοῖς πολεμίοις βροντῆς γενομένης, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν πυνθανομένων τί σημαίνειν οἴεται τὸν θεόν, ἐμβεβροντῆσθαι τοὺς πολεμίους εἶπεν, ὅτι τοιούτων χωρίων ἐγγὺς ὄντων, ἐν τοιούτοις στρατοπεδεύουσιν.

Ἥδιστον δὲ πάντων αὐτῷ τῶν γεγονότων καλῶν καὶ ἀγαθῶν εἶναι ἔλεγε, τὸ τῶν γειναμένων αὐτὸν τοῦ πατρὸς ζῶντος ἔτι καὶ τῆς μητρὸς, ἐν Λεύκτροις νικῆσαι Λακεδαιμονίους.

Εἰωθὼς δὲ φαίνεσθαι τὸν ἄλλον χρόνον ἀληλιμμένος τὸ σῶμα, καὶ φαιδρὸς τῷ προσώπῳ, μετὰ τὴν μάχην ἐκείνην τῇ ὑστεραίᾳ προῆλθεν αὐχμηρὸς καὶ ταπεινός· τῶν δὲ φίλων ἐρωτώντων μή τι λυπηρὸν αὐτῷ συμπέπτωκεν, Οὐδὲν, (εἶπεν) ἀλλ' ἐχθὲς ᾐσθόμην ἐμαυτοῦ μεῖζον ἢ καλῶς ἔχει φρονήσαντος· διὸ σήμερον κολάζω τὴν ἀμετρίαν τῆς χαρᾶς.

Εἰδὼς δὲ τοὺς Σπαρτιάτας ἐπικρυπτομένους τὰ τοιαῦτα συμπτώματα, καὶ βουλόμενος ἐξελέγξαι τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς αὐτῶν, οὐχ ὁμοῦ πᾶσι νεκρῶν ἀναίρεσιν, ἀλλ' ἑκάστοις κατὰ πόλιν ἔδωκεν, ὥστε πλείονας ἢ χιλίους ὄντας ὀφθῆναι τοὺς Λακεδαιμονίων.

Ἰάσονος δὲ τοῦ Θεσσαλῶν μονάρχου συμμάχου μὲν εἰς Θήβας παραγενομένου, δισχιλίους δὲ χρυσοῦς τῷ Ἐπαμινώνδᾳ πέμψαντος ἰσχυρῶς πενομένῳ, τὸ μὲν χρυσίον οὐκ ἔλαβε, τὸν δὲ Ἰάσονα θεασάμενος, Ἀδίκων (ἔφη) χειρῶν ἄρχεις· αὐτὸς δὲ πεντήκοντα δραχμὰς δανεισάμενος παρά τινος τῶν πολιτῶν, ἐφόδιον τῆς στρατιᾶς, ἐνέβαλεν εἰς Πελοπόννησον.

Cæterùm postridie illius pugnæ, quum alio tempore solitus esset vncto corpore serenóque vultu in publicum prodire, squallidus & humilis ac sordidus processit. Interrogantibus igitur amicis num quid sibi triste accidisset, Nihil (inquit) sed heri sensi me animo fuisse quàm par sit elatiore: quocirca hesternæ lætitiæ intemperantiam hodierna tristitia castigo.

Quum autem Spartiatas suam calamitatem abscondere sensisset, volens illius magnitudinem declarare, non simul omnes, sed singulas ciuitates cadauera colligere permisit. Itaque plura quàm mille Lacedæmoniorum cadauera fuere numerata.

Iason verò Thessalorum princeps, quum socius Thebas venisset, ac duo millia aureorum Epaminondæ vehementer indigenti misisset: aurum quidem non accepit, sed quum primùm Iasonem vidit, Iniustis (inquit) manibus imperas. Ac quinquaginta drachmis à quodam ciuiũ acceptis, exercitus viatico, in Peloponesum irrupit.

Rurſus quum rex Perſarum tria daricorum milia ei miſiſſet, Diomedontem aſperè obiurgauit, quòd tantam nauigationem nauigaſſet, vt corrumperet Epaminondam. Sed regi renunciare iuſſit, ſi quæ Thebanis cõferant, ſentiat, gratis Epaminõdam amicum eſſe habiturum: ſin quæ minus vtilia ſint, hoſtem.

Argiui autem quum Thebanorum ſocii eſſent, Athenienſiúmque legati in Arcadiam profecti, vtroſque accuſarent, atque Calliſtratus orator OEdipum & Oreſtem ciuitatibus exprobraret, Confitemur (inquit Epaminódas) & apud nos patricidam fuiſſe, & apud Argiuos matricidam: ſed qui iſta perpetrarunt, nos quidem expulimus, Athenienſes verò ſuſceperunt.

In Spartiatas autẽ qui multis & magnis in rebus Thebanos accuſauerant, Hi nempe vos (inquit) à breuiloquio deſiſtere coegerunt.

Sed poſteaquam Alexandrum Pheræorum tyrannum, Thebanorum hoſtem, Athenienſes ſibi amicum effece-

Αὖθις δὲ τοῦ Περσῶν βασιλέως τρισμυρίους δαρεικοὺς ἀποστείλαντος αὐτῷ, καθήψατο πικρῶς Διομέδοντος, εἰ τοσοῦτον πλοῦν πέπλευκε διαφθερῶν Επαμινώνδαν. πρὸς δὲ τὸν βασιλέα λέγειν ἐκέλευσεν, ὅτι τὰ συμφέροντα Θηβαίοις φρονῶν, ἕξει προῖκα φίλον Επαμινώνδαν· τὰ δὲ μὴ συμφέροντα, πολέμιον.

Επεὶ δὲ Αργεῖοι μὲν ἐγένοντο σύμμαχοι Θηβαίων, Αθηναίων δὲ πρέσβεις εἰς Αρκαδίαν παραγενόμενοι κατηγόρουν ἀμφοτέρων, καὶ Καλλίστρατος ὁ ῥήτωρ ὠνείδισε τὸν Ορέστην καὶ τὸν Οἰδίποδα ταῖς πόλεσιν, ἐπαναστὰς ὁ Επαμινώνδας, Ομολογοῦμεν (ἔφη) καὶ παρ' ἡμῖν πατροκτόνον γενέσθαι, καὶ παρ' Αργείοις μητροκτόνον· ἀλλὰ τοὺς ταῦτα δράσαντας ἡμεῖς μὲν ἐξεβάλομεν, Αθηναῖοι δὲ ὑπεδέξαντο.

Πρὸς δὲ τοὺς Σπαρτιάτας πολλὰ καὶ μεγάλα τῶν Θηβαίων κατηγορήσαντας, Οὗτοι μέντοι (εἶπεν) ὑμᾶς βραχυλογοῦντας ἔπαυσαν.

Επεὶ δὲ Αλέξανδρον τὸν Φεραίων τύραννον πολέμιον ὄντα Θηβαίων, Αθηναῖοι φίλον

ἐποιήσαντο δὲ σύμμαχον, ὑποσχόμενοι αὐτοῖς ἡμιωβολίου τὴν μνᾶν κρεῶν ὤνιον παρέξειν. Ημεῖς δὲ (ἔφη ὁ Επαμινώνδας) ξύλα προῖκα παρέξομεν Αθηναίοις ἐπὶ τὰ κρέα ταῦτα· τὴν δὲ χώραν αὐτῶν τεμοῦμεν, ἂν πολυπραγμονῶσι.

Τοις δὲ Βοιωτοις ὑπὸ σχολῆς ἐκλυομένοις ἀεὶ βουλόμενος ἐν τοῖς ὅπλοις συνέχειν, ὁπότε Βοιωτάρχης αἱρεθείη, παραινῶν ἔλεγε, Ἐτι βουλεύσασθε ἄνδρες. ἐὰν γὰρ ἐγὼ στρατηγῶ, στρατευτέον ἐστὶν ὑμῖν. καὶ τὴν χώραν ὑπτίαν οὖσαν καὶ ἀναπεπταμένην, πολέμου ὀρχήστραν προσηγόρευεν, ὡς μὴ δυναμένοις κρατεῖν αὐτῆς ἂν μὴ τὴν χεῖρα διὰ πόρπακος ἔχωσι.

Τοῦ δὲ Χαβρίου περὶ Κόρινθον ὀλίγους τινὰς τῶν Θηβαίων ὑπὸ τὰ τείχη φιλομαχοῦντας καταβαλόντος, καὶ στήσαντος τρόπαιον, ὁ Επαμινώνδας καταγελῶν ἔφη ἐνταῦθα δὴ οὐ τρόπαιον ἀλλὰ Εκατήσιον ἑστάναι. τὴν γὰρ Εκάτην ἐπιεικῶς ἐν ταῖς πρὸ τῶν πυλῶν ἱδρύοντο τριόδοις.

Απαγγείλαντος δέ τινος ὡς Αθη-

cerunt & socium, qui promittebat se venalem carnis libram ipsis semiobolo præbiturum, At nos (Epaminōdas inquit) Atheniensibus ligna gratis ad illas carnes coquendas præstabimus. Nam nisi quieuerint, eorum agrū succidemus.

Bœotos autem otio dissolutos volens in armis semper continere, quū electus esset imperator, admonens dicebat, Adhuc consilio polletis Thebani. nam si ego sum imperator, vobis est militandum. Ac regionem supinam & patētem, belli orchestram appellabat, quòd illā obtinere non possent nisi manum in scuti loro habeant.

Chabrias verò quū prope Corinthū perquam paucos Thebanorum quosdam auidius sub muris pugnantes interfecisset, ac trophæum erexisset, Epaminondas irridens, Hîc decebat, (inquit) non trophæum, sed Hecatesium erexisse. Nam humilia Hecates sacella in triuiis ante portas dedicabant.

Quum autem quidam nuntiasset

exercitũ nouis ornatum armis in Pelo ponnesum ab Atheniensibus missum: Quid igitur (inquit) Antigenidas gemit, quũ Tellẽ nouas tibias habeat? Tellẽ verò pessimus quidẽ erat tibicen, vt Antigenidas, optimus.

Idẽ quũ accepisset scutiferũ multas ab homine captiuo pecunias sumpsisse, Redde (inquit) mihi quidem scutũ: tibi verò ipsi patrique cauponam redime in qua reliquum tẽporis viuas. neque enim posthac te periculis itidem exponere voles, quippe qui è diuitibus & beatis vnus sis factus.

Interrogatus autem vtrũ se meliorẽ duceret imperatorẽ, an Chabriã, an Iphicratẽ, Difficile id est (inquit) donec viuimus, iudicare.

Posteaquã verò ex Laconica reuersus, capitis causam cũ collegis dicere coactus est, quòd mẽses quatuor imperiũ Bœotiæ cõtra legẽ retinuisset, collegas quidẽ in seipsum crimẽ remouere iussit tanquã vi coactos. Ipse autẽ dixit nõ habere verba rebus meliora: sed siquid omnino apud iudices dicendũ esset, cẽsere se, si ab ipsis necandus iudicetur,

ναῖοι στράτευμα καινοῖς κεκοσμημένον ὅπλοις εἰς Πελοπόννησον ἀπεστάλκασι, Τί οὖν (εἶπεν) Ἀντιγενίδας στένει καινοὺς Τέλλινος αὐλοὺς ἔχοντος; ἦν δ᾽ αὐλητὴς ὁ μὲν Τέλλις, κάκιστος, ὁ δὲ Ἀντιγενίδας, κάλλιστος.

Τὸν δὲ ὑπασπιστὴν αἰσθόμενος εἰληφότα χρήματα πολλὰ παρ᾽ ἀνδρὸς αἰχμαλώτου γεγονότος, Ἐμοὶ μὲν (εἶπεν) ἀπόδος τὴν ἀσπίδα, σεαυτῷ δὲ πρίω καπηλεῖον ἐν ᾧ καταζήσεις. οὐκέτι γὰρ ἐθέλεις κινδυνεύειν ὁμοίως, εἷς τῶν πλουσίων γεγονὼς καὶ μακαρίων.

Ἐρωτηθεὶς δὲ πότερον ἑαυτὸν ἡγεῖται βελτίονα στρατηγὸν ἢ Χαβρίαν ἢ Ἰφικράτην, Δύσκριτον (εἶπεν) ἕως ζῶμεν.

Ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς Λακωνικῆς ὑποστρέψας ἔφευγε θανάτου δίκην μετὰ τῶν συστρατηγῶν, ὡς ἐπιβαλὼν τῇ Βοιωταρχίᾳ παρὰ τὸν νόμον τέσσαρας μῆνας, τοὺς μὲν συνάρχοντας ἐκέλευσεν εἰς ἑαυτὸν ἀναφέρειν τὴν αἰτίαν ὡς ἐκβιασθέντας, αὐτὸς δὲ οὐκ ἔφη βελτίονας ἔχειν τῶν ἔργων λόγους. εἰ δὲ δεῖ τι πάντως εἰπεῖν πρὸς τοὺς δικαστάς, ἀξιοῦν, ἂν ἀποκτείνωσιν αὐτόν,

ἐπιγράψαι τῇ στήλῃ τὴν καταδίκην, ὅπως οἱ Ἕλληνες εἰδῶσιν ὅτι μὴ βουλομένους Θηβαίους Ἐπαμινώνδας ἠνάγκασε τὴν Λακωνικὴν πυρπολῆσαι, πεντακοσίοις ἐνιαυτοῖς ἀδῄωτον οὖσαν· οἰκῆσαι δὲ Μεσσήνην δι' ἐτῶν τριάκοντα καὶ διακοσίων· συντάξαι δὲ καὶ συναγαγεῖν εἰς ταὐτὸν Ἀρκάδας· ἀποδοῦναι δὲ τοῖς Ἕλλησι τὴν αὐτονομίαν. ταῦτα γὰρ ἐπράχθη κατ' ἐκείνην στρατείαν. ἐξῆλθον οὖν οἱ δικασταὶ σὺν πολλῷ γέλωτι, μηδὲ τὰς ψήφους ἐπ' αὐτὸν ἀναλαβόντες.

Ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ μάχῃ τρωθεὶς καὶ κομισθεὶς ἐπὶ σκηνὴν, ἐκάλει Δαΐφαντον, εἶτα μετ' ἐκεῖνον Ἰολλίδαν· τεθνάναι δὲ τοὺς ἄνδρας πυθόμενος, ἐκέλευε διαλύεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, ὡς οὐκ ὄντος αὐτοῖς στρατηγοῦ. καὶ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον ἐμαρτύρησεν, ὡς εἰδότος ἄριστα τοὺς πολίτας.

ΠΕΛΟΠΙΔΟΥ ΑΠ.

Πελοπίδας ὁ συστράτηγος Ἐπαμινώνδου, τῶν φίλων αὐτὸν ἀμελεῖν λεγόντων

vt columnæ condemnationem inſcribant, quo Græci omnes ſciant Thebanos vel nolentes ab Epaminonda fuiſſe coactos igni Laconicam deuaſtare, quæ per quingentos annos nunquam antea fuerat deprædata, & Meſſenen componere, quæ triginta & ducentos annos ſeditionibus vexata ſit, & conciliare inter ſe ac in vnum Arcades redigere, Græciſque reſtituere libertatem. Nam hæc in illo imperio fuerant geſta. Quare multo cum riſu iudices egreſſi ſunt, quum ne ſuffragia quidem in illum ſumpſiſſent.

Cæterùm in vltima vulneratus pugna, & in tentorium relatus, vocabat Daiphantum, & poſt eum Iollidam: quos viros quum periſſe audiſſet, bellum cum hoſtibus diſſolui iuſſit, vt quibus imperator non eſſet. Ac res verba eius, qui optimè ciues noſſet, comprobauit.

PELOP. APOPH.

Pelopidas Epaminondæ in prætura collega, dicentibus amicis pecuniæ

collectionem rem valde necessariã ab ipso nihil curari, Per Iouẽ(inquit) huic Nicomedi: hominem claudum ac mutilatum indicans.

Sed vxore ipsum ad pugnam exeũtẽ rogante vt se custodiret, alios dixit hoc esse monendos, ducem verò & imperatorem, vt ciues conseruet.

Quum autem quidã è militibus dixisset, In hostes incidimus, Cur magis (inquit) quàm illi in nos?

Cæterùm ab Alexandro Pheræorũ tyranno fractis fœderibus, quũ captus & ligat⁹ malè ei diceret, atque ille subiecisset, Mori properas? Etiam per Iouẽ(inquit) vt magis in te excandescant Thebani, citiúsque perdaris.

Thebe verò tyrãni vxor ad Pelopidã egressa quũ se mirari dixisset, quòd ligatus tã hilaris esset, magis dixit se illã mirari, quòd nõ ligata toleraret Alexãdrum.

Sed ab Epaminõda liberatus, dicebat se gratiam Alexandro habere. Nam

προσέγματος ἀναγκαίου χρημάτων συνχωρήσεως, Αναγκαῖα τὰ χρήματα νὴ Δία (εἶπε) τούτῳ Νικομήδῃ, δείξας χωλὸν καὶ ἀνάπηρον ἄνθρωπον.

Τῆς δὲ γυναικὸς, ἐπὶ μάχην ἐξιόντος αὐτοῦ, δεομένης σώζειν ἑαυτὸν, ἄλλοις ἔφη δεῖν τοῦτο παραινεῖν, ἄρχοντα δὲ καὶ στρατηγὸν, σώζειν τοὺς πολίτας.

Εἰπόντος δέ τινος τῶν στρατιωτῶν, ἐμπεπτώκαμεν εἰς τοὺς πολεμίους, Τί μᾶλλον (εἶπεν) ἢ εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνοι;

Επεὶ δὲ παρασπονδηθεὶς ὑπὸ Αλεξάνδρου τοῦ Φεραίων τυράννου, καὶ δεθεὶς, κακῶς αὐτὸν ἔλεγεν, εἰπόντος ἐκείνου Σπεύδεις ἀποθανεῖν; Πάνυ μὲν οὖν (εἶπεν) ἵνα μᾶλλον ἐπί σε παροξυνθῶσι Θηβαῖοι, καὶ σὺ δίκην δῷς τάχιον.

Θήβης δὲ τῆς τοῦ τυράννου γυναικὸς ἐλθούσης πρὸς Πελοπίδαν, καὶ λεγούσης θαυμάζειν ὅτι οὕτως ἱλαρός ἐστι δεδεμένος, αὐτὸς ἔφη μᾶλλον θαυμάζειν ἐκείνην ὅτι μὴ δεδεμένη ὑπομένει Αλέξανδρον.

Κομισαμένου δ' αὐτὸν τοῦ Επαμινώνδου, χάριν εἶπεν ἔχειν Αλεξάνδρῳ. πεπείραται

παρ' ἑαυτοῦ νῦν μάλιστα οὐ πρὸς πόλεμον, ἀλλὰ καὶ πρὸς θάνατον ἀθαρσῶς ἔχοντος.

Μ. ΚΟΡΤΙΟΥ ΑΠ.

Μάνιος Κούριος, ἐγκαλούντων αὐτῷ τινῶν ὅτι τῆς αἰχμαλώτου χώρας ὀλίγον ἑκάστῳ μέρος διένειμε, τὴν δὲ πλείω ἐποίησε δημοσίαν, ἐπηύξατο μηδένα γενέσθαι Ῥωμαίων ὃς ὀλίγην ἡγήσεται γῆν τὴν τρέφουσαν.

Σαυνιτῶν δὲ μετὰ τὴν ἧτταν ἀφικομένων πρὸς αὐτὸν, καὶ χρυσίον διδόντων, ἔτυχεν ἐν χύτραις ἕψων γογγυλίδας· ἀπεκρίνατο δὲ τοῖς Σαυνίταις μηδὲν χρυσίου δεῖσθαι τοιοῦτον δεῖπνον δειπνῶν· αὐτῷ δὲ βέλτιον εἶναι τοῦ χρυσίον ἔχειν τὸ κρατεῖν τῶν ἐχόντων.

Γ. ΦΑΒΡΙΚ. ΑΠ.

Γάϊος Φαβρίκιος τὴν ὑπὸ Πύρρου Ῥωμαίων ἧτταν πυθόμενος, Λαβιήνῳ εἶπεν, Πύρρος οὐκ Ἠπειρῶται Ῥωμαίους νενικήκασιν.

Ἐλθὼν δὲ πρὸς Πύρρον περὶ λύσεως αἰ-

ſeipſum expertum eſſe,non ad bellum modò,verùm ad mortem quoque audacter habere.

M. CVR. APOPH.

M. Curius à quibuſdam criminatus quòd agri bello parti exiguam cuique partem diſtribuiſſet, ac magnam publicam feciſſet, precatus eſt neminem è Romanorũ numero fieri, qui quod agri ad alendum ſatis foret, parum putaret.

Samnites verò ab ipſo debellati, quum ad eum veniſſent aurum dono daturi, in olla fortè rapula coquebat: Samnitibus itaque reſpondit, & auro nihil tale prandium indigere, & ſibi melius eſſe quàm habere aurum, poſſidentibus imperare.

C. FABRIC. AP.

C. Fabricius audiens Romanos à Pyrrho victos, ad Labienum conuerſus, Pyrrhus(inquit) non Epirotæ Romanos vicerunt.

Ad redimẽdos aũt captiuos ad Pyr-

rhum profectus, quũ auri multũ Pyrrhus ipsi daret, nihil accepit. Postridie verò maximum elephantem Pyrrhus ipse instrui iussit, qui Fabricio ignorãti post terga maximo cum stridore vocem repẽtè emisit. Quo quidem facto, cõuersus Fabricius, & ridẽs, Me (inquit) neque aurum heri, neque hodie bellua stupefecit.

Sed Pyrrho ipsum rogante vt secum esset, ac post se primum locũ haberet, Ne hoc quidem tibi expedit, inquit. nã si Epirotæ nostrum vtrumque nouerint, magis à me regi quàm abs te volent.

Fabricio autem cõsulatũ gerenti Pyrrhi medicus epistolam misit, qua pollicebatur se Pyrrhũ veneno (si iusserit) necaturum. Sed eam Fabricius epistolã remisit ad Pyrrhum, animaduertere iubens quàm malus & amicorum esset iudex & hostium.

Posteaquã verò Pyrrhus insidiis deprehensis, medicum quidẽ suspẽdit, Fabricióq; captiuos absque redẽptionis

χμαλώτων, χρυσίον μὲν πολὺ διδόντος, οὐκ ἔλαβε· τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὸν μέγιστον ἐλέφαντα, τοῦ Πύῤῥου παρακελεύσαντος, ἐξόπιθεν ἀγνοοῦντι τῷ Φαβρικίῳ ῥῆξαι τὰ φωνὴν ἐπιφανῆναι· καὶ τούτου γενομένου, ἐπιστραφεὶς ὁ Φαβρίκιος καὶ μειδιάσας, Ἐμὲ (εἶπεν) οὔτε τὸ χρυσίον ἐχθὲς, οὔτε σήμερον τὸ θηρίον ἐξέπληξε.

Τοῦ δὲ Πύῤῥου παρακαλοῦντος αὐτὸν εἶναι σὺν αὐτῷ καὶ τὴν μετ' αὐτὸν ἔχειν ἡγεμονίαν, Οὐδέ σοι (ἔφη) τοῦτο λυσιτελές ἐστιν. Ἠπειρῶται γὰρ ἐὰν ἀμφοτέρους γνῶσιν ἡμᾶς, ὑπ' ἐμοῦ βασιλεύεσθαι μᾶλλον ἢ σοῦ ἐθελήσουσιν.

Ὑπατεύοντι δὲ τῷ Φαβρικίῳ προσέπεμψεν ἐπιστολὴν ὁ τοῦ Πύῤῥου ἰατρὸς, ἐπαγγελόμενος, ἐὰν κελεύῃ, φαρμάκοις τὸν Πύῤῥον ἀποκτενεῖν. ὁ δὲ Φαβρίκιος τὴν ἐπιστολὴν πρὸς Πύῤῥον ἔπεμψεν, αἰσθέσθαι κελεύσας διότι καὶ φίλων κάκιστός ἐστι κριτὴς καὶ πολεμίων.

Ἐπεὶ δὲ φωράσας τὴν ἐπιβουλὴν ὁ Πύῤῥος, τὸν μὲν ἰατρὸν ἐκρέμασε, τῷ δὲ Φαβρικίῳ τοὺς αἰχμαλώτους ἄνευ λύτρων

ἀπέδωκεν, οὐκ ἐδέξατο δωρεὰν, ἀλλ' ἴσους ἀντέδωκε, μὴ δόξῃ λαμβάνειν μισθόν. οὐδὲ γὰρ χάριτι Πύῤῥου μεμηνυκέναι τὴν ἐπιβουλὴν, ἀλλ' ὅπως μὴ δοκῶσι Ῥωμαῖοι δόλῳ κτείνειν, ὡς φανερῶς νικᾶν οὐ δυνάμενοι.

ΦΑΒ. ΜΑΞ. ΑΠ.

Φάβιος Μάξιμος Ἀννίβᾳ μάχεσθαι μὴ βουλόμενος, ἀλλὰ τρίβειν χρόνῳ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ χρημάτων ἐνδεᾶ καὶ σιτίων οὖσαν, ἐπηκολούθει διὰ τῶν τραχέων καὶ ὀρεινῶν ἀντιπαρεξιών. καταγελώντων δὲ τῶν πολλῶν καὶ παιδαγωγὸν Ἀννίβα καλούντων, μικρὰ φροντίζων ἐχρῆτο τοῖς αὐτοῦ λογισμοῖς· καὶ πρὸς τοὺς φίλους ἔλεγεν ὅτι τὸν σκώμματα φοβούμενον καὶ λοιδορίας, δειλότερον ἡγεῖται τοῦ φεύγοντος τοὺς πολεμίους.

Ἐπεὶ δὲ τοῦ συνάρχοντος Μινουκίου καταβαλόντος τινὰς τῶν πολεμίων, πολὺς ἦν λόγος ὡς ἀνδρὸς ἀξίου τῆς Ῥώμης, μᾶλλον ἔφη τὴν εὐτυχίαν ἢ τὴν ἀτυχίαν τοῦ Μινουκίου φοβεῖσθαι.

pretio reddidit, gratis Fabricius nõ accepit, ſed totidẽ illi reſtituit, ne mercedẽ recepiſſe videretur. Neq; enim inſidias Pyrrhi gratia indicaſſe, ſed ne viderentur Romani dolo necare, perinde atque ſi apertè non poſſent.

FAB. MAX. AP.

Fabius Maximus cum Annibale pugnare nolens, ſed tempore illius exercitum & pecuniarum & annonæ indigentem diſſoluere quærens, per aſpera & montoſa loca perſequebatur, ſeſe illi ſubinde opponens. Quòd autem vulgo derideretur, Annibaliſque pædagogus vocaretur, paruipendens, ſuis conſiliis vtebatur: amiciſque dicebat, qui deriſiones conuitiáque metuat, eum ſibi timidiorem videri quàm qui hoſtes fugiat.

Poſteaquàm verò de Minutio equitum magiſtro, qui hoſtium nonnullos debellauerat, ſermo cœpit eſſe multus, tanquam digno Roma viro: magis ſe dixit ſecundam Minuti fortunam timere quàm aduerſam.

Igitur paulo pòst quum Annibalis insidiis circumuentus cũ exercitu suo Minutius de vita periclitaretur, Fabius opem ferẽs, & multos hostium cæcidit, & illum seruauit. Annibal itaque ad amicos, Nónne sæpe vobis (inquit) prædixi montanam illam nebulam imbrẽ in nos aliquando emissuram?

Post Cannensem verò cladem imperator creatus cũ Claudio Marcello audaci & forti viro, & qui cum Annibale semper pugnare amaret, in eam spem ipse adductus erat, si nemo pugnaret, fessum Annibalis exercitum breui esse defecturum. Quare dictitabat Annibal se magis Fabium non pugnantem, quàm Marcellum pugnantem formidare.

Quum autem Lucanus quidam miles accusaretur quòd amore mulierculæ captus, noctu sæpenumero longè à castris vagaretur, quem alioqui admirandum in armis esse audiret, illo ignaro comprehendi amicam & ad se duci iussit. Adducta igitur

καὶ μετὰ μικρὸν ἐνέδρᾳ περιπεσόντος, κινδυνεύοντος ἀπολέσθαι μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, ἐπιβοηθήσας, τῶν τε πολεμίων πολλοὺς διέφθειρε, κἀκεῖνον ἔσωσεν. Ὁ μὲν οὖν Ἀννίβας εἶπε πρὸς τοὺς φίλους, Οὐ πολλάκις ὑμῖν προὔλεγον ἐγὼ τὴν ἀπὸ τῶν ὀρῶν νεφέλην, ὅτι χειμάσει ποτὲ ἐφ' ἡμᾶς;

Μετὰ δὲ τὴν ἐν Κάνναις ἀτυχίαν τῆς πόλεως, ἄρχων κατασταθεὶς μετὰ Κλαυδίου Μαρκέλλου τόλμαν ἔχοντος ἀνδρὸς, καὶ φιλομαχοῦντος ἀεὶ πρὸς τὸν Ἀννίβαν, αὐτὸς ἤλπιζεν, εἰ μηδεὶς μάχοιτο, ταχὺ τὴν δύναμιν τοῦ Ἀννίβα παρατεινομένην ἀπαγορεύσειν. ἔλεγεν οὖν ὁ Ἀννίβας ὅτι μᾶλλον φοβεῖται Μαρκέλλου μαχομένου, Φάβιον μὴ μαχόμενον.

Στρατιώτου δέ τινος Λευκανοῦ κατηγορηθέντος πρὸς αὐτὸν ὡς νύκτωρ ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἐπλανῶτο πολλάκις ἐρῶν γυναικὸς, τὰ δὲ ἄλλα θαυμαστὸν ἐν τοῖς ὅπλοις πυνθανόμενος εἶναι τὸν ἄνδρα, συλλαβεῖν ἐκέλευσε τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ κρύφα, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν. ὡς δὲ ἤχθη,

μεταπεμψάμενος τὸν ἄνθρωπον, οὐ λέληθας, ἔφη, παρὰ τὸν νόμον ἀπονυκτερεύων· ἀλλ' οὐδὲ χρηστὸς ὢν πρότερον ἐλελήθεις. τὰ μὲν οὖν ἡμαρτημένα λελύσθω τοῖς κατηγορηθεῖσιν, τὸ δὲ λοιπὸν ἔσῃ μεθ' ἡμῶν· ἔχω γὰρ ἐγγυητήν. καὶ προαγαγὼν συνέστησεν αὐτῷ τὸ γύναιον.

Ταραντίνους δὲ κατέχοντα φρουρᾷ τὸν Αννίβαν πλὴν τῆς ἀκροπόλεως, ἀπαγαγὼν πορρωτάτω δι' ἀπάτης, καὶ τὴν πόλιν ἑλὼν καὶ διαρπάσας, τοῦ γραμματέως ἐπερωτήσαντος τί περὶ τῶν ἱερῶν ἔγνωκεν ἀγαλμάτων, Ἀπολείπωμεν (ἔφη) Ταραντίνοις τοὺς θεοὺς κεχολωμένους.

Μάρκου δὲ Λιβίου τοῦ τὴν ἀκρόπολιν φρουροῦντος δι' ἑαυτὸν ἑαλωκέναι τὴν πόλιν λέγοντος, οἱ μὲν ἄλλοι κατεγέλων, ὁ δὲ Φάβιος εἶπεν, ἀληθῆ λέγεις. εἰ γὰρ μὴ σὺ τὴν πόλιν ἀπέβαλες, οὐκ ἂν ἐγὼ ἀνέλαβον.

Ηδη δὲ πρεσβύτερος ὤν, ὑπατεύοντος τοῦ υἱοῦ, καὶ χρηματίζοντος ἐν δημοσίῳ πολλῶν παρόντων, ἀναβὰς ἐφ' ἵππου προσῄει. πέμψαντος δὲ τοῦ νεανίσκου ῥαβδοῦχον, καὶ καταβῆναι κελεύσαντος, οἱ μὲν

illa, quum hominem accersisset, Nos (inquit) non latuisti cõtra legem extra castra pernoctans: sed neque antea strenuus esse nobis ignorabaris. Quare fortiter ac rectè factis errata condonẽtur. Cæterùm posthac nobiscum eris: habeo nanque fideiussorem. Adductámq; mulierculã illi cõmendauit.

Quũ verò Annibal Tarentũ præter arcem præsidio teneret, abducto clàm quamlongissimè exercitu, Fabius vrbem cepit atque diripuit. Sed quũ scriba percontaretur, Quid de simulacris deorũ decernimus? Relinquamus (inquit) Tarentinis deos iratos.

M. autem Liuio qui præsidio Tarentianã arcem tenebat, iactãte illũ opera sua vrbẽ cepisse: aliis quidẽ ridentib⁹, Vera (inquit Fabius) narras: nã nisi tu vrbẽ amisisses, ego nũquã recepissem.

Idẽ à senatu iã senior legatus ad filiũ cõsulẽ Suessã missus, vt animaduertit neminẽ ex lictorib⁹ vt equo descenderet fuisse missũ, indignat⁹ sedere perseuerauit. Sed quũ iuuenis lictorẽ misisset, ac ex equo descẽdere iussisset, alii

quidem ſe auerterūt? ipſe verò quum equo deſiluiſſet præter ætatem, accurrit,& filium complexus, Euge(inquit) fili, ſapis, intelligens & quibus imperes & quanti imperii magnitudinem ſuſtineas.

SCIP. MAIORIS AP.

Scipio maior à re militari & reipub. adminiſtratione otiū ad litterarū ſtudia conuertens,dictitabat ſe,quando otioſus eſſet,plura facere.

Poſteaquam autem vi Carthaginem cepit,quum quidam milites virginem formoſam de multis ſelectam captiui adduxiſſent illi tradituri, Libenter(inquit)accepiſſem,ſi priuatus & non imperator eſſem.

Obſidens autē munitam foſſis pro fundis vrbem in qua Veneris templi eminebat,illic edici vadimonia in tertium diem iuſſit,velut illo die in Veneris templo litigantiū cauſas auditurus. Idque vt prædixerat,vrbe capta effecit.

Idē à quodā in Sicilia rogatus qua fretus cōtra Carthaginē traiecturu

ἄλλοι διετράπησαν, αὐτὸς δὲ ὁ Φάβιος ἀποπηδήσας τοῦ ἵππου προσέδραμε παρ' ἡλικίαν, καὶ περιβαλὼν τὸν υἱόν, Εὖγε (εἶπεν) ὦ παῖ φρονεῖς, αἰσθόμενος τίνων ἄρχεις, καὶ πηλίκης ἀρχῆς μέγεθος παρείληφας.

ΣΚΙΠ. ΤΟΥ ΠΡΕΣ. ΑΠ.

Σκιπίων δὲ ὁ πρεσβύτερος τὴν ἀπὸ τῶν στρατηγιῶν καὶ τῆς πολιτείας σχολὴν ἐν γράμμασι διατριβὴν ποιούμενος, ἔλεγεν, ὁπότε σχολάζοι πλείονα πράττειν.

Ἐπεὶ δὲ Καρχηδόνα κατακράτος εἷλε, καὶ τῶν στρατιωτῶν τινὲς αἰχμάλωτον λαβόντες εὐπρεπῆ παρθένον, ἧκον κομίζοντες, αὐτῷ τε ἐδίδοσαν, Ἡδέως ἂν (ἔφη) ἔλαβον, εἴπερ ἦν ἰδιώτης καὶ μὴ ἄρχων.

Πολιορκῶν δὲ πόλιν Βαθεῖαν ἧς ὑπερεφαίνετο ναὸς Ἀφροδίτης, ἐκέλευσεν ἐκεῖ τὰς ἐγγύας ὁμολογεῖν, ὡς εἰς τρίτην ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀφροδίτης ἀκουσόμενος τῶν διαδικούντων· καὶ τοῦτ' ἐποίησεν ὡς προεῖπε τῆς πόλεως ἁλούσης.

Πυνθανομένου δέ τινος ἐν Σικελίᾳ τίνι πεποιθὼς ἐπὶ Καρχηδόνα μέλλει τὸν στόλον

περαιοῦν, δείξας αὐτῷ ἐνόπλους ἄνδρα τριακοσίους γυμναζομένους, καὶ πύργο ὑψηλὸν ὑπὲρ θαλάττης, οὐδεὶς τούτων, (ἔφη) ἐστὶν ὅστις ἐπὶ τὸν πύργον ἀναβὰς τοῦτον, οὐ ἂν ἑαυτὸν ῥίψειεν ἐπὶ κεφαλὴν, ἐμοῦ κελεύσαντος.

Ἐπεὶ δὲ διαβὰς τῆς τε γῆς ἐκράτει, κα τὰ στρατόπεδα τῶν πολεμίων κατέκαυσε οἱ δὲ Καρχηδόνιοι πέμψαντες ἐποιοῦν συνθήκας, τά τε θηρία καὶ τὰς ναῦς κα τὰ χρήματα δώσειν ὁμολογήσαντες· Ἀννί βου δὲ καταπλεύσαντος ἐξ Ἰταλίας, μ τεμέλοντο ταῖς ὁμολογίαις διὰ τὸ θαρρεῖ πυθόμενος δὲ ὁ Σκιπίων ἔφη, μηδὲ βουλο μένοις αὐτοῖς ἔτι τὰς σπονδὰς φυλάξειν, ἂ μὴ τάλαντα πεντακισχίλια προσεκτίσω σιν, ὅτι μετεπέμψαντο τὸν Ἀννίβαν.

Ἐπεὶ δὲ νικηθέντες οἱ Καρχηδόνιοι κατὰ κράτος, περὶ σπονδῶν καὶ εἰρήνης πρέσβε ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν, ἐκέλευσεν εὐθὺς ἀ πιέναι τοὺς ἥκοντας, ὡς οὐκ ἀκουσόμενος πρ τερον αὐτῶν ἢ Λεύκιον Τερέντιον ἀγάγωσι ἦν δὲ Ῥωμαῖος ὁ Τερέντιος ἐπιεικὴς ἀν

classem foret, indicatis illi & armatis ter centum viris qui se exercebant, & alta turri quæ mari imminebat, Nemo (inquit) horum est qui quum hanc ascenderit turrim, non se inde, si iussero, præcipitem iaciat.

Posteaquam verò traiectis copiis, & terra potitus est & hostium castra cōbussit, Carthaginenses missa legatione pacti sunt se elephantes nauésque ac pecunias esse tradituros. Sed quum Annibal ex Italia nauibus Carthaginem redisset, conuentorúmque Carthaginenses pœniteret, quòd Annibali confiderent: ea re audita, Scipio dixit ne volentibus quidem ipsis se fœdera seruaturum, nisi talentorum quinque millia pri9 exposuissent, quòd Annibalem accersissent.

Posteaquam verò Carthaginenses victi, de pace & fœderibus legatos ad eum miserunt, e uestigio iussit eos qui venerant, abire: perinde atque illos non antè auditurus quàm Lucium Terentium adduxissent. Romanus autem erat Lucius Terentius Probus,

qui à Carthaginensibus fuerat captus: Sed quum hominem adduxissent, & illũ pro tribunali iuxta se in cõcilio sedere iussit, & Carthaginensibus auditis, bellum dissoluit. Terentius autem ipsum triumphantem subsequutus est pileatus, veluti libertus: ac post illius mortem, iis qui ad efferendum funus conuenerant, mulsum exhibuit bibendum: aliáque ad sepulturam pertinentia quamdiligẽtissimè procurauit. sed hæc posterius.

Antiochus autem rex postquam Romani aduersus eum traiecerant, quũ de bello soluendo legatos ad Scipionẽ misisset, Prius (inquit) oportebat, non nũc quãdo & frenum & sessorem accepit.

Quũ verò senatus decreuisset vt pecunias ex ærario sumeret, nolentibus illo die quæstoribus ærarium aperire, se aperturum esse dixit. siquidem opera sua claudi, qui tot illud pecuniis repleuisset.

Pætilius verò & Quintus tribuni plebis, quum apud populum multa in ipsum crimina intulissent, Hodie

γεγονὼς αἰχμάλωτος ὑπὸ Καρχηδονίων. ἐπεὶ δὲ ἧκον ἄγοντες τὸν ἄνδρα, καθίσας ἐν τῷ συμβουλίῳ παρ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ βήματος, οὕτως ἐχρημάτισε τοῖς Καρχηδονίοις, καὶ κατέλυσε τὸν πόλεμον. ὁ δὲ Τερέντιος ἐπηκολούθησεν αὐτῷ θριαμβεύοντι πίλιον ἔχων, ὥσπερ ἀπελεύθερος· ἀποθανόντος δὲ, τοῖς ἐπὶ τὴν ἐκφορὰν παραγινομένοις ἐνέχει πίνειν οἰνόμελι, καὶ τὰ ἄλλα περὶ τὴν ταφὴν ἐφιλοτιμήθη. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον.

Ἀντιόχου δὲ τοῦ βασιλέως μετὰ τὸ διαβῆναι Ῥωμαίους ἐπ' αὐτὸν εἰς Ἀσίαν πέμψαντος πρὸς Σκιπίωνα περὶ διαλύσεως, Ἔδει πρότερον, εἶπεν, ἀλλὰ μὴ νῦν, ὁπότε καὶ τὸν χαλινὸν καὶ τὸν ἀναβάτην προσδέδεξαι.

Χρήματα δὲ τῆς συγκλήτου λαβεῖν αὐτὸν ἐκ τοῦ ταμείου ψηφισαμένης, τῶν δὲ ταμιῶν οὐ βουλομένων ἀνοῖξαι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, αὐτὸς ἀνοίξειν ἔφη. καὶ γὰρ κλείεσθαι δι' αὐτὸν πλήσαντα χρημάτων τοσούτων τὸ ταμιεῖον.

Πετιλίου δὲ καὶ Κοΐντου πολλὰ πρὸς τὸν δῆμον αὐτοῦ κατηγορησάντων, εἰπὼν

ὅτι τῇ σήμερον ἡμέρᾳ Καρχηδονίους καὶ Ἀννίβαν ἐνίκησεν, αὐτὸς μὲν ἔφη στεφανωσάμενος ἀναβαίνειν εἰς τὸ καπετώλιον θύσων, τὸν δὲ βουλόμενον τὴν ψῆφον ἐκέλευσε φέρειν περὶ αὐτοῦ. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀνέβαινεν. ὁ δὲ δῆμος ἐπηκολούθησεν τοὺς κατηγόρους ἀπολιπὼν λέγοντας.

ΤΙΤ. ΚΟΙΝΤ. ΑΠ.

Τίτος Κόϊντος οὕτως ἦν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπιφανὴς ὥστε πρὸ δημαρχίας καὶ στρατηγίας καὶ ἀγορανομίας, ὕπατος αἱρεθῆναι. πεμφθεὶς δὲ στρατηγὸς ἐπὶ Φίλιππον, εἰς λόγους ἐπείσθη συνελθεῖν αὐτῷ· τοῦ δὲ Φιλίππου λαβεῖν ὁμήρους ἀξιοῦντος· ἐκεῖνον μὲν γὰρ εἶναι μετὰ πολλῶν Ῥωμαίων, ἑαυτὸν δὲ μόνον Μακεδόσι· σὺ γὰρ μόνον (ὁ Κόϊντος ἔφη) ἑαυτὸν ἐποίησας, ἀποκτείνας τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς.

Νικήσας δὲ μάχῃ τὸν Φίλιππον, ἐκήρυξεν ἐν Ἰσθμίοις ὅτι τοὺς Ἕλληνας ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους ἀφίησιν. Ὅσοι δὲ Ῥωμαίων αἰχμάλωτοι γενόμενοι ἐν τοῖς κατ' Ἀννίβαν χρόνοις ἐδούλευον παρὰ τοῖς

Quirites (inquit) Carthaginenses & Annibalem vici, eóque coronatus in Capitoliũ ascendo sacrificaturus. Quisquis autẽ vellet, de se ferre suffragium iussit. & quum hæc dixisset, ascendit: populúsque subsequutus, accusatores verba facientes reliquit.

T. QVINTI AP.

T. Quintus adeò fuit statim ab initio clarus vt ante tribunatũ militum ædilitatémque consul fuerit designatus. Imperator autem contra Philippũ missus, vt secum in colloquium veniret persuasit. Et quum Philippus obsides postularet, quòd diceret ipsum multósq; alios Romanis esse duces: se verò Macedonib⁹ solum, Tu nempe (Quintus ait) solum teipsum effecisti: quippe qui & amicos & cognatos interemisti.

Posteaquam Philippum acie vicit, se permittere edixit vt Græci legibus quisque suis vteretur, ac liberi essent. Quam quidem ob libertatem, quotquot Romanorum etiam Annibalis temporibus captiui facti apud Græ-

cos ſeruiebant, drachmis quingentis redēpti, dono ipſi dati ſunt: qui velut liberti triumphantem illum pileati in vrbem ſubſequuti ſunt.

Achæos verò de facienda contra Zacynthiorum inſulam expeditione cogitantes, monuit, cauerent ne tanquam teſtudines capite extra Peloponneſum extenſo periclitarentur.

Idem, Antiocho rege ingentē exercitum cōtra Græciam ducente, quum omnes perterriti forēt & propter multitudinem & propter armorum varietatem, huiuſmodi Achæis fecit ſermonem. Se enim quum in Chalcide apud hoſpitem cœnaret, miratum eſſe carnium varietatem copiámque, dixit: hoſpitem verò affirmaſſe illas omnes ſuillas eſſe, condimentis & præparationibus differentes. Ne igitur vos quoque regium exercitum admiremini, haſtatos & cataphractos, & pedites & equeſtres ſagittarios audientes. iſti omnes Syri ſunt, armis quibuſdam ab ſeſe inuicem differentes.

Ἕλλησι, τούτων ἕκαστον οἱ Ἕλληνες ἐξωνησάμενοι δραχμῶν πεντακοσίων, δωρεὰν ἔδωκαν αὐτῷ, κἀκεῖνοι θριαμβεύοντι συνηκολούθησαν ἐν Ῥώμῃ πίλια περὶ ταῖς κεφαλαῖς ἔχοντες, ὥσπερ ἔθος ἐστὶ τοῖς ἐλευθερωθεῖσι.

Τοὺς δ' Ἀχαιοὺς ἐπὶ τὴν Ζακυνθίων νῆσον διανοουμένους στρατεύειν ἐκέλευε φυλάττεσθαι, μὴ καθάπερ αἱ χελῶναι τὴν κεφαλὴν προτείναντες ἔξω τῆς Πελοποννήσου κινδυνεύσωσιν.

Ἀντιόχου δὲ βασιλέως μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἥκοντος εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ πάντων ἐκπεπληγμένων τὰ πλήθη καὶ τοὺς ὁπλισμοὺς, λόγον εἶπε τοιοῦτον πρὸς τοὺς Ἀχαιούς. ἔφη γὰρ ἐν Χαλκίδι παρὰ τῷ ξένῳ δειπνῶν θαυμάζειν τὸ τῶν κρεῶν πλῆθος· εἰπεῖν δὲ τὸν ξένον ὅτι ταῦτα πάντα χοίρειά ἐστιν ἡδύσμασι καὶ σκευασίαις διαφέροντα, μὴ τοίνυν μηδὲ ὑμεῖς, ἔφη, θαυμάζετε τὴν βασιλικὴν δύναμιν, λογχοφόρους καὶ καταφράκτους καὶ πεζετέρους καὶ ἀμφιπποτοξότας ἀκούοντες. πάντες γὰρ εἰσιν οὗτοι Σύροι ὁπλαρίοις ἀλλήλων διαφέροντες.

Φιλοποίμενι δὲ στρατηγῷ τῶν Ἀχαιῶν, ἱππεῖς μὲν πολλοὺς καὶ ὁπλίτας ἔχοντι, χρημάτων δὲ οὐκ εὐποροῦντι, προσπαίζων ἔλεγεν ὅτι χεῖρας ἔχει Φιλοποίμην καὶ σκέλη, γαστέρα δὲ οὐκ ἔχει. καὶ γὰρ καὶ τῇ φύσει τοῦ σώματος ἦν ὁ Φιλοποίμην τοιοῦτος.

ΓΑΙΟΥ ΔΟΜΙΤ. ΑΠ.

Γάϊος Δομίτιος, ὃν Σκιπίων ὁ μέγας ἀνθ' ἑαυτοῦ τῷ ἀδελφῷ Λευκίῳ παρακατέστησεν, ἐν τῷ πρὸς Ἀντίοχον πολέμῳ, κατασκεψάμενος τὴν τῶν πολεμίων φάλαγγα, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἡγεμονικῶν εὐθὺς ἐπιχειρεῖν κελευόντων, ἔφη τὴν ὥραν οὐκ ἐπαρκεῖν ἵνα τοσαύτας μυριάδας κατακόψαντες, καὶ διαρπάσαντες τὴν παρασκευὴν, ἐπανελθόντες εἰς τὸ στρατόπεδον, ἑαυτῶν ἐπιμεληθῶσι, τὸ δὲ αὐτὸ ποιήσειν αὔριον καθ' ὥραν· καὶ συμβαλὼν τῇ ὑστεραίᾳ πεντακισμυρίους τῶν πολεμίων ἀνεῖλεν.

ΠΟΠΛ. ΛΙΚ. ΑΠ.

Πόπλιος Λικίνιος ὕπατος στρατηγὸς ἡττηθεὶς ὑπὸ Περσέως τοῦ Μακεδόνων βασιλέως ἱππομαχίᾳ, δισχιλίους ὀκτακοσίους ἀπέβαλε, τοὺς μὲν πεσόντας, τοὺς δὲ ἁλόντας. ἐπεὶ

Philopœmeni autem Achæorum duci, multos quidem & equites & armatos habenti, ſed pecuniis indigẽti, iocabundus dicebat Philopœmenem & manus & crura habere, ſed ventrem non habere. Et ſanè Philopœmen natura talis erat.

C. DOMITII AP.

C. Domitius, quem Scipio maior loco ſui Lucio fratri legatũ dedit in bello aduerſus Antiochum, hoſtiũ aciem conſpicatus, præfectis hortantibus vt eueſtigio aggrederetur, Hora (inquit) non ſufficit vt tot hominum millibus trucidatis & impedimẽtis direptis, in caſtra redeuntes corpora curare poſſimus: ſed hoc ipſum cras (inquit) opportunè fiet. Itaque poſtridie congreſſus, hoſtium quinquaginta millia cæcidit.

P. LICIN. AP.

P. Licinius conſul à Perſeo Macedonum rege equeſtri prælio victus, milites ad duo millia octingentos amiſit, partim cæſos, partim captos. Sed

post pugnam quum Perseus legatos de fœderibus & pace misisset, victus victorem iussit se ac sua Romanis committere.

PAVL. ÆMYL. AP.

Paulus Æmylius secundum consulatum petens, repulsam tulit. Sed quũ bellum aduersus Perseum & Macedones, imperatorum mollitie ac imperitia in longum duceretur, & idcirco ipsum Romani cõsulem designassent, se gratiam illis nullam habere dixit: se enim non quòd imperio indigeret, sed quia ipsi imperatore, delectum fuisse.

Quum autem è foro domum reuenisset, Tertiámque filiolam lacrymantem conspicatus, causam rogasset, ac puella respondisset, Quia nobis Perseus mortuus est (catellus autem erat illo nomine, quem puella in deliciis habebat) Bona cum fortuna omen accipio filia, inquit.

Sed quum multam in castris temeritatem loquacitatémque deprehendisset eorum qui & imperatoribus ad-

δὲ μετὰ τὴν μάχην ἔπεμψεν ὁ Περσεὺς πρέσβεις περὶ σπονδῶν καὶ εἰρήνης, ἐκέλευεν ὁ νενικημένος τὸν νενικηκότα Ῥωμαίοις ἐπιτρέπειν τὰ καθ' αὑτόν.

ΠΑΥΛ. ΑΙΜΥΛ. ΑΠ.

Παῦλος Αἰμύλιος δευτέραν ὑπατείαν μετελθὼν, ἀπέτυχεν· ἐπεὶ δὲ τοῦ πρὸς Περσέα καὶ Μακεδόνας πολέμου μῆκος λαμβάνοντος, ἀπειρίᾳ καὶ μαλακίᾳ τῶν στρατηγῶν, ἐκεῖνον ὕπατον ἀπέδειξαν, οὐκ ἔφη χάριν ἔχειν αὐτοῖς. οὐ γὰρ αὐτὸς ἀρχῆς δεόμενος, ὡς ἐκεῖνοι ἄρχοντος, ᾑρῆσθαι στρατηγός.

Ἐλθὼν δὲ εἰς οἶκον ἐξ ἀγορᾶς, καὶ τὴν Τερτίαν τὸ θυγάτριον εὑρὼν δεδακρυμένον, ἐπυνθάνετο τὴν αἰτίαν, εἰπούσης δὲ ὅτι Περσεὺς τέθνηκεν ἡμῖν (κυνίδιον δ' ἦν οὕτως ὀνομαζόμενον) Ἀγαθῇ τύχῃ (εἶπεν) ὦ θύγατερ, καὶ δέχομαι τὸν οἰωνόν.

Εὑρὼν δὲ ἐπὶ στρατοπέδου πολλὴν θρασύτητα καὶ λαλιὰν, παραστρατηγούντων

καὶ πολυπραγμονούντων, ἐκέλευεν ἡσυχίαν ἔχειν, καὶ ποιεῖν ὀξείας τὰς μαχαίρας μόνον, αὐτῷ δὲ τῶν ἄλλων μελήσειν.

Τὰς δὲ νυκτερινὰς φυλακὰς ἐκέλευεν φυλάσσειν ἄνευ λόγχης καὶ ξίφους, ὅπως ἀμύνασθαι τοὺς πολεμίους ἀπεγνωκότες, μᾶλλον διαμαχοῦνται πρὸς τὸν ὕπνον.

Ἐμβαλὼν δὲ διὰ τῶν ἄκρων εἰς Μακεδονίαν, καὶ συντεταγμένους ἰδὼν τοὺς πολεμίους, τοῦ Νασικᾶ παρακαλοῦντος αὐτὸν εὐθὺς ἐπιχειρεῖν, Εἴγε τὴν σὴν (εἶπεν) ἡλικίαν εἶχον· αἱ δὲ πολλαί με πεῖραι κωλύουσιν ἐκ πορείας πρὸς φάλαγγα συντεταγμένην μάχεσθαι.

Νικήσας δὲ τὸν Περσέα καὶ τὰς ἐπινικίους ποιούμενος ἑστιάσεις, ἔλεγε τῆς ἐμπειρίας εἶναι στράτευμα φοβερώτερον πολεμίοις, καὶ συμπόσιον ἥδιστον φίλοις παρέχειν.

Τοῦ δὲ Περσέως αἰχμαλώτου γενομένου καὶ παρακρουομένου τὸν θρίαμβον, Ἐπὶ σοὶ (εἶπε) τοῦτ' ἔστιν· ἐξουσίαν διδοὺς αὐτῷ ἑαυτὸν ἀνελεῖν.

Χρημάτων δὲ ἀπείρων εὑρεθέντων,

hærent,& earum curiosi rerũ sunt quæ nihil ad se spectant,omnes quietem agere,ac solùm gladios acuere iussit. Sibi nanq; rerum aliarum curam fore.

Nocturnas autem excubias sine lancea atq; ense seruare iubebat,vt desperantes se ab hostibus defendere posse, magis aduersus somnum pugnarent. Quum verò per montiũ vertices Macedoniam inuasisset,ac instructos hostes aspexisset, hortãte ipsum Nasica vt e vestigio aggrederetur , Si quidem tuã (inquit)agerem ætatem:sed multa me experientia vetat aduersus instructam aciem ex itinere decertare.

Perseo autẽ debellato, quũ ob partã victoriã conuiuia exhiberet,dicebat eiusdẽ peritiæ esse & terribiliorẽ hostibus exercitũ ostẽtare,& conuiuiũ amicis suauissimum exhibere.

Idem Perseo ne in triumphum duceretur deprecante , In te (inquit) hoc est.perinde ac si diceret , In te facultas est te ipsum perimendi.

Quum autem pecunias in thesauris innumerabiles inuenisset,

ipse quidem nihil accepit, sed genero Tuberoni phialam argenteam librarum trium militiæ præmium dedit. Ac illam aiunt primam argenteam supellectilem in domum Æmyliam intrasse.

Quatuor verò filios mares quũ sustulisset, duos quidẽ antea in adoptionem aliis dederat: è duobus autẽ qui domi erant, alter quatuordecim annos natus, quinto ante triumphũ die mortuus est, alter quinto post triumphum, duodecimum agens annum. Sed quum in publicum prodisset, populúsque dolorem ac mœrorem præ se ferret, Nunc (inquit) de patriæ periculo desino solicitus esse, quando successiuum inuidiam quam in domũ meam fortuna euomuit, pro omnibus tulerim.

CAT. SEN. AP.

Cato senior quum apud populum in prodigalitatem & immodicos sumptus inueheretur, Quàm difficile (inquit) est verba facere ventri aures non

αὐτὸς μὲν οὐκ ἔλαβε· τῷ δὲ γαμβρῷ Τουβέρωνι φιάλην ἀργυρᾶν ὁλκῆς πέντε λιτρῶν ἀριστεῖον ἔδωκε. καὶ τοῦτό φασι πρῶτον εἰς Αἰμιλίων οἶκον εἰσελθεῖν κειμήλιον ἀργυροῦν.

Τεσσάρων δὲ παίδων ἀρρένων αὐτῷ γεγονότων, δύο μὲν πρότερον ἐτύγχανεν ἐκδεδωκὼς ἑτέροις θέσθαι, δυοῖν δὲ ὄντων ἐπὶ τῆς οἰκίας, ὁ μὲν ἡμέραις πέντε πρὸ τοῦ θριάμβου, τεσσαρεσκαίδεκα γεγονὼς ἔτη, ἀπέθανεν, ὁ δὲ ὕστερον πέντε τοῦ θριάμβου, δωδεκαετής. προελθὼν δέ, τοῦ δήμου συναλγοῦντος αὐτῷ καὶ συμπενθοῦντος, νῦν ἔφη περὶ τῆς πατρίδος ἀδεὴς γεγονέναι καὶ ακίνδυνος, ὁπότε τῶν ἀτυχημάτων τὴν νέμεσιν εἰς τὸν οἶκον ἀπερεισαμένης τῆς τύχης ὑπὲρ πάντων αὐτὸς ἀναδέδεκται.

ΚΑΤ. ΤΟΥ ΠΡΕΣ. ΑΠ.

Κάτων ὁ πρεσβύτερος ἐν τῷ δήμῳ τῆς ἀσωτίας καὶ πολυτελείας καθαπτόμενος εἶπεν, Ὡς χαλεπόν ἐστι λέγειν πρὸς γαστέρα ὦτα μὴ

ἔχουσαν. Θαυμάζειν δὲ πῶς σώζεται πόλις ἐν ᾗ πωλεῖται πλείονος ἰχθὺς ἢ βοῦς.

Λοιδορῶν δέ ποτε τὴν ἐπιπολάζουσαν γυναικοκρατίαν, Πάντες (εἶπεν) ἄνθρωποι τῶν γυναικῶν ἄρχουσιν, ἡμεῖς δὲ πάντων ἀνθρώπων, ἡμῶν δὲ αἱ γυναῖκες.

Ἔφη δὲ βούλεσθαι μᾶλλον εὐεργετήσας μὴ κομίσασθαι χάριν, ἢ μὴ ὑποσχεῖν κόλασιν ἀδικήσας, καὶ πᾶσιν ἀεὶ τοῖς ἁμαρτάνουσιν χωρὶς ἑαυτοῦ δοῦναι συγγνώμην. Παρορμῶν δὲ τοὺς ἄρχοντας ἐπιτιμᾷν τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἔλεγε τοὺς δυναμένους κωλύειν τοὺς κακῶς ποιοῦντας, ἐὰν μὴ κωλύωσι, κατακελεύειν.

Τῶν δὲ νέων ἔφη χαίρειν τοῖς ἐρυθριῶσι μᾶλλον ἢ τοῖς ὠχριῶσι. Στρατιώτην δὲ μισεῖν, ὃς ἐν τῷ περιπατεῖν τὰς χεῖρας, ἐν δὲ τῷ μάχεσθαι τοὺς πόδας κινεῖ· ῥέγχει δὲ μεῖζον ἢ ἀλαλάζει. Κάκιστον δὲ ἔλεγεν ἄρχοντα εἶναι τὸν ἄρχειν ἑαυτοῦ μὴ δυνάμενον. Μάλιστα δὲ ἐνόμιζε δεῖν ἕκαστον ἑαυτὸν αἰδεῖσθαι.

habẽti. Se verò mirari dictitabat quomodo ſalua eſſe ciuitas poſſit, in qua pluris quàm bos piſcis vendatur.

Quum autem nimiam mulierũ potentiam aliquãdo vituperaret, Omnes (inquit) viri vxorib⁹ imperant, nos omnibus viris, nobis vxores.

Aiebat quoque ſe pro beneficio collato malle gratiam nõ accipere quàm pro illata iniuria pœnã non ſubire: ac iis omnibus qui peccarẽt, præterquam ſibi, veniã dare. Idem magiſtratus incitans in eos qui delinquerent, puniendos, dictitabat eos qui poſſent, nec propulſarent iniuriam, lapidibus eſſe obruendos.

Aiebat præterea ſe iuuenibus magis delectari qui erubeſcerent quàm qui palleſcerent. Se quoque eum militem odio habere dicebat, qui inter ambulandum manus ac inter pugnandũ pedes moueret, magiſq; ſterteret quàm clamaret. Peſſimum autem imperatorem eſſe dictitabat qui ſibi ipſi non poſſet imperare. Maximè verò quenq; exiſtimabat oportere ſeipſum vereri.

nam neminem à ſeipſo vnquam ſeparatum eſſe. Multorum autem ſtatuas quum videret poſitas, Malo (inquit) homines de me quærere, cur ſtatua non eſt poſita Catoni, quàm cur poſita eſt. Idem hortabatur potentes vt parcerent potentiæ, quò ſemper licentia vti poſſent. Qui autem à virtute honorem auferrent, eos aiebat à iuuentute virtutem auferre.

Magiſtratum verò iudicémque neque pro iuſtis orandum, neque pro iniuſtis exorandum eſſe dictitabat. Cæterùm iniuriam aſſerebat, quanuis inferentibus non videatur, omnibus tamen eſſe periculoſam.

Senectuti verò quum multa turpia adſint, cenſebat malitiæ turpitudinem non eſſe addendam. Iraſcentem, furioſo, tempore ſolùm diſtare ſentiebat. Idem iis minimè inuideri dicebat qui fortuna frugaliter modeſtéque vterentur. neque enim nobis, verùm bonis quæ nobis adſunt, inuideri. Qui autem ridiculis ſtuderēt, eos in ſeriis deridendos videri aiebat. Præclara item geſta,

μηδένα παρ' ἑαυτοῦ μηδέποτε χεῖρον εἶναι. Πολλῶν δὲ ὁρῶν ἀνισταμένους ἀνδριάντας, ἐμοῦ δὲ ἔφη ἐρωτᾶν βούλομαι μᾶλλον τοὺς ἀνθρώπους, διατί ἀνδριὰς οὐ κεῖται Κάτωνος, ἢ διατί κεῖται. Φείδεσθαι δὲ τῆς ἐξουσίας παρεκάλει τοὺς δυναμένους, ὅπως ἀεὶ παραμένῃ τὸ ἐξεῖναι. Τοὺς δὲ τῆς ἀρετῆς τὴν τιμὴν ἀφαιροῦντας, ἔλεγε τὴν ἀρετὴν ἀφαιρεῖν τῆς νεότητος.

Τὸν δ' ἄρχοντα ἢ κριτὴν ἔλεγε δεῖν μήτε ὑπὲρ τῶν δικαίων λιπαρεῖσθαι, μηδὲ ὑπὲρ τῶν ἀδίκων ἐκλιπαρεῖσθαι. Τὴν δὲ ἀδικίαν ἔλεγε τοῖς ἀδικοῦσι, κἂν μὴ φέρῃ κίνδυνον, ἅπασι φέρειν.

Τῷ δὲ γήρᾳ πολλῶν παρόντων, ἠξίου μὴ προστιθέναι τὴν ἀπὸ τῆς κακίας αἰσχύνην. Τὸν δὲ ὀργιζόμενον ἐνόμιζε τοῦ μαινομένου χρόνῳ διαφέρειν· ἥκιστα δὲ φθονεῖσθαι τοὺς τῇ τύχῃ χρωμένους ἐπιεικῶς καὶ μετρίως. οὐ γὰρ ἡμῖν, ἀλλὰ τοῖς περὶ ἡμᾶς φθονοῦσι. Τοὺς δὲ σπουδάζοντας ἐν τοῖς γελοίοις, ἔλεγεν ἐν τοῖς σπουδαίοις ἔσεσθαι καταγελάστους. Τὰς καλὰς πράξεις ἔλεγε

δεῖν καταλαμβαίνειν λόγους καλοὺς, ἵνα μὴ τῆς δόξης ἀπορρέωσιν.

Ἐπετίμα δὲ τοῖς πολίταις ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς αἱρουμένοις ἄρχοντας. Δόξετε γὰρ (εἶπε) μὴ πολὺ τὸ ἄρχειν ἄξιον, ἢ μὴ πολλοὺς τοὺς ἄρχειν ἀξίους ἡγεῖσθαι.

Τὸν δὲ τοὺς παραλίους ἀγροὺς πεπρακότα προσεποιεῖτο θαυμάζειν ὡς ἰσχυρότερον τῆς θαλάσσης. ἃ γὰρ ἐκείνη μόλις ἐπικλύζει, οὕτως ῥᾳδίως καταπέπωκε.

Τιμητίαν δὲ μετιὼν, καὶ τοὺς ἄλλους ὁρῶν δεομένους τῶν πολλῶν καὶ κολακεύοντας, αὐτὸς ἐβόα τὸν δῆμον ἀποτόμου χρείαν ἔχειν ἰατροῦ καὶ μεγάλου καθαρμοῦ. δεῖν οὖν μὴ τὸν ἥδιστον ἀλλὰ τὸν ἀπαραίτητον αἱρεῖσθαι. καὶ ταῦτα λέγων, ᾑρέθη πρὸ πάντων. Διδάσκων δὲ τοὺς νέους εὐθαρσῶς μάχεσθαι, πολλάκις ἔλεγε τοῦ ξίφους τὸν λόγον μᾶλλον, καὶ τὴν φωνὴν τῆς χειρὸς τρέπειν, καὶ καταπλήττειν τοὺς πολεμίους.

Ἐπεὶ δὲ πολεμῶν τοῖς περὶ τὸν Βαῖτιν ποταμὸν οἰκοῦσιν, εἰς κίνδυνον

præclaris orationibus indigere, ne gloria defraudarentur, censebat.

Sed ciues increpabat quòd eosdem semper eligerent magistratus. Videmini siquidem (aiebat) aut nō multi facere magistratum, aut non multos magistratu dignos existimare.

Qui verò maritimos agros vendidisset, eum se admirari simulabat, velut mari valentiorem. nam quæ illud vix diluit, hunc ea facilè absorbuisse.

Censuram autem petens, quum supplicantes multitudini competitores adulantésque videret, ipse clamabat populum indigere & seuero medico & magna purgatione: eóque non suauissimum sed inexorabilem eligendũ. Atque hæc dicens, ante omnes censor fuit designatus. Quum verò iuuenes fortiter pugnare doceret, sæpenumero dicebat sermone magis quàm ense, ac voce potius quàm manu, conuerti hostes atque terreri.

Idem bellum aduersus eos qui circa Bætim fluuiũ habitant, gerens, quum

in diſcrimen propter hoſtium multitudinem deductus eſſet, atque Celtiberi ducentis talẽtis opitulari vellent, neque Romani ſinerent barbaris paciſci mercedẽ, illos errare dixit: vincentes enim non ex ſuis, ſed ex hoſtibus reddituros eſſe: victis autẽ, nec à quibus petantur, nec qui petant, eſſe futuros.

Sed quanuis (vt ipſe ait) plures vrbes iis diebus quibus inter hoſtes cõmoratus eſt, ceperit: nihil tamen ipſe plus ſumpſit quàm quæ ex hoſtili terra & comedit & bibit.

Quum autem militum vnicuique argenti libram diſtribuiſſet, melius eſſe dixit, multos argentum habentes quàm paucos aurum, ex militia reuenire. Imperatoribus enim nihil aliud conuenire quàm ex prouinciis gloriam augere.

Cæterùm quinque ſeruos in militia habebat, quorum vnus tres captiuos emit: quod quidem vt Catonem reſciuiſſe cognouit, antequã in eius conſpectum veniret, ſeipſum ſtrangulauit.

ὑπὸ πλήθους τῶν πολεμίων κατέστη, τῶν μὲν Κελτιβήρων ἐπὶ διακοσίοις ταλάντοις βουλομένων βοηθεῖν, τῶν δὲ Ῥωμαίων οὐκ ἐώντων ὁμολογεῖν μισθὸν ἀνθρώποις βαρβάροις, ἁμαρτάνειν ἔφησεν αὐτούς· νικῶντας μὲν γὰρ ἀποδώσειν οὐ παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ παρὰ τῶν πολεμίων· ἡττωμένων δὲ, μήτε τοὺς ἀπῃτημένους, μήτε τοὺς ἀπαιτοῦντας ἔσεσθαι.

Πλείονας δὲ πόλεις ἑλὼν (ὥς φησι) τῶν ἡμερῶν ἃς διέτριψεν ἐν τοῖς πολεμίοις, οὐδὲν αὐτὸς πλέον λαβεῖν ὧν ἔπιε καὶ ἔφαγεν ἐκ τῆς πολεμίας.

Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἑκάστῳ λίτραν ἀργύρου διανείμας, φησὶ βέλτιον εἶναι πολλοὺς ἔχοντας ἀργύριον ἢ ὀλίγους χρυσίον, ἀπὸ τῆς στρατείας ἐπανελθεῖν. τῶν γὰρ ἀρχόντων οὐδὲν ἄλλο δεῖν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἢ τὴν δόξαν αὐξάνεσθαι.

Πέντε δὲ οἰκέτας εἶχεν ἐπὶ τῆς στρατείας, ὧν εἷς αἰχμάλωτα τρία σώματα πριάμενος, ὡς οὐκ ἔλαθε τὸν Κάτωνα, πρὶν εἰς ὄψιν ἐλθεῖν, ἀπήγξατο.

Παρακληθεὶς δὲ ὑπὸ Σκιπίωνος Ἀφρικανοῦ τοῖς Ἀχαιῶν συλλαβέσθαι φυγάσιν, ὅπως εἰς τὰς πατρίδας κατέλθωσι, προσεποιεῖτο μηδὲν αὐτῷ μέλειν τοῦ πράγματος. ἐν δὲ τῇ συγκλήτῳ πολλῶν γινομένων λόγων ἀναστὰς, Ὥσπερ οὐκ ἔχοντες (εἶπεν) ὃ πράττωμεν, καθήμεθα περὶ Γραικῶν γερόντων ζητοῦντες πότερον ὑπὸ τῶν παρ' ἡμῖν ἢ ὑπὸ τῶν ἐκεῖ νεκροφόρων ἐξενεχθῶσι.

Ποσουμίου δὲ Λαβιήνου γράψαντος ἱστορίας Ἑλληνιστὶ, καὶ συγγνώμην παρὰ τῶν ἀκροωμένων αἰτοῦντος, εἰρωνευόμενος ὁ Κάτων ἔφη δοτέον εἶναι συγγνώμην, εἰ τῶν Ἀμφικτυόνων ψηφισαμένων ἀναγκασθεὶς ἔγραψε.

ΣΚΙΠ. ΤΟΥ ΝΕΩΤ. ΑΠ.

Σκιπίωνα τὸν νεώτερον λέγουσιν ἔτεσι πεντήκοντα καὶ τέσσαρσιν οἷς ἐβίωσε, μηδὲν πρίασθαι, μηδὲν ἀποδόσθαι, μηδὲν οἰκοδομῆσαι, λίτρας δὲ ἀργύρου τρεῖς καὶ τριάκοντα μόνας ἐν οὐσίᾳ μεγάλῃ, δύο δὲ χρυσίου καταλιπεῖν, καὶ ταῦτα Καρχηδόνος κύριον ὄντα, καὶ μάλιστα τῶν στρατηγῶν πλουτίσαντα τοὺς στρατιώτας.

Rogatus autem ì Scipione Africano vt Achæorum exulibus opem ferret, quò in patriam quiſque ſuam redirent, nullam illius negotii curã ſibi eſſe ſimulabat, ſed in ſenatu quũ multa verba fierent, aſſurgẽs, Perinde ac ſi nihil (inquit) habeamus quod agamꝰ, ſedemus de Græculis decrepitis quærentes, vtrum à noſtris an ab illorum polinctoribus efferantur.

Poſthumius verò Labienus quum Romanas hiſtorias Græcè ſcripſiſſet, ab auditoribúſque veniam peteret, illudens Cato dixit, Veniam quidẽ dandam eſſe, ſi Amphictyonum decreto coactus Græcè ſcripſiſſet.

SCIP. MIN. AP.

Scipionem minorem ferunt annis quatuor & quinquaginta quibus vixit, nihil emiſſe, nihil alienaſſe, nihil ædificaſſe, ac tres & triginta argenti libras & auri duas, vt magnas diuitias reliquiſſe, quum præſertim Carthaginis dominus fuiſſet, ac milites maximè imperatorum omnium locupletaſſet.

Polybii autem præceptum obseruans,non antè è foro descendere studebat quàm ex iis aliquem qui quoquo modo occurrissent, familiarem & amicum sibi fecisset. Quum verò iuuenis adhuc esset, tanta fuit in existimatione & fortitudinis & prudentiæ, vt Cato maior de iis interrogatus qui apud Carthaginē militarent,inter quos & Scipio erat,dixerit, Soli sensus inest, vmbris par cætera turba. Eóque Romani ipsum ab exercitu in vrbem reuocarunt ,nequaquam ei gratificantes,sed per illum citò ac facilè se Carthaginem capturos esse sperantes.Cæterùm posteaquam intra murum penetrauit,quum Carthaginenses ex arce repugnarent,Polybiúsque ipsi consuleret vt in mare quod in medio erat,non valde profundum ,aut murices ferreos spargeret , aut tabulas clauis præfixas iniiceret , ne transeuntes hostes pro aggeribus pugnarent, ridiculum esse dixit,quum iam muros cepissent,ac intra vrbem essent, quærere ne cum hostibus pugnent.

Τὸ δὲ Πολυβίου παράγγελμα διαφυλάττων, ἐπειρᾶτο μὴ πρότερον ἐξ ἀγορᾶς ἀπελθεῖν, ἢ ποιήσασθαί τινα συνήθη καὶ φίλον ἁμωσγέπως τῶν ἐντυγχανόντων. Ετι δὲ νέος ὢν, τοσαύτην εἶχε δόξαν ἀνδρείας καὶ συνέσεως, ὥστε Κάτωνα μὲν τὸν πρεσβύτερον εἰπεῖν ἐρωτηθέντα περὶ τῶν ἐν Καρχηδόνι στρατευομένων, ἐν οἷς καὶ Σκιπίων ἦν, Οἶος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσιν. Εἰς δὲ τὴν Ῥώμην ἐλθόντος ἀπὸ στρατείας, ἐκάλουν αὐτὸν, οὐκ ἐκείνῳ χαριζόμενοι, ἀλλ' ὡς Καρχηδόνα δι' ἐκείνου ταχὺ καὶ ῥᾳδίως ληψόμενοι. Ἐπεὶ δὲ παρελθὼν εἰς τὸ τεῖχος, τῶν Καρχηδονίων ἐκ τῆς ἄκρας ἀμυνομένων, μὴ σὺ τὴν διὰ μέσου θάλασσαν οὐ πάνυ βαθεῖαν οὖσαν, τοῦ Πολυβίου συμβουλεύοντος αὐτῷ καταπεῖραι τριβόλοις σιδηροῖς ἢ σανίδας ἐμβάλλειν κεντρωτάς, ὅπως μὴ διαβαίνοντες οἱ πολέμιοι προσμάχωνται τοῖς χώμασιν, ἔφη γελοῖον εἶναι κατειληφότας τὰ τείχη, καὶ τῆς πόλεως ἐντὸς ὄντας, εἶτα πράττειν ὅπως οὐ μαχοῦνται τοῖς πολεμίοις.

Εὑρὼν δὲ τὴν πόλιν ἀνδριάντων Ἑλληνικῶν καὶ ἀναθημάτων ἀπὸ Σικελίας μεστὴν οὖσαν, ἐκήρυξε τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων παρόντας ἐπιγινώσκειν καὶ κομίζεσθαι. Τῶν δὲ χρημάτων οὔτε δοῦλον, οὔτε ἀπελεύθερον εἴα λαβεῖν οὐδένα, ἀλλ' οὐδὲ πρίασθαι, πάντων ἀγόντων καὶ φερόντων.

Γαΐῳ δὲ Λαιλίῳ τῷ φιλτάτῳ τῶν ἑταίρων ὑπατείαν μετιόντι συμπράττων ἐπηρώτησε Πόμπιον εἰ καὶ αὐτὸς ὑπατείαν μέτεισιν· (ἐδόκει δὲ ὁ Πόμπιος υἱὸς αὐλητοῦ γεγονέναι) τοῦ δὲ φήσαντος μὴ μετιέναι, ἀλλὰ καὶ τὸν Λαίλιον ἐπαγγελλόμενος συμπεριάξειν καὶ συναρχαιρεσιάσειν, πιστεύσαντες καὶ περιμένοντες ἐκεῖνον, ἐξηπατήθησαν. ἀπηγγέλλετο γὰρ αὐτὸς ἐν ἀγορᾷ περιιὼν καὶ δεξιούμενος τοὺς πολίτας. ἀγανακτούντων δὲ τῶν ἄλλων, ὁ Σκιπίων γελάσας, Ἀβελτηρίᾳ δὲ (εἶπεν) ἡμῶν καθάπερ οὐκ ἀνθρώποις μέλλοντες, ἀλλὰ θεοῖς παρακαλεῖν, πάλαι διατρίβομεν αὐλητὴν ἀναμένοντες.

Ἀππίου δὲ Κλαυδίου περὶ τῆς τιμητικῆς ἀρχῆς ἁμιλλωμένου πρὸς αὐτόν, καὶ λέγοντος ὅτι πάντας ὀνομαστὶ Ῥωμαίους

Quum verò inuenisset vrbem & statuis Græcis & deorum donariis ex Sicilia asportatis refertã, edixit vt quisquis ex ciuitatibus adesset, sua agnosceret ac reportaret. Sed ex præda neque seruum neq; libertũ sumere quicquam permisit, ac ne emere quidem, quum omnes diriperent atque prædarentur.

Idem C. Lælio sodalium amicissimo consulatum petenti suffragans, Pompeium interrogauit an & ipse consulatum peteret:(Pompeius autem tibicinis filius putabatur)is igitur quum se petere negasset, ac pollicitus esset se Lælium deducturum & pro illo ambiturum, crediderunt quidem, sed illũ expectantes decepti sunt. Nam ipse in foro ambire ac ciues prehensare nunciatus est. Quam quidem rem aliis ægrè ferentibus, Scipio ridens, Stultitia (inquit) nostra, tanquã non homines, sed deos simus precaturi, iamdiu tempus terimus, tibicinem expectantes.

Appio autem Claudio ipsius in censura competitore, iactante Romanos

omnes ab ſe nominatim ſalutari, quos ferè Scipio ignoraret, Vera narras, inquit: nam mihi nō vt multos noſſem, ſed vt à nullo ignorarer, curæ fuit.

Iubebátque ciues, à quibus vtrique ad exercitum miſſi fuerant, vel legatos vel tribunos militum vtriuſq; virtutis teſtes ac iudices eos ſumere, qui bello illi interfuiſſent quod cum Celtiberis gerebant.

Sed cenſor declaratus, iuuenē quendam equo priuauit quòd ſumptuoſè cœnans quo tempore Carthago oppugnabatur, placentam ex melle in vrbis ſimilitudinem compactam, Carthaginémque appellatam, propoſuiſſet conuiuis diripiēdam. Ac rogante cauſam iuuene, propter quam equo priuatus fuiſſet, Quia me prior (inquit) Carthaginem diripuiſti.

C. autem Licinium quum prætereuntem vidiſſet, Iſtum (inquit) hominem ego peieraſſe ſcio: ſed quū illum nemo accuſet, non poſſum ipſe & accuſator eſſe & iudex. Ab ſenatu verò tertiùm emiſſus gentium ac regū ſpe-

αὐτὸς ἀσπάζεται, Σκιπίωνος ὀλίγου δεῖν ἀγνοοῦντος ἅπαντας, ἀληθῆ λέγεις, εἶπεν. ἐμοὶ γὰρ οὐκ εἰδέναι πολλοὺς, ἀλλὰ ὑπὸ μηδενὸς ἀγνοεῖσθαι μεμέληκεν.

Ἐκέλευε δὲ τοὺς πολίτας, ἐπειδὴ ἐτύγχανον πολεμοῦντες Κελτίβηρσιν, ἀμφοτέρους ἐπὶ τὴν στρατείαν ἐκπέμψαντας, ἢ πρεσβευτὰς, ἢ χιλιάρχους, μάρτυρας λαμβάνειν καὶ κριτὰς τῆς ἑκάστου ἀρετῆς τοὺς πολεμοῦντας. ἀποδειχθεὶς δὲ τιμητὴς, νεανίσκου μὲν ἀφείλετο τὸν ἵππον, ὅτι δειπνῶν πολυτελῶς ἐν ᾧ χρόνῳ Καρχηδὼν ἐπολεμεῖτο, μελίπηκτον εἰς σχῆμα τῆς πόλεως διαπλάσας, καὶ τοῦτο Καρχηδόνα προσειπὼν, προὔθηκε διαρπάσαι τοῖς παροῦσι· καὶ πυνθανομένου τοῦ νεανίσκου τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἀφῄρηται τὸν ἵππον, ἐμοῦ γὰρ (ἔφη) πρότερος Καρχηδόνα διήρπασας.

Γάϊον δὲ Λικίνιον ἰδὼν παρερχόμενον, Οἶδα (ἔφη) τοῦτον ἐπιωρκηκότα τὸν ἄνδρα· μηδενὸς δὲ κατηγοροῦντος, οὐ δύναμαι κατήγορος αὐτὸς εἶναι καὶ δικαστής. Ἐκπεμφθέντα δ' αὐτὸν ὑπὸ τῆς βουλῆς τεί-

τον, ὥς φησι Κλειτόμαχος, Ἀνθρώπων πόλεών τε καὶ ἀνομίην ἐφορῶντα, πόλεων, ἐθνῶν, βασιλέων ἐπίσκοπον, ὡς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἧκε, καὶ τῆς νεὼς ἀποβὰς, ἐβάδιζε κατὰ τῆς κεφαλῆς ἔχων τὸ ἱμάτιον, ἠξίουν ἀποκαλύψασθαι περιθέοντες οἱ Ἀλεξανδρεῖς, καὶ δεῖξαι ποθοῦσιν αὐτοῖς τὸ πρόσωπον. ἀποκαλυψαμένου, κραυγὴν καὶ κρότον ἐποίησαν. τοῦ δὲ βασιλέως μόλις ἁμιλλωμένου βαδίζουσιν αὐτοῖς δι᾽ ἀργίαν καὶ τρυφὴν τοῦ σώματος, ὁ Σκιπίων ἀτρέμα πρὸς τὸν Παναίτιον ψιθυρίσας εἶπεν, Ἤδη τι τῆς ἐπιδημίας ἡμῶν Ἀλεξανδρεῖς ἀπολελαύκασι. δι᾽ ἡμᾶς γὰρ ἑωράκασι τὸν βασιλέα περιπατοῦντα. Συναπεδήμει δ᾽ αὐτῷ φίλος μὲν εἷς φιλόσοφος Παναίτιος, οἰκέται δὲ πέντε· καὶ τοῦ ἑνὸς ἀποθανόντος ἐπὶ τῆς ξένης, ἄλλον μὴ βουλόμενος πρίασθαι, ἀπὸ τῆς Ῥώμης μετεπέμψατο.

Τῶν δὲ Νομαντίνων ἀμάχων εἶναι δοκούντων καὶ πολλοὺς νενικηκότων στρατηγοὺς, ὕπατον ἀπέδειξαν Σκιπίωνα τὸ δεύτερον

culator,& vt Clitomachus canit, inspectúrus, Queis vrbes hominésque animis,qua lege tenētur, quum Alexandriam venisset, nauíque egressus capite penula tecto procederet,Alexandrini vndique concurrentes ipsum rogabant vt & caput detegeret, & sibi exoptātibus faciem exhiberet. quod quidem quum facilè impetrassent, illum clamore ac plausu prosequuti sunt. Sed rege vix cum aliis propter desidiam & corporis mollitiem incedente , Scipio voce summissa murmurās ad Panætiū inquit,Iam Alexandrini aliquid voluptatis fructúsque ex nostra peregrinatione perceperunt. nostra nanque causa regem suum ambulantem viderunt.Comitabatur autē ipsum amicus quidem vnus Panætius philosophus, & serui quinque : quorum vno in peregrina terra defuncto, ne alium emeret,Roma accersiuit.

Numantini verò quum inexpugnabiles viderētur,multósq; Romanorum imperatores vicissent,consulē ad

id bellum Scipionem populus iterum declarauit. Sed quum in militiam multi certatim irent, ſenatus non id ſolùm prohibuit, quòd Italia tanquam deſerta futura eſſet, ſed etiam pecunias ex præparatis ſumere non permiſit. cæterùm vectigales prouentus, quorum nondum tempus aderat aſſignauit. Ac Scipio quidem pecuniis ſe non indigere dixit: (ſuas enim ipſius & amicorũ ſatis eſſe futuras) ſed de militibus incuſauit. difficile nanque bellum eſſe. Nam ſi propter hoſtiũ fortitudinẽ toties victi ſunt, ſtrenuis ſibi opus eſſe militibus, quoniam aduerſus tales: ſin propter ciuiũ ignauiam, quoniã cum talibus mittatur.

Poſteaquam autem in caſtra venit, multámque & proteruitatem & licentiam & ſuperſtitionem & delicias deprehendit, vates quidem & ariolos & lixas & lenones ſtatim eiecit, ac vaſa omnia præter ollam & verriculum & calicem fictilem amandari iuſſit: argenteũ quoq; poculũ non maius duabus libris habere volentibus permiſit.

ὁ δῆμος ἐπὶ τὸν πόλεμον· ὡρμημένων δὲ πολλῶν ἐπὶ τὴν στρατείαν, καὶ τοῦτο διεκώλυσεν ἡ σύγκλητος, ὡς ἐρήμου τῆς Ἰταλίας ἐσομένης· καὶ χρήματα λαβεῖν τῶν ἑτοίμων οὐκ εἴασαν, ἀλλὰ τὰς τελωνικὰς προσόδους ἀπέταξαν, οὔπω χρόνον ἐχούσας. ὁ δὲ Σκιπίων χρημάτων μὲν οὐκ ἔφη δεῖσθαι (τὰ γὰρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν φίλων ἐξαρκέσειν) περὶ δὲ τῶν στρατιωτῶν ἐμέμψατο. χαλεπὸν γὰρ εἶναι τὸν πόλεμον, εἰ μὲν δι᾽ ἀνδρείαν τῶν πολεμίων ἥττηνται τοσαυτάκις, ὅτι πρὸς τοιούτους· εἰ δὲ δι᾽ ἀνανδρίαν τῶν πολιτῶν, ὅτι μετὰ τοιούτων.

Ἐπεὶ δὲ ἐλθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον, πολλὴν ἀταξίαν καὶ ἀκολασίαν καὶ δεισιδαιμονίαν καὶ τρυφὴν κατέλαβε, μάντεις μὲν εὐθὺς ἐξήλασε καὶ θύτας καὶ πορνοβοσκούς, σκεύη δὲ προσέταξεν ἀποπέμπειν ἅπαντα πλὴν χύτρας, ὀβελίσκου, καὶ ποτηρίου κεραμεοῦ· τῶν δὲ ἀργυρέων ἔκπωμα οὐ μεῖζον δύο λιτρῶν συνεχώρησε τοῖς βουλομένοις ἔχειν.

λούεσθαι δὲ ἀπεῖπε· τῶν δὲ ἀλειφομένων τρίβειν ἕκαστον ἑαυτόν. τὰ γὰρ ὑποζύγια χεῖρας οὐκ ἔχοντα, ἑτέρου τρίψοντος δεῖσθαι. προσέταξε δὲ ἀριστᾶν μὲν ἑστῶτας ἄπυρον ὄψον, δειπνεῖν δὲ κατακειμένους ἄρτον ἢ πόλτον ἁπλῶς, καὶ κρέας ὀπτὸν, ἢ ἑφθόν. αὐτὸς δὲ σάγον ἐμπεπορπημένος μέλανα, περιήει πενθεῖν τὴν τοῦ στρατεύματος αἰσχύνην λέγων.

Μεμμίου δέ τινος χιλιάρχου λαβὼν ὑποζύγια, ψυκτῆρας διαλίθους παρακομίζοντα καὶ Θηρικλείους, Ἐμοὶ μὲν (εἶπεν) ἡμέρας τριάκοντα καὶ τῇ πατρίδι, σαυτῷ δὲ τὸν βίον ἅπαντα, τοιοῦτος ὢν, ἄχρηστον πεποίηκας σεαυτόν.

Ἑτέρου δὲ θυρεὸν ἐπιδείξαντος εὖ κεκοσμημένον, Ὁ μὲν θυρεὸς (εἶπεν) ὦ νεανία καλός· πρέπει δὲ Ῥωμαῖον ἄνδρα μᾶλλον ἐν τῇ δεξιᾷ τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἢ τῇ ἀριστερᾷ.

Τοῦ δὲ τὸν χάρακα αἴροντος, σφόδρα πιέζεσθαι φάσκοντος, Εἰκότως,

lauari autem prohibuit:necnõ vnumquenque eorũ qui ſe vngerent, ipſum ſe fricare iuſſit. Nam iumenta manus non habentia alio fricante indigere. Vt ſtantes quoque incoctum opſoniũ pranderent, edixit : ſed diſcumbentes panem vel pultem, & carnem toſtam aut elixatam cœnarent. Verùm ipſe ni gro circundatus ſago circumibat, lugere ſe turpitudinem exercitus dicens.

Quum autem Memmii cuiuſdam tribuni militum iumẽta pelues ad refrigerandum ex lapide factas, & patinas Thericlias portantia deprehendiſſet, Mihi quidem (inquit) & patriæ dies triginta,ſed tibi per totam vitam, quum talis ſis, te ipſum inutilem reddidiſti.

Alter verò quidam quum ſcutum pulcherrimè ornatum oſtentaret, Scutum quidem ô adoleſcens(inquit)pulchrum, ſed Romanum virum decet magis in dextera ſpem habere quàm in ſiniſtra.

Sublato autem vallo, quum quidam ſe valde premi diceret, Meritò,

inquit :huic enim ligno magis quàm gladio fidis.

Cæterùm desperationem hostium vidēs, dicebat se tempore securitatem emere. Nam bonum imperatorem, vt medicum, vltima vti per ferrum curatione. Sed tamen Numantinos opportunè inuadens, in fugam vertit.

Quorum seniores quidem quū suos victos vituperarent, quia quos toties fugassent, eos tum fugissent, quendam ex Numantinis iuuenibus dixisse ferunt, Pecora quidem etiamnum eadē sunt, sed mutatus est pastor.

Posteaquam verò capta Numantia iterum triumphauit, in cōtentionem cum C. Graccho pro senatu & sociis venit. quūque plebs dolore affecta, ipsum pro rostris tumultu terreret, Me castrorum (inquit) vociferatio nunquā perturbauit, nedum hominum conflictatio, quibus non matrem Italiam esse scio, sed nouercam.

Quū autem ii qui circa Gracchum erant, clamarēt tyrannum esse interficiendum, Meritò patriæ oppugnato-

ἔφη· τῷ γὰρ ξύλῳ τούτῳ μᾶλλον ἢ τῇ μαχαίρᾳ πιστεύεις.

Ὁρῶν δὲ τὴν ἀπόνοιαν τῶν πολεμίων, ἔλεγεν ὠνεῖσθαι τοῦ χρόνου τὴν ἀσφάλειαν. τὸν γὰρ ἀγαθὸν στρατηγὸν, ὥσπερ ἰατρὸν, ἐσχάτης δεῖσθαι τῆς διὰ τοῦ σιδήρου θεραπείας. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιθέμενος ἐν καιρῷ τοὺς Νομαντίνους ἐτρέψατο.

Τῶν δὲ πρεσβυτέρων τοὺς ἡττημένους κακιζόντων, τί πεφεύγασιν οὓς τοσαυτάκις ἐδίωξαν, εἰπεῖν τινα λέγεται τῶν Νομαντίνων, ὡς τὰ πρόβατα ταυτὰ καὶ νῦν ἐστιν, ὁ δὲ ποιμὴν ἄλλος.

Ἐπεὶ δὲ τὴν Νομαντίαν ἑλὼν καὶ θριαμβεύσας τὸ δεύτερον πρὸς Γάϊον Γράκχον ὑπέρ τε τῆς βουλῆς καὶ τῶν συμμάχων κατέστη διαφοράν, καὶ λυπούμενος ὁ δῆμος ἐθορύβησεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ βήματος, Ἐμὲ (εἶπεν) οὐδέποτε στρατοπέδων ἀλαλαγμὸς ἐθορύβησεν, οὔπουγε συγκλύδων ἀνθρώπων, ὧν οὐ μητέρα τὴν Ἰταλίαν, ἀλλὰ μητρυιὰν οὖσαν ἐπίσταμαι.

Τῶν δὲ περὶ τὸν Γάϊον βοώντων κτεῖναι τὸν τύραννον, εἰκότως (εἶπεν) οἱ τῇ πατρίδι πολε

μαθόντες, ἐμὲ βούλονται προσανελεῖν. οὐ γὰρ οἷόν τε τὴν Ῥώμην πεσεῖν Σκιπίωνος ἑστῶτος, οὐδὲ ζῆν Σκιπίωνα τῆς Ῥώμης πεσούσης.

ΚΑΙΚ. ΜΕΤ. ΑΠ.

Καικίλιος Μέτελλος ὀχυρῷ χωρίῳ βουλόμενος προσαγαγεῖν, εἰπόντος ἑκατοντάρχου πρὸς αὐτὸν ὡς ἐὰν δέκα μόνους ἀποβάλῃ, λήψεται τὸ χωρίον, ἠρώτησεν αὐτὸν εἰ βούλοιτο εἷς τῶν δέκα γενέσθαι.

Τῶν δὲ νεωτέρων τινὸς χιλιάρχου πυνθανομένου τί μέλλει ποιεῖν, Εἰ τοῦτον (ἔφη) συνειδέναι μοι τὸν χιτωνίσκον ἐνόμιζον, ἀποδυσάμενος ἂν αὐτὸν, ἐπὶ τὸ πῦρ ἐπέθηκα.

Σκιπίωνι δὲ ζῶντι πολεμῶν, ἀποθανόντος ἠχθέσθη, καὶ τοὺς μὲν υἱοὺς ἐκέλευσεν ὑποδύντας ἄρασθαι τὸ λέχος, τοῖς δὲ θεοῖς ἔφη χάριν ἔχειν ὑπὲρ τῆς Ῥώμης ὅτι παρ' ἄλλοις οὐκ ἐγένετο Σκιπίων.

ΓΑΙΟΥ ΜΑΡ. ΑΠ.

Γάϊος Μάριος ἐκ γένους ἀδόξου παριὼν εἰς πολιτείαν διὰ τῶν στρατειῶν

res(inquit) me antè volunt interfice-re. Neq; enim viuo Scipione Romam cadere posse putant, neque si Roma ceciderit, victurum Scipionem.

CÆCIL. MET. AP.

Cæcilius Metellus munito loco exercitum admouere volens, quum centurio dixisset, si solos decem viros perdiderit, locum esse capturum, interrogauit eum an vnus ex decem illis esse vellet.

Quodam autem ex iunioribus tribunis militum percõtante quid acturus esset, Si hãc (inquit) tuniculam mihi consciam esse putarem, ipsam exutus in ignem iniicerem. Sed viuenti Scipioni inimicus, mortuum ægrè tulit: filiósque subire feretrum ac gestare iussit: se quoque diis gratiã habere pro salute vrbis Romæ dixit, quoniam Scipio apud alios non fuerat natus.

C. MARII AP.

C. Marius ex humili genere quũ ad Rẽp. accessisset, ob præclara militiæ ge

ſta ædilitatem maiorem petiit. Sed quum ſenſiſſet ſe præteriri, eodem die minorem ambiit. Et quanuis in illa quoque repulſam tulerit, non tamen ſe Romanorum principem fore deſperauit.

Varices autẽ quum in vtroque haberet crure, ſolutus præbuit medico excidẽdos: ac neq; gemitu emiſſo, neq; contractis ſuperciliis ſectionem tolerauit. Sed medico ad crus alterũ tranſeunte, noluit: quòd diceret illo dolore dignam non eſſe curationem.

Quum verò Lucius ſororis ipſius filius, quo tempore ſecundum conſulatum gerebat, cuidã militi nomine Trebonio vim attuliſſet, iſque illum occidiſſet, ac multis accuſantibus non negaſſet ſe tribunum militũ interfeciſſe, cauſámque expoſuiſſet atque comprobaſſet, coronam quæ ob fortiter facta datur, ad ſe ferri Marius iuſſit, illáque Trebonium coronauit.

Idem prope Teutonas caſtrametatus in loco parũ aquæ habẽti, quũ milites dicerẽt ſe ſitire, indicato illis flumi

ἀγορανομίαν τὴν μείζονα παρήγγειλεν· ἀποτυχὼν δὲ, ὅτι λείπεται, τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπὶ τὴν ἐλάττονα μετῆλθε· κἀκείνης ἀποτυχὼν, ὅμως οὐκ ἀπέγνω τοῦ πρωτεύειν Ρωμαίων.

Ιξίας δὲ ἔχων ἐν ἀμφοτέροις τοῖς σκέλεσι, παρέσχεν ἄδετος ἐκτεμεῖν τῷ ἰατρῷ, καὶ μὴ στενάξας, μηδὲ τὰς ὀφρῦς συναγαγὼν ἐνεκαρτέρησεν τῇ χειρουργίᾳ· τοῦ δὲ ἰατροῦ μεταβαίνοντος ἐπὶ θάτερον, οὐκ ἠθέλησεν, εἰπὼν οὐκ εἶναι τὸ θεράπευμα τῆς ἀλγηδόνος ἄξιον.

Επεὶ δὲ Λούσιος ὁ ἀδελφιδοῦς, αὐτοῦ τὸ δεύτερον ὑπατεύοντος, ἐβιάζετο τῶν ἐν ὥρᾳ στρατευομένων τινὰ ὀνόματι Τρεβώνιον· ὁ δὲ ἀπέκτεινεν αὐτὸν, καὶ πολλῶν κατηγορούντων οὐκ ἠρνήσατο κτεῖναι τὸν ἄρχοντα, τὴν δὲ αἰτίαν εἶπε καὶ ἀπέδειξε· κελεύσας οὖν ὁ Μάριος τὸν ἐπὶ ταῖς ἀριστείαις διδόμενον στέφανον κομισθῆναι, τῷ Τρεβωνίῳ περιέθηκε.

Τοῖς δὲ Τεύτοσι παραστρατοπεδεύσας ἐν χωρίῳ ὀλίγον ὕδωρ ἔχοντι, τῶν στρατιωτῶν δίψην λεγόντων, δείξας αὐτοῖς ποταμόν

ἐγγὺς παραρρέοντα τῷ χάρακι τῶν πολε-
μίων, Ἐκεῖθεν ὑμῖν ἐστιν (εἶπε) ποτὸν ὤνιον
αἵματος. οἱ δὲ ἄγειν παρεκάλουν ἕως ὑγρὸν
ἔχουσι τὸ αἷμα, καὶ μήπω πᾶν ὑπὸ τοῦ δι-
ψῆν ἐκπεπηγός.

Ἐν δὲ τοῖς Κιμβρικοῖς πολέμοις Καμα-
ρίνων χιλίους ἄνδρας ἀγαθοὺς γενομένους, ὁ-
μοῦ Ῥωμαίους ἐποίησε κατ' οὐδένα νόμον.
πρὸς δὲ τοὺς ἐγκαλοῦντας ἔλεγε, τὸν νό-
μον οὐκ ἐξακοῦσαι διὰ τὸν τῶν ὅπλων ψόφον.

Ἐν δὲ τῷ ἐμφυλίῳ πολέμῳ περιτα-
φρευόμενος καὶ πολιορκούμενος ἐκαρτέρει,
τὸν οἰκεῖον ἀναμένων καιρόν. εἰπόντος δὲ τοῦ
Πομπίου Σίλωνος πρὸς αὐτόν, Εἰ μέγας εἶ
στρατηγὸς ὦ Μάριε, καταβὰς διαγώνισαι,
Σὺ μὲν οὖν (εἶπεν) εἰ μέγας εἶ στρατηγός, ἀνάγ-
κασόν με διαγωνίσασθαι καὶ μὴ βουλόμενον.

ΚΑΤΛ. ΛΟΥΚΤ. ΑΠ.

Κάτλος Λουκτάϊος ἐν τῷ Κιμβρικῷ πο-
λέμῳ περὶ τὸν Ἀπίστωνα ποταμὸν στρα-
τοπεδεύων, ἐπεὶ τοὺς βαρβάρους ὁρῶν-
τες οἱ Ῥωμαῖοι διαβαίνειν ἐπιχειροῦντας,
ἀνεχώρουν, μὴ δυνάμενος αὐτοὺς κατα-
σχεῖν, ὥρμησεν εἰς τοὺς πρώτους τῶν ἀπο-

ne iuxta vallum hostium labēte, Illinc vobis est(inquit)potus sanguine emēdus. Ipsi verò vti se abduceret orabant, donec sibi humidus sanguis, neque dum propter sitim coagulatus foret.

Cimbricis autem bellis quum mille ex Camertibus viros fortes secundū nullam legem ciues Romanos effecisset, aduersus accusantes dicebat se legem inter armorum strepitum non exaudisse.

Verùm ciuili bello fossa circundatus & obsessus, tolerabat æquo animo expectans occasionem. Sed quū Pompeius Silo ipsi dixisset, Si magnus es imperator ô Mari, descende in certamen: Tu igitur (inquit) si magnus es imperator, coge me vel inuitum decertare.

CAT. LVCT. AP.

Catulus Luctatius bello Cimbirco apud Athesim fluuium castrametatus quum Romani milites, quoniam Barbaros transire conantes videbant, retrocedentes cōtineri non possent, ad primos eorum qui fugiebant,

cucurrit, vt non hoſtes fugere, ſed imperatorem ſequi videretur.

SYLLÆ APOPH.

Sylla cognomento Felix, maximas ſuarum felicitatum duas exiſtimabat, & Pii Metelli amicitiam, & quòd Atheras non euertiſſet: ſed vrbi peperciſſet.

C. POPILII AP.

C. Popilius ad Antiochum Syriæ regem à ſenatu miſſus eſt, epiſtolam ferens qua iubebatur & ex Ægypto exercitum abducere, neque filiorum Ptolemæi pupillorum regnũ occupare. Accedẽtem verò ipſum per caſtra quum ex longinquo Antiochus benignè ſalutaſſet, ipſe nec regem reſalutauit, & literas illi reddidit. Quibus lectis, quũ rex ſe conſultaturum & reſponſurum dixiſſet, circulum illi virga circunduxit Popilius, ac dixit, Hîc igitur ſtans conſulta, & reſpõde. Cunctis autem viri grauitatem animique elationẽ admirantibus, Antiochóque facturum ſe cõſentiente quæ Romanis viderẽtur,

τρεχόντων, ὅπως δοκῶσι μὴ φεύγειν τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ τῷ στρατηγῷ κατακολουθεῖν.

ΣΥΛΛΟΥ ΑΠ.

Σύλλας ὁ εὐτυχὴς ἀναγορευθεὶς τῶν μεγίστων εὐτυχιῶν ἐποιεῖτο δύο, τὴν Πίου Μετέλλου φιλίαν καὶ τὸ μὴ κατασκάψαι τὰς Ἀθήνας, ἀλλὰ φείσασθαι τῆς πόλεως.

ΓΑΙΟΥ ΠΟΠ. ΑΠ.

Γαΐος Ποπίλλιος ἐπέμφθη πρὸς Ἀντίοχον ἐπιστολὴν παρὰ τῆς συγκλήτου κομίζων κελεύουσαν ἀπάγειν ἐξ Αἰγύπτου τὸ στράτευμα, καὶ μὴ σφετερίζεσθαι τὴν Πτολεμαίου τέκνων ὀρφανῶν ὄντων τῆς βασιλείαν. προσιόντα δ' αὐτὸν διὰ τοῦ στρατοπέδου πόρρωθεν ἀσπαζομένου τοῦ Ἀντιόχου φιλοφρόνως, οὐκ ἀντασπασάμενος τὸ γραμματεῖον ἐπέδωκεν. ἐπεὶ δὲ ἀναγνοὺς, ἔφη βουλεύσεσθαι καὶ δώσειν τὴν ἀπόκρισιν, τῷ κλήματι γῦρον περὶ αὐτὸν ὁ Ποπίλλιος περιέγραψεν, εἰπὼν, Ἐνταῦθα τοίνυν ἑστὼς βούλευσαι καὶ ἀπόκριναι. πάντων δὲ τὸ φρόνημα τοῦ ἀνδρὸς καταπλαγέντων, τοῦ τε Ἀντιόχου ποιήσειν ὁμολογοῦντος τὰ δοκοῦντα Ῥωμαίοις,

οὕτως ἠσπάσατο καὶ περιέπτυξεν αὐτὸν ὁ Ποπίλλιος.

ΛΕΥΚΟΥΛΛΟΥ ΑΠ.

Λεύκουλλος ἐν Ἀρμενίᾳ μετὰ μυρίων ὁπλιτῶν καὶ χιλίων ἱππέων ἐπὶ Τιγράνην ἐχώρει πεντεκαίδεκα μυριάδας στρατιᾶς ἔχοντα, τῇ πρὸ μιᾶς νωνῶν ὀκτωβρίων, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ Κίμβρων ἡ μετὰ Σκιπίωνος διεφθάρη δύναμις· εἰπόντος δέ τινος ὅτι Ῥωμαῖοι τὴν ἡμέραν ἀφοσιοῦνται καὶ δεδοίκασιν, Οὐκοῦν (ἔφη) σήμερον ἀγωνισώμεθα προθύμως, ἵνα καὶ ταύτην ἐξ ἀποφράδος καὶ σκυθρωπῆς ποιήσωμεν ἱλαρὰν καὶ προσφιλῆ Ῥωμαίοις.

Τοὺς δὲ καταφράκτους μάλιστα φοβουμένων τῶν στρατιωτῶν, ἐκέλευε θαρρεῖν· πλεῖον γὰρ ἔργον εἶναι τοῦ νικῆσαι, τὸ τούτους σκυλεῦσαι.

Προσβὰς δὲ τῷ λόφῳ πρῶτος, καὶ τὸ κίνημα τῶν βαρβάρων θεασάμενος, ἀνεβόησε, Νενικήκαμεν ὦ συστρατιῶται καὶ μηδενὸς ὑποστάντος, διώκων, πέντε Ῥωμαίων

Popilius tunc ipſum & ſalutauit & amplexus eſt.

LVCVLLI AP.

Lucullus in Armenia cum decem millibus peditum & mille equitibus aduerſus Tigranem centũ & quinquaginta millia hominum in exercitu habentem pridie nonas octobres properabat: quo die Scipionis copiæ à Cimbris antea fuerant deletæ. Quare quum quidam dixiſſet diem illum Romanis nefaſtum eſſe ac religioſum, Ergo (inquit) hodie promptè fortitérq; pugnemus, vt hunc quoque diem ex nefaſto & triſti hilarem & iucundum Romanis faciamus.

Sed militibus Romanis cataphractos maximè timentibus, bono illos animo eſſe iuſſit: plus enim laboris in illis ſpoliandis quàm debellandis futurum.

Quũ verò primus in montem aſcendiſſet, motumque barbarorum inſpexiſſet, exclamauit, Vicimus ô commilitones. ac nullo ſubſiſtente perſequẽs, Romanorum quidem ſolùm quinque

interemptos amisit, sed hostium supra centum millia cecidit.

POMP. MAGNI AP.

Magnus Pompeius à Romanis tantopere fuit amatus quanto pater odio habitus est. Is quum iuuenis esset, Syllæ factioni sese penitus addixit. & quũ neque imperator neque senator esset, magnum ex Italia exercitum collegit. Quúmq; à Sylla accerseretur, Nõ sine spoliis (inquit) nec absq; sanguine imperatori copias ostentabo. Neque prius iuit quàm multis præliis duces hostium superasset.

Posteaquam autem in Siciliã à Sylla missus, accepit in viis milites violare ac rapere, vagantes quidem frustra & circumcurrentes castigauit. Qui verò ab se præmittebãtur, eorum gladiis anulorum signa impressit.

Idem Mamertinos qui aduersæ factionis erant, vniuersos occidere decreuerat. Sed quum Sthenius populi princeps ipsum non iusta age-

ἀπέβαλε πεσόντας, τῶν δὲ πολεμίων ὑπὲρ δέκα μυριάδας ἀπέκτεινε.

ΓΝ. ΠΟΜΠ. ΑΠ.

Γναῖος Πομπήϊος ὑπὸ Ῥωμαίων ἠγαπήθη τοσοῦτον ὅσον ὁ πατὴρ ἐμισήθη. νέος δὲ ὢν, παντάπασι τῇ Σύλλα μερίδι προσέθηκεν αὑτόν· καὶ μήτε ἄρχων μήτε βουλεύων, πολλοὺς ἐκ τῆς Ιταλίας ἐστρατολόγησε, καὶ Σύλλα καλοῦντος, οὐκ ἔφη δίχα λαφύρων οὐδὲ ἀναίμακτον ἐπιδείξειν τῷ αὐτοκράτορι τὴν δύναμιν. οὐδ' ἦλθε πρότερον πρὶν ἢ πολλαῖς μάχαις νικῆσαι τοὺς στρατηγοὺς τῶν πολεμίων.

Επεὶ δὲ πεμφθεὶς εἰς Σικελίαν ὑπὸ Σύλλα στρατηγὸς, ἐπυνθάνετο τοὺς στρατιώτας ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις ἐκτρεπομένους βιάζεσθαι καὶ ἁρπάζειν, τοὺς μὲν ἄλλως πλανωμένους καὶ περιθέοντας ἐκόλασε, τῶν δὲ πεμπομένων ὑπ' αὐτοῦ σφραγῖδας ἐπέβαλε ταῖς μαχαίραις.

Μαμερτίνους δὲ τοὺς ἐναντίας γενομένους μερίδος οἷός τε ἦν ἀποσφάττειν ἅπαντας· Σθεννίου δὲ τοῦ δημαγωγοῦ φήσαντος, οὐ δίκαια

ποιεῖν αὐτόν, ἀνθ' ἑνὸς αἰτίου πολλοὺς ἀναιτίους κολάζοντα· τοῦτον δὲ αὐτὸν εἶναι τοὺς μὲν φίλους πείσαντα, τοὺς δὲ ἐχθροὺς βιασάμενον ἑλέσθαι τὰ Μαρίου. θαυμάσας ὁ Πομπήϊος ἔφη συγγνώμην ἔχειν Μαμερτίνοις ὑπὸ τοιούτου πεισθεῖσιν ἀνδρός, ὃς τὴν πατρίδα τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς προετίμα, καὶ τήν τε πόλιν καὶ τὸν Σθένιον ἀπέλυσεν.

Εἰς δὲ Λιβύην διαβὰς ἐπὶ Δομίτιον, καὶ μάχῃ μεγάλῃ κρατήσας, ἀσπασαμένων αὐτὸν αὐτοκράτορα τῶν στρατιωτῶν, ἔφη μὴ δέχεσθαι τὴν τιμήν, ἕως ὀρθὸς ἕστηκεν ὁ χάραξ τῶν πολεμίων· οἱ δέ, καίπερ ὄμβρου πολλοῦ κατέχοντος, ὁρμήσαντες διεπόρθησαν τὸ στρατόπεδον.

Ἐπανελθόντα δὲ αὐτὸν ὁ Σύλλας ταῖς μὲν ἄλλαις τιμαῖς ἐδέξατο φιλοφρόνως καὶ Μάγνον προσηγόρευσε πρῶτος αὐτόν. θριαμβεῦσαι δὲ βουλόμενον οὐκ εἴα, μηδέπω μετέχοντα βουλῆς. εἰπόντος δὲ τοῦ Πομπηΐου πρὸς τοὺς παρόντας ἀγνοεῖν τὸν Σύλλαν ὅτι καὶ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα πλείονες ἢ δύνοντα προσκυνοῦσιν, ὁ μὲν Σύλλας ἀνε-

re dixiſſet, qui pro vnius culpa multos inſontes puniret: atque ſe eum eſſe qui & amicos perſuaſiſſet, & inimicos Marii partes ſequi coegiſſet, Pompeius viri fortitudinē admiratus, ſe Mamertinis veniā dare dixit, ab eo viro perſuaſis qui patriā ſuæ ipſius animæ præponeret, ſicque & ciuitatem & Sthenium ſeruauit.

Quum verò in Libyā aduerſus Domitium traieciſſet, ac magna pugna viciſſet, ſalutantibus ſe imperatorem militibus, dixit ſe honorem illū non admiſſurum donec hoſtium vallum ſtaret. Tunc milites quanuis magna pluuia detinente, impetum fecerūt, & caſtra diripuerunt.

Ac redeuntem quidem ipſum & aliis honoribus Sylla iucundè excepit, & magnum ipſe primus appellauit. Sed triumphare volentem non permiſit, quòd nondum ſenator eſſet.

Quum verò Pompeius ad eos qui aderant dixiſſet Syllam ignorare vel plures orientem ſolem quàm occidentem adorare, tum Sylla excla-

mauit, Triumphet. Cæterùm Seruilius vir senatorius ægrè ferebat, multique militum triumpho resistebant, munera quædam reposcentes. Quibus quũ Pompeius dixisset se potius triũphum esse dimissurum quàm illis adulaturum, Nunc verè (Seruilius inquit) & magnum & dignũ triumpho Pompeium censeo.

Quum autem Romæ consuetudo foret vt equites quandocunque militaria munera legitimo tempore obiissent, equum in forum ducerẽt ad duos viros quos censores vocant, enumeratisque stipendiis ac imperatorib⁹ sub quibus militassent, congruas vel laudes vel vituperationes acciperent, consulem gerens Pompeius, ad censores Gellium & Lentulum ipse equũ deduxit. Quibus quidem (vt mos est) percõtantib⁹ an omnia stipẽdia fecisset, Omnia (inquit) sub me ipso imperatore.

Sertorii autem literis in Hispania potitus, inter quas multorum ducum erant epistolæ quibus ad res innouandas mutandámque Remp. Sertorium

βόησε, Θριαμβευέτω. Σερουΐλιος δὲ ἀνὴρ ἀριστοκρατικὸς ἠγανάκτει, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἠνίσταντο πολλοὶ τῷ θριάμβῳ, δωρεάς τινας ἀπαιτοῦντες. ἐπεὶ δὲ ὁ Πομπήϊος ἔφη μᾶλλον ἀφήσειν τὸν θρίαμβον ἢ κολακεύσειν ἐκείνους, νῦν ἔφη καὶ μέγαν ἀληθῶς ὁρᾶν καὶ ἄξιον τοῦ θριάμβου τὸν Πομπήϊον.

Ἔθους δὲ ὄντος ἐν Ῥώμῃ τοῖς ἱππεῦσιν ὅταν στρατεύσωνται τὸν νόμιμον χρόνον ἄγειν τὸν ἵππον εἰς ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς δύο ἄνδρας οὓς τιμητὰς καλοῦσι, καὶ καταριθμησαμένους τὰς στρατείας καὶ τοὺς στρατηγοὺς ὑφ' οὓς ἐστρατεύσαντο, τυγχάνειν ἐπαίνων ἢ ψόγων τῶν προσηκόντων, ὑπατεύων ὁ Πομπήϊος κατήγαγεν αὐτὸς τὸν ἵππον ἐπὶ τοὺς τιμητὰς Στέλλιον καὶ Λέντλον· ἐκείνων δὲ, ὥσπερ ἔθος ἐστὶ, πυθομένων εἰ πάσας ἐστράτευται τὰς στρατείας, Γάσας (εἶπεν) ὑπ' ἐμαυτῷ αὐτοκράτορι.

Τῶν δὲ Σερτωρίου γραμμάτων κρατήσας ἐν Ἰβηρίᾳ, ἐν οἷς ἦσαν ἐπιστολαὶ πολλῶν ἡγεμόνων ἐπὶ νεωτερισμῷ καὶ μεταβολῇ τῆς πολιτείας, τὸν Σερτώριον εἰς

Ῥώμην καλουμένων, κατέκαυσε πάσας, διδοὺς μετανοῆσαι καὶ βελτίονας γενέσθαι τοὺς πονηρούς.

Ἐπεὶ δὲ Φραάτης ὁ Πάρθων βασιλεὺς ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν, ἀξιῶν ὅρῳ χρῆσθαι τῷ Εὐφράτῃ, μᾶλλον ἔφη χρῆσθαι Ῥωμαίους ὅρῳ πρὸς Πάρθους τῷ δικαίῳ.

Λευκίου δὲ Λευκούλλου μετὰ τὰς στρατείας ἀφεικότος αὑτὸν εἰς ἡδονὰς, καὶ πολυτελῶς ζῶντος, τὸν δὲ Πομπήϊον, ὡς παρ' ἡλικίαν τοῦ πολλὰ πράσσειν ὀρεγόμενον, ψέγοντος, μᾶλλον ἔφη γέροντι τὸ τρυφᾶν ἢ τὸ ἄρχειν εἶναι παρ' ἡλικίαν.

Νοσοῦντι δὲ αὐτῷ κίχλην ὁ ἰατρὸς λαβεῖν προσέταξεν. οἱ δὲ ζητοῦντες οὐχ εὗρον, (ἦν γὰρ παρ' ὥραν) ἔφη δέ τις εὑρεθήσεσθαι παρὰ Λευκούλλῳ δι' ἔτους τρεφομένας. Εἶτα (ἔφη) εἰ μὴ Λεύκουλλος ἐτρύφα, Πομπήϊος οὐκ ἂν ἔζησε; καὶ χαίρειν ἐάσας τὸν ἰατρὸν, ἔλαβε τῶν εὐπορίστων.

Ἰσχυρᾶς δὲ σιτοδείας ἐν Ῥώμῃ γενομένης, ἀποδειχθεὶς λόγῳ μὲν ἀγορᾶς ἐπι-

Romam vocabant, omnes combussit, vt permitteret malos & pœnitere & fieri meliores.

Posteaquam verò Phraates rex Parthorum misit ad eũ rogãs vt Euphrate fluuio termino vteretur, Imò verò iustitia (inquit) Romani erga Parthos termino potius vtantur.

L. autem Lucullus militia functus, quum sese voluptatibus dedisset, sumptuoséque ac delicatè viueret, atque Pompeiũ vituperaret, quòd præter ætatem multa gerere affectaret, Magis est præter ætatẽ (inquit Põpeius) senẽ deliciis indulgere quàm cũ imperio esse.

Sed quũ ægrotaret, turdũ quidẽ sumere medicus iusserat: qui quũ ab iis qui quærebãt, nõ inueniretur, quòd eo iã tẽpore aues illæ auolassent, quidámq; dixisset apud Lucullũ inuentũ iri, qui illos per totũ aleret annũ, Ergo nisi Lucullus delicat⁹ esset, (inquit) Pompeius non viueret? Ac medico valere iusso, quiddam inuentu facile sumpsit.

Quũ verò magna ãnonæ penuria Roma laboraret, verbo quidẽ fori curator

declaratus, ſed re ipſa terræ mariſq; dominus, in Libyam, Sardiniam & Siciliam nauigauit. Vbi quum magnam frumenti vim congregaſſet, Romámque rediens nauigaret, ac magna tempeſtate orta gubernatores morarentur, primus nauem ingreſſus anchoram tolli iuſſit, clamans, Nauigare neceſſe eſt: viuere non eſt neceſſe.

Detecta autem aduerſus Cæſarem diſcordia, ac Marcellino quodam ex iis qui à Pompeio prouecti videbantur, ad Cæſarem inclinato, & contra Pompeium ipſum in ſenatu dicente, Non pudet Marcelline (inquit) malè mihi dicere, per quē è muto eloquens, è famelico vomens factus es?

Ad Catonem verò, à quo acerbè taxabatur, quòd quum ipſe ſæpius prædixiſſet potentiam Cæſaris & incrementum nequaquam è Republ. eſſe, Pompeius verò illum contrà iuuiſſet, Tua (inquit) verba diuinationem magis ſapiunt, ſed mea ſunt amiciora.

De ſe ipſo autē liberè loquens dicti-

μελητὴς, ἔργῳ δὲ γῆς καὶ θαλάσσης κύριος, ἔπλευσεν εἰς Λιβύην καὶ Σαρδόνα καὶ Σικελίαν. καὶ πολὺν ἀθροίσας σῖτον, ἔσπευδεν εἰς τὴν Ῥώμην· μεγάλου δὲ τοῦ χειμῶνος γενομένου, καὶ τῶν κυβερνητῶν ὀκνούντων, πρῶτος ἐμβὰς, καὶ τὴν ἄγκυραν ἆραι κελεύσας, ἀνεβόησε, Πλεῖν ἀνάγκη, ζῆν οὐκ ἀνάγκη.

Τῆς δὲ πρὸς τὸν Καίσαρα διαφορᾶς ἀποκαλυπτομένης, καὶ Μαρκελλίνου τινὸς τῶν ὑπὸ Πομπηίου προῆχθαι δοκούντων, μεταβεβλημένου δὲ πρὸς Καίσαρα, πολλὰ πρὸς αὐτὸν ἐν συγκλήτῳ λέγοντος, Οὐκ αἰσχύνῃ Μαρκελλῖνε (εἶπεν) ἐμοὶ λοιδορούμενος δι' ὃν ἐξ ἀφώνου λόγιος, ἐκ δὲ πεινατικοῦ ἐμετικὸς γέγονας;

Πρὸς δὲ Κάτωνα, πικρῶς καθαψάμενον ὅτι πολλάκις αὐτοῦ προαγορεύοντος τὴν Καίσαρος δύναμιν καὶ αὔξησιν, οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς δημοκρατίας γινομένην, ἀπεκρίνατο, Τὰ μὲν σὰ, μαντικώτερα, τὰ δ' ἐμὰ, φιλικώτερα.

Περὶ δὲ αὑτοῦ παῤῥησιαζόμενος εἶπεν,

ὡς πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἔλαβε θᾶσσον ἢ προσεδόκησε, καὶ καταθοῖτο θᾶσσον ἢ προσεδοκήθη.

Μετὰ δὲ τὴν ἐν Φαρσάλῳ μάχην φεύγων εἰς Αἴγυπτον, ὡς ἔμελλε διαβαίνειν ἐκ τῆς τριήρους εἰς ἁλιευτικὸν πλοῖον, ἀποστείλαντος τοῦ βασιλέως, ἐπιστραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν, οὐδὲν ἕτερον ἢ τὸ τοῦ Σοφοκλέους εἶπεν, Ὅστις δὲ πρὸς τύραννον ἐμπορεύεται, Κείνου 'στὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ. μεταβὰς δὲ, καὶ πληγεὶς ξίφει, καὶ στενάξας ἅπαξ, εἰπὼν δὲ μηδὲν, ἀλλ' ἐγκαλυψάμενος, παρέδωκεν ἑαυτόν.

ΚΙΚΕΡ. ΑΠ.

Κικέρων ὁ ῥήτωρ εἰς τοὔνομα σκωπτόμενος, καὶ τῶν φίλων μεταθέσθαι κελευόντων, ἔφη τὸν Κικέρωνα ποιήσειν τῶν Κατώνων καὶ τῶν Κάτλων καὶ τῶν Σκαύρων ἐνδοξότερον.

Ἔκπωμα δ' ἀργυροῦν τοῖς θεοῖς ἀναθεὶς, τὰ μὲν πρῶτα τῶν ὀνομάτων γράμμασιν ἐσήμανεν, ἀντὶ δὲ τοῦ Κικέρωνος ἐρέβινθον ἐτόρευσε.

Τῶν δὲ ῥητόρων τοὺς μέγα βοῶν-

tabat se omne imperium & accepisse citius quàm expectarit,& citius deposuisse quàm fuerit expectatus.

Cæterùm post Pharsalicam pugnã fugiens in Ægyptum,quũ è trixemi fo ret egressurus in piscatoriũ nauigium ab rege missum, ad vxorem & filium conuersus,nihil aliud quàm hanc Sophoclis sententiam dixit, Quisquis ad tyrannum vadit,illius est seruus, quãuis liber venerit. Sed quũ in nauigium transisset,ense percussus,gemitu semel emisso,ac nihil loquutus, se ipsum tegens cecidit.

MARC. CIC. AP.

Cicero orator, quum iocis & cauillationibus nomen ipsius pateret, amicique suaderent vt illud deponeret,dixit se effecturũ Ciceronem & Catonibus & Catulis & Scauris clariorem.

Ac poculum argenteum diis dicaturus, prima quidem nomina literis notauit, sed Ciceronis loco cicer insculpsit.

Qui autem oratores valdè clama-

rent, eos propter infirmitatem in cl
morem, vt claudi in equum, aſcende
dictitabat.

Idem quum Verres filium haben
qui in adoleſcentia corpore abuteba
tur, in Ciceronem vt mollem conuiti
ingereret, cinædúmque vocaret, Ign
ras (inquit) liberos intra fores increpi
dos eſſe?

Quū verò Metellus Nepos in ipſu
dixiſſet, Plures teſtimonio peremiſ
quàm patrocinio ſeruaſti, Nēpe mi
(inquit) plus eſt fidei quàm eloquēti

Interrogante præterea Metello qu
ei pater eſſet, Hoc (inquit) reſponſu
mater tua difficilius effecit. Nam M
telli mater impudica habebatur: Met
lúſque ipſe & leuis & inconſtans &
bidini deditus erat.

Is verò quum lapideum coruū Di
doti rhetoris vita functi ſepulchro i
ſculpi curaſſet, Iuſta (inquit) retrib
tio facta eſt. Iſtum enim volare, n
orare docuit.

Idem Vatiniū ſibi inimicū & ali
qui perditiſſimū hominē quū peri

τας ἔλεγε δι' ἀσθένειαν ἐπὶ τὴν κραυγὴν ὡς χωλοὺς ἀναβαίνειν ἐφ' ἵππων.

Οὐέῤῥου δὲ υἱὸν ἔχοντος οὐκ εὖ κεχρημένον ἐφ' ὥρᾳ τῷ σώματι, τὸν δὲ Κικέρωνα λοιδοροῦντος εἰς μαλακίαν, καὶ κίναιδον ἀποκαλοῦντος, Αγνοεῖς (εἶπεν) ὅτι προσήκει τοῖς τέκνοις ἐντὸς θυρῶν λοιδορεῖσθαι;

Μετέλλου δὲ Νέπωτος εἰπόντος πρὸς αὐτὸν Ὅτι πλείονας μαρτυρῶν ἀπέκτονας, ἢ συνηγορῶν σέσωκας, Καὶ γάρ ἐστιν (ἔφη) πλεῖσον ἐμοὶ πίστεως ἢ λογιότητος.

Ερωτῶντος δὲ τοῦ Μετέλλου τίς αὐτοῦ πατήρ ἐστι, Ταύτην (ἔφη) τὴν ἀπόκρισιν χαλεπωτέραν ἡ σὴ μήτηρ πεποίηκεν. ἦν γὰρ ἡ τοῦ Μετέλλου, ἀκόλαστος· ὁ δὲ Μέτελλος αὐτὸς, ὑπόκουφος καὶ ἀβέβαιος καὶ φερόμενος ταῖς ὁρμαῖς.

Διοδότῳ δὲ τῷ διδασκάλῳ τῶν ῥητορικῶν ἀποθανόντι κόρακα λίθινον ἐπιστήσαντος αὐτοῦ, Δικαίαν (ἔφη) τὴν ἀμοιβὴν γεγονέναι· πέτεσθαι γὰρ τοῦτον οὐ λέγειν ἐδίδαξεν.

Βατίνιον δὲ ἄνθρωπον ἑαυτῷ διάφορον καὶ μοχθηρὸν ἄλλως ἀκούσας ὅτι τέθνηκε,

εἶτα γνοὺς ὕστερον ὅτι ζῇ, Κακῶς (εἶπε) κακὸ
ὁ ψευσάμενος.

Πρὸς δὲ τὸν δοκοῦντα Λίβυν ἀ
γένους εἶναι, φήσαντα δὲ αὐτοῦ μὴ ἀκού
λέγοντος, Καὶ μὴν οὐκ ἀτρύπητον ἔχ
τὸ οὖς, εἶπε.

Κάστον δὲ Ποπίλλιον νομικὸν εἶ
βουλόμενον, ὄντα δὲ ἀμαθῆ καὶ ἀφ
προσεκαλεῖτο μάρτυρα πρός τινα δί
κην· εἰπόντος δὲ ἐκείνου μηδὲν γινώ
σκειν, Οἴει γὰρ ἴσως (εἶπε) περὶ τῶν νομ
μων ἐπερωτᾶσθαι.

Ορτησίου δὲ τοῦ ῥήτορος λαβόν
μισθὸν ἀργυρᾶν σφίγγα παρὰ τοῦ Βέρρ
καὶ πρὸς τὸν Κικέρωνα πλαγίως τι εἰπ
τα, φήσαντος αἰνιγμάτων λύσεως ἀπ
ρως ἔχειν, Καὶ μὴν ἡ σφίγξ (ἔφη) π
ρὰ σοί ἐστιν.

Οὐοκωνίῳ δὲ ἀπαντήσας μετὰ τριῶν θ
γατέρων ἀμορφοτάτων τὴν ὄψιν, ἀτρέμ
πρὸς τοὺς φίλους εἶπεν, Φοίβου ποτ' οὐκ ἐ
τος ἔσπειρεν τέκνα.

Φαύστου δὲ τοῦ Σύλλα παιδὸς διὰ πλῆθος
νείων ἀπάρτιον προγράψαντος, ταύτην μ

ac paulo pòst viuere audiſſet, Malè(inquit) pereat qui malè mentitus eſt.

In eum verò qui quū Libs genere eſſe videretur, diceret ſe non audire ipſum orantem, Atqui aures (inquit) imperforatas non habes.

C. autem Popilium, qui iuris peritus haberi volebat, quum eſſet imperit⁹ ac ingenio tardus, ad cauſam quandam teſtem aduocauit. qui quum dixiſſet ſe nihil ſcire, Nimirum (inquit) te de iure forſitan putas interrogari.

Quum verò Hortēſius orator argēteam ſphingē à Verre mercedem accepiſſet, ac in Ciceronem obliquè neſcio quid eloquutum dixiſſet ſe ænigmatum ſoluendorum imperitum eſſe, Atqui ſphinx(inquit)penes te eſt.

Voconio autem cum tribus filiabus perquā deformi facie obuiam factus, ſubmiſſa voce ad amicos, Hic (inquit) Phœbo non permittente liberos ſeminauit.

Idem, quū Fauſtus Syllæ filius ſupellectilē propter æris alieni magnitudinē proſcripſiſſet, Hāc(inquit)magis a-

mo quàm patris eius proſcriptionem.

Sed Pompeio & Caſare diſſidentibus, Quem fugiam (inquit) noui: ad quem fugiam (inquit) non noui. Ac Pompeium quidem accuſabat quòd vrbem deſeruiſſet, Themiſtoclem magis quàm Periclem imitatus, quũ res illis minimè ſimiles forent. Quum igitur ad Pompeium veniſſet, ac rurſus pœniteret, ab illo interrogatus vbinã Piſonem generum reliquiſſet, Apud tuum ſocerum, reſpondit. Sed quum quidam à Cæſare ad Pompeiũ tranſfugiſſet, diceretque ſe propter celeritatem ac promptitudinem equum reliquiſſe, melius equo cõſuluiſſe dixit.

Nuntiante autem quodam Cæſaris amicos triſtes eſſe, Ais (inquit) ipſos Cæſari maleuolos eſſe?

Poſt pugnam verò Pharſalicam quum Pompeius quidem iam fugiſſet, Nonio quodam dicente adhuc aquilas ſeptem apud ſe eſſe, ac idcirco bono eſſe animo hortante, Bene (inquit) moneres, ſi cum graculis bellum nobis foret.

λον (ἔφη) τὴν περιγραφὴν ἀσπάζομαι, ἢ τὴν πατρῴαν αὐτοῦ.

Πομπηΐου δὲ καὶ Καίσαρος διαστάντων, ἔφη, Γινώσκω ὃν φύγω, μὴ γινώσκων πρὸς ὃν φύγω. καὶ Πομπήϊον ἐμέμψατο τὴν πόλιν ἐκλιπόντα, καὶ Θεμιστοκλέα μᾶλλον ἢ Περικλέα μιμησάμενον, οὐκ ἐκείνοις τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ τούτοις ὁμοίων ὄντων. γενόμενος δ' οὖν παρὰ Πομπηΐῳ, καὶ πάλιν μετανοῶν, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Πομπηΐου ποῦ Πίσωνα τὸν γαμβρὸν ἀπολέλοιπεν, ἔφη, Παρὰ τῷ σῷ πενθερῷ. μεταβαλλομένου δέ τινος ἀπὸ Καίσαρος πρὸς τὸν Πομπήϊον, λέγοντος ὑπὸ σπουδῆς καὶ προθυμίας ἀπολελοιπέναι τὸν ἵππον, βέλτιον ἔφη αὐτὸν περὶ τοῦ ἵππου βεβουλεῦσθαι.

Πρὸς δὲ τὸν ἀπαγγέλλοντα τοῦ Καίσαρος φίλους σκυθρωποὺς εἶναι, Λέγεις (ἔφη) δυσνοεῖν αὐτοῖς Καίσαρι.

Μετὰ δὲ τὴν ἐν Φαρσάλῳ μάχην Πομπηΐου μὲν φυγόντος, Νονίου δέ τινος ἔτι παρ' αὐτοῖς ἀετοὺς ἑπτὰ φήσαντος εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο θαρρεῖν παρακαλοῦντος, Καλῶς ἂν παρῄνεις (εἶπεν) εἰ κολοιοῖς ἐπολεμοῦμεν.

Ἐπεὶ δὲ Καῖσαρ κρατήσας τὰς Πομπηΐου καταβεβλημένας εἰκόνας ἀνέστησε μετὰ τιμῆς, ἔφη περὶ αὐτοῦ λέγων ὁ Κικέρων, ὅτι τοῦ Πομπηΐου Καῖσαρ ἱστὰς ἀνδριάντας, τοὺς ἑαυτοῦ πήγνυσιν.

Οὕτω δὲ πολλοῦ τὸ καλῶς λέγειν ἐποιεῖτο, καὶ περὶ τοῦτο μάλιστα ἠγωνία, ὥστε προκειμένης δίκης ἐπὶ τῶν ἑκατὸν ἀνδρῶν ὡς ἐπικειμένης τῆς ἡμέρας Ἐρωτα ἀπαγγείλαντα αὐτῷ οἰκέτην εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ὑπερτεθεῖσαι τὴν δίκην, ἠλευθέρωσε.

ΓΑΙΟΥ ΚΑΙΣ. ΑΠ.

Γάϊος Καῖσαρ ὅτε Σύλλαν ἔφυγεν ἔτι μειράκιον ὤν, περιέπεσε πειραταῖς· καὶ πρῶτον μὲν αἰτηθεὶς ἀργυρίου πλῆθος, κατεγέλασε τῶν λῃστῶν ὡς ἀγνοούντων ὃν ἔχοιεν, καὶ διπλάσιον ὡμολόγησε δώσειν. ἔπειτα φρουρούμενος ὡς συνῆγε τὰ χρήματα, προσέταττεν ἡσυχίαν αὐτῷ παρέχειν κοιμωμένῳ καὶ σιωπᾶν. λόγους δὲ καὶ ποιήματα γράφων ἀνεγίνωσκεν αὐτοῖς, καὶ τοὺς μὴ λίαν ἐπαινοῦντας, ἀναισθήτους καὶ βαρβάρους ἀπεκάλει, καὶ μετὰ γέλωτος ἠπείλει κρεμᾶν αὐτούς. ὃ καὶ μετ'

Sed poſteaquam Cæſar victoria potitus deiectas Pompeii ſtatuas honorificè reſtitueret, loquens de illo Cicero dixit Cæſarem in erigendis Pōpeii ſtatuis ſuas firmare.

Bene autem dicere tanti faciebat, atque in id tantopere intentus erat, vt die ad cauſam apud centumuiros agēdam cōſtituto, Erotem ſeruū qui nuntiarat in poſterum diem iudiciū fuiſſe dilatum, libertate donarit.

C. IVL. CÆS. AP.

C. Iulius Cæſar quum Syllam fugeret adhuc adoleſcens, in prædones incidit: qui quū pecuniæ petitæ ſummā audiſſet, ipſos irriſit, velut ignorantes quem tenerent, ſéq; duplum daturum pactus eſt. Itaque aſſeruatus donec pecuniæ colligerentur, ne ſibi dormienti obſtreperent, vtque ſilerēt, imperabat, quáſque orationes atque poemata ſcripſiſſet, ipſis legebat, & qui ea minus laudaſſent, fatuos barbaróſque vocitabat, ac per iocum ridens ſe illos ſuſpenſurum minabatur. id quod etiam

paulo pòst effecit. Nam pecuniis allatis liberatus, collectis ex Asia viris, & classe deducta, prædones ipsos & cepit & suspendit.

Romæ verò quũ pontificatum peteret, ac competitorem Q. Catulũ Romanorum facilè principem, haberet, à matre osculatus & ad ianuam deduct⁹, Hodie (inquit) mater filium vel pontificem vel exulem habebis.

Idem Pompeiam quidem vxorem quæ à Clodio adulterata ferebatur, repudiauit: sed postea Clodio propter id accusato citatus testis, nihil mali de vxore dixit: verùm accusatore interrogante, Cur ergo illam dimisisti? Quia Cæsaris vxorem (inquit) etiam à calumnia puram esse oportet.

Alexãdri verò titulis apud Gades lectis, illacrymauit: & ad amicos, Is (ĩquit) quũ ætate hac esset, Dariũ superauit. at mihi in hũc vsq; diẽ gestũ est nihil.

Castellũ autẽ sterile in Alpibus prætergrediens, amicis dubitantibus an & illic de principatu contentiones æmulationésq; essent, quũ cogitabund⁹ restitisset, Mallem (inquit) hic esse pri-

ὀλίγον ἐποίησεν. τῶν γὰρ λύτρων κομισθέντων
ἀπολυθεὶς καὶ συναγαγὼν ἄνδρας ἐξ Ἀσίας καὶ
πλοῖα, συνήρπασε τοὺς λῃστὰς καὶ προσήλωσεν.

Ἐν δὲ Ῥώμῃ, πρὸς Κάτλον πρωτεύον-
τα Ῥωμαίων εἰς ἅμιλλαν ὑπὲρ τῆς ἀρχιε-
ρωσύνης καταστὰς, καὶ προπεμπόμενος ὑπὸ
τῆς μητρὸς ἐπὶ τὰς θύρας, Σήμερον (εἶπεν) ὦ
μῆτερ, ἀρχιερέα τὸν υἱὸν ἢ φυγάδα ἕξεις.

Πομπηΐαν δὲ τὴν γυναῖκα κακῶς ἀκούσασαν G
ἐπὶ Κλωδίῳ παραιτησάμενος, εἶτα τοῦ Κλω-
δίου φεύγοντος ἐπὶ τούτῳ δίκην, μάρτυς εἰσα-
χθεὶς, οὐδὲν εἶπε φαῦλον περὶ τῆς γυναικός.
ἐρομένου δὲ τοῦ κατηγόρου διὰ τί τοίνυν ἐξέβα-
λες αὐτὴν, Ὅτι τὴν Καίσαρος (ἔφη) γυναῖ-
κα, καὶ διαβολῆς δεῖ καθαρὰν εἶναι.

Τὰς δὲ Ἀλεξάνδρου πράξεις ἀναγινώ-
σκων ἐδάκρυσε, καὶ πρὸς τοὺς φίλους εἶπεν,
ὅτι ταύτην τὴν ἡλικίαν ἔχων ἐνίκησε Δαρεῖον,
ἐμοὶ δὲ μέχρι νῦν οὐδὲν πέπρακται.

Πολίχνιον δὲ αὐτοῦ λυπρὸν ἐν ταῖς Ἄλπεσι
παρερχομένου, καὶ τῶν φίλων διαπορούντων
εἰ καὶ ἐνταῦθα τινὲς στάσεις εἰσὶ καὶ ἅμιλ-
λαι περὶ πρωτείων, ἐπιστὰς καὶ σύννους γε-
νόμενος, Μᾶλλον ἂν (ἔφη) ἐβουλόμην παρὰ

τος ἐνταῦθα εἶναι ἢ δεύτερος ἐν Ῥώμῃ.

Τῶν δὲ τολμημάτων τὰ παράβολα καὶ μεγάλα πράττειν ἔφη δεῖν, ἀλλὰ μὴ βουλεύεσθαι.

Καὶ διέβη τὸν Ῥουβίκωνα ποταμὸν ἐκ τῆς Γαλατικῆς ἐπαρχίας, ἐπὶ Πομπήϊον, εἰπὼν, Πᾶς ἀνερρίφθω κύβος.

Ἐπεὶ δὲ Πομπηΐου φεύγοντος ἐπὶ θάλασσαν ἐκ τῆς Ῥώμης, ὁ Μέτελλος ἔπαρχος ὢν τοῦ ταμίου, βουλόμενον αὐτὸν χρήματα λαβεῖν ἐκώλυε, καὶ τὸ ταμιεῖον ἀπέκλυσεν, ἠπείλησεν ἀποκτενεῖν αὐτόν· καταπλαγέντος δὲ τοῦ Μετέλλου, Τοῦτο (εἶπεν) ὦ νεανίσκε φῆσαί μοι χαλεπώτερον ἦν ἢ ποιῆσαι.

Τῶν δὲ στρατιωτῶν αὐτῷ βραδέως εἰς Δυῤῥάχιον ἐκ Βρεντεσίου κομιζομένων, λαθὼν ἅπαντας εἰς πλοῖον μικρὸν ἐμβὰς ἐπεχείρησε διαπλεῖν τὸ πέλαγος· συγκλυζομένου δὲ τοῦ πλοίου ποιήσας τῷ κυβερνήτῃ φανερὸν ἑαυτὸν, ἀνεβόησε, Πίστευε τῇ τύχῃ γνοὺς ὅτι Καίσαρα κομίζεις.

Τότε μὲν οὖν ἐκωλύθη, τοῦ χειμῶνος ἰσχυροῦ γινομένου, καὶ τῶν στρατιωτῶν συνδραμόντων καὶ περιπαθούντων εἰ περιμένει δύναμιν ἄλ-

mus quàm Romæ ſecundus.

Cæterùm ex audacibus facinoribus periculoſa & magna aggredienda eſſe dicebat, ſed citra conſultationem.

Ac Rubiconem quidem fluuium ex Gallia prouincia aduerſus Pompeium tranſgreſſus, Omnis (inquit) iacta eſt alea.

Sed poſteaquam Pompeius Roma profugit ad mare, Metello ærarii præfecto ipſum pecunias ſumere volentem, ærario clauſo impedienti, mortem minatus eſt. Qua re Metello perterrito, O adoleſcens (inquit) difficilius id mihi dictu quàm factu erat.

Quum verò milites Brunduſio ad eum Dyrrachium ſerius aduherentur, clam omnibus in paruum nauigium ingreſſus, pelagus tranſire conatus eſt. Sed fluctuante nauigio quum ſe gubernatori aperuiſſet, clamauit, Confide fortunæ, ſciens abs te Cæſarem vehi.

Tunc igitur & valida tempeſtate prohibitus, & à militibus cõcurrentib⁹ ac ægrè ferẽtibus quòd alias copias ex-

pectaret, quasi ipsis diffideret, fuit dissuasus.

Posteaquam verò Pompeius commissa pugna superior non est victoria vsus, sed in castra recessit, Hodie (inquit) victoria penes hostes erat, si peritum vincendi haberent imperatorem.

Idem quum apud Pharsalum Pompeius instructam aciem stare, hostésq; expectare iussisset, illum errasse aiebat, quòd militum ex incursu cum quodam animi furore incitationem & impetum dissoluisset.

Posteaquam verò Ponticum Pharnacem primo impetu vicit, ad amicos scripsit, Veni, Vidi, Vici.

Post fugam autem eorum qui in Libya cum Scipione erãt, factam, quum se ipsum Vticæ Cato peremisset, Inuideo (ait) mortem tibi Cato: nam & tu mihi tuam salutem inuidisti.

Sed quũ quidã ipsum hortarẽtur vt sibi ab Antonio Dolobelláq; caueret, nõ hos dixit pĩgues & vnctos timẽdos esse, verũ illos pallidos & macilentos.

λων, ὡς ἀπιστῶν αὐτοῖς.

Ἐπεὶ δὲ μάχης γενομένης νικῶν ὁ Πομπήϊος οὐκ ἐπεξῆλθεν, ἀλλὰ ἀνεχώρησεν εἰς τὸ στρατόπεδον, Τήμερον (εἶπεν) ἡ νίκη παρὰ τοῖς πολεμίοις, ἀλλὰ τὸν εἰδότα νικᾷν οὐκ ἔχουσιν.

Ἐν δὲ Φαρσάλῳ Πομπηΐου παρατεταγμένην τὴν φάλαγγα κατὰ χώραν ἑστάναι καὶ προσδέχεσθαι τοὺς πολεμίους παρεγγυήσαντος, ἁμαρτεῖν αὐτὸν ἔλεγε τὸν ἐξ ἐπιδρομῆς μετ' ἐνθουσιασμοῦ τόνον καὶ ῥοῖζον ἐκλύσαντα τῶν στρατιωτῶν.

Φαρνάκην νικήσας τὸν Ποντικὸν ἐξ ἐφόδου, πρὸς τοὺς φίλους ἔγραψε, Ηλθον, εἶδον, ἐνίκησα.

Μετὰ δὲ τὴν ἐν Λιβύῃ τῶν περὶ τὸν Σκιπίωνα φυγὴν καὶ ἧτταν Κάτωνος αὐτὸν ἀνελόντος, Φθονῶ σοι Κάτων (εἶπε) τοῦ θανάτου· καὶ γὰρ σὺ ἐμοὶ τῆς σῆς σωτηρίας ἐφθόνησας.

Αντώνιον δὲ καὶ Δολοβέλλαν ὑφορωμένων ἐνίων, καὶ φυλάττεσθαι κελευόντων, οὐ τούτους ἔφη δεδιέναι τοὺς βαναύσους καὶ λιπῶντας, ἀλλὰ τοὺς ἰσχνοὺς καὶ ὠχροὺς ἐκείνους· δείξας

Βροῦτον καὶ Κάσσιον. Λόγου δὲ παρὰ δεῖπνον ἐμπεσόντος περὶ θανάτου, ποῖος ἄριστος, Ο ἀπροσδόκητος, εἶπε.

ΚΑΙΣ. ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΠ.

Καῖσαρ ὁ πρῶτος ἐπικληθεὶς Σεβαστὸς, ἔτι μειράκιον ὢν, Αντώνιον ἀπήτει δισχιλίας πεντακοσίας μυριάδας τοῦ πρώτου Καίσαρος ἀναιρεθέντος, ἐκ τῆς οἰκίας ἃς πρὸς αὐτὸν ὁ Αντώνιος μετήνεγκεν· ἀποδοῦναι Ρωμαίοις βουλόμενος τὸ καταλειφθὲν ὑπὸ Καίσαρος, ἑκάστῳ δραχμὰς ἑβδομήκοντα πέντε· τοῦ δὲ Αντωνίου τὰ μὲν χρήματα κατέχοντος, ἐκεῖνον δὲ τῆς ἀπαιτήσεως ἀμελεῖν εἰ σωφρονεῖ κελεύοντος, ἐκήρυττε τὰ πατρῷα καὶ ἐπίπρασκε. καὶ τὴν δωρεὰν ἀποδοὺς, εὔνοιαν μὲν αὐτῷ, μῖσος δὲ ἐκείνῳ παρὰ τῶν πολιτῶν περιεποίησεν.

Επεὶ δὲ Ρυμητάλκης ὁ τῶν Θρακῶν βασιλεὺς ἀπὸ Αντωνίου μεταβαλλόμενος πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐμετρίαζεν παρὰ τοὺς πότους, ἀλλ᾽ ἦν ἐπαχθὴς, ὀνειδίζων τὴν συμμαχίαν, προπιών τινι τῶν ἄλλων βασιλέων ὁ Καῖσαρ εἶπεν, Εγὼ προδοσίαν

Brutum & Cassium indicans. Sermone autem inter cœnandũ orto de morte quænam sit optima, inexpectatam prætulit.

AVG. CÆS. AP.

Cæsar qui primus Augustus fuit cognominatus, quum adhuc adolescens foret, ab Antonio duo millia sestertiûm & quingenta quæ ex primi Cæsaris interfecti domo ad se Antoniꝰ ipse trãstulerat, repetiit, volens id reddere Romanis quod illis à Cæsare fuerat legatũ, sestertios cuiq; tricenos. Sed quũ Antonius pecunias retineret, ipsumq; ab illis repetendis, si prudens esset deterreret, paterna bona proscripsit & vendidit, ac dono reddito vt sibi ciuiũ beneuolentiam cõciliauit, sic in illum odium concitauit.

Quum autẽ Rhymetalces rex Thracum qui ab Antonio ad ipsum transfugerat, in conuiuiis dissolutus esset ac molestus, societatem exprobrans, cuidam aliorum regum propinans Cæsar, Ego (inquit) proditionem

quidē amo, ſed proditores non laudo.

Alexandrinis verò, poſt captiuitatem extrema ſe paſſuros expectātibus, poſteaquam cum Ario Alexandrino ſuggeſtum aſcendit, vrbi ſe parcere dixit, primùm quidem propter eius & magnitudinem & pulchritudinē, deinde propter conditorem Alexandrum, tertiò propter Arium amicum.

Idem quū audiſſet Erotem qui res Ægypti curabat, emiſſe coturnicem omnes alias pugnando ſuperantem, atque inuictam, & comediſſe aſſatam, eum ad ſe accerſiuit, ac iudicio conſtituto cōfeſſum, malo nauis affigi iuſſit.

In Sicilia verò Arium pro Theodoro cōſtituit gubernatorem. Sed quum ipſi quidam libellum dediſſet in quo ſcriptum erat, Caluus Theodorus Tarſenſis fur erat. quid tibi videtur? lecto illo Cæſar ſubſcripſit, Videtur.

Idem à Mæcenate cōuictore ſuo per ſingulos annos ſuo natali die phialam donum accipiebat.

Cæterùm Athenodoro philoſopho propter ſenectutē ſe domū dimitti pre

φίλῳ, προδόντας δ' οὐκ ἐπαινῶ.

Τῶν δ' Ἀλεξανδρέων μετὰ τὴν ἅλωσιν τὰ δεινότατα πείσεσθαι προσδοκώντων, ἀναβὰς ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ παραστησάμενος Ἄρειον τὸν Ἀλεξανδρέα, φείδεσθαι μὲν τῆς πόλεως ἔφη πρῶτον διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος, ἔπειτα διὰ τὸν κτίστην Ἀλέξανδρον, τρίτον δι' Ἄρειον τὸν φίλον.

Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἔρως ὁ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ διοικῶν, ὄρτυγα τὸν κρατοῦντα πάντων ἐν τῷ μάχεσθαι καὶ ἀήττητον ὄντα πριάμενος, ὀπτήσας κατέφαγε, μετεπέμψατο αὐτὸν καὶ ἀνέκρινεν. ὁμολογήσαντα δὲ ἐκέλευσεν ἱστῷ νηὸς προσηλωθῆναι.

Ἐν δὲ Σικελίᾳ Ἄρειον ἀντὶ Θεοδώρου κατέστησε διοικητήν· ἐπιδόντος δέ τινος αὐτῷ βιβλίον ἐν ᾧ γεγραμμένον ἦν, Φαλακρὸς ἢ κλέπτης Θεόδωρος ὁ Ταρσεύς, τί σοι δοκεῖ; ἀναγνοὺς Καῖσαρ ὑπέγραψε, Δοκεῖ.

Παρὰ δὲ Μαικήνα τοῦ συμβιωτοῦ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐν τοῖς γενεθλίοις δῶρον ἐλάμβανε φιάλην.

Ἀθηνοδώρῳ δὲ τῷ φιλοσόφῳ διὰ γῆρας εἰς οἶκον ἀφεθῆναι δεηθέντι συνεχώρη-

σεν. ἐπεὶ δὲ ἀσπασάμενος αὐτὸν ὁ Ἀθηνόδωρος εἶπεν, Ὅταν ὀργισθῇς Καῖσαρ, μηδὲν εἴπῃς μηδὲ ποιήσῃς πρότερον ἢ τὰ εἴκοσι καὶ τέτταρα γράμματα διελθεῖν πρὸς ἑαυτόν, ἐπιλαβόμενος αὐτοῦ τῆς χειρός, Ἔτι σοῦ παρόντος (ἔφη) χρείαν ἔχω· καὶ κατέσχεν αὐτὸν ὅλον ἐνιαυτόν, εἰπὼν Ὅτι ἔστι καὶ σιγῆς ἀκίνδυνον γέρας.

Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀλέξανδρος δύο καὶ τριάκοντα γεγονὼς ἔτη κατεστραμμένος τὰ πλεῖστα διηπόρει τί ποιήσει τὸν λοιπὸν χρόνον, ἐθαύμαζεν εἰ μὴ μεῖζον Ἀλέξανδρος ἔργον ἡγεῖτο τοῦ κτήσασθαι μεγάλην ἡγεμονίαν, τὸ διατάξαι τὴν ὑπάρχουσαν.

Γράψας τὸν περὶ τῶν μοιχῶν νόμον, ἐν ᾧ διώρισται πῶς δεῖ κρίνεσθαι τοὺς ἐν αἰτίαις γενομένους, καὶ πῶς δεῖ κολάζεσθαι τοὺς ἁλόντας, εἶτα προσπεσὼν ὑπ' ὀργῆς τῷ ἐπὶ Ἰουλίᾳ τῇ θυγατρὶ διαβεβλημένον νεανίσκον ἔτυπτε ταῖς χερσίν. ἐκείνου δὲ ἀναβοῶντος, Νόμον ἔθηκας ὦ Καῖσαρ, οὕτω μετενόησεν ὥστε τὴν ἡμέραν ἐκείνην παραιτήσασθαι τὸ δεῖπνον.

Γάιον δὲ τὸν θυγατριδοῦν εἰς Ἀρμενίαν ἀποστέλλων ᾐτεῖτο παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν αὐτῷ

canti concessit. Quum igitur salutato ipso dixisset Athenodorus, Quum iratus fueris Cæsar, nihil neq; dixeris neque feceris priusquam quatuor & viginti literas tecũ ipse percurreris: illo manu apprehẽso, Adhuc (inquit) mihi te præsente opus est. ac ipsum per totũ detinuit annũ, asserens etiam taciturnitatis præmium sine periculo esse.

Quum verò Alexandrũ audisset maxima terrarum parte subacta addubitasse quidnam per reliquum vitæ tempus facturus esset, demiratus est quòd non maius opus Alexãder existimasset partũ gubernare imperium quàm magnum acquisiuisse.

De adulteris autem quũ legem tulisset, in qua præfinitũ erat quo pacto rei iudicãdi & condẽnati forent puniẽdi, ac postea lapsus ira adolescentẽ propter Iuliam filiam suam calumniatum manibus ipse verberaret, ac ille clamasset, Legẽ tulisti Cæsar: adeo ipsum pœnituit vt illo die cœnam recusarit.

Caium verò sororis filium in Armeniã mittens, à diis ipsi precib⁹ petebat

Pompeii beneuolentiam, Alexandri audaciam, suam ipsius fortunam.

Idem Romanis dictitabat se eũ imperii successorem relicturũ, qui nondum eadem de re bis consultasset: Tiberium videlicet significans.

Tumultuantes verò iuuenes qui in magistratu erant, quũ ad se accersisset, neq; illi attenderent, sed tumultuarentur, Audite (inquit) iuuenes senem, quem iuuenem senes audiebant.

Quum autem Athenarum populus quiddam videretur deliquisse, ex Ægina scripsit, putare se suam illos iram nõ latere: neq; enim in Ægina se fuisse hyematurum. Aliud verò nihil aduersus eos neque dixit neque fecit.

Sed quum vnus ex Euryclis accusatoribus immodestè & ad satietatem dicendi licentia vteretur, ac prouectus tale quid dixisset, Si ista tibi Cæsar magna nõ videntur, iube istũ recitare septimũ Thucydidis volumẽ: indignatus illũ abduci iussit. Sed quũ accepisset eũ ex Brasidæ posteris reliquũ esse, accersiuit, & modicè castigatum dimisit.

τὴν Πομπηΐου, τόλμαν δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου, τύχην δὲ τὴν ἑαυτοῦ παρακολουθῆσαι.

Ῥωμαίοις δὲ τῆς ἀρχῆς ἔλεγεν ἀπολείψειν διάδοχον, ὃς οὐδέποτε περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος δὶς ἐβουλεύσατο· Τιβέριον λέγων.

Θορυβοῦντας δὲ τοὺς ἐν ἀξιώμασι νέους καταστεῖλαι βουλόμενος, ὡς οὐ προσεῖχον, ἀλλ' ἐθορύβουν, Ἀκούσατε (εἶπε) νέοι γέροντος, οὗ νέου γέροντες ἤκουον.

Τοῦ δὲ Ἀθηναίων δήμου ἐξημαρτηκέναι τι δόξαντος, ἔγραψεν ἀπ' Αἰγίνης οἴεσθαι μὴ λανθάνειν αὐτοὺς ὀργιζόμενος. οὐ γὰρ ἂν ἐν Αἰγίνῃ διαχειμάσειν. ἄλλο δὲ οὐδὲν οὔτε εἶπεν αὐτοὺς, οὔτε ἐποίησε.

Τῶν δὲ Εὐρυκλέους κατηγόρων ἑνὸς ἀφειδῶς καὶ κατακόρως παρρησιαζομένου, καὶ προαχθέντος εἰπεῖν τι τοιοῦτον, Εἰ ταῦτά σοι Καῖσαρ οὐ φαίνεται μεγάλα, κέλευσον αὐτὸν ἀποδοῦναί μοι Θουκυδίδου τὴν ἑβδόμην· διὸ ὀργισθεὶς ἀπάγειν ἐκέλευσε· πυθόμενος δὲ ὅτι τῶν ἀπὸ Βρασίδου γεγονότων ὑπόλοιπος οὗτός ἐστι, μετεπέμψατο, καὶ μέτρια νουθετήσας, ἀπέλυσε.

Πείσωνος δὲ τὴν οἰκίαν ἐκ θεμελίων ἄχρι πάσης στέγης ἐπιμελῶς οἰκοδομοῦντος, Εὔθυμον (ἔφη) με ποιεῖς, οὕτως οἰκοδομῶν ὡς ἀϊδίου τῆς Ῥώμης ἐσομένης.

Idem quum Piso ædes à fundamentis ad culmen vsque eleganter fabréque struxisset, Bono (inquit) animo me facis Piso, qui perinde ædificas atque si Roma æterna sit futura.

EIVSDEM PLVtarchi apophthegmata Laconica.

GASICLES rex Lacedæmoniorum, admirante quodam quòd quum magna discendi audiēdique teneretur cupiditate, Philophane rhetorices doctore non vteretur, Eorum (inquit) me discipulum esse oportet, quorum etiam sum filius.

Ad eum verò qui rogaret quo modo quis absque satellitibus tutò regnare posset, Si suis (inquit) populis ita imperarit vt parentes filiis.

AGESILAI AP.

Agesilaus ille magnus, quū esset aliquando cōuiuii princeps sorte ductus, à vini dispensatore rogatus quantum vini cuique daret, Si multum (inquit) paratū est, quātum quisq; petierit: sin parum, ex æquo omnibus impertito.

Quū verò maleficus quidā tormēta perquā patiēter tolleraret, Quantā (in-

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΛΟΥ-
τάρχου ἀποφθέγματα Λακωνικά.

ΓΑΣΙΚΛΗΣ ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, θαυμάζοντός τινος ὅτι φιλήκοος ὢν οὐ προσδέχεται Φιλοφαίνην τὸν σοφιστὴν, ἔφη, Τούτων χρήζω μαθητὴς εἶναι ὧν εἰμὶ καὶ ὑός.

Πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα πῶς ἄν τις ἀδορυφόρητος τὴν ἀρχὴν ἀσφαλῶς δύναιτο, Ἐὰν οὕτως (ἔφη) αὐτῶν ἄρχῃ ὥσπερ οἱ πατέρες τῶν ὑῶν.

ΑΓΗΣ. ΤΟΥ ΜΕΓ. ΑΠ.

Ἀγησίλαος ὁ μέγας παρὰ πότον ποτὲ λαχὼν συμποσίαρχος, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ οἰνοχόου πόσον ἑκάστῳ προσφέρει, Εἰ μὲν πολὺς οἶνός ἐστι παρεσκευασμένος, ὅσον ἕκαστος αἰτεῖ· εἰ δὲ ὀλίγος, ἐξ ἴσου δίδου πᾶσι.

Κακούργου δέ τινος ἐμμόνως ὑπομείναντος βασάνους, Ὡς σφόδρα πονηρὸς (εἶ-

πεν) ἄνθρωπος, εἰς μοχθηρὰ καὶ αἰσχρὰ πράγματα τὴν ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν καταθέμενος.

Ἐπαινοῦντος δέ τινος ῥήτορα ἐπὶ τῷ δυνατῶς αὔξειν τὰ μικρὰ πράγματα, Οὐδὲ σκυτοτόμον (ἔφησεν) ἡγοῦμαι σπουδαῖον, ὃς μικρῷ ποδὶ ὑποδήματα μεγάλα περιτίθησι.

Φαμένου δέ τινός ποτε πρὸς αὐτόν, Ὡμολόγηκας· καὶ πολλάκις τὸ αὐτὸ λέγοντος, Ναὶ δῆτα, εἴ γ' ἐστὶ δίκαιον· (ἔφη) εἰ δὲ μή, ἔλεξα μέν, ὡμολόγησα δὲ οὔ. ἐπειπόντος δέ, Ἀλλὰ μὴν δεῖ τοὺς βασιλεῖς ἐπιτελεῖν ὅ,τι κεν κεφαλῇ καταννεύσωσιν, Οὐ μᾶλλον (ἔφη) ἢ τοὺς προσιόντας τοῖς βασιλεῦσιν αἰτεῖσθαι δεῖ τὰ δίκαια καὶ λέγειν, στοχαζομένους τε τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ ἁρμόζοντος τοῖς βασιλεῦσιν.

Ὁπότε δὲ ψεγόντων ἢ ἐπαινούντων τινῶν ἀκούοι, οὐχ ἧττον ᾤετο δεῖν καταμανθάνειν τοὺς τῶν λεγόντων τρόπους, ἢ περὶ ὧν λέγοιεν.

Ἔτι δὲ παῖδα αὐτὸν ὄντα, γυμνοπαιδίας ἀγομένης, ὁ χοροποιὸς ἔστησεν εἰς ἀση-

quit)homo scelestus ad res flagitiosas & turpes tolerantiam affert?

Quodam autem laudante oratorem, q parua amplificaret, Ego verò ne sutorem quidem (ait) puto bonum, qui magnos exiguo pedi calceos inducit.

Idem quum quidam ei aliquãdo dixisset, Promisisti: ac sæpius idẽ repeteret, Per Iouem(inquit)si quidẽ iustũ est: sin minus, dixi quidẽ, sed non promisi. Ac illo subiiciẽte, Atqui oportet reges præstare quicquid vel capite annuerint, Non magis(inquit)quàm eos qui ad reges accedunt, petere decet iusta & dicere, captantes & opportunitatem & quicquid regibus commodum est.

Quum autem aliquos laudantes vituperantésve audiebat, non minus eorum qui dicerent, quàm de quibus diceretur, mores spectandos esse aiebat.

Sed quũ puer adhuc esset, ac in gymnicorũ ludorũ celebratione in loco mi

nus honesto à chori magistro collocaretur, obtemperauit quidem, licet iam rex foret declaratus: ac dixit, Euge: demonstrabo etenim nō locis viros, sed viris loca effici honorata.

Quodā aūt medico difficiliorē ei curationē ac minimè simplicē īperāte, Per gemellos (inquit) nō omnino mihi viuere datū est, ne si omnia quidē sumā.

Altari verò Mineruæ, ab ærea æde cognomento chalciœcæ, quodam die adstās bouē immolaturus, quū à pediculo morderetur, nō auersus est quidē, sed illum palàm captū, in omniū cōspectu necauit ac dixit, Per deos iucundè vel in ara insidiatorem.

Idem quum vidisset murem à puero trahi de fenestra, & conuersum detinentis pueri manū momordisse ac fugisse: iis qui aderant re ostensa, Quando minimū (inquit) animal se iniuria afficientes sic vlciscitur, quid viris faciendum sit considerate.

Volēs aūt bellū aduersus regē Persarū mouere, quo Græcos Asiā incolētes iñ libertatē vindicaret, Iouis Dodonæi

μον τόπον· ὁ δὲ ἐπείσθη, καίπερ ἤδη βασιλεὺς ἀποδεδειγμένος, καὶ εἶπεν, Εὖγε· δείξω γὰρ ὅτι οὐχ οἱ τόποι τοὺς ἄνδρας ἐντίμους, ἀλλ' οἱ ἄνδρες τοὺς τόπους ἐπιδεικνύουσι.

Προστάττοντος δέ τινος αὐτῷ ἰατροῦ περιεργοτέραν θεραπείαν καὶ οὐχ ἁπλῆν, Νὴ τὼ θεὼ (ἔφησιν) εἰ οὐ πάντως μοι πρόκειται ζῆν, οὐδ' εἰ πάντα ἀναδέχομαι.

Ἐφεστὼς δέ ποτε τῷ βωμῷ τῆς Χαλκιοίκου βουθυτῶν, ἐπειδὴ φθεὶρ αὐτὸν ἔδακεν, οὐ διετράπη· λαβὼν δὲ περιφανῶς ἐναντίον πάντων ἀπέκτεινε, προσειπών, Νὴ τοὺς θεοὺς ἡδέως τὸν ἐπίβουλον καὶ ἐπὶ τῷ βωμῷ.

Ἄλλοτε ἰδὼν μῦν ἑλκόμενον ἐκ θυρίδος ὑπὸ παιδαρίου κρατοῦντος, ἐπεὶ ὁ μῦς ἐπιστραφεὶς ἔδακε τὴν χεῖρα τοῦ κρατοῦντος, καὶ ἔφυγεν, ἐπιδείξας τοῖς παροῦσιν, εἶπεν, Ὅταν τὸ ἐλάχιστον ζῷον οὕτως ἀμύνηται τοὺς ἀδικοῦντας, τί τοὺς ἄνδρας προσήκει ποιεῖν λογίζεσθαι;

Βουλόμενος δὲ τὸν πρὸς τὸν Πέρσην συστήσασθαι πόλεμον, ἕνεκα τοῦ ἐλευθερῶσαι τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἕλληνας, τῷ κατὰ Δωδώνην

Διὸς ἐχρήσατο μαντείῳ. κελεύσαντος δὲ, ὅπερ ἐστὶν, ὡς δοκεῖ στρατεύεσθαι, τὸ χρησθὲν ἀνήγγειλε τοῖς ἐφόροις. οἱ δὲ ἐκέλευσαν αὐτὸν καὶ εἰς Δελφοὺς ἀφικόμενον περὶ τῶν αὐτῶν πυνθάνεσθαι. πορευθεὶς οὖν εἰς τὸ μαντεῖον, ἐπηρώτησεν οὕτως, Ἄπολλον, ἦ δοκεῖ σοι ὅ καὶ τῷ πατρί; συναινέσαντος δὲ, αἱρεθεὶς οὕτως ἐστρατεύσατο.

Ἐπεὶ δὲ Τισαφέρνης ἐν ἀρχῇ μὲν φοβηθεὶς τὸν Ἀγησίλαον, ἐποιήσατο σπονδὰς, τὰς πόλεις αὐτῷ τὰς Ἑλληνικὰς ἀφήσειν αὐτονόμους βασιλεύεσθαι· μεταπεμψάμενος δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως πολὺ στράτευμα, πόλεμον κατήγγειλεν αὐτῷ, εἰ μὴ ἀπίοι τῆς Ἀσίας· ἄσμενος τὴν παράβασιν δεξάμενος, ὥρμησε μὲν καὶ ἐπὶ Καρίαν παράξων. ἐκεῖ δὲ τὴν δύναμιν τοῦ Τισαφέρνους ἀθροίσαντος, ἄρας εἰς Φρυγίαν ἐνέβαλε· καὶ λαβὼν πόλεις πλείστας καὶ χρημάτων πλῆθος, ἔφη τοῖς φίλοις, Ἀποσπεισάμενον μὲν ἀδίκως, ἀσεβές· τοὺς δὲ πολεμίους παραλογίζεσθαι, οὐ μόνον δίκαιον καὶ ἐπίδοξον, ἀλλὰ καὶ ἡδὺ καὶ κερδαλέον.

oraculum consuluit. quod quum educendum esse exercitum respondisset, Ephoris oraculũ retulit. Ipsi verò iussserunt eũ Delphos proficisci, ac iisdem de rebus sortes consulere. Profectus igitur sic oraculũ rogauit, Apollo, videntúrne tibi quæ & patri? Eo autem annuente, electus ipse imperator exercitum eduxit.

Quum verò Tissaphernes principio quidem territus cum Agesilao fœdera percussisset, Græcas ipsi liberas ciuitates se esse dimissurum pollicitus, deinde quammaximo exercitu ab rege accersito, bellum ei indixisset, nisi Asia decederet: libẽter fœderum transgressionem accepit, mouitque castra, exercitum in Cariam ducturus. Sed quum Tissaphernes illic copias congregaret, inde soluens in Phrygiam impetũ fecit, ac plurimis vrbibus captis, multáque pecunia parta, dixit amicis, Fœdera quidem iniustè frangere impium est, sed hostes fallere, non iustum est modò & honestum, verùm iucundum quoque ac lucrosum.

Cæterùm equitatu inferior Ephesum reuersus, opulentos iussit equum pro se quemque ac virũ exhibere, si se militia solutos vellẽt. Ac posteaquam & equi & viri idonei pro timidis atq; diuitibus citò fuerunt congregati, Agamemnonem se dixit imitari. Nam illum, quũ generosam accepisset equã, ignauum diuitémque hominem militia liberasse.

Quum verò nudos captiuos vendi iussisset, spoliorum quidem mercatores licitabantur, ac vestium sanè multi emptores erant: sed corpora quòd alba & mollia essent propter vmbratilem vitam, quũ tanquam inutilia, nullóque pretio digna irriderentur, adstás Agesilaus, Hæc sunt (inquit) propter quæ, isti autem quibus cum pugnatis.

Idem in Lydia quum Tissaphernem profligasset, plurimósq; interemisset, in agrum regium incursionem fecit. sed rex pecuniis ipsi præmisiis, quum censeret bellum esse dissoluendũ, Agesilaus, respondit, Pacis quidem ciuitatem dominam esse, se verò locupletan

Τοῖς δ' ἱππεῦσιν ἐλαττωθεὶς, ἀνεχώρησεν εἰς Ἔφεσον, καὶ τοῖς εὐπόροις προεῖπε παρέχειν ἵππον ἀνθ' ἑαυτοῦ καὶ ἄνδρα τὸν ἀπολυόμενον τῆς στρατείας. ὥστε ταχὺ συνήχθησαν οἱ ἵπποι καὶ ἄνδρες ἐπιτήδειοι ἀντὶ δειλῶν καὶ πλουσίων. καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα ἔφη ζηλοῦν. καὶ γὰρ ἐκεῖνον θήλειαν ἵππον ἀγαθὴν λαβόντα, κακὸν ἄνδρα καὶ πλούσιον τῆς στρατείας ἀπολῦσαι.

Ἐπεὶ δὲ κελεύσαντος αὐτοῦ τοὺς αἰχμαλώτους γυμνοὺς πωλεῖν, ἐπίπρασκον οἱ λαφυροπῶλαι· καὶ τῆς μὲν ἐσθῆτος ἦσαν ὠνηταὶ πολλοὶ, τῶν δὲ σωμάτων λευκῶν καὶ ἁπαλῶν παντάπασι διὰ τὰς σκιατραφίας καταγελώντων ὡς ἀχρήστων καὶ μηδενὸς ἀξίων· ἐπιστὰς ὁ Ἀγησίλαος, Ταῦτα μὲν (εἶπεν) ὑπὲρ ὧν μάχεσθε, οὗτοι δὲ οἷς μάχεσθε.

Τρεψάμενος δὲ περὶ Λυδίαν Τισαφέρνην, καὶ πλείστους ἀνελὼν, κατέτρεχε τῆς βασιλέως χώρας. τούτου δὲ χρήματα αὐτῷ προπέμψαντος καὶ ἀξιοῦντος διαλύσασθαι τὸν πόλεμον, ὁ Ἀγησίλαος, τῆς μὲν εἰρήνης ἔφη τὴν πόλιν εἶναι κυρίαν, τοὺς δὲ στρατιώτας πλουτί-

ζῶν ἥδεσθαι μᾶλλον ἢ αὐτὸς πλουτῶν. καλὸν δὲ νομίζειν Ἕλληνας οὐ δῶρα λαμβάνειν ἀπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ λάφυρα κτᾶσθαι.

Μεγαβάτου δὲ τοῦ Σπιθριδάτου παιδός, ὃς ἦν κάλλιστος τὴν μορφήν, προσελθόντος αὐτῷ ὡς ἀσπασομένου καὶ φιλήσοντος διὰ τὸ σφόδρα δοκεῖν ἀγαπᾶσθαι, ἐξέκλινεν· ὡς δ' ἐπαύσατο ἐκεῖνος προσιών, ἐπεζήτησεν αὐτὸν ὁ Ἀγησίλαος. τῶν δὲ φίλων φαμένων ὡς αὐτὸς εἴη αἴτιος, τρέσας τὸ τοῦ καλοῦ φιλήματος ἐλθεῖν, καὶ μὴ ἀποδειλίας ἥξειν ἐκεῖνον, χρόνον οὐκ ὀλίγον πρὸς αὑτῷ γενόμενος ὁ Ἀγησίλαος καὶ διασιωπήσας, Οὐδὲν (ἔφη) δεῖ πείθειν ἐκεῖνον ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ μοι δοκῶ τῶν τοιούτων βούλεσθαι ἐπάνω εἶναι ἢ τὴν πολυανδροτάτην τῶν ἀντιπεταγμένων πόλιν κατακράτος ἑλεῖν. ἄμεινον γὰρ ἑαυτῷ φυλάττειν τὴν ἐλευθερίαν τὸ ἑτέρων ἀφαιρεῖσθαι.

Τὰ δὲ ἄλλα ἀκριβὴς ὢν καὶ νόμιμος ἐν τοῖς φιλικοῖς πράγμασιν, ἐνόμιζε πρόφασιν εἶναι τὸ λίαν δίκαιον πρὸς αὐτούς. φέρεται γοῦν ἐπιστόλιον αὐτοῦ παραιτουμένου τινὰ τῶν φίλων πρὸς Ἰδριέα τὸν Κᾶρα, οὕτω, Νικίας εἰ μὲν οὐκ ἀδικεῖ,

dis militibus quàm ſe ipſo, magis lætari, pulchrúmque putare Græcos non munera ab hoſtibus accipere, ſed ſpolia acquirere.

Megabatem verò Spithridatis filiũ formoſiſſimum, quum ad eum acceſſiſſet ſalutaturus & oſculatur[9], quia vehementer amari videbatur, declinauit Ageſilaus. At quum ille adire deſtitiſſet, ab Ageſilao deſiderabatur: dicentibúſque amicis ipſum in cauſa eſſe qui ſe ab illius tam formoſi oſculo auertiſſet, neque illum præ pudore vẽturum, cõ poſteaquam ſecũ tacitus pauliſper cogitauit, Nihil eſt opus (inquit) illũ perſuadeatis. Nam iſtiuſmodi rebus ſuperior eſſe malo quàm præpotentem hoſtium vrbẽ vi capere. Satius eſt enim libertatem ſibi ipſi conſeruare quàm aliis auferre.

Sed quum aliis in rebus diligens iuſtitiæ cultor eſſet, in amicorum negotiis putabat occaſionẽ iuuãdi eſſe perquã[9] iuſtã. Epiſtoliũ igitur ipſius fertur ad Hidrieũ Carem, quo ex amicis quẽdã ſic petit, Si Nicias nihil iniuſti agit,

dimitte. ſin agit, mihi dimitte:omnino autem dimitte.

Itaque ſe talem in pleriſque Ageſilaus pro amicis præſtabat. Interdum tamen propter vtilitatẽ occaſione potius vtebatur. Quare motis tumultuoſius caſtris, quũ puerum cuius amore tenebatur, infirmum reliquiſſet, ad illum precantem & cum lacrymis ſe reuocantem conuerſus, dixit, Quàm difficile eſt nos & miſereri ſimul & ſapere?

Idem in victu & veſtitu nihil iis qui cum ipſo erant, melius habebat, à ſatietate ac ebrietate penitus abſtinẽs, ſomnóque nõ domino, ſed rebus agẽdis ſeruiente vtẽns. Aduerſus calorem autẽ & frigus ita ſe habebat, vt ſolus eadem veſte quatuor anni temporibus ſemper vteretur, ac in medio caſtrorum tẽtorio erecto, lectum nihilo aliis meliorem haberet. Dictitabat autem principi conuenire, nõ mollitie & deliciis, ſed tolerantia & fortitudine priuatis hominibus præſtare.

Roganti igitur cuidam quid Spar-

ἄφες· εἰ δὲ ἀδικεῖ, ἐμοὶ ἄφες· πάντως δὲ ἄφες.

Ἐν μὲν οὖν τοῖς πλείστοις ὑπὲρ τῶν φίλων τοιοῦτος Ἀγησίλαος. ἔστι δὲ ὅπου πρὸς τὸ συμφέρον ἐχρῆτο τῷ καιρῷ μᾶλλον. ἀναζυγῆς γοῦν ποτε γενομένης θορυβωδεστέρας, ἀσθενοῦντα καταλιπὼν τὸν ἐρώμενον, ἐκείνου δεομένου καὶ ἀνακαλοῦντος μετὰ δακρύων αὐτὸν, ἐπιστραφεὶς εἶπεν, Ὡς χαλεπόν ἐστιν ἐλεεῖν ἅμα καὶ φρονεῖν.

Δίαιταν δὲ τὴν περὶ τὸ σῶμα οὐδὲν ἀμείνονα τῶν συνόντων εἶχε· κόρου μὲν καὶ μέθης τοπαράπαν ἀπεχόμενος, ὕπνῳ δὲ οὐ δεσπότῃ ἀλλ᾽ ἀρχομένῳ ὑπὸ τῶν πράξεων χρώμενος. πρὸς δὲ θάλπος οὕτω καὶ ψύχος εἶχεν, ὥστε μόνος ἀεὶ χρῆσθαι ταῖς ὥραις. ἐν μέσοις δὲ τοῖς στρατιώταις σκηνῶν, οὐδενὸς ἀμείνονα κοίτην εἶχε. διετέλει δὲ λέγων, τὸν ἄρχοντα προσήκειν οὐ μαλακίᾳ καὶ τρυφῇ, καρτερίᾳ δὲ καὶ ἀνδρίᾳ τῶν ἰδιωτῶν περιεῖναι.

Γ. υθοβίου γοῦν πιος τί περιεποίη-

σαν οἱ Λυκούργου νόμοι τῇ Σπάρτῃ, Καταφρονεῖν (ἔφη) τῶν ἡδονῶν.

Πρὸς δὲ τὸν ἐπιθαυμάζοντα τὴν μετριότητα τῆς ἐσθῆτος καὶ τῆς τροφῆς αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων, Ἀντὶ ταύτης (ἔφη) τῆς διαίτης, ὦ ξένε, τὴν ἐλευθερίαν ἀμώμεθα.

Ἄλλου δὲ παρατρεπομένου ἀνίεσθαι, καὶ λέγοντος, διὰ τὸ τῆς τύχης ἄδηλον, μήποτε καιρὸς τούτου γένηται, Ἀλλ' ἐγὼ (εἶπεν) ἐμαυτὸν ἐθίζω· λέγων ὥστ' ἐν μηδεμιᾷ μεταβολῇ μεταβολὴν ζητεῖν.

Καὶ πρεσβύτης δὲ γενόμενος, τῇ αὐτῇ ἀγωγῇ ἐχρῆτο. πρὸς οὖν τὸν πυθόμενον διότι σφοδροῦ χειμῶνος ὄντος, ἀχίτων περιέρχεται εἰς τοῦτο τῆς ἡλικίας ἥκων, Ἵνα (ἔφη) οἱ νέοι μιμῶνται παράδειγμα ἔχοντες τοὺς πρεσβυτάτους καὶ ἄρχοντας.

Θάσιοι δὲ τὴν χώραν αὐτῶν διαπορευομένῳ μετὰ τοῦ στρατεύματος, ἄλφιτα καὶ χῆνας καὶ τραγήματα καὶ μελιπηκτα καὶ ἄλλα παντοδαπὰ βρώματά τε καὶ πόματα πολυτελῆ ἔπεμψαν· μόνα δὲ τὰ ἄλφιτα δεξάμενος, τὰ λοιπὰ ἀπάγειν ἐκέλευσεν ὀπίσω τοὺς κεκομικότας,

tæ contulissent Lycurgi leges, Contemnere(inquit)voluptates.

Ad eum verò qui cum aliorũ Lacedæmoniorũ, tum suæ vestis cibique mediocritatẽ mirabatur, Propter hũc (inquit)frugalẽ ô hospes viuendi modum metimus libertatem.

Idem alio ipsum hortãte vt sibi parcerat ac dicente, Propter incertum fortunæ, nequando mutetur: At ego (inquit)me ipsum sic assuefacio, vt in nulla mutatione quæram mutationem.

Ac eodem vitæ instituto etiam senex factus vtebatur. Quare ad eum à quo interrogatus fuerat cur vehementi hyeme sine tunica illa ætate circũiret, Quò(inquit)iuuenes imitentur, exemplum habentes & senectute confectos & principes.

Thasii verò per suum agrum ipsi cum exercitu iter facienti farinam & anseres & bellaria & liba ex melle confecta & alios omnis generis cibos & vina pretiosa miserunt. Sed farina sola accepta, retrò asportari reliqua ab iis qui illa apportarant, iussit,

vt quæ ne sibi quidem vtilia forent. Precantibus autem illis ac supplicantibus vt omnino illa acciperet, mancipiis distribui iussit. Cæterùm illis causam rogantibus, dixit eos qui probitati ac fortitudini studerent, non decere istiusmodi ganeis & gulæ irritamentis delectari. Quibus enim seruitia capiantur, ea ab ingenuis hominibus esse aliena.

Rursus Thasii quòd ab ipso magnis affecti beneficiis viderentur, quum & templis & deificationibus eum honorassent, & hac de re legatos ad ipsum misissent, posteaquam honores legit quos oratores attulerant, interrogauit an ipsorum patria referendorũ in deos hominum facultatẽ haberet. quibus affirmantibus, Agite (inquit) vos ipsos prius efficite: quod quidem si effeceritis, tunc credam me quoque à vobis deum fieri posse.

Idẽ quũ illæ gẽtes Græcæ quæ sunt ĩ Asia, decreuissent ipsi ĩ clarissimis vrbibus statuas ponere, ad eas scripsit, Mei ne vnaquidẽ sit imago, neq; picta, ne-

ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ὄντα χρήσιμα. λιπαρούντων δὲ καὶ δεομένων πάντως λαβεῖν, ἐκέλευσεν αὐτοῖς τοῖς εἵλωσι διαδοῦναι. πυθομένων δὲ τὴν αἰτίαν, ἔφη, Τοὺς ἀνδραγαθίαν ἀσκοῦντας τὰς τοιαύτας λιχνείας οὐχ ἁρμόζει προσίεσθαι. τὰ γὰρ δελεάζοντα τοὺς ἀνδραποδώδεις, τῶν ἐλευθέρων ἀλλότρια.

Πάλιν δὲ τῶν Θασίων διὰ τὸ δοκεῖν μέγα ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετεῖσθαι, ναοῖς αὐτὸν καὶ ἀποθεώσεσι τιμησάντων, καὶ περὶ τούτου πρεσβείαν ἀποστειλάντων, ἀναγνοὺς τὰς τιμὰς ἃς αὐτῷ προσήνεγκαν οἱ πρέσβεις, ἠρώτησεν εἰ πατρὶς αὐτῶν ἀποθεοῦν ἀνθρώπους δύναται. φαμένων δὲ, Αγετ (ἔφη) ποιήσατε πρῶτοις ἑαυτοὺς· καὶ τοῦτ' ἂν πράξητε, τότε πιστεύσω ὑμῖν ὅτι κἀμὲ δυνήσεσθε θεὸν ποιῆσαι.

Τῶν δὲ ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ἑλληνικῶν ἐθνῶν ψηφισαμένων ἐν ταῖς ἐπιφανεστάταις πόλεσιν εἰκόνας αὐτοῦ ἀνιστᾶν, προσέγραψεν, Ἐμοῦ μηδεμία εἰκὼν ἔστω, μηδὲ γραπτὴ, μη-

δὲ πλαστὴ, μηδὲ κατασκευαστή.

Θεασάμενος δ' ἐπὶ τῆς Ἀσίας οἰκίαν τετραγώνοις ὠροφωμένην δοκοῖς, ἠρώτησε τὸν κεκτημένον εἰ τετράγωνα παρ' αὐτοῖς φύεται ξύλα. φαμένου δ' οὒ, ἀλλὰ στρογγύλα, Τί οὖν; (εἶπεν) εἰ τετράγωνα ἦν, στρογγύλα ἐτελεῖτε;

Ἐρωτηθεὶς δέ ποτε ἄχρι τίνος εἰσὶν οἱ τῆς Λακωνικῆς ὅροι, τὸ δόρυ κραδάνας, εἶπεν, Ἄχρις οὗ τοῦτο φθάνοι.

Ἄλλου δὲ ἐπιζητοῦντος διὰ τί ἀτείχιστος ἡ Σπάρτη, ἐπιδείξας τοὺς πολίτας ἐξωπλισμένους, Ταῦτά ἐστιν (εἶπε) τὰ Λακεδαιμονίων τείχη.

Ἄλλου δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιζητοῦντος, Οὐ λίθοις δεῖ καὶ ξύλοις τετειχίσθαι τὰς πόλεις, (ἔφη) ταῖς δὲ τῶν ἐνοικούντων ἀρεταῖς.

Τοῖς δὲ αὐτοῦ φίλοις παρήγγειλε μὴ χρήμασιν, ἀνδρείᾳ δὲ καὶ ἀρετῇ σπουδάζειν πλουτεῖν.

Ὁπότε δὲ βούλοιτο ἔργον τι ταχέως ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν γενέσθαι, αὐτὸς πρῶτος ἐφήπτετο ἐν ὄψει ἁπάντων. ἐμεγαλωύετο δὲ ἐπὶ τῷ μη-

que ficta neque constructa.

Sed quum in Asia domus contignationem ex quadratis trabibus factam vidisset, dominum ædium interrogauit an apud ipsos quadrata nascerentur ligna. Quo negante, sed rotunda, Quid igitur? inquit: si quadrata essent, rotunda faceretis?

Interrogatus autem olim quousque Laconicæ fines protendantur, cõcussa hasta, Quousq; (inquit) hæc perueniat.

Sed alio deinceps rogante cur Sparta sine muro esset, ostensis ciuibus armatis, Hi sunt (inquit) Lacedæmoniorum muri.

Cæterùm alio idem quærente, Non lapidibus (inquit) & lignis, sed inhabitantium virtutibus vrbes munitas esse oportet.

Amicos verò monebat vt non pecunia, sed fortitudine & virtute ditescere studerent.

Quando autem volebat aliquod opus à militibus citò perfici, prim⁹ ipse in omnium conspectu aggrediebatur. Verùm in eo gloriabatur quòd ne-

mini in labore cederet, quódque sibi ipse magis quàm aliis imperaret.

Quodam autem admirante Laconē claudum ad bellū exeuntē, ac equum quærente, An ignoras (inquit) non fugientibus, sed permanentibus in bello opus esse?

Idem rogatus à quodam quomodo magnam gloriam acquireret, Si mortem (inquit) contempseris.

Quærente autem quodam, Cur Spartiatæ ad tibias pugnant? Vt quando (inquit) ad rhythmum inuadunt, & timidi & fortes hostibus terribiles sint.

Quū verò quidam Persarū regē beatū esse diceret, quia perquàm iuuenis esset, Atqui Priamus (inquit) ne id qui dē ætatis agens infortuniū est passus.

Sed quum magnam Asiæ partem subiugasset, aduersus regem ipsum properare decreuit, quò illum ab otio & à corrumpendis Græcorū populorū principibus deterreret. Sed ab Ephoris reuocatus propter Græcum bellum quo Sparta obsidebatur, ob pecunias à Persa missas, dicens bonum imperato-

δενὸς ἧττον πονεῖν καὶ ἐπὶ τῷ ἄρχειν ἑαυτοῦ, μᾶλλον ἢ ἐπὶ τῷ βασιλεύειν.

Θεωρήσαντος δέ τινος Λάκωνα χωλὸν ἐπὶ πόλεμον ἐξιόντα, καὶ ἵππον ζητοῦντος, Οὐκ αἰσθάνῃ (ἔφη) ὅπου φευγόντων ἀλλὰ μενόντων ὁ πόλεμος χρείαν ἔχει;

Ερωτώμενος δὲ πῶς μεγάλην δόξαν περιεποιήσατο, Θανάτου καταφρονήσας, ἔφη.

Επιζητοῦντος δέ τινος διατί Σπαρτιάται μετ' αὐλῶν ἀγωνίζονται, ἔφη, Ἱν' ὅταν πρὸς ῥυθμὸν βαίνωσιν, οἵ τε δειλοὶ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι φανεροὶ ὦσι.

Μακαρίζοντος δέ τινος τὸν Περσῶν βασιλέα νέον κομιδῇ ὄντα, εἶπεν, Ἀλλ' οὐδὲ Πρίαμος ταύτην ἔχων τὴν ἡλικίαν ἠτύχησε.

Πολλὴν δὲ τῆς Ἀσίας ὑφ' ἑαυτῷ ποιησάμενος, διέγνω χωρεῖν ἐπ' αὐτὸν βασιλέα, ὅπως παύσῃ σχολὴν αὐτὸν ἄγοντα καὶ διαφθείροντα τοὺς τῶν Ἑλλήνων δημαγωγούς. μεταπεμφθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν ἐφόρων ἕνεκα τοῦ τοῦ περιεστηκότος τὴν Σπάρτην Ἑλληνικοῦ πολέμου αἰτίας, διὰ τὰ ὑπὸ Πέρσου διαπεμφθέντα χρήματα, εἰπὼν τὸν ἀγαθὸν ἄρχοι-

τὰ δεῖν ὑπὸ τῶν νόμων ἄρχεσθαι, ἀπέπλευσε τῆς Ἀσίας, πολὺν ἑαυτοῦ πόθον τοῖς ἐνταῦθα Ελλησι καταλιπών.

Τοῦ δὲ Περσικοῦ νομίσματος χάραγμα τοξότην ἔχοντος, ἀναζευγνύων ἔφη, τρισμυρίοις τοξόταις ὑπὸ βασιλέως ἐξελαύνεσθαι τῆς Ἀσίας. τοσούτων γὰρ εἰς Ἀθήνας καὶ Θήβας κομισθέντων διὰ Τιμοκράτους χρυσῶν δαρεικῶν καὶ διαδοθέντων τοῖς δημαγωγοῖς, ἐξεπολεμώθησαν οἱ δῆμοι πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας καὶ ἀντέγραψε τοῖς ἐφόροις ἐπιστολὴν τήνδε, Ἀγησίλαος τοῖς ἐφόροις χαίρειν. Ταὶ πολλαὶ τᾶς Ἀσίας κατεστρεψάμεθα, καὶ τὼς βαρβάρως ἐλάσαμες, καὶ ἐν τᾷ Ἰωνίᾳ ὅπλα ἐποιήσαμες πολλά. ἐπεὶ δὲ κέλεσθέ με κατὰ τὰν προθεσμίαν παραγίνεσθαι, ἕπομαι τᾷ ἐπιστολᾷ· σχεδὸν δ' αὐτὰν καὶ φθάσω. ἄρχω γὰρ οὐκ ἐμαυτῷ ἀρχάν, ἀλλὰ τᾷ πόλει καὶ τοῖς συμμάχοις· καὶ τότε ἄρχων ἄρχει ἀλαθέως κατὰ δίκαν, ὅταν καὶ ἄρχηται ὑπό τε νόμων καὶ ἐφόρων, οἷοι ἂν ἄλλοι ἐν πόλει ἄρχοντες ὦσιν.

Ως δὲ διαβὰς τὸν Ελλήσποντον, ἐβάδιζε διὰ τῆς Θρᾴκης, ἐδεήθη μὲν οὐδενὸς τῶν βαρ-

rem oportere legibus parere, ex Aſia ſoluit, multo ſui deſiderio Græcis Aſiaticis relicto.

Ac quum nummus Perſicus ſagittarii nota ſignatus eſſet, recedens dictitabat ſe triginta millib⁹ ſagittariorũ ab rege ex Aſia pelli. Tot enim daricis aureis Athenas Thebáſque à Timocrate allatis, & populorum principibus diſtributis, populi ipſi ad bellum contra Spartiatas concitati fuerant. Ac ephoris quidem hanc reſcripſit epiſtolam, Ageſilaus ephoris gaudiũ. Multas Aſiæ partes ſubiugauimus, barbaróſque expulimus, ac in Ionia multa arma fecimus. Sed poſteaquam iubetis me ex lege redire, ſequor epiſtolam, ac fortè ipſam vel præueniã. Nam imperium non mihi, ſed ciuitati ac ſociis gero. Ac tunc quidem verè iuſtéque dux imperat, quando & legibus & ephoris paret, vel quicunque in vrbe ſint magiſtratus.

Traiecto igitur Helleſponto, quum per Thraciam iter faceret, barbaro-

rum quidem rogauit neminem, ſed ad ſingulos mittens interrogabat vtrum per amicam an hoſtilem terram tranſiret. Ac alii quidem ipſum amicè & excipiebant & deducebant: cæterùm qui Troades nominantur (quibus & Xerxes, vt fertur, dona dedit) tranſitus mercedem argenti talenta centum & totidem mulieres ab Ageſilao petiere. Sed illos ipſe deludens ac dicens, Eccur non ſtatim veniſtis accepturi? procedebat, & quum inuaſus, ex illis perturbatis multos cecidiſſet, tranſiuit.

Quum verò idem ab rege Macedonum per nuntios quæſiſſet, iſque ſe cõſultaturum dixiſſet, Conſultet igitur (inquit) ſed nos interim procedemus. Admiratus itaque viri audaciam, & veritus, iuſſit vt amicum eſſe alloquendum.

Theſſalorum autem qui hoſtium ſocii erant, deprædatus eſt agrum. Ac Xenoclem quidem & Scythen de amicitia acturos Lariſſam miſit. quibus comprehenſis & aſſeruatis, alii qui-

βαρβάρων· πέμπων δὲ πρὸς ἑκάστους, ἐπυνθάνετο πότερον ὡς φιλίαν ἢ ὡς πολεμίαν διαπορεύηται τὴν χώραν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι φιλικῶς ἐδέχοντο, καὶ παρέπεμπον· οἱ δὲ καλούμενοι Τρωάδεις (οἷς καὶ Ξέρξης, ὡς λέγεται, ἔδωκε δῶρα) τῆς διόδου μισθὸν ᾔτουν τὸν Ἀγησίλαον, ἑκατὸν ἀργυρίου τάλαντα, καὶ γυναῖκας τοσαύτας. ὁ δὲ, κατειρωνευσάμενος αὐτῶν, καὶ φήσας, τί οὖν οὐκ εὐθὺς ἦλθον ληψόμενοι, προσῆγε, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς παρατεταγμένοις, τρεψάμενος καὶ διαφθείρας πολλοὺς διῆλθε.

Τῷ δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλεῖ τὸ αὐτὸ ἐρώτημα προσέπεμψε· φήσαντος δ᾽ ἐκείνου βουλεύσεσθαι, Βουλευέσθω τοίνυν (εἶπεν) ἡμεῖς δὲ πορευσόμεθα. θαυμάσας οὖν τὴν τόλμαν καὶ δείσας, ἐκέλευσεν ὡς φίλον προαίρειν.

Τῶν δὲ Θετταλῶν τοῖς πολεμίοις συμμαχούντων, ἐπόρθησε τὴν χώραν. εἰς δὲ Λάρισσαν ἔπεμψε Ξενοκλέα καὶ Σκύθην περὶ φιλίας. συλληφθέντων δὲ τούτων καὶ παραφυλαττομένων, οἱ μὲν

ἄλλοι βαρέως φέροντες, ᾤοντο δεῖν τὸν Ἀγησίλαον περιστρατοπεδεύσαντα πολιορκεῖν τὴν Λάρισσαν· ὁ δὲ, φήσας οὐκ ἂν θελῆσαι Θεσσαλίαν ὅλην λαβεῖν ἀπολέσας τῶν ἀνδρῶν τὸν ἕτερον, ὑποσπόνδους αὐτοὺς ἀπέλαβε.

Πυθόμενος δὲ μάχην γεγονέναι περὶ Κόρινθον, ἐν Σπαρτιατῶν μὲν παντάπασιν ὀλίγους τεθνάναι, Κορινθίων δὲ καὶ Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων αὐτοῖς παμπόλλους, οὐκ ὤφθη περιχαρὴς, οὐδ' ἐπηρμένος τῇ νίκῃ, ἀλλὰ καὶ πάνυ βαρὺ στενάξας, Φεῦ τῆς Ἑλλάδος· (ἔφη) τοσούτους ὑφ' αὑτῆς ἀπολώλεκεν ὅσοις ἀρκεῖ τοὺς βαρβάρους νικᾶν ἅπαντας.

Φαρσαλίων δὲ προσκειμένων καὶ κακουργούντων αὐτοῦ τὸ στράτευμα πεντακοσίοις ἱππεῦσι, τρεψάμενος αὐτοὺς, τρόπαιον ἔστησεν ὑπὸ τῶν Ναρθακίων· καὶ τὴν νίκην ἐκείνην πάντων ὑπερηγάπησεν, ὅτι συστησάμενος τὸ ἱππικὸν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ, τούτῳ μόνῳ τοὺς μέγιστον ἐφ' ἱππικῇ φρονοῦντας ἐκράτησε.

Διφρίδα δὲ οἴκοθεν ἀπαγγείλαντος αὐτῷ, εὐθὺς ἐκ παρόδου ἐμβαλεῖν εἰς τὴν

dem ægrè ferẽtes censebant Larissam castris cingendam esse ab Agesilao, & obsidendam : sed asserens ipse ne alterius quidem illorum virorum interitu velle totam capere Thessaliam, eos fœderibus percussis accepit.

Audiens autem apud Corinthum fuisse pugnatũ, & Spartiatarũ quidem perquã paucos cecidisse, Corinthiorũ autem & Atheniensiũ aliorúmque illis sociorũ quamplurimos: neq; lætari neque efferri illa victoria visus est, sed perquã graui suspirio emisso, Væ (inquit) Græciæ, quæ tot viros intestino bello perdidit quot ad debellandos omnes barbaros satis fuissent.

Pharsalios autem vrgentes, latrociniisq; ipsius exercitum vexantes, quũ quingentis equitibus in fugam vertisset, trophæũ sub Narthacio erexit. Ac illa quidem victoria præ omnibus lætatus est, ꝙ quũ per se ipse equitatũ instituisset, illo solo eos qui maximè pugna equestri gloriabãtur, superasset.

Quũ verò Diphridas domo veniẽs ipsi nũtiasset vt cõtinuò prætergrediẽs ĩ

Bœotiam impetum faceret, quãquam maiore apparatu id poſtea facturus erat, tamẽ magiſtratibus parens, accerſitis viginti millibus ex illo exercitu qui apud Corinthum erat, Bœotiam ingreſſus eſt, & apud Coroniam cum Thebanis & Atheniẽſibus, ſimul cum Argiuis & Corinthiis congreſſus, vtroſque maxima omniũ pugna quæcunq; illo tempore cõmiſſæ fuerunt, (vt Xenophõ ſcribit) etſi corpore propter vulnerum multitudinẽ malè affectus, ſuperauit. Idem domum reuerſus, nihil nec circa vitam, nec circa mores ob tantos ſucceſſus victoriáſq; mutauit.

Cæterùm videns quoſdam ex alendis equis in aliquo pretio eſſe, animóque efferri & gloriari, Cyniſcæ ſorori perſuaſit vt in curru ſedens in Olympiis certaret, Græcis oſtendere volens iſtiuſmodi res nullius eſſe virtutis, ſed diuitiarum & impenſæ.

Xenophontem verò illum ſapientem multi faciens ac ſecum habens, iuſſit filios accerſere, Spartæque edu-

Βοιωτίαν, καίτοι ἐκ μείζονος παρασκευῆς τοῦτο ποιῆσαι ὕστερον διανοούμενος, οὐκ ἀπειθήσας τοῖς ἄρχουσι, δύο μυριάδας τῶν περὶ Κόρινθον στρατευομένων μεταπεμψάμενος, ἐπέβη τῆς Βοιωτίας· καὶ συμβαλὼν ἐν Κορωνείᾳ Θηβαίοις, Ἀθηναίοις, Ἀργείοις, Κορινθίοις, ἀμφοτέροις ἐνίκησε, καίτοι ὑπὸ πολλῶν τραυμάτων κακῶς τὸ σῶμα διακείμενος, τὴν μεγίστην μάχην (ὥς φησι Ξενοφῶν) τῶν καθ' ἑαυτὸν γενομένων. οὐδὲν δὲ τῶν περὶ τὸν βίον καὶ τὴν δίαιταν, διὰ τὰς τοσαύτας εὐτυχίας καὶ νίκας, ἤλλαξεν οἴκαδ' ἐπανελθών.

Ὁρῶν δὲ ἐνίους τῶν πολιτῶν ἀπὸ ἱπποτροφίας δοκοῦντας εἶναί τινας καὶ μεγαλοφρονοῦντας, ἔπεισε τὴν ἀδελφὴν Κυνίσκαν εἰς ἅρμα καθίσασαν, Ὀλυμπίασιν ἀγωνίσασθαι, βουλόμενος ἐνδείξασθαι τοῖς Ἕλλησιν, ὡς οὐδεμιᾶς ἐστὶν ἀρετῆς, πλούτου δὲ καὶ δαπάνης τὰ τοιαῦτα.

Ξενοφῶντα δὲ τὸν σοφὸν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ σπουδαζόμενον, ἐκέλευε τοὺς παῖδας ἐν Λακεδαίμονι τρέφειν, μεταπεμ-

ψάμθμον, τὸ κάλλιστον τῶν μαθημάτων παιδευθησομθμοις, ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.

Αλλοτε δ' ἐρωτώμθμος διὰ τί μάλιστα παρὰ τοὺς ἄλλους εὐδαιμονοῦσιν οἱ Σπαρτιᾶται, Διότι (εἶπε) παρὰ τοὺς ἄλλους ἀσκοῦσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.

Λυσάνδρου δὲ τελευτήσαντος, εὑρὼν ἑταιρείαν πολλὴν συνεστῶσαν, ἣν ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς Ασίας συνέστησεν ἐπὶ τὸν Αγησίλαον, ὥρμησεν αὐτὸν ἐξελέγχειν οἷος ἦν ζῶν πολίτης· καὶ λόγον ἀναγνοὺς ἐν βιβλίῳ ἀπολελειμμθμον, ὃν ἔγραψε μθμ Κρέων ὁ Αλικαρνασσεὺς, ἔμελλε δὲ λέγειν ἀναλαβὼν ὁ Λύσανδρος ἐν τῷ δήμῳ περὶ πραγμάτων καινῶν καὶ μεταστάσεως τοῦ πολιτεύματος, ἠθέλησεν εἰς μέσον ἐξενεγκεῖν· ἐπεὶ δέ τις τῶν γερόντων τὸν λόγον ἐπελθὼν καὶ φοβηθεὶς τὴν δεινότητα, συνεβούλευσε μὴ τὸν Λύσανδρον ἀνορύττειν, ἐπείσθη καὶ ἡσύχασε.

Τοὺς δὲ ὑπεναντιουμθμοις αὐτῷ, φανερῶς μθμ οὐκ ἐπέραττε· διαπραττόμθμος δ' ἐπιθαι, τινὰς στρατηγοὺς καὶ ἄρχοντας

care, quò diſciplinarũ pulcherrimã docerentur, & imperare & imperiũ ferre.

Idem aliquãdo interrogatus cur maximè omnium felices ſint Spartiatæ, Quia (inquit) maximè aliorum ſe exercent vt imperent & obtemperent.

Lyſandro autem vita functo, quum multorum ſodalitatem conſtitutã inueniſſet, quam ille ex Aſia ſtatim reuerſus contra Ageſilaum inſtituerat, eum redarguere tentauit, ac oſtendere cuiuſmodi ciuis viuẽs fuiſſet. Quúmq; orationem legiſſet in quodam relictã libro quam Creon Halicarnaſſeus ſcripſerat quidẽ, ſed Lyſander memoriæ commendatam ad populum de rebus nouis & de rep. mutãda habiturus eſſet: in publicum illam afferre volebat. verùm ex ſeniorib⁹ quidam quũ eam orationem percurriſſet, veritúſque illius grauitatem conſuluiſſet ne Lyſandrum effoderet ac ſuſcitaret, perſuaſus acquieuit.

Eos verò ꝗ ſibi occultè aduerſarẽtur, apertè quidẽ nõ vexabat, ſed exigẽs vt ſe ſequerẽtur, ex ipſis aliquos & duces

& magiſtratus deſignabat: ſed in magiſtratibus improbi deprehenſi & auari, ne condemnarentur, rurſus auxilio erat: ſicque eos ſibi conciliabat & ad ſeipſum traducebat, vt neminem aduerſarium haberet.

Quidam autẽ quũ eum rogaſſet vt ſuos ad hoſpites Aſianos literas daret, quò ius ſuum conſequeretur, At mei (inquit) hoſpites iuſſa ſpõte ſua, etiãſi nihil ſcribam, faciunt.

Cæterùm quidã illi murũ vrbis bene munitũ & laborioſè admodũ exædificatũ oſtentãs, rogabat an pulcher ſibi videretur: Per Iouẽ (inquit) pulcher, nõ vt viri, ſed vt fœminæ inhabitent.

Quũ autẽ Megarẽſis quidã aduerſus ipſum de ciuitate gloriaretur, Adoleſcẽs (inquit) verba tua multa vi egent.

Quæ verò alios admirãtes videbat, ea ne noſſe quidẽ videbatur. Quodam igitur tẽpore Callippides tragœdiarũ actor nomen & gloriam inter Græcos habens, vt qui ab omnibus celebraretur, primùm quidem illi occurrit & ſalutauit, deinde arroganter ſeſe inter

ἐξ αὐτῶν ἀπεδείκνυε γινομένους ἐν ταῖς ἐξουσίαις πονηροὺς καὶ πλεονέκτας. εἶτα κρινομένοις πάλιν συμβοηθῶν καὶ συναγωνιζόμενος, οἰκείους ἐποιεῖτο καὶ μεθίστη πρὸς ἑαυτὸν, ὥστε μηδένα ἀντίπαλον εἶναι.

Ἐδεήθη τις αὐτοῦ γράψαι πρὸς τοὺς ἐπ᾽ Ἀσίας ξένους ὅπως τύχοι τοῦ δικαίου. Ἀλλ᾽ ἐμοὶ ξένοι (εἶπε) τὰ δίκαια δι᾽ ἑαυτῶν, κἂν ἐγὼ μὴ γράφω, ποιοῦσιν.

Ἐπεδείκνυέ τις αὐτῷ τῆς πόλεως τὸ τεῖχος ὀχυρὸν καὶ καρτερῶς ἄγαν ἐξῳκοδομημένον, καὶ ἠρώτα εἰ καλὸν αὐτῷ φαίνεται· Νὴ Δία (ἔφη) καλὸν, οὐχ ὡς ἀνδράσι δὲ, ἀλλ᾽ ὡς γυναιξὶν ἐνοικεῖν.

Μεγαρέως δέ τινος περὶ τῆς πόλεως πρὸς αὐτὸν μεγαλαυχουμένου, Μειράκιον (ἔφη) οἱ λόγοι σου πολλῆς δυνάμεως δέονται. ἃ δὲ τοὺς ἄλλους ἑώρα θαυμάζοντας, ἐδόκει μηδὲ γινώσκειν.

Καί ποτε Καλλιππίδης ὁ τῶν τραγῳδοποιῶν ὑποκριτὴς ὄνομα καὶ δόξαν ἔχων ἐν τοῖς Ἕλλησι, καὶ σπουδαζόμενος ὑπὸ πάντων, πρῶτον μὲν ἀπήντησεν αὐτῷ καὶ προσεῖπεν, ἔπειτα σοβαρῶς εἰς τοὺς

συμπεριπατοῦντας ἐμβαλὼν ἑαυτὸν, ἐπεδείκνυτο, νομίζων ἐκεῖνον ἄρξαι τινὸς φιλοφρονήσεως. τέλος δὲ εἶπεν, Οὐκ ἐπιγινώσκεις με ὦ βασιλεῦ, οὐδ' ἤκουσας ὅστις εἰμί; ὁ δ' Ἀγησίλαος ἀποβλέψας εἰς αὐτὸν, Ἀλλ' οὐ τύ ἐσσι Καλλιππίδας ὁ δεικηλίκτας; οὕτω δὲ Λακεδαιμόνιοι τοὺς μίμους καλοῦσι.

Τοῦ δὲ μιμουμένου τὴν τῆς ἀηδόνος φωνὴν ἀκοῦσαι παρακαλούμενος, παρῃτήσατο, φήσας, Αὐτᾶς ἄκουκα πολλάκις.

Μενεκράτους δὲ τοῦ ἰατροῦ, ἐπὶ κατατυχὼν ἔν τισιν ἀπεγνωσμέναις θεραπείαις, Ζεὺς ἐπεκλήθη, φορτικῶς ταύτῃ χρωμένου τῇ προσωνυμίᾳ, καὶ δὴ πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ἐπιστεῖλαι τολμήσαντος οὕτω, Μενεκράτης Ζεὺς βασιλεῖ Ἀγησιλάῳ χαίρειν· οὐκ ἀναγνοὺς τὰ λοιπὰ, ἀντέγραψε, Βασιλεὺς Ἀγησίλαος Μενεκράτει ὑγιαίνειν.

Ἐπεὶ δὲ Κόνων καὶ Φαρνάβαζος τῷ βασιλέως ναυτικῷ θαλαττοκρατοῦντες ἐπολιόρκουν τὰ παράλια τῆς Λακωνικῆς, ἐτειχίσθη δὲ τὸ ἄστυ τῶν Ἀθηναίων,

inambulantes coniiciens, se ipsum regi ostentabat, putans forè vt aliqua comitate exciperetur. Sed quum tandem dixisset, Non me agnoscis ô rex, neque audisti qui sim? Agesilaus in ipsum respiciens, At an tu es (inquit) Callippides dicelicta? Sic enim Lacedæmonii histriones vocant.

Idem quum à quodam inuitaretur ad eum audiendum qui lusciniæ vocem imitabatur, recusauit, inquiens, Sæpe illam audiui.

Menecrates verò medic⁹ posteaquã in desperatis quibusdam curationibus fuit fortunatus, Iupiter appellari cœpit. Sed illo cognomento importunius vtens, quum ad Agesilaum quoque sic aliquando epistolam scribere ausus foret, Menecrates Iupiter Agesilao regi felicitatem, reliquis non lectis rescripsit, Rex Agesilaus Menecrati sanitatem.

Quum autem Conon & Pharnabazus mari potiti regia classe maritimas Laconiæ oras obsiderent, ac vrbs Atheniẽsium muro cincta foret,

pecuniis à Pharnabazo datis pacē cum rege Lacedæmonii fecerūt, miserúntque Antalcidam ad Teribazū qui Græcos Asiam incolentes, pro quibus pugnauerat Agesilaus, regi traderēt. Qua ex re euenit vt Agesilaus ipse ignominiæ eius iniquissimè particeps esset. Nam Antalcidas ipsi inimicus erat, ideóque pacem quocūque modo fecit, quòd Agesilaus incrementa ex bello susciperet, ac maximus clarissimúsque euaderet.

Ad eum verò qui dixerat Lacedæmonios Medorū partibus fauere, Imò verò (inquit) Medi Lacedæmoniorum.

Idem aliquando rogatus vtra virtus melior esset, fortitudo an iustitia, nullā fortitudinis vtilitatē esse dixit absente iustitia: nam si omnes iusti forēt, nihil fortitudine opus esse.

Quum autē ii qui Asiam incolunt, ex consuetudine, Persarum regem magnum appellarent, Ecquid ille me maior est (inquit) nisi & iustior sit & continentior?

Ac eos quidem qui Asiam inhabita-

Φαρναβάζου χρήματα δόντος, εἰρήνην ἐποιήσαντο Λακεδαιμόνιοι πρὸς βασιλέα· καὶ πέμπουσι πολίτην Ανταλκίδαν πρὸς Τηρίβαζον τοὺς ἐν τῇ Ασίᾳ Ελληνας, ὑπὲρ ὧν ἐπολέμησεν Αγησίλαος, βασιλεῖ παραδιδόντες. ὅθεν δὴ κάκιστα συνέβη τῆς κακοδοξίας ταύτης Αγησιλάῳ μετασχεῖν. ὁ γὰρ Ανταλκίδας ἐχθρὸς ἦν αὐτῷ, καὶ τὴν εἰρήνην ἐξ ἅπαντος ἔπραττεν, ὡς τοῦ πολέμου τὸν Αγησίλαον αὔξοντος καὶ ποιοῦντος ἐνδοξότατον καὶ μέγιστον.

Ου μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα μηδίζειν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀπεκρίθη, μᾶλλον τοὺς Μήδους λακωνίζειν.

Ερωτηθεὶς δέ ποτε ὁποτέρα βελτίων τῶν ἀρετῶν, ἀνδρεία ἢ δικαιοσύνη, οὐδὲν ὄφελος ἀνδρείας ἔφασκεν εἶναι μὴ παρούσης δικαιοσύνης· εἰ δὲ δίκαιοι πάντες γένοιντο, μηδὲν ἀνδρείας δεηθήσεσθαι.

Εἰθισμένων δὲ τῶν τὴν Ασίαν κατοικούντων τὸν Περσῶν βασιλέα μέγαν προσαγορεύειν, Τί δὲ ἐκεῖνος ἐμοῦ μείζων, εἰ μὴ δικαιότερος καὶ σωφρονέστερος;

Ελεγε δὲ τοὺς τὴν Ασίαν κατοικοῦν-

τας, ἐλευθέροις μὲν κακοῖς, δούλοις δὲ ἀγαθοῖς εἶναι.

Ἐρωτηθεὶς δὲ πῶς ἂν τις μάλιστα παρ' ἀνθρώποις εὐδοκιμοίη, Εἰ λέγοι (εἶπε) τὰ ἄριστα, πράττοι δὲ τὰ κάλλιστα.

Τὸν δὲ στρατηγὸν δεῖν ἔφασκε πρὸς μὲν τοὺς ἐναντίους τόλμαν, πρὸς δὲ τοὺς ὑποτεταγμένους εὔνοιαν ἔχειν.

Ἐπιζητοῦντος δέ τινος τίνα δεῖ μανθάνειν τοὺς παῖδας, Ταῦτ' (εἶπεν) οἷς καὶ ἄνδρες γενόμενοι χρήσονται.

Δικάζοντος δέ τινα δίκην αὐτῷ, καὶ τοῦ μὲν κατηγόρου εὖ εἰρηκότος, τοῦ δὲ ἀπολογουμένου, φαύλως, λέγοντος δὲ πρὸς ἕκαστα, Ἀγησίλαε, δεῖ τὸν βασιλέα τοῖς νόμοις βοηθεῖν, Καὶ τὴν οἰκίαν (ἔφη) εἴ τίς σοι διέσκαπτε καὶ τὸ ἱμάτιον εἰ ἀφῃρεῖτο, προσεδέχου ἂν τὸν οἰκοδόμον ἢ τὸν τὸ ἱμάτιον ὑφαίναντα ἐπικουρήσειν σοι;

Ἐπιστολῆς δὲ αὐτῷ παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως κομισθείσης, τῆς εἰρήνης γενομένης, ἣν ὁ μετὰ Καλλίου τοῦ Λακεδαιμονίου Πέρσης ἤνεγκε περὶ ξενίας καὶ φιλίας,

rent, ingenuos quidem malos, ſeruos autem bonos eſſe dictitabat.

Idem interrogatus quo modo quis maximè apud homines probaretur, Si dicat (inquit) optima, & faciat honeſtiſſima.

Imperatorem verò dicebat oportere & in hoſtes audaciā, & in ſubditos beneuolentiam, & ad occaſiones ſolertiam habere.

Cuidam autem quærenti quænam pueris diſcenda forent, Ea reſpondit quibus & viri ſint vſuri.

Verùm cauſæ cuiuſdam iudex, quū accuſator bene quidem dixiſſet, reus autem malè, quippe qui ad ſingula diceret, Ageſilae oportet regem legibus opitulari, Et domum (inquit) ſiquis tibi euerteret, & veſtimentū ſiquis auferret, expectaréſne vt architectus, aut qui veſtimentum conficit, tibi auxilium ferat?

Idem à rege Perſarum epiſtolā pace iam facta ſibi miſſam, quam vnà cum Callia Lacedæmonio vir Perſa de hoſpitalitate & amicitia attulerat,

haudquaquã accepit,dicens,regi nunciaret, minimè opus esse ad se literas priuatim daret. Nam si & amicus Lacedæmoni & Græciæ beneuolus esse videbitur,se quoque pro viribus ipsi amicum esse futurum: sin autem insidiari deprehendetur,ne si multas quidem acciperem literas, credat me sibi amicum esse futurum.

Filiorum autẽ quũ amantissimus esset,fertur vnà cum paruis pueris domi colludere solitus, in arundinem vt in equum ascendens.Sed à quodam amicorum visus,rogauit ne cui prius id diceret q̃ ipse quoq; puerorũ pater esset.

Cæterùm Thebanos assiduis bellis quum infestaret ac in pugna vulneratus foret, Antalcidã dixisse ferunt,Pulchra disciplinæ præmia à Thebanis accipis,quos nolẽtes ac nesciẽtes quidem pugnare docueris. Tunc enim Thebanos se ipsis bellicosiores aiunt factos propter assiduas Lacedæmoniorum in ipsos expeditiones. Quare Lycurgus quoque ille antiquus, in legib⁹ quæ rhetræ vocantur, prohibuit ad-

ἣν ἔλαβεν, εἰπὼν ἀπαγγεῖλαι βασιλεῖ, ὡς ἰδίᾳ μὲν πρὸς αὐτὸν οὐδὲν δέοι ἐπιστολὰς πέμπειν· ἂν δὲ φίλος τῇ Λακεδαίμονι καὶ τῇ Ἑλλάδι εὔνους ὢν φαίνηται, ὅτι καὶ αὐτὸς φίλος αὐτῷ κατακράτος ἔσοιτο· ἐὰν μέντοι ἐπιβουλεύων ἁλίσκηται, μὴ δὲ ἂν πάνυ πολλὰς δέχωμαι ἐπιστολὰς, πιστευέτω φίλον με ἕξειν.

Φιλοτεκνότατος δὲ ὢν διαφερόντως, λέγεται ὅτι μικροῖς τοῖς παιδίοις, κάλαμον ἐπιβεβηκὼς, ὥσπερ ἵππον, οἴκοι συνέπαιζεν· ὀφθεὶς δὲ ὑπό τινος τῶν φίλων, παρεκάλει μηδενὶ φράζειν πρὶν καὶ αὐτὸς πατὴρ παίδων γένηται.

Συνεχῶς δὲ αὐτοῦ τοῖς Θηβαίοις πολεμοῦντος, καὶ τρωθέντος ἐν τῇ μάχῃ, φασὶ τὸν Ἀνταλκίδαν εἰπεῖν, Καλὰ τὰ διδασκάλια παρὰ Θηβαίων ἀπολαμβάνεις, μὴ βουλομένους αὐτοὺς μηδὲ ἐπισταμένους μάχεσθαι διδάξας. τῷ γὰρ ὄντι Θηβαίους αὐτοὺς ἑαυτῶν πολεμικωτάτους τότε φασὶ γενέσθαι ταῖς πολλαῖς στρατείαις τῶν Λακεδαιμονίων ἐπ' αὐτούς. διὸ καὶ Λυκοῦργος ὁ παλαιὸς ἐν ταῖς καλουμέναις ῥήτραις ἀπεῖπε πολλάκις ἐπὶ τοὺς

αὐτοὺς στρατεύειν, ὅπως πολεμεῖν μὴ μανθάνωσιν.

Ἐπεὶ δ' ἤκουσε δυσχεραίνειν τε τοὺς συμμάχους διὰ τὰς συνεχεῖς στρατείας, ὀλίγοις οὖσι τοῖς Λακεδαιμονίοις πολλοὶ ἀκολουθοῦντες, ἐλέγξαι βουλόμενος αὐτῶν τὸ πλῆθος, ἐκέλευσεν ἅπαντας τοὺς συμμάχους καθίσαι μετ' ἀλλήλων ἀναμεμιγμένους, ἰδίᾳ δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ἑαυτῶν· εἶτα ἐκήρυττε τοὺς κεραμεῖς ἀνίστασθαι πρώτους. ὡς δὲ ἀνέστησαν οὗτοι, δευτέρους ἐκήρυττε τοὺς χαλκεῖς, εἶτα τέκτονας ἐφεξῆς καὶ οἰκοδόμους, καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ἑκάστην. πάντες οὖν ὀλίγου δεῖν ἀνέστησαν οἱ σύμμαχοι, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐδείς. ἀπείρητο γὰρ αὐτοῖς τέχνην ἐργάζεσθαι ἢ μανθάνειν βάναυσον. οὕτω δὴ γελάσας ὁ Ἀγησίλαος, Ὁρᾶτε (εἶπεν) ὦ ἄνδρες ὅσῳ πλείονας ὑμῶν στρατιώτας ἐκπέμπομεν ἡμεῖς;

Ἐν δὲ τῇ περὶ Λεῦκτρα μάχῃ, πολλῶν Λακεδαιμονίων φυγόντων, καὶ τούτων ταῖς ὑπὸ τοῦ νόμου αἰτίαις ὑπευθύνων ὄντων, οἱ ἔφοροι ἔρημον ἀνδρῶν τὴν πόλιν ὁρῶντες δεομένην στρατιωτῶν, ἐβούλοντο τὴν ἀτιμίαν λῦσαι, καὶ τοὺς νόμους τηρεῖν.

uersus eosdem sæpius militare, ne bellandi peritiam discerent.

Posteaquam verò audiuit socios ægrè ferre continuas expeditiones, quia multi paucos Lacedæmonios sequerentur, refellere volens illorū multitudiē, iussit omnes quidē socios sedere sibi inuicem permixtos, Lacedæmonios autē separatim solos. Deinde edixit vt figuli surgerent primi. Qui quū surrexissent, edixit vt secundi surgerēt fabri ærarii, deinde architecti & domorum ædificatores, & singulæ aliæ artes. Ita socii ferè omnes quidem surrexerunt, Lacedæmoniorum autē nemo. Ipsis nanque prohibitum est artem sordidam vel exercere vel discere. Itaque ridens Agesilaus, Videte (inquit) viri quanto plures quàm vos milites nos emittamus?

In Leuctrica verò pugna quum Lacedæmoniorū multi fugissent qui legitimis pœnis erant obnoxii, videntes ephori vrbem viris destitutam, militibus indigere, volebant ignominiam illam soluere, ac leges seruare.

Agesilaum igitur eligunt legum latorem. Is verò in concionem quum prodisset, Legum (inquit) lator aliarũ minimè sim : ac ne iis quidem quæ existunt, adiicerem quicquam vel auferrem vel mutarem . sed non ab re erit, leges quæ nobis sunt, à postero die ius suum retinere.

Epaminondam verò tanto cum fluctu ac tempestate Spartam inuadentẽ, Thebanis & illorũ sociis victoria Leuctrica gloriãtibus, ab vrbe quidem repulit, & quanuis pauci in vrbe forent, retrocedere tamen coegit.

Idem in pugna apud Mantineam gesta, imperauit Lacedæmoniis vt aliis omissis vnum oppugnarẽt Epaminõdam, solos asserens prudentes & fortes victoriæ autores esse. Nam si istum è medio sustulerimus, facillimè alios captiuos fore. siquidẽ & amentes & nullo pretio dignos esse. Id quod etiam euenit. Quum enim victoria ab Epaminonda foret, iámque Lacedæmonii fugerent, illum conuersum ac suos reuocantem quidam ex Lacedæmoniis le-

αἱροῦνται οὖν νομοθέτην τὸν Ἀγησίλαον. ὁ δὲ, προσελθὼν εἰς τὸ δημόσιον, Νομοθέτης μὲν οὐκ ἂν γενοίμην ἑτέρων νόμων (εἶπε) τοῖς γὰρ οὖσιν οὔτ᾽ ἂν προσθείην τι, οὔτ᾽ ἂν ἀφέλοιμι, οὔτε μεταποιήσαιμι. τοὺς δὲ ὄντας ὑμῖν νόμους καλῶς ἔχον ἐστὶ κυρίους ἀπὸ τῆς αὔριον εἶναι.

Τὸν δ᾽ Ἐπαμινώνδαν ἐπελθόντα μετὰ τοσούτου ῥεύματος καὶ κλύδωνος, τῶν Θηβαίων καὶ συμμάχων μεγαλαυχουμένων ἐπὶ τῇ νίκῃ, ὅμως εἶρξε τῆς πόλεως, καὶ ἀναστρέψαι ἐποίησεν, ὀλίγων ὄντων τῶν ἐν τῇ πόλει.

Ἐν δὲ τῇ περὶ Μαντίνειαν μάχῃ παρεκελεύσατο τοῖς Λακεδαιμονίοις, τοὺς ἄλλους ἐάσαντας πάντας Ἐπαμινώνδᾳ μάχεσθαι, μόνους λέγων τοὺς ἔμφρονας ἀνδρείους εἶναι, καὶ μόνους νίκης αἰτίους ὑπάρχειν· εἰ οὖν τοῦτον ἀνέλοιμεν, ῥᾷστα τοὺς ἄλλους ὑποχειρίους ποιήσειν. ἄφρονας γὰρ εἶναι καὶ οὐδενὸς ἀξίους. ὃ καὶ συνέβη. τῆς γὰρ νίκης σὺν Ἐπαμινώνδᾳ οὔσης, καὶ φυγῆς γενομένης, ἐπιστραφέντα αὐτὸν καὶ ἀνακαλούμενον τοὺς ἰδίους, τῶν Λακεδαιμονίων τις καί-

είως ἐπάταξε, καὶ πεσόντος, ἀναστρέψαντες ἀπὸ τῆς φυγῆς οἱ σὺν Ἀγησιλάῳ, ἐφάμιλλον τὴν νίκην ἐποίησαν, παραπολὺ μὲν τῶν Θηβαίων χρόνων, παραπολὺ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ἀμεινόνων φανέντων.

Χρημάτων δὲ δεομένης τῆς Σπάρτης πρὸς πόλεμον καὶ ξενοτροφούσης, ἐπορεύθη ὁ Ἀγησίλαος εἰς Αἴγυπτον μεταπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Αἰγυπτίων ἐπὶ μισθῷ· διὰ δὲ τὸ λιτὸν τῆς ἐσθῆτος, εἰς καταφρόνησιν ἦλθε τοῖς ἐγχωρίοις. (προσεδόκων γὰρ τὸν Σπάρτης βασιλέα, καθάπερ τὸν Περσῶν, κεκοσμημένον ὄψεσθαι διαπρεπῶς τὸ σῶμα, φαύλην ἔχοντες περὶ βασιλέων δόξαν) ἔδειξε γοῦν αὐτοῖς μεταξὺ ὡς τὸ μεγαλεῖον καὶ ἀξιόλογον οἰήσει καὶ ἀνδρείᾳ κτᾶσθαι προσήκει.

Ἐπεὶ δὲ τοὺς παρ' αὐτῷ παραστήσεσθαι μέλλοντας ἑώρα δεδιότας τὸν ἐπιόντα κίνδυνον διὰ τὸ τῶν πολεμίων πλῆθος (εἴκοσι γὰρ ἦσαν μυριάδες) καὶ τὴν τῶν περὶ αὐτὸν ὀλιγότητα, πρὸ τῆς παρατάξεως ἔγνω προθυμήσεσθαι ἀσυνειδήτως τοῖς ἄλλοις· καὶ ἐπὶ τὴν ἀριστερὰν ὑπεστρωμένῃ τῇ χειρὶ νίκην προσέγραψε. λαβὼν δὲ παρὰ τοῦ μάντεως τὸ ἧπαρ, πέθηκε μὲν ἐπὶ τὴν ὑπογεγραμμένην

thaliter percussit. Is verò quũ cecidisset, à fuga conuersi qui cum Agesilao erãt, suam certando victoriam effecerunt, quum Thebanis Lacedæmonii longè fortiores visi fuissent.

Sparta verò pecuniis indigẽte, quippe quæ peregrinos aleret milites, Agesilaus in Ægyptũ profectus est, ab Ægyptio rege mercede conductus. Sed quum propter vestis tenuitatem indigenis contemptui foret (expectabant enim Spartæ regem, vt Persarũ, decenter ac sumptuosè ornatum videre) eóque malè de ipso sentirent, breui declarauit Agesilaus magnificentiam & dignitatem prudentia parari oportere.

Quum autem eos quos instructurus erat impendenti periculo territos videret tum propter hostium multitudinem (ducenta nanque millia erant) tum propter suorum paucitatẽ, decreuit priusquam confligeret, sacrificium facere, ac aliis insciis in sinistræ manus palma victoriã descripsit, acceptúmque ab aruspice iecur inscriptæ manui

imposuit. Id verò tantisper tenēs, dum literarum notæ iecori imprimerentur, se ambiguū esse simulabat. Postea verò commilitonibus iecur ipsum ostendit, asserens deos ex scriptis victoriam demonstrare. Certum igitur id victoriæ signum rati, ad pugnam audacter ineundam sunt confirmati.

Sed hostibus multitudine sua Ægyptiorum castra fossa cingentibus, Nectabióque cui auxilio erat, censente erumpendum ac decertādum esse, Nequaquam impediendi (inquit) sunt hostes nobis pares esse volentes. Ac ita quum adhuc spatii parum ad coniungēdam superesset fossam, in illo quod reliquū erat interuallo acie instructa, cum paribus par congressus, eos in fugam vertit, & paucis militum suorum amissis, magna hostiū edita cæde ingentem pecuniæ vim in patriā misit.

Ex Ægypto autē cum classe rediens quum in morbū incidisset, iis qui secum erant mandauit moriens, ne sibi fictam pictámve aut effigiatam corporis imaginem efficerent. Nam siquid

χεῖρα· κρατῶν δὲ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον, ὑπέφαινε δισταγμὸν καὶ προσποίησιν ἔχειν ἀποροῦντος, μέχρι τῷ ἥπατι συναναληφθέντες ἐτυπώθησαν οἱ τῶν γραμμάτων χαρακτῆρες· ἃ τότε τοῖς συναγωνίζεσθαι μέλλουσιν ἐπεδείκνυε, φάμενος τοὺς θεοὺς διὰ τῶν γεγραμμένων ἐκφαίνειν νίκην. ἀσφαλὲς οὖν τεκμήριον δόξαντες ἔχειν τοῦ κρατῆσαι, ἐθάρρησαν πρὸς τὴν μάχην.

Περιταφρευόντων δὲ τῶν πολεμίων τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ διὰ τὸ πλῆθος, καὶ Νεκταβίου ᾧ συνεμάχει ἀξιοῦντος ἐπεξιέναι καὶ διαμάχεσθαι, οὐκ ἔφη διακωλύειν τοὺς πολεμίους ἴσους αὐτοῖς γενέσθαι βουλομένους. ἔτι δὲ μικρὸν ἀπολιπούσης τῆς τάφρου συνάψαι, κατὰ τοῦτο παρατάξας τὸ διαλεῖπον, καὶ πρὸς ἴσους ἴσοις ἀγωνισάμενος, τροπὴν ἐποιήσατο καὶ πολὺν φόνον τῶν πολεμίων ὀλίγοις τοῖς περὶ αὐτὸν στρατιώταις, καὶ χρήματα πολλὰ τῇ πόλει διεπέμψατο.

Κατὰ δὲ τὸν Αἰγύπτου ἀπόπλουν ἀποθνήσκων, ἐνετείλατο τοῖς περὶ αὐτὸν μήτε πλαστὰν μήτε μιμηλὰν τοῦ σώματος εἰκόνα ποιήσασθαι. Εἰ γὰρ

τι καλὸν ἔργον πεποίηκα, τοῦτό μου μνημεῖον ἔσται· εἰ δὲ μή, οὐδ' οἱ πάντες ἀνδριάντες, βαναύσων οὐδενὸς ἀξίων ἔργα ὄντες.

ΑΓΗΣΙΠ. ΤΟΥ ΚΛ. ΑΠ.

Ἀγησίπολις ὁ Κλεομβρότου, εἰπόντος τινὸς ὅτι Φίλιππος ἐν ὀλίγαις ἡμέραις Ὄλυνθον κατέσκαψε, Μὰ τοὺς θεοὺς (εἶπεν) ἄλλην τοιαύτην ἐν πολλαπλασίονι χρόνῳ οὐκ οἰκοδομήσει.

Ἄλλου δὲ εἰπόντος ὅτι μετὰ τῶν ἀκμαζόντων βασιλέων ὡμήρευσε, καὶ οὐχ οἱ παῖδες οὐδ' αἱ γυναῖκες αὐτῶν, Δικαίως, εἶπεν. αὐτοὺς γὰρ ἡμᾶς καλῶς ἔχον ἐστὶν τὰς αὑτῶν ἁμαρτίας φέρειν.

Βουλομένου δ' αὐτοῦ σκύλακας οἴκοθεν μεταπέμψασθαι, ὥς τις εἶπεν, οὐκ ἔστιν ἐξαγωγὴ παρ' αὐτῶν, Οὐδὲ γὰρ ἀνδρῶν (ἔφη) πρόσθεν, ἀλλὰ νῦν ἐγένετο.

ΑΓΗΣ. ΤΟΥ ΠΑΥΣ. ΑΠ.

Ἀγησίπολις ὁ Παυσανίου, Ἀθηναίων πρὸς αὐτὸν περὶ ὧν εἶχον πρὸς ἀλλήλους ἐγκλημάτων, τὴν τῶν Μεγαρέων πόλιν ἔκκλητον λαμβανόντων, Αἰσχρὸν (ἔφη) ὦ Ἀθηναῖοι τοὺς ἀφηγησαμένους τῶν

præclari operis (inquit) gessi, id mei monumentum erit : sin minus, ne omnes quidem statuæ, vt quæ vilium hominum ac nullo pretio dignorum opera sint.

AGESIP. CLEOMB. AP.

Agesipolis Cleombroti quum quidam dixisset Philippum paucis dieb9 Olynthum euertisse, Per deos(inquit) talem aliam vrbē multo longiori tempore non ædificabit.

Alius item quū dixisset ipsum cum æqualibus regem obsidem fuisse, non autem filios eorum & vxores, Meritò, inquit. Decet enim nos peccata nostra ferre.

Sed quum ipse vellet catulos dono sibi mitti, quidámque dixisset illorum apud se non esse educationem, Ne virorum quidem antea(inquit) fuit quæ tamen nunc est.

AGESIP. PAVS. AP.

Agesipolis Pausaniæ, Atheniensibus de mutuis criminibus ad Megarēsium ciuitatem prouocantibus, Turpe (inquit) est ô Athenienses, eos qui sint

Græcorum duces, minus quàm Megarenſes ius ſcire.

AGID. ARCHID. AP.

Agis Archidami quum olim ephori dixiſſent, Vade iuuenes tecum ducens in huius patriam : dux nāque hic ipſe tibi erit ad arcem occupādam, Et quo (inquit) modo tutum eſt ô ephori, tot iuuenes credere patriæ ſuæ proditori?

Interrogatus autē quæ potiſſimùm diſciplina Spartæ exerceretur, Scire (inquit) & imperare & obtemperare.

Lacedæmonios verò dictitabat interrogare non quot ſunt hoſtes, ſed vbi ſunt.

Verùm apud Mantineam quum dimicare cum hoſtibus quòd plures forent prohiberetur, Neceſſe eſt (inquit) cum multis pugnare, qui multis velit imperare.

Quodam autem interrogante, Quot ſunt Lacedæmonii? Quot (inquit) ſatis ſunt ad malos arcendos.

Quum verò Corinthiorum muros præteriret, ac illos & altos & munitos

Ἑλλήνων ἧσσον εἰδέναι Μεγαρέων τὸ δίκαιον.

ΑΓΙΔ. ΤΟΥ ΑΡΧ. ΑΠ.

Αγις ὁ Ἀρχιδάμου, τῶν ἐφόρων ποτὲ εἰπόντων, Βάδιζε τοὺς ἡβῶντας ἔχων ἐπὶ τὴν τούτου πατρίδα· ἡγήσεται δέ σοι αὐτὸς οὗτος ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, Καὶ πῶς (εἶπε) καλῶς ἔχον ἐστὶν, ὦ ἔφοροι, τοσούτους νέους πιστεύειν τῷ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα προδιδόντι;

Ερωτηθεὶς δὲ τί μάθημα μάλιστα ἐν Σπάρτῃ ἀσκεῖται, Τὸ γινώσκειν (εἶπεν) ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.

Οὐκ ἔφη δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐρωτᾷν πόσοι εἰσὶν οἱ πολέμιοι, ἀλλὰ ποῦ εἰσιν.

Εν δὲ Μαντινείᾳ κωλυόμενος διαμάχεσθαι τοῖς πολεμίοις πλείοσιν οὖσιν, εἶπεν, Ανάγκη πολλοῖς μάχεσθαι τὸν ἄρχειν πολλῶν βουλόμενον.

Πυνθανομένου δέ τινος πόσοι εἰσὶν οἱ Λακεδαιμόνιοι, Οσοι ἱκανοὶ (εἶπε) τοὺς κακοὺς ἀπερύκειν.

Διερχόμενος δὲ τὰ τῶν Κορινθίων τείχη, καὶ θεασάμενος ὑψηλά τε καὶ ὀχυρὰ,

ἐπιπολύ τε παρατείνοντα, Τίνες (εἶπεν) αἱ τὸν τόπον κατοικοῦσι γυναῖκες;

Σοφιστοῦ δέ τινος εἰπόντος, Πάντων λόγος ἐστὶ κράτιστον, Οὐκοῦν (ἔφη) σὺ ἐὰν σιωπᾷς, οὐδενὸς ἄξιος εἶ.

Ὡς δὲ Ἀργεῖοι μετὰ τὴν ἧτταν ἀπλιώτων αὐτῷ πάλιν θρασύτερον, παρατασσομένους ὁρῶν τῶν συμμάχων τοὺς πλείους, Θαῤῥεῖτε (εἶπεν) ὦ ἄνδρες. ὅπου γὰρ ἡμεῖς οἱ νικῶντες ὀῤῥωδοῦμεν, τί δοκεῖτε ποιεῖν τοὺς ὑφ' ἡμῶν νενικημένους;

Πρὸς δὲ τὸν ἐκ τῶν Ἀβδήρων πρεσβευτὴν, ὅτε κατεπαύσατο πολλὰ εἰπὼν, ἐρωτῶντα τί τοῖς πολίταις ἀπαγγείλοι, Ὅτι (ἔφη) ὅσον σὺ χρόνον λέγειν ἔχρῃζες, τοσοῦτον ἐγὼ σιωπῶν ἤκουον.

Ἐπαινούντων δέ τινων Ἠλείους ὅτι δικαιότατοί εἰσι περὶ τὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων, Καὶ τί μέγα (εἶπεν) ἢ θαυμαστὸν ποιοῦσιν, εἰ ἐν ἔτεσι πέντε μιᾷ μόνον ἡμέρᾳ δικαιοσύνῃ χρῶνται;

Πρὸς δὲ τοὺς φάσκοντας ὅτι φθονοῦσι τ-

& in multum ſpatium protēſos videret, Quænā (inquit) ſunt hunc locum habitantes mulieres?

Idem quum rhetor quidam dixiſſet orationem rerum omnium potentiſſimam eſſe, Igitur ſi tu taces (inquit) nullo pretio dignus es.

Argiui autem poſtquam fuerant ſuperati, rurſum audacius multo quum ipſi obuiam eſſent facti, ſocios videns perturbari, Confidite (inquit) ô viri. Nā quando nos victores timemus, quid putatis eos facere qui à nobis victi fuerunt?

Idem Abderitarū legato, qui quum multa loquutus finem dicendi feciſſet ac rogaret quidnam ciuibus ſuis renūtiaret, Te (inquit) mihi tacenti tanto tempore auditum fuiſſe, quantum tu dicendo ſumpſiſti.

Quibuſdam verò Eleos laudantibꝰ quòd in Olympiorū certamine iuſtiſſimi forent, Ecquid magnum (inquit) aut mirandū faciūt, ſi per annos quinque vno dūtaxat die iuſtitia vtuntur?

Quodam autem dicente nonnullos

ex alia domo ipsi inuidere. Igitur & sua (inquit) mala, & ad hæc tum mea tum amicorum bona, illos cruciabũt.

Idem quũ quidam consuleret transitum hostibus fugientibus esse dandum, Et quo (inquit) modo cũ iis qui ob timiditatem fugiunt non pugnantes, cum iis qui ob fortitudinem manent, pugnabimus?

Quodam autẽ de Græcorum libertate sermonem inferente, non ignobilem quidem sed effectu difficilẽ, Tua (inquit) ô hospes verba & virium indigent & pecuniarum.

Quum verò quidam diceret Philippum imperuiam Lacedæmoniis Græciam esse facturũ, Satis (inquit) nobis est in propria terra conuersari.

Legatus autem ex Perintho quum Lacedæmona venisset, longiore vsus est oratione. Sed postquam fine dicendi facto Agin rogauit quid Perinthiis renuntiaturus esset, Quid aliud (inquit) quàm te vix finem dicendi fecisse, me verò tacendi?

Cæterùm solus quum ad Philippũ

νὲς αὐτῷ τῶν ἐκ τῆς ἑτέρας οἰκίας, Οὐκοῦν (ἔφη) τὰ ἴδια αὐτοῖς κακὰ λυπήσει, καὶ πρὸς τούτοις τά τε ἐμὰ καὶ τῶν ἐμῶν φίλων ἀγαθά.

Συμβουλεύοντος δέ τινος ὅτι δεῖ τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων διδόναι δίοδον, Καὶ πῶς (ἔφη) τοῖς διὰ δειλίαν φεύγουσι μὴ μαχόμενοι, τοῖς δι᾽ ἀνδρείαν μένουσι μαχησόμεθα;

Προσφερομένου δέ τινος περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας λόγον ἐκ ἀγεννῆ μὲν, δυσχερῆ δὲ ἐπιτελεσθῆναι, Προσδέονταί σου ὦ ξένε (ἔφη) οἱ λόγοι δυνάμεως καὶ χρημάτων.

Λέγοντος δέ τινος ὅτι Φίλιππος αὐτοῖς ἀνεπίβατον τὴν Ἑλλάδα ποιήσει, Ἱκανὴ ἡμῖν (ἔφη) ὦ ξένε ἡ ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀναστροφή.

Πρεσβευτὴς ἐκ Περίνθου παραγενόμενος εἰς Λακεδαίμονα, ἐμακρηγόρει ὡς δὴ ἐπαύσατο λέγων, καὶ ἠρώτα τὸν Αγιν τί δεῖ τοῖς Περινθίοις ἀπαγγεῖλαι, Τί δ᾽ ἄλλο (ἔφη) ἢ ὅτι σὺ μὲν μόλις ἐπαύσω λέγειν, ἐγὼ δὲ ἐσιώπων;

Πρεσβεύων δὲ μόνος ἧκε πρὸς Φίλιπ-

πού εἰπόντος δ' ἐκείνου, Τί τοῦτο; μόνος ἥκεις, ἔφη, Καὶ γὰρ πρὸς ἕνα.

Φήσαντος δέ τινος τῶν πρεσβυτέρων πρὸς αὐτὸν γηραιὸν ὄντα, ἐπειδὴ τὰ ἀρχαῖα νόμιμα ἐκλυόμενα ἑώρα, ἄλλα δὲ παρεισδυόμενα μοχθηρά, διότι τὰ ἄνω κάτω γίνεται ἐν τῇ Σπάρτῃ, παίζων εἶπε, Κατὰ λόγον οὕτω προβαίνει τὰ πράγματα εἰ τοῦτο γίνεται. καὶ γὰρ ἐγὼ παῖς ὢν ἤκουον παρὰ τοῦ πατρὸς ὅτι τὰ ἄνω κάτω γέγονε παρ' αὐτοῖς. ἔφη δὲ καὶ τὸν πατέρα αὐτῷ παιδὶ ὄντι τοῦτο εἰρηκέναι. ὥστε οὐ χρὴ θαυμάζειν εἰ χείρω τὰ μετὰ ταῦτα τῶν προτέρων, ἀλλ' εἴ που βελτίω καὶ παραπλήσια γένοιτο.

Ἐρωτηθεὶς δὲ πῶς ἄν τις ἐλεύθερος διαμένοι, Θανάτου καταφρονῶν, ἔφη.

ΑΓΙΔ. ΤΟΥ ΝΕΩΤ. ΑΠ.

Ἆγις ὁ νεώτερος, Δημάδου λέγοντος ὅτι τὰ Λακωνικὰ ξίφη διὰ μικρότητα καταπίνουσιν οἱ θαυματοποιοί, Καὶ μὴν (ἔφη) οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν πολεμίων τοῖς ξίφεσιν ἐφικνοῦνται.

Πρὸς δὲ ἄνθρωπον πονηρὸν ἐρωτῶντα πολλάκις τίς ἄριστος εἴη Σπαρτιάτης, Ὁ σοὶ ἀνομοιότατος.

legatus venisset, ac ille dixisset, Quid ita vnus venisti? Nempe ad vnū, inquit.

Idem quum ex senioribus quidam, qui videbat solutis veterib⁹ legitimis, alia quædam flagitiosa induci, ei iam senescenti dixisset, Quare superna Spartæ fiunt inferna? iocans ait, ex ratione sic res procedere si illud fiat. Etenim quum ego puer essem, ex patre audiebam superiora apud ipsos inferiora fuisse. Aiebat autem patrem puero sibi ea dixisse. quare nō esse mirandum si posteriora prioribus sint peiora, sed sicubi meliora & similia.

Interrogatus autem quo modo quis liber permaneat, Si mortem (inquit) contempserit.

AGID. IVN. AP.

Agis iunior dicente Demade enses Láconicos à præstigiatoribus propter breuitatē deuorari, At Lacedæmonii (inquit) huiuscemodi ensibus hostes assequuntur.

Ad improbū verò hominem sæpe interrogātē quis optimus Spartiata foret, Qui tui dissimillimus est, inquit.

AGID. VLTIMI AP.

Agis vltimus rex Lacedæmoniorũ ex insidiis captus, & indicta causa ab ephoris condemnatus, quũ ad laqueũ abduceretur, intuitus quendam ex ministris flentẽ, Desine (inquit) ô homo propter me flere. Nam adeo iniquè & iniustè moriens, potentior iis sum qui me interficiũt. Et quum hæc dixisset, vltrò collum laqueo tradidit.

Idem quum à parentibus rogaretur vt sibi ad iniusti quiddam adiutor esset, aliquandiu contradixit: sed quum instarent, Quamdiu (inquit) apud vos fui, ne vnam quidem iustitiæ cognitionem habui: posteaquam autem me patriæ tradidistis legitimisque ipsius institutis, ac etiam iustitia & probitate erudistis vt potuistis, hæc potius q̃ vos sequi tentabo. Et quoniam vultis me optima facere: optima verò sunt cum homini priuato, tum multo magis principi quæ iusta sunt: faciam quidem quæ vultis, sed quæ dicitis, recusabo.

ΑΓΙΔ. ΤΟΥ ΤΕΛ. ΑΠ.

Ἆγις ὁ τελευταῖος τῶν Λακεδαιμονίων βασιλέων ἐξ ἐνέδρας συλληφθεὶς, καὶ καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν ἐφόρων χωρὶς δίκης, ἀπαγόμενος ἐπὶ τὸν βρόχον, ἰδών τινα τῶν ὑπηρετῶν κλαίοντα, Παῦσαι (εἶπεν) ὦ ἄνθρωπε ἐπ' ἐμοὶ κλαίειν. καὶ γὰρ οὕτω παρανόμως καὶ ἀδίκως ἀπολλύμενος, κρείσσων εἰμὶ τῶν ἀναιρούντων. καὶ ταῦτα εἰπὼν παρέδωκε τῷ βρόχῳ τὸν τράχηλον ἑκουσίως.

Ἀκρότατος, ἐπεὶ οἱ γονεῖς αὐτὸν ἀδικόν τι συμπρᾶξαι αὐτοῖς ἠξίουν, μέχρι τινὸς ἀντέλεγεν· ὡς δὲ ἐνέκειντο, εἶπεν, Ἕως μὲν παρ' ὑμῖν ἦν, οὐκ ἠπιστάμην δικαιοσύνης οὐδεμίαν ἔννοιαν· ἐπεὶ δέ με τῇ πατρίδι παρέδοτε καὶ τοῖς ταύτης νόμοις, ἔτι δὲ δικαιοσύνῃ καὶ καλοκαγαθίᾳ ἐπαιδεύσατε ὡς ἠδύνασθε, τούτοις πειράσομαι ὑμῖν ἕπεσθαι· καὶ ἐπεὶ θέλετε ἄριστα πράττειν, ἄριστα δὲ τὰ δίκαιά ἐστι καὶ ἰδιώτῃ καὶ πολὺ μᾶλλον ἄρχοντι, πράξω ἃ θέλετε· ἃ δὲ λέγετε, παραιτήσομαι.

ΑΛΚ. ΤΟΥ ΤΗΛ. ΑΠ.

Αλκαμένης ὁ Τηλέκρου, πυθομένου τινὸς πῶς ἂν τις ἄριστα βασιλείαν διατηροίη, Εἰ περὶ πλείονος (ἔφη) τὸ κέρδος μὴ ποιοῖτο.

Ετέρου δὲ ἐπιζητοῦντος διὰ τί παρὰ Μεσηνίων δῶρα οὐκ ἐδέξατο, Ὅτι λαβόντος μου (ἔφη) πρὸς τοὺς νόμους εἰρήνην ἄγειν ἀδύνατον.

Λέγοντος δέ τινος ὅτι συνεσταλμένος ζῇ ἱκανὴν οὐσίαν κεκτημένος, Καλὸν γὰρ (ἔφη) πολλὰ κεκτημένον ζῆν κατὰ λογισμὸν καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ ΑΠ.

Αλεξανδρίδας ὁ Λέοντος πρὸς τὸν δυσφοροῦντα διὰ τὴν ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ γινομένην φυγὴν, Ω λῷστε (ἔφη) μὴ τὴν πόλιν φεύγειν ὀῤῥώδει, ἀλλὰ τὴν δικαιοσύνην.

Τῷ δὲ τοῖς ἐφόροις τὰ δέοντα μὴ λέγοντι, πλείω δὲ τῶν ἱκανῶν, Ω ξένε (ἔφη) οὐκ ἐν δέοντι τῷ δέοντι χρῇ.

Πυνθανομένου δέ τινος διὰ τί τοῖς εἵλωσι τοὺς ἀγροὺς ἐγχειρίζουσι, καὶ οὐκ αὐτοὶ ἐπιμελοῦνται, Οτι (ἔ-

ALCAMEN. TEL. AP.

Alcamenes Telecri quodam rogante quo modo regnum quis optimè seruaret, Si lucrum (inquit) non multi fecerit.

Altero autem quærente cur à Meseniis munera non accepisset, Quia si accepissem, (inquit) cum legibus pacem agere nequirem.

Sed quodam dicente ipsum parcè viuere amplas satis diuitias possidentem, Nempe illũ qui multa possideat, (inquit) non ex libidine, sed ex ratione viuere decet.

ANAX. LEONT. AP.

Anaxandridas Leontis ad eum qui ægrè ferebat quòd exularet, O bone (inquit) ne vrbem relinquens horreas, sed iustitiam.

Dicenti verò cuidam Ephoris opportuna quidem, sed pluribus quàm par erat, O hospes (inquit) non opportunè vteris opportuno.

Quodam autem percontãte cur agros Hilotibus & mancipiis colendos traderent, ac non ipsi colerent, Quia

illos (inquit) non vt ipſos coleremus, ſed vt nos, comparauimus.

Quum autem quidam alius diceret gloriam nocere, atque felicē eum eſſe qui ab illa ſit alienus, Igitur qui iniuſta perpetrāt, (inquit) ex oratione tua eſſent felices. Nam quomodo ſacrilegus iniuſtúſve gloriam curet?

Alio autem interrogāte, Cur in bellis Spartiatæ audacter periculis ſe exponunt? Quia (inquit) de vita vereri, non, vt alii, timere ſtudemus.

Idem alio quodā percontante quare capitales cauſas pluribus diebus ſeniores audiunt, & ſiquis eſt liberatus, nihilomin⁹ eſt reus, Pluribus (inquit) diebus iudicant, quia de morte qui errauerint, ii conſilium mutare nō poſſunt. Legibus autem obnoxium eſſe oportet, quia ſecundum hanc legem licet etiam melius conſultare.

ANAX. EVRYC. AP.

Anaxander Eurycratis, quodam rogante cur Lacedæmonii pecunias in publicum non congregent, Ne qui

φη) οὐ τούτων ἐπιμελούμενοι, ἀλλ' ἑαυτῶν, αὐτοὺς ἐκτησάμεθα.

Ἑτέρου δέ τινος λέγοντος ὅτι βλάπτουσιν αἱ δόξαι, καὶ ὅτι τούτων ὁ ἀπαλλαγεὶς εὐδαιμόνησεν, Οὐκοῦν οἱ τὰ ἄδικα (ἔφη) ποιοῦντες, κατὰ τὸν σὸν λόγον εὐδαίμονες ἂν εἶεν. πῶς γὰρ ἄν τις ἱεροσυλῶν ἢ ἀδικῶν δόξης ἐπιμελοῖτο;

Ἄλλου δὲ ἐρωτῶντος διὰ τί ἐν τοῖς πολέμοις Σπαρτιᾶται θαῤῥαλέως κινδυνεύουσιν, Ὅτι (ἔφη) δεῖσθαι περὶ βίου μελετῶμεν, οὐχ ὥσπερ οἱ ἄλλοι φοβεῖσθαι.

Ἐρωτῶντος δέ τινος αὐτὸν διὰ τί τὰς περὶ τοῦ θανάτου δίκας πλείοσιν ἡμέραις οἱ γέροντες κρίνουσιν, κἂν ἀποφύγῃ τις, ὅτι οὐδὲν ἧττον ἐστὶν ὑπόδικος, Πολλαῖς μὲν (ἔφη) ἡμέραις κρίνουσιν, ὅτι περὶ θανάτου τοῖς διαμαρτάνουσιν οὐκ ἔστι μεταβουλεύσασθαι· νόμῳ δ' ὑπόδικον δεήσει εἶναι, ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν νόμον ἂν εἴη καὶ τὸ κρείττονα βουλεύσασθαι.

ΑΝΑΞΑΝ. ΤΟΥ ΕΥΡ. ΑΠ.

Ἀνάξανδρος ὁ Εὐρυκράτιος, πυνθανομένου τινὸς διὰ τί χρήματα οὐ συνάγουσιν εἰς τὸ δημόσιον, Ὅπως (ἔφη) μὴ

οἱ φύλακες αὐτῶν γινόμενοι διαφθείρονται.

ΑΝΑΞΙΛΟΥ ΑΠ.

Αναξίλας πρὸς τὸν θαυμάζοντα διὰ τί οἱ ἔφοροι τοῖς βασιλεῦσιν οὐχ ὑπεξανίστανται, καὶ ταῦτα ὑπὸ τῶν βασιλέων καθιστάμενοι, Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν (ἔφη) δι' ἣν καὶ ἐφορεύουσιν.

ΑΝΔΡΟΚΛ. ΑΠ.

Ανδροκλίδας ὁ Λάκων πηρωθεὶς τὸ σκέλος, κατέταξεν αὐτὸν εἰς τοὺς πολεμιστάς. ὡς δὲ ἵσταντό τινες διακωλύοντες, ὅτι ἐπεπήρωτο, Αλλ' οὐ φεύγοντα (εἶπε) μένοντα δὲ δεῖ τοῖς ἀντιτεταγμένοις μάχεσθαι.

ΑΝΤΑΛΚ. ΑΠ.

Ανταλκίδας ἐν Σαμοθράκῃ μυούμενος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἱερέως τί δεινότερον δέδρακεν ἐν τῷ βίῳ, Εἴ τι μοι πέπρακται τοιοῦτον, εἴσονται (εἶπεν) αὐτοὶ οἱ θεοί.

Πρὸς δὲ τὸν ἀμαθῆς καλοῦντα τοὺς Λακεδαιμονίους Αθηναῖον, Μόνοι γοῦν (εἶπεν) ἡμεῖς οὐδὲν μεμαθήκαμεν παρ' ὑμῶν κακόν.

custodes illarum sint (inquit) corrumpantur.

ANAXILÆ AP.

Anaxilas ad eum qui mirabatur cur Ephori non assurgant regibus, præsertim à regibus ipsi constituti, Eadem (inquit) causa qua Ephori sunt.

ANDROCL. LAC. AP.

Androclidas Lacon crure mutilatus inter bellatores seipsum locauit. Sed quum quidam ipsum prohiberent, quia mutilatus erat, Atqui nō fugiētē, (inquit) sed manentem oportet cum hostibus ex opposito instructis pugnare.

ANTALCIDÆ AP.

Antalcidas quum in Samothracia initiaretur, à sacerdote rogatus quid grauissimum in vita perpetrasset, Si quid mihi (inquit) tale perpetratū est, dii ipsi sciunt.

Aduersus Atheniensem verò quendam Lacedæmonios indoctos appellātem, Nos nimirum (inquit) soli nihil mali à vobis didicimus.

Sed quum alius Atheniensis aduersus eum dixisset, Nos quidem à Cephisso persæpe vos fugauimus, At nos (inquit) ab Eurota vos nunquam.

Interrogatus autem quomodo quis maximè hominibus placere posset, Si cum ipsis (inquit) quamsuauissimè cõuersetur ac vtilissima afferat.

Idem quũ declamator quidam Herculis laudationem lecturus esset, Quis enim (inquit) illum vituperat?

In Agesilaum verò à Thebanis in pugna vulneratũ, Mercedem (inquit) à Thebanis recipis, quos neque volentes neque scientes pugnare docuisti. Videbantur enim Thebani assiduis Agesilai contra ipsos expeditionibus pugnaces effecti.

Spartæ verò muros esse iuuenes dictitabat, fines autem, hastarũ cuspides.

Sed ad eum qui quærebat cur breuibus Spartiatæ pugionibus in bello vterentur, Quia cum hostibus (inquit) cominus dimicamus.

ANTIOCHI AP.

Antiochus quũ esset ephorus, post-

Ἑτέρου δ' Ἀθηναίου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, Ἀλλὰ μὴν ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ Κηφισοῦ πολλάκις ὑμᾶς ἐδιώξαμεν, Ἡμεῖς δὲ (ἔφη) οὐδέποτε ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ Εὐρώτα.

Ἄλλου δ' ἐρωτήσαντος πῶς ἄν τις μάλιστα ἀρέσκοι τοῖς ἀνθρώποις, Εἰ ἥδιστα μὲν (ἔφη) αὐτοῖς διαλέγοιτο, ὠφελιμώτατα δὲ προσφέροιτο.

Σοφιστοῦ δέ τινος μέλλοντος ἀναγινώσκειν ἐγκώμιον Ἡρακλέους, Τίς γὰρ αὐτὸν (ἔφη) ψέγει;

Πρὸς Ἀγησίλαον πληγέντα ἐν μάχῃ ὑπὸ Θηβαίων, Ἀπέχεις (εἶπε) τὰ διδασκάλια, μὴ βουλομένοις αὐτοῖς μηδ' ἐπισταμένοις μάχεσθαι διδάξας. ἐδόκουν γὰρ τοῖς συνεχέσιν ἐπ' αὐτοὺς τοῦ Ἀγησιλάου στρατείαις μάχιμοι γεγονέναι.

Ἔλεγε δὲ οὗτος τείχη εἶναι τῆς Σπάρτης, τοὺς νέους· ὅρια δὲ, τὰς ἐπιδορατίδας.

Πρὸς δὲ τὸν ἐπιζητοῦντα ὅτι ἐγχειριδίοις βραχέσι κατὰ πόλεμον χρῶνται Λακεδαιμόνιοι, Διότι (εἶπε) πλησίον τοῖς πολεμίοις μαχόμεθα.

ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΑΠ.

Ἐφορεύων Ἀντίοχος, ὡς ἤκουσεν ὅτι

Μεσηνίοις Φίλιππος τὴν χώραν ἔδωκεν, ἠρώτησεν εἰ καὶ δύναμιν αὐτοῖς παρέσχετο, ὥστε μαχομένοις περὶ τῆς χώρας κρατεῖν.

ΑΡΙΓ. ΑΠΟΦΘ.

Ἀρειγεύς, ἐπαινούντων τινῶν οὐκ ἰδίας ἀλλά τινας τῶν ἀλλοτρίων γυναικῶν, Μὰ τοὺς θεοὺς (εἶπε) περὶ τῶν καλῶν κἀγαθῶν γυναικῶν οὐδένα δεῖ λόγον εἰκῆ λέγεσθαι, ἀγνοεῖσθαι δ' αὐτὰς τὸ παράπαν ὁποῖαι τυγχάνουσι, πλὴν μόνοις τοῖς συμβιοῦσι.

Διὰ Σελινοῦντος δέ ποτε τῆς Σικελίας πορευόμενος, ἰδὼν ἐπὶ μνήματος ἐλεγεῖον ἐπιγεγραμμένον, (ος Ἄρης

Σβεννύντας ποτὲ τοὺς δὲ τυραννίδα χάλκε

Εἷλε· Σελινοῦντος δ' ἀμφὶ πύλαις ἔθανον.

Δικαίως (ἔφη) ἀπεθάνετε τυραννίδα καιομένην ἀποσβεννύναι ἐπιχειρήσαντες. τοὐναντίον γὰρ ἔδει ὅλην αὐτὴν ἀφεῖναι κατακαῆναι.

ΑΡΙΣΤΩΝΟΣ ΑΠ.

Ἀρίστων, ἐπαινοῦντός τινος τὴν τοῦ Κλεομένους χρείαν, ὅτι ἐρωτηθεὶς τί δεῖ τὸν ἀγαθὸν βασιλέα ποιεῖν, εἶπε,

quam audiuit Philippum Meſeniis agrum dediſſe, interrogauit an etiam vim illis tribuiſſet qua de agro certantes fierent ſuperiores.

ARIGEI AP.

Arigeus, quibuſdam laudãtibus nõ ſuas ſed quaſdam ex vxoribus alienis, Per deos (inquit) de vxoribus aliorum nihil temerè dicendum eſt. Ipſas enim prorſus ignorari decet quales ſint, præterquam ab iis quibuſcum viuunt.

Idem per Siciliæ Selinuntem iter olim faciens, quum in ſepulchro quodam vidiſſet elegiacum hoc inſcriptum,

Hiſce Selinũtos ſub portis quãdo tyrãnis
Stinguitur, euenit marte fero cadere:

Iure periſtis (inquit) qui ardentem tyrannidem extinguere conati eſtis. Contrà nanque permittendum fuerat totam concremari.

ARISTONIS AP.

Ariſton, laudante quodam Cleomenis reſpõſum quòd interrogatus quid bonũ regem facere oporteat, dixerit,

Amicis quidem benefacere, inimicis autem malè, Et quanto (inquit) melius est ô bone, amicis quidem benefacere, inimicos verò sibi conciliare? Id quidem responsum etsi omnium confessione Socratis est in primis, ad Aristonem tamen etiam refertur.

Quodam autem percontante quot sint numero Spartiatæ, Quot (inquit) satis sunt ad hostes arcendos.

Sed quum quidam Atheniensium funebrem eorum laudationẽ qui fuerant à Lacedæmoniis interfecti, legeret, Quales igitur nostros (ait) esse censes qui istos deuicerunt?

ARCHIDAM. AP.

Archidamidas aduersus eum qui Charilam laudaret quòd in omnes similiter mitis foret, Ecquo (inquit) modo iustè quis laudetur, si in improbos quoque sit mitis?

Accusante autẽ quodam Hecatæũ rhetorem, quòd admissus ad ipsorum cõuiuium nihil dixerat, Ignorare mihi videris (inquit) eũ qui dicẽdi perit[9] sit, dicendi quoq; tempus cognoscere,

τοὺς μὲν φίλους εὐεργετεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς ποιεῖν. Καὶ πόσῳ κρεῖσσον (ἔφη) ὦ λῷστε τοὺς μὲν φίλους εὐεργετεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς φίλους ποιεῖν; αὕτη Σωκράτους ὁμολογουμένη πρὸς πάντων χρεία οὖσα, καὶ εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται.

Πυνθανομένου δέ τινος πόσοι Σπαρτιᾶται τὸ πλῆθος, Ὅσοι ἱκανοὶ (εἶπε) τοὺς ἐχθροὺς ἀπερύκειν.

Τῶν Ἀθηναίων δέ τινος ἔπαινον ἐπιτάφιον ἀναγινώσκοντος τῶν πεσόντων ὑπὸ Λακεδαιμονίων, Ποδαποὺς οὖν (ἔφη) εἶναι νομίζεις τοὺς ἡμετέρους νικήσαντας τούτους;

ΑΡΧΙΔ. ΑΠΟΦΘ.

Ἀρχιδαμίδας πρὸς τὸν ἐπαινοῦντα Χαρίλαν ὅτι πρὸς ἅπαντας ὁμοίως πρᾶος ἦν, Καὶ πῶς τις (ἔφη) δικαίως ἂν ἐπαινοῖτο, εἰ καὶ πρὸς τοὺς πονηροὺς πρᾶος εἴη;

Μεμφομένου δέ τινος Ἑκαταῖον τὸν σοφιστὴν ὅτι παραληφθεὶς εἰς τὸ συσσίτιον αὐτῶν, οὐδὲν ἔλεγεν, Ἀγνοεῖν μοι δοκεῖς (εἶπεν) ὅτι ὁ εἰδὼς λόγον, καὶ τὸν τοῦ λέγειν καιρὸν οἶδεν.

ΑΡΧΙΔ. ΤΟΥ ΖΕΥΞΙΔ.
ἀποφθέγματα.

Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, πυθομένου τινὸς αὐτὸν τίνες προεστήκασι τῆς Σπάρτης, Οἱ νόμοι καὶ τὰ ἀρχεῖα (ἔφη) κατὰ τοὺς νόμους.

Πρὸς δὲ τὸν ἐπαινοῦντα κιθαρῳδὸν καὶ θαυμάζοντα τὴν δύναμιν αὐτοῦ, Ὦ λῷστε (ἔφη) ποῖον γέρας παρὰ σοῦ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἔσται ὅταν κιθαρῳδὸν οὕτως ἐπαινῇς;

Ἐπεὶ δέ τις αὐτῷ συνιστὰς ψάλτην, εἶπεν, Οὗτος ἀγαθὸς ψάλτης ἐστὶν, Παρ' ἡμῖν δέ γε ἀγαθὸς ζωμοποιός. ὡς οὐδὲν διαφέρον ἢ δι' ὀργάνων φωνὴ ἡδονὴν ἐμποιεῖν, τῆς δι' ὄψων καὶ ζωμοῦ σκευασίας.

Ὑπισχνουμένου δέ τινος αὐτῷ τὸν οἶνον ἡδὺν, Πρὸς τί; ἔφη. καὶ γὰρ δαπανηθήσεται πλείων, καὶ ποιήσει τὰ ἀνδρεῖα ἀχρηστότερα.

Στρατοπεδεύων δὲ περὶ Κόρινθον, εἶδεν ἐκ τοῦ περὶ τὸ τεῖχος τόπου λαγῳοὺς ἀνασταίντας· εἶπεν οὖν πρὸς τοὺς συ-

ARCHID. ZEVXID. apophthegmata.

Archidamus Zeuxidami quum à quodam interrogaretur quænam Spartæ anteponantur, Leges (inquit) & secundum leges magiſtratus.

Ad eum verò qui citharœdum laudabat, & eius facultatẽ admirabatur, O bone (inquit) quod præmium abs te probis uiris ſtatuetur, quando citharœdum tantopere laudas?

Idem, quodam cantorem commendante, ac dicente, Hic bonus eſt cantor: At apud nos (inquit) hic bonus eſt coquus. tanquam nihil intereſſet ſiue per vocis inſtrumenta, ſiue per opſoniorum & iuris condituram voluptas efficiatur.

Quodam autem ipſi pollicente vinum ſuaue, Ad quid? ait. Nam & plus abſumetur, & quæ ad vtilitatem ſpectant, inutiliora efficientur.

Sed Corinthiorũ vrbẽ cum exercitu aliquãdo aggreſſus, quũ lepus ex loco muris vicino excitat⁹ eſſet, ad milite

inquit, Faciles captu nostri sunt hostes.

Duo autē quidā quum ipsum arbitrum sumpsissent, ductos illos in Chalciœcæ lucum iurare coegit se iis quæ forent iudicata, staturos. Et quum illi iurassent, Idcirco (inquit) ne prius ex hoc loco recedatis quàm quæ inuicē vobis controuersiæ sunt, dissolueritis.

Filiabus verò suis quum Dionysius Siciliæ tyrannus pretiosa misisset vestimenta, non accepit, dicens, Vereor ne puellæ istis indutæ mihi turpes videantur.

Filium autem quum vidisset cum Atheniensibus præcipitanter pugnantem, Vel adde viribus (inquit) velm agnanimitati detrahe.

ARCHID. AGES. AP.

Archidamus Agesilai quum à Philippo post pugnam Chæronensem asperiorem accepisset epistolam, rescripsit, Si vmbram tuam metitus fueris, nequaquam inuenies ipsam maiorem factam quàm esset antequam vicisses.

στρατιώτας, Εὐάλωτοι ἡμῖν οἱ πολέμιοί εἰσι.

Δύο δέ τινων διαιτητὴν αὐτὸν λαβόντων, ἀγαγὼν εἰς τὸ τῆς χαλκιοίκου τέμενος, ἐξώρκισεν ἐμμεῖναι τοῖς κριθεῖσιν αὐτοῖς. ὀμοσάντων δὲ ἐκείνων, Κρίνω τοίνυν (ἔφη) μὴ πρότερον ἀπελθεῖν ὑμᾶς ἐκ τοῦ τεμένους πρὶν ἂν τὰ πρὸς ἀλλήλους διαλύσησθε.

Ταῖς δὲ θυγατράσιν αὐτοῦ ἱματισμὸν πολυτελῆ Διονυσίου τοῦ τυράννου Σικελίας πέμψαντος, οὐκ ἐδέξατο, εἰπών, Φοβοῦμαι μὴ περιθέμεναι αἱ κόραι φανῶσί μοι αἰσχραί.

Θεασάμενος δὲ τὸν υἱὸν προπετῶς μαχόμενον Ἀθηναίοις, Ἢ τῇ δυνάμει πρόσθες, (ἔφη) ἢ τοῦ φρονήματος ὕφες.

ΑΡΧΙΔ. ΤΟΥ ΑΓΗΣ. ΑΓ.

Ἀρχίδαμος Ἀγησιλάου Φιλίππου μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην σκληροτέραν αὐτῷ ἐπιστολὴν γράψαντος, ἀντέγραψεν, Εἰ μετρήσαις τὴν σεαυτοῦ σκιάν, οὐκ ἂν εὕροις αὐτὴν μείζονα γεγενημένην ἢ πρὶν νικᾶν.

Ἐρωτηθεὶς δὲ πόσης χώρας κρατοῦσι Σπαρτιᾶται, Ὅσης ἂν (ἔφη) τῷ δόρατι ἐφίκωνται.

Περιάνδρου τοῦ ἰατροῦ ἀξιολόγου κατὰ τέχνην ὄντος, καὶ ἐπαινουμένου δὲ τὰ μάλιστα, φαῦλα δὲ ποιήματα γράφοντος, Τί δή ποτε ὦ Περίανδρε (εἶπεν) ἀντὶ χαρίεντος ἰατροῦ κακὸς ποιητὴς καλεῖσθαι ἐπιθυμεῖς;

Ἐν δὲ τῷ πρὸς Φίλιππον πολέμῳ συμβουλευόντων τινῶν ὅτι πόρρω τῆς οἰκείας τὴν μάχην συνάπτειν δεῖ, Ἀλλ' οὐ τοῦτο (ἔφη) ὁρᾷν δεῖ, ἀλλ' εἰ εὖ μαχούμενοι κρείσσονες τῶν πολεμίων ἐσόμεθα.

Πρὸς δὲ τοὺς ἐπαινοῦντας αὐτὸν ὅτε τῇ πρὸς τοὺς Ἀρκάδας μάχῃ ἐνίκησε, Βέλτιον ἂν ἦν εἰ τῇ φρονήσει (ἔφη) αὐτοὺς ἐνικῶμεν μᾶλλον ἢ τῇ ἰσχύϊ.

Ὅτε δὲ εἰς Ἀρκαδίαν ἐνέβαλε, πυθόμενος βοηθεῖν αὐτοῖς Ἠλείους, ἀπέστειλεν αὐτοῖς, Ἀρχίδαμος Ἠλείοις· καλὸν ἡσυχία.

Τῶν δὲ συμμάχων ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ ἐπιζητούντων πόσα χρήματα ἀρκέσει, καὶ ἀξιούντων ὁρίσαι τοὺς φόρους, Ὁ πόλεμος (ἔφη) οὐ τεταγμένα ζητεῖ.

Rogatus autem quãtam regionem obtinerent Spartiatæ, Quãtam (inquit) hasta assequuntur.

Quum verò Periander medicinæ arte clarus maximè quidem laudaretur, sed mala poemata scriberet, Quidnam (inquit) ô Periander pro gratioso medico malus poeta vocitari affectas?

Idem in bello contra Philippum quibusdam consulentibus procul à domo esse pugnandum, At hoc (inquit) non est videndum, sed an pugnantes hostibus superiores futuri simus.

Ad eos verò qui ipsũ laudabãt quòd Arcadas pugna superasset, Melius (inquit) fuisset si prudentia illos potius quàm viribus vicissemus.

Sed quando inuasit Arcadiam, audiens Eleos Arcadibus ipsis opitulari, hanc ad illos epistolam dedit, Archidamus Eleis. Quies, bonum.

Sociis verò in bello Pelopõnesiaco quærentibus quot pecuniæ satis forẽt, rogantibúsque vt tributa determinaret, Bellum (inquit) statuta nõ quærit.

Catapultæ autem iaculum quũ vidiſſet tunc primùm ex Sicilia aduectũ, Hercules, exclamauit, viri perit virtus.

Idem quum Græci nollent ipſi obedire, ac fœdera quæ cum Antigono & Cratero Macedonibus icta fuerant ſol uere & liberi eſſe, tanquã Lacedæmonii moleſtiores futuri eſſent quàm Ma cedones, Ouis (inquit) ſemper quidem eandem emittit vocẽ, ſed homo multas & varias, quouſque id quod viſum eſt perficiat.

ASTYCRATIDÆ AP.

Aſtycratidas, poſteaquã Agis apud Megapolin victus fuit in pugna contra Antigonum, quum ei quidam dixiſſet, Quid nũc facietis ô Lacedæmonii? an Macedonib⁹ ſeruietis? Ecquid? (ait) poſſétne Antigonus pro Spartanis pugnantes ne moriamur prohibere?

BIANTIS AP.

Bias inſidiis ab Iphicrate Athenienſium imperatore circumuentus, militibus interrogãtibus quidnam eſſet faciendum, Quid aliud (inquit) quàm vt

Καταπελτικὸν δὲ βέλος ἰδὼν τότε πρῶτως ἐκ Σικελίας κομισθὲν, ἀνεβόησεν, Ἡράκλεις, ἀπόλωλεν ἀνδρὸς ἀρετά.

Ἐπεὶ δ' οὐκ ἐβούλοντο Ἕλληνες πείθεσθαι αὐτῷ καὶ λῦσαι τὰς πρὸς Ἀντίγονον καὶ Κρατερὸν τοὺς Μακεδόνας ὁμολογίας, καὶ ἐλεύθεροι εἶναι, ὡς χαλεπωτέρων ἐσομένων Λακεδαιμονίων ἢ Μακεδόνων, εἶπε, Πρόβατον μὲν ἀεὶ τὴν αὐτὴν φθέγγεται φωνὴν, ἄνθρωπος δὲ πολλὰς καὶ ποικίλας, ἕως ἂν τὸ δόξαν ἐπιτελέσῃ.

ΑΣΤΥΚΡΑΤ. ΑΠ.

Ἀστυκρατίδας, εἰπόντος τινὸς αὐτῷ μετὰ τὸ ἡττηθῆναι Ἆγιν τὸν βασιλέα ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἀντίγονον μάχῃ περὶ Μεγάλην πόλιν, Τί ποιήσετε ὦ Λακεδαιμόνιοι; ἢ δουλεύσετε Μακεδόσιν; εἶπε, Τί δὲ κωλῦσαι ἂν δύναιτο Ἀντίπατρος μαχομένους ἡμᾶς ἀποθανεῖν ὑπὲρ τῆς Σπάρτης;

ΒΙΑΝΤΟΣ ΑΠ.

Βίας ἐνεδρευθεὶς ὑπὸ Ἰφικράτους τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ, καὶ ἐρωτώμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τί δεῖ ποιεῖν, Τί γὰρ ἄλλο (ἔφη) ἢ ὑμᾶς

μὲν σώζεσθαι, ἐμὲ δὲ μαχόμενον ἀποθανεῖν;

ΒΡΑΣΙΔΟΥ ΑΠ.

Βρασίδας ἐν ἰσχάσι συλλαβὼν μῦν, καὶ δηχθεὶς, ἀφῆκεν· εἶτα πρὸς τοὺς παρόντας, Οὐδὲν οὕτως (ἔφη) μικρόν ἐστιν ὃ οὐ δύναται σώζεσθαι τολμῶν ἀμύνεσθαι τοὺς ἐπιχειροῦντας.

Ἐν δέ τινι μάχῃ διὰ τῆς ἀσπίδος ἀκοντισθεὶς καὶ τὸ δόρυ τοῦ τραύματος ἐξελκύσας, αὐτῷ τούτῳ τὸν πολέμιον ἀπέκτεινε. Καὶ πῶς ἐτρώθη ἐρωτηθεὶς, Προδούσης με (ἔφη) τῆς ἀσπίδος.

Ἐξελθὼν δὲ ἐπὶ πόλεμον ἔγραψε τοῖς ἐφόροις, Ἄσσα δηλῶμαι, πράξω πο τὸν πόλεμον, ἢ τεθναξοῦμαι.

Ἐπεὶ δὲ συνέβη πεσεῖν αὐτὸν ἐλευθεροῦντα τοὺς ἐπὶ Θράκης Ἕλληνας, οἱ δὲ πεμφθέντες εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἀρχιλεονίδῃ προσῆλθον· πρῶτον μὲν ἠρώτησεν εἰ καλῶς ὁ Βρασίδας ἐτελεύτησεν· ἐγκωμιαζόντων δὲ τῶν Θρακῶν, καὶ λεγόντων ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐστὶ τοιοῦτος,

vos seruemini, ego verò pugnando moriar?

BRASIDÆ AP.

Brasidas quum in caricis murem comprehēdisset, morsus dimisit. Tum ad eos qui aderant, Nihil (inquit) adeo paruum est quod seruari non possit, si eos vlcisci audeat à quibus inuadatur.

In quadam verò pugna iaculo per scutū vulneratus, illa ipsa hasta è vulnere extracta hostē interemit. Sed interrogatus quomodo fuisset vulneratus, Prodente me scuto, respondit.

Ad bellum autē egressus, ad ephoros scripsit, Quæcūque belli nocumenta aut repellam, aut moriar.

Sed posteaquam ipsum cadere contigit, Græcis Thraciæ liberatis, qui missi Lacedæmonē fuerant legati, ad matrem quoque eius Archileoniden accesserunt. quos quidem illa quum interrogasset primùm an Brasidas fortiter diē obiisset, ac Thracibus laudātibus, & dicentibus nullū aliū talem esse:

Ignoratis ô hoſpites,inquit.Nam Braſidas fortis quidẽ erat, ſed multi Spartæ illo ſunt fortiores.

DAMONIDÆ AP.

Damonidas quum à chori magiſtro in vltima chori parte locatꝰ eſſet,Euge (inquit) ô chori magiſter excogitaſti quomodo hic quoque locus,alioqui inhonoratus,fieret honoratus.

DAMIDIS AP.

Damis ad ea quæ ſcripta erant ab Alexandro,vt deus decerneretur,Permittamus (inquit) Alexandro ſi velit deus vocari.

DAMIDÆ AP.

Damidas,quum Philippus Peloponeſum inuaſiſſet, ac quidam dixiſſet, Periclitantur Lacedæmonii grauia pati, niſi cũ Philippo in gratiã redeant, Semiuir (inquit) quidnam graue pati poſſumus,mortem contemnentes?

DERCILLIDÆ AP.

Dercillidas ad Pyrrhum caſtra in agro Spartano habentem legatus, Pyrrho ipſo iubẽte vt regem ſuum Cleo-

Ἀγνοεῖτε (εἶπεν) ὦ ξένοι. Βρασίδας γὰρ ἦν μὲν ἀνὴρ ἀγαθὸς, πολλοὶ δὲ ἐκείνου κρείσσονες ἐν τῇ Σπάρτῃ.

ΔΑΜΩΝΙΔΟΥ ΑΠ.

Δαμωνίδας ταχθεὶς ἔσχατος τοῦ χοροῦ ὑπὸ τοῦ τὸν χορὸν ἱστῶντος, Εὖγε (εἶπεν) ὦ χοραγὲ, ἐξεῦρες πῶς καὶ αὕτη ἡ χώρα ἄτιμος οὖσα, ἔντιμος γίνηται.

ΔΑΜΙΔΟΣ ΑΠ.

Δάμις πρὸς τὰ ἐπισταλέντα περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου θεὸν εἶναι ψηφίσασθαι, Συγχωροῦμεν (ἔφη) Ἀλεξάνδρῳ, ἐὰν θέλῃ, θεὸς καλεῖσθαι.

ΔΑΜΙΝΔΟΥ ΑΠ.

Δαμίνδας, Φιλίππου ἐμβαλόντος εἰς Πελοπόννησον, καὶ εἰπόντος τινὸς, Κινδυνεύουσι δεινὰ παθεῖν Λακεδαιμόνιοι εἰ μὴ τὰς πρὸς αὐτὸν διαλλαγὰς ποιήσονται, Ἀνδρόγυνε (εἶπε) τί δ' ἂν πάθοιμεν δεινὸν θανάτου καταφρονήσαντες;

ΔΕΡΚΙΛ. ΑΠ.

Δερκιλλίδας, Πύῤῥου τὴν στρατείαν ἐπὶ τῆς Σπαρτιάτιδος ἔχοντος, πεμφθεὶς πρὸς αὐτὸν πρεσβευτὴς, τοῦ Πύῤῥου προστάττοντος καταδέχεσθαι τὸν βασιλέα αὐτῶν Κλεώ-

νυμον, ἢ γνώσεσθαι ὡς οὐδενὸς τῶν ἄλλων ἀνδρειότεροι τυγχάνουσιν, ὑποτυχὼν εἶπεν, Εἰ μὲν θεός ἐστιν, οὐ φοβούμεθα τοῦτον (οὐδὲν γὰρ ἀδικοῦμεν) εἰ δὲ ἄνθρωπος, οὐχ ἡμῶν γε κρείσσων.

ΔΗΜΑΡΑΤΟΥ ΑΠ.

Δημάρατος, Ὀρόντου πρὸς αὐτὸν σκληρότερον ὁμιλήσαντος, καὶ εἰπόντος τινός, Σκληρῶς σοι κέχρηται Ὀρόντης ὦ Δημάρατε, Οὐδὲν ἥμαρτεν εἰς ἐμέ (εἶπεν) οἱ γὰρ πρὸς χάριν ὁμιλοῦντες, βλάπτουσιν, οὐχ οἱ μετ᾽ ἀπεχθείας.

Ἐρωτήσαντος δέ τινος διὰ τί τοὺς μὲν τὰς ἀσπίδας παρ᾽ αὐτοῖς ἀποβαλόντας ἀτιμοῦσι, τοὺς δὲ τὰ κράνη καὶ τοὺς θώρακας οὐκέτι, Ὅτι (ἔφη) ταῦτα μὲν χάριν ἑαυτῶν περιτίθενται· τὴν δὲ ἀσπίδα, τῆς κοινῆς τάξεως ἕνεκα.

Ψάλτου δὲ ἀκροώμενος, Οὐ κακῶς (εἶπε) φαίνεταί μοι φλυαρεῖν.

Ἐν δέ τινι συνεδρίῳ ἐρωτώμενος πότερον διὰ μωρίαν ἢ δι᾽ ἀπορίαν λόγων σιωπᾷ, Ἀλλ᾽ ὅγε μωρὸς οὐκ ἂν δύναιτο σιωπᾶν, ἔφη.

Πυθομένου δέ τινος διὰ τί φυγὰς τῆς Σπάρτης βασιλεὺς ὤν, Ὅτι (ἔφη) κρείσσονες αὐ-

nymum reciperent, nisi cognoscere malint se nullo alio fortiores esse: excipiẽs inquit, Si quidẽ es deus, nihil timemus: neque enim iniusti sumus: sin homo, nobis certè melior non es.

DEMARATI AP.

Demaratus, Oronte ipsum asperius alloquuto, quum quidam dixisset, Asperè se tecum gessit Orõtes ô Demarate, Nihil in me (inquit) peccauit. Qui nanque ad gratiam loquuntur, nocẽt, non qui cum odio.

Quodam autem percontãte cur qui apud Lacedæmonios scutum abiiciũt, ignominia afficiuntur: qui verò galeas thoracásve, minimè, Quia hæc (inquit) sua ipsorum causa induuntur, scutum verò communis aciei gratia.

Idem cantorem quum audisset, Nõ malè (inquit) mihi nugari videtur.

In quodam autem consessu rogat⁹ vtrũ propter fatuitatem an propter sermonis inopiam taceret, Atqui fatuus (inquit) tacere non potest.

Sed quodam interrogante cur rex quum esset, Spartam fugeret, Quia

leges (inquit) ſunt illic potentiores.

Quum verò Perſarum quidam aſſiduis muneribus concubinũ ſuũ abduxiſſet ac diceret, O Lacõ, puerum quẽ amas, venatꝰ ſum: At minimè (inquit) per deos tu quidem, ſed emiſti.

Perſarum autem quidam quum à rege defeciſſet, à Demaratóq; perſuaſus rediſſet, ac Perſam ipſum rex occidere vellet: Turpe eſt (inquit) rex quũ tibi quidẽ erat inimicus, tũ nõ potuiſſe ab ipſo defectionis pœnam ſumere: nunc verò quum factus eſt amicus, necare.

Sed ad regis paraſitum ſæpius exiliũ ſibi exprobrantem, Non pugnabo (inquit) tecum, ô hoſpes. Nam vitæ ordinem abſumpſi.

EMEREPIS AP.

Emerepes ephorus Phrynidis muſici duas è nouem chordis bipenni excîdit, dicens, Muſicam ne depraues.

EPÆNETI AP.

Epænetus omnium dictitabat &

τῆς οἱ νόμοι εἰσί.

Τῶν δὲ Περσῶν τινος διὰ τὸ συνεχὲς τῆς δωροδοκίας τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ ἀπαγαγόντος, καὶ λέγοντος, Ὦ Λάκων τεθήρευκά σου τὸν ἐρώμενον, Μὰ τοὺς θεοὺς (ἔφη) οὐχὶ σύ γε, ἀλλ' ἠγόρακας.

Ἀποστάντος δέ τινος τῶν Περσῶν τοῦ βασιλέως, καὶ μεταπεισθέντος ὑπὸ Δημαράτου ἐπανελθεῖν, καὶ μέλλοντος τοῦ βασιλέως τὸν Πέρσην διαχειρίζεσθαι, Αἰσχρὸν (ἔφη) ὦ βασιλεῦ, ὅτε μὲν ἐχθρὸς ἦν σοι, μὴ δύνασθαι δίκην τῆς ἀποστάσεως παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὅτε δὲ φίλος γέγονεν, ἀποκτείνειν.

Πρὸς δὲ τὸν παρασιτοῦντα τῷ βασιλεῖ καὶ περὶ τῆς φυγῆς πολλάκις ἐπισκώπτοντα αὐτὸν, Οὐ μαχοῦμαί σοι (ἔφη) ὦ ξένε. καταναλωκα γὰρ τὴν τοῦ βίου τάξιν.

ΕΜΗΡΕΠ. ΑΠ.

Ἐμηρεπὴς ἔφορος Φρύνιδος τοῦ μουσικοῦ σκεπάρνῳ τὰς δύο τῶν ἐννέα ἐξέτεμεν, εἰπών, Μὴ κακούργει τὴν μουσικήν.

ΕΠΑΙΝ. ΑΠ.

Ἐπαίνετος πάντων ἔφη τοὺς ψεύστας τῶν

ἁμαρτημάτων καὶ τῶν ἀδικημάτων αἰτίους εἶναι.

ΕΥΒΟΙΔΟΥ ΑΠ.

Εὐβοΐδας ἀκούων τινῶν ἐπαινούντων γυναῖκα ἀλλοτρίαν, οὐκ ἀπεδέχετο, φήσας, Ὅλως περὶ γυναικείας φύσεως παρὰ τοῖς ἔξω λόγον εἶναι οὐδένα δεῖ.

ΕΥΔΑΜΙΔΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧ. ἀποφθέγματα.

Εὐδαμίδας ὁ Ἀρχιδάμου, ἀδελφὸς δὲ Ἄγιδος, ἰδὼν Ξενοκράτην ἐν Ἀκαδημίᾳ πρεσβύτερον ἤδη μετὰ τῶν γνωρίμων φιλοσοφοῦντα, ἐπύθετο τίς ὁ πρεσβύτης· φαμένου δέ τινος ὅτι σοφὸς ἀνὴρ καὶ τῶν ζητούντων τὴν ἀρετήν, Καὶ πότε (ἔφη) χρήσεται, ἐὰν ἄρτι ζητῇ;

Ἀκούσας δὲ φιλοσόφου διαλεχθέντος ὅτι μόνος ἀγαθὸς στρατηγὸς ὁ σοφός ἐστιν, Ὁ μὲν λόγος (ἔφη) θαυμαστός· ὁ δὲ λέγων, ἄπιστος· οὐ γὰρ περισεσάλπισται.

Τὴν θέσιν δὲ Ξενοκράτου εἰρηκότος,

delictorum & iniuriarum mendaces esse autores.

EVBOIDÆ AP.

Euboidas quosdam audiens vxorē alienā laudantes, nō approbabat, quòd diceret nullum omnino verbum de muliebri ingenio ab externis esse faciundum.

EVDAM. ARCHID. apophthegmata.

Eudamidas Archidami filius, Agidísque frater, quum in Academia Xenocratem iam seniorem cū familiaribus disputantem audisset, interrogauit quisnam senex esset. cui quū quidam respondisset illum sapientem esse virum ac ex eorum numero qui virtutem quærerent, Et quando illa vtetur (inquit) si etiamnum quærit?

Audiens verò philosophum qui disserendo colligeret solum sapientem bonum esse imperatorem, Sermo quidem admirandus est, (inquit) sed qui illum facit, fide caret: neque enim vnquam tubarū clāgore fuit excitatus.

Idem, quum Xenocrates quæstionē

iam edisseruisset, ac finem dicendi faceret, fortè aduenit. quúmque eorum quidam qui cum ipso erant, dixisset, Posteaquam nos aduenimus, cessauit: Bene, (inquit) siquidē iam ea dixerat quæ volebat. Sed quum ille dixisset, At pulchrum erat audire, An & ad eū qui cœnatus sit, venientes (inquit) vt iterum cœnet rogemus?

Percontante verò quodam cur ciui bus aduersus Macedonas bellum decer nentibus, ipse quietem agere probet, Quia nolo (inquit) ipsos mendacii arguere.

Sed alter quum victorias de Persis partas commemoraret, ad bellúmque exhortaretur, Ignorare mihi videris, (inquit) idē nō esse mille pecora superare, &cū quinquaginta lupis pugnare.

De cantore autem quodam approbato interrogatus qualis sibi esse videretur, Magnus (inquit) in re parua delenitor.

Quidam verò quum Athenas laudaret, Ecquis (inquit) eam vrbem laudet quam nemo probus vnquam dilexit?

καὶ καταπαυομένου, παρὼν ὁ Εὐδαμίδας. ὡς δ' εἶπέ τις τῶν μετ' αὐτοῦ, Ὅτε πάρεσμεν ἡμεῖς, τότε πέπαυται· Καλῶς δὲ, (ἔφη) εἰ γὰρ ἤδη ἔλεξε ταῦτα ἃ ἔχρηζε. τοῦ δὲ εἰπόντος, Καλὸν ἦν ἀκοῦσαι· Ἦ καὶ πρὸς δεδειπνηκότα μολόντες (εἶπεν) ἠξιοῦμεν πάλιν αὐτὸν δειπνεῖν;

Πυνθανομένου δέ τινος διὰ τί τῶν πολιτῶν αἱρουμένων τὸν πρὸς Μακεδόνας πόλεμον αὐτὸς ἡσυχίαν ἄγειν δοκιμάζει, Οὐ (ἔφη) οὐ χρήζω ψευδομένους αὐτοὺς ἐλέγξαι.

Ἑτέρου δὲ προσφερομένου τὰ κατὰ Περσῶν ἀριστεῖα, καὶ προτρέποντος ἐπὶ τὸν πόλεμον, Ἀγνοεῖν (ἔφη) μοι δοκεῖς γε ὅτι ταυτόν ἐστι χιλίων προβάτων κρατήσαντα, πεντήκοντα λύκοις μάχεσθαι.

Ψάλτου δέ τινος εὐημερήσαντος, ἠρώτησαν αὐτὸν ποδαπός τις αὐτῷ δοκεῖ εἶναι· Μέγας (ἔφη) κηλικτὰς ἐν μικρῷ πράγματι.

Ἐπαινοῦντος δέ τινος τὰς Ἀθήνας, ἔφη, Καὶ τίς ἂν ταύτην τὴν πόλιν δεόντως ἐπαινοίη, ἣν οὐδεὶς ἔστερξε γενόμενος βελτίων;

Αρχιδάμου δέ τινος λέγοντος ὡς φαυλότεροι γίνονται κατὰ τὰς ἀποδημίας οἱ Λάκωνες ἐξιστάμενοι τῶν πατρίων νόμων, Ἀλλ' οὐχ ὑμεῖς (ἔφη) εἰς τὴν Σπάρτην ἐλθόντες, χείρονες, ἀλλὰ βελτίονες γίνεσθε.

Ἀλεξάνδρου δὲ κηρύξαντος ἐν Ὀλυμπίᾳ κατιέναι τοὺς φυγάδας ἅπαντας εἰς τὴν ἰδίαν, πλὴν Θηβαίων, Ἀτυχὲς μὲν (ἔφη) ὦ Θηβαῖοι τὸ κήρυγμα, ἀλλ' ἔνδοξον. μόνους γὰρ ὑμᾶς φοβεῖται Ἀλέξανδρος.

Ἐρωτηθεὶς δέ τινος ἕνεκα πρὸ τῶν κινδύνων ταῖς μούσαις σφαγιάζουσιν, Ὅπως (ἔφη) αἱ πράξεις λόγων ἀγαθῶν τυγχάνωσιν.

ΕΥΡΥΚ. ΤΟΥ ΑΝΑΞ. ΑΠ.

Εὐρυκρατίδας ὁ Ἀναξανδρίδου, πυθομένου τινὸς διὰ τί περὶ τὰ τῶν συμβολαίων δίκαια ἑκάστης ἡμέρας κρίνουσιν οἱ ἔφοροι, Ὅπως (ἔφη) καὶ ἐν τοῖς πολεμίοις πιστεύωμεν ἀλλήλοις.

ΖΕΥΞΙΔ. ΑΠΟΦΘ.

Ζευξίδαμος, πυθομένου τινὸς διὰ τί τοὺς περὶ ἀνδρείας νόμους ἀγράφους τηροῦσι,

Quum autem quidam Argiuus dixiſſet Laconas peregrinationibus deteriores fieri, quippe qui à patriis legibus recedant, At non vos(inquit) Spartam venientes, peiores euaditis, ſed meliores.

Alexander verò quum in Olympiis edixiſſet omnibus exulibus in ſuam cuique patriam reditum patere, præterquam Thebanis, Aduerſum quidẽ vobis ô Thebani(inquit)edictum, ſed glorioſum. Solos nanque vos Alexãder timet.

Idem interrogatus cuius rei gratia muſis ante pericula immolent Spartiatæ, Vt præclaris(inquit) geſtis præclaræ quoque orationes contingant.

EVRYCR. ANAX. AP.

Eurycratidas Anaxandridæ, percontante quodam cur de contractibus ephori iura quotidie reddãt, Vt(inquit) inter hoſtes quoque fidem mutuam habeamus.

ZEVXID. AP.

Zeuxidamus percontãte quodã cur de fortitudine lege ſine ſcriptis ſeruẽt,

nec descriptas iuuenibus præbeant legendas, Quia melius est (inquit) assuescere fortibus gestis quàm scripturis studere.

Ætolo autem quodam dicente bellum pace aptius esse fortiter facere volentibus, Minimè (inquit) per deos: sed his mors est quàm vita melior.

HERONDÆ. AP.

Herondas quũ Athenis quidam otii damnatus foret, iussit ostendi sibi eum qui in causa liberali conuictus foret.

THEARIDÆ AP.

Thearidas ensem acuens quum interrogaretur an acutus esset, Acutior est (inquit) quàm calumnia.

THEMISTEÆ AP.

Themisteas quum esset vates, Leonidæ regi futurũ apud Thermopylas & ipsi & commilitonibus exitium prædixit. Sed quum Lacedæmonem à Leonida remitteretur sub prætextu quidem annuntiandi quæ futura erat, sed re vera ne periret: nõ sustinuit,

καὶ τοῖς νέοις ἀπογεγραμμένοι οὐ διδόασιν ἀναγινώσκειν, Οὐ (ἔφη) συνεθίζεσθαι δεῖ ταῖς ἀνδραγαθίαις κρεῖττον ἢ ταῖς γραφαῖς προσέχειν.

Αἰτωλοῦ δέ τινος λέγοντος ὅτι τοῖς ἀνδραγαθεῖν βουλομένοις κρείσσων τῆς εἰρήνης ὁ πόλεμος, Οὐ μὰ τοὺς θεοὺς (ἔφη) ἀλλὰ τούτοις κρείσσων ὁ θάνατος τῆς ζωῆς.

ΗΡΩΝΔΟΥ ΑΠ.

Ηρώνδας, Ἀθήνησιν ἁλόντος τινὸς γραφὴν ἀργίας, παρὼν καὶ πυθόμενος, ἐκέλευσεν ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὸν τὴν ἐλευθερίαν δίκην ὠφληκότα.

ΘΕΑΡΙΔΟΥ ΑΠ.

Θεαρίδας ξίφος ἀκονῶν, ἠρωτήθη εἰ ὀξύ ἐστι, Καὶ (εἶπεν) ὀξύτερον διαβολῆς.

ΘΕΜΙΣΤΕΟΥ ΑΠ.

Θεμιστέας προεῖπε μὲν Λεωνίδῃ τῷ βασιλεῖ τὴν γενησομένην ἀπώλειαν περὶ Θερμοπύλας αὐτοῦ τε καὶ τῶν συστρατευομένων αὐτῷ, μάντις ὤν· ἀποπεμπόμενος δ᾽ ὑπὸ τοῦ Λεωνίδου εἰς τὴν Λακεδαίμονα προφάσει τοῦ ἀπαγγεῖλαι τὰ συμβησόμενα, ταῖς δ᾽ ἀληθείαις ἵνα μὴ προσαπόληται, οὐκ ἠνέσχετο,

ἀλλ' εἶπε, Μαχητὴς ἐπέμφθην, οὐκ ἀγγελιαφόρος.

ΘΕΟΠΟΜΠΟΥ ΑΠ.

Θεόπομπος πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα πῶς ἄν τις ἀσφαλῶς τηροίη τὴν βασιλείαν, Εἰ τοῖς μὲν φίλοις (ἔφη) μεταδιδοίη παῤῥησίας δικαίας, τοὺς δὲ ἀρχομένους κατὰ δύναμιν μὴ περιορῴη ἀδικουμένους.

Πρὸς δὲ τὸν ξένον τὸν λέγοντα ὅτι παρὰ τοῖς αὐτοῦ πολίταις καλεῖται φιλολάκων, Κρεῖσσον (ἔφη) ἦν σε φιλοπολίτην ἢ φιλολάκωνα καλεῖσθαι.

Τοῦ δ' ἐκ τῆς Ἤλιδος πρεσβευτοῦ εἰπόντος ὅτι διὰ τοῦτ' αὐτὸν ἐξαπέστειλαν οἱ πολῖται ὅτι μόνος τὸν Λακωνικὸν ἐζήλωσε βίον, Καὶ πότερον (ἔφη) ὁ σὸς ἢ ὁ τῶν ἄλλων πολιτῶν βίος βελτίων ἐστί; τοῦ δὲ εἰπόντος τὸν αὐτοῦ, Πῶς οὖν ἂν (ἔφη) αὕτη ἡ πόλις σώζοιτο ἐν ᾗ πολλῶν ὄντων, εἷς μόνος ἀγαθός ἐστι;

Λέγοντος δέ τινος ὅτι ἡ Σπάρτη σώζεται διὰ τοὺς βασιλεῖς ἀρχικοὺς ὄντας, Οὔκ, (ἔφη) ἀλλὰ διὰ τοὺς πολίτας πειθαρχικοὺς ὄντας.

ſed dixit, Pugnator miſſus fui, non vt nuntios ferrem.

THEOPOMPI AP.

Theopompus ad eum qui rogarat quomodo quis regnum ſecuriſſimè tueretur, Si amicis (inquit) libertatem iuſta loquendi conceſſerit, & ſubditos qui iniuria afficiantur, pro viribus nõ neglexerit.

Ad hoſpitem verò dicentem ſe à ciuibus Philolacona & Lacedæmoniis amicum vocari, Melius (inquit) eſſet te Philopoliten & amicũ ciuibus quàm Philolacona nominari.

Quum autem Eleorum legatus dixiſſet ſe idcirco à ciuib⁹ miſſum quòd ſolus Laconicæ vitæ ſit ſtudioſus, Et vtra (inquit) ô Elee vita, tuáne an aliorũ ciuiũ melior eſt? Is verò quũ Mea, dixiſſet, Quo igitur modo (inquit) vrbs ſeruari poſſit, in qua duntaxat vnus de multis probus ſit?

Quodam præterea dicente Spartam idcirco ſeruari quia reges ſcirent imperare, Minimè, (inquit) ſed quia ciues parere.

Quum verò Pylii maiores ipsi decreuissent honores, scripsit mediocres quidem honores tempore augeri, sed excedentes nimiósque euanescere.

THERYC. AP.

Theryciō Delphis rediens quū Philippi castra in Isthmo, angustiásq; occupatas vidisset, Malos (inquit) ianitores vos ô Corinthii Pelopones⁹ habet.

THECTAM. AP.

Thectamenes ab ephoris morti adiudicatus abibat rīdēs. Sed quum quidam ex iis qui aderant, interrogasset an etiam Spartæ iura cōtemneret, Minimè: (inquit) sed lætat⁹ sum quia me oportet hanc exoluere multam quam neq; à quopiā petii nec mutuò accepi.

HIPPOD. AP.

Hippodamus quando Agis contra Archidamum aciem instruebat, quū ab Agide Spartā remitteretur, vt illic quæ necessaria forent præpararet: At hic (inquit) nónne præclari⁹ diē obibo si pro omnibus fortiter fecero? Natus autem erat annos vltra octoginta. Sumptis igitur armis stans ad

Πυλίων δὲ αὐτῷ μείζονας τιμὰς ψηφισαμένων, ἀνέγραψεν, ὅτι τὰς μὲν μετρίας ὁ χρόνος αὔξει, τὰς δὲ ὑπερβαιρούσας ἀφανίζει.

ΘΗΡΥΚ. ΑΠΟΦΘ.

Θηρυκίων ἐκ Δελφῶν παραγενόμενος ἰδὼν τὸ Φιλίππου στρατόπεδον ἐν Ἰσθμῷ τὰ στενὰ κατειληφότος, Κακοὺς (ἔφη) πυλωροὺς ὑμᾶς ὦ Κορίνθιοι, ἡ Πελοπόννησος ἔχει.

ΘΕΚΤΑΜ. ΑΠ.

Θεκταμένης, καταγνόντων αὐτοῦ θάνατον τῶν ἐφόρων, ἀπῄει μειδιῶν· καί τινος τῶν παρόντων ἐρωτήσαντος εἰ καὶ καταφρονεῖ τῶν τῆς Σπάρτης νομίμων, Οὐχί (εἶπεν) ἀλλὰ γέγηθα ὅτι δεῖ με τὴν ζημίαν ἐκτίσαι ταύτην, παρ' οὐδενὸς οὔτε διαιτήσαντά με, οὔτε δανεισάμενον.

ΙΠΠΟΔΑΜΟΥ ΑΠ.

Ἱππόδαμος, ὅτε Ἆγις Ἀρχιδάμῳ παρετάσσετο, συμπεμφθεὶς τῷ Ἄγιδι εἰς Σπάρτην ἐκεῖ τὰς χρείας παρέχεσθαι, Ἀλλ' οὗτος, (ἔφη) οὔτοι κάλλιον θάνατον ἀποθανοῦμαι ὑπὲρ Σπάρτης ἀνδραγαθῶν; ἦν δὲ βεβιωκὼς ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα ἔτη. καὶ μετὰ ταῦτα λαβὼν τὰ ὅπλα, καὶ στὰς ἐν

δεξιᾷ τοῦ βασιλέως, μαχόμενος ἀποθνήσκει.

ΙΠΠΟΚΡΑΤ. ΑΠ.

Ἱπποκρατίδας πρὸς τὸν τῆς Καρίας σατράπην ἐπιστείλαντα διότι Λακεδαιμόνιος ἀνὴρ, ἐπιβουλευόντων τινῶν συνειδὼς τὴν ἐπιβουλὴν κατεσιώπησε, καὶ προσθέντος πῶς χρήσεται αὐτῷ, ἀντέγραψεν, Εἰ μὲν μέγα τι αὐτὸν ἀγαθὸν πεποίηκας, κατάκτανε· εἰ δὲ μὴ, ἐκ τῆς χώρας ἔκβαλε δειλὸν πρὸς ἀρετὴν ὄντα.

Ἀπαντήσαντος δέ ποτε αὐτῷ μειρακίου ᾧ ἠκολούθει ἐραστής τις, καὶ διατραπέντος, Μετὰ τοιούτων (ἔφη) βαδίζειν δεῖ μεθ' ὧν ὀφθεὶς τὴν αὐτὴν χρόαν τηρήσεις.

ΚΑΛΛΙΚΡΑΤ. ΑΠ.

Καλλικρατίδας ναύαρχος, τῶν Λυσάνδρου φίλων ἀξιούντων ἐπιτρέψαι αὐτοῖς ἕνα τινὰ τῶν ἐχθρῶν ἀνελεῖν, καὶ λαβεῖν πεντήκοντα τάλαντα, καίτοι σφόδρα δεόμενος χρημάτων εἰς ὀψώνια τοῖς ναύταις, οὐ συνεχώρησε. Κλέανδρος δὲ σύμβουλος ὤν,

regis dexteram, pugnando fuit interfectus.

HIPPOCRAT. AP.

Hippocratidas, ad Cariæ ſatrapam, à quo literas acceperat de Lacedæmonio viro quia inſidiantibus quibuſdã, inſidiarum conſcius tacuerit, rogatúſque erat quomodo illo vti deberet, reſcripſit, Siquo magno quidẽ bono ipſum affeciſti, occide: ſin minus, è regione pelle, vt qui ad virtutem timidus ſit.

Quum autem quidam adoleſcens quem amator ſequebatur, ipſi occurriſſet ac ſe auertiſſet, Cum iis (inquit) eũdũ eſt, quibuſcum viſus eundum ſerues colorem.

CALLICRAT. AP.

Callicratidas quum eſſet nauarchus, amicis Lyſandri rogantibus vt ſibi vnum quendam ex inimicis concederet necandum, acciperétque talenta quinquaginta: quãuis pecuniarum tũc maximè ad nautarũ commeatũ emẽdum indigeret, non conceſſit. ſed quum Cleander conſiliarius dixiſſet,

At ego quidem accepiſſem ſi tu fuiſſem, Et ego(inquit) ſi tu eſſem.

Ad Cyrum autem iuniorẽ qui Lacedæmoniorum ſocius erat, quum ad accipiendas pecunias claſſi neceſſarias Sardis perueniſſet, primo quidem die iuſſit nũtiare ſe Cyrum cõuenire velle. Sed vbi illum bibere audiuit, Expectabo(inquit) donec bibat. Ac tũc quidẽ receſſit, poſtquã cognouit illo die ſe cũ eo colloqui non poſſe: veritus ne agreſtior eſſe videretur. Sed poſtridie quum rurſus illum bibere audiſſet, ac ſe nõ admitti, indignatus, ſic pecuniis accipiendis ſtudendum eſſe dixit, ne quid indignum Sparta fiat. Epheſúmque profectus eſt, multa quidem in eos mala imprecatꝰ qui primi barbarorum deliciis pellecti, diuitiis illos ad contumelias abuti docuerũt. Iurauítque iis qui aderant, ſe quum primùm Spartam reueniſſet, omnia facturum vt Græcos reconciliaret, quò barbaris ſint formidoloſiores, ac illorum viribus contra ſe inuicem agere ceſſarent.

Αλλ' ἔγωγε ἂν ἔλαβον (εἶπεν) εἰ σὺ ἤμην· Καὶ γὰρ αὐτὸς (εἶπεν) εἰ σὺ ἦν.

Παραγενόμενος δὲ πρὸς Κῦρον τὸν νεώτερον εἰς Σάρδεις σύμμαχον ὄντα Λακεδαιμονίοις ἐπὶ χρήματα τῷ ναυτικῷ, τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐκέλευσεν εἰσαγγεῖλαι ὅτι βούλεται Κύρῳ ἐντυχεῖν· ὡς δ' ἤκουσε πίνειν, Προσμενῶ (εἶπεν) ἕως ἂν πίῃ. καὶ τότε μὲν ἀπηλλάγη ὡς ἔγνω οὐχ οἷόν τε εἶναι συμβαλεῖν αὐτῷ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, δόξας ἀγροικότερος εἶναι. τῇ δ' ἐχομένῃ, ὡς πάλιν αὐτὸν πίνειν ἤκουσε καὶ οὐ προϊόντα, φήσας οὐχ οὕτω σπουδαστέον χρήματα λαβεῖν ὡς μηδὲν ἀνάξιον τῆς Σπάρτης ποιεῖν, ἀπηλλάγη εἰς Ἔφεσον, πολλὰ μὲν ἐπαρώμενος κακὰ τοῖς πρώτοις ἐντρυφηθεῖσιν ὑπὸ βαρβάρων, καὶ διδάξασιν αὐτοὺς ὑβρίζειν διὰ πλοῦτον· ὤμνυέ τε πρὸς τοὺς παρόντας ὡς ὅταν πρῶτον εἰς Σπάρτην παραγένηται, πάντα ποιήσειν ὑπὲρ τοῦ διαλλάξαι τοὺς Ἕλληνας, ὡς φοβερώτεροι τοῖς βαρβάροις εἶεν, καὶ παύσαιντο τῆς ἐκείνων ἐπ' ἀλλήλους δεόμενοι δυνάμεως.

Ἐρωτηθεὶς δὲ ὁποῖοι ἄνδρες εἰσὶν οἱ Ἴωνες, Ἐλεύθεροι μὲν, (ἔφη) κακοί· δοῦλοι δὲ, ἀγαθοί.

Τοῦ δὲ Κύρου τὸν μισθὸν προπέμψαντος τοῖς στρατιώταις καὶ ξένια αὐτῷ, μόνον ἔλαβε τὸν μισθὸν, τὰ δὲ ξένια ἀντέπεμψε· φήσας μὴ δεῖν φιλίαν αὐτῷ ἰδίαν πρὸς αὐτὸν εἶναι, ἀλλὰ τὴν κοινὴν πρὸς ἅπαντας Λακεδαιμονίους γεγονῆαι, καὶ αὐτῷ ὑπάρχειν.

Μέλλων δὲ περὶ τὰς Ἀργινούσας ναυμαχεῖν, Ἑρμωνος τοῦ κυβερνήτου εἰπόντος ὅτι καλῶς ἔχει ἀποπλεῦσαι, (αἱ γὰρ τριήρεις τῶν Ἀθηναίων πολλῷ πλείους εἰσίν) εἶπε, Καὶ τί τοῦτο; ἀλλὰ φεύγειν αἰσχρὸν καὶ βλαβερὸν τῇ Σπάρτῃ, μένοντα δὲ ἢ ἀποθανεῖν ἢ νικᾶν, ἄριστον.

Προθυσάμενος δὲ, ὡς ἤκουσε τοῦ μάντεως σημαίνεσθαι διὰ τῶν ἐμπύρων τῷ μὲν στρατῷ νίκην, τῷ δὲ στρατηγοῦντι θάνατον· οὐδὲν καταπλαγεὶς εἶπεν, Οὐ παρ' ἕνα τᾶ Σπάρτᾳ. ἀποθανόντος γάρ μου, οὐδὲν ἡ πατρὶς ἐλαττωθήσεται· εἴξαντος δὲ τοῖς πολε-

Rogatus verò quales viri ſint Iones, Ingenui quidē, mali :(inquit)ſerui autem, boni.

Sed Cyrus quum ſtipendium militibus præmiſiſſet ac ipſi munera, mercedem quidem ſolam accepit, munera autem remiſit, quòd diceret non oportere ſibi priuatam cum ipſo amicitiam eſſe: cæterùm quæ cum omnibus Lacedæmoniis communis ſit, ſecum quoque eſſe.

Pugnam verò naualem quū apud Arginuſas commiſſurus eſſet, ac Hermon gubernator dixiſſet bene rem habere ſi inde ſoluerent, (triremes enim Athenienſium multo plures eſſe) Ecquid hoc, (inquit) quum fugere & turpe Spartæ ſit & damnoſum: manētem verò vel mori vel vincere, honeſtiſſimum?

Facto autem ſacrificio, quum ex vate audiſſet extis victoriam exercitui quidem portendi, ſed imperatori mortem, nihil perterritus, Nō ab vno (inquit) Sparta. Me nanque mortuo nihil Sparta diminuetur: ſed ſi hoſtibus

cessero, minor fiet. Igitur quum Clearchum loco sui ducem declarasset, nauali prælio cum hostibus congressus, fortiter pugnans vitam cum morte commutauit.

CLEOMBR. PAVS. AP.

Cleombrotus Pausaniæ peregrino quodam cum patre de virtute contẽdẽte, Tãtisper (inquit) solũ te pater est melior donec tu quoque genueris.

CLEOM. ANAX. AP.

Cleomenes Anaxandridæ Homerũ quidem Lacedæmoniorum poetam esse aiebat, Hesiodum autem, Hilotum & agricolarum. Illum enim vt bella sint gerenda, hunc autem vt colendi sint agri præcepisse.

Quum verò septem dierũ cum Argiuis inducias fecisset, captato tempore, tertia nocte dormientes (nam fœderibus fidebant) inuasit, ac alios quidem interemit, alios in seruitutẽ redegit. Sed quũ obiurgaretur quòd iusiurandum transgressus esset, dicebat ad dierum iusiurandum noctes additas nõ fuisse: quũ præsertim quicquid

μίοις, ἐλαττωθήσεται. ἀποδείξας οὖν αὐτοῦ ἑαυτοῦ Κλέανδρον ἡγεμόνα, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ναυμαχίαν, καὶ μαχόμενος τελευτᾷ.

ΚΛΕΟΜΒΡ. ΤΟΥ ΠΑΥΣ. ἀποφθέγματα.

Κλεόμβροτος ὁ Παυσανίου, ξένου τινὸς διαφερομένου πρὸς τὸν πατέρα περὶ ἀρετῆς, Μέχρι τούτου (εἶπεν) κρείσσων σοῦ ἐστὶν ὁ πατὴρ μέχρις ἂν καὶ σὺ γεννήσῃς.

ΚΛΕΟΜ. ΤΟΥ ΑΝΑΞ. ΑΠ.

Κλεομένης ὁ Αναξανδρίδεω, τὸν μὲν Ομηρον Λακεδαιμονίων εἶναι ποιητὴν ἔφη, τὸν δὲ Ησίοδον, τῶν εἱλώτων. τὸν μὲν γὰρ ὡς χρὴ πολεμεῖν, τὸν δὲ ὡς χρὴ γεωργεῖν, παρηγγελκέναι.

Ανοχὰς δὲ ἑφθημέροις πρὸς Αργείους ποιησάμενος, φυλάξας αὐτοὺς τῇ τρίτῃ νυκτὶ κοιμωμένους, διὰ τὸ πεποιθέναι ταῖς σπονδαῖς, ἐπέθετο· καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους ἔλαβεν. ὀνειδιζόμενος δὲ ἐπὶ τῇ παραβάσει τῶν ὅρκων, οὐκ ἔφη προσομωμοκέναι ταῖς ἡμέραις τὰς νύκτας· ἄλλως τε καὶ ὅ, τι ἂν κακὸν

τις ποιῇ τοὺς πολεμίους, τοῦτο καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις δίκης ὑπέρτερον νομίζεσθαι.

Συνέβη δ' αὐτῷ τοῦ μὲν Ἄργους, δι' ὃ παρεσπόνδησεν, ἀποπεσεῖν διὰ τὸ τὰς γυναῖκας τὰ ἀπὸ τῶν ἱερῶν καθελούσας ὅπλα, τούτοις αὐτὸν ἀμύνασθαι· καὶ ὕστερον δὲ τῶν φρενῶν ἔξω γενόμενον δράξασθαι τινὸς μαχαιρίου καὶ αὐτὸν ἀνατεμεῖν ἀπὸ τῶν σφυρῶν ἕως ἐπὶ τοὺς καιρίους τόπους, καὶ οὕτως ἐκλιπεῖν τὸν βίον γελῶντα καὶ σεσηρότα.

Τοῦ δὲ μάντεως ἀποτρέποντος μὴ ἄγειν ἐπὶ τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν στράτευμα (τὴν γὰρ ἐπάνοδον αἰσχρὰν γενήσεσθαι) προσελθὼν τῇ πόλει, τὰς μὲν πύλας κεκλεισμένας εἶδε, τὰς δὲ γυναῖκας ἐπὶ τῶν τειχῶν· Αὕτη σοι (ἔφη) ἡ ἐπάνοδος αἰσχρὰ φαίνεται εἶναι, ἐν ᾗ τῶν ἀνδρῶν τεθνηκότων αἱ γυναῖκες τὰς πύλας κεκλείκασι;

Πρὸς δὲ τοὺς λοιδοροῦντας αὐτὸν τῶν Ἀργείων ὡς ἐπίορκον καὶ ἀσεβῆ, Τοῦ μὲν κακῶς λέγειν (ἔφη) ὑμεῖς κύριοι, τοῦ δὲ κακῶς ὑμᾶς ποιεῖν, ἐγώ.

Τοῖς δὲ ἀπὸ τῆς Σάμου πρέσβεσι παρακαλοῦσιν αὐτὸν Πολυκράτει τῷ τυράννῳ πολε-

mali contra hoſtes fiat,id apud & deos & homines iuſtitia ſuperius eſſe putetur.

Sed euenit ne Argis,cuius vrbis gratia fœdera violauerat, potiretur. nam mulieres quum è templis arma detraxiſſent,ipſum repulerunt. Ac deinde furioſus effectus,quodam arrepto gladiolo ſeipſum à talis ad membra vſque lethalia trucidauit, ſicque ridens & lætabundus vitam reliquit.

Sed quum vates eum deterreret ne exercitũ aduerſus Argiuorũ vrbem duceret,(inde enim turpem reditum futurum)quum ad vrbem acceſſiſſet, ac portas quidem clauſas,mulieréſque in muris vidiſſet,Hicne tibi (inquit) reditus videtur eſſe turpis, quum vxores viris cæſis portas clauſerint?

In Argiuos verò ſe vt periurum & impium conuitiis proſequentes, Malè (inquit) dicendi vos quidem eſtis domini, ſed malè vobis faciendi, ego.

Samiorum autem legatis eũ rogantib⁹ vt aduerſus Polycratẽ tyrãnũ bellũ

gereret, ac propterea longiore vtentibus oratione, Qua (inquit) à principio dixiſtis, nō memini, & idcirco ne media quidem intelligo, ſed poſtrema nō probo.

Pirata verò quum in agrum Lacedæmonium incurſionem feciſſet, captúſque diceret, Quoniam alimenta quæ militibus præberem, non habebam, idcirco ad eos qui habebant nec ſponte dare volebāt, vi ſumpturus acceſſi: Conciſa (inquit) & breuis malitia.

Quodam autem nequam malè ipſi dicente, An propter hoc (inquit) tu omnibus maledicis ne tempus de tua loquendi malignitate habeamus?

Ciuium verò quodam dicente oportere bonum regem omnino mitē eſſe, Eouſque (inquit) dum cōtemptui non ſit.

Cæterùm lōgo morbo vexatus, quū expiatoribus vatibúſq; mentē, non ſolitus antea, adhiberet, quodam admirante, Quid miraris? (inquit) Neque enim nunc idem ſum qui tunc erā. ſed quū idē non ſim, ne eadē quidē probo.

μεῖν, καὶ διὰ τοῦτο μακρολογοῦσιν, Ὧν εἰρήκατε (ἔφη) τὰ μὲν ἐξ ἀρχῆς οὐ μέμνημαι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ μέσα οὐ συνίημι· τὰ δ' ἐπὶ πᾶσιν οὐ δοκιμάζω.

Πεισιστράτου δὲ καταδραμόντος τὴν χώραν, καὶ ὡς ἑάλω, λέγοντος, Ὅτι τροφὰς οὐκ εἶχον τοῖς στρατιώταις παρέχειν, πρὸς τοὺς ἔχοντας οὖν ἑκόντι δ' οὐκ ἂν δόντας, βίᾳ ληψόμενος ἦλθον, ἔφη, Σύντομος ἡ πονηρία.

Φαύλου δέ τινος κακῶς αὐτὸν λέγοντος, Ἆρα διὰ τοῦτο (ἔφη) πάντας σὺ κακῶς λέγεις, ἵνα ἀπολογούμενοι μὴ εὐκαιρῶμεν περὶ τῆς σῆς κακίας λέγειν;

Τῶν δὲ πολιτῶν τινὸς λέγοντος ὅτι τὸν ἀγαθὸν βασιλέα πάντη πάντως πρᾷον εἶναι δεῖ, Οὐκοῦν (ἔφη) ἄχρι τοῦ μὴ εὐκαταφρόνητον εἶναι.

Ἑλκωθεὶς δὲ νόσῳ μακρᾷ, ἐπεὶ καθάρταις καὶ μάντεσι προσεῖχε, τὸ πρὶν οὐ προσέχων, θαυμάζοντός τινος, Τί θαυμάζεις; (ἔφη) οὐ γάρ εἰμι ὁ αὐτὸς νῦν καὶ τότε· οὐκ ὢν δὲ ὁ αὐτός, οὐδὲ τὰ αὐτὰ δοκιμάζω.

Σοφιςοῦ δέ τινος περὶ ἀνδρείας λέγοντος, πλείω ἐγέλασε· τοῦ δ' εἰπόντος, Τί γελᾷς Κλεόμενες, περὶ ἀνδρείας λέγοντος ἀκούων, καὶ ταῦτα βασιλεὺς ὤν; Οὐ (ἔφη) ὦ ξένε. καὶ ἡ χελιδὼν εἰ περὶ αὐτῆς ἂν ἔλεγε, τὸ αὐτὸ ἂν ἐποίουν· εἰ δὲ ἀετὸς, πολλὴν ἂν εἶχον ἠρεμίαν.

Τῶν δὲ Ἀργείων τὴν προτέραν ἧτταν φασκόντων ἀναμαχεῖσθαι, Θαυμάζω (ἔφη) εἰ δύο συλλαβῶν προσθήκῃ νῦν κρείσσονες ἐγένεσθε ἢ πρόσθεν ἦτε.

Λοιδοροῦντος δέ τινος αὐτὸν, καὶ φήσαντος, Θρυπτικὸς εἶ ὦ Κλεόμενες, Ἀλλὰ κρεῖσσον (ἔφη) ἢ ἄδικον εἶναι. σὺ δὲ φιλοχρήματος καὶ περὶ κακὰ κεκτημένος.

Ψάλτην δέ τις αὐτῷ βουλόμενος συστῆσαι, τά τε ἄλλα τὸν ἄνδρα ἐπῄνει, καὶ ψάλτην αὐτὸν ἔφη κράτιστον εἶναι τῶν Ἑλλήνων· ὁ δὲ δείξας τινὰ τῶν πλησίον, Νὴ τοὺς θεοὺς (ἔφη) οὗτος

Rhetore autem quodam de fortitudine orationem habente, plurimùm ridebat. Sed ille quum dixisset, Quid rides Cleomenes me de fortitudine verba facientem audiens, quum præcipuè rex sis? Quia (inquit) o hospes, si & hirundo de ipsa diceret, hoc idem facerem: sin aquila, magnam agerem quietem.

Idem quum Argiui dicerent priorem pugnam qua fuerant superati, refici debere, Miror (inquit) si vnius syllabæ additione nunc fortiores facti estis quàm antea fueritis.

Quodam autem ipsum conuitiis prosequente ac dicente, Delicatus es ô Cleomenes, At melius est (inquit) quàm iniustum esse. Tu verò pecuniarum es studiosus: quanuis quæ tibi satis sunt, paraueris.

Sed cantorem quidam quum ipsi commendare vellet, ac hominem & ex aliis laudaret, & cantorē Græcorū optimū diceret: ostenso quodā ex iis qui propè aderāt, Per deos (inquit) iste

mihi eſt coquus iuris condiendi periſſimus.

Quum verò Mæander Sami tyrannus propter inuaſionem Perſarũ Spartam fugiſſet, ac oſtentaſſet quotquot aurea argenteáque pocula attuliſſet, donarétque quotcunque vellet: nihil quidem accepit, ſed veritus ne aliis ciuium quibuſdam diſtribueret, ad ephoros profectus, melius dixit fore Spartæ, ſi Samius hoſpes ſuus ex Peloponneſo recederet, nequem Spartiatarum ſuis perſuaſionibus malũ efficiat. Ac illi quidẽ obtemperantes, illo ipſo die Mæandrum edicto exegerũt.

Quidam verò quũ dixiſſet, Cur Argiuos qui ſæpe vobiſcum bellum geſſerunt, parta victoria non deleuiſtis? Si deleuiſſem⁹, (inquit) qui noſtros iuuenes exercerent, non haberemus.

Rogante autem quodam, Cur Spartiatæ diis non dedicant ſpolia hoſtib⁹ erepta? Quia (inquit) à timidis ſunt.

CLEOM. CLEOMB. AP.

Cleomenes Cleombroti quodam ei dante pugnaces gallos, ac dicente illos

παρ' ἐμοὶ ψωμοποιός.

Μαιανδρίου δὲ τοῦ τῆς Σάμου τυράννου διὰ τὴν Περσῶν ἔφοδον εἰς Σπάρτην φυγόντος, καὶ ἐπιδείξαντος ὅσα κεκομίκει χρήματα, χαριζομένου τε ὅσα βούλεται, ἔλαβε μὲν οὐδέν, εὐλαβούμενος δὲ μὴ ἑτέροις τισὶ τῶν ἀστῶν διαδῷ, πορευθεὶς ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, ἄμεινον ἔφη εἶναι τῇ Σπάρτῃ τὸν ξένον ἑαυτοῦ Σάμιον ἀπαλλάττεσθαι τῆς Πελοποννήσου, ἵνα μὴ πείσῃ τινὰ τῶν Σπαρτιατῶν κακὸν γενέσθαι. οἱ δὲ ὑπακούσαντες ἐξεκήρυξαν τὸν Μαίανδρον αὐτῆς ἡμέρας.

Εἰπόντος δέ τινος, Διὰ τί πολεμοῦντας ὑμῖν Ἀργείους πολλάκις κρατήσαντες οὐκ ἀνῃρήκατε; Οὐδ' ἀνέλοιμεν (ἔφη) ὡς ἂν γυμναστὰς τοῖς νέοισιν ἔχοιμεν.

Πυνθανομένου δέ τινος αὐτοῦ διὰ τί Σπαρτιᾶται τοῖς θεοῖς οὐκ ἀνατιθέασι τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων σκῦλα, Ὅτι (ἔφη) ἀπὸ δειλῶν ἐστι.

ΚΛΕΟΜ. ΤΟΥ ΚΛ. ΑΠ.

Κλεομένης ὁ Κλεομβρότου, διδόντος αὐτῷ τινος μαχίμους ἀλεκτρυόνας, καὶ λέγοντος

ὅτι μαχόμενοι ἀποθνήσκουσι περὶ νίκης, Τῶν καταπλεινόντων τοίνυν αὐτοὺς τινὰς δός μοι. ἐκεῖνοι γὰρ τούτων ἀμείνους.

Λάβωτος μακρολογοῦντός τινος, εἶπε, Τί μοι μικρῶν πέρι μεγάλα φροιμιάζῃ; ὅσον γὰρ εἴη πρᾶγμα, τοσοῦτον καὶ ὁ λόγος ἂν χρῆσαι.

ΛΕΩΤΥΧΙΔΟΥ ΑΠ.

Λεωτυχίδας ὁ πρῶτος, λέγοντός τινος ὡς ἐστὶν ἀμετάβολος, Διὰ τοὺς καιρούς, (ἔφη) οὐχ ὡς ὑμεῖς, διὰ τὴν αὑτῶν κακίαν.

Πρὸς δὲ τὸν ἐρωτῶντα πῶς ἄν τις μάλιστα διαφυλάσσοι τὰ παρόντα τῶν ἀγαθῶν, εἶπεν, Εἰ μὴ πάντα τῇ τύχῃ πιστεύοι.

Ἐρωτηθεὶς δὲ τί δεῖ μάλιστα μανθάνειν τοὺς ἐλευθέρους παῖδας, Ταῦτ', ἔφη, ὅσ' ἂν αὐτοὺς ὠφελήσειαν ἄνδρας γενομένους.

Πυνθανομένου δέ τινος διὰ τίνα αἰτίαν ὀλιγοποτοῦσιν οἱ Σπαρτιᾶται, ἔφη, Ἵνα μὴ ἄλλοι ὑπὲρ ἡμῶν βουλεύωνται, ἀλλ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἄλλων.

certantes pro victoria interire, Igitur aliquos(inquit)ex iis qui illos interimunt,da mihi. Nam illi his sunt meliores.

Quum verò quidam longa vteretur oratione,Quid mihi(inquit) de paruis rebus longa facis prooemia?Nam quãta res est, tanta & oratio qua vteris, esse debet.

LEOTYCH. I. AP.

Leotychidas primus quum à quodam facilè mutari diceretur, Propter tempora (inquit) non vt vos propter vestrum ipsorum vitium.

Ad eũ verò qui rogabat quomodo quis maximè præsentia bona tueretur, Si non omnia (inquit) fortunæ crediderit.

Interrogatus quoque quid ingenuos pueros discere potissimùm oporteat, Quæcunque(ait)ipsos quum viri fuerint,iuuent.

Quodã autem rogante quã ob causam parum bibant Spartiatæ, Ne pro nobis (inquit)alii consultent, sed nos pro aliis.

LEOTYCH. ARIST. apophthegmata.

Leotychidas Aristonis ad eum qui dixerat Demarati filios ipsi maledicere, Per deos (inquit) nihil miror. Neque enim illorum quisquam benedicere posset.

Quum autem propinquioris portæ claui draco circumuolutus foret, ac vates monstrum esse denuntiarent, Minimè (inquit) mihi quidem videtur: sed si clauis draconi circumuoluta foret, monstrum esset.

Ad Philippum verò Orphei sacris initiatum, prorsus quidem mendicū, sed asserentem omnes apud se ipsum initiatos post vitæ finem felices fore, Cur igitur (inquit) ô stolide quamprimùm non moreris, quo & infelicitatē & egestatem flere desinas?

Quodam autem percontāte, Cur arma hostibus detracta diis non dedicant Spartiatæ? Quia (inquit) quæ propter possessorum timiditatem venati sumus, neque à iuuenibus videri, neque diis expedit dicari.

ΛΕΩΤΥΧ. ΤΟΥ ΑΡΙΣΤ.

ἀποφθέγματα.

Λεωτυχίδας ὁ Ἀρίστωνος πρὸς τὸν εἰπόντα ὅτι κακῶς σε οἱ τοῦ Δημαράτου λέγουσι, Μὰ τοὺς θεοὺς (ἔφη) οὐ θαυμάζω. καλῶς γὰρ λέγειν οὐδεὶς ἂν αὐτῶν δύναιτο.

Τῇ δ' ἐγγυτέρω πύλῃ δράκοντος περὶ τὴν κλεῖν ἑλιχθέντος, καὶ τῶν μάντεων τέρας ἀποφαινομένων εἶναι, Οὐκ ἔμοιγ' (ἔφη) δοκεῖ, ἀλλ' εἰ ἡ κλεὶς τῷ δράκοντι περιειλίχθη, τέρας ἂν ἦν.

Πρὸς Φίλιππον τὸν ὀρφεοτελεστὴν παντελῶς πτωχὸν ὄντα, λέγοντα δ' ὅτι οἱ παρ' αὐτῷ μυηθέντες μετὰ τὴν τοῦ βίου τελευτὴν εὐδαιμονοῦσι, Τί οὖν ὦ ἀνόητε (εἶπεν) οὐ τὴν ταχίστην ἀποθνήσκεις, ἵνα ἀναπαύσῃ κακοδαιμονίαν τε καὶ πενίαν κλαίων;

Πυνθανομένου δέ τινος αὐτοῦ διὰ τί Σπαρτιάται τοῖς θεοῖς οὐκ ἀνατιθέασι τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων σκῦλα, Ὅτι (ἔφη) ἀπὸ δειλῶν ἐστι. τὰ γὰρ ἀπὸ τῶν κεκτημένων διὰ δειλίαν θηραθέντα οὔτε τοὺς νέους ὁρᾷν καλὸν, οὔτε τοῖς θεοῖς ἀνατιθέναι.

ΛΕΟΝΤ. ΤΟΥ ΕΥΡ. ΑΠ.

Λέων ὁ Εὐρυκρατίδας, ἐρωτηθεὶς ποίαν τις ἂν πόλιν οἰκήσας ἀσφαλῶς οἰκοίη, Ὅπου (ἔφη) μήτε πλείω μήτε ἐλάσσονα κεκλήσονται οἱ ἐνοικοῦντες· καὶ ὅπου τὸ μὲν δίκαιον ἰσχύσῃ, τὸ δὲ ἄδικον ἀσθενὲς ἔσται.

Ὁρῶν δὲ τοὺς ἐν Ὀλυμπίᾳ δρομεῖς σπουδάζοντας περὶ τὴν ἄφεσιν ἵνα πλεονεκτήσωσιν, Ὅσῳ μᾶλλον (ἔφη) οἱ δρομεῖς σπουδάζουσι περὶ τῆς ταχύτητος ἢ περὶ τῆς δικαιοσύνης;

Ἀκαίρως δέ τινος περὶ πραγμάτων οὐκ ἀχρήστων διαλεχθέντος, Ὦ ξένε (εἶπεν) οὐκ ἐν δέοντι χρῇ τῷ δέοντι.

ΛΕΩΝΙΔ. ΤΟΥ ΑΝ. ΑΠ.

Λεωνίδας ὁ Ἀναξανδρίδα, ἀδελφὸς δὲ Κλεομένους, πρός τινα εἰπόντα, Πλὴν τοῦ βασιλεύειν ἡμῶν οὐδὲν διαφέρεις, Ἀλλ' οὐκ ἂν (ἔφη) εἰ μὴ βελτίων ὑμῶν ἤμην, ἐβασίλευον.

Τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ Γοργοῦς πυνθανομένης ὅτε εἰς Θερμοπύλας ἐξῄει τῷ Πέρσῃ μαχούμενος εἴ τι αὐτῇ ἐντέλλεται,

LEONT. EVRYCR. AP.

Leon Eurycratides interrogatus quam quis vrbem incolens tutus ſit, Vbi(inquit)neque plura neque paucio ra inhabitātes poſſideant: & vbi iuſti- tia polleat,& iniuſtitia iaceat.

Curſores autem in Olympiis ſpe- ctās de emiſſione ſollicitos eſſe, vt me liore quiſque forent conditione,Quā- to (inquit) magis curſores velocitati ſtudent quàm iuſtitiæ?

Quum verò quidam intempeſtiuè de rebus nō inutilibus diſſeruiſſet, Nō opportunè(inquit)ô hoſpes opportu- nō vteris.

LEONIDÆ ANAX. AP.

Leonidas Anaxandridæ filius,& Cle omenis frater,ad quendam dicentem, Præterquam quòd rex es,nihilo nobis præſtas: Atqui nunquam,(ait)niſi vo- bis melior eſſem,rex fuiſſem.

Quum autem Gorgo vxor per- contaretur quando ad Thermopylas proficiſcebatur cum Perſis dimica- turus, num quid ſibi mandaret,

Vt(inquit) & probis nubas, & probos liberos parias.

Dicentibus verò ephoris paucos ad Thermopylas ab ipſo duci, Et ad quod (inquit) vadimus opus?

Sed quum illi iterum dixiſſent, Nũ quid aliud facere decreuiſti? Tranſitũ (inquit) barbarorum verbo quidem impedire, ſed re ipſa pro Græcis mortem obire.

Quum autem ad Thermopylas perueniſſet

Quodam verò dicente, Propter barbarorũ ſagittas ſolẽ videre non eſt, Ergo cum ipſis (inquit) iucundè in vmbra pugnabimus.

Quum verò alius dixiſſet, Adſunt prope nos: Igitur (inquit) & nos prope illos.

Sed quum alius dixiſſet, Aduerſus multos ô Leonida cum paucis periclitaturus ſic ades? Si me quidem multitudini fidere putatis, ne tota quidem Græcia ſufficeret. Nam parua illorum

ἔφη, Ἀγαθοῖς γαμεῖσθαι καὶ ἀγαθὰ τίκτειν.

Λεγόντων δὲ τῶν ἐφόρων ὀλίγους ἄγειν αὐτὸν εἰς Θερμοπύλας, ἔφη, Πρὸς τὴν βαδίζομεν πρᾶξιν;

Πάλιν δ' αὐτῶν εἰπόντων, Μή τι ἕτερόν τι διέγνωκας ποιεῖν; Τὰς παρόδους τῶν βαρβάρων κωλύειν τῷ λόγῳ, (ἔφη) τῷ δ' ἔργῳ ἀποθανούμενος ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων.

Γενόμενος δ' ἐν Θερμοπύλαις, πρὸς τοὺς συστρατιώτας εἶπε, Λέγοντι τὸν βάρβαρον ἐγγὺς γινόμενον, ἄμμε δὲ χρονοτριβέειν. ἤδη γὰρ ἥκαμες τοὺς βαρβάρους, ἢ αὐτοὶ τεθνάναι μέλλομες.

Λέγοντος δέ τινος, Ἀπὸ τῶν οἰστευμάτων τῶν βαρβάρων οὐδὲ τὸν ἥλιον ἰδεῖν ἐστιν, Οὐκοῦν (ἔφη) χάριεν, εἰ ὑπὸ σκιαὶ αὐτοῖς μαχεσόμεθα.

Ἄλλου δὲ εἰπόντος, Πάρεισιν ἐγγὺς ἡμῶν, Οὐκοῦν (ἔφη) καὶ ἡμεῖς αὐτῶν ἐγγύς.

Εἰπόντος δέ τινος, Πρὸς πολλοὺς ὦ Λεωνίδα μετ' ὀλίγων διακινδυνεύσων οὕτω πάρει; Εἰ μὲν οἴεσθέ με (ἔφη) τῷ πλήθει, οὐδὲ ἡ πᾶσα Ἑλλὰς ἀρκεῖ. βραχεῖα γὰρ μοῖρα τοῦ ἐκεί

ρων πλήθους ἐστίν· εἰ δὲ ταῖς ἀρεταῖς, καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς ἱκανός.

Ἄλλου δὲ τὰ αὐτὰ λέγοντος, Καὶ μὴν (εἶπεν) πολλοὺς ἐπάγομαι ὡς ἀποθανουμένους.

Ξέρξου δὲ γράψαντος αὐτῷ, Ἔξεστί σοι μὴ θεομαχοῦντι, μετ᾽ ἐμοῦ δὲ ταττομένῳ, τῆς Ἑλλάδος μοναρχεῖν· ἀντέγραψεν, Εἰ τὰ καλὰ τοῦ βίου γινώσκοις, ἀπέστης ἂν τῆς τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας. ἐμοὶ δὲ κρείσσων ὁ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος θάνατος τοῦ μοναρχεῖν τῶν ὁμοφύλων.

Πάλιν δὲ τοῦ Ξέρξου γράψαντος, Πέμψον τὰ ὅπλα, ἀντέγραψεν, Μολὼν λάβε.

Βουλομένου δ᾽ αὐτοῦ ἤδη τοῖς πολεμίοις ἐπιτίθεσθαι, οἱ πολέμαρχοι πρὸς αὐτὸν ἔφασαν ὅτι δεῖ περιμένειν αὐτὸν τοὺς ἄλλους συμμάχους. Οὐ γὰρ (ἔφη) πάρεισιν οἱ μάχεσθαι μέλλοντες; ἢ οὐκ ἴστε ὅτι μόνοι πρὸς τοὺς πολεμίους μάχονται οἱ τοὺς βασιλέας αἰδούμενοι καὶ φοβούμενοι; Τοῖς δὲ στρατιώταις παρήγγειλεν ἀριστοποιεῖσθαι ὡς ἐν ᾅδου δειπνοποιησομένοις.

Ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί οἱ ἄριστοι τὸν ἔνδοξον θάνατον τῆς ἀδόξου προκρίνουσι ζωῆς, Ὅτι (ἔφη)

multitudinis pars est. Sin autem virtutibus, & hic numerus est satis.

Alio verò idem dicente, Attamen (inquit) multos vt morituros duco.

Xerxes autē quū ipsi scripsisset, Licet tibi cum diis non pugnanti, sed mecū militanti, Græciæ principatum obtinere: rescripsit, Si vitæ bona cognosceres, longè ab alienorum cupiditate abesses. Mihi verò melius est pro Græcia mori quàm contribulibus & finitimis imperare.

Sed quum Xerxes iterum scripsisset, Mitte arma: rescripsit, Veni & cape.

Quū verò iā hostes aggredi vellet, belli præfecti dixerūt oportere ipsū alios expectare. Neque enim adesse qui sunt pugnaturi. An ignoratis (inquit) eos solos contra hostes pugnare, qui reges & verentur & timent? Militibus autem præcepit of the pranderent tanquam apud inferos cœnaturi.

Idem interrogatus cur fortissimi viri claram mortem obscuræ vitæ anteponant, Quia (inquit) hoc qui-

dem naturæ proprium, illud verò suũ ipsorum esse putant.

Iuuenes verò cælibes volens seruare, quum sciret eos id apertè non toleraturos, scytalis vnicuique ipsorum datis, ad ephoros misit. Ac tres quoque ex iis qui duxerant vxores seruare volebat. sed quũ ipsi id animaduertissent, scytalas accipere non sustinuerunt. Ac eorum quidẽ vnus dixit, Non præco, sed pugnator te sum sequutus: alter verò, Hic manens melior ero: at tertius, Nõ horum postremus, (inquit) sed primus pugnabo.

LOCH. POLYÆN. AP.

Lochagus Polyænidæ filius & Sironis pater, quum quidam ei nuntiasset alterum è filiis mortuum esse, Iampridem (inquit) sciebam illum mori oportere.

LYCVRGI AP.

Lycurgus ille legum lator volens ex eo viuendi modo qui antea fuisset, ad temperatiorem vitæ ordinem suos ciues traducere, ac honestos fortésque efficere, (nã delicatiores erãt) duos edu

τὸ μὲν, τῆς φύσεως ἴδιον, τὸ δὲ, αὐτῶν εἶναι νομίζοισιν.

Τοὺς δὴ ἠϊθέους βουλόμενος σῶσαι καὶ ἐπιστάμενος ἀπήκριες οὐκ ἀνεξομένους, σκυτάλας δύο καθ' ἕνα αὐτῶν, πρὸς τοὺς ἐφόρους ἔπεμψε, καὶ τῶν τελείων δὲ τρεῖς ἐβουλήθη διασῶσαι. οἱ δὲ συννοήσαντες, οὐκ ἠνέσχοντο λαβεῖν τὰς σκυτάλας. ὧν ὁ μὲν εἶπεν, Οὐ κήρυξ ἀλλὰ μαχητὰς ἀκολούθησα· ὁ δὲ δεύτερος, Αὐτοῦ μένων, κρείσσων ἂν εἴην· ὁ δὲ τρίτος, Οὐχ ὕστερος τούτων, πρῶτος δὲ μαχήσομαι.

ΛΟΧΑΓ. ΑΠ.

Λοχαγὸς ὁ Πολυαινίδου καὶ Σείρωνος πατὴρ, ἀπαγγείλαντός τινος αὐτῷ ὅτι τῶν υἱῶν τεθνήκει ὁ ἕτερος, Πάλαι ᾔδειν (ἔφη) ὅτι ἀποθανεῖν αὐτὸν ἔδει.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΑΠ.

Λυκοῦργος ὁ νομοθέτης βουλόμενος ἐκ τῆς προϋπαρχούσης διαίτης τοὺς πολίτας εἰς σωφρονεστέραν βίου τάξιν μετάγειν καὶ καλοκαγαθικοὺς ἀπεργάζεσθαι, (ἁβροδίαιτοι γὰρ ἦσαν) δύο σκύλακας

ἀνέθρεψε τοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ μητρὸς γενομένους· καὶ τὸν μὲν εἴθισε περὶ λιχείας, οἴκοι ἐάσας· τὸν δὲ ἐπαγόμενος ἤσκησε περὶ κυνηγέσια· ἔπειτα ἀγαγὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔθηκεν ἀκάνθας καὶ λιχείας τινάς, ἀφῆκε δὲ καὶ λαγών· ἐπὶ τὰ συνήθη δ' ἑκατέρου ὁρμήσαντος, καὶ θατέρου τὸν λαγὼν χειρωσαμένου, εἶπεν, Ὁρᾶτε ὦ πολῖται ὅτι ταυτοῦ γένους ὑπάρχοντες, ἐν τῇ τοῦ βίου ἀγωγῇ παρὰ πολὺ ἀλλήλων διάφοροι ἀπέβησαν· καὶ ποιητικωτέρα τῆς φύσεως ἡ ἄσκησις πρὸς τὰ καλὰ τυγχάνει; Τινὲς δέ φασιν ὡς οὐ παρῆγε σκύλακας οἳ ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότες ἐτύγχανον, ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ οἰκουρῶν, ἕτερος δὲ κυνηγετῶν· κἄπειτα τὸν μὲν ἐκ τοῦ χείρονος γένους πρὸς τὰ κυνηγέσια ἤσκησε, τὸν δὲ ἐκ τοῦ ἀμείνονος περὶ λιχνείας μόνον ἤσκησε· εἶθ' ἑκάστου ἐφ' ἃ εἴθιστο ὁρμήσαντος, φανερὸν ποιήσας ὅσον ἡ ἀγωγὴ πρὸς τὰ ἀμείνω καὶ χείρω συλλαμβάνεται, εἶπεν, Οὐκοῦν καὶ ἡμᾶς ὦ πολῖται, οὐδὲν ἡ παρὰ τοῖς πολλοῖς θαυμαζομένη εὐγένεια καὶ τὸ ἀφ' Ἡρακλέους εἶναι ὀνίνησιν, εἰ μὴ πράτ-

cauit catulos ex iisdem parentibus natos. quorum alterum quidem gulæ assuefecit, domi esse permittens: alterum autem educens ad venationẽ, exercuit. deinde illis in concionem adductis, disposuit & spinas, & quædam gulæ irritamenta: posteáque leporem dimisit. Sed quum ad consueta vterq; cucurrisset, ac leporem alter cepisset: Videte (inquit) ô ciues quũ ex eodem sint genere, quàm dissimiles ob educationem inter se euaserint, quantóque efficacior quàm natura ad res honestas sit exercitatio. Quidã tamen ferũt ipsum educasse catulos nõ ex iisdẽ ortos sed alterum ex domesticis, alterum è venatoriis. Ac peiori quidem ex genere natũ, ad venatoria exercuisse: ex meliori autem, ganeæ & gulæ solùm assuefecisse. Ac postea quũ vterque ad ea quibus assuetus erat, impetũ fecisset, apertéque pateret quantũ educatio & ad meliora valeat, & ad peiora, Igitur & nos ô ciues (inquit) nihil generositas, quæ vulgo est admirationi, & ab Hercule ductũ gen⁹, iuuat, nisi ea fa

ciamus per quæ ille hominũ clarissimus fortissimúsque est visus, per totã vitam honesta discentes ac exercentes.

Ac facta agri diuisione æqualíque omnibus ciuibus portione distributa, fertur quum aliquando per agrum Laconicũ paulo antè demessum peregrè veniẽs trãsiret, intuitus aceruos iuxta se inuicẽ positos ac æquales, gauisus esse, atq; iis qui aderãt dixisse, Quàm tota Laconica videtur esse multorũ fratrum qui nuper illam inter se diuiserint.

Quũ autẽ nouas tabulas & debitorũ sublationẽ inuexisset, omnes quoq; res domesticas ex æquo diuidere aggressus est, vt omnẽ & imparitatẽ & inæqualitatẽ penitus auferret. Sed quoniã videbat plerosque diuitum manifestam priuationem ægrè ferentes, nummum & aureum & argenteum irritum effecit, ferreóque duntaxat vti iussit: ac quousq; tota substãtia habẽda foret, ex illius permutatione definiuit. Quo quidẽ facto omnis ex Lace-

τοιαῦ δι᾽ ἃ ἐκεῖνος ἁπάντων ἀνθρώπων ἐπιδοξότερος καὶ ἀγλυέστερος ἐφάνη, ἀσκούμενοι καὶ μανθάνοντες καλὰ δι᾽ ὅλου τοῦ βίου.

Αναδασμὸν δὲ τῆς γῆς ποιήσας, καὶ ἅπασιν ἴσον κλῆρον τοῖς πολίταις νείμας, λέγεται ὕστερον ποτὲ χρόνῳ τὴν χώραν διερχόμενος ἐξ ἀποδημίας ἄρτι τεθερισμένην, ἰδὼν τοὺς σωροὺς κειμένους παρ᾽ ἀλλήλους καὶ ὁμαλοὺς, ἡσθῆναι, καὶ μειδιάσαντα εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρόντας, ὡς ἡ Λακωνικὴ φαίνεται πᾶσα πολλῶν ἀδελφῶν εἶναι νεωστὶ νενεμημένων.

Καὶ τῶν χρεῶν δὲ ἀποκοπὰς εἰσηγησάμενος, ἐπεχείρησε καὶ τὰ κατ᾽ οἶκον ὄντα πάντα ἐξίσου διαιρεῖν, ὅπως παντάπασι ἐξέλοι τὸ ἄνισον καὶ ἀνώμαλον. ἐπεὶ δὲ χαλεπῶς ἑώρα προσδεξομένους τὴν ἄντικρυς ἀφαίρεσιν, τότε χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν νόμισμα ἠκύρωσε, μόνῳ δὲ τῷ σιδήρῳ προσέταξε χρῆσθαι· καὶ μέχρις οὗ δεῖ ἔχειν τὴν ὅλην ὕπαρξιν πρὸς ἀμοιβὴν τούτου, πρὸς ὥρισε. τούτου δὲ γενομένου, ἐξέπεσε τῆς Λακε-

δαίμονος ἀδικία πᾶσα. οὔτε γὰρ κλέπτειν, οὔτε δωροδοκεῖν, οὔτε ἀποστερεῖν ἢ ἁρπάζειν ἔτι ἠδύνατό τις· ὃ μήτε κατακρύψαι δυνατὸν ἦν, μήτε κτήσασθαι ζηλωτὸν, μήτε χρήσασθαι ἀκίνδυνον, μήτε ἐξάγειν ἢ ἐπάγειν ἀσφαλές.

Πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἁπάντων τῶν περιττῶν ξενηλασίαν ἐποιήσατο. διὸ οὔτε ἔμπορος, οὔτε σοφιστὴς, οὔτε μάντις ἢ ἀγύρτης, οὔτε τῶν κατασκευασμάτων δημιουργὸς εἰσῄει εἰς τὴν Σπάρτην. οὐδὲ γὰρ νόμισμα παρ' αὐτοῖς εὔχρηστον εἴασε, μόνον δὲ τὸ σιδηροῦν εἰσηγήσατο, ὃ ἐστι μνᾶ ὁλκὴ Αἰγιναία, δυνάμει δὲ χαλκοῖ τέσσαρες.

Ἐπιθέσθαι δὲ τῇ τρυφῇ καὶ τὸν ζῆλον ἀφελέσθαι τοῦ πλούτου διανοηθεὶς, τὰ συσσίτια εἰσηγήσατο. πρὸς γοῦν τοὺς ἐπιζητοῦντας διὰ τί ταῦτα συνεστήσατο, καὶ μεθ' ὅπλων κατ' ὀλίγους τοὺς πολίτας διῄρηκεν, Ὅπως (εἶπεν) ἐξ ἑτοίμου τὰ παραγγελλόμενα δέχωνται· καὶ ἐάν τι νεωτερίζωσιν, ἐν ὀλίγοις ᾖ τὸ ἀμπλάκημα· ἰσομοιρία τε τῆς τροφῆς καὶ πόσεως ᾖ, καὶ μήτε πόσει τινὶ ἢ βρώσει,

dæmone iniustitia excidit. Nam neque furari neque largitionibus corrũpere, neque auferre aut rapere cuiquã amplius libebat, quod nec abscondere nec iucundè possidere, nec sine periculo vti poterat nec vel exportare vel importare tutum erat.

Ad hæc quæcunque peregrina quoque & superuacanea ex vrbe eiecit. Quare neque mercator, neque rhetor, neque vates circulatórve, neque apparatuum artifex Spartã ingrediebatur. Neque enim numus apud ipsos vtilis relictus, sed ferreus solùm in vsu erat, quæ quidem est mna pondere Æginetica, vi autem ærei quatuor.

Quum verò delicias inuadere ac diuitiarum amorẽ auferre cogitasset, cõuiuia publica inuexit. Ad illos autẽ qui quærebant cur illa instituisset, atque ita distinxisset vt ciues pauci cũ armis simul discumberent: Vt (inquit) promptè imperata accipiãt, & siquid innouauerint, in paucis sit peccatũ. Æqualitas verò & cibi & potus erat: ac nõ solũ epulis diues pauperi nõ præcellebat,

ſed ne ſtrato quidem aut vaſis aut prorſus vlla alia re ſuperior erat.

Sed quum diuitias viles effeciſſet, quippe quas nemo vel in vſu habere vel oſtentare vellet, ad familiares dicebat, Quàm pulchrum eſt, ô ſodales, re ipſa demonſtrare quales omnino ſint diuitiæ: ſunt enim cæcæ.

Præterea cauit ne iis qui domi antè cœnaſſent, liceret ad publica conuiuia ire, aliis epulis potionibúſque repletis. Vituperabant autem reliqui eũ qui neque biberet ſecum neque comederet, perinde atque incontinentem & à communi victu propter mollitiẽ alienum. Quicunque verò deprehenſus fuiſſet, multabatur. Vnde Agis qui multo pòſt tempore fuit rex, ab exercitu reuerſus (nam Athenienſes debellauerat) quũ vellet quodam die apud vxorem cœnare, ac portiunculas poſceret, belli præfecti non miſerunt. Sed quum poſtridie id ephoris innotuiſſet, multatus eſt.

Iſtiuſmodi igitur legũ cõſtitutiones quum diuites ægrè ferrẽt, in illũ inſur

ἀλλὰ μηδὲ στρωμνῇ ἢ σκευέσιν ἢ ἄλλῳ τινὶ τὸ σύνολον πλέον ἔχῃ ὁ πλούσιος τοῦ πένητος.

Ἄζηλον δὲ ποιήσας τὸν πλοῦτον, οὐδενὸς οὐδὲ χρῆσθαι οὐδὲ ἐπιδεῖξαι δυναμένου, ἔλεγε πρὸς τοὺς συνήθεις, Ὡς καλόν ἐστιν ὦ ἑταῖροι διὰ τῶν ἔργων ἐπιδεῖξαι τὸν πλοῦτον ὁποῖός ἐστι τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι τυφλός.

Παρεφύλαξε δὲ ὥστε μηδὲ οἴκοι προδειπνήσαντας ἐξεῖναι βαδίζειν ἐπὶ τὰ συσσίτια πεπληρωμένους ἑτέρων ἐδεσμάτων ἢ πομάτων. ἐκάκιζον δὲ οἱ λοιποὶ τὸν μὴ πίοντα ἢ φαγόντα μετ᾽ αὐτῶν, ὡς ἀκρατῆ καὶ πρὸς τὴν κοινὴν ἀπομαλακιζόμενον δίαιταν· ἐζημιοῦτο δὲ καὶ ὁ φανερὸς γενόμενος. Ἆγιδος οὖν μετὰ πολὺν χρόνον τοῦ βασιλέως ἐπανελθόντος ἀπὸ στρατείας (κατεπεπολεμήκει γὰρ Ἀθηναίους) βουλομένου παρὰ τῇ γυναικὶ μιᾷ ἡμέρᾳ δειπνῆσαι, καὶ μεταπεμπομένου τὰς μερίδας, οὐκ ἔπεμψαν οἱ πολέμαρχοι· μεθ᾽ ἡμέραν δὲ φανεροῦ γενομένου τοῖς ἐφόροις, ἐζημιώθη ὑπ᾽ αὐτῶν.

Πρὸς οὖν τὰ τοιαῦτα τῶν νομοθετημάτων χαλεπήναντες οἱ εὔποροι, ἐπισυνέστη-

σαν, καὶ ἐβλασφήμουν αὐτὸν καὶ ἔβαλον, καταλεῦσαι βουλόμενοι. διωκόμενος δὲ διέπεσε διὰ τῆς ἀγορᾶς· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἔφθασεν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς καταφυγών· Ἄλκανδρος δὲ ἐπιστραφέντος αὐτοῦ διώκων, τῇ βακτηρίᾳ τὸν ὀφθαλμὸν ἐξέκοψεν αὐτοῦ. τοῦτον δὲ κοινῷ δόγματι παραλαβὼν ἐπὶ τιμωρίᾳ, οὔτε κακῶς διέθηκεν, οὔτε ἐμέμψατο, συνδιαιτώμενον δὲ ἔχων, ἐπέδειξεν ἐπαινέτην αὐτοῦ τε καὶ τῆς διαίτης ἣν εἶχε σὺν αὐτῷ, καὶ καθόλου τῆς ἀγωγῆς ἐραστήν· τοῦ δὲ πάθους ὑπόμνημα ἱδρύσατο ἐν τῷ τῆς χαλκιοίκου τεμένει ἱερὸν Ἀθηνᾶς, ὀπιλλέτιν προσαγορεύσας. τοὺς γὰρ ὀφθαλμοὺς ὀπίλους οἱ τῇδε Δωριεῖς λέγουσι.

Ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί οὐκ ἐχρήσατο νόμοις ἐγγράφοις, Ὅτι (ἔφη) οἱ πεπαιδευμένοι καὶ ἀχθέντες τῇ προσηκούσῃ ἀγωγῇ τὸ τοῦ καιροῦ χρήσιμον δοκιμάζουσι.

Πάλιν δὲ ἐπιζητούντων τινῶν διὰ τί ὀροφὴν ἀπὸ πελέκεως ταῖς οἰκίαις ἐπιθεῖναι προσέταξε, θύραν δὲ ἀπὸ πρίονος μόνου καὶ μηδενὸς τῶν ἄλλων ἐργαλείων, Ὅπως

rexerunt, conuitiis prosequentes, cædentésque & lapidare volẽtes. Ac è foro pulsus ab iis qui eum persequebantur, alios quidem præteriens in templũ chalciœcæ Mineruæ confugit. Sed Alcander ipsi respicienti oculum baculo eruit. quem publico quidem decreto quũ ad supplicium postea accepisset, neque vllo malo affecit, neque accusauit, sed vnà viuentem secum habens effecit & sui laudatorem, & victus quo vtebatur, & prorsus institutionis illius approbatorem. Cæterùm calamitatis illius monumentũ in luco chalciœcæ Mineruæ sacellum erexit, ac optiletin appellauit. Nam oculos Doriẽses qui in illa sunt regione, optilos vocant.

Interrogatus autem cur legibus scriptis non sit vsus, Quia (inquit) rectè eruditi ac benè honestéque instituti, tẽporis rationem habent.

Percontantibus verò quibusdam cur tectum à securi domibus imponi iussisset, ianuam autem solùm à serra, nullóque aliorum instrumentorũ, Vt

ciues (inquit) omnibus in rebus quas in domum inferunt, mediocritate vtantur, & nihil eorum quæ aliis cara sunt habeant, qualia sunt pocula & lecti ac mensæ pretiosæ. Ex hac verò cõsuetudine ferunt & Leotychidem primum regem apud quendam cœnantem quum sumptuosam contignationis domus constructionem & lacunatam spectasset, interrogasse hospitem an quadrata apud ipsos ligna nascerentur.

Interrogatus etiam cur in eosdem hostes vetuisset sæpius expeditionem facere, Ne sæpe (inquit) repugnare assueti, bellandi peritiam assequantur. Vnde & Agesilao non paruo crimini datum est quòd assiduis in Bœotiam incursionibus Thebanos Lacedæmoniorum hostes instruxisset. Vulneratũ igitur ipsum quũ vidisset Antalcidas, accusauit quòd Thebanos ipsos nec volẽtes nec sciẽtes pugnare docuisset: Pulchra verò (inqt) doctrinæ præmia accipis à Thebanis, quũ illos assuefeceris ac docueris vel inuitos pugnare.

αὖ (ἔφη) μεταλλάζοιεν οἱ πολῖται περὶ πάντα ὅσα εἰς τὴν οἰκίαν εἰσάγουσι, καὶ μηδὲν τῶν παρ' ἄλλοις ζηλουμένων ἔχωσιν. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς συνηθείας φασὶ καὶ Λεωτυχίδην τὸν πρῶτον βασιλέα δειπνοῦντα παρά τινι, καὶ θεασάμενον τῆς στέγης τοῦ οἴκου τὴν παρασκευὴν πολυτελῆ καὶ φατνωματικὴν, ἐρωτῆσαι τὸν ξένον εἰ τετράγωνα παρ' αὐτοῖς ξύλα φύεται.

Ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί ἐκώλυσεν ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς πολεμίους πολλάκις στρατεύεσθαι, ἔφη, Ἵνα μὴ πολλάκις ἀμύνεσθαι συνεθιζόμενοι, ἔμπειροι πολέμου γένωνται. Διὸ καὶ Ἀγησιλάῳ ἔγκλημα οὐ βραχὺ ἔδοξεν εἶναι, ταῖς εἰς τὴν Βοιωτίαν συνεχέσιν εἰσβολαῖς καὶ στρατείαις τοὺς Θηβαίους ἀντιπάλους Λακεδαιμονίοις κατασκευάσαντι.

Ἄλλου δὲ ἐπιζητοῦντος διὰ τί τὰ σώματα τῶν παρθένων δρόμοις καὶ πάλαις καὶ βολαῖς δίσκων καὶ ἀκοντίων διεπόνησεν, Ἵν' (ἔφη) ἡ τῶν γεννωμένων ῥίζωσις, ἰσχυρὰν ἐν ἰσχυροῖς σώμασιν ἀρχὴν λαβοῦσα καλῶς βλαστάνῃ· αὐταί τε μετὰ ῥώμης τοὺς τόκους ὑπομένουσαι, ῥᾳδίως τε ἅμα καὶ καλῶς ἀγωνίζωνται πρὸς τὰς ὠδῖνας· καὶ εἴ τις ἀνάγκη γένοιτο, δύνωνται ὑπὲρ αὑτῶν καὶ τέκνων καὶ τῆς πατρίδος μάχεσθαι.

Μεμφομένων δέ τινων τὴν γύμνωσιν τῶν παρθένων ἐν ταῖς πομπαῖς καὶ τὴν αἰτίαν ζητούντων, Ἵν' (ἔφη) τὰ αὐτὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐπιτηδεύουσαι, μηδὲν μεῖον ἔχωσι μήτε κατὰ σώματος ἰσχὺν καὶ ὑγίειαν, μήτε κατὰ ψυχῆς φιλοτιμίαν καὶ ἀρετὴν· δόξης δὲ τῆς παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπερφρονῶσιν. ὅθεν καὶ περὶ Γοργοῦς ἱστορεῖται τῆς Λεωνίδου γυναικὸς τοιοῦτον. εἰπούσης γάρ τινος (ὡς ἔοικεν) ξένης πρὸς αὐτὴν ὡς Μόναι τῶν ἀνδρῶν ἄρχετε ὑμεῖς αἱ Λάκαιναι, ἀπεκρίνατο, Μόναι γὰρ ἡμεῖς ἄνδρας τίκτομεν.

Εἴρξας δὲ τοὺς ἀγάμους τῆς ἐν ταῖς γυμνοπαιδίαις θέας, καὶ ἀτιμίαν προσ-

Alio item quærente cur virginum corpora cursibus & luctis ac iaculorũ discorúmque iactibus exercenda censuisset, Vt stirps(inquit)eorum qui gignerentur, validum in valentibus corporibus principium sumens, bene germinaret, ac ipsæ partus robustæ perferentes, facilè simul & fortiter doloribus resistant, & siqua necessitas coegerit, possint & pro se ipsis & pro filiis & pro patria pugnare.

Sed virginum in pompis denudationem quibusdam accusantibus, & causam quærẽtibus, Vt iisdem(inquit) studiis, quibus viri, exercitatæ, nihil min⁹ neque circa robur corporis & sanitatẽ neque circa animi ambitionem ac virtutem habeant, & vulgarem gloriam contemnant. Vnde & Gorgo Leonidæ vxor ita respondisse memoratur. Quũ enim quædam hospes(vt videtur) ipsi dixisset, Solæ vos Lacænæ viris imperatis, respondit, Nempe nos solæ viros parimus.

Cælibes verò à spectaculo gymnicorũ ludorũ prohibẽdo, ignominiáq; affi

ciendo, magnam liberos gignendi curam iniecit. Nam honore eo ac reuerẽtia quam iuuenes senioribus exhibebant, illos priuauit. Vnde & illud in Dercyllidam dictum, quanuis spectatus esset imperator, reprehẽdit nemo. Illi nanque aduenienti iuniorum nemo sede cessit, quum dicerent pro se quisque, Ne tu quidem, qui mihi cessurus sit, genuisti.

Quodã autem percontante cur virgines indotatas nubere lege cauisset, Vt neque propter egestatem (inquit) aliquæ relinquãtur innuptæ, neque propter opulentiam colãtur: sed vnusquisque puellæ mores spectans, ex virtute faciat electionem. Nam ob id omnem quoque fucatorium ornatum ex vrbe eiecit.

Quum verò nuptiarum tempus & maribus & fœminis statuisset, ad eum qui causam quærebat, Vt qui ex perfectis (inquit) generantur, robusti sint. Sed ad eum qui mirabatur quòd spõsum cũ sponsa prohibuisset simul dormire, illúmque iussisset maximã diei

θεὶς, πολλὴν πρόνοιαν ἐποιήσατο τῆς παιδοποιίας· τιμῆς δὲ καὶ θεραπείας ἣν οἱ νέοι πρεσβυτέροις παρεῖχον, ἐστέρησε. Καὶ τὸ πρὸς Δερκυλλίδαν ῥηθὲν οὐδεὶς ἐμέμψατο, καίπερ εὐδόκιμον ὄντα στρατηγόν. ἐπιόντι γὰρ αὐτῷ τῶν νεωτέρων τις ἕδρας οὐχ ὑπεῖξεν, εἰπών, Οὐδὲ γὰρ ἐμοὶ σὺ τὸν ὑπείξοντα ἐγέννησας.

Πυνθανομένου δέ τινος διὰ τί τὰς κόρας ἐνομοθέτησεν ἀπροίκους ἐκδίδοσθαι, Ὅπως (ἔφη) μήτε δι᾽ ἔνδειαν ἄγαμοί τινες ἐαθῶσι, μήτε διὰ περιουσίαν σπουδάζωνται, ἕκαστος δὲ εἰς τὸν τρόπον τῆς παιδὸς ἀφορῶν, ἀρετῇ τὴν αἵρεσιν ποιῶνται. διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸν καλλωπισμὸν τῆς πόλεως ἀπήλασεν.

Ὁρίσαντος δὲ αὐτοῦ καὶ τὸν χρόνον τῶν τε γαμουμένων καὶ τῶν γαμούντων, πρὸς τὸν ζητοῦντα, Ἵν᾽ (ἔφη) τὰ γεννώμενα ἰσχυρὰ ᾖ ἐκ τελείων γεννώμενα.

Πρὸς δὲ τὸν θαυμάζοντα διότι τὸν γεγαμηκότα ἀπεῖρξε μὴ συγκοιμᾶσθαι τῇ γεγαμημένῃ, προσέταξε δὲ τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας

συνεῖναι τοῖς ἡλικιώταις, καὶ τὰς νύκτας ὅλας συναναπαύεσθαι, τῇ δὲ νύμφῃ κρύφα καὶ μετ' εὐλαβείας συνεῖναι, Ὅπως (ἔφη) καὶ τοῖς σώμασιν ἰσχυροὶ ὦσι, διακορεῖς μὴ γινόμενοι, καὶ τῷ φιλεῖν ἀεὶ καινοὶ ὑπάρχωσι, τά τε ἔγγονα ἐρρωμενέστερα παρέχωσι.

Καὶ τὸ μὲν μύρον ἐξέλασεν, ὡς τοῦ ἐλαίου φθορὰν καὶ ὄλεθρον· τὴν δὲ βαφικὴν, ὡς κολακίαν αἰσθήσεως.

Πᾶσι δὲ τοῖς περὶ τὸν τοῦ σώματος καλλωπισμὸν δημιουργοῖς ἀνεπίβατον ἐποίησε τὴν Σπάρτην, ὡς διὰ τῆς κακοτεχνίας τὰς τέχνας λυμαινομένοις.

Τοσαύτη δ' ἦν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους σωφροσύνη τῶν γυναικῶν, καὶ τοσοῦτον ἀπεῖχε τῆς ὕστερον περὶ αὐτὰς εὐχερείας, ὡς πρότερον ἄπιστον εἶναι τὸ τῆς μοιχείας παρ' αὐταῖς. καὶ λόγος ἀπομνημονεύεται Γεραδάτα τινὸς Σπαρτιάτου τῶν σφόδρα παλαιῶν, ὃς ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ξένου τί πάσχουσιν οἱ μοιχοὶ παρ' αὐτοῖς (οὐδὲν γὰρ ὁρᾶν περὶ τούτου νενομοθετημένον ὑπὸ Λυκούργου) εἶπεν, Οὐδεὶς ὦ ξένε γίνεται μοιχὸς παρ' ἡμῖν. ἐκείνου δὲ ὑπολαβόντος, Ἂν δὲ γένηται, τοῦτον ἔφη ὁ Γεραδάτας, Πῶς ἂν (ἔφη) μοιχὸς ἐν Σπάρτῃ γένοιτο, ἐν ᾗ πλοῦτος μὲν καὶ τρυφὴ

partem cum æqualibus conuersari, & totas quiescere noctes, & furtim ac pudibundè cũ sponsa coire: Vt & corporibus (inquit) sint robusti, & non satiati, amando semper sunt noui, & liberos validiores edant.

Vnguentum præterea tanquam olei corruptionem atque perditionem, ac tingendi artem, vt sensus adulationem, expulit.

Omnibus autem ornatus corporis artificib⁹ Sparta interdixit, perinde atque artis prauitate artes inquinãtibus.

Tanta verò temporibus illis mulierum pudicitia erat, tantúmque à facilitate qua postea fuerunt inquinatæ, aberãt, vt incredibile in ipsis prius adulteriũ fuerit. Ac sermo quidẽ Geradatæ cuiusdã Spartiatæ antiquissimi memoratur: qui ab hospite rogat⁹ q̄d adulteri Spartæ patiãtur (nã se nullã videre legẽ super hoc à Lycurgo lata) Nul l⁹, ô hospes (inquit) adulter apud nos est. Sed illo subiiciẽte, Si igitur fieret: idem Geradatas, Quonã (inquit) modo adulter Spartæ fiat, vbi & diuitiæ & deliciæ

& corporis ornamenta in nullo ſunt honore: pudicitia autem ac modeſtia & magiſtratuum obſeruantia magno æſtimantur?

Ad eum verò qui cenſebat democratiam in vrbe inſtituendam eſſe, Tu primus (inquit) in domo tua conſtitue democratiam.

Quodam autem percontante cur tã exigua tenuiáque ſacrificia ſtatuiſſet, Vt deos (inquit) venerari nũquam deſinamus.

Sola verò certaminũ quum ea permiſiſſet ciuibus certare in quibus manus non protenditur, quidam cauſam rogauit: hic autem, Vt nemo ipſorum (inquit) laborando deficere aſſueſcat.

Sed quum quidam interrogaret cur frequenter mutari caſtra iuberet, Vt hoſtibus (inquit) magis noceamus.

Alio autem rogante cur turres oppugnare vetuiſſet, Ne vel à muliere (inquit) vel à puero, vel ab aliquo ſimili homunculo fortiores interimantur.

Conſulentibus verò Thebanis de ſa

καὶ καλλωπισμὸς ἀτιμάζονται, αἰδὼς δὲ καὶ εὐκοσμία καὶ τῶν ἡγουμένων πειθὼ πρεσβεύονται;

Πρὸς δὲ τὸν ἀξιοῦντα δημοκρατίαν ἐν τῇ πόλει καταστήσασθαι, ὁ Λυκοῦργος εἶπε, Σὺ πρῶτος ἐν τῇ οἰκίᾳ σου ποίησον δημοκρατίαν.

Πυνθανομένου δέ τινος διὰ τί μικρὰς οὕτω καὶ εὐτελεῖς ἔταξε τὰς θυσίας, Οπως (ἔφη) μηδέποτε τιμῶντες τὸ θεῖον διαλείπωμεν.

Μόνα δὲ ταῦτα τῶν ἀθλημάτων ἐφέντος αὐτοῦ τοῖς πολίταις ἀγωνίζεσθαι ὅπου ἡ χεὶρ οὐκ ἀνατείνεται, ἐπύθετό τις τὴν αἰτίαν· ὁ δὲ, Οπως (εἶπε) μηδεὶς αὐτῶν ἐν τῷ πονεῖν ἀπαυδᾶν ἐθίζηται.

Ερωτῶντος δέ τινος διὰ τί πυκνὰ μεταστρατοπεδεύειν κελεύει, Οπως (εἶπε) πλείω τοὺς ἐχθροὺς βλάπτοιμεν.

Αλλου δ' ἐπιζητοῦντος διὰ τί πυργομαχεῖν ἀπεῖπε, Ινα (ἔφη) μὴ ὑπὸ γυναικὸς ἢ παιδὸς ἢ τινος παραπλησίου ἀνθρώπου οἱ ἀμείνονες ἀποθνήσκωσιν.

Τοῖς δὲ συμβουλευομένοις τῶν Θηβαίων πε-

ρὶ τῆς ἱερουργίας καὶ τοῦ πένθους ἣν ποιοῦνται τῇ Λευκοθέᾳ, συνεβούλευσεν, εἰ μὲν θεὸν ἡγοῦνται, μὴ θρηνεῖν· εἰ δὲ ἄνθρωπον, μὴ ἱερουργεῖν ὡς θεῷ.

Πρὸς δὲ τοὺς ἐπιζητοῦντας τῶν πολιτῶν, Πῶς ἂν πολεμίων ἔφοδον ἀλεξοίμεθα; Ἐὰν πτωχοὶ (ἔφη) ἦτε, καὶ μὴ μεῖζον ἅτερος θατέρου ἐρεείνῃ. Καὶ πάλιν ἐπιζητούντων περὶ τειχῶν, οὐκ ἔφη πόλιν εἶναι ἀτείχιστον ἥτις ἀνδράσι καὶ οὐ πλίνθοις ἐστεφάνωται.

Ἐπεμέλοντο δὲ οἱ Σπαρτιᾶται καὶ τῆς κόμης, ἀπομνημονεύοντες τινὰ Λυκούργου λόγον περὶ τούτου ὅτι τοὺς μὲν καλοὺς, εὐπρεπεστέρους ποιεῖ, τοὺς δ' αἰσχροὺς, φοβερωτέρους.

Παρήγγειλε δ' ἐν τοῖς πολέμοις τρεψαμένους καὶ νικήσαντας μέχρι τοῦ βεβαιώσασθαι τὸ νίκημα, ἐπιδιώκειν, εἶτα εὐθὺς ἀναχωρεῖν· οὔτε Ἑλληνικὸν φονεύειν τοὺς παρακεχωρηκότας φάσκων, ἀλλὰ καὶ χρήσιμον· εἰδότας γὰρ τοὺς μαχομένους πρὸς αὐτοὺς ὅτι φείδονται μὲν τῶν ἐνδιδόντων, ἀναιροῦσι δὲ τοὺς ὑφισταμένους, τοῦ μένειν τὸ φεύγειν ὠφελιμώτερον ἡγήσασθαι.

crificio & luctu quem Leucotheæ exhibent, respondit, Si deam quidem putatis, non est lugenda: sin hominem, illi non est vt deo sacrificandum.

Ad eos autem ciues qui quærebant quomodo hostium incursionem repellerēt, Si egeni (inquit) sitis, nec plus alter altero quærat. Ac rursus de muris interrogantibus, minimè sine muris eam vrbem esse dixit quæ viris, nō lateribus, coronata foret.

Nutriebant autem & comam Spartiatæ, quandam Lycurgi de hac re legē commemorātes, pulchros quidem coma honestiores fieri, deformes autem terribiliores.

Præcipiebat verò vt in bellis quotiescunque in fugam vertissent hostes ac vicissent, quousque confirmaretur victoria, persequerētur: ac statim retro cederent. Neque enim Græcorum esse eos interimere qui cessissent. Ad hoc vtile quoque esse aiebat. nam scientes eos qui aduersus se pugnant, parcere cedentibus, ac repugnantes occidere, vtilius fugere quàm resistere, putant.

Sed quodam percontante cur hostium cadauera spoliari vetuisset, Non solùm (inquit) ne circa spolia occupati pugnam negligant, sed etiam vt paupertatem vnà cum aciei ordine seruēt.

LYSANDRI AP.

Lysander missas à Dionysio Siciliæ tyranno pretiosas vestes suis filiabus, non accepit quòd diceret se vereri ne illæ indutæ deformiores viderentur.

Sed haud multo pòst quum Dionysius ipsi duas misisset stolas, hortatúsque foret vtram illarum vellet eligeret ad filiámq; ferret: Ipsa (inquit) illa melius eliget: ac vtraque accepta, abiit.

Vafer autem simulator Lysander factus, quum multa deceptionibus perageret, ac iustum in sola vtilitate, & honestum in commoditate esse putaret: veritatem quidem mendacio potentiorem esse dicebat, sed vtriusque dignitatem & honorem vsu definiri.

Ad eos verò à quibus vituperabatur quòd plurima decipiendo perageret, vt Hercule indignus: & dolo, non apertè, quicquam gereret: ridens aiebat,

Πυνθανομένου δέ τινος διὰ τί τοὺς τῶν πολεμίων νεκροὺς ἀπηγόρευσε σκυλεύειν, Ὅπως (ἔφη) μὴ κύπτάζοντες περὶ τὰ σκῦλα, τῆς μάχης ἀμελῶσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν πενίαν ἅμα τῇ τάξει διασώζωσι.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΥ ΑΓ.

Λύσανδρος, προσπέμψαντος αὐτῷ τοῦ Διονυσίου δύο στολὰς, καὶ κελεύσαντος ἣν βούλεται ἑλέσθαι τῇ θυγατρὶ κομίζειν, αὐτὴν ἐκείνην ἔφη βέλτιον αἱρήσεσθαι καὶ λαβὼν ἀμφοτέρας, ἀπῆλθεν.

Ὁ δὲ Λύσανδρος δεινὸς σοφιστὴς γενόμενος, καὶ ἀπάταις τὰ πολλὰ ποικίλλων, τὸ δίκαιον ἐν μόνῳ τῷ λυσιτελεῖ τιθέμενος, καὶ τὸ καλὸν ἐν τῷ συμφέροντι, τὸ ἀληθὲς ἔλεγε τοῦ ψεύδους κρεῖττον εἶναι, ἑκατέρου δὲ τῇ χρείᾳ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν τιμὴν ὁρίζεσθαι.

Πρὸς δὲ τοὺς ψέγοντας αὐτὸν ἐπὶ τῷ δι' ἀπάτης τὰ πλεῖστα πράττειν, ὡς ἀνάξιον τοῦ Ἡρακλέους, καὶ δόλῳ οὐκ ἄντικρυς κατορθοῦντα, γελῶν ἔλεγεν

ὅπου μὴ ἐφικνεῖται τῇ λεοντῇ, προσραπτέον εἶναι τὴν ἀλωπεκῆν.

Απομεμφομένων δ' ἑτέρων αὐτὸν ἐπὶ ταῖς παραβάσεσι τῶν ὅρκων οὓς ἐν Μιλήτῳ ἐποιήσατο, ἔλεγε, Τοὺς μὲν παῖδας ἀστραγάλοις δεῖ ἐξαπατᾷν, τοὺς δὲ ἄνδρας ὅρκοις.

Νικήσας δὲ τοὺς Αθηναίους ἐξ ἐνέδρας περὶ Αἰγὸς ποταμοὺς καὶ λιμῷ πιέσας αὐτοὺς, παρεστήσατο τὴν πόλιν: καὶ ἔγραψε τοῖς ἐφόροις, Εαλώκαντι ταὶ Αθᾶναι.

Πρὸς Αργείους δὲ περὶ γῆς ὅρων ἀμφισβητοῦντας πρὸς Λακεδαιμονίους, καὶ δικαιότερα λέγειν αὐτῶν φάσκοντας, σπασάμενος τὴν μάχαιραν, Ο ταύτης (ἔφη) κρατῶν, βέλτιστα περὶ γῆς ὅρων διαλέγεται.

Τοὺς δὲ Βοιωτοὺς ἐπαμφοτερίζοντας, ὅτε διήει τὴν χώραν, ὁρῶν, προσέπεμψε, πυνθανόμενος πότερον ὀρθοῖς τοῖς δόρασιν ἢ κεκλιμένοις διαπορεύηται τὴν χώραν αὐτῶν.

Μεγαρέως δὲ ἀνδρὸς ἐν τῷ κοινῷ συλλόγῳ παῤῥησίᾳ χρησαμένου πρὸς αὐτὸν, Οἱ λόγοι σου (εἶπεν) ὦ ξένε πόλεως δέονται.

quò leonina pellis non peruenit, vulpinam esse assuendam.

Præterea aliis quoque accusantibus ipsum quòd quæ Mileti iurauerat, trãsgressus esset: dicebat pueros quidem talis decipere oportere, sed viros iureiurando.

Atheniẽses verò quũ ex insidiis vicisset apud Ægos, siue Capræ, flumina, & fame ipsos pressisset, ad deditionem coegit, & ad ephoros scripsit, Captæ sunt Athenæ.

Cum Argiuis autem de terræ finibus contendẽtibus Lacedæmoniis, ac illis iactantibus se iustiora dicere: stricto gladio, Qui hunc (inquit) obtinet, de agri finibus optimè disserit.

Bœotios verò dubitare videns vtri parti adhærerẽt, quum per illorum agrum transiret, misit ad eos sciscitans vtrùm rectis an inclinatis hastis per illorum agrum transiret.

Megarensis autem vir quũ in cõmuni conuentu contra ipsum loquendi licentia vteretur, Tua (inquit) ô hospes, verba ciuitatis egent.

Poſteaquam verò Corinthii defecerunt quū iuxta illorum muros tranſiret, Lacedæmonióſque videret pigrè inuadere, ac leporem è foſſa quidem exilire ſpectaſſet: Non pudet vos (inquit) ô Spartiatæ, iſtiuſmodi hoſtes timere, quorum inertia lepores in muris dormiunt?

Eundē in Samothracia oraculū petētem quū ſacerdos iuſſiſſet dicere quid teterrimum in vita feciſſet, ipſe quoque ſacerdotem interrogauit, Vtrum iuſſu tuo (inquiens) an deorum hoc facere oportet? Ac illo dicente, deorum: Tu igitur (inquit) mihi concede: ac illis ſi percontētur, dicam.

Perſa autem interrogante quam maximè laudaret Remp. Quæ (inquit) fortibus & timidis conueniētia retribuit præmia.

Sed ad eum qui dixerat ipſum ab ſe & laudari & defendi, Duos (inquit) boues in agro habeo, quibus quidem tacentibus pulchrè ſcio vter ipſorum & operetur & otietur.

Quodā autē cōuitiis ipſum onerāte,

Ἐπεὶ δὲ Κορινθίων ἐφεστώτων διερχόμενος παρὰ τὰ τείχη τοὺς Λακεδαιμονίους ἑώρα περιβάλλειν ὀκνοῦντας, καὶ λαγὼς τις ὤφθη διαπηδῶν τὴν τάφρον, Οὐκ αἰσχύνεσθε (εἶπεν) ὦ Σπαρτιᾶται τοιούτους φοβούμενοι πολεμίους ὧν δι' ἀργίαν οἱ λαγωοὶ τοῖς τείχεσιν ἐγκαθεύδουσιν;

Ἐν δὲ Σαμοθρᾴκῃ χρηστηριαζομένῳ αὐτῷ ὁ ἱερεὺς ἐκέλευσεν εἰπεῖν ὅ,τι ἀνομώτατον ἔργον αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ πέπρακται· πότερον οὖν σοῦ τοῦτο κελεύσαντος ἢ τῶν θεῶν, τοῦτο δεῖ ποιεῖν; ἐπηρώτησε· φαμένου δὲ, Τῶν θεῶν, Σὺ τοίνυν (ἔφη) ἐκποδών μοι κατάστηθι, κἀκείνοις ἐρῶ ἐὰν πυνθάνωνται.

Πέρσου δὲ ἐρωτήσαντος ποίαν μάλιστα ἐπαινεῖ πολιτείαν, Ἥτις (ἔφη) τοῖς ἀνδρείοις καὶ δειλοῖς τὰ προσήκοντα ἀποδίδωσι.

Πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα ὅτι ἐπαινοίη αὐτὸν καὶ ὑπεραγαπῴζοιτο, Δύο βοῦς (ἔφη) ἐν ἀγρῷ ἔχω· σιγώντων δὲ ἀμφοτέρων, ἀκριβῶς ἐπίσταμαι τόν τε ἀργὸν καὶ τὸν ἐργαζόμενον.

Λοιδορουμένου δέ τινος αὐτῷ, εἶπε,

λέγε πυκνάς ὦ Ξενύλλιον, λέγε μηδὲν ἐλλείπων ἄν σου δεύῃ ταὶ ψυχὰν κενῶσαι κακῶν ὧν ἔοικας πλήρης εἶμεν.

Χρόνῳ δ' ὕστερον μετὰ τὴν τελευτὴν ἀντιλογίας συμμαχικῆς γενομένης, Ἀγησίλαος ἦλθεν ἐπὶ τὴν τοῦ Λυσάνδρου οἰκίαν, ὅπως τὰ περὶ αὐτῆς γράμματα διασκέψηται· ταῦτα γὰρ παρ' αὐτῷ κατέσχεν ὁ Λύσανδρος. εὗρε δὲ καὶ βιβλίον γεγραμμένον τῷ Λυσάνδρῳ περὶ τῆς πολιτείας, ὡς χρὴ τῶν Εὐρυποντιδῶν καὶ Ἀγιδῶν τὴν βασιλείαν ἀφελομένους εἰς μέσον θεῖναι, καὶ ποιεῖσθαι τὴν αἵρεσιν ἐκ τῶν ἀρίστων, ἵνα μὴ τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, ἀλλ' οἷος Ἡρακλῆς τῇ ἀρετῇ, κρινόμενον τὸ γέρας ᾖ, ᾗ κἀκεῖνος εἰς θεῶν τιμὰς ἀνήχθη. καὶ τοῦτον λόγον ὥρμησε μὲν εἰς τοὺς πολίτας διεξενεγκεῖν, καὶ παραδεικνύναι τὸν Λύσανδρον οἷος ὢν πολίτης διαλανθάνοι, καὶ ἐπὶ διαβολῇ τῶν Λυσάνδρου φίλων. Κρατίδην δέ φασι τότε προεστῶτα τῶν ἐφόρων εὐλαβηθέντα μὴ πείσῃ ἀναγνωσθεὶς ὁ λόγος, ἐπιλαβέσθαι τοῦ Ἀγησιλάου, καὶ εἰπεῖν ὡς οὐ δεῖ ἀνορύττειν τὸν Λύσανδρον,

Dic(inquit)frequenter ô peregrinelle, dic nihil omittens, si fortè tuũ iis malis animũ quibus plenus esse videris, euacuare possis.

Post ipsius verò mortem quum de societate dissensio foret, Agesilaus ad Lysandri domum se contulit de ipsa literas inspecturus. Illas enim penes se Lysander tenebat. Sed librum quoque à Lysandro scriptum de repub. inuenit, vt oportebat ab Euryprotidis & Agidis regnũ auferri, & in mediũ poni, electionémq; ex optimatibus fieri: ne eorũ qui ab Hercule, sed ei⁹ qui talis virtute qualis Hercules fuit, iudicetur, præmium sit: quum præsertim & ille ad deorum honores sola virtute sublatus sit. Ac orationem quidẽ hanc ciuibus exhibere tentauit, vt ostenderet qualis ciuis fuisset Lysander ignorari: & id quidem in Lysandri amicorum calumniam. Sed Cratidem ferunt tunc inter ephoros eminentem, veritum ne lecta oratio persuaderet, reprehendisse Agesilaũ ac dixisse nõ solùm nõ oportere effodere Lysandrũ,

ſed etiam orationem vnà cum ipſo de fodere, callidè ad perſuadendum com poſitam.

Eos verò qui ipſius filias ſibi deſpõ ſaſſent, ac deinde poſt mortem, quia pauper inuentus eſt, aſpernarentur, ephori multauerunt: quia quem diuitē putātes colebant, eũ & frugi & iuſtũ ex paupertate cognoſcentes, deſpiciebāt.

NAMERT. AP.

Namertes orator miſſus, quum quidam ipſum beatum eſſe diceret quòd multos haberet amicos: interrogauit an exploratũ haberent quomodo quis ſe multos habere amicos experiatur. Sed quum alter quidam id diſcere quæreret: Aduerſa (inquit) fortuna.

NICANDRI AP.

Nicander aſſerente quodam Argiuos ipſi maledicere, Igitur dant pœnas (inquit) bonis maledicentes.

Quodam autem percontante cur comam barbámque nutriant Spartiatæ: Quia (inquit) omnium pulcherrimus ac minimè ſumptuoſus viro ſuus cuique eſt ornatus.

ἀλλὰ καὶ τὸν λόγον αὐτῷ συγκατορύττειν πανούργως καὶ πιθανῶς συντεταγμένον.

Τοὺς δὲ μνηστεύσαντας αὐτοῦ τὰς θυγατέρας, εἶτα μετὰ τὴν τελευτὴν πένητος εὑρεθέντος ἀπειπαμένους, ἐζημίωσαν οἱ ἔφοροι, ὅτι πλούσιον μὲν νομίζοντες ἐθεράπευον, δίκαιον δὲ καὶ χρηστὸν ἐκ τῆς πενίας ἐπιγνόντες, ὑπερεῖδον.

ΝΑΜΕΡΤΟΥ ΑΠ.

Ναμέρτης πρεσβευτὴς ἀποσταλεὶς, μακαρίζοντός τινος αὐτὸν τῶν ἐκεῖθι διότι πολύφιλος εἴη, ἠρώτησεν εἰ δοκίμιον ἔχει τινὶ τρόπῳ πειράζεται ὁ πολύφιλος· ἐπιζητοῦντος δὲ θατέρου μαθεῖν, Ἀτυχίᾳ, εἶπεν.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΥ ΑΠ.

Νίκανδρος, εἰπόντος τινὸς ὅτι κακῶς αὐτὸν λέγουσιν οἱ Ἀργεῖοι, Οὐκοῦν (ἔφη) δίκην τίνουσι τοὺς ἀγαθοὺς κακῶς λέγοντες.

Πυθομένου δέ τινος διὰ τί κομῶσι καὶ πωγωνοτροφοῦσιν, Ὅτι (ἔφη) πάντων κάλλιστος καὶ ἀδαπανώτατος ἀνδρὶ ὁ ἴδιος κόσμος.

Τῶν Ἀθηναίων δὲ εἰπόντος τινὸς, Λίαν ἀντέχεσθε ὦ Νίκανδρε τοῦ σχολάζειν, Ἀληθίζεις, (ἔφη) ἀλλ' οὐχ ὥσπερ ὑμεῖς ὅπως τύχοι σπουδάζομεν.

ΠΑΝΘΟΙΔΟΥ ΑΠ.

Πανθοίδας πρεσβεύων εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπιδεικνύντων αὐτῷ τεῖχος ὀχυρὸν, εἶπε, Νὴ τοὺς θεοὺς, ὦ ξένοι, καλὴ γυναικωνῖτις.

Ἐν Ἀκαδημίᾳ δὲ τῶν φιλοσόφων διαλεγομένων πολλὰ καὶ σπουδαῖα, ἐπερωτώντων δὲ τὸν Πανθοίδαν μετὰ ταῦτα, τί δοκοῦσιν αὐτῷ οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι, Τί δ' ἄλλο (ἔφη) ἢ σπουδαῖοι, ὄφελος δ' οὐδὲν, μὴ χρωμένων ὑμῶν αὐτοῖς;

ΠΑΥΣΑΝ. ΤΟΥ ΚΛ.

ἀποφθέγματα.

Παυσανίας ὁ Κλεομβρότου, Δηλίων δικαιολογουμένων περὶ τῆς νήσου πρὸς Ἀθηναίους, καὶ λεγόντων ὅτι κατὰ τὸν νόμον τὸν παρ' αὐτοῖς, οὔτε αἱ γυναῖκες ἐν τῇ νήσῳ τίκτουσιν, οὔτε οἱ τελευτήσαντες θάπτονται, Πῶς οὖν (ἔφη) αὕτη πατρὶς ὑμῶν εἴη ἂν ἣ οὔτε γέγονέ τις ὑμῶν οὔτ' ἔσται;

Quum verò Atheniensium quidã dixisset, Perquam alieni ab otio estis, ô Nicander, Vera (inquit) narras: sed non, sicut vos, vt contingat studemus.

PANTHŒD. AP.

Panthœdas, legatus in Asiam vadẽs, ostentantibus ei quibusdam murum & magnum & altum, Per deos (inquit) ô hospites, pulchra hæc est mulierum habitatio.

In Academia verò quum philosophi de multis & grauibus quidem disseruissent, ac deinde Panthœdã interrogassent quid sibi de illis sermonibus videretur, Quid nempe aliud (inquit) quàm quòd studiosi, sed vtiles nihil, nisi vos ipsis vtamini?

PAVSAN. CLEOMBR. apophthegmata.

Pausanias Cleombroti Deliis cum Atheniẽsibus de insula Delo disceptãtib9, & dicẽtibus neq; mulieres ex lege quæ apud ipsos est, in insula parere, nec mortuos sepeliri, Quo igitur modo (inquit) ea vestra sit patria ĩ qua nemo vestrũ nec nat9 est nec erit sepult9?

Exulibus autem ipſum hortantibus adducendum in Athenienſes exercitum, dicentibúſque ab illis ſolis tum in Olympiis fuiſſe exibilatum, quum victor fuit declaratus: Quid igitur (inquit) putatis eos eſſe facturos ſiquid mali à me paſſi fuerint, qui beneficio affecti exibilant?

Percontante verò quodam cur Tyrtæũ poetã ciuitate donaſſent, Ne (inqt) peregrinus nobis dux fuiſſe videatur.

Idem ad eum qui quum infirmus corpore eſſet, tamen conſulebat cum hoſtibus terra marique periclitandum eſſe: Vis igitur (inquit) te ipſum exuẽs oſtendere qualis ſis, qui nobis vt pugnemus conſulis?

Admirantibus verò quibuſdam in barbarorum ſpoliis veſtium ſumptũ, Melius eſſet (inquit) ipſos multi fieri quàm multi facienda poſſidere.

Poſt victoriam autem de Medis apud Platæas partam, iuſſit Perſicam cœnã præparatam ſibi apponi: in qua quidem quum admirãdus ineſſet ſumptus, Per deos (inquit) lurco Perſa erat

Τῶν δὲ φυγάδων αὐτὸν προτρεπομένων ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ἄγειν τὴν στρατιάν, λεγόντων τε ὅτι τοῖς Ὀλυμπίοις ἀνακηρυττομένου αὐτοῦ, ἐσύριττον αὐτὸν μόνοι, Τί οὖν οἴεσθε (ἔφη) τοὺς ὅτε εὖ ἔπασχον συρίττοντας, παθόντας κακῶς, ποιήσειν;

Πυνθανομένου δέ τινος διὰ τί Τυρταῖον τὸν ποιητὴν ἐποιήσαντο πολίτην, Ὅπως (ἔφη) μηδέποτε ξένος φαίνηται ἡμῶν ἡγεμών.

Πρὸς δὲ τὸν ἀσθενῆ μὲν τῷ σώματι, συμβουλεύοντα δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους κατὰ γῆν καὶ θάλατταν διακινδυνεύειν, Θέλεις οὖν (ἔφη) δεῖξαι σεαυτὸν ἐκδὺς, οἷος ὢν ἡμῖν μάχεσθαι συμβουλεύεις;

Θαυμαζόντων δέ τινων ἐν τοῖς λαφύροις τῶν βαρβάρων τὴν πολυτέλειαν τῆς ἐσθῆτος, κρεῖσσον ἔφη αὐτοὺς εἶναι πολλοῦ ἀξίους ἢ κεκτῆσθαι πολλοῦ ἄξια.

Μετὰ δὲ τὴν ἐν Πλαταιαῖς κατὰ Μήδων γενομένην νίκην, τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐκέλευσε τὸ προητοιμασμένον Περσικὸν δεῖπνον παραθεῖναι· τούτου δὲ θαυμαστὴν πολυτέλειαν ἔχοντος, Νὴ τοὺς θεοὺς (ἔφη) λίχνος ἦν ὁ Πέρσης,

ὅτι τοσαῦτα ἔχων ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἦλθε μάζαν.

ΠΑΥΣ. ΤΟΥ ΠΛΕΙΣΤ. ΑΠ.

Παυσανίας ὁ Πλειστώνακτος, πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα διὰ τί τῶν ἀρχαίων νόμων οὐδένα κινεῖν ἔξεστι παρ' αὐτοῖς, Ὅτι τοὺς νόμους (ἔφη) τῶν ἀνδρῶν οὐ τοὺς ἄνδρας τῶν νόμων κυρίους εἶναι δεῖ.

Ἐπαινοῦντος δὲ αὐτοῦ ἐν Τεγέᾳ μετὰ τὴν φυγὴν τοὺς Λακεδαιμονίους, εἶπέ τις, Διὰ τί οὖν οὐκ ἔμενες ἐν Σπάρτῃ, ἀλλ' ἔφυγες; Ὅτι οὐδ' ἰατροὶ (ἔφη) παρὰ τοῖς ὑγιαίνουσιν, ὅπου δ' οἱ νοσοῦντες, διατρίβειν εἰώθασιν.

Πυνθανομένου δέ τινος αὐτοῦ πῶς ἂν δυνηθεῖεν τοὺς Θρᾷκας νικῆσαι, Εἰ τὸν ἄριστον (εἶπε) στρατηγὸν καταστήσαιμεν.

Ἰατροῦ δ' ἐπισκεπτομένου αὐτὸν καὶ εἰπόντος, Οὐδὲν κακὸν ἔχεις· Οὐ γάρ σοι ἰατρῷ (ἔφη) χρῶμαι.

Μεμφομένου δέ τινος αὐτὸν τῶν φίλων διότι ἰατρόν τινα κακῶς λέγει, πεῖραν οὐκ ἔχων αὐτοῦ οὐδὲ ἀδικηθείς τι, Ὅτι (εἶπεν) εἰ ἔλαβον αὐτοῦ πεῖραν, οὐκ ἂν ἔζων. τοῦ δὲ ἰατροῦ εἰπόντος αὐτῷ, Γέρων γέγο-

qui quum tot haberet, ad noſtram venerit polentam.

PAVSAN. PLIST. AP.

Pauſanias Pliſtanactis ad quẽdam interrogantem cur ex priſcis legibus nullam mouere apud Spartiatas liceret, Quia leges(inquit) hominum non homines legũ dominos eſſe oportet.

Quum autem ipſe Lacedæmonios Tegeæ vbi exulabat laudaret, ac quidã dixiſſet, Cur igitur Spartæ nõ manebas? cur illinc aufugiſti? Quia (inquit) ne medici quidem apud ſanos, ſed vbi ſunt ægroti, verſari conſueuerunt.

Idem quodam percontante quomodo Thraces debellare poſſent, Si optimũ(inquit) imperatorẽ delegerimus.

Medicus verò quum ipſum inſpiceret ac diceret, Nihil mali habes, Te nempe(inquit)medico non vtor.

Amicorũ autem quodam ipſum accuſãte quòd medico cuidã detraheret, nullã eius peritiã habẽs, ac ne vlla quidẽ iniuria affect⁹, Quia(inquit) ſi de illo periculũ feciſſẽ, nequaq̃ viuerẽ. Sed quũ medic⁹ ipſi dixiſſet, At ſenex fa-

ctus es: Quia te (inquit) medico no
ſum vſus. Optimum autem illum
dictitabat eſſe medicum, qui ægrotan
tes tabeſcere non ſineret, ſed quampri
mùm ſepeliret.

PÆDARETI AP.

Pædaretus, quodã dicẽte multos eſſe
hoſtes: Nos igitur (ait) maiorem glori
aſſequemur: nam plures interficiemus.

Quum autem quendam vidiſſet na
tura quidem mollem, ſed qui propter
modeſtiam à ciuibus laudaretur: Nec
viros (inquit) mulieribus ſimiles lauda
re oportet, nec virorum mulieres, niſi
mulier aliqua neceſſitate cogatur.

Inter trecentos autem quum nõ eſ
ſet delectus (qui honor in vrbe ordine
primus erat) hilaris quidem ac ridens
abibat, ſed reuocatus ab ephoris, & in
terrogatus cur rideret, Quia gratulor
(inquit) ciuitati trecentos ciues quàm
ego ſim meliores habenti.

PLISTAR. LEON. AP.

Pliſtarchus Leonidæ ad eum qui in
terrogarat quam ob cauſam à primis
regibus nõ cognominarẽtur, Quia illi

τας, Διότι (εἶπεν) οὐκ ἐχρησάμην σοὶ ἰατρῷ. Κράτιστον δὲ ἔλεγε τοῦτον ἰατρὸν εἶναι τὸν μὴ καταστήποντα τοὺς ἀῤῥωστοῦντας, ἀλλὰ τάχιστα θάπτοντα.

ΠΑΙΔΑΡΗΤΟΥ ΑΠ.

Παιδάρητος, λέγοντός τινος ὅτι πολλοί εἰσιν οἱ πολέμιοι, Οὐκοῦν (ἔφη) ἡμεῖς εὐκλεέστεροι ἐσόμεθα· πλείους γὰρ ἀποκτενοῦμεν.

Ἰδὼν δέ τινα τῇ μὲν φύσει μαλακὸν, διὰ δ' ἐπιείκειαν δὲ ἐπαινούμενον ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἔφη, Οὔτε ἄνδρας γυναιξὶν ὁμοίους ὄντας ἐπαινεῖν δεῖ, οὔτε γυναῖκας ἀνδράσιν, ἐὰν μὴ τὴν γυναῖκα χρεία τις καταλάβῃ.

Οὐκ ἐγκριθεὶς δ' εἰς τοὺς τριακοσίους (ἥτις ἐν τῇ πόλει πρωτεύουσα τιμὴ τῇ τάξει ἦν) ἱλαρὸς καὶ μειδιῶν ἀπῄει· ἀνακαλεσαμένων δ' αὐτὸν τῶν ἐφόρων καὶ πυνθανομένων διότι γελᾷ, εἶπε, Διότι συγχαίρω τῇ πόλει τριακοσίους κρείττονάς μου πολίτας ἐχούσῃ.

ΠΛΕΙΣΤΑΡΧΟΥ ΑΠ.

Πλείσταρχος Λεωνίδου, πρὸς τὸν ἐπερωτήσαντα διὰ τίνα αἰτίαν οὐκ ἀπὸ τῶν πρώτων βασιλέων προσαγορεύονται, Ὅτι

(ἔφη) ἐκεῖνοι μὲν ἄρχειν ἢ βασιλεύειν ἔχρηζον· οἱ δ' ἐκείνων ὕστερον, οὐδαμῶς.

Συνηγόρου δέ τινος γελοῖα λέγοντος, Οὐ φυλάξῃ (ἔφη) ὦ ξένε συνεχῶς γελοιάζων, ὅπως μὴ γελοῖος γένῃ, ὥσπερ καὶ οἱ συνεχῶς παλαίοντες, παλαισταί;

Λέγοντος δέ τινος ὅτι κακολόγος τις αὐτὸν ἐπῄνει, Θαυμάζω (εἶπεν) εἰ μή τις αὐτῷ ἔφη ὅτι ἀπέθανον. ζῶντα γὰρ ἐκεῖνος οὐδένα καλῶς λέξαι δύναται.

ΠΛΕΙΣΤΩΝΑΚ. ΑΠ.

Πλειστώναξ ὁ Παυσανίου, Ἀττικοῦ τινος ῥήτορος ἀμαθεῖς ἀποκαλοῦντος τοὺς Λακεδαιμονίους, Ορθῶς (ἔφη) λέγεις· ἡμεῖς γὰρ Ελλήνων μόνοι οὐδὲν κακὸν μεμαθήκαμεν παρ' ὑμῶν.

ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ ΑΠ.

Πολύδωρος ὁ Αλκαμένους, ἀπειλοῦντός τινος τοῖς ἐχθροῖς συχνὰ, Οὐ συνίης (ἔφη) τὸ πλεῖστον καταναλίσκων τῆς τιμωρίας;

Εξάγοντος δ' αὐτοῦ τὸ στράτευμα ἐπὶ Μεσσήνην, ἤρετό τις εἰ τοῖς ἀδελφοῖς μάχεσθαι μέλλει, οὐκ ἔφη, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἀκλήρωτον τῆς χώρας βαδίζειν.

magis (inquit) duces eſſe quàm regnare volebāt, illorū autē poſteri minimé.
Quū verò cauſidicus quidam ridicula diceret, Non ceſſabis (inquit) hoſpes à ridiculis cōtinuè dicēdis, ne ridicul⁹ fias, vt qui aſſiduè luctātur, luctatores?
Dicēte autē quodā ipſum à maledico laudari, Miror (inquit) niſi ſiquis illi dixit me mortuum eſſe. Nam viuentē ille poſſet laudare neminem.
PLISTON. PAVS. AP.
Pliſtonax Pauſaniæ filius, quum Atticus quiſpiam rhetor inſcitiam Lacedæmoniis obiiceret, Rectè (inquit) narras: nam è Græcis omnibus ſoli nos mali nihil à vobis didicimus.
POLYD. ALCAM. AP.
Polydorus Alcamenis, quum quidā inimicis aſſiduè minitaretur, Non vides (inquit) maximam vltionis partē abs te conſumi?
Quū verò cōtra Meſſenē exercitū educeret, interrogauit quidam an eſſet aduerſus Delphos pugnatur⁹, Minimè dixit, ſed ad regionem nondum ſortitam ſe proficiſci.

Argiuis autem post trecentorum illorum pugnam vniuersis acie superatis, Polydorum socii exhortabantur ne occasionem prætermitteret, sed hostiũ murum inuadens vrbẽ caperet: facillimum nanque futurum, quum & viri perierint, & vxores desertæ sint. Ad eos igitur dixit, Hostes quidem pugnando ex æquo vincere, mihi est honestum: sed qui pro agri finibus pugnauerit, eũ affectare vt capiat vrbem, minimè iustum esse duco. Nam veni vt agrũ recuperarem, non vt vrbem occuparem.

Interrogatus autem cur Spartiatæ in bello fortiter periclitentur, Quia duces (inquit) vereri, non metuere, didicerunt.

POLYCRATIDÆ AP.

Polycratidas ad regios duces legatione fungens cum quibusdam aliis, ab illis interrogatus vtrum priuatim aduenissent, an publicè missi fuissent: Si impetrauerimus, (inquit) publicè: sin minus, priuatim.

Αργείων δὲ πάλιν μετὰ τὴν τῶν τριακοσίων μάχην ἐκ παρατάξεως πανδημεὶ κρατηθέντων, τὸν Πολύδωρον οἱ σύμμαχοι παρεκελεύοντο μὴ παρεῖναι τὸν καιρὸν, ἀλλ' ἐπελθόντα τῷ τείχει τῶν πολεμίων, τὴν πόλιν αἱρεῖν· ῥᾷστον γὰρ ἔσεσθαι τῶν μὲν ἀνδρῶν ἀπολωλότων, τῶν γυναικῶν δὲ ἀπολελειμμένων· ἔφη πρὸς αὐτοὺς, Τὰ μὲν ἐκ τοῦ ἴσου μαχόμενον νικᾶν τοὺς ἐναντιουμένους, ἐστί μοι καλόν· τὸ δ' ὑπὲρ τῶν ὅρων τῆς χώρας μεμαχημένον τὴν πόλιν ἐπιθυμεῖν λαβεῖν, οὐ δίκαιον τίθεμαι εἶναι. ἦλθον γὰρ χώραν ἀπολαβεῖν οὐ καταλαβέσθαι πόλιν.

Ερωτηθεὶς δὲ διὰ τί Σπαρτιάται κατὰ πόλεμον κινδυνεύουσιν ἀνδρείως, Ὅτι (ἔφη) αἰδεῖσθαι τοὺς ἡγεμόνας ἔμαθον, οὐ φοβεῖσθαι.

ΠΟΛΥΚΡΑΤ. ΑΠ.

Πολυκρατίδας πρεσβεύων πρὸς τοὺς τοῦ βασιλέως στρατηγοὺς μεθ' ἑτέρων, ἐρομένων αὐτῶν πότερον ἰδίᾳ πάρεισιν ἢ δημοσίᾳ ἐπέμφθησαν, Αἴκε τύχωμεν, δημοσίᾳ· (εἶπεν) εἰ δὲ μὴ, ἰδίᾳ.

ΣΟΙΒΙΔΟΥ ΑΠ.

Σοιβίδας περὶ τοῦ κινδύνου τοῦ Λευκτρικοῦ λεγόντων τινῶν δείξειν τὴν ἡμέραν ταύτην τὸν ἀγαθόν, πολλοῦ τὴν ἡμέραν ἔφησεν ἀξίαν εἶναι, δυναμένην τὸν ἀγαθὸν δεῖξαι σῶον.

Λέγεται ἐν χωρίῳ χαλεπῷ καὶ ἀνύδρῳ πολιορκούμενον ὑπὸ Κλειτορίων, ὁμολογῆσαι τὴν δορύκλητον αὐτοῖς ἀφεῖναι γῆν, εἰ πίοιεν μετ' αὐτοῦ πάντες ἀπὸ τῆς πλησίον πηγῆς· (ἐφρούρουν δ' αὐτὴν οἱ πολέμιοι) γενομένων δὲ τῶν ὅρκων, συναγαγόντα τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ, διδόναι τῷ μὴ πιόντι τὴν βασιλείαν. οὐδενὸς δὲ καρτερήσαντος, ἀλλὰ πάντων πιόντων, αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι καταβάντα καὶ περιῤῥανάμενον, ἔτι τῶν πολεμίων παρόντων, ἐπελθεῖν καὶ τὴν χώραν κατασχεῖν ὡς μὴ πιόντα.

ΤΗΛΕΚΡΟΥ ΑΠ.

Τήλεκρος, πρὸς τὸν εἰπόντα ὅτι ὁ πατὴρ λέγει κακῶς αὐτόν, Εἰ μὴ αὐτῷ (ἔφη) λεκτὸν ἦν, οὐκ ἂν ἔλεγεν.

Εἰπόντος δὲ τοῦ ἀδελφοῦ ὅτι οὐχ ὁμοίως αὐτῷ προσφέρονται οἱ πολῖται ὡς ἐκείνῳ,

SŒBIDÆ AP.

Sœbidas, ante periculum Leuctricũ quibuſdam dicentibus illũ ipſum diẽ oſtenſurum eſſe fortem virum, Multi faciẽdum (inquit) diem qui virum fortem ſaluum monſtrare poſſit.

Fertur quum in loco difficili & aquæ indigo à Clitoriis obſideretur, pactus eſſe vt terra bello parta illis cederet ſi omnes vnà ſecum è proximo bibiſſent fonte. Nam illum hoſtes præſidiis tenebant. Percuſſis igitur fœderibus quũ eos qui ſecũ erant, induxiſſet vt regnum ei darent qui non bibiſſet: ac nemo ſitim tolerare potuiſſet, ſed omnes bibiſſent: ipſe poſt omnes deſcendit, & circùm aſperſus, hoſtibus adhuc præſentibus, agrum, vt qui non bibiſſet, & inuaſit & recepit.

TELECRI AP.

Telecrus, ad eum qui dixerat patrem ipſi maledicere, Niſi (inquit) dicẽdum ei foret nunquam dixiſſet.

Quũ verò frater queſtus eſſet quòd à ciuibus non ſimiliter acciperetur vt ille, quum ex iiſdem ſit natus, ſed

ingratius: Tu nēpe(inquit)iniurias, vt ego, pati nescis.

Interrogatus autē cur apud Spartiatas consuetudo sit vt iuniores senioribus assurgant: Vt in iis qui nihil attinent (inquit)honorandis ita se gerentes, magis honorent parentes.

Quodam verò percontante quantas diuitias possideret, Non maiores (inquit) quàm quæ sint satis.

CHARILLI AP.

Charillus interrogatus cur Lycurg⁹ tam paucas leges tulisset, Quia(inquit) pauca loquentibus, paucis legibus est opus.

Sed quodam rogante cur virgines aperta quidem facie, vxores autem velata in publicum prodirent: Quia virgines(inquit)maritos quidem sibi inuenire oportet: sed quæ habent vxores, seruare.

Hilotum verò quodam se cū eo audacius gerēte, Nisi(inquit)iratus essem, te occidissem.

Interrogatus autem quam putaret optimā remp. In qua plurimi(inqt) ci-

ὄντι ἐκ τῶν αὐτῶν, ἀγνωμονέστερον δὲ, εἶπεν, Σὺ γὰρ οὐκ οἶδας ἀδικεῖσθαι, ἐγὼ δέ.

Ερωτηθεὶς δὲ διὰ τί ἔθος παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς νεωτέροις τοῖς πρεσβυτέροις ἐξανίστασθαι, Οπως (ἔφη) περὶ τοὺς μὴ προσήκοντας οὕτως ἔχοντες τιμῆς, μᾶλλον τιμῶσι τοὺς γονέας.

Πυθομένου δέ τινος πόσην κέκτηται οὐσίαν, ἔφη, Οὐ πλείω τῆς ἱκανῆς.

ΧΑΡΙΛΛΟΥ ΑΠ.

Χάριλλος ἐρωτηθεὶς διὰ τί τοὺς νόμους ὁ Λυκοῦργος οὕτως ὀλίγους ἔθηκεν, Οτι (ἔφη) τοῖς ὀλίγα λέγουσιν ὀλίγων καὶ νόμων ἐστὶ χρεία.

Πυνθανομένου δέ τινος διὰ τί τὰς μὲν κόρας ἀκαλύπτους, τὰς δὲ γυναῖκας ἐγκεκαλυμμένας εἰς τοὐμφανὲς ἄγουσιν, Οτι (ἔφη) τὰς μὲν κόρας, ἄνδρας εὑρεῖν δεῖ τὰς δὲ γυναῖκας, σώζειν τοὺς ἔχοντας.

Τῶν δὲ εἱλώτων τινὸς θρασύτερον αὐτῷ προσφερομένου, Εἰ μὴ ὠργιζόμην (εἶπε) κατέκτανον ἄν σε.

Ερωτηθεὶς δὲ τίνα νομίζει πολιτείαν ἀρίστην, ἔφη, Εν ᾗ ἂν περὶ ἀρετῆς, πλεῖστοι πολι-

τὸν ὅμοροι πρὸς ἀλλήλοις αἰεὶ στάσεως ἀγωνίζονται.

Πυνθανομένου δέ τινος διὰ τί πάντα τὰ τῶν θεῶν ξόανα μεθ' ὅπλων ἵδρυται παρ' αὐτοῖς, Ὅπως (ἔφη) μήτε τὰ κατὰ τῶν ἀνθρώπων ὀνείδη λεγόμενα διὰ τὴν δειλίαν ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀναφέρωμεν, μήτε οἱ νέοι τοῖς θεοῖς ἄνοπλοι εὔχωνται.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΝ τοῖς Λάκωσιν ἀδόξων ἀποφθέγματα.

Σαμίων πρεσβευταῖς μακρολογοῦσιν ἔφασαν οἱ Σπαρτιᾶται, τὰ μὲν πρῶτα ἐπιλελάθαμες, τὰ δὲ ὕστερα οὐ συνήκαμες, διὰ τὸ τὰ πρῶτα ἐπιλελᾶσθαι.

Πρὸς Θηβαίους περί τινων ἀντιλέγοντας, Ἢ φρονεῖν (εἶπον) δεῖ ἔλασσον, ἢ δύνασθαι μεῖζον.

Λάκων ἐρωτηθεὶς δι' ἣν αἰτίαν τὰς τοῦ πώγωνος τρίχας ἐπὶ πολὺ κομῶσας ἔχει; εἶπεν, Ἵνα βλέπων τὰς πολιὰς, μηδὲν ἀνάξιον αὐτῶν πράττω.

ues de virtute ſine ſeditione inter ſe certent.

Quodã verò percontante cur omnia deorum ſimulacra apud Lacedæmonios cum armis poſita eſſent, Vt (inquit) ne quæ in homines propter timiditatem opprobria dicũtur, ea in deos referamus: ac ne iuuenes quidẽ inermes diis ſupplicent.

Idem aduerſus Thebanos de quibuſdam contradicẽtes, Aut minus (inquit) efferri oportet, aut plus poſſe.

VARIA IGNOBILIVM Laconum apophthegmata.

Spartiatæ Samiorum legatis longiore vſis oratione dixerunt: Priora quidem obliti ſumus: ſed nec poſteriora percepimus, quòd prima memoria exciderunt.

Lacon interrogatus cur barbam perquam longam haberet, Vt canos (inquit) vidẽs, nihil indignũ illis faciã:

Quendam verò optimos pugnatores laudantem quum Lacon audiſſet, apud Troiam (inquit.)

Ali⁹ quũ audiſſet quoſdã cœnatos bibere, Nõ & comedere (inquit) cogũtur.

Pindarus quum ſcripſiſſet Græciæ columen eſſe Athenas, Lacõ dixit Græciam facilè ruituram eſſe, tali columine innitentem.

Quidam autem in tabella picta quũ Lacones vidiſſet ab Athenienſibus iugulari, ac diceret, Fortes nimirum Athenienſes: Lacon fortè excipiens, In tabula (inquit.)

Aduerſus quendã libenter maledicta ex calumnia admittentẽ, Lacon dixit, Deſine cõtra me aures ſuppeditare.

Ad eum verò qui puniebatur, & dicebat, Inuit⁹ peccaui: Caſtigare igitur (Lacon inquit) etiam inuitus.

Quum Lacon in receſſu ſedentes in curribus homines vidiſſet, Abſit vt ibi ſedeam (inquit) vnde non eſt aſſurgere ſeniori.

Chii quum in peregrinatione quodã die poſt cœnam in ephororum curia vomuiſſent, ac in illorum ſedibus

Επαινοῦντός τινος τοὺς ἀρίστους μαχητὰς, Λάκων ἀκούσας εἶπεν, Εν Τροίᾳ.

Ετερος ἀκούσας δειπνήσαντάς τινας βιάζεσθαι πίνειν, Μὴ καὶ ἐσθίειν (εἶπε) βιάζονται;

Πινδάρου γράψαντος, Ελλάδος ἔρεισμα Αθῆναι, Λάκων ἔφη καταπεσεῖν ἂν τὴν Ελλάδα ὀχουμένην ἐρείσματι τοιούτῳ.

Επὶ δὲ ἰδών τις ἐν πίνακι γραπτῷ Λάκωνας ὑπὸ Αθηναίων σφαττομένους, ἔλεγεν, Ανδρεῖοί γ' Αθηναῖοι, Λάκων ὑποτυχὼν, Εν τῷ πίνακι (εἶπεν.)

Πρὸς δέ τινα προσιέμενον τὰς ἐκ διαβολῆς βλασφημίας, Λάκων εἶπε, Παῦσαι κατ' ἐμοῦ τὰ ὦτα χορηγῶν.

Πρὸς δὲ τὸν κολαζόμενον καὶ λέγοντα Ακων ἥμαρτον, εἶπέ τις, Ακων τοίνυν καὶ κολάζου.

Ιδών τις ἐν ἀποχωρήσει θακέοντας ἐπὶ δίφρων ἀνθρώπους, Μὴ γένοιτο (εἶπεν) ἐνταῦθα καθίσαι ὅθεν οὐκ ἔστιν ἐξαναστῆναι πρεσβυτέρῳ.

Χίων ποτὲ κατ' ἐπιδημίαν ἀπὸ δείπνου ἐμεσάντων ἐν τῷ ἐφορείῳ, καὶ χεσάντων

ἐπὶ τῶν δίφρων ἔνθα οἱ ἔφοροι ἐκάθηντο, τὸ μὲν πρῶτον ἰσχυρῶς ἐζήτουν τοὺς ποιήσαντας, μὴ πολῖται τυγχάνωσιν· ὡς δ' ᾔσθοντο ὅτι Χῖοι εἶησαν, ἐκήρυξαν, τοῖς Χίοις ἐφιᾶσιν ἀσελγαίνειν.

Ἐπεὶ δέ τις τὰς ἀμυγδάλας τῶν σκληρῶν ἑώρα διπλασίῳ πωλουμένας, Μὴ σπάνιοι (ἔφη) οἱ λίθοι;

Τίλας τις ἀηδόνα, καὶ βραχεῖαν πάνυ σάρκα εὑρὼν, εἶπε, Φωνά τυ τὶς ἐσσὶ, καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Ἰδών τις Λάκων Διογένη τὸν κύνα περιλαμβάνοντα ἀνδριάντα χάλκεον, ψύχους ὄντος σφοδροῦ, ἐπύθετο εἰ ῥιγῴη· ἀρνησαμένου δὲ, Τί οὖν (ἔφη) μέγα ποιεῖς;

Ὀνειδισθείς τις τῶν Μεταποντίων εἰς δειλίαν ὑπὸ Λάκωνος, Ἀλλὰ μὴν (ἔφη) οὐκ ὀλίγα τῆς ἀλλοτρίας ἔχομεν· ὁ δὲ, Οὐ μόνον ἄρα (ἔφη) δειλοὶ, ἀλλὰ καὶ ἄδικοι ἐστέ.

Κατ' ἐπιδημίαν τις ἐν Σπάρτῃ κρηπιδούμενος ὀρθὸς ἐπὶ θατέρου σκέλους, εἶπε πρὸς Λάκωνα, Οὐκ ἂν οἶμαί σε ὦ Λάκων τοσοῦτον χρόνον ἐπὶ τοῦ ποδὸς, ὅσον ἐγὼ, στῆναι. καὶ ὃς ὑπολαβὼν, Οὐ γὰρ, ἔφη· τῶν μέντοι χη-

cacaſſent:primùm quidē ephori ipſi valde perquirebāt eos qui feciſſēt, an ciues fortè eſſent: ſed poſtquā cognouerunt Chios fuiſſe, edixerūt ſe Chiis permittere petulantibus eſſe.

Lacon duras amygdalas quū duplo vendi videret, An rari (inquit) lapides ſunt?

Lacō luſciniā quū depilaſſet, ac carnis perquā exiguū inueniſſet: Vox (inquit) tu quidem es, & aliud nihil.

Lacon Diogenē illū canē quū vidiſſet in magno frigore ſtatuā æreā complectentē, percōtatus eſt an frigeret. quod quum ille negaſſet, Quid igitur magnum (inquit) facis?

Lacon Metapontino cuidā timiditatem exprobrabat: qui quū dixiſſet, At qui nō parū alienæ terræ poſſidemus: Nō ſolùm ergo timidi, (inquit) ſed etiam iniurii eſtis.

Peregrinus quidā Spartæ, crepidatus in altero pede ſtās rect⁹, ad Lacona dixit, Nequaquā puto te, ô Lacon, tātū tēporis quātū ego in pede ſtare poſſe. At is excipiēs, Minimè, (īq̄t) ſed ex an

ſeribus nullus eſt qui non.

Quum quidam arte rhetorica gloriaretur, Lacon inquit, Atqui per deos ars, niſi veritatem contigerit, neq; eſt neque erit vnquam.

Argiuus quidam quũ olim dixiſſet, Multa ſunt apud nos Spartiatarũ ſepulchra: Lacon excipiens, At enim apud nos (inquit) Argiuorum nullum. quòd videlicet ipſi Argos ſæpe inuaſiſſent, nunquam autem Argiui Spartam.

Lacon captiuus quũ vēderetur, ac præco diceret, Lacona vēdo, os illi ob ſtruens dixit, Captiuum clama.

Lacon quidã eorum qui cum Lyſimacho militabant, ab ipſo interrogatus nũ aliquis ex Hilotibus eſſet, Tu verò putas (inquit) Lacona quenquã ad tuos quatuor obolos eſſe vēturũ?

Thebani Laconibus apud Leuctra victis, quũ ad ipſum vſq; Eurotã iuiſſent, ac iactabundus quidã dixiſſet, Vbi nunc Lacones ſunt? Lacon ab illis captus, Non adſunt inquit: neque enim vos huc veniſſetis.

Atheniēſibus autē rogãtib⁹ quãdo

νῶν οὐκ ἔστιν ὅστις οὔ.

Μεγαλυνομένου τινὸς ἐπὶ τῇ ῥητορικῇ τέχνῃ, εἶπέ τις Λάκων, Ἀλλὰ νὴ τὼ Σιώ, τέχνη αὖ τοῦ ἀληθείας ἧφθαι, οὔτε ἐστὶν, οὔτε μή ποτε γένηται.

Ἀργείου ποτὲ εἰπόντος, Πολλοὶ τάφοι παρ' ἡμῖν εἰσι Σπαρτιατῶν, Λάκων (εἶπεν) Ἀλλὰ μὴν παρ' ὑμῖν Ἀργείων οὐδὲ εἷς. ὡς αὐτῶν μὲν πολλάκις Ἄργους ἐπιβεβηκότων, Ἀργείων δὲ τῆς Σπάρτης οὐδέ ποτε.

Λάκων αἰχμαλωτισθεὶς καὶ πιπρασκόμενος, τοῦ κήρυκος λέγοντος, Λάκωνα πωλῶ, ἐπεστόμισεν, εἰπὼν, Αἰχμάλωτον κήρυσσε.

Τῶν παρὰ Λυσιμάχῳ στρατευομένων ἐρωτηθείς τις ὑπ' αὐτοῦ μή τις τῶν εἱλώτων ἐστὶ, Σὺ δ' οἴει (ἔφη) ἐπὶ τὸ παρὰ σοῦ τετρώβολον Λάκωνα ἥξειν;

Ὅτε Θηβαῖοι νικήσαντες τοὺς Λάκωνας ἐν Λεύκτροις πρὸς αὐτὸν παρῆσαν τὸν Εὐρώταν, καί τις μεγαλαυχῶν εἶπε, Ποῦ νῦν εἰσιν οἱ Λάκωνες; Σπαρτιάτης ληφθεὶς ὑπ' αὐτῶν, Οὐ πάρεισιν, ἔφη· οὐ γὰρ ἂν ὑμεῖς δεῦρο ἤλθετε.

Ἀθηναίων ἀξιούντων, ὅτε παρέδωκαν τὸ

ἄστυ, Σάμον αὐτοῖς μόνον ἐᾶσαι, εἶπον, Ὅταν αὐτὴν ἐκ ἦτε, τότε καὶ ἄλλοις ἔχειν ζητεῖτε; Ἀφ' οὗ ἐστὶν ἡ παροιμία, Ὃς αὐτὸς αὑτὸν οὐκ ἔχει, Σάμον θέλει.

Πόλιν τινὰ κατὰ κράτος ἑλόντων Λακεδαιμονίων, οἱ ἔφοροι εἶπον, Οἴχεται τὸ παλαίσμα τῶν νέων· οὐκ ἕξουσιν ἀνταγωνιστάς.

Ἄλλην πόλιν ἐπισχουμένου βασιλέως αὐτῶν τέλεον ἀφανιεῖν ἣν συμβεβήκει πράγματα πολλάκις παρεσχῆσθαι τοῖς Λάκωσιν, οὐκ ἐπέτρεψαν, φάμενοι, Μηδαμῶς ἀφανίσῃς μηδ' ἀνέλῃς τὴν ἀκόνην τῶν νέων.

Τοῖς παλαίουσι παιδοτρίβας ἐκ ἐφίστανον, ἵνα μὴ τέχνης ἀλλ' ἀρετῆς ἡ φιλοτιμία γένηται. διὸ καὶ Λύσανδρος ἐρωτώμενος ὅπως ὁ Χάρων ἐνίκησεν αὐτὸν, Τῇ πολυμηχανίᾳ, εἶπε.

Φιλίππου γράφοντος, ὅτε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν παρεγένετο, πότερον βούλονται φίλον ἐλθεῖν ἢ πολέμιον αὐτὸν, ἀντεφώνησαν, Οὐδέτερον.

Πρεσβευτὴν τινα πέμψαντες πρὸς Ἀντίγονον τὸν Δημητρίου, πυθόμενοι ὅτι ἐκάλεσεν αὐτὸν βασιλέα, ἐζημίωσαν,

vrbē tradiderūt, vt sibi Samū relinque rēt: Lacones dixerunt, Quū vestri nō sitis, tūc & alios habere quæritis? Vnde & illud prouerbiū, Qui se ipse non habet, Samum vult.

Lacedæmoniis, quū vrbē quandā vi cepissent, ephori dixerūt iuuenū certamen perisse. nā posthac non habebunt quibuscum pugnent.

Aliā verò vrbē pollicente ipsorū rege se penitus euersurū, quæ Lacedæmonios multis sæpe molestiis affecerat, non permiserunt ephori, dicētes, Ne destruas tollásve iuuenum cotem.

Luctātibus pueris, magistros qui illos exercerēt, Lacedæmonii nō præficiebāt: vt nō artis sed virtutis æmulatio foret. Vnde & Lysander interrogatus quomodo à Charonte victus esset, Multa (inquit) arte.

Philippus quū in Laconicū agrum peruenisset, ad Lacedæmonios scripsit vtrū amicū se vellent venire, an hostē, Neutrum, reclamauerunt.

Legatū quēdā, quū ad Antigonū Demetrii filiū misissent, multauere quòd regē acceperant ab ipso fuisse vocatū,

tametsi singulos tritici modios singulis in magna frumenti penuria ab rege ipso reportasset.

Demetrio querēte quòd legatū vnū ad se misissent, Non igitur satis (inquiunt) si ad vnum vnus?

Flagitiosus quidam quū optimam dixisset sententiā, ipsam quidem approbarunt, sed illi ablatam alii qui bene vixerat, adscripserunt.

Quum fratres inter se cōtenderent, patrem multauere quòd filios dissidentes negligeret.

Cantorem peregrinum multarunt quòd digitis citharam pulsaret.

Quū duo pueri fortè pugnarent, alter lethali vulnere alterū falce percussit. Familiarib⁹ autem pueris, quū is moriturus esset, pollicentibus se vindicaturos, ac illū qui vulnerauerat, esse necaturos, Minimè per deos: (īquit) neque enim iustū est. nā & ego hocidē fecissē, si occupassē ac fortis fuissē.

Alius quidā puellus, quū adesset tēpus quo lege cautum erat vt ingenui pueri quod quisque posset ita furarentur ne deprehenderentur in furto, (nā id turpe erat) viuā vulpeculam quam

καίτοι μέδιμνον πυρῶν ἑκάστῳ παρ' αὐτοῦ σποδείας οὔσης κομίζοντα.

Ἐνέγκαντός τινος ἀρίστην γνώμην μοχθηροῦ, ταύτην μὲν ἀπεδέξαντο, περιελόμενοι δὲ τούτου, περιέθηκαν ἑτέρῳ καλῶς βεβιωκότι.

Ἀδελφῶν πρὸς ἀλλήλους διαφερομένων, τὸν πατέρα ἐζημίωσαν ὅτι τοὺς υἱεῖς στασιάζοντας περιορᾷ.

Ψάλτην ἐπιδημήσαντα ἐζημίωσαν ὅτι δακτύλοις κιθαρίζει.

Δύο παῖδες ἐμάχοντο· ἅτερος δὲ αὐτῶν τὸν ἕτερον ἔτρωσε δρεπάνῳ πληγῇ θανασίμῳ· τῶν δὲ συνήθων παίδων, ἐπεὶ διαλύεσθαι ἔμελλεν, ἐπαγγελλομένων ἀμυνεῖσθαι καὶ ἀναιρήσειν τὸν πλήξαντα, Μηδαμῶς (εἶπε) πρὸς θεῶν· οὐ γὰρ δίκαιον. καὶ γὰρ ἂν ἐγὼ ἐποίησα τοῦτο, εἰ ἔφθασα καὶ ἀγαθὸς ἐγενόμην.

Ἕτερον παιδάριον, ἐπεὶ παρῆν ὁ καιρὸς ἐν ᾧ κλέπτειν νενόμιστο τοὺς ἐλευθέρους παῖδας ὅ,τι τις δύναιτο, καὶ μὴ λαθεῖν αἰσχρὸν ἦν, ὡς οἱ σὺν αὐτῷ παῖδες ζῶν ἔκλε-

ψαι ἀλωπέκιον, καὶ ἔδοσαν αὐτῷ φυλάττειν· παραγενομένων τῶν ἀπολωλεκότων ἐπὶ ζήτησιν, ἔτυχεν μὲν ὑποβαλὼν τὸ ἀλωπέκιον ὑπὸ τὸ αὐτοῦ ἱμάτιον· ἀγριαίνοντος δὲ τοῦ θηρίου, καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ κατεσθίοντος μέχρι τῶν σπλάγχνων, ἠρέμει, ἵνα μὴ γένηται καταφανής. ὡς δὲ ὕστερον ἐκείνων ἀπελθόντων ἐθεάσαντο τὸ γεγονὸς οἱ παῖδες καὶ ἐμέμφοντο, λέγοντες ἄμεινον εἶναι φανερὸν ποιῆσαι τὸ ἀλωπέκιον ἢ μέχρι θανάτου κρύπτειν, Οὐ μὲν οὖν (εἶπεν) ἀλλὰ κρεῖττον ταῖς ἀλγηδόσιν τελευτᾶν, ἢ περίφωρον γενόμενον, διὰ μαλακίαν τὸ ζῆν αἰσχρῶς περιποιήσασθαι.

Περιτυχόντες τινὲς Λάκωσι καθ' ὁδὸν, εἶπον, Εὐτυχήκατε, ἀρτίως ἐντεῦθεν λῃστῶν ἀπιόντων. οἱ δὲ, Οὐ μὰ τὸν Ἐνυάλιον, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὴ περιτυχόντες ἡμῖν.

Λάκων ἐρωτηθεὶς τί ἐπίσταται, εἶπεν, Ἐλεύθερος εἶναι.

Παῖς Σπαρτιάτης αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως καὶ πραθεὶς, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ὑπήκοος ἦν τῷ πριαμένῳ, ὅσα ᾤετο προσήκειν ἐλευθέρῳ ποιεῖν· ὡς δὲ προσέταξεν ἀμίδα κομίζειν, οὐκ ἠνέσχετο,

pueri quibuſcũ erat,furati fuerant, ac cepit ſeruandam. Sed aduenietibus iis qui amiſerãt,ad quærendũ illã,ſub veſte quamprimũ occultauit. Fera verò ſæuiente,ac pueri ipſius latus ad inteſtina vſq; lacerãte, tãtiſper tolerauit, ne deprehenderetur,dũ ii qui quærebãt,abiſſent. Sed quũ pueri id quod factũ erat,vidiſſent,accuſaréntq; dicentes,Meli⁹ erat manifeſtare vulpeculã q̃ vſq; ad mortẽ occultare. Minimè verò(inquit)ſed ſatius eſt doloribus immori quàm in furto deprehendi, ac propter mollitiem turpiter vitam affectaſſe videri.

Quũ quidã in itinere Laconibus obuiãtes dixiſſẽt,Fortunati nimirum eſtis,quũ hinc nuper abierint latrones: Atqui nõ,per Martẽ,nos Lacones,(inqũt) ſed illi quia in nos nõ inciderũt.

Lacõ interrogatus quid ſciret,Liber eſſe,inquit.

Puer Spartiata ab Antigono captus & vẽditus,emptori quidẽ in omnib⁹ parebat quæcunque ingenuo faciũda putabat: ſed poſteaq̃ domin⁹ iuſſit illum matulam afferre, non ſuſtinuit,

inquiens, Non seruiã. Ac surgente quidam domino, is quũ ascendisset in tectũ, ac dixisset, Senties quē emeris, seipsum præcipitauit, & mortuus est.

Lacon quũ venderetur, quodã dicente, Frugi eris si te emero? Etiam si non emeris (inquit.)

Lacon captiuus quũ venderetur, præcone subinde clamante se mancipium vendere, Execrande (inquit) nõ dices Captiuum?

Lacon in scuto habens insigne muscam vera non maiorem, quũ quidã irridẽtes dixissent illud esse factum vt lateret: Imò verò (inquit) vt sim manifestus. Ita nanque ad hostes accedo, vt insigne, quantum est, ab ipsis videatur.

Lacon in conuiuio illata lyra, Nequaquã (inquit) nugari Laconicũ est.

Spartiata interrogatus an esset tuta ad Spartam via, Qualis (inquit) accesseris. nam leones vadentes plorant: lepores autem in vmbraculis venamur.

In palæstrico manuũ nexu quũ pro-

εἰπών, Οὐ δουλεύσω. ἐνισταμένου δὲ ἐκείνου, ἀναβὰς ἐπὶ τὸν κέραμον, καὶ εἰπὼν Εἴσῃ τῆς ὠνῆς, ἔβαλεν ἑαυτὸν κάτω, καὶ ἐτελεύτα.

Ἕτερος πωλούμενος, εἰπόντος τινός, Χρήσιμος ἔσῃ ἐὰν ἀγοράσω σε, Κἂν μὴ ἀγοράσῃς (εἶπεν.)

Ἄλλος αἰχμάλωτος πιπρασκόμενος, τοῦ κήρυκος ἐπιλέγοντος ἀνδράποδον πωλεῖν, Κατάρατε (εἶπεν) οὐκ ἐρεῖς Αἰχμάλωτον;

Λάκων ἐπὶ τῆς ἀσπίδος μυῖαν ἔχων ἐπίσημον, καὶ ταύτην οὐ μείζω τῆς ἀληθινῆς, ὡς καταγελῶντές τινες ἔλεγον ὑπὲρ τοῦ λανθάνειν τοῦτο πεποιήκει, Ἵνα μὲν οὖν (εἶπε) φανερὸς ὦ· οὕτω γὰρ τοῖς πολεμίοις πλησίον προσέρχομαι, ὥστε τὸ ἐπίσημον ἡλίκον ἐστὶν ὑπ' αὐτῶν ὁρᾶσθαι.

Ἕτερος, ἐν συμποσίῳ προσενεχθείσης λύρας, Οὐ Λακωνικὸν (εἶπε) τὸ φλυαρεῖν.

Σπαρτιάτης ἐρωτηθεὶς εἰ ἀσφαλὴς ἡ εἰς Σπάρτην ὁδός, (εἶπεν) Ὁποῖος καθίσῃς. οἱ μὲν γὰρ λέοντες βαδίζοντες ἀποκλαίονται· τοὺς δὲ λαγωὸς ἐπὶ τᾷ σκηνᾷ θηρεύομες.

Ἐν χειραψίᾳ περιελκύοντος τοῦ προβαχη-

λίζοντος κενοσπούδως, καὶ καταπατοῦντος ἐπὶ τὴν γῆν, ἐπειδὴ τῷ στώματι ἐλείπετο ὁ προσπεσὼν, ἔδακε τὴν βραχίονα· καὶ ὁ ἕτερος εἶπε, Δάκνεις, ὦ Λάκων, ὥσπερ αἱ γυναῖκες· Οὐ μὲν οὖν, (εἶπεν ἅτερος) ἀλλ' ὥσπερ οἱ λέοντες.

Χωλὸς ἐπὶ πόλεμον ἐξιὼν καὶ διαγελώμενος, εἶπεν, Οὐ φευγόντων δεῖ, ἀλλ' ἱσταμένων καὶ τὴν τάξιν τηρούντων.

Ἕτερος τοξευθεὶς καὶ τὸν βίον ἐκλείπων, ἔλεγεν, Οὐ μέλει μοι τοῦτο ὅτι ἀποθανοῦμαι, ἀλλ' ὅτι ὑπὸ γυνίδος τοξότου καὶ μηδὲν πράξας.

Εἰς πανδοκεῖόν τις καταλύσας, καὶ δοὺς ὄψον τῷ πανδοκεῖ σκευάσαι, ὡς ἅτερος τυρὸν ᾔτει καὶ ἔλαιον, Τί, (ἔφη) εἰ τυρὸν εἶχον, ἔτι ἂν ἐδεόμην ὄψου;

Πρὸς δὲ τὸν μακαρίζοντα Λάμπιν τὸν Αἰγινήτην διότι ἐδόκει πλουσιώτερος εἶναι ναυκλήρια πολλὰ ἔχων, Λάκων εἶπεν, Οὐ προσέχω εὐδαιμονίᾳ ἐκ σχοινίων ἀπηρτημένῃ.

Εἰπόντος δέ τινος Λάκωνι ὅτι ψεύδεται, ἀπεκρίνατο, Ἐλεύθεροι γὰρ εἰμές· οἱ δ' ἄλλοι αἴκα μὴ τὰ ἀληθῆ λέγωντι, οἰμώξονται.

ſtratus quidã fruſtra percuteret, ad terrámq; traheret, corpore deficiẽs qui cadebat, aduerſarii brachiũ mordebat. Cui alter, Mordes (inquit) vt fœminæ, ô Lacon: Minimè verò, (inquit) ſed vt leones.

Lacõ claudus ad bellũ egreſſus, quũ à quibuſdã irrideretur, Non eſt opus (inquit) fugientibus, ſed manentibus ordinémque ſeruantibus.

Lacon ſagitta percuſſus, & vitã relinquens dicebat, Hoc mihi nõ eſt curæ quòd moriar, ſed ꝙ ab effœminato ſagittario, quum nihildum geſſerim.

Quũ Lacõ ad diuerſoriũ veniſſet, dediſſétq; piſciculũ cauponi præparandũ, altérq; & caſeum & acetum & oleũ peteret: Si iſta (inquit) habuiſſem, piſciculum emiſſem?

Lacõ ad eũ qui Lãpin Æginetã beatũ eſſe dicebat, quia ditiſſim⁹ eſſe videbatur, quòd multorum nauigiorũ dominus erat: Nihil (inquit) curo felicitatem ex funibus pendentem.

Quũ Laconi quidã dixiſſet, Mẽtiris, reſpõdit, Nam liberi ſumus. ſed alii, ſiquando vera non dixerint, flebunt.

Lacon, ſic erigere cadauer vt rectũ ſtaret quum tentaſſet, nec vllo modo poſſet, Per Iouem (inquit) aliquid intus eſſe oportet.

Tynnichus Thraſybuli filii mortẽ fortiter tulit: in quem huiuſmodi epigramma ſcriptum eſt,

Exanimis Pitanen clypeo Thraſybulus in acri
Confoſſus ſeptẽ vulneribus rediit,
Paſſus ab Argiuis, quæ tergo nulla gerebat.
Tynnichus hunc igni quum daret, hæc loquitur,
Flere decet timidos: oculis te nate ſepulchro
Condo meum ſiccis, ac Lacedæmonium.

Alcibiadi Athenienſi quum aquæ plurimum balneator infunderet, Lacon, Quidnam hoc (ait) quòd vt immundo valdéque ſordido plus aquæ præbet?

Quum Philippus in agrum Laconicum impetum feciſſet, ac omnes perituri viderentur, quidam Laconi dixit, Quid nunc facietis

Προθέμενός τις νεκρὸν στῆσαι ὄρθιον, ὡς πάντα ποιῶν οὐκ ἠδύνατο, Νὴ Δία (εἶπεν) ἔνδον τι εἶναι δεῖ.

Τύννιχος, Θρασυβούλου τοῦ παιδὸς ἀποθανόντος, ἐρρωμένως ἤνεγκε, καὶ ἐπίγραμμα εἰς τοῦτον ἐγένετο,

Τᾶν Πιτάναν Θρασύβουλος ἐπ' ἀσπίδος ἤλυθεν ἄπνοις,
Επτὰ πρὸς Αργείων τραύματα δεξάμενος,
Δεικνὺς ἀντία πάντα· τὸν αἱματόεντα δ' ὁ πρέσβυς
Θεὶς ἐπὶ πυρκαϊὴν Τύννιχος εἶπε τάδε,
Δειλοὶ κλαιέσθωσαν· Εγὼ δέ σε τέκνον ἄδακρυς
Θάψω, τὸν καὶ ἐμὸν καὶ Λακεδαιμόνιον.

Αλκιβιάδῃ τῷ Αθηναίῳ βαλανέως ἐπὶ πλεῖστον παρέχοντος ὕδωρ, Λάκων εἶπε, τί τοῦτο ὡς οὐ καθαρῷ, σφόδρα δὲ ὡς ῥυπαρῷ πλεῖον παρέχει.

Φίλιππος ὅτε ἐνέβαλεν εἰς τὴν Λακωνικήν, καὶ ἐδόκουν ἅπαντες ἀπολεῖσθαι, εἶπε πρός τινα τῶν Σπαρτιατῶν, Τί νῦν ποιήσετε

ὦ Λάκωνες; Τί γὰρ (ἔφη) ἄλλο ἢ ἀνδρείως ἀποθανούμεθα; μόνοι γὰρ ἡμεῖς Ἑλλήνων ἐλεύθεροι εἶναι καὶ μὴ ὑπακούειν ἄλλοις ἐμάθομεν.

Μετὰ δὲ τὴν Ἄγιδος ἧτταν ὁμήρους αἰτοῦντος Ἀντιπάτρου πεντήκοντα παῖδας, Ἐτεοκλῆς ἐφορεύων εἶπε, παῖδας μὲν οὐ δώσειν, ἵνα μὴ ἀπαίδευτοι γένωνται, τῆς πατρίου ἀγωγῆς ἀτακτήσαντες· (οὐδὲ πολῖται γὰρ ἂν εἴησαν) πρεσβύτας δὲ ἢ γυναῖκας, εἰ βούλοιτο, διπλασίους δώσειν. Ἀπειλοῦντος δὲ αὐτοῦ δεινὰ εἰ μὴ λάβοι, ἀπεκρίναντο κοινῇ, Ἐὰν χαλεπώτερα θανάτου ἐπιτάττῃς, εὐκολώτερον ἀποθανούμεθα.

Πρεσβύτης ἐν Ὀλυμπίᾳ συντελουμένου τοῦ ἀγῶνος προθυμούμενος θεάσασθαι, καθέδρας ἠπόρει· πολλοὺς δὲ ἐπιπορευόμενος τόπους, ὑβρίζετο καὶ ἐσκώπτετο, μηδενὸς αὐτὸν παραδεχομένου· ὡς δὲ κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους ἧκεν, ἀνέστησαν πάντες οἱ παῖδες καὶ πολλοὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ τόπου ἐκχωροῦντες. τῶν δὲ Πανελλήνων ἐπισημειωσαμένων κρότῳ τὸ ἔθος καὶ ὑπερεπαινούντων, ὁ πρεσβύτης κινήσας

ô Lacones? Quid enim aliud (inquit) quàm quòd fortiter moriemur? Nam Græcorum nos soli, & liberi esse & aliis non parere didicimus.

Post aduersā autē Agidis pugnā Antipatro petente obsides pueros quinquaginta, Eteocles ephor⁹ dixit se pueros quidē non daturū, ne paterna priuati educatione malis morib⁹ imbuerentur (qua sanè carētes, ne ciues quidē essent) sed senes ac mulieres duplo, si velit, plures daturū. Illo autē grauia mināte nisi acciperet, vna voce respōderunt, Si grauiora morte imperites, facilius moriemur.

Senex, in Olympiis quū ludi cōmitterētur, spectare quidem cupiebat: sed quum sede careret, ad multáq; loca se cōferret, nō solùm à quoquā nō admittebatur, sed etiā irridebatur, & cōuitiis afficiebatur: posteaquā verò ad Lacedæmonios venit, pueri omnes assurrexerunt, & multi ex viris loco cesserūt. Quum autem id moris cuncti Græci plausu approbassent, ac summis laudibus extulissent, senex ipse commouit

canúmque caput barbámq; senilem ac lacrymās, Heu mala (inquit) quàm Græci omnes honesta quidē cognoscūt, sed his soli vtūtur Lacedæmonii. Ferunt autē quidā idē Athenis quoque accidisse. Nā quū Pāathenæa celebrarētur, Attici senē sedere quærēti deludebāt, inuitātes quidē illū tāquā admissuri, sed accedentē nō admittētes. Quū autē ferè omnes iā præteriisset, ad Lacedæmonióſq; spectatores peruenisset, vniuersi è sedibus assurgētes, loco cesserunt. Id verò factū turba admirata, insigni applausu cōprobauit. Tūc autē Spartiatarū quidā, Per gemellos, (inquit) Athenieēses quidē honesta sciunt, sed minimè faciunt.

Mendicus à Lacone petiit: At si tibi dedero, (ille inquit) magis mēdicabis. Ac istius quidē turpitudinis tuæ causa fuit qui tibi primus erogauit: quippe qui te inertem reddidit.

Lacō quēdam diis cōgregantē quū vidisset, nihil dixit se curare deos seipso egentiores.

Lacō adultero cū turpi vxore deprehēso, Miser (īquit) quæ tibi necessitas

πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον, καὶ δακρύσας. Οἴμοι τῶν κακῶν, (φησὶν) ὡς ἅπαντες μὲν οἱ Ἕλληνες ἐπίστανται τὰ καλά, χρῶνται δ' αὐτοῖς μόνοι Λακεδαιμόνιοι. Φασὶ δέ τινες ὅτι καὶ Ἀθήνησι τὸ αὐτὸ ἐγένετο. παναθηναίων γὰρ ὄντων οἱ Ἀττικοὶ γέροντα προσεπηλάκιζον, προσκαλούμενοι μὲν ὡς παραδεξόμενοι, εἰ δὲ παραγένοιτο, οὐ προσδεχόμενοι· ὡς δὲ διεξιὼν σχεδὸν ἅπαντας ἐγένετο κατὰ τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων θεωρούς, ἅπαντες τῶν βάθρων ἀναστάντες, τοῦ τόπου παρεχώρουν. ἀγασθεὶς δὲ ὁ ὄχλος ἐπὶ τῷ γενομένῳ, ἐκρότησε μετὰ πολλῆς ἐπισημασίας καί τις εἶπε τῶν Σπαρτιατῶν, Νὴ τὼ Σιώ, ἴσασι μὲν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ καλά, οὐ πράσσουσι δέ.

Ἐπαίτης ᾔτησε Λάκωνα· Ἀλλά εἰ δώσω σοι, (ἔφη) μᾶλλον πτωχεύσεις· τῆς δὲ ἀσχημοσύνης σου ταύτης, ὁ πρῶτος μεταδοὺς, αἴτιος, ἀργόν σε ποιήσας.

Λάκων ἰδὼν ἀγείροντά τινα θεοῖς, οὐδὲν εἶπε φροντίζειν θεῶν πτωχοτέρων ἑαυτοῦ.

Λαβών τις μοιχὸν ἐπ' αἰσχρᾷ γυναικί, Ἄθλιε (εἶπε) τίς τοι ἀνάγκα;

Ἄλλος ἀκούων ῥήτορος μεγάλας στρέφοντος περιόδους, Ἀλλὰ νὴ τὼ σιὼ (εἶπεν) ἀνδρεῖός γε ὁ ἄνθρωπος περὶ οὐδὲν ὑποκείμενον εὖ στροβιλοῖ τὴν γλῶσσαν.

Εἰς Λακεδαίμονα παραγενόμενός τις, καὶ τὴν πρὸς τοὺς πρεσβύτας τῶν νέων τιμὴν θεασάμενος, Ἐν Σπάρτῃ μόνῃ (εἶπε) λυσιτελεῖ γηράσκειν.

Ἐρωτηθεὶς Λάκων ὁποῖός ἐστι Τυρταῖος ὁ ποιητής, Ἀγαθὸς (εἶπε) κακανεῖν νέων ψυχάς.

Ἕτερος ἀλγῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξῄει ἐπὶ τὸν πόλεμον· λεγόντων δὲ αὐτῷ τινων, Ποῦ ἄπεισιν οὕτως ἔχων, ἢ τί ποιήσων; Κἂν μηδὲν ἕτερον πράξω, (ἔφη) πολεμίου δὲ μάχαιραν ἀμβλυνῶ.

Βοῦλις καὶ Σπέρχις Λακεδαιμόνιοι προθυμηθέντες ἐθελονταὶ πρὸς Ξέρξην τὸν Περσῶν βασιλέα ἐπὶ τιμωρίᾳ ἣν ὤφειλεν ἡ Λακεδαίμων κατὰ χρησμὸν, διότι κήρυκας πεμφθέντας ἀπὸ τοῦ Πέρσου ὡς αὐτοὺς, ἀπέκτειναν· ἐλθόντες πρὸς τὸν Ξέρξην, ἐκέλευον ᾧ βούλεται τρόπῳ διαχρήσασθαι αὐτοὺς ὑπὲρ Λακεδαιμονίων. ὡς δὲ ἐκεῖνος ἀγασθεὶς ἀπέλυσε τοὺς ἄνδρας, καὶ ἠξίου μένειν παρ' αὐτῷ, Καὶ πῶς ἂν (ἔφασαν) δυναίμεθα ζῆν ἀπο-

Lacon oratorē audiens magnas periodos vertentē, Vehemēs quidē homo iste (inquit) ad nullū propositum bene voluit linguam.

Quū quidā Lacedæmonē venisset, honorémq; spectasset quē iuniores senioribus exhiberēt: Spartæ (inquit) solùm senescere bonum est.

Lacon interrogatus, Qualis est Tyrtæus poeta? Bonus (inquit) ad excitandos iuuenum animos.

Lacō oculorū morbo laborās ad bellū proficiscebatur: sed quibusdā dicētibus, Quò abis sic affectus? aut quid facturus? Quanuis (inquit) nihil aliud egero, hostis saltē gladiū hebetabo.

Buris & Spertis Lacedæmonii spōte profecti sunt ad Xerxē Persarū regē ad cruciatū cui Lacedæmō ex oraculo obnoxia erat, ꝙ caduceatores ad se à Persa missos interemerāt Lacedæmonii. Posteaquā igitur ad Xerxē venerūt hortati sūt eū vt quoquo modo vellet, se pro Lacedæmoniis īterimeret. At ille virtutē eorū admirat⁹, quū viros absoluisset, rogarétq; vt apud se manerēt: Et qui nā (īqūt) modo hîc viuere

possem⁹ patria legibusq; relictis, & his viris pro quibus tãtum itineris fecimus morituri? Sed Indarno præfecto magis magisq; rogãte ac dicẽte ipsos in æquali honore iis futuros qui amici regis maximè dignitate præstarẽt: Nobis (inquiunt) ignorare videris quantum sit libertatis bonum, quam nemo cõpos mentis cum Persarum regno permutaret.

Lacon pridie quidẽ ab hospite declinatus, sed postridie lectis stratisq; cõductis liberaliter acceptus, strata ipsa conscendit, & cõculcare cœpit, dicẽs, Propter hæc heri ne in palea quidem dormiui.

Lacon quum Athenas iuisset, vidẽs Atheniẽses salsamẽta & opsonia venditantes, & vectigalia cõducẽtes, & lenocinia exercentes, aliáque opera minus honesta facientes, ac nihil turpe existimantes, reuersus in patriam, & à ciuibus rogatus quales Athenis res forent: Omnia (inquit) honesta: per simulationem innuens omnia apud Athenienses honesta putari, ac turpe nihil.

τα, πατρίδα καταλιπόντες καὶ νόμους, καὶ τούτους τοὺς ἄνδρας ὑπὲρ ὧν τοσαύτην ἤλθομεν ὁδὸν ἀποθανούμενοι; Ινδάρνου δὲ τοῦ στρατηγοῦ ἐπὶ πλέον δεομένου καὶ λέγοντος τεύξεσθαι αὐτοὺς τῆς ἴσης τιμῆς τοῖς μάλιστα ἐν προσαγωγῇ φίλοις τοῦ βασιλέως, ἔφασαν, Αγνοεῖν ἡμῖν δοκεῖς ἡλίκον ἐστὶ τὸ τῆς ἐλευθερίας, ἧς οὐκ ἂν ἀλλάξαιτό τις νοῦν ἔχων τὴν Περσῶν βασιλείαν.

Λάκων, ἐπεὶ τῇ μὲν προτέρᾳ ἡμέρᾳ ὁ ξένος αὐτὸν ἐξέκλινε, τῇ δ' ἑξῆς στρώματα χρησάμενος δαψιλῶς ὑπεδέχετο, ἐπιβὰς τοῖς στρώμασι, κατεπάλει, ἐπιλέγων διὰ ταῦτα ἐχθὲς οὐδ' ἐπὶ ψιάθου ὑπνωκέναι.

Ετερος ἐλθὼν εἰς Αθήνας, καὶ ὁρῶν τοὺς Αθηναίους τὸ τάριχος ἀποκηρύττοντας καὶ τὸ ὄψον, καὶ τελωνοῦντας, καὶ πορνοβοσκοῦντας, καὶ ἕτερα ἔργα ἀσχήμονα πράττοντας, καὶ μηδὲν αἰσχρὸν ἡγουμένους· ὅτε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα, τῶν πολιτῶν πυνθανομένων αὐτοῦ, ποῖά τινα τὰ ἐν Αθήναις, Πάντα (εἶπε) καλά· εἰρωνευόμενος, καὶ παριστὰς ὅτι πάντα παρὰ τοῖς Αθηναίοις καλὰ νομίζεται, αἰσχρὸν δὲ οὐδέν.

Ἄλλος ἐρωτώμενος περί τινος, ἀπεκρίνατο, Οὔ. ὡς δὲ ὁ ἐρωτήσας ἀπεκρίνατο ὅτι ψεύδῃ, Ὁρᾷς οὖν (ἔφη) ὅτι μάταιος εἶ περὶ ὧν ἐπίστασαι ἐρωτῶν.

Ἧκόν ποτε κατὰ πρεσβείαν Λάκωνες πρὸς Λύγδαμιν τὸν τύραννον· ὡς δ' ἐκεῖνος ὑπερτιθέμενος πολλάκις συντυχεῖν ἀνεβάλλετο, τὸ δ' ἐπὶ πᾶσι μαλακῶς ἔχειν αὐτὸν ἔφασαν, οἱ πρέσβεις, Λέγε αὐτῷ (εἶπον) ὅτι μὰ τοὺς θεοὺς οὐ παλαισόμενοι πρὸς αὐτὸν ἐληλύθαμεν ἀλλὰ διαλεχθησόμενοι.

Λάκωνά τινά τις μυσταγωγῶν, ἠρώτα τί πράξας ἑαυτῷ συνοίδεν ἀσεβέστατον. ὁ δὲ, Γινώσκουσιν οἱ θεοί, ἔφη. ἐπικειμένου δὲ μᾶλλον, καὶ λέγοντος, Πάντως σε δεῖ εἰπεῖν, ὁ Λάκων ἀντηρώτησε, Τίνι με δεῖ εἰπεῖν; σοὶ ἢ τῷ θεῷ; τοῦ δὲ εἰπόντος, Τῷ θεῷ. Σὺ τοίνυν (ἔφη) ἀποχώρησον.

Ἕτερος νυκτὸς μνῆμα παριὼν καὶ φαντασθεὶς δαιμόνιόν τι, ἐπέδραμε τῇ λόγχῃ διαράμενος καὶ ἐναπερείδων, εἶπε, Πῆ με φεύγεις δὶς ἀποθανουμένη ψυχή;

Ἄλλος εὐξάμενος ἀπὸ τοῦ Λευκάτα ῥίπτειν

Lacon de re quadã interrogatus respõdit, Nõ. Sed quũ is qui rogarat, dixiſſet ipſum mentiri, Vides igitur (inquit) te ſtolidum eſſe, qui quæ noris interroges.

Lacones olim iuerunt legati ad Lygdamin tyrãnũ. Sed quũ ille cõgreſſũ ſæpius differret, dicẽs ſe molliter habere: Dic illi (inquiũt legati) per deos, nos nõ veniſſe cũ ipſo colluctaturos, ſed colloquuturos.

Laconẽ initians quidã interrogabat quid maximè impium ſe feciſſe conſci⁹ eſſet. Is verò, Hoc (inquit) dii ſciũt. Sed illo magis magiſq; inſtante ac dicente, Omnino te dicere oportet: Lacon viciſſim illum interrogauit, Vtri me dicere oportet? tibi, an deo? Quũ autem ille dixiſſet, Deo: Tu igitur (inquit) recede.

Lacon noctu quum ſepulchrũ trãſiret, ac dæmonium quoddam videre ſibi viſus eſſet, incurrit lãcea exceptu rus: & inhærens, inquit, Quò me fugis bis peritura anima?

Lacon quum precibus impetraſſet vt ſe ab Leucate proiiceret,

ascēdit : & inspecta altitudine auertit. Quod quidē quū illi probro daretur: Nō putabam (inquit) preces aliis maioribus precibus indigere.

Lacō in acie quū ensem foret in hostem illaturus, signo receptui dato, nō intulit. Sed quodam percontante cur hostem quem ceperat, nō occidisset, Quia parere (inquit) imperatori melius est quàm hostem necare.

Laconi in olympiis victo quidam dixit, Aduersarius te fortior fuit. Nequaquam verò is (ait) sed in prosternendo aptior.

ANTIQVA LACEDÆMOniorum instituta.

QVI ad publica ingrederentur cō uiuia, eorū cuique natu maxim⁹ fores indicans dicebat, Per has fores nullum egreditur verbum.

Quū apud Laconas maximè probaretur ius quod nigrum vocatur, vt seniores carnib⁹ quidē nō vescātur, se-iuniorib⁹ cedāt: fertur Dionysi⁹ S ic

ἑαυτὸν, κἀνέβη, καὶ ὑπέστρεψεν ἰδὼν τὸ ὕψος. ὀνειδιζόμενος δὲ εἶπεν, Οὐκ ᾤμην τὰν ἀχὰν ἄλλας μείζονος εὐχᾶς δεῖσθαι.

Ἄλλος ἐπὶ παρατάξεως τῷ πολεμίῳ τὸ ξίφος καταφέρειν μέλλων, ἐπεὶ τὸ ἀνακλητικὸν ἐσήμηνεν, οὐκ ἔτι κατήνεγκε. πυθομένου δέ τινος διὰ τί τὸν ἐχθρὸν ἔχων ὑποχείριον, οὐκ ἀπέκτεινεν, Ὅτι (ἔφη) βέλτιόν ἐστι τοῦ φονεύειν τὸ πείθεσθαι τῷ ἄρχοντι.

Λάκωνί τινι ἡττωμένῳ ἐν Ὀλυμπίᾳ, εἶπέ τις Ὁ ἀνταγωνιστὴς, ὦ Λάκων, ἐγένετό σου κρείσσων, Οὐ μὲν οὖν ἔφη, ἀλλὰ καββαλικώτερος.

ΤΑ ΠΑΛΑΙΑ ΤΩΝ ΛΑκεδαιμονίων ἐπιτηδεύματα.

Τῶν δὲ εἰσιόντων εἰς τὰ συσσίτια, ἑκάστῳ δεικνύων ὁ πρεσβύτατος τὰς θύρας, Διὰ τούτων (φησὶν) οὐδεὶς ἐξέρχεται λόγος.

Δοκιμαζομένου μάλιστα παρ' αὐτοῖς τοῦ μέλανος λεγομένου ζωμοῦ, ὥστε μὴ κρεαδίου δεῖσθαι τοὺς πρεσβυτέρους, παραχωρεῖν δὲ τοῖς νεανίσκοις, λέγεται Διονύσιος ὁ τῆς Σικε-

λίας τύραννος τούτου χάριν Λακωνικὸν μάγειρον πρίασθαι καὶ προστάξαι σκευάσαι αὐτῷ μηδενὸς φειδόμενον ἀναλώματος· ἔπειτα γευσάμενον καὶ δυσχεραίναντα ἀποπτύσαι, καὶ τὸν μάγειρον εἰπεῖν, Ὦ βασιλεῦ, τοῦτον δεῖ τὸν ζωμὸν γυμνασάμενον Λακωνικῶς, τῷ Εὐρώτᾳ λελουμένον ἐπιψᾶσθαι.

Πιόντες οἱ Λάκωνες ἐν τοῖς συσσιτίοις μετρίως, ἀπίασι δίχα λαμπάδος. οὐ γὰρ ἔξεστι πρὸς φῶς βαδίζειν, οὔτε ταύτην οὔτε ἄλλην ὁδὸν, ὅπως ἐθίζωνται σκότοις καὶ νυκτὸς εὐθαρσῶς καὶ ἀδεῶς ὁδεύειν.

Γράμματα ἕνεκα τῆς χρείας ἐμάνθανον· τῶν δ' ἄλλων παιδευμάτων ξενηλασίαν ἐποιοῦντο, οὐ μᾶλλον ἀνθρώπων ἢ λόγων. ἡ δὲ παιδεία ἦν αὐτοῖς πρὸς τὸ ἄρχεσθαι καλῶς, καὶ καρτερεῖν πονοῦντα, καὶ μαχόμενον νικᾶν ἢ ἀποθνήσκειν.

Διετέλουν δὲ καὶ ἄνευ χιτῶνος, ἓν ἱμάτιον εἰς τὸν ἐνιαυτὸν λαμβάνοντες, αὐχμηροὶ τὰ σώματα, καὶ λουτρῶν καὶ ἀλειμμάτων κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπεχόμενοι.

Ἐκάθευδον δὲ οἱ νέοι ὁμοῦ κατ' ἴλην καὶ

liæ tyrannus iuris ipsius gratia Laconicum emisse coquũ, ac iussisse id sibi præparari, nulla impensæ habita ratione: sed quũ gustasset, indignabundus despuisse. Tũ verò coquus, O rex (inquit) hoc ius tibi sumendũ est quũ te Laconicè exercueris, in Eurotáque laueris.

Lacones in cõuiuiis publicis modestè poti abeũt sine funali. Neq; enim licet ad lumẽ ire noctu, neq; per hanc neq; per illã viã: vt per diem simul ac noctem fidenter ac intrepidè iter facere consuescant.

Lacones vtilitatis gratia literas quidẽ discebãt, sed reliquarũ disciplinarũ peregrinos nõ minus artifices quàm artes expellebãt. Hæc verò illis disciplina erat, bene magistratibus parere, laborẽ tolerare, ac pugnãdo vel vincere vel mori.

Degebant autẽ & sine tunica, vnã vestem in totũ annũ sumentes, squallidi corporibus, & balneis & vnguentis vt plurimum abstinentes.

Iuuenes verò simul turmatim gre-

gatimq; dormiebãt in herbis quas ipsi cõgregabant ex arũdiinb⁹in Eurota natis:quarũ summitates manib⁹sine ferro defringebãt. Sed per hyemẽ eos qui lycophones vocãtur,sibi subiiciebãt,herbisq; cõmiscebant. Nã illa materia calidi aliquid habere videtur.

Proborũ ingeniũ puerorum amare permissum erat, sed coire cũ ipsis,vt turpissimũ,lege prohibebatur, tãquã corpus nõ anim⁹ amaretur. Qui ergo foret accusatus tãquã ad dedec⁹cõgrediẽs,pertotã vitã infamis habebatur.

Moris erat iuniores à senioribus interrogari quò vadãt,& ad quid:& qui nõ respõderet,aut excusationes necteret,obiurgari. Qui verò se præsẽte peccãtẽ iuniorẽ nõ reprehendisset,perinde ac si peccasset ipse, plectebatur : & qui obiurgari molestè tulisset,magna ignominia afficiebatur.

Siquis peccans fuisset deprehensus, eum oportebat aram in vrbe quadã circumire,ac vituperationem in seipsum compositam cãtare. Quod quidem nihil aliud erat quàm seipsum increpare.

κατ' ἀγέλην ἐπὶ στιβάδων ἃς αὐτοὶ συνεφόρουν τοῦ παρὰ τῷ Εὐρώτᾳ πεφυκότος καλάμου, τὰ ἄκρα ταῖς χερσὶν ἄνευ σιδήρου κατακλάσαντες. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τοὺς λεγομένους λυκοφώνας ὑπεβάλλοντο καὶ κατεμίγνυσαν ταῖς στιβάσι, θερμαντικὸν ἔχειν τι τῆς ὕλης δοκούσης.

Ἐρᾶν τῶν τὴν ψυχὴν σπουδαίων παίδων ἐφίετο· τὸ δὲ πλησιάζειν, αἰσχρὸν νενόμιστο, ὡς τοῦ σώματος ἐρῶντας ἀλλ' οὐ τῆς ψυχῆς. ὁ δὲ ἐγκληθεὶς ὡς ἐπ' αἰσχύνῃ πλησιάζων, ἄτιμος διὰ βίου ἦν.

Ἔθος ἦν καὶ τοὺς νεωτέρους ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἐρωτᾶσθαι ποῦ πορεύονται, καὶ ἐπὶ τί· καὶ τὸν μὴ ἀποκρινόμενον, ἢ προφάσεις πλέκοντα, ἐπιπλήττειν. ὁ δὲ μὴ ἐπιπλήττων παρόντος αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα, ἔνοχος ἦν τῷ ἴσῳ ἐπιτιμίῳ ὥσπερ καὶ ὁ ἁμαρτών. καὶ ὁ δυσχεραίνων δὲ, εἰ ἐπιτιμῷτο, ἐν μεγάλῳ ὀνείδει ἦν.

Εἴ τις φωραθείη ἁμαρτάνων, ἔδει τοῦτον βωμόν τινα τῶν ἐν τῇ πόλει κύκλῳ περιϊέναι, ψόγον ᾄδοντα πεποιημένον εἰς ἑαυτόν. ὅπερ ἦν οὐδὲν ἕτερον ἢ ἐπιπλήττειν αὐτὸν ἑαυτῷ.

Καὶ τοὺς νέους δὲ οὐ μόνον τοὺς ἰδίους αἰδεῖσθαι πατέρας, καὶ ὑπηκόους τούτοις εἶναι, ἀλλὰ πάντας τοὺς πρεσβυτέρους ἐντρέπεσθαι, καὶ ὁδῶν ὑποχωροῦντας καὶ καθ᾽ ἕδρας ὑπεξισταμένους, καὶ παριόντων ἡσυχάζοντας. διὸ καὶ ἦρχεν ἕκαστος, οὐχ ὥσπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, τῶν αὑτοῦ τέκνων καὶ δούλων καὶ κτημάτων, ἀλλ᾽ ὥσπερ τῶν αὑτοῦ, καὶ τῶν τοῦ πλησίον, ὅπως ὅ τι μάλιστα κοινωνῶσι καὶ φροντίζωσιν ὡς ἰδίων.

Παῖς δὲ ὑπό τινος κολασθεὶς, εἰ τῷ πατρὶ ἐξήγγελεν, αἰσχρὸν ἦν τῷ πατρὶ μὴ προσεντεῖναι ἀκούσαντα πάλιν ἑτέρας. ἐπίστευον ἑαυτοῖς ἐκ τῆς πατρίου ἀγωγῆς μηδὲν αἰσχρὸν προστάξαι τοῖς τέκνοις.

Κλέπτουσι δὲ οἱ νέοι καὶ τῶν σιτίων ὅ,τι ἂν δύνωνται, μανθάνοντες εὐφυῶς ἐπιτίθεσθαι τοῖς καθεύδουσιν, ἢ ῥαθύμως φυλάσσουσι. τῷ δ᾽ ἁλόντι ζημία πληγαὶ καὶ τὸ πεινῆν. γλίσχρον γὰρ αὐτοῖς ἐστι δεῖπνον, ὅπως δι᾽ αὑτῶν ἀμυνόμενοι τὴν ἔνδειαν ἀναγκάζωνται τολμᾶν καὶ πανουργεῖν.

Τὸ δὲ ἔργον τῆς σιτοδείας, διά τε τῶν πα

Mos quoque erat vt iuuenes nõ solùm proprios patres vererẽtur, illisq; parerẽt, sed omnes quoque seniores venerarẽtur, illis & in viis cedẽtes, & sedibus assurgẽtes, & trãseuntibus quiescẽtes. Quocirca nõ solùm, vt in aliis vrbibus, patres domini erãt suorũ quisque filiorũ & seruorũ & prædiorũ, sed etiã vicini, vt suorũ, eo quòd illa quãmaximè cõmunia putarent, & tanquã propria curarent.

Puer autem ab aliquo castigatus, si apud patrem questus foret, patri ipsi turpe erat, posteaquam audisset, nisi alias & ipse rursus castigationes addidisset. Credebãt enĩ ipsos ex patria institutione nihil turpe filiis imperare.

Furantur autem iuuenes vel esculẽtorum quicquid possunt, discẽtes dormientibus negligentérque custodiẽtibus insidias ingeniosè callidéque struere. sed deprehenso pœna sunt verbera & inedia. Tenuis enim ipsis est cœna, vt per illa egestatem propulsantes, cogantur & audere & astuti esse.

Conuiuium autem publicũ idcirco

tenue erat, vt assuescerent nunquam repleri, & famem posse ferre. Sic enim putabant & in bello vtiliores fore, si possent etiam sine cibo labores tolerare: & continẽtiores frugalioresq;, si multum tẽporis exigua impẽsa degerẽt. Sed enim absq; opsonio degẽdo & cibũ quẽlibet ac vulgarẽ sumẽdo, putabãt corpora cibi paucitate reddi & saniora & pulchriora. Graciles nãq; & macilẽtas habitudines, mẽbrorũ articulorúmq; agilitati obedire: crassiores autẽ & pĩgues, propter on⁹ reluctari.

Sed nihilominus & modulationib⁹ & carminibus incumbebãt, quæ sanè stimulum quendam animo excitãdo accommodatũ habebãt, & ad elationem & ad impetum quendã furentẽ inducendũ. Ac compositio quidẽ erat simplex & seuera: nihílq; aliud cõtinebat quàm laudes eorũ qui generosè & vixissent, & pro Sparta mortui essẽt, & qui beati haberẽtur: eorúmq; vituperationes qui timidi fuissẽt, perinde atq; si miserã & ĩfelicẽ vitã vixissẽt. Exhortatio præterea & ostẽtatio

γλίσχρον ἦν, ἵν' ἐθίζωνται μηδέποτε γίνεσθαι πλήρεις, δύνασθαι δὲ πεινῆν. οὕτω γὰρ ᾤοντο καὶ ἐν πολέμῳ χρησιμωτέρους ἔσεσθαι, εἰ δύναιντο καὶ ἀσιτήσαντες ἐπιπονῆσαι· καὶ ἐγκρατεστέρους δὲ καὶ εὐτελεστέρους, εἰ πλείω χρόνον διάγοιεν ἀπὸ μικρᾶς δαπάνης. τὴν δ' ἀνοψίαν ἀποφέρειν, ὡς βρῶμα τὸ τυχὸν προσφέρεσθαι ᾤοντο ὑγιεινότερα τὰ σώματα ἀπὸ τῆς ἐλλειπούσης ποιεῖν τροφῆς. καὶ αὔξειν εἰς βάθος καὶ πλάτος, μὴ πιεζόμενον ἐπαίρειν εἰς ὕψος τὰ σώματα. καὶ καλὰ δὲ ποιεῖν· τὰς γὰρ ἰσχνὰς καὶ διακένους ἕξεις ὑπακούειν πρὸς τὴν διάρθρωσιν, τὰς δὲ πολυτρόφους, διὰ βάρος ἀντιβαίνειν.

Ἐσπούδαζον δὲ καὶ περὶ τὰ μέλη καὶ τὰς ᾠδὰς οὐδὲν ἧττον. κέντρον δ' εἶχε ταῦτα ἐγερτικὸν θυμοῦ καὶ φρονήματος, καὶ παραστατικὸν ὁρμῆς ἐνθουσιώδους καὶ πρακτικῆς. καὶ ἡ λέξις ἦν ἀφελὴς καὶ ἄθρυπτος, οὐδὲν δ' ἕτερον εἶχεν. ἢ ἐπαίνους τῶν γενναίως ζησάντων, καὶ ὑπὲρ τῆς Σπάρτης ἀποθανόντων καὶ εὐδαιμονιζομένων, καὶ ψόγους τῶν τρεσάντων, ὡς ἀλγεινὸν καὶ κακοδαίμονα βιούντων βίον· ἐπαγγελία τε καὶ μεγαλαυχία

πρὸς ἀρετὴν πρέπουσα τῆς ἡλικίας. Τριῶν οὖν χορῶν ὄντων κατὰ τὰς τρεῖς ἡλικίας, καὶ συνισταμένων ἐν ταῖς ἑορταῖς, ὁ μὲν τῶν γερόντων, ἀρχόμενος ᾖδεν, Ἄμες ποτ' ἦμες ἄλκιμοι νεανίαι· εἶτα ὁ τῶν ἀκμαζόντων ἀνδρῶν, ἀμειβόμενος, Ἄμες δέ γ' ἐσμέν· αἰ δὲ λῇς, αὐγάσδεο· ὁ δὲ τρίτος ὁ τῶν παίδων, Ἄμες δέ γ' ἐσσόμεθα πολλῷ κάῤῥονες.

Καὶ οἱ ἐμβατήριοι δὲ ῥυθμοὶ παρορμητικοὶ πρὸς ἀνδρείαν καὶ θαῤῥαλεότητα καὶ ὑπερφρόνησιν θανάτου, οἷς ἐχρῶντο ἔν τε χοροῖς καὶ πρὸς αὐλὸν ἐπάγοντες τοῖς πολεμίοις. ὁ γὰρ Λυκοῦργος παρέζευξε τῇ κατὰ πόλεμον ἀσκήσει τὴν φιλομουσίαν, ὅπως τὸ ἄγαν πολεμικὸν τῷ ἐμμελεῖ κερασθὲν, συμφωνίαν καὶ ἁρμονίαν ἔχῃ. διὸ καὶ ἐν ταῖς μάχαις προεθύετο ταῖς μούσαις ὁ βασιλεὺς, ἵνα λόγου ἀξίας παρέχωσι τὰς πράξεις οἱ μαχόμενοι καὶ μνήμης εὐκλεοῦς.

Εἰ δέ τις παραβαίνοι τι τῆς ἀρχαίας μουσικῆς, οὐκ ἐπέτρεπον· ἀλλὰ καὶ τὸν Τέρπανδρον ἀρχαϊκώτερον ὄντα καὶ ἄριστον τῶν καθ' ἑαυτὸν κιθαρῳδῶν, καὶ τῶν ἡρωϊκῶν

ad virtutē ætatibus conueniēs celebrabatur. Nā tres chori secundū tres ætates in solēnitatib⁹ cōstituebātur: quorum primus, qui seniorum erat, incipiens canebat, Nos olim validi fuim⁹ iuuenes: secundus florētis ætatis, respōdebat, Nos autem sumus: ac, si vis, intuere: tertius autem puerorum, cātabat, At nos multo erimus fortiores.

Ac gressuum quidē rhythmi, quib⁹ & in choris vtebantur, & quum ad tibiam cum hostibus cōgrederentur, ad fortitudinem & fiduciam & mortis contemptum incitabant. Lycurgus enim bellicæ exercitationi studiū musicæ annexuit, quò bellandi vehementia modulatione temperata, consonātiā conuenientiámque haberet. Rex etiam Musis ante pugnā sacrificabat, vt gesta illustri & memoria & oratione digna pugnantes exhiberent.

Sed siquis aliquid ex antiqua musica transgrederetur, non permittebant. Vnde & Terpandrum, quanuis antiquitatis studiosissimus, ac ætatis suæ citharœdorum optimus, heroi-

corúmque geſtorum eximius laudator eſſet, ephori tamẽ multauere, ac eius citharã clauo affixere, quòd dicerent vnã ab illo chordam variãdæ vocis gratia ſuperfluè intentã fuiſſe. Nã ſimpliciores duntaxat modulationes probabãt. Eóque & Timotheũ in Carniis certantẽ vnus ex ephoris, arrepto cultro interrogauit ex vtra parte recideret plures chordis ſeptem.

Lycurgus præterea omnem ſepulchrorũ ſuperſtitionẽ ſuſtulit, permittẽs & in vrbe cadauera ſepelire, & monumẽta prope tẽpla habere. Sed piacula quoque ſuſtulit, ac nequid vnà cum cadaueribus ſepelirent mãdauit, præter puniceam veſtem, & oliuæ folia, in quibus æquè omnes cadauera ipſa cõponerẽt. Suſtulit & luctus & lamẽtationes & inſcriptiones monumentorũ, extra quàm eorũ qui in bello cecidiſſent.

Peregrinari autẽ ipſis nõ licebat, ne moribus externis & intemperãter viuendi modis imbuerentur. Sed peregrinorũ quoque expulſionem Lycur

πράξεων ἐπαινέτην, ὅμως οἱ ἔφοροι ἐζημίωσαν, καὶ τὴν κιθάραν αὐτοῦ προσεπατάλευσαν φέροντες, ὅτι μίαν μόνην χορδὴν ἐνέτεινε περισσοτέραν, τοῦ ποικίλου τῆς φωνῆς χάριν. μόνα γὰρ τὰ ἁπλούστερα τῶν μελῶν ἐδοκίμαζον. Τιμοθέου δὲ ἀγωνιζομένου τὰ Κάρνεια, εἷς τῶν ἐφόρων μάχαιραν λαβὼν, ἠρώτησεν αὐτὸν ἐκ ποτέρου τῶν μερῶν ἀποτέμοι τὰς πλείους τῶν ἑπτὰ χορδῶν.

Τῶν δὲ τάφων ἀνεῖλε τὴν δεισιδαιμονίαν ἅπασαν ὁ Λυκοῦργος, ἐν τῇ πόλει θάπτειν τοὺς νεκροὺς, καὶ πλησίον ἔχειν τὰ μνημεῖα τῶν ἱερῶν συγχωρήσας. Περιεῖλε δὲ καὶ τοὺς μιασμούς· συνθάπτειν δὲ οὐδὲν ἐπέτρεψεν, ἀλλ' ἐν φοινικίδι καὶ φύλλοις ἐλαίας θέντας, τὸ σῶμα περιστέλλειν κατ' ἴσον ἅπαντας. ἀνεῖλε δὲ καὶ τὰς ἐπιγραφὰς τὰς ἐπὶ τῶν μνημείων, πλὴν τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων, καὶ τὰ πένθη καὶ τοὺς ὀδυρμούς.

Ἀποδημεῖν δὲ οὐκ ἐξῆν αὐτοῖς, ἵνα μὴ ξενικῶν ἐθῶν καὶ βίων ἀπαιδεύτων μετάσχωσι. Καὶ ξενηλασίας δὲ εἰσηγή-

σατο, ὅπως οἱ παρεισρέοντες μὴ διδάσκαλοι κακοῦ τινος τοῖς πολίταις ὑπάρχωσι.

Τῶν πολιτῶν ὃς ἂν μὴ ὑπομείνῃ τὴν τῶν παίδων ἀγωγήν, οὐ μετεῖχε τῶν τῆς πόλεως δικαίων. Ἔνιοι δ' ἔφασαν ὅτι καὶ τῶν ξένων ὃς ἂν ὑπομείνῃ ταύτην τὴν ἄσκησιν τῆς πολιτείας, κατὰ τὸ βούλημα τοῦ Λυκούργου μετεῖχε τῆς ἀρχῆθεν διατεταγμένης μοίρας· πωλεῖν δ' οὐκ ἐξῆν.

Τοῖς τῶν πλησίον οἰκέταις ὡς ἰδίοις χρῆσθαι ἔθος ἦν, εἴ που δέοιντο, καὶ κυσὶ καὶ ἵπποις, εἰ μὴ οἱ δεσπόται χρῄζοιεν. καὶ ἐν ἀγρῷ δὲ εἴ τις τινὸς ἐλλιπὴς γενόμενος δεηθείη, ἀνοίξας καὶ βαστάσας τὰ ἐπιτήδεια τοῦ ἔχοντος, τὰ ταμεῖα σημηνάμενος κατέλειπεν.

Ἐν τοῖς πολέμοις φοινικίσιν ἐχρῶντο. ἅμα μὲν γὰρ ἡ χρόα ἐδόκει αὐτοῖς ἀνδρικὴ εἶναι, ἅμα δὲ τὸ αἱματῶδες τοῦ χρώματος πλείονα τοῖς ἀπείροις φόβον παρέχειν· καὶ τὸ μὴ ἀπερίφορον δὲ τοῖς πολεμίοις εἶναι, ἐάν τις αὐτῶν πληγῇ, ἀλλὰ διαλανθάνειν διὰ τὸ ὁμόχροον, χρήσιμον.

Ὅταν στρατηγήματι τοὺς πολεμίους νική-

gus inuexit, ne cõfluentes alicuius ma li doctores ciuibus essent.

Quisquis verò ciuium institutionẽ puerorum negligeret, ciuitatis iuriũ expers erat. Quidam autem tradide runt, peregrinos etiam quicũque hãc ciuilitatis exercitationẽ subissent, ex Lycurgi sentẽtia participes fuisse portionis ab initio institutæ: sed illam vẽdere non licebat.

Vicinorũ seruis & canibus & equis, perinde ac propriis, vti mos erat, sicubi illis opus erat, nisi eorũ domini indigerent. Ac in agro quidem sicui re aliqua opus erat, apertis villis, atq; iis ablatis quæ sibi commoda forent, obsignata horrea relinquebat.

In bellis verò, puniceis vestibus vtebantur. Nam color ille simul & virilis esse ipsis videbatur, simul & coloris ipsius sanguinolentia plus formidinis afferre imperitis: simul ne facilè ab hostibus dignosceretur siquis eorũ esset vulneratus. Nam latere propter coloris similitudinem vtile erat.

Quũ stratagemate hostes superassẽt,

Marti bouem ſacrificabãt : ſed quum vi aperta, gallum: aſſuefacientes hoc modo duces nõ ſolùm bellicoſos, ſed etiam aſtutos & callidos eſſe.

Precibus adiiciũt, vt iniuriis quoque affici poſſint. Preces autẽ ipſorũ erãt, vt ex bonis actionibus bona darentur, & aliud nihil.

Venerem armatã colũt. Ac omnes quidem deos & fœminas & mares lãceas habentes conficiunt, velut omnibus bellicam virtutem habentibus.

Prouerbiis quoque vtẽtes aiũt fortunã prolata manu eſſe inuocandã: tã quã oporteat deos tũ inuocari quum quid aggreſſuri acturíq; ſumus, aliter autem nequaquam.

Pueris ſeruos ebrios oſtentabãt, vt ipſos à multo bibẽdo vino deterrerẽt.

Moris erat ipſis ne domorũ ianuas pulſarent, ſed extrinſecus clamarent.

Strigilibus nõ ferreis, ſed arũdineis vtebantur.

Comœdias & tragœdias minimè ſpectabãt, vt neque ſeriò neque ioco audirent eos qui legibus contradicerẽt.

σωσι, βοῦν τῷ Ἄρει θύουσιν· ὅταν δ' ἐκ τοῦ φανεροῦ, ἀλεκτρυόνα· ἐθίζοντες τοὺς ἡγουμένους οὐ μόνον πολεμικοὺς ἀλλὰ καὶ στρατηγικοὺς εἶναι.

Ταῖς εὐχαῖς προσετίθεσαν τὸ ἀδικεῖσθαι δύνασθαι. εὐχὴ δ' αὐτῶν, διδόναι τὰ καλὰ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ πλέον οὐδέν.

Ἀφροδίτην σέβουσι τὴν ἐνόπλιον· καὶ πάντας δὲ τοὺς θεοὺς θήλεις καὶ ἄρρενας λόγχας ἔχοντας ποιοῦνται, ὡς ἁπάντων τὴν πολεμικὴν ἀρετὴν ἐχόντων.

Επιλέγοισι δὲ καὶ οἱ παροιμιαζόμενοι, ταν χεῖρα ποτιφέροντα ταν τύχαν καλεῖν· ὡς δέον ἐπικαλεῖσθαι τοὺς θεοὺς μετὰ τοῦ ἐγχειρεῖν τι καὶ πράττειν, ἄλλως δὲ μή.

Τοῖς παισὶν ἐπεδείκνυον τοὺς εἵλωτας μεθύσαντας, εἰς ἀποτροπὴν πολυοινίας.

Ἔθος ἦν αὐτοῖς μηδὲ κόπτειν τὰς αὐλείους θύρας, ἀλλ' ἔξωθεν βοᾶν.

Στλεγγίσιν οὐ σιδηραῖς ἀλλὰ καλαμίναις ἐχρῶντο.

Κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας οὐκ ἠκροῶντο, ὅπως μήτε ἐν σπουδῇ μήτε ἐν παιδιᾷ ἀκούωσι τῶν ἀντιλεγόντων τοῖς νόμοις.

Ἀρχίλοχον τὸν ποιητὴν ἐν Λακεδαίμονι γενόμενον, αὐτῆς ὥρας ἐδίωξαν, διότι ἐπέγνωσαν αὐτὸν πεποιηκότα ὡς κρεῖττόν ἐστιν ἀποβαλεῖν τὰ ὅπλα, ἢ ἀποθανεῖν.

Ἀσπίδι μὲν Σαΐων τις ἀγάλλεται ἣν παρὰ θάμνῳ
Εντὸς ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων.
-- ἀσπὶς ἐκείνη
Ἐρρέτω· ἐξαῦθις κτήσομαι οὐ κακίω.

Κόραις καὶ κόροις κοινὰ τὰ ἱερά.

Σκιραφίδαν ἐζημίωσαν οἱ ἔφοροι ὑπὸ πολλῶν ἠδικεῖτο.

Σακκοφόρον ἀνεῖλον, διότι παρυφὴν τὸν σάκκον ἐνέβαλε.

Τὸν ἐκ τοῦ γυμνασίου νεανίσκον ἐπετίμ ὅτι τὴν εἰς Πυλαίαν ὁδὸν ἠπίστατο.

Κηφιτοφῶντα εἰπόντα περὶ τοῦ τυχόν δύνασθαι ὅλην τὴν ἡμέραν λέγειν, ἐξέβα λον, φάμενοι τὸν ἀγαθὸν μυθητὰν δεῖν πράγμασιν ἴσον τὸν λόγον ἔχειν.

Οἱ παῖδες παρ' αὐτοῖς ξαινόμενοι μάσ

Archilochum poetam, quum Spartã venisset, eadem hora expulêre: quia eũ acceperat in carminibus scripsisse melius esse abiicere arma quàm mori, quum inquit,

At caruisse armis quàm mortem occumbere præstat.
Aspide pro iacta mox melior dabitur.

Virginibus & pueris communia sacra erant.

Sciraphidam condemnauerunt ephori, quòd à multis iniuria foret affectus.

Baiulum interemerunt, quòd telã quãdam versicolorẽ sacco iniecisset.

Adolescentem exercitationi deditum, quòd viam quæ ad Pylæam ducit sciret, increpuerunt.

Ctesiphõtem qui iactaret de qualibet re se posse totum diem dicere, eiecerunt quòd assererent bonum oratorem oportere parem rebus habere orationem.

Pueri apud ipsos cæsi scuticis

per totum diem in ara Orthiæ Dianæ vſque ad mortē ſæpe verbera tolerāt hilares ac geſtiētes, inuicémque de victoria contendentes quiſnam ipſorū diutius ac magis toleret dū verberatur: & qui ſuperior fuerit, inter præclaros habetur. Certamē autē ipſum flagellatio vocatur: quæ per ſingulos annos celebratur.

Vnū verò pulcherrimū & feliciſſimū ciuibus Lycurgus inſtituiſſe videbatur, abūdantiā otii. Nā ſordidā exercere artē illis prorſus nō licebat. Neq; verò difficili pecuniæ cōgregatiōe ac negotiatione opus erat, quia diuitias valde & abiecerat & viles reddiderat.

Helotes autē ipſis agrū colebāt & prouentum reddebant conſtitutum.

Execrandus verò putabatur ſi quis pluris eo quod erat ſtatutū, locaret: quò & illi quidē lucrātes libēter ſeruirēt, nec hi plus iuſto lucrarentur.

Iiſdē interdictū quoque erat & nautis eſſe, & nauali pugna decertare. Cæterùm poſteriùs quidem & in mari pugnarunt: & quum mari potiti

δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Ὀρθίας Ἀρτέμιδος, μέχρι θανάτου πολλάκις διακαρτεροῦσιν ἱλαροὶ καὶ γαῦροι, ἁμιλλώμενοι περὶ νίκης πρὸς ἀλλήλους, ὅστις αὐτῶν ἐπιπλέον τε καὶ μᾶλλον καρτερήσει τυπτόμενος· καὶ ὁ περιγενόμενος, ἐν τοῖς μάλιστα ἐπίδοξος ἐστι. καλεῖται δὲ ἡ ἅμιλλα διαμαστίγωσις. γίνεται δὲ καθ' ἕκαστον ἔτος.

Ἓν δέ τι τῶν καλῶν καὶ μακαρίων ἐδόκει παρεσκευακέναι τοῖς πολίταις ὁ Λυκοῦργος, ἀφθονίαν σχολῆς. τέχνης μὲν γὰρ ἅψασθαι βαναύσου τὸ παράπαν οὐκ ἐξῆν· χρηματισμοῦ δὲ συναγωγὴν ἔχοντος ἐργώδη καὶ πραγματείας, οὐδ' ὅπου ἔδει, διὰ τὸ κομιδῆ τὸν πλοῦτον ἄζηλον πεποιηκέναι καὶ ἄτιμον.

Οἱ δὲ εἵλωτες αὐτοῖς εἰργάζοντο τὴν γῆν, ἀποφορὰν τὴν ἄνωθεν ἐσταμένην.

Ἀπάρατον δὲ ἦν πλειονός τινα μισθῶσαι, ἵνα ἐκεῖνοι μὲν κερδαίνοντες, ἡδέως ὑπηρετῶσιν, οὗτοι δὲ μὴ πλέον ἐπιζητῶσιν.

Ἀπείρητο δὲ αὐτοῖς ναύταις εἶναι καὶ ναυμαχεῖν. ὕστερον μέντοι ἐναυμάχησαν, καὶ τῆς θα-

λάσσης κρατήσαντες, πάλιν ἀπέστησαν, διαφθειρόμενα τὰ ἤθη τῶν πολιτῶν θεωροῦντες. ἀλλὰ πάλιν μετεβάλοντο καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι. καὶ γὰρ χρημάτων συναχθέντων τοῖς Λακεδαιμονίοις, οἱ συναγαγόντες, θανάτῳ κατεδικάσθησαν. Ἀλκαμένει γὰρ καὶ Θεοπόμπῳ τοῖς βασιλεῦσι χρησμὸς ἐδόθη, ἁ φιλοχρηματία Σπάρταν ὀλεῖ. ἀλλ' ὅμως Λύσανδρος ἑλὼν Ἀθηναίους, πολὺν χρυσὸν καὶ ἄργυρον εἰσήγαγε, καὶ παρεδέξαντο καὶ ἐτίμησαν τὸν ἄνδρα. τοῖς μὲν οὖν Λυκούργου χρωμένη νόμοις ἡ πόλις, καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμείνασα, ἐπρώτευε τῆς Ἑλλάδος, εὐνομίᾳ καὶ δόξῃ χρόνον ἐτῶν πεντακοσίων· κατ' ὀλίγον δὲ παραβαινομένων, καὶ φιλοπλουτίας καὶ πλεονεξίας παρεισδυομένης, καὶ τὰ τῆς δυνάμεως ἠλαττοῦτο, καὶ οἱ σύμμαχοι διὰ ταῦτα δυσμενῶς εἶχον πρὸς αὐτούς. ἀλλ' ὅμως οὕτως ἔχοντες μετὰ τὴν Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος ἐν Χαιρωνείᾳ νίκην,

essent, rursus destiterũt, quũ mores ciuiũ corrũpi animaduertissent. Sed iterũ quoq; super hoc mutati sunt, quẽadmodũ & in omnibus aliis. Etenim qui ad Lacedæmonios pecunias primùm inuexerunt, damnati vitam cũ morte commutare coacti sunt. Nam Alcameni & Theopõpo regibus oraculum datum erat, fore vt Sparta auaritia perderetur. Sed tamen Lysander quũ Athenas cepisset multum auri argẽtique intulit. quod quidẽ nõ solùm acceperunt, sed etiã hominẽ honorarunt. Quandiu igitur Lycurgi legibus vsa fuit Sparta, neque iusiurandũ à Lycurgo ipso exactum violauit, Græciæ principatu propter legũ ipsarũ æquitatẽ quingentos per annos potita est. Posteaquã verò paulatim illas trãsgressa est, diuitiarúmq; studiũ, & plus habẽdi cupiditas inuasit, cum vires diminutæ sunt, tum socii propter illa ipsis facti sunt inimici. Quanuis autem ita se haberent, post Philippi tamen Macedonis Chæronẽsem victoriam, quũ

omnes ipsum Græci ducem terra ma
rique declarassent, ac deinceps Alexã
drum quoque eius filium post Theba
norum euersionem, Lacedæmonii so
li, tametsi vrbem sine muris haberẽt,
ac pauci valde propter assidua bella,
multóque imbecilliores & captu fa-
ciles forent: perquam exiguas tamen
Lycurgi institutionis scintillas retinẽ
tes, neque cum ipsis, neque cum aliis
Macedoniæ regib⁹ simul militauere,
neque in commune cum illis cõciliũ
ingressi sunt, neque tantisper tributũ
pependerunt, donec penitus Lycurgi
institutionem negligentes, à suis ipso
rum ciuibus subiugati fuere, quum iã
nihil ex patriis institutis seruarent, ac
similes aliis facti, priorem & gloriã &
libertatem amiserunt, in seruitutẽm-
que reciderunt, ac nunc quidem, vt
alii quoque Græci, Romanis subiecti
sunt.

πάντων αὐτὸν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνα κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ἀναγορευσάντων, καὶ μεταξὺ δὲ Ἀλέξανδρον τὸν υἱὸν μετὰ τὴν Θηβαίων καταστροφὴν, μόνοι Λακεδαιμόνιοι (καίπερ ἀτείχιστον πόλιν ἔχοντες, καὶ ὀλίγοι πάνυ ὄντες, διὰ τοὺς συνεχεῖς πολέμους, καὶ πολὺ ἀσθενέστεροι καὶ εὐχείρωτοι γενόμενοι) πάνυ βραχέα τινὰ ζώπυρα διασώζοντες τῆς Λυκούργου νομοθεσίας, οὔτε συνεστράτευσαν οὔτε τούτοις οὔτε τοῖς μεταξὺ Μακεδονικοῖς βασιλεῦσιν, οὔτε εἰς συνέδριον κοινὸν εἰσῆλθον, οὐδὲ φόρον ἤνεγκαν· ἕως οὗ παντάπασιν ὑπεριδόντες τὴν Λυκούργου νομοθεσίαν, ὑπὸ τῶν ἰδίων πολιτῶν ἐτυραννεύθησαν, μηδὲν ἔτι σώζοντες τῆς πατρίου ἀγωγῆς· καὶ παραπλήσιοι τοῖς ἄλλοις γενόμενοι, τὴν πρόσθεν εὔκλειαν καὶ παῤῥησίαν ἀπέθεντο καὶ εἰς δουλείαν μετέστησαν. καὶ νῦν ὑπὸ Ῥωμαίοις, καθάπερ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, ἐγένοντο.

ΛΑΚΑΙΝΩΝ ΑΠΟ-
φθέγματα.

ΑΡΓΙΛΕΩΝΙΔΟΣ ΑΠ.

Αργιλεωνὶς ἡ Βρασίδου μήτηρ, τελευτήσαντος αὐτῇ τοῦ ὑοῦ, ὡς παραγενόμενοί τινες τῶν ἀμφιπολιτῶν εἰς Σπάρτην, ἧκον πρὸς αὐτὴν, ἠρώτησεν εἰ καλῶς καὶ ἀξίως τῆς Σπάρτης ὁ ὑὸς ἐτελεύτα. μεγαλυνόντων δ' ἐκεῖνον, καὶ λεγόντων ἄριστ[ον] ἐν τοῖς τοιούτοις ἔργοις ἁπάντων Λακεδαιμονίων εἶναι, εἶπεν, Ω ξένοι, καλὸς μὲν ἦν καὶ ἀγαθὸς ὁ παῖς μου, πολλοὺς δὲ ἄνδρας Λακεδαίμων ἔχει τήνου κάῤῥονας.

ΓΟΡΓΟΥΣ ΑΠ.

Γοργὼ βασιλέως Κλεομένους θυγάτη[ρ] Αρισταγόρου τοῦ Μιλησίου παρακαλοῦντ[ος] αὐτὸν ἐπὶ τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον ὑ[πὲρ] Ιώνων, ὑπισχνουμένου χρημάτων πλῆθος, [καὶ] ὅσῳ ἀντέλεγε, πλείονα προστιθέντος· Κατ[α]φθερεῖ σε (ἔφη) ὦ πάτερ τὸ ξενύλλιον, ἐ[ὰν] μὴ τάχιον αὐτὸν τῆς οἰκίας ἐκβάλῃς.

Προστάξαντος δέ ποτε αὐτῇ τοῦ πατρὸς δοῦν[αι] τινι σῖτον εἰς μισθοῦ λόγον, καὶ προστιθέντ[ος]

LACÆNARVM APOphthegmata.

ARGILEONIDIS AP.

ARgileonis Braſidæ mater, quum Amphipolitarum quidam poſt ipſius mortẽ Spartam veniſſent, ipſámque adiſſent, interrogauit an honeſtè ac ex Spartæ dignitate filius ſuus occubuiſſet. Illis verò maximè laudantibus, & dicentibus eum Lacedæmoniorũ omniũ in operibus præſtãtiſſimũ fuiſſe, O hoſpites (inquit) fortis quidẽ & probus filius meus erat, ſed multos viros Lacedæmon habet longè quàm fuerit ille, præſtantiores.

GORG. APOPHTH.

Gorgo regis Cleomenis filia, quum Ariſtagoras illum ad bellũ contra Perſarum regẽ pro Ionibus adhortaretur, multúmque pecuniæ polliceretur, & quo magis ille contradiceret, hic eo plus pecuniarum adiiceret, Corrumpet (inquit) te ô pater peregrinellus iſte, niſi ex ædibus ipſum celerius eieceris.

Gorgo quum ipſi pater aliquando mandaſſet vt cuidam pro mercede frumentum daret, adieciſſétque,

Nam me docuit vinum melius facere: Igitur ó pater (inquit)& plus vini potabitur,& qui biberint, delicatiores peioresque fient.

Gorgo, quum Aristagoram à quodam famulorum calceos indui vidisset, Pater(inquit)peregrinus iste manus non habet.

Gorgo, quum peregrinus quidã veste molliter traheret, propellens eum, Non abis hinc(inquit)quũ ne ea quidem quæ sunt mulierum, possis?

GYRTIADIS AP.

Gyrtias, quũ Acrotatas ipsius ex filia nepos ex quadam puerorũ pugna multas plagas accepisset, domumque vt mortuus relat⁹ esset, famulis & amicis flentibus, Nõ silebitis, inquit: declarauit enim ex quo sit sanguine. Ac non(inquit)fortes sunt cum clamore plorandi, sed curandi.

Quum autẽ nuntius ex Creta de Acrotatæ morte venisset, Non ne debebat (inquit) quum ad hostes ierit, aut ipse mori, aut illos interimere?

Ἐδίδαξε γάρ με τὸν οἶνον χρηστὸν ποιεῖν. Οὐκοῦν ὦ πάτερ (ἔφη) ὅ,τι οἶνος πλείων ἐκποθήσεται, καὶ οἱ πίνοντες θρυπτικώτεροι καὶ χείρονες ἔσονται.

Τὸν δὲ Ἀρισταγόραν ὑπό τινος τῶν οἰκετῶν ὑποδούμενον θεασαμένη, Πάτερ (ἔφη) ὁ ξένος χεῖρας οὐκ ἔχει.

Ξένου δέ τινος μαλακῶς στολὴν περισαγαγόντος, παρωσαμένη αὐτὸν, Οὐκ ἄπει ἐντεῦθεν (εἶπεν) οὔτε τὰ γυναικὸς δυνάμενος;

ΓΥΡΤΙΑΔΟΣ ΑΠ.

Γυρτιὰς, Ἀκροτάτου ποτὲ τοῦ θυγατριδοῦ αὐτῆς ἔκ τινος τῶν παίδων μάχης πολλὰς πληγὰς λαβόντος, καὶ ἀπενεχθέντος οἴκαδε ὡς τεθνηκότος, κλαιόντων τῶν οἰκείων τε καὶ γνωρίμων, Οὐ σιωπήσετε, ἔφη; ἔδειξε γὰρ οἵου αἵματος ἦν, καὶ οὐκ ἔφη δεῖν τοὺς ἀγαθοὺς βοᾶν, ἀλλ' ἰατρεύεσθαι.

Ὅτε ἄγγελος ἦλθεν ἐκ Κρήτης τὸν Ἀκροτάτου θάνατον ἀπαγγέλλων, Οὐκ ἔμελλεν (ἔφη) πρὸς τοὺς πολεμίους ἥκων, ἢ αὐτὸς ἀποθανεῖσθαι, ἢ κατακαίνειν ἐκείνους;

ἥδιον δὲ ἀκούειν ὅτι ἀπέθανε καὶ ἑαυτῆς καὶ τῆς πόλεως ἀξίως καὶ τῶν προγόνων, ἢ ἔζη τὸν ἅπαντα χρόνον κακὸς ὤν.

ΔΑΜΑΤΡΙΑΣ ΑΠ.

Δαματρία τὸν υἱὸν δειλὸν καὶ ἀνάξιον ἑαυτῆς ἀκούσασα, παραγενόμενον ἀνεῖλε. τὸ δ' ἐπίγραμμα ἐπ' αὐτῆς τόδε,

Τὸν παραβαίνοντα νόμους Δαμάτριον ἔκτανε μάτηρ,
Ἁ Λακεδαιμονία τὸν Λακεδαιμόνιον.

Ἑτέρα Λάκαινα τὸν υἱὸν λειποκτήσαντα, ὡς ἀνάξιον τῆς πατρίδος, ἀνεῖλεν, εἰποῦσα, Οὐκ ἐμὸν τὸ φίτυμα. ἐφ' ἧς τὸ ἐπίγραμμα τόδε,

Ἔῤῥε κακὸν φίτυμα διὰ σκότος, οὗ διὰ μῖσος,
Εὐρώτας δειλαῖς μηδ' ἐλάφοισι ῥέοι.
Ἀχρεῖον σκυλάκευμα κακὰ μερίς, ἔῤῥε ποθ' ᾅδαν,
Ἔῤῥε· τὸ μὴ Σπάρτας ἄξιον οὐδ' ἔτεκον.

Ἀκούσασά τις τὸν υἱὸν σεσωσμένον καὶ πε-

Mihi quidē ſuauius eſt audire ipſum obiſſe ex dignitate & mea & vrbis & maiorum, quàm ſi omne tempus viueret ignauus.

DAMATRIÆ AP.

Damatria quum audiſſet filium & timidum & ſe indignum adueniſſe, necauit. In quā' hoc extat epigramma,

Hunc timidum mater Damatrion ipſa peremit
Nec dignum matre nec Lacedæmonium.

Lacæna filium qui ex acie aufugerat interfecit, inquiens, Non eſt meū hoc germen. In quam hoc epigramma fuit ſcriptum,

Vade malum germen, tenebras pete, quenque peroſus,
Eurotas ceruas ne fluat ad timidas.
Si catulus nequā perrexeris, ito ſub vmbras,
Nec Sparta dignus nec generis titulis.

Quum audiſſet quædam filium & ſaluum eſſe - -

& ab hostibus fugisse, illi scripsit, Mala fama de te vulgata est: aut igitur eam quamprimum elue, aut ne sis.

Alia, quum filii ex pugna fugissent, ad illámque venirent, Quò (inquit) recurritis fugientes, mala mancipia? An vnde egressi estis, reuersuri? sublatis vestibus ventrem illis ostendens.

Quædam aduentantẽ filium quum vidisset, rogauit quidnam patria ageret. Illo autem respondente, Omnes periere: correptam in ipsum testam immisit, & occîdit, dicẽs, Ergo te malũ nuntium misêre nobis?

Quodam matri generosam fratris mortem narrante, Et nõ turpe est (illa inquit) à tali comite aberrasse?

Alia quinque filiis ad bellũ emissis in primis suburbiis substitit, pugnæ euentum expectans. Quũ igitur quidã venisset, ipsique percontanti nũtiasset filios omnes periisse: Atqui non hoc (inquit) rogabam, malum mancipium, sed quid patria agat.

φεύγοντα ἐκ τῶν πολεμίων, γράφει αὐτῷ, Κακὰ φάμα τεῦ κακκέχυται· ἢ ταύταν νῦν ἔκνιψαι, ἢ μὴ ἔσο.

Ἄλλη, τῶν υἱῶν φυγόντων ἐκ μάχης, καὶ παραγενομένων ὡς αὐτήν, Ποῦ (φησὶν) ἥκετε δραπετεύσαντες, κακὰ ἀνδράποδα; ἢ δεῦρο ὅθεν ἐξέδυτε καταδυσόμενοι; ἀνασυραμένη καὶ ἐπιδείξασα αὐτοῖς τὴν κοιλίαν.

Προσάγοντά τις τὸν υἱὸν θεασαμένη, ἐπύθετο τί πράσσει ἡ πατρίς. εἰπόντος δὲ, Πάντες ἀπολώλασι, κεραμίδα ἄρασα, ἐπαφῆκεν αὐτῷ, καὶ ἀνεῖλεν, εἰποῦσα, Σὲ οὖν κατάγγελον ἔπεμψαν ἁμῖν;

Διηγουμένου τινὸς τῇ μητρὶ γενναῖον θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ, Εἶτ' οὐκ αἰσχρὸν (εἶπε) τοιαύτης συνοδίας ἀποτυχεῖν;

Ἐκπέμψασά τις τοὺς υἱοὺς αὐτῆς πέντε ὄντας ἐπὶ πόλεμον, ἐν τοῖς προαστείοις εἱστήκει, καραδοκοῦσα τί ἐκ τῆς μάχης ἀποβήσοιτο· ὡς δὲ παραγενόμενός τις πυθομένῃ ἀπήγγειλε τοὺς παῖδας ἅπαντας τετελευτηκέναι, Ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐπυθόμην (εἶπε) κακὸν ἀνδράποδον, ἀλλὰ τί πράσσει ἡ πατρίς.

φήσαντος δὲ ὅτι νικᾷ, Ασμένη τοίνυν (εἶπε) δέχομαι καὶ τὸν τῶν παίδων θάνατον.

Θάπτουσά τις τὸν υἱὸν, ὡς γραΐδιον ἀπελὲς προσελθὸν αὐτῇ, Ω γύναι τᾶς τύχας, εἶπε, Νὴ τὼ Σιὼ τᾶς καλᾶς γε, ἔφη. οὗ γὰρ αὐτὸν ἕνεκεν ἔτεκον, ἵνα ὑπὲρ τᾶς Σπάρτας ἀποθάνῃ, τοῦτό μοι συνέβη.

Σεμνυνομένης γυναικός τινος Ιωνικῆς ἐπί τινι τῶν ἑαυτῆς ὑφασμάτων ὄντι πολυτελεῖ, Λάκαινα ἐπιδείξασα τοὺς τέσσαρας υἱοὺς ὄντας κοσμιωτάτους, τοιαῦτα ἔφη δεῖν εἶναι τὰ τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς γυναικὸς ἔργα, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπαίρεσθαι καὶ μεγαλαυχεῖν.

Αλλη ἀκούσασα περὶ τοῦ υἱοῦ ὡς κακῶς ἐπὶ τοῖς ξένοις ἀναστρέφοιτο, ἔγραψε, Κακά τοι φάμα κακκέχυται· ταύταν ἀπόθευ, ἢ μὴ ἔσο.

Παραπλησίως δὲ καὶ Χίων φυγάδες ἐλθόντες εἰς Σπάρτην πολλὰ Παιδαρήτου κατηγόρουν· μεταπεμψαμένη δὲ αὐτοὺς ἡ μήτηρ Τελευτία, καὶ ἀκούσασα ὧν ἐνεκάλουν, ἐπεὶ ἐδόκει αὐτῇ ἁμαρτάνειν ὁ υἱὸς, ἐπέστειλεν, Α μάτηρ Παιδαρήτῳ, Η βελτίονα πράσσειν σε,

Quum verò is respondisset illam vincere, Libens igitur (inquit) etiam filiorum mortem accipio.

Alia sepeliēs filiū, quū pauper quædā vetula ad ipsam accessisset, dixissétq;, O mulier, fortunæ: Per gemellos (inqt) bonæ. nā qua gratia illum pepererā, vt pro Sparta periret, id mihi euenit.

Quū quædā mulier Ionica sua quadā textura gloriaretur quòd esset sumptuosa, Lacæna quū quatuor ei filios omni virtute præditos indicasset, Talia (inqt) oportet esse bonæ probæque mulieris opera, & in his extolli atq; gloriari.

Alia quū filiū malè apud hospites versatū esse audisset, ad illum scripsit, Mala de te fama vulgata est: aut illam dilue, aut ne sis.

Itidem quum Chiorum exules Spartam profecti, Pædaretū in multis accusarent: illis ad se accersitis, iisque auditis de quibus accusabatur, mater Teleutia, quòd filius delinquere videbatur, has ad eum literas dedit, Mater filiolo, Aut meliora fac, --

aut iſtic mane, abiecta ſpe te ſaluum Spartæ eſſe poſſe.

Alia quum iniuriarũ filius eſſet accuſatus: Fili (inquit) aut crimine aut vita teipſum abſolue.

Alia filiũ claudum in aciẽ præmittens, Fili (inquit) virtutis inter eundũ memento.

Alia quum filius ex acie vulnerato pede rediret, valdéque doleret, Si virtutis (inquit) fili memineris, & dolore carebis, & fiduciam habebis.

Lacon in pugna vulneratus, quum ire non poſſet, quadrupedis more ſeſe agebat. Sed quum ipſum irrideri puderet: mater ad eũ, Et quanto eſt (inquit) fili, melius fortitudine lætari quàm pudore ob ſtolidum riſum affici?

Alia ſcutum filio præbens, ipſumque exhortans, Fili (inquit) aut hoc, aut in hoc.

Alia proficiſcenti ad bellum filio ſcutum tradens, Hoc (inquit) pater tibi ſeruauit: igitur tu quoque ſerua, aut ne ſis.

ἢ αὖθι μένε, ἀπογνοὺς τὰν ἐς Σπάρταν σωτηρίαν.

Ἑτέρα ἐπ' ἀδικήματι τῷ παιδὶ κρινομένῳ, Τέκνον (εἶπεν) ἢ τὰς αἰτίας ἢ σεαυτὸν τοῦ ζῆν ἀπόλυσον.

Ἄλλη χωλὸν υἱὸν ἐπὶ παράταξιν προπέμπουσα, Τέκνον (εἶπε) κατὰ βῆμα τῆς ἀρετῆς μέμνησο.

Ἄλλη, τοῦ παιδὸς αὐτῇ ἀφικομένου ἀπὸ παρατάξεως τετρωμένου τὸν πόδα, καὶ σφόδρα ἀλγοῦντος, Ἐὰν τῆς ἀρετῆς (εἶπε) μέμνῃ, ὦ τέκνον, καὶ ἄπονος ἔσῃ καὶ θαρρήσεις.

Λάκων τρωθεὶς ἐν πολέμῳ, καὶ βαδίζειν οὐ δυνάμενος, τετραποδιστὶ ὥδευεν. αἰσχυνομένῳ δ' αὐτῷ ἐν γελοίῳ, ἡ μήτηρ, Καὶ πόσῳ βέλτιον, ὦ τέκνον, (εἶπε) μᾶλλον ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ γεγηθέναι ἢ αἰσχύνεσθαι ἐπὶ γέλωτι ἀνοήτῳ.

Ἄλλη προσαναδιδοῦσα τῷ παιδὶ τὴν ἀσπίδα, καὶ παρακελευομένη, Τέκνον (ἔφη) ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τᾶς.

Ἄλλη προϊόντι τῷ υἱῷ ἐπὶ πόλεμον, ἀναδιδοῦσα τὴν ἀσπίδα, Ταύταν (ἔφη) ὁ πατήρ σοι ἀεὶ ἔσωζε· καὶ σὺ οὖν ταύταν σῶζε ἢ μὴ ἔσο·

Ἄλλη πρὸς τὸν υἱὸν λέγοντα μικρὸν ἔχει τὸ ξίφος, εἶπε, Καὶ βῆμα πρόσθες.

Ἄλλη ἀκούσασα ὅτι ὁ υἱὸς αὐτῆς ἐν παρατάξει ἀνδραγαθήσας ἀπέθανεν, Ἐμὸς γὰρ ἦν, εἶπε. Περὶ δὲ τοῦ ἑτέρου πυθομένη ὅτι ἀποδειλιάσας σώζεται, Οὐ γὰρ ἦν ἐμός, ἔφη.

Ἑτέρα ἀκούσασα τεθνηκέναι τὸν υἱὸν ἐν μάχῃ καθάπερ ἐτέτακτο, Κάτθετε αὐτόν, (ἔφη) ἀναπληρωσάτω δὲ τὴν ἐκείνου τάξιν ἀδελφός.

Ἄλλη πομπὴν τελοῦσα πάνδημον, ἤκουσεν ἐπὶ τῆς παρατάξεως νικᾶν τὸν υἱόν, ἐκ δὲ τῶν τραυμάτων πολλῶν γενομένων θνήσκειν. οὐ περιελομένη οὖν τὸν στέφανον, ἀλλὰ σεμνυνθεῖσα πρὸς τὰς πλησίον, εἶπεν, Ὡς πολλῷ κάλλιον, ὦ φίλαι, ἐστὶν ἐν παρατάξει νικῶντα τελευτᾶν ἢ τὰ ὀλύμπια περιγενόμενον ζῆν.

Διηγουμένου τινὸς τῇ ἀδελφῇ γενναῖον θάνατον τοῦ παιδὸς αὐτῆς, ἐκείνη εἶπεν, ὅτι Ὅσον ἐπ᾽ ἐκείνῳ γέγηθα, τοσοῦτον ἐπὶ σοὶ ἄχθομαι, ἐναρέτου συνοδίας ἀπολειφθέντι.

Alia ad filium dicentem se paruũ habere ensẽ, Adde (inquit) & gressũ.

Alia quũ audisset filium in acie fortiter facientẽ interiisse, Meus (inquit) nimirum erat. Sed alterum ob timiditatem saluum esse accipiens, Non enim meus erat, inquit.

Alia quum in pugna filium perisse accepisset quo fuerat ordine locatus, Deponite (inquit) eum: ac locum illius suppleat frater.

Alia publicam celebrans pompam audiuit filium in acie quidẽ vicisse, sed ex vulnerum multitudine mori. quare coronã minimè deposuit, verùm iactabunda ad proximas, Quanto (inquit) melius est, ô sodales, in acie vincẽtem mori quàm Olympia vincentem viuere.

Quum quidam sorori narraret generosam filii eius mortem, ea dixit, Quantum ex ipso gaudii concepi, tanto propter te dolore afficior, qui tam præstantem virtute comitem reliqueris.

Lacænam quidam quum per nuntium tentasset an secum rem habere cõsentiret, Quũ(inquit)puella essem, patri parere didici, itaque feci: at mulier facta, viro. Si igitur me iusta rogat, id primò ipsi faciat manifestum.

Lacæna virgo paupercula interrogata quam dotem ei qui se duceret vxorem, datura esset, Patriam pudicitiã, respondit.

Alia interrogata an ad virum accessisset, Nequaquã ego, (inquit)sed vir ad me.

Quædam quum occultè compressa foret, fœtúmque corrupisset, abortũ faciens, adeo patienter dolores tulit, nullam emittens vocem, vt & parentes & alios multos qui propinqui erant, latuerit. Nam dolorum magnitudinem turpitudo adiuncta superauit.

Lacæna quum venderetur, interrogata quid facere sciret, Fidelis(inquit) esse.

Alia captiua facta, quum interrogaretur quid facere sciret, Domum(inquit)bene gubernare.

Λακαίνῃ τις προσέπεμψεν εἰ φθορᾷ συνεπινεύει. ἡ δ᾽ ἔφη, Παῖς μὲν οὖσα ἔμαθον τῷ πατρὶ πείθεσθαι, καὶ τοῦτο ἔπραξα· γυνὴ δὲ γενομένη, τῷ ἀνδρί. εἰ οὖν δίκαιά με παρακαλεῖ, τούτῳ φανερὸν ποιησάτω πρῶτον.

Παρθένος πενιχρὰ ἐρωτηθεῖσα τίνα δίδωσι τῷ γαμοῦντι προῖκα, Τὴν πάτριον (εἶπε) σωφροσύνην.

Λάκαινα ἐρωτηθεῖσα εἰ ἀνδρὶ προσελήλυθεν, Οὐκ ἐγώ, (εἶπεν) ἀλλ᾽ ὁ ἀνήρ ἐμοί.

Κρύφα τις διαπαρθενευθεῖσα, καὶ διαφθείρασα τὸ βρέφος, οὕτως ἐνεκαρτέρησε, μηδεμίαν προσενεγκαμένη φωνήν, ὥστε καὶ τὸν πατέρα καὶ ἄλλους πλησίον ὄντας λαθεῖν ἀποκυήσασα. τὸ γὰρ μέγεθος τῶν ἀλγηδόνων τῇ ἀσχημοσύνῃ τὸ ἄσχημον προσπεσὸν ἐνίκησε.

Λάκαινα πιπρασκομένη, καὶ ἐρωτωμένη τί ἐπίσταται, ἔφη, Πιστὰ ἦμεν.

Ἄλλη αἰχμαλωτισθεῖσα, καὶ ἐρωτωμένη παραπλησίως, Εὖ οἰκεῖν οἶκον, ἔφη.

Ἐρωτηθεῖσά τις ὑπό τινος εἰ ἔσται ἀγαθὴ ἂν αὐτὴν ἀγοράσῃ, εἶπεν, Κἂν μὴ ἀγοράσῃς.

Ἄλλη πιπρασκομένη, τοῦ κήρυκος πυνθανομένου τί ἐπίσταται, εἶπεν, Ἐλευθέρα ἦμεν. Ὡς δὲ ὁ ὠνησάμενος προσέταττέ τινα αὐτῇ οὐχ ἁρμόζοντα ἐλευθέρᾳ, εἰποῦσα, Οἰμώξῃ, φθονήσας σεαυτῷ τοιούτου κτήματος, ἐξήγαγεν ἑαυτήν.

Interrogata quædam à nescio quo an bona futura esset si ipsam emerit: Etiam si non emeris, inquit.

Alia quũ vẽderetur, præcone percontante quidnam facere sciret, Libera esse, inquit. Ac posteaquam emptor imperauit quædam liberæ minus conuenientia, quum dixisset, Flebis, qui tibi ipsi talem inuideris possessionem, se interfecit.

PHILOSOPHORUM apophthegmata.

THALETIS AP.

DIxit nihil intereſſe inter vitam & mortẽ. Cur igitur (inquit quidam) tu non moreris? Ob hoc ipſum, quia nihil refert.

Percontanti vtrũ fuiſſet prius, nox an dies, Nox (inquit) vno die fuit prior

Interrogauit aliquis eum nũ lateret deos homo iniuſtè agens, reſpondit, Ne cogitans quidem.

Adultero ſciſcitanti num abiuraturus eſſet adulterium, Non eſt (inquit) periurium adulterio peius.

Interrogatus quid eſſet difficile, Seipſum (inquit) noſſe: Quid facile, Alterum [ait] admonere: Quid dulciſſimũ, Potiri [inquit.]

[Rogatus] quo pacto quis facillimè ferret infortunium ſuũ, Siquis (inquit) videat hoſtes maioribus malis obnoxios.

ΤΩ͂Ν ΦΙΛΟΣΟ-φων ἀποφθέγματα.

ΘΑΛΗΤΟΣ ΑΠ.

Υδὲν ἔφη τὸν θάνατον διαφέρειν τοῦ ζῆν. Σὺ οὖν (ἔφη τις) διὰ τί οὐκ ἀποθνήσκεις; Ὅτι (ἔφη) οὐδὲν διαφέρει.

Πρὸς τὸν πυθόμενον τί πρότερον ἐγένετο, νὺξ ἢ ἡμέρα, Ἡ νὺξ (ἔφη) μιᾷ ἡμέρᾳ πρότερον.

Ἠρώτησέ τις αὐτὸν εἰ λήθοι θεοὺς ἄνθρωπος ἀδικῶν, Ἀλλ' οὐδὲ διανοούμενος, ἔφη.

Πρὸς τὸν μοιχὸν ἐρόμενον εἰ ὀμόσῃ μὴ μεμοιχευκέναι, Οὐ χεῖρον (ἔφη) μοιχείας ἐπιορκία.

Ἐρωτηθεὶς τί δύσκολον, ἔφη, Τὸ ἑαυτὸν γνῶναι· τί δὲ εὔκολον, Τῷ ἄλλῳ ὑποτίθεσθαι· τί ἥδιστον, Τὸ ἐπιτυγχάνειν.

[Ἐρωτεθεὶς] πῶς ἂν τις ἀτυχίαν ῥᾷστα φέροι, ἔφη, Εἰ τοὺς ἐχθροὺς χεῖρον πράσσοντας βλέπει.

[Ερωτηθεὶς] πῶς ἂν ἄριστα καὶ δικαιότατα βιώσαιμεν, Ἐὰν (ἔφη) ἃ τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμῶμεν, αὐτοὶ μὴ δρῶμεν.

[Πρὸς τὸν πυθόμενον] τίς εὐδαίμων, Ὁ τὸ μὲν σῶμα ὑγιής, τὴν δὲ ψυχὴν εὐπαίδευτος.

Οὓς ἂν ἐράνους εἰσενέγκῃς (φησὶ) τοῖς γονεῦσι, τοὺς αὐτοὺς προσδέχου καὶ παρὰ τῶν τέκνων.

ΣΟΛΩΝΟΣ ΑΠ.

Πεισίστρατον τὸν συγγενῆ [τυραννεῖν ἐθέλοντα] παραισθόμενος τὸ ἐφ᾽ ἑαυτῷ διεκώλυσεν. ἥξας γὰρ εἰς τινα ἐκκλησίαν μετὰ θώρακος καὶ ἀσπίδος, προεῖπεν αὐτοῖς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Πεισιστράτου· καὶ οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ βοηθεῖν ἕτοιμος εἶναι· λέγων ταῦτα, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μὲν σοφώτερος, τῶν δὲ ἀνδρειότερός εἰμι. σοφώτερος μὲν τῶν τὴν ἀπάτην Πεισιστράτου μὴ συνιέντων· ἀνδρειότερος δὲ τῶν ἐπισταμένων μὲν, διὰ δέος δὲ σιωπώντων.

Ἤδη δὲ αὐτοῦ [Πεισιστράτου] κρατοῦντος οὐ πείθων, ἔθηκε τὰ ὅπλα πρὸ τοῦ στρατηγίου, καὶ εἰπών, Ὦ πατρὶς βεβοήθηκά σοι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἀπέπλευσεν εἰς Αἴγυπτον καὶ εἰς Κύπρον.

[Interrogatus] quo pacto optimè iustissiméq; viuamus, Si (inquit) quæ in aliis reprehendimus ea ne faciamus ipsi.

[Percõtanti] quis esset felix, Qui corpore [inquit] sanus est, animo erudit⁹.

Quale (inqt) præmiũ repẽderis parẽtibus tuis, tale à liberis tuis expecta.

SOLONIS AP.

Pisistratum propinquum suum quũ sibi tyrannidẽ parare intelligeret, quantum in se fuit, prohibuit. Nã euocata concione profectus in publicũ lorica armatus & clypeo, Pisistrati insidias & improbos conatus aperuit. neque id solùm, verùm & iuuare paratũ, ac pro libertate sese pugnuturũ asseuerauit, Viri (inquiẽs) Atheniẽses, aliis qdẽ sapiẽtior, aliis verò fortior sum. Sapiẽtior .n. illis sum qui Pisistrati conatus nõ animaduertũt: fortior autem iis qui sciunt quidẽ, sed metu silẽt.

Iam verò Pisistrato rerũ potito, minimè persuadens, ante curiã arma deposuit, dicénsq; illud, O patria, tibi equidẽ verbo & opere auxiliatus sum, in Ægyptum nauigauit, atque inde in Cyprũ

Aiunt verò quidã, Crœsum quũſe exquiſitiſſimè omnium ornamentorumgenere compoſuiſſet,ſublimique in ſolio ſederet,interrogaſſe eũ an pulchri⁹ vnquã ſpectaculũ vidiſſet:illúmq; dixiſſe,gallos gallinaceos,faſianos atq; pauones. Naturali enim eos nitore & incredibili ſpecioſitate veſtiri.

Quum verò Piſiſtratũ in tyrannide perſeuerare didiciſſet, ita Atheniensibus ſcripſit,

Si veſtro meritas pendetis crimine pœnas,
Nõ culpa in iuſtos reiicienda deos.
Hos nam ipſi immunes veſtra fouiſtis in vrbe,
Qui miſeris vobis ſubdita colla premunt.
Quiuis enim veſtrûm vulpis veſtigia calcat:
Verùm mens ſtolida eſt omnibus atque leuis.
Suſpicitis nam linguam hominis verſutáque verba:
Quod tẽtet,nemo cernere, curat (op⁹.

Leges, aranearum telis eſſe ſimili-

Φασὶ δέ τινες ὅτι κοσμήσας ἑαυτὸν ὁ Κροῖσος παντοδαπῶς, καὶ καθίσας εἰς τὸν θρόνον, ἤρετο αὐτὸν εἴ τι θέαμα κάλλιον τεθέαται. ὁ δὲ ἀλεκτρυόνας εἶπε, φασιανοὺς καὶ ταώς· φυσικῷ γὰρ ἄνθει κεκόσμηνται καὶ μυρίῳ καλλίονι.

Ὅτε δὲ τὸν Πεισίστρατον ἔμαθεν ἤδη τυραννεῖν, τάδε ἔγραψε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,

Εἰ δὲ πεπόνθατε δεινὰ δι' ὑμετέρην κακότητα,
Μή τι θεοῖς τούτων μοῖραν ἐπαμφέρετε.
Αὐτοὶ γὰρ τούτους ηὐξήσατε, ῥύσια δόντες,
Καὶ διὰ ταῦτα κακὴν ἔσχετε δουλοσύνην.
Ὑμέων δ' εἷς μὲν ἕκαστος ἀλώπεκος ἴχνεσι βαίνει.
Σύμπασιν δ' ὑμῖν κοῦφος ἔνεστι νόος.
Εἰς γὰρ γλῶσσαν ὁρᾶτε, καὶ εἰς ἔπος αἰόλον ἀνδρός·
Εἰς ἔργον δ' οὐδὲν γιγνόμενον βλέπετε.

Τοὺς νόμους τοῖς ἀρχαίοις ὁμοίοις

[ἔλεγε.] καὶ γὰρ ἐκεῖνα, ἐὰν μὲν ἐμπέσῃ τι κοῦφον καὶ ἀσθενές, στέγειν· ἐὰν δὲ μεῖζον, διακόψαν οἴχεσθαι.

Ἔφασκέ τε σφραγίζεσθαι τὸν μὲν λόγον σιγῇ, τὴν σιγὴν δέ, καιρῷ.

Ἔλεγε δὲ τοὺς παρὰ τοῖς τυράννοις δυναμένους, παραπλησίους εἶναι ταῖς ψήφοις ταῖς ἐπὶ τῶν λογισμῶν. καὶ γὰρ ἐκείνων ἑκάστην ποτὲ μὲν πλείω σημαίνειν, ποτὲ δὲ ἥττω. καὶ τούτων τοὺς τυράννους ποτὲ μὲν ἕκαστον μέγαν ἄγειν καὶ λαμπρόν, ὁτὲ δὲ ἄτιμον.

Ἐρωτηθεὶς διὰ τί κατὰ πατροκτόνου νόμον οὐκ ἔθηκε, Διὰ τὸ ἀπελπίσαι, ἔφη.

Πῶς τε ἥκιστα ἀδικοῖεν οἱ ἄνθρωποι [ἐρωτηθείς] Εἰ ὁμοίως, ἔφη, ἄχθοιντο τοῖς ἀδικουμένοις οἱ μὴ ἀδικούμενοι.

Καὶ τὸν μὲν κόρον ὑπὸ τοῦ πλούτου γεννᾶσθαι [ἔλεγε,] τὴν δὲ ὕβριν, ὑπὸ τοῦ κόρου.

ΧΙΛΩΝΟΣ ΑΠ.

Πρὸς τὸν ἀδελφὸν δυσφοροῦντα ὅτι μὴ ἔφορος ἐγένετο, αὐτοῦ ὄντος, Ἐγὼ μὲν γὰρ [εἶπεν] ἐπίσταμαι ἀδικεῖσθαι, σὺ δὲ οὔ.

mas. Illis quippe ſiquid leue & imbecillũ inciderit, inuolui ab eis atque cõtegi: ſiquid maius aut grauius, perrumpi ac perire.

Dicebat ſermonem quidem ſilentio, ſilentium verò tempore ſignari.

Qui apud tyrannos autoritate valerẽt, eos calculis quibus in cõponẽdis rationibus vtimur, cõparare cõſueuerat. Vt enim illi interdũ maiorẽ numerũ, interdũ minorẽ ſignificant, ita & tyrannos horũ quemque, prout libitũ fuerit, aliquãdo illuſtrẽ & inclytũ, aliquãdo obſcurũ habere & ignobilem.

Interrogatus quamobrem contra parricidam legem non tuliſſet, quòd deſperaſſet, ait, hoc ſcelus.

Quo pacto item homines minimè humana iura violarent[rogatus,] Si ſic doleant ac afficiantur qui iniuriis non laceſſuntur, vt qui laceſſuntur.

Satietatem ex diuitiis naſci, & ex ſatietate cõtumeliam gigni [dicebat.]

CHILONIS AP.

Indignanti fratri quòd ephorus ipſe non fieret, quum ille fuiſſet, Ego (inquit) pati iniurias ſcio, non tu.

Rogatus quo differunt periti ab imperitis, Bona (inquit) spe. Quid difficile, Arcana (inquit) reticere, & otiũ rectè dispẽsare, iniuriásq; tolerare posse. Inter cæteras eius sententias hæc maximè placuit qua dixerat lapideis coti bus aurũ examinari, & dare apertũ sui documẽtũ: auro autem bonorũ malorúmque hominũ mentem cuiusmodi sit, comprobari.

Maxima gloria præcipuè apud Græcos fuit, quòd de Cytheris insula Laconiæ prædixerit. Nam quũ illius naturã sitúmque didicisset, Vtinã (inqt) hæc nũquam fuisset, aut certè simulac nata est, submersa esset.

PITTACI AP.

Tyrrhæũ ipsius filiũ, quũ sederet in tõstrina Cumis, iniecta securi ærarius necauit: à Cumanis verò vinctum homicidam ad Pittacum missum, atque ab eo pœna fuisse absolutum, dicente quum rem cognouisset, indulgentiam pœnitentiæ esse præferendã. Heraclitus autem Alcæum asserit habuisse captiuum, liberúmq; dimisisse,

Ερωτηθεὶς τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, ἔφη, Ελπίσιν ἀγαθαῖς. τί δύσκολον, τὰ ἀπόρρητα σιωπῆσαι, καὶ σχολὴν εὖ διαθέσθαι, καὶ ἀδικούμενον δύνασθαι φέρειν.

Τῶν ᾀδομένων αὐτῷ μάλιστα εὐδοκίμησεν ἐκεῖνο, Εν λιθίναις ἀκόναις ὁ χρυσὸς ἐξετάζεται, διδοὺς βάσανον φανεράν· ἐν δὲ χρυσῷ, ἀνδρῶν ἀγαθῶν τε κακῶν τε νοῦς ἔδωκ' ἔλεγχον.

Ενδοξότατος δὴ μάλιστα παρὰ τοῖς Ελλησιν ἐγένετο, προειπὼν περὶ Κυθήρου τῆς νήσου τῆς Λακωνικῆς. καταμαθὼν γὰρ τὴν φύσιν αὐτῆς, Εἴθε (ἔφη) μὴ γεγόνει, ἢ γενομένη καταβυθισθῆναι.

ΠΙΤΤΑΚΟΥ ΑΠ.

Τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τυρραῖον καθήμενον ἐπὶ κουρείου ἐν Κύμῃ χαλκεύς τις πέλεκυν ἐμβαλὼν ἀνεῖλε. τῶν δὲ Κυμαίων πεμψάντων τὸν φονέα τῷ Πιττακῷ, μαθόντα καὶ ἀπολύσαντα, εἰπεῖν, Συγγνώμη μετανοίας κρείσσων. Ηράκλειτος δέ φησιν Αλκαῖον ὑποχείριον λαβόντα καὶ ἀπολύσαντα, φάναι,

Συγγνώμη τιμωρείας κρείσσων.

Ερωτηθεὶς δέ ποτε τί ἄριστον, Τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν.

Καὶ ὑπὸ Κροίσου ἐρωτηθεὶς τίς ἀρχὴ μεγίστη, Η τοῦ ποικίλου (ἔφη) ξύλου. σημαίνων τὸν νόμον.

Εφη δὲ καὶ πρὸς τὸν Φωκαϊκὸν φάσκοντα δεῖν ζητεῖν ἄνθρωπον σπουδαῖον, Αν λίαν (ἔφη) ζητῇς, οὐχ εὑρήσεις.

Πρὸς τοὺς πυνθανομένους τί ἄχαριστον, Χρόνος, ἔφη· Τί ἀφανές, Τὸ μέλλον· Τί πιστόν, Γῆ· Τί ἄπιστον, Θάλασσα.

Ελεγέ τε, συνετῶν ἀνδρῶν, πρὶν γενέσθαι τὰ δυσχερῆ, προνοῆσαι ὅπως μὴ γένηται· ἀνδρείων δὲ, γενόμενα εὖ θέσθαι.

Ο μέλλεις [ἔφη] πράττειν, μὴ προλέγε· ἀποτυχὼν γὰρ γελασθήσῃ.

ΒΙΑΝΤΟΣ ΑΠ.

Ερωτηθεὶς τί δυσχερές, Τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον (ἔφη) μεταβολὴν ἐνεγκεῖν.

Συμπλέων ποτὲ ἀσεβέσι, χειμαζομένης

veniámque ſupplicio meliorẽ dixiſſe.

Interrogatus aliquando quid eſſet optimũ, Quod in præſentia (inquit) occurrit, bene agere.

A Crœſo item rogatus quódnam eſſet maximũ imperiũ, Ligni (inquit) varii. legem nimirum innuens.

Phocaico item dicenti, quærẽdum eſſe ſtudioſum ac frugi virum, Etiãſi valdè (inquit) quæſieris, nõ inuenies.

Percõtãtibus quidnã eſſet maximè gratũ, Tẽpus ait: Quid obſcurũ, Futurorũ euentus, inquit: Quid fidele, Terra: Quid cõtra infidum, Mare [inquit]

Dicebat prudentium virorum eſſe priuſquam aduerſa contingant, præuidere ne veniant: fortium verò, quũ illa contigerint, æquo animo ferre.

Quod (inquit) facere inſtituis, noli prædicare: nam ſi facere nequiueris, rideberis.

BIANTIS AP.

Interrogatus quidnã eſſet difficile, Ferre (inquit) fortiter mutationẽ rerum in deterius.

Nauigabat cum impiis aliquando:

& quũ tẽpestate nauis quateretur flu-
ctibus, illique deos inuocarent, Silete,
(inquit) ne vos hîc illi nauigare sētiãt.
Percõtãti impio homini quid esset
pietas, nihil respõdit. qúumq; ille sile-
tii causa sciscitaretur, Quia (inquit) de
rebus nihil ad te pertinentib⁹ quæris.
Rogatus quid esset dulce homini-
bus, Spes, ait.
Melius esse dicebat inter inimicos
quàm inter amicos iudicare: quippe
ex amicis alterum prorsus futurũ ini-
micũ: ex inimicis autẽ alterũ, amicũ.
Interrogatus quídnam faciens ho-
mo delectaretur, Lucrans, inquit.

PERIANDRI AP.

Dicebat iis qui tutò regnare vellent,
summa ope nitendum vt beneuolen-
tia non armis stiparentur.
Rogatus aliquãdo cur in tyrannide
persisteret, Quia (inquit) & sponte &
inuitum cedere, æquè periculosum
est.

ANACHARSIDIS AP.

Porro Hermippus Solonis iuisse do-

τῆς νεὼς, κἀκείνων τοὺς θεοὺς ἐπικαλουμένων, Σιγᾶτε, (ἔφη) μὴ αἴσθωνται ὑμᾶς ἐνθάδε πλέοντας.

Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἀσεβοῦς ἀνθρώπου τί ποτε ἐστὶν ἀσέβεια, ἐσίγα. τοῦ δὲ τὴν αἰτίαν τῆς σιγῆς πυθομένου, Σιωπῶ (ἔφη) ὅτι περὶ τῶν οὐδέν σοι προσηκόντων πυνθάνῃ.

Ἐρωτηθεὶς τί γλυκὺ ἀνθρώποις, Ἐλπίς, ἔφη.

Ἥδιον ἔλεγε δικάζειν μεταξὺ ἐχθρῶν ἢ φίλων. τῶν μὲν γὰρ φίλων πάντως ἐχθρὸν ἔσεσθαι τὸν ἕτερον· τῶν δὲ ἐχθρῶν τὸν ἕτερον, φίλον.

Ἐρωτηθεὶς τί ποιῶν ἄνθρωπος τέρπεται, ἔφη, Κερδαίνων.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΥ ΑΠ.

Εἶπε τοὺς μέλλοντας ἀσφαλῶς τυραννήσειν, τῇ εὐνοίᾳ δορυφορεῖσθαι, καὶ μὴ τοῖς ὅπλοις.

Ἐρωτηθεὶς διὰ τί τυραννεῖ, ἔφη, Ὅτι καὶ τὸ ἑκουσίως ἀποστῆναι καὶ τὸ ἀφαιρεθῆναι κίνδυνον φέρει.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΔΟΣ ΑΠ.

Ἕρμιππος δὲ πρὸς τὴν Σόλωνος οἰ-

κίαν ἀφικόμενον, τῶν θεραπόντων τινὶ κελεῦσαι μηνῦσαι ὅτι παρείη πρὸς αὐτὸν Ἀνάχαρσις, καὶ βούλοιτο αὐτὸν θεάσασθαι, ξένος τε, εἰ οἷόν τε, γενέσθαι. καὶ ὁ θεράπων εἰσαγγείλας ἐκελεύσθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος εἰπεῖν αὐτῷ, ὅτι περ ἐν ταῖς ἰδίαις πατρίσι ξένους ποιοῦνται. ἔνθεν ὁ Ἀνάχαρσις ἐλθὼν ἔφη, νῦν αὐτὸς ἐν τῇ πατρίδι εἶναι, καὶ προσήκειν αὐτῷ ξένους ποιεῖσθαι. ὁ δὲ καταπλαγεὶς τὴν ἑτοιμότητα εἰσέφρηκεν αὐτὸν καὶ μέγιστον φίλον ἐποιήσατο.

Μετὰ χρόνον δὲ παραγενόμενος εἰς Σκυθίαν, καὶ νομίζων τὰ νόμιμα παραλύειν τῆς πατρίδος πολὺς ὢν ἐν τῷ Ἑλληνίζειν, τοξευθεὶς ἐν κυνηγεσίῳ πρὸς τἀδελφοῦ τελευτᾷ, εἰπὼν διὰ μὲν τὸν λόγον ἐκ τῆς Ἑλλάδος σωθῆναι· διὰ δὲ τὸν φθόνον, ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀπολέσθαι.

Οὗτος τὴν ἄμπελον εἶπε τρεῖς φέρειν βότρυς, τὸν πρῶτον ἡδονῆς, τὸν δεύτερον μέθης, τὸν τρίτον ἀηδίας.

Θαυμάζειν δὲ ἔφη πῶς παρὰ τοῖς Ἕλλησι ἀγωνίζονται μὲν οἱ τεχνῖται

mum & cuidã ex familia iussisse nũtiaret Anacharsin adesse pro foribus, vt illi⁹ cõspectu & hospitio, si fieri posset, frueretur. Puerũ intus hæc nũtiasse Soloni, eiúsq; iussu hæc illi renuntiasse, in propriis regionibus hospites fieri. Ad hæc introgressũ dixisse Anacharsin, modò se esse in patria, atq; ad se pertinere hospites facere. Eam viri dexteritatem admiratũ Solonẽ, continuò illum admisisse, & arctissimis amicitiæ vinculis sibi deuinxisse.

Post aliquãtulũ tẽporis regressum in Scythiã, quũ patrias leges immutare vellet, Græcásque toto conatu nitere tur inducere, in venatu à fratre sagitta percussum interiisse, dicentem, sermonis & disciplinæ gratia se ex Græcia seruatum, per inuidiam in domo & patria periisse.

Hic vitem vuas tres ferre dixit, primam voluptatis, secũdam ebrietatis, tertiam mœroris.

Mirari se dixit, quomodo apud Græcos artifices certarent, iudica-

réntque qui artifices non eſſent.

Rogatus quo pacto quis abſtemi⁹ fieret, Si turpes (inquit) ebrioſorum motus ſibi ante oculos ponat.

Mirari itē ſe dicebat, quinā fieret vt Græci aduerſus eos qui iniuriis laceſſunt, legem ferrent: athletas, quum ſe inuicem feriunt, honorant.

Quum didiciſſet quatuor digitos nauis eſſe craſſitudinem, Tantū (inquit) à morte abſunt qui nauigant.

Oleum veſaniæ pharmacum dixit, quòd eo vncti athletæ contra ſe mutuo magis inſanirent.

Mirari ſe dixit cur Græci initio cōuiuii paruis poculis vterentur: vbi verò ſaturati eſſent, maioribus.

Rogatus an in Scythia ſint tibiæ, Ne vites quidem, inquit.

Interrogatus quænam eſſet ſecuriſſima nauis, Ea (inquit) quæ in portū venerit.

Rogatus vtrum plures ſint viui quàm mortui, Nauigantes (inquit) vtra in parte conſtituis?

Exprobrāti ſibi Attico, quòd Scy-

κρίνουσι δὲ οἱ μὴ τεχνῖται.

Ερωτηθεὶς πῶς οὐκ ἂν γένοιτό τις φιλοπότης, Εἰ πρὸ ὀφθαλμῶν (εἶπεν) ἔχοι τὰς τῶν μεθυόντων ἀσχημοσύνας.

Θαυμάζειν τε ἔλεγε πῶς οἱ Ελληνες νομοθετοῦντες κατὰ τῶν ὑβριζόντων, τοὺς ἀθλητὰς τιμῶσιν ἐπὶ τῷ τύπτειν ἀλλήλους.

Μαθὼν τέτταρας δακτύλους εἶναι τὸ πάχος τῆς νεὼς, τοσοῦτον ἔφη τοῦ θανάτου τοὺς πλέοντας ἀπέχειν.

Τὸ ἔλαιον μανίας φάρμακον ἔλεγε, διὰ τὸ ἀλειφομένους τοὺς ἀθλητὰς ἐπιμαίνεσθαι ἀλλήλοις.

Καὶ θαυμάζειν ἔφη πῶς Ελληνες ἀρχόμενοι μὲν, ἐν μικροῖς πίνουσι· πληθέντες δὲ, ἐν μεγάλοις.

Ερωτηθεὶς εἰ εἰσὶν ἐν Σκύθαις αὐλοὶ, εἶπεν, Αλλ' οὐδὲ ἄμπελοι.

Ερωτηθεὶς τίνα τῶν πλοίων εἰσὶν ἀσφαλέστερα, ἔφη, Τὰ νενεωλκημένα.

Ερωτηθεὶς πότερον πλείους εἰσὶν οἱ ζῶντες ἢ οἱ νεκροὶ, ἔφη, Τοὺς οὖν πλέοντας ποῦ τίθης;

Ονειδιζόμενος ὑπὸ Ατ̓τικοῦ ὅτι Σκύ-

θης ἐστὶν, ἔφη, Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ὄνειδος ἡ πατρίς· σὺ δὲ τῆς πατρίδος.

Ἐρωτηθεὶς τί ἐστιν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθόν τε καὶ φαῦλον, ἔφη, Γλῶσσα.

Κρεῖττον ἔλεγεν ἕνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἄξιον, ἢ πολλοὺς μηδενὸς ἀξίους.

Τὴν ἀγορὰν ὡρισμένον ἔφη τόπον εἰς τὸ ἀλλήλους ἀπατᾶν καὶ πλεονεκτεῖν.

Ὑπὸ μειρακίου παρὰ πότον ὑβρισθεὶς, ἔφη, Μειράκιον ἐὰν νέος ὢν τὸν οἶνον οὐ φέρῃς, γέρων γενόμενος ὕδωρ οἴσεις.

ΜΥΣΩΝΟΣ ΑΠ.

Ἔφασκε δὴ μὴ ἐκ τῶν λόγων τὰ πράγματα, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων τοὺς λόγους ζητεῖν. Οὐ γὰρ ἕνεκα τῶν λόγων τὰ πράγματα συντελεῖσθαι, ἀλλ' ἕνεκα τῶν πραγμάτων τοὺς λόγους.

ΑΝΑΞΑΓΟΡΟΥ ΑΠ.

Οὗτος εὐγενείᾳ καὶ πλούτῳ διαφέρων

tha esset, At mihi(ait)dedecori est pa tria, sed patriæ tu.

Rogatus quidnam esset hominibus bonum ac malũ, Lingua, inquit.

Melius(aiebat) est amicum vnum egregium quàm gregarios multos possidere.

Forum, ad fallendũ inuicem atque ad dandas auaritiæ manus, destinatũ locum dicebat.

Ab adolescente in conuiuio passus contumeliam, Adolescens (inquit) si nunc quum iuuenis es vinum non fers, quando senueris, aquam feres.

MYSONIS AP.

Dicebat, non ex verbis res, sed ex rebus verba esse inquirenda, neque propter verba res perfici, sed rerum gratia verba consummari.

ANAXAGORÆ AP.

Hic non modò generis gloria &

opibus verùm animi quoque magnitudine clarissimus fuit: quippe qui vniuersum patrimonium suis sponte concessit. quare quum ab eis insimularetur negligentiæ, Quid ergo, (inquit) nónne vos ista curatis?

Cuidam se ita compellanti, Nulláne tibi patriæ cura est? dixit, Mihi verò patriæ cura, & quidem summa, est. digitum in cælum intendens.

Rogatus cuius rei causa natus esset, Inspiciendi (inquit) cæli & solis & lunæ.

Dicenti cuidam, Atheniensibus priuatus es. Nõ ego illis, (ait) sed illi me.

Quum vidisset Mausoli sepulchrũ, Monumentum (inquit) preciosum & lapidibus ornatum, diuitiarum imago.

Indignanti cuidam ac molestè ferenti, quòd in externo loco moreretur, Bono (inquit) esto animo: idem enim vndiq; in infernũ descẽsus est.

SOCRATIS AP.

Quum fuisset à quodam calce percussus, admirantibus ipsius tolerãtiã dixit, Quid enim si me asin⁹ calce im-

ιῶν, ἀλλὰ καὶ μεγαλοφροσύνη· ὅς γε τὰ πατρῷα παρεχώρησε τοῖς οἰκείοις. αἰτιαθεὶς γὰρ ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀμελῶν, Τί οὖν, ἔφη, οὐχ ὑμεῖς ἐπιμελεῖσθε;

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Οὐδέν σοι μέλει τῆς πατρίδος; Εὐφήμει, (ἔφη) ἐμοὶ γὰρ καὶ σφόδρα μέλει τῆς πατρίδος. δείξας τὸν οὐρανόν.

Ἐρωτηθείς ποτε εἰς τί γεγέννηται, Εἰς θεωρίαν (ἔφη) ἡλίου καὶ σελήνης καὶ οὐρανοῦ.

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Ἐστερήθης Ἀθηναίων, Οὐ μὲν οὖν, (ἔφη) ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐμοῦ.

Ἰδὼν τὸν Μαυσώλου τάφον, ἔφη, Τάφος πολυτελὴς, λελιθωμένης ἐστὶν οὐσίας εἴδωλον.

Πρὸς τὸν δυσφοροῦντα ὅτι ἐπὶ ξένης τελευτᾷ, Πανταχόθεν (ἔφη) ὁμοία ἐστὶν ἡ εἰς ᾅδου κατάβασις.

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠ.

Λακτισθεὶς ἐπειδὴ ἠνέσχετο, τινὸς θαυμάζοντος, εἶπε, Εἰ δέ με ὄνος ἐλάκτισε,

δίκην ἂν αὐτῷ ἐλάγχανον;

Φασὶ δ' Εὐριπίδην αὐτῷ δόντα τὸ Ἡρακλείτου σύγγραμμα ἐρέσθαι τί δοκεῖ· τὸν δὲ φάναι, Ἃ μὲν συνῆκα, γενναῖα· οἶμαι δὲ καὶ ἃ μὴ συνῆκα. πλὴν Δηλίου γέ τινος δεῖται κολυμβητοῦ.

Ἀλκιβιάδου διδόντος αὐτῷ χώραν μεγάλην ἵνα οἰκοδομήσῃ τὴν οἰκίαν, ἔφη, Καὶ εἰ ὑποδημάτων ἔδει, βύρσαν μοι ἐδίδους ἵν' ἐμαυτῷ ὑποδήματα ποιήσωμαι; καὶ καταγέλαστος ἂν ἦν λαβών.

Πολλάκις δ' ἀφορῶν εἰς τὰ πλήθη τῶν πιπρασκομένων, ἔλεγε πρὸς αὑτόν, Πόσων ἐγὼ χρείαν οὐκ ἔχω.

Ἔλεγε, ἥδιστα ἐσθίων, ἥκιστα ὄψου προσδεῖσθαι· καὶ ἥδιστα πίνων, ἥκιστα τὸ μὴ παρὸν ποτὸν ἀναμένειν.

Ἔλεγε δὲ καὶ ἓν μόνον ἀγαθὸν εἶναι, τὴν ἐπιστήμην, καὶ ἓν μόνον κακόν, τὴν ἀμαθίαν· πλοῦτον δὲ καὶ εὐγένειαν οὐδὲν σεμνὸν ἔχειν, πᾶν δὲ τοὐναντίον, κακόν.

Εἰπόντος γοῦν τινος αὐτῷ ὡς εἴη Ἀντισθένης μητρὸς Θρᾴττης, Σὺ δ' ᾤου (ἔφη) οὕτως ἂν γενναῖον ἐκ δυοῖν Ἀθηναίων γενέσθαι;

petisset, num illi diem dixissem?

Ferunt Euripidem ei Heracliti opusculũ dedisse, rogasséq; q̃d sibi videretur, Ea quidẽ (inq̃t) quæ ĩtellexi generosa sũt. puto itẽ & quæ nõ intellexi: verùm Delio quopiã natatore ĩdigẽt.

Quũ Alcibiades grandẽ sibi areã ad construendã domũ largiretur, dixit, An verò si calciamẽtis opus esset, coriũ dares vt calceos mihi ipse cõficerẽ? atqui ridiculus essem si acciperẽ.

Sæpe quũ eorũ quæ publicè vendebãtur multitudinẽ intueretur, secũ ista voluebat, Quãmultis ipse nõ egeo.

Dicebat autẽ qui suauissimè comederet, eum minimè obsonio egere: & qui cum voluptate biberet, eũ quòd præsens non sit poculum non quærere, nec expectare.

Dicebat & vnicũ esse bonũ, scientiã: malũ cõtrà vnicũ, inscitiã. Opes ac nobilitates nõ solùm nihil in se habere honestatis, verùm & omne malum ex eis oboriri.

Deniq; quũ dixisset ei quidã Antisthenem matre esse Threicia, Túne (inquit) arbitrabaris ex duob⁹ Atheniẽsibus adeo insignẽ virum natum?

Sed & fidibus canere didicit, quum vacaret, minimè indecens esse putãs, quod quisque nesciat, discere.

Asserebat & dæmonium sibi futura prædicere, ac bene incipere paruũ nõ esse, sed maximũ: & scire se nihil præter hoc ipsum quòd nihil sciret.

Eos item qui præconia magno emerent, desperare aiebat se ad maturitatis tempus peruenturos.

Rogatus aliquando quænam sit iuuenum virtus, Nihil nimis, inquit.

Euripide verò de virtute ita disserẽte vt diceret præclarum esse temere hanc dimittere, surgẽs egressus est, ridiculum esse dicens, mancipium si non inueniatur, dignum inquisitione iudicare, virtutẽ verò pessum perire permittere.

Interrogatus vtrũ melius esset, vxorẽ ducere nécne: Vtrũuis horum (inquit) egeris, pœnitẽtia ducêris.

Mirari se dicebat cur hi qui lapidea signa sculperẽt, sũma ope niterentur vt lapis homini quamsimillimus euadat, seipsos curare negligerẽt, ne similes lapidibus & videantur & sint.

Ἀλλὰ καὶ λυρίζειν ἐμάνθανεν, ὅτε καιρὸς, μηδὲν λέγων ἄτοπον εἶναι, ἅ τις μὴ οἶδεν, ἐκμανθάνειν.

Ἔλεγε δὲ καὶ προσημαίνειν τὸ δαιμόνιον τὰ μέλλοντα αὐτῷ. τό, τε εὖ ἄρχεσθαι, μικρὸν μὲν μὴ εἶναι, παρὰ μικρὸν δέ. καὶ εἰδέναι μὲν μηδὲν, πλὴν αὐτὸ τοῦτο εἰδέναι.

Τοῖς τε τὰ ὥρια πολλοῦ ἐωνημένοις ἀπογινώσκειν ἔλεγε εἰς τὰς ὥρας ἐλθεῖν.

Ἐρωτηθείς ποτε τίς ἀρετὴ νέου, Τὸ μηδὲν ἄγαν, εἶπεν.

Εὐριπίδου δὲ ἐν τῇ Αὔγῃ εἰπόντος περὶ ἀρετῆς, Κράτιστον εἰκῆ ταῦτ᾽ ἐᾶν ἀφειμένα, ἀναστὰς ἐξῆλθε, φήσας γελοῖον εἶναι, ἀνδράποδον μὲν μὴ εὑρισκόμενον ἀξιοῦν ζητεῖν, ἀρετὴν δ᾽ οὕτω ἐᾶν ἀπολωλέναι.

Ἐρωτηθεὶς πότερον γῆμαι ἢ μὴ, ἔφη, Ὃ ἂν αὐτῶν ποιήσῃς, μεταγνώσῃ.

Ἔλεγέ τε θαυμάζειν τῶν τὰς λιθίνους εἰκόνας κατασκευαζομένων, τοῦ μὲν λίθου προνοεῖν, ὡς ὁμοιότατος ἔσται, αὑτῶν δ᾽ ἀμελεῖν, ὡς μὴ ὁμοίους τῷ λίθῳ φαίνεσθαι.

Ηξίου δὲ τοὺς νέους συνεχῶς κατοπτρίζεσθαι, ἵν' εἰ μὲν καλοὶ εἶεν, ἄξιοι γίγνοιντο· εἰ δ' αἰσχροὶ, παιδείᾳ τὴν δυσείδειαν ἐπικαλύπτοιεν.

Καλέσας ἐπὶ δεῖπνον πλουσίους, καὶ τῆς Ξανθίππης αἰδουμένης, ἔφη, Θάρρει. εἰ μὲν γὰρ εἶεν μέτριοι, συμπεριενεχθεῖεν ἄν. εἰ δὲ φαῦλοι, ἡμῖν αὐτῶν οὐδὲν μελήσει.

Ελεγε τοὺς μὲν ἄλλους ἀνθρώπους ζῆν ἵν' ἐσθίοιεν· αὐτὸν δὲ ἐσθίειν ἵνα ζώῃ.

Πρὸς τὸ οὐκ ἀξιόλογον πλῆθος ἔφασκεν ὅμοιον εἴ τις τετράδραχμον ἓν ἀποδοκιμάζων, τὸν ἐκ τῶν τοιούτων σωρὸν ὡς δόκιμον ἀποδέχοιτο.

Αἰσχίνου εἰπόντος, Πένης εἰμὶ, καὶ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔχω, δίδωμι δέ σοι ἐμαυτόν· Αρ' οὖν (εἶπεν) οὐκ αἰσθάνῃ τὰ μέγιστά μοι διδούς;

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Θάνατόν σου κατέγνωσαν Αθηναῖοι, Κἀκείνων (φησὶν) ἡ φύσις.

Τῆς γυναικὸς εἰπούσης, Αδίκως ἀποθνή-

Hortabatur & iuuenes vt se iugiter in speculo intuerentur, vt si quidē formosi essent, digni ea specie fierēt: sin autem deformes, eam deformitatem eruditione tegerent.

Quū vocasset ad cœnam diuites, & Xāthippē modici puderet apparatus, Bono (inquit) esto animo. Nā si quidē modesti erūt frugiq;, mensam haudquaquā aspernabūtur: sin autē intēperātes, nulla nobis de hisce cura fuerit.

Aiebat alios homines viuere vt ederent, se ideo edere vt viueret.

Ad hæc vulgus ignobile idē ferme facere dicebat ac siquis singulos nūmos reprobaret, congestū ex hisce cumulum, vt probabilem, susciperet.

Quum illi dixisset Æschines, Pauper sum, & aliud habeo nihil: meipsū autem tibi do: An verò tu (inquit) nō animaduertis quàm mihi maxima tradas?

Referenti quòd illum Athenienses mori decreuissent, Et natura illos, inquit.

Dicente ei vxore, Iniustè morieris

An tu(inquit)iustè malles?

Die qua cicutam bibiturus erat, Apollodorus ei palliū pretiosum obtulit vt in illo moreretur, & ille, Quid? (inquit) num palliū meum viuēti cōuenit, morienti non conueniet?

Nuntianti quendā maledictis eum incessere, Bene(inquit)loqui non didicit.

Quum disruptam pallii sui partem vertisset Antisthenes, & inspectandā omnib⁹ dedisset, Aspicio(inquit) per scissuram pallii tuam vanitatem.

Dicenti cuidam, Nónne tibi ille maledicit? Non:(inquit)mihi enim ista non adsunt.

Dicebat expedire vt sese ex industria comicis exponeret. Nam si quidem ea dixerint quæ in nobis corrigenda sint, emendabunt: sin aliâs, nihil ad nos.

Xanthippe quum in eum prius conuitia & maledicta iniecisset, pòst verò & sordidis aquis perfudisset, Nónne(inquit)dicebā Xanthippē

σκεις, Σὺ δὲ, (ἔφη) δικαίως ἐβούλου;

Μέλλοντί τε αὐτῷ τὸ κώνειον πίεσθαι, Απολλόδωρος ἱμάτιον ἐδίδου καλὸν, ἵν' ἐκείνῳ ἐναποθάνῃ. καὶ ὃς, Τί δαί; (ἔφη) τὸ ἐμὸν ἱμάτιον ἐμβιῶναι μὲν ἐπιτήδειον, ἐναποθανεῖν δὲ οὐχί;

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Κακῶς ὁ δεῖνα σὲ λέγει, Καλῶς γὰρ (ἔφη) λέγειν οὐκ ἔμαθε.

Στρέψαντος Ἀντισθένους τὸ διερρωγὸς τοῦ τρίβωνος εἰς τοὐμφανὲς, Ὁρῶ σου (ἔφη) διὰ τοῦ τρίβωνος τὴν κενοδοξίαν.

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Οὔ σοι λοιδορεῖται ὁ δεῖνα; Οὐχί· (ἔφη) ἐμοὶ γὰρ οὐ πρόσεστι ταῦτα.

Ἔλεγε δὲ τοῖς κωμικοῖς δεῖν ἐπιτηδὲς ἑαυτὸν διδόναι. εἰ μὲν γάρ τι τῶν προσόντων λέξειαν, διορθώσονται· εἰ δ' οὔ, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.

Πρὸς Ξανθίππην πρότερον μὲν λοιδοροῦσαν, ὕστερον δὲ καὶ περιχέασαν αὐτῷ, Οὐκ ἔλεγον (εἶπεν) ὅτι Ξανθίππη βρον-

τῶσα, καὶ ὕδωρ ποιήσει;

Πρὸς Ἀλκιβιάδην εἰπόντα, Οὐκ ἀνεκτὴ Ξανθίππη λοιδοροῦσα, Ἀλλ᾽ ἔγωγ᾽ (ἔφη) συνείθισμαι, καθαπερεὶ καὶ τροχιλέας ἀκούων συνεχές. Καὶ σὺ μὲν (εἶπε) χηνῶν βοώντων ἀνέχῃ. τοῦ δὲ εἰπόντος, Ἀλλά μοι ὠὰ καὶ νεοττοὺς τίκτουσι· Κἀμοὶ (φησὶ) Ξανθίππη παιδία γεννᾷ.

Ποτὲ αὐτῆς ἐν ἀγορᾷ καὶ θοιμάτιον περιελομένης, συνεβούλευον οἱ γνώριμοι χερσὶν ἀμύνασθαι, Νὴ Δί᾽ (εἶπεν) ἵν᾽ ἡμῶν πυκτευόντων ἕκαστος ὑμῶν λέγῃ, Εὖ Σώκρατες, εὖ Ξανθίππη.

Ἔλεγε συνεῖναι τραχείᾳ γυναικὶ καθάπερ οἱ ἱππικοὶ θυμοειδέσιν ἵπποις. ἀλλ᾽ ὡς ἐκεῖνοι (φησὶ) τούτων κρατήσαντες, ῥᾳδίως τῶν ἄλλων περιγίνονται, οὕτω κἀγὼ Ξανθίππῃ χρώμενος, τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις συμπεριενεχθήσομαι.

Λυσίου γράψαντος ἀπολογίαν αὐτῷ, διαγνοὺς ἔφη, Καλὸς μὲν ὁ λόγος, ὦ Λυσία·

tonantem quandoque pluituram?

Dicenti Alcibiadi nō esse tolerabilē Xāthippē adeo morosam, Atq; (ait) ego ita hisce iāpridē assuetus sum acsi iugiter sonū trochlearū audiā. An verò tu non toleras clamore perstrepentes anseres? Illo dicente, At mihi oua pullósque pariunt: Et mihi (ait) Xanthippe filios gignit.

Quum pallium illa ipsi in platea sustulisset, monerέntque familiares iniuriam manu vlcisceretur, Præclarè, (inquit) vt nobis corrixātib⁹ quisque vestrûm acclamet, Eia Socrates: eia Xanthippe.

Asperioris ingenii vxori ita cōgrediendum monebat vt equis animosis equites. Nam sicut illi quum eos semel subegerint, reliquis facilè vtuntur, ita & post Xanthippes vsum reliquos homines facilius tollerauero.

Quum ipsi Lysias pro eo scriptam apologiam recitasset, Præclara (inquit) est oratio, ô Lysia:

non tamen mihi congruens. Percontanti Lysiæ cur si bona esset, nō sibi cōgrueret oratio, Nónne (inquit) & indumenta & calceamenta speciosa esse possent, neque tamen mihi conuenire?

Tractantibus inter se iudicibus quid illū potius conueniret pati, Eorum (inquit) gratia quæ à me gesta sunt, censeo me in Prytaneo publicè ali debere.

XENOPHONTIS AP.

Fertur Xenophon tūc coronatus sacrificasse, & quū filiū occidisse didicisset, coronám deposuisse: vbi verò acriter pugnantē oppetisse cōperit, eam rursus capiti imposuisse. Sunt qui illum ne lacrymasse quidem dicant, solúmque dixisse, Sciebam me genuisse mortalem.

ARISTIPPI AP.

Aiunt illum aliquando iussisse perdicem quinquaginta drachmis emi: tātū verò luxuriæ grauiter ferēti cuidam respōdisse, Tu istam obolo non emeres? Et quum annuisset ille, Mihi

οὐ μὴν ἁρμόττων ἐμοί. εἰπόντος δὲ τοῦ Λυσίου, Πῶς, εἰ καλός ἐστιν ὁ λόγος, οὐκ ἄν σοι ἁρμόττοι; ἔφη, Οὐ γὰρ καὶ ἱμάτια καλὰ καὶ ὑποδήματα εἴη ἂν ἐμοὶ ἀνάρμοστα;

Τιμωμένων τῶν δικαστῶν τί χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτίσαι, Ἕνεκα μὲν (εἶπε) τῶν ἐμοὶ διαπεπραγμένων τιμῶμαι τὴν δίκην τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΠ.

Τηνικαῦτα δὴ καὶ Ξενοφῶντα φασὶ θύειν ἐστεμμένον· ἀπαγγελέντος δ' αὐτῷ τοῦ θανάτου [τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ] ἀποστεφανώσασθαι. ἔπειτα μαθόντα ὅτι γενναίως, πάλιν ἐπιθέσθαι τὸν στέφανον. ἔνιοι δὲ οὐδὲ δακρῦσαι φασὶν αὐτόν. ἀλλὰ γὰρ εἰπεῖν, Ἤδειν θνητὸν γεγεννηκώς.

ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΥ ΑΠ.

Τοῦτόν φασι ποτὲ κελεῦσαι πέρδικα πεντήκοντα δραχμῶν ὠνηθῆναι· αἰτιασαμένου δέ τινος, Σὺ δ' οὐκ ἂν (εἶπεν) ὀβολοῦ τοῦτον ἐπρίω; ἐπινεύσαντος δὲ, Τοσοῦτον

ἔφη) ἐμοὶ δύνανται αἱ πεντήκοντα δραχμαί.

Διονυσίου δέ ποτε τριῶν ἑταιρῶν οὐσῶν μίαν ἐκλέξασθαι κελεύσαντος, τὰς τρεῖς ἀπήγαγεν, εἰπών, Οὐδὲ τῷ Πάριδι συνήνεγκε μίαν προκρῖναι. Απαγαγὼν μέντοι (φασὶν) αὐτὰς ἄχρι τοῦ θυρῶνος, ἀπέλυσεν. οὕτως ἦν καὶ ἑλέσθαι καὶ καταφρονῆσαι πολύς.

Διονυσίου δὲ προσπτύσαντος αὐτῷ, ἠνέσχετο· μεμψαμένου δέ τινος, Εἶτα οἱ μὲν ἁλιεῖς (εἶπεν) ὑπομένουσι ῥαίνεσθαι τῇ θαλάττῃ, ἵνα κωβιὸν θηράσωσιν· ἐγὼ μὴ ἀνάσχωμαι κράμματι ῥανθῆναι ἵνα βλένον λάβω;

Παριόντα ποτὲ αὐτὸν λάχανα πλύνων Διογένης ἔσκωπτε· καί φησιν, Εἰ ταῦτα ἔμαθες προσφέρεσθαι, οὐκ ἂν τυράννων αὐλὰς ἐθεράπευες. ὁ δὲ, Καὶ σὺ (εἶπεν) εἴπερ ᾔδεις ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, οὐκ ἂν λάχανα ἔπλυνες.

Ερωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Τὸ δύνασθαι πᾶσι θαῤῥούντως ὁμιλεῖν.

Ονειδιζόμενός ποτ' ἐπὶ τῷ πολυτελῶς

verò(inquit)quinquaginta drachmæ tantum valent.

E tribus meretricibus vnam Dionysius iussit ipsum eligere. Tum ille tres simul abduxit, dicens neq; Paridi tutum fuisse quòd vnam prætulerit cæteris. Eas igitur ad vestibulum vsque deduxit,ac dimisit. Adeo erat & in eligendo & in cōtēnēdo facilis.

Consputus à Dionysio, æquo animo tulit eam iniuriam:quum quidā ægrè ferret,Piscatores(inquit)vt gobiū venentur,mari patiuntur se asper gi:& ego vt balenam accipiam, non patiar sputo aspergi?

Prætereuntem quandoque Diogenes olera abluens obiurgauit,& dixit, Ista tu si parare tibi didicisses,tyrānorum aulas non ambires. Tu verò (ait ille)si quidem conuersari cum hominibus scires, olera profectò non lauares.

Interrogatus quidnam sibi ex philosophiæ studiis quæsisset, Posse(inquit)omnibus fidenter loqui.

Quū probro ipsi daretur ꝙ splēdidè

viueret, Si vituperandũ (ait) hoc eſſet in celebritatibus deorum non fieret.
Rogatus aliquãdo quid habeãt eximium philoſophi, Si omnes (inquit) leges intereãt, æquabiliter viuemus.
Percontãti Dionyſio cuius rei gratia philoſophi diuitum limina terũt, philoſophorum verò diuites non ita, Quòd illi (inquit) ſciunt quibus indigent, at hi neſciunt.
Quum illi vitio vertiſſet Plato q tam lautè viueret, Num (inquit) tibi videtur bonus vir eſſe Dionyſius? illo annuẽte, Atqui ille (ait) multo melautius viuit: vnde nihil prohibet quempiam lautè & bene viuere.
Interrogatus quo differant docti ab indoctis, Quo (inquit) domiti equi ab indomitis.
Quum à quodam ſibi propoſitum eſſet ænigma, & vt ſolueret, importunè ab eo ipſo qui propoſuerat vrgeretur, Quid (inquit) ô ſtolide, vis vt ſoluam quod etiam ligatum nobis exhibet negotium?

ζῆν. Εἰ τοῦτ' (ἔφη) φαῦλόν ἐστιν, οὐκ ἂν ἐν ταῖς θεῶν ἑορταῖς ἐγίνετο.

Ερωτηθείς ποτε τί πλέον ἔχουσιν οἱ φιλόσοφοι, ἔφη, Εαν πάντες οἱ νόμοι ἀναιρεθῶσιν, ὁμοίως βιώσομεν.

Ερωτηθεὶς ὑπὸ Διονυσίου διὰ τί οἱ μὲν φιλόσοφοι ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἔρχονται· οἱ δὲ πλούσιοι ἐπὶ τὰς τῶν φιλοσόφων οὐκέτι, ἔφη, Οτι οἱ μὲν ἴσασιν ὧν δέονται, οἱ δὲ οὐκ ἴσασιν.

Ονειδιζόμενός ποτ' ἐπὶ τῷ πολυτελῶς ζῆν ὑπὸ Πλάτωνος, ἔφη, Αρα φαίνεταί σοι Διονύσιος ἀγαθός; τοῦ δ' ὁμολογήσαντος, Καὶ μὴν (ἔφη) ζῇ ἐμοῦ πολυτελέστερον. ὥστ' οὐδὲν κωλύει καὶ πολυτελῶς καὶ καλῶς ζῆν.

Ερωτηθεὶς τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, ἔφη, Ωσπερ οἱ δεδαμασμένοι ἵπποι τῶν ἀδαμάστων.

Αἴνιγμα τινὸς αὐτῷ προτείναντος, καὶ εἰπόντος, Λῦσον, Τί ὦ μάταιε (ἔφη) λῦσαι θέλεις ὃ καὶ δεδεμένον ἡμῖν πράγματα παρέχει;

Ἄμεινον ἔφη ἐπαίτην ἢ ἀπαίδευτο[ν] εἶ[ναι]. οἱ μὲν γὰρ χρημάτων, οἱ δὲ ἀνθρωπισμοῦ δέονται.

Λοιδορούμενός ποτε ἀνεχώρει· τοῦ δ' ἐπιδιώκοντος εἰπόντος, Τί φεύγεις; Ὅ[τι] (φησί) τοῦ μὲν κακῶς λέγειν σὺ τὴν ἐξουσίαν ἔχεις, τοῦ δὲ μὴ ἀκούειν ἐγώ.

Εἰπόντος τινὸς ὡς ἀεὶ τοὺς φιλοσόφους βλέποι παρὰ ταῖς τῶν πλουσίων θύραις, Κα[ὶ] γὰρ καὶ οἱ ἰατροί (φησί) παρὰ ταῖς τῶν νοσούντων· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο τις ἕλοιτ' ἂν νοσεῖν ἢ ἰατρεύειν.

Εἰς Κόρινθον αὐτῷ πλέοντί ποτε, κα[ὶ] χειμαζομένῳ, συνέβη ταραχθῆναι. πρὸς οὖν τὸν εἰπόντα, Ἡμεῖς μὲν ἰδιῶται οὐ δεδοίκαμεν· ὑμεῖς δὲ φιλόσοφοι δειλιᾶτε. Οὐ γὰρ περὶ ὁμοίας (ἔφη) ψυχῆς ἀγωνιῶμεν ἕκαστοι.

Σεμνυνομένου τινὸς ἐπὶ πολυμαθίᾳ ἔφη, Ὥσπερ οὐχ οἱ τὰ πλεῖστα ἐσθίοντες καὶ γυμναζόμενοι ὑγιαίνουσι μᾶλλον τῶν τὰ δέοντα προσφερομένων, οὕτως οὐχ οἱ πολλ[ὰ]

Melius dicebat mendicum esse quàm indoctũ. Illic enim pecuniis, hîc humanitate indigetur.

Quum aliquando conuitiis peteretur, abibat. insectatore verò prosequente ac dicente, Cur fugis? Quoniã (inquit) maledicendi tu potestatem habes: audiendi ego non item.

Indignanti cuidam ac dicẽti quòd philosophos cerneret semper obsidere diuitũ fores: Et medici (inquit) languentium ianuas frequentant: non tamen ideo quispiam ægrotare mallet quàm mederi.

Corinthum nauigabat aliquãdo, & quum tempestate iactaretur, turbari cœperat. In ea perturbatione cuidam insultanti ac dicenti, Nos imperiti nõ metuimus, vos philosophi cur trepidatis? Non (inquit) de eadem anima vtrisque nostrûm cura & metus incumbit.

Glorianti cuidã q̃ multa didicisset, ait, Sicuti nõ hi q̃ plurima comedũt & exercentur, melius valent q̃ qui sumũt necessaria, ita non qui plurima,

ſed qui vtilia legerunt, habendi ſunt eruditi.

Oratori qui cauſam pro ſe dixerat & vicerat, ſciſcitāti, Quid tibi profuit Socrates? Hoc (inquit) vt oratio quā pro me habuiſti, vera ſit.

Rogatus à quodam in quo melior euaſurus eſſet, ſi ſuus erudiretur fili⁹, Etſi nulla (inquit) alia in re, certè vel in theatro non ſedebit lapis ſuper lapidem.

Quum ipſi quidam cōmendaſſet filiū, quingētas poſtulauit drachmas. cui ille quum diceret, Tanti emere mancipiū poſſum, Eme, (inquit) & habebis duo.

Pecuniam ſe ab amicis accipere dicebat, non vt ipſe vteretur, ſed vt ſcirent illi quas ad res pecuniis vti conueniebat.

Probro illi ſemel obiicientibus quòd in cauſa propria cōduxerit rhetorem, Atqui (inquit) & cocum dum cœnam facio, conduco.

Cōgēte aliquādo Dionyſio vt aliq̃d ex philoſophia loqueretur, Ridiculū

ἔφη οἱ χρήσιμα ἀναγινώσκοντες εἰσὶ σπουδαῖοι.

Πρὸς τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ λογογράφον δίκην εἰπόντα καὶ νικήσαντα, ἔπειτα φάσκοντα πρὸς αὐτόν, Τί σε ὤνησε Σωκράτης; ἔφη, Τοῦτο, τοὺς λόγους οὓς εἶπας ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀληθεῖς εἶναι.

Ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος τί αὐτοῦ ὁ υἱὸς ἀμείνων ἔσται παιδευθείς, Καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, (εἶπεν) ἐν γοῦν τῷ θεάτρῳ οὐ καθεδήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ.

Συνιστάντος τινὸς αὐτῷ υἱόν, ᾔτησε πεντακοσίας δραχμάς. τοῦ δὲ εἰπόντος, Τοσούτου δύναμαι ἀνδράποδον ὠνήσασθαι, Πρίω, ἔφη, καὶ ἕξεις δύο.

Ἀργύριον εἶπε παρὰ τῶν γνωρίμων λαμβάνειν, οὐχ ἵνα αὐτὸς χρῷτο, ἀλλ᾽ ἵνα ἐκεῖνοι εἰδεῖεν εἰς τίνα δεῖ χρῆσθαι τοῖς ἀργυρίοις.

Ὀνειδιζόμενός ποτε ὅτι δίκην ἔχων ἐμισθώσατο ῥήτορα, Καὶ γὰρ (ἔφη) ὅταν δεῖπνον ἔχω, μάγειρον μισθοῦμαι.

Ἀναγκαζόμενός ποτε ὑπὸ Διονυσίου εἰπεῖν τι τῶν ἐκ φιλοσοφίας, Γελοῖον,

(ἔφη) εἰ τὸ λέγειν μὲν παρ' ἐμοῦ πυνθάνῃ· τὸ δὲ πότε δεῖ λέγειν, σύ με διδάσκεις. Ἐπὶ τούτῳ δὴ ἀγανακτήσαντα τὸν Διονύσιον, ἔσχατον αὐτὸν κατακλῖναι· καὶ τόν, Ἐνδοξότερον, φάναι, τὸν τόπον ἠθέλησας ποιῆσαι.

Αὐχοῦντός τινος ἐπὶ τῷ κολυμβᾶν, Οὐκ αἰσχύνει, εἶπεν, ἐπὶ δελφῖνος ἔργοις ἀλαζονευόμενος;

Ἐρωτηθείς ποτε τίνι διαφέρει ὁ σοφὸς τοῦ μὴ σοφοῦ, ἔφη, Εἰς ἀγνῶτας τοὺς δύο γυμνοὺς ἀπόστειλον, καὶ εἴσῃ.

Αὐχοῦντός τινος ἐπὶ τῷ πολλὰ πίνειν, καὶ μὴ μεθύσκεσθαι, Τοῦτο καὶ ἡμίονος, φησί.

Πρὸς τὸν αἰτιώμενον ὅτι Σωκράτους μαθητὴς ὢν ἀργύριον λαμβάνει, Καὶ μάλα (ἔφη) καὶ γὰρ Σωκράτει πεμπόντων αὐτῷ τινῶν σῖτον καὶ οἶνον, ὀλίγα λαμβάνοντα, τὰ λοιπὰ ἀποπέμπειν. εἶχε γὰρ ταμίας τοὺς πρώτους Ἀθηναίων· ἐγὼ δὲ Εὐτυχίδην ἀργυρώνητον.

Ἐχρῆτο καὶ Λαΐδι τῇ ἑταίρᾳ· πρὸς οὖν τοὺς μεμφομένους ἔφη, Ἔχω Λαΐδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι.

(ait)eſt,ſi quidē me vt loquar interrogas: & quando loqui oporteat,ipſe me doces. Ad hæc verò indignatus Dionyſius extremum omnium iuſſit accumbere. Sed ille, Illuſtrem(inquit)hunc locum fieri voluiſti.

Gloriabatur quidam,ac ſibi applaudebat de natādi peritia,ad quem ille, Non erubeſcis(inquit)in his quæ delphinis propria ſunt gloriari?

Interrogatus quid differat ſapiens ab inſipiēte,Mitte(ait) ambos nudos ad ignotos,& diſces.

Exultāti cuidā ꝙ multū bibēs nō inebriaretur,Hoc(inqt)etiā mulꝰfacit.

Culpatus cur ex Socratis diſciplina veniēs pecuniā acciperet, Et meritò (inquit:) nā Socrates quū ipſi pleriq; mitterēt triticū &vinū,paucis in ſuos vſus reſeruatis,remittebat reliqua. Habuit enim ille penuarios Athenienſium principes, ego autem Eutychidem empticium ſeruum.

Vtebatur & Laide meretrice. qua ex re quum ſugillaretur, Habeo Laidem,(reſpondit)non habeor.

Exprobrantē ſibi lautiores & delicatiores cibos,hac ratione cōpēſcuit, Tu(inquit)iſta tribus obolis nō emeres? Fatente illo,Non tam igitur (inquit)ego voluptati ſtudeo quàm tu auaritiæ.

Quū oſtenderet ei Simus Dionyſii quæſtor magnificè inſtructas ædes,& pauimēta pretioſa,(erat autē Phryx & pernicioſus quidā) tum ille ſputa quā maximè potuit ei in faciem cōiecit. Indignante illo, Non habui (inquit) opportuniorem locum.

Charondæ (ſiue,vt quidā volunt Phædoni) interrogāti quiſnam eſſet vnguentis delibutus,Ego(inquit)infelix,& me infelicior Perſarum rex.

Interrogatus quomodo Socrates obiiſſet diem,Vtinam(inquit)ſic ego.

Geſtabat eius famulus in itinere pecuniam,& quū premeretur onere: Effunde(ait) quod nimis eſt, & fer ea quæ potes.

Quū aliquādo nauigaret, didiciſſetque nauē eſſe piraticā, acceptū aurum numerabat,deinde velut imprudens

Πρὸς τὸν ὀνειδίσαντα αὐτῷ πολυτελῆ ὀψωνίαν, ἔφη, Σὺ δ' οὐκ ἂν τριωβόλου τοῦτ' ἐπρίω; ὁμολογήσαντος δὲ, Οὐκέτι τοίνυν (ἔφη) φιλήδονος ἐγὼ, ἀλλὰ σὺ φιλάργυρος.

Σίμου ποτὲ τοῦ Διονυσίου ταμίου, πολυτελεῖς οἴκους αὐτῷ καὶ λιθοστρώτους δεικνύοντος, (ἦν δὲ Φρὺξ καὶ ὄλεθρος) ἀναχρεμψάμενος προσέπτυσε τῇ ὄψει· τοῦ δὲ ἀγανακτήσαντος, Οὐκ εἶχον (εἶπε) τόπον ἐπιτηδειότερον.

Πρὸς Χαρώνδαν εἰπόντα (οἱ δὲ πρὸς Φαίδωνα) Τίς ὁ μεμυρισμένος; Ἐγὼ (φησὶν) ὁ κακοδαίμων· κἀμοῦ κακοδαιμονέστερος ὁ Περσῶν βασιλεύς.

Ἐρωτώμενος πῶς ἀπέθανε Σωκράτης, ἔφη, Ὡς ἂν ἐγὼ ἀξαίμην.

Τοῦ θεράποντος βαστάζοντος ἐν ὁδῷ ἀργύριον, καὶ βαρυνομένου, Ἀπόχεε (ἔφη) τὸ πλέον, καὶ ὅσον δύνασαι βάσταζε.

Πλέων ποτὲ, ἐπεὶ τὸ σκάφος ἔγνω πειρατικὸν, λαβὼν τὸ χρυσίον ἠρίθμει· ἔπειτα εἰς θάλασσαν, ὡς μὴ θέλων,

παρακατέβαλε, καὶ δῆθεν ἀνῴμωξεν. δὲ καὶ ἐπειπεῖν φασὶν αὐτὸν, ὡς ἄμειν ταῦτα ὑπὸ Ἀριστίππου ἢ διὰ ταῦτα Ἀρ στιππον ἀπολέσθαι.

Διονυσίου ποτὲ ἐρομένου ἐπὶ τί ἥκει, ἔ φη, ἐπὶ τῷ μεταδώσειν ὧν ἔχει, καὶ μετ λήψεσθαι ὧν μὴ ἔχει. ἔνιοι δ' οὕτ ἀποκρίνασθαι, Ὁπότε μὲν σοφίας ἐδ μην ἧκον παρὰ τὸν Σωκράτη· νῦν δὲ χρ μάτων δεόμενος, παρὰ σὲ ἥκω.

Δεόμενός ποτε περὶ φίλου Διονυσί καὶ μὴ ἐπιτυγχάνων, εἰς πόδας αὐτοῦ πεσε. πρὸς οὖν τὸν ἐπισκώψαντα, Οὐκ ἐ (φησὶν) αἴτιος, ἀλλὰ Διονύσιος, ὁ ἐν τοῖς π τὰς ἀκοὰς ἔχων.

Διατρίβων ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ληφθ ὑπὸ Ἀρταφέρνου τοῦ σατράπου, πρὸ τὸν εἰπόντα, Καὶ ὧδε θαρρεῖς; Πότε (εἶπεν) ὦ μάταιε θαρρήσαιμι ἂν μᾶ λον, ἢ νῦν ὅτε μέλλω Ἀρταφέρνῃ διαλ ξεσθαι;

& inuito lapſum è manibus, iactauit in mare, ingemuítque grauiter. Sunt qui illum & hæc dixiſſe memorent, Melius eſt vt hæc Ariſtippo quàm Ariſtippus propter iſta pereat.

Interroganti Dionyſio ad quid veniſſet, Vt (inquit) quæ habeo impertiar, quæ non habeo accipiam. Alii ſic eum reſpondiſſe referunt, Quando ſapientia egebam adii Socratem: nunc pecuniarum egens ad te veni.

Orabat aliquando pro amico Dionyſium: & quum repelleretur, ad pedes eius corruit. Id factum quum irrideret quiſpiam, Non ego (inquit) in culpa ſum, ſed Dionyſius, qui aures habet in pedibus.

Morabatur in Aſia, & quum ab Artapherne ſatrapa fuiſſet comprehenſus, interrogatus à quodam an adeo confideret, Quando (inquit) ô ſtulte, magis vnquam fidens fuerim quàm nunc quum ſim alloquuturus Artaphernem?

Eos qui liberalibus imbuti disciplinis philosophiã neglexissent, Penelopes aiebat procis esse simillimos. Illos enim & Melantho & Polydorã aliásque ancillas habuisse, sed cuncta potius quàm dominæ ipsius nuptias adipisci potuisse.

Rogatus quænã iuuenes oporteat discere, Ea(inquit)quæ viris vsui futura sunt.

Exprobranti cuidã quòd à Socrate ad Dionysiũ se cõtulisset, Atqui (inquit)ad Socratem doctrinæ, ad Dionysium autem ioci indigus veni.

Multas iam pecunias consequuto quum diceret Socrates, Vnde tibi tã multa? ille inquit, Vnde & tibi pauca.

Dicente scorto, Ex te gero vterum, Non(inquit)hoc magis nosti quàm si per spinas densissimas ambulans dicere posses, Ista me pupugit.

Causante quodã quòd filium quasi non ex se natum proiiceret, Nec(inquit)ignoramus pituitam & pediculos ex nobis gigni, quæ tamen velut inutilia quamlogissimè proiicimus.

Τοὺς τῶν ἐγκυκλίων παιδευμάτων μετασχόντας, φιλοσοφίας δὲ ἀπολειφθέντας, ὁμοίους ἔλεγεν εἶναι τοῖς τῆς Γηνελόπης μνηστῆρσι. καὶ γὰρ ἐκείνους Μελανθὼ μὲν καὶ Πολυδώραν καὶ τὰς ἄλλας θεραπαίνας ἔχειν· πάντα δὲ μᾶλλον ἢ αὐτὴν τὴν δέσποιναν δύνασθαι γῆμαι.

Ερωτηθεὶς τίνα ἐστὶν ἃ δεῖ τοὺς καλοὺς παῖδας μανθάνειν, ἔφη, Οἷς ἄνδρες γενόμενοι χρήσονται.

Πρὸς τὸν εἰπόντα ἐν αἰτίᾳ ὡς ἀπὸ Σωκράτους πρὸς Διονύσιον ἔλθοι, Αλλὰ πρὸς Σωκράτην (εἶπεν) ἦλθον παιδείας δεόμενος· πρὸς δὲ Διονύσιον, παιδιᾶς.

Εξ ὁμιλίας αὐτῷ χρηματισαμένῳ φησὶ Σωκράτης, Πόθεν σοι τοσαῦτα; καὶ ὅς, Οθεν σοὶ τὰ ὀλίγα.

Εταίρας εἰπούσης πρὸς αὐτόν, Εκ σοῦ κύω, Οὐ μᾶλλον (ἔφη) γινώσκεις, ἢ εἰ δι' ὀλοσχοίνων ἰοῦσα ἔφασκες ὑπὸ τοῦδε κεκεντῆσθαι.

Ηπάσατό τις αὐτὴν τὸν υἱὸν ἀπορρίπτοῦντα ὥσπερ οὐκ ἐξ αὐτοῦ γεγονότα, Καὶ τὸ φλέγμα (φησὶ) καὶ τοὺς φθεῖρας ἐξ ἡμῶν ἴσμεν γενομένους, ἀλλ' ἀχρεῖα ὡς πορρωτάτω ῥίπτομεν.

Ἐκδεξάμενος τὸ ἀργύριον παρὰ Διονυσίου, Πλάτωνος ἄραντος βιβλίον, πρὸς τὸν αἰτιασάμενον, Ἐγὼ μὲν γὰρ (εἶπεν) ἀργυρίων, Πλάτων δὲ βιβλίων ἐστὶν ἐνδεής.

Πρὸς τὸν εἰπόντα τίνος ἕνεκα ἐλέγχεται παρὰ Διονυσίου, Οὗ ἕνεκα (φησὶν) οἱ ἄλλοι ἐλέγχουσιν.

Ἤτει Διονύσιον ἀργύριον· καὶ ὅς, Ἀλλὰ μὴν ἔφης οὐκ ἀπορήσειν τὸν σοφόν. ὁ δ' ὑπολαβών, Δός, (εἶπε) καὶ περὶ τούτου ζητῶμεν. δόντος δέ, Ὁρᾷς (ἔφη) ὅτι οὐκ ἠπόρηκα;

Εἰπόντος πρὸς αὐτὸν Διονυσίου,

Ὅστις γὰρ ὡς τύραννον ἐμπορεύεται,
Κείνου 'στὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μολῇ,

ὑπολαβών,

Οὐκ ἔστι δοῦλος, ἂν ἐλεύθερος μολῇ.

Ὀργισθεὶς πρὸς Αἰσχίνην, μετ' οὐ πολύ, Οὐ διαλλαχθησόμεθα; οὐ παυσόμεθα (εἶπε) ληροῦντες; ἀλλὰ ἀναμένεις ἕως ἄν τις ἡμᾶς ἐπὶ τῆς κύλικος φλυαρῶν διαλέξῃ; καὶ ὅς, Ἀσμένως, ἔφη. Μνημόνευε τοίνυν (ὁ Ἀρίστιππος) πρότερος πρεσβύτερος ὢν προσῆλθον. καὶ ὁ Αἰσχίνης, Εὖ γε, νὴ τὴν Ἥραν εὐλόγως εἶπας·

Quum à Dionysio pecuniam ipse, Plato librum accepisset, insimulante eo quodam, Ego(inquit)pecuniis indigeo, Plato libris.

Percontanti cuius rei gratia à Dionysio argueretur, Eius (ait) cuius arguuntur cæteri.

Postulabat pecuniam à Dionysio.& ille, Dixisti(inquit)non egere sapientem. Da, inquit, ille: & de his quæramus.& quum dedisset, Vidésne(ait) me non indigere?

Dicenti Dionysio,

Quisquis tyrãni ad tecta sese cõtulit,
Fit seruus illi, liber etsi venerit.

respondit,

Haud seruus est, si liber illuc venerit.

Iratus Æschini, Nónne mox redibimus(ait)in gratiã?neq; delirare desistemus? nũ expectabis quoad quispiã de nobis scurra loquatur ad pocula? Et ille, Lubẽter(inquit.)Memẽto ergo (ait Aristippus)quòd ad te, quũ maior essem natu, prior accessi. Et Æschines, Rectè(inquit)per Iunonẽ dixisti:

nam me multo profectò melior es: ego enim inimicitiarum, tu amicitiæ princeps fuisti.

STILPONIS AP.

Stilponis dum filia lasciuius viueret, ipsique à quodam renūtiatum esset eam ipsi probro esse, Non (inquit) ista maiori mihi probro est quàm ego illi ornamento.

Demetrius Antigoni filius quum cepisset Megara, domum illi reseruari, cunctámque direptam substantiā restitui curauit. Vbi quū ea quæ amiserat, vt scriptis sibi traderet hortaretur, nihil ille suū se perdidisse respondit: quippe doctrinam & eruditionē sibi ademisse neminē, reliquámque sibi esse & eloquentiam & disciplinam.

Aiunt illum talia de Phidiæ Minerua percontatum esse, Num (inquit) Minerua Iouis filia Deus est? Quum verò annuisset ille, dixisse, At ista non Iouis sed Phidiæ est. concedebat. Non ergo (inquit) ipsa

ἐπεὶ πολλῷ μου βελτίον ὑπάρχεις· ἐγὼ μὲν γὰρ ἔχθρας, σὺ δὲ φιλίας ἄρχεις.

ΣΤΙΛΠΩΝΟΣ ΑΠ.

Θυγατρὸς αὐτοῦ οὐ κατὰ τρόπον βιούσης, εἶπέ τις πρὸς τὸν Στίλπωνα ὡς καταισχύνει αὐτόν· ὁ δὲ, Οὐ μᾶλλον (εἶπεν) ἢ ἐγὼ ταύτην κοσμῶ.

Δημήτριος ὁ Ἀντιγόνου καταλαβὼν τὰ Μέγαρα, τήν τε οἰκίαν αὐτῷ φυλαχθῆναι, καὶ πάντα τὰ ἁρπαθέντα προὐνόησεν ἀποδοθῆναι. ὅτε καὶ βουλομένῳ παρ' αὐτοῦ τῶν ἀπολωλότων ἀναγραφὴν λαβεῖν, ἔφη μηδὲν τῶν οἰκείων ἀπολωλέναι· παιδείαν γὰρ μηδένα ἐξενηνοχέναι, τόν τε λόγον ἔχειν καὶ τὴν ἐπιστήμην.

Τοῦτόν φασι περὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς τοῦ Φειδίου τοιοῦτόν τινα λόγον ἐρωτῆσαι· Ἆρά γε ἡ τοῦ Διὸς Ἀθηνᾶ θεός ἐστι; φήσαντος δὲ, Ναί. αὕτη δέ γε εἶπεν οὐκ ἔστι Διὸς, ἀλλὰ Φειδίου. συγχωρουμένου δὲ, Οὐκ ἄρα (εἶπεν) αὕτη

θεός ἐστιν. ἐφ' ᾧ καὶ εἰς ἄρειον πάγον προσκληθέντα μὴ ἀρνήσασθαι, φάσκειν δ' ὀρθῶς διειλέχθαι. μὴ γὰρ εἶναι αὐτὴν θεὸν, ἀλλὰ θεάν· θεοὺς δ' εἶναι τοὺς ἄρρενας. Ὅτι δὲ Θεόδωρον τὸν ἐπίκλην ἄθεον, ἐπισκώπτοντα εἰπεῖν, Πόθεν δὲ τοῦτ' ᾔδει Στίλπων; ἢ ἀνασύρας αὐτῆς τὸν κῆπον ἐθεάσατο;

Κράτητος οὖν αὐτὸν ἐρωτήσαντος εἰ οἱ θεοὶ χαίρουσι ταῖς προσκυνήσεσι καὶ εὐχαῖς, φασὶν εἰπεῖν, Περὶ τούτων μὴ ἐρώτα ἀνόητε, ἐν ὁδῷ, ἀλλὰ μόνον.

Κράτητος τοῦ κυνικοῦ πρὸς μὲν τὸ ἐρωτηθὲν οὐκ ἀποκριναμένου, ἀποπαρδόντος δὲ, Ἤδειν, ἔφη, ὡς πάντα μᾶλλον φθέγξῃ ἢ ἃ δεῖ.

Ἀλλὰ καὶ ἰσχάδα προτείναντος αὐτῷ ποτε καὶ ἐρώτημα, δεξάμενον καταφαγεῖν. τοῦ δὲ, Ὦ Ἡράκλεις, εἰπόντος, ἀπολώλεκα τὴν ἰσχάδα, Οὐ μόνον, ἔφη, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐρώτημα, οὗ ἦν ἀρραβὼν ἡ ἰσχάς.

Πάλιν ἰδὼν τὸν Κράτητα χειμῶνος συγκεκαυμένον, Ὦ Κράτης (εἶπε) δοκεῖς μοι

deus eſt. Qua ex re quum in Arium pagum pertractus fuiſſet, nihil inficiatum ferũt, imò rectè ſe loquutum aſſeruiſſe. Non enim deum eſſe, ſed deam: deos quippe mares eſſe. Quo etiam tempore Theodorũ cognomẽ to ἄθεον iocabundè dixiſſe, Vnde hoc nouerat Stilpo? Num amota palla ipſam inſpexerat?

Quũ rogaſſet illũ Crates an dii precationibus ac diuinis honoribus gaudeãt, Noli me (inquit) fatue, in via de hiſce rogare, ſed ſolum.

Cratete Cynico ſemel ad id quod fuerat interrogatus nõ reſpondente, ſed crepitum ventris emittente, Sciebam (inquit) te omnia potius quàm quæ deceret loquuturum.

Caricã illi aliquãdo interrogatiũculámq; propoſuerat. Eã verò ille ſtatim comedit. & quũ diceret illi Stilpo, Hercle, caricã perdidi: Non ſolùm (inquit) caricam, ſed & interrogatiunculam, cuius arra hæc fuit carica.

Rurſus quũ vidiſſet hyeme Cratetẽ aduſtũ, O Crates (inquit) videris mihi

nouo indigere pallio, quaſi diceret veſte & mente.

Fertur Athenis hominum ita in ſe ſtudia vertiſſe vt ex officinis ad eum confluerent viſendum. Vbi quũ quidam diceret, Admirantur te ô Stilpo, veluti belluã, Minimè, (inquit ille) ſed velut hominem verum.

Fertur quũ Crateti colloqueretur, inter loquendum feſtinaſſe vt piſces emeret. Quum eum ille retinere vellet, ac diceret, Sermonem relinquis? Minimè, (inquit) ſed ſermonẽ habeo, & te derelinquo. Sermo quipppe manet: cibus autem vænum dabitur niſi feſtinauero.

MENEDEMI AP.

Audacter exultanti adultero, Ignoras (inquit) non modò braſſicæ ſuccũ ineſſe iucundum, ſed & raphano?

Clamanti adoleſcentulo & vociferãti, Vide (inquit) nequid retrò, dum neſcis, habeas.

Cõſultãti Antigono an luxurioſum adiret cõuiuiũ, hoc illi ſolùm renũtiari iuſſit, Memento regis te eſſe filium.

χρείαν ἔχειν ἱματίου καινοῦ. ὁ περὶ τὴν ἱματίου καὶ νοῦ.

Λέγεται δ' οὕτως Ἀθήνησιν ἐπιστρέψαι τοὺς ἀνθρώπους ὥστ' ἀπὸ τῶν ἐργαστηρίων συνθεῖν ἵνα αὐτὸν θεάσαιντο. καί τινος εἰπόντος, Στίλπων, θαυμάζουσί σε ὡς θηρίον, Οὐ μὲν οὖν (εἰπεῖν) ἀλλ' ὡς ἄνθρωπον ἀληθινόν.

Φασὶν αὐτὸν ὁμιλοῦντα Κράτητι, μεταξὺ σπεῦσαι ἰχθῦς πρίασθαι· τοῦ δ' ἐπισπωμένου, καὶ φάσκοντος, Καταλείπεις τὸν λόγον, Οὐκ ἔγωγε, (ἔφη) ἀλλὰ τὸν μὲν λόγον ἔχω, σὲ δὲ καταλείπω. ὁ μὲν γὰρ λόγος περιμένει, τὸ δ' ὄψον πεπράσεται.

ΜΕΝΕΔΗΜΟΥ ΑΠ.

Πρὸς δὲ τὸν θρασυνόμενον μοιχόν, Ἀγνοεῖς (ἔφη) ὅτι οὐ μόνον κράμβη χυλὸν ἔχει χρηστόν, ἀλλὰ καὶ ῥαφανίδες;

Πρὸς δὲ τὸν νεώτερον κεκραγότα, Σκέψαι (ἔφη) μή τι ὄπισθεν ἔχων λέληθας.

Ἀντιγόνου δὲ συμβουλευομένου εἰ ἐπὶ κῶμον ἀφίκοιτο, σιωπήσας τἄλλα, μόνον ἐκέλευσεν ἀπαγγεῖλαι ὅτι βασιλέως υἱός ἐστι.

Πρὸς δὲ τὸν ἀναίσθητον ἀναφέροντά τι αὐτῷ εἰκαίως, ἠρώτησεν εἰ ἀγρὸν ἔχοι· φήσαντος δὲ καὶ πάμπλειστα κτήματα, Πορεύου τοίνυν (ἔφη) κἀκείνων ἐπιμελοῦ, μὴ συμβῇ σοι καὶ ταῦτα καταφθεῖραι, καὶ κομψὸν ἰδιώτην ἀποβαλεῖν.

Πρὸς τὸν πυθόμενον εἰ γήμοι ὁ σπουδαῖος, ἔφη, Πότερον, ἐγώ σοι σπουδαῖος δοκῶ ἢ οὔ; φήσαντος δὲ εἶναι, Ἐγὼ τοίνυν (εἶπε) γεγάμηκα.

Πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα πολλὰ τὰ ἀγαθά, ἐπύθετο πόσα τὸν ἀριθμόν, καὶ εἰ νομίζει πλείω τῶν ἑκατόν.

Νικοκρέοντος βασιλέως ἐπιμήνιον ἑορτὴν τελοῦντος, καὶ καλέσαντος [Μενέδημον σὺν Ἀσκληπιάδῃ] ὥσπερ τοὺς ἄλλους φιλοσόφους, ὁ Μενέδημος εἶπε, ὡς εἰ καλὸν ἦν ἡ τῶν τοιούτων ἀνδρῶν συναγωγή, καθ' ἡμέραν ἔδει γίνεσθαι τὴν ἑορτήν· εἰ δ' οὔ, περιττῶς καὶ νῦν. πρὸς δὲ τοῦτο ἀπαντήσαντος τοῦ τυράννου, καὶ εἰπόντος ὡς ταύτην τὴν ἡμέραν ἔχοι σχολάζουσαν πρὸς τὸ διακούειν φιλοσόφων, ἔτι καὶ μᾶλλον

Stupidum quendam, nescio quid nihil ad rem dicentem interrogauit an prædia haberet, & quũ ille multa se habere dixisset, Perge, (inquit) & illorum curam gere: ne & illa negligẽter curando, perdere cõtingat, & amittere simplicem vrbanitatem.

Sciscitanti cuidam an vxor esset ducẽda sapiẽti, Non ego (inquit) tibi sapiẽs videor? Et quũ annuisset ille, At ego (ait) duxi.

Dicente quodam complura esse bona, rogat quot numero, & an putet plura esse quàm centum.

Quum rex Nicocreon ad menstrua celebritatẽ [eũ cũ Asclepiade] euocasset, sicut & philosopos cæteros dixisse ferũt, Si quidẽ honesta est huiusmodi virorũ cõgregatio, quotidie sunt festa celebrãda: sin aliás, superfluè quoq; modò celebrat. Ad hæc tyrãnus quũ ita occurrisset, hãc diẽ habere se celebrẽ vt negotiis omissis philosophis cõgredi liceret, ille adhuc seue

rius in sentẽtia perstitit, ostẽdens, in sacrificio nunquam non oportere philosophos audiri. Eo vsque vt nisi à tibicine admoniti fuissent, forsitan periissent. Vnde quum in naui iactarentur fluctibus, Asclepiadem dixisse ferunt, tibicinis peritam modulationem sese seruasse, Menedemi verò confidentiam perdidisse.

Sciscitanti Alexino an adhuc patrem cæderedesisset, Neque cæcidi (inquit) neque desii. Addente illo oportere ambiguitatem solui, Ita vel Non dicendo, Ridiculum inquit (inquit) est vestras leges sequi, quum liceat in portis reluctari & contrà niti.

Quum Bion diuinos studiosè ac diligenter insectaretur, mortuos illum iugulare dixit.

Dicente aliquo maximum esse bonum omnibus quæ quisque cupiat frui, Multo (inquit) maius est ea solùm quæ deceat cupere.

αὐστηρότερον ἀνέκειτο, δεικνὺς ἐπὶ τῆς θυσίας ὡς χρὴ πάντα καιρὸν φιλοσόφων ἀκούειν. ἕως εἰ μή τις αὐλητὴς αὐτοὺς διεπέμψατο, κἂν ἀπώλοντο. ὅθεν χειμαζομένων ἐν τῷ πλοίῳ τὸν Ἀσκληπιάδην φασὶν εἰπεῖν, ὡς ἡ μὲν τοῦ αὐλητοῦ εὐμουσία σέσωκεν αὐτούς· ἡ δὲ τοῦ Μενεδήμου παρρησία ἀπολώλεκεν.

Ἀλεξίνου ποτὲ διερωτήσαντος εἰ πέπαυται τὸν πατέρα τύπτων, Ἀλλ᾽ οὔτ᾽ ἔτυπτον, (ἔφη) οὔτε πέπαυμαι. πάλιν τ᾽ ἐκείνου λέγοντος, Ἐχρῆν εἰπόντα Ναὶ ἢ Οὔ, διαλῦσαι τὴν ἀμφιβολίαν· Γελοῖον (εἶπε) τοῖς ὑμετέροις νόμοις ἀκολουθεῖν, ἐξὸν ἐν πύλαις ἀντιβῆναι.

Βίωνός τε ἐπιμελῶς καταβέχοντος τῶν μάντεων, νεκροὺς αὐτὸν ἐπισφάττειν ἔλεγε.

Καί ποτε τινὸς ἀκούσας ὡς μέγιστον ἀγαθὸν εἴη τὸ πάντων ἐπιτυγχάνειν ὧν τις ἐπιθυμεῖ, ἔφη, Πολὺ δὲ μεῖζον τὸ ἐπιθυμεῖν ὧν δεῖ.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΑΠ.

Διονύσιος ὁ Ἑρμοκράτους, τύραννος ὢν ἠνάγκασεν ὥστε συμμῖξαι αὐτῷ. ὁ δὲ διαλεγόμενος περὶ τυραννίδος, καὶ φάσκων ὡς οὐκ ἔστι τοῦτο κρεῖττον ὃ συμφέρον αὐτῷ μόνον, εἰ μὴ καὶ ἀρετῇ διαφέροι, προσέκρουσεν αὐτῷ. ὀργισθεὶς γὰρ, Οἱ λόγοι σου (φησὶ) γεροντιῶσι· καὶ ὅς, Σοῦ δέ γε τυραννιῶσι.

Διονύσιος ἐπέστελλε Πλάτωνι, μὴ κακῶς ἀγορεύειν αὐτόν· καὶ ὃς ἀντεπέστειλε, μὴ τοσαύτην αὐτῷ σχολὴν εἶναι ὥστε Διονυσίου μεμνῆσθαι.

Ανιόντι αὐτῷ εἰς τὴν ἀκρόπολιν σὺν τῷ Χαβρίᾳ, Κρώβυλος ὁ συκοφάντης ἀπαντήσας φησὶν, Ἄλλῳ συναγορεύων ἥκεις, ἀγνοῶν ὅτι καί σε τὸ Σωκράτους κώνειον ἀναμένει; ὁ δὲ ἔφη, Καὶ ὅτε ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐστρατευόμην, ὑπέμενον τοὺς κινδύνους· καὶ νῦν ὑπὲρ τοῦ καθήκοντος διὰ φίλον ὑπομένω.

Θεασάμενός τινα κυβεύοντα ἠτιάσατο. τοῦ δ' εἰπόντος, Ὡς ἐπὶ μικροῖς, Ἀλλὰ τό γε ἔθος (εἶπεν) οὐ μικρόν.

PLATONIS AP.

Dionysius Hermocratis filius, tyrānus, impulit ipsum secum loqui. vbi quum ille de tyrannide dissereret, dicens non id præstare q̄ sibi soli esset vtile, nisi & virtute excelleret, offensum tyrannum & iratum dixisse aiūt, Verba tua senem sapiunt. At ille, Et tua (inquit) tyrannidem.

Dionysius scripsit Platoni, orans ne in se maledicta ingereret. Ad quē ille scripsit non sibi tantum superesse otii vt Dionysii meminisset.

Arcem cum Chabria ascendenti Crobylus sycophanta conuitiatus dixit, Alteri opem laturus accedis, quasi verò nescias & te manere Socratis cicutam? Ad quem ille, Et quādo pro patria militabam, pericula pertuli: & modò amici gratia, ne desim officio, perlibenter me periculis expono.

Quum vidisset quendā aleis ludētē increpuit: qúmq; ille, Quàm me in paruis reprehendis, diceret, respōdit, At est consuetudo non parua res.

Rogatus an ipſius monumenta ſicuti ſuperiorum futura eſſent, Primùm(inquit)comparare oportet nomen,tum multùm promotũ fuerit.

Ingreſſo aliquando Xenocrati, Cæde(inquit)hunc puerulum : nam ipſe quòd iratus ſim nequeo. Cuidam item ſeruorum,Iam(inquit) vapulaſſes niſi iratus eſſem.

Quum equo inſediſſet, continuò deſcendit,dicens vereri ſe ne equi ferocitate raperetur.

Ebriis cõſulere ſolitus erat vt in ſpeculo ſe ſtudioſè intuerentur, quò ab eiuſmodi fœditate deterrerentur.

XENOCRATIS AP.

Quum aliquando paſſer accipitri futurus præda ſe in eius ſinum recepiſſet,operuit,ac fouit,dicens non oportere ſupplicem prodere.

Quum à Bione obiurgaretur, Nõ tibi (inquit) reſpondebo equidem: nam neque tragœdia comœdiam, quum ab ea laceſſitur, reſponſione dignatur.

Ερωτηθεὶς εἰ ἀπομνημόνευμά τι αὐτοῦ ἔσται ὥσπερ τῶν πρότερον, ἀπεκρίνατο, Ὀνόματος δεῖ τυχεῖν πρῶτον, εἶτα πολλὰ ἔσται.

Εἰσελθόντος ποτὲ Ξενοκράτους, εἶπε μαστιγῶσαι τὸν παῖδα· αὐτὸν γὰρ μὴ δύνασθαι διὰ τὸ ὀργίζεσθαι. Ἀλλὰ καὶ πρός τινα τῶν παίδων, Μεμαστίγωσο ἄν (εἶπεν) εἰ μὴ ὠργιζόμην.

Ἐφ' ἵππου καθίσας, εὐθέως κατέβη, φήσας εὐλαβεῖσθαι μὴ ἱπποτυφίᾳ ληφθῇ.

Τοῖς μεθύουσι συνεβούλευε κατοπτρίζεσθαι· ἀποστήσεσθαι γὰρ τῆς τοιαύτης ἀσχημοσύνης.

ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠ.

Στρουθίου ποτὲ διωκομένου ὑπὸ ἱέρακος, καὶ εἰσπηδήσαντος εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ, καταψήσας μεθῆκεν, εἰπὼν τὸν ἱκέτην δεῖν μὴ ἐκδιδόναι.

Σκωπτόμενος ὑπὸ Βίωνος, οὐκ (ἔφη) αὐτῷ ἀποκρινεῖσθαι· μηδὲ γὰρ τὴν τραγῳδίαν ὑπὸ τῆς κωμῳδίας σκωπτομένην ἀποκρίσεως ἀξιοῦν.

Πρὸς δὲ τὸν μήτε μουσικὴν, μήτε γεωμετρίαν, μήτε ἀστρονομίαν μεμαθηκότα, βουλόμενον δὲ παρ' αὐτῷ φοιτᾷν, Πορεύου, (ἔφη) λαβὰς γὰρ οὐκ ἔχεις φιλοσοφίας. οἱ δὲ τοῦτο φασὶν εἰπεῖν, Παρ' ἐμοὶ γὰρ πόκος οὐ κνάπτεται.

Εἰπόντος δὲ Διονυσίου πρὸς Πλάτωνα ὡς ἀφαιρήσει τις αὐτοῦ τὸν βάχηλον, παρὼν οὗτος, καὶ δείξας τὸν ἴδιον, Οὐκ ἄν γε (ἔφη) τις πρότερον τούτου.

ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ ΑΠ.

Ἔφασκεν ὁ Πολέμων δεῖν ἐν τοῖς πράγμασι γυμνάζεσθαι, καὶ μὴ ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς θεωρήμασι, καθάπερ ἁρμονικόν τι τέχνιον καταπιόντα καὶ μελετήσαντα, ὡς κατὰ μὲν τὴν ἐρώτησιν θαυμάζεσθαι, κατὰ δὲ τὴν διάθεσιν ἑαυτοῖς μάχεσθαι.

ΑΡΚΕΣΙΛΑΟΥ ΑΠ.

Πρὸς τὸν θρασύτερον διαλεγόμενον νεανίσκον, Οὐ λήψεταί τις τοῦτον ἀστραγάλῳ;

Πρὸς τὸν αἰτίαν ἔχοντα περαίνεσθαι, ὡς ἀνήνεγκεν αὐτῷ ὅτι οὐ δοκεῖ ἕτερον

Ad eum qui neque musica, neque geometria, neque astronomia instructus, ludum suum frequentare cupiebat, Abi, (inquit) ansis enim & adminiculis philosophiæ cares. Alii sic dixisse ferunt, Apud me enim vellus nõ mollitur.

Quum Platoni Dionysius diceret, Caput tibi quispiam tollet: aderat hic, & suum ostendens, Nullus (inquit) id prius quàm istud abscindet.

POLEMONIS AP.

Dicebat Polemo oportere in rebus exerceri, non in dialecticis speculationibus, ne breuem quandam artẽ sorbentes atque meditantes, dum in rogationibus admirationi habentur, affectu sibi ipsis repugnarent.

ARCESILAI AP.

Adolescente quodã audacius quàm par erat loquente, Nullúsne (inquit) hunc talo excipiet?

Quũ retulisset ad eum quidam vitiosè concludens, non videri altero

alterum maius:nec decē (inquit)digitorum longitudo ſenorum longitudinem.

Emone quodam Chio, quum eſſet deformis,formoſum ſe arbitrante,ac iugiter chlamydem pretioſam induēte,ac rogante num illi ſapiens amaturus videretur,Maximè (ait) niſi ita quiſpiam fuerit pulcher vt tu,& ita ſpecioſè induatur.

Percontanti cuidā cur ex diſcipulis aliis plerique ad ſectam Epicureā trāſirent:ex Epicureis verò nullus ſe ad cæteras cōferret, ait, Quia ex viris quidem galli fiunt,ex gallis viri nūquam.

BIONIS AP.

Quum ſibi probro daretur quòd adoleſcentem nō ſibi vēdicaſſet,Nō enim (inquit)poſſibile eſt mollem caſeum hamo attrahere.

Interrogatus aliquando quiſnā anxietate maiore detineretur , Ille(inquit)qui ſe maximè cupit eſſe fœlicē & quietum.

Rogatus an ducēda eſſet vxor(hoc

ἑτέρου μεῖζον εἶναι, ἠρώτησεν εἰ οὐδὲ τὸ δεκαδάκτυλον τοῦ ἑξαδακτύλου.

Ἡμονος δέ τινος Χίου ἀειδοῦς ὄντος, καὶ ὑπολαμβάνοντος εἶναι καλοῦ, καὶ ἐν χλανίσιν ἀεὶ ἀναστρεφομένου, εἰπόντος ἢ οὐ δοκεῖ αὐτῷ σοφὸς ἐρασθήσεσθαι, ἔφη, Πότερον ἐὰν οὐδὲ οὕτω καλὸς ᾖ τις ὥσπερ σὺ, οὐδὲ ἂν οὕτω καλὰ ἱμάτια ἔχῃ;

Πρὸς τὸν πυθόμενον διότι ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μεταβαίνουσιν εἰς τὴν Ἐπικούρειον, ἐκ δὲ τῶν Ἐπικουρείων οὐδέποτε, ἔφη, Ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρὸς γάλλοι γίνονται, ἐκ δὲ τῶν γάλλων ἄνδρες οὐ γίνονται.

ΒΙΩΝΟΣ ΑΠ.

Ὀνειδιζόμενος ἐπὶ τῷ μὴ θηρᾶσθαι μειράκιον, Οὐχ οἷόν τε (εἶπεν) ἁπαλὸν τυρὸν ἀγκίστρῳ ἐπισπᾶσθαι.

Ἐρωτηθεὶς ποτὲ τίς μᾶλλον ἀγωνιᾷ, ἔφη, Ὁ τὰ μέγιστα βουλόμενος εὐημερεῖν.

Ἐρωτηθεὶς εἰ γήμαι (ἀναφέρεται γὰρ καὶ

εἰς τοῦτον) ἔφη, Ἐὰν μὲν γήμῃς αἰσχράν, ἕξεις ποινήν· ἐὰν δὲ καλήν, ἕξεις κοινήν.

Τὸ γῆρας ἔλεγεν ὅρμον εἶναι τῶν κακῶν· εἰς αὐτὸ γοῦν πάντα καταφεύγειν.

Τὴν δόξαν [ἔφη] ἐτῶν μητέρα εἶναι· τὸ κάλλος, ἀλλότριον ἀγαθόν· τὸν πλοῦτον, νεῦρα πραγμάτων.

Πρὸς τὸν τὰ χωρία κατεδηδοκότα, Τὸν μὲν Ἀμφιάραον (ἔφη) ἡ γῆ κατέπιε, σὺ δὲ τὴν γῆν.

[Ἔλεγέ τε] μέγα κακὸν, τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν κακόν.

Εὔκολον ἔφασκε τὴν εἰς ᾅδου ὁδόν· καταμύοντας γοῦν ἀπιέναι.

Ἐν Ῥόδῳ τὰ ῥητορικὰ διασκούντων Ἀθηναίων, τὰ φιλοσοφούμενα ἐδίδασκε· πρὸς οὖν τὸν αἰτιώμενον ἔφη, Πυροὺς ἐκόμισα, καὶ κριθὰς πωλῶ.

Πρὸς τὸν ἀδολέσχην λιπαροῦντα συλλαβέσθαι αὐτῷ, Τὸ ἱκανόν σοι ποιήσω (φησὶ) ἐὰν παρακλήτους πέμψῃς, καὶ αὐτὸς μὴ ἔλθῃς.

enim ipſi tribuitur) Si quidem (ait) turpem duxeris, pœnam habebis: ſin autem formoſam, communis erit.

Senectutem malorum omnium portum aſſerebat: ſiquidem ad ipſam cũcta confugere.

Gloriam annorum eſſe matrem [dicebat:] pulchritudinem alienũ bonum: diuitias neruos rerum.

Ad eum qui agros ſuos vorauerat, Terra (inquit) Amphiaraum abſorbuit, ſed terram tu.

Magnum aiebat malum eſſe, ferre non poſſe malum.

Facilem eſſe dicebat ad infernum viam: clauſis enim oculis illuc iri.

Rhodi Athenienſibus ad oratoriam ſe exercentibus, philoſophiam ipſe docebat. Cauſante igitur quodã curita faceret, Frumenta (inquit) attuli, & ordeum vendo.

Orante illum verboſo quodam vt ſibi opem ferret, Satis (inquit) tibi faciam ſi internuntios ad me miſeris, ipſe verò non veneris.

Nauigans cũ perditis hominibus, in latrones incidit. Dicentibus illis, Peribimus si agnoscamur, At ego (inquit) nisi agnoscamur.

Ad diuitem auarum, Non (inquit) hic substantiam possidet, sed ab ea ipse possidetur.

Tenaces aiebat opũ, vt suarum, curã habere: verùm ex eis, vt ex alienis, nihil capere vtilitatis.

Fortitudine (inquit) quum sumus iuuenes, vtimur: at quum senescere incipimus, prudentia valemus.

Tantum verò prudentiam à virtutib⁹ cæteris differre [asserebat] quãtũ visum ab aliis sensibus.

Dicebat non esse exprobrandã senectutem ad quam omnes peruenire cupimus.

Inuido cuidam subtristi, Nescio (inquit) vtrum tibi malum, an alteri bonum contigerit.

Amicos qualescunq; sint, seruãdos monebat, ne videamur malis vsi, vel bonos deuitare.

LACYDÆ AP.

Attalo ipsum accersenti dixisse fer-

Πλέων μετὰ πονηρῶν, λῃσταῖς περιέπεσε· τῶν δὲ, Ἀπολώλαμεν εἰπόντων, ἐὰν γνωσθῶμεν· Ἐγὼ (φησὶν) ἐὰν μὴ γνωσθῶμεν.

Πρὸς πλούσιον μικρολόγον, Οὐχ οὗτος (ἔφη) τὴν οὐσίαν κέκτηται, ἀλλ' ἡ οὐσία τοῦτον.

Ἔλεγε τοὺς μικρολόγους, τῶν μὲν ὑπαρχόντων ὡς ἰδίων ἐπιμελεῖσθαι, ὡς δὲ ἐξ ἀλλοτρίων, μηδὲν ὠφελεῖσθαι.

Τῇ μὲν ἀνδρείᾳ νέους ἔφη χρῆσθαι, τῇ δὲ φρονήσει γηράσκοντας ἀκμάζειν.

Τοσοῦτον ἔλεγε διαφέρειν τὴν φρόνησιν τῶν ἄλλων ἀρετῶν ὅσον τὴν ὅρασιν τῶν ἄλλων αἰσθήσεων.

Μὴ δεῖν ἔφασκεν ὀνειδίζειν τὸ γῆρας, εἰς ὃ (ἔφη) πάντες εὐχόμεθα ἐλθεῖν.

Πρὸς τὸν βάσκανον ἐσκυθρωπακότα, Οὐκ οἶδα, (ἔφη) πότερόν σοι κακὸν γέγονεν ἢ ἄλλῳ ἀγαθόν.

Τοὺς φίλους, ὁποῖοι ἂν ὦσι, τηρεῖν συνεβούλευεν, ἵνα μὴ δοκοίημεν πονηροῖς κεχρῆσθαι, ἢ χρηστοὺς παρῃτῆσθαι.

ΛΑΚΥΔΟΥ ΑΠ.

Ἀττάλου αὐτὸν μεταπεμπομένου φασὶν

εἰπεῖν τὰς εἰκόνας πόῤῥωθεν δεῖν θεωρεῖσθαι.

Ὁ δὲ αὐτῷ γεωμετροῦντι λέγει τις, Εἶτα νῦν καιρός; Εἶτα μηδὲ νῦν; ἔφη.]

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΑΠ.

Ἐρωτηθεὶς τί περιγίνεται κέρδος τοῖς ψευδομένοις, Ὅταν (ἔφη) λέγωσιν ἀλήθειαν μὴ πιστεύεσθαι.

Ὀνειδιζόμενός ποτε ὅτι πονηρῷ ἀνθρώπῳ ἐλεημοσύνην δέδωκεν, Οὐ τὸν τρόπον (εἶπεν) ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἠλέησα.

Συνεχὲς εἰώθει λέγειν πρός τε τοὺς φίλους καὶ τοὺς φοιτῶντας αὐτῷ, ἔνθα ἂν καὶ ὅπου διατρίβων ἔτυχεν, ὡς ἡ μὲν ὅρασις ἀπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος λαμβάνει τὸ φῶς, ἡ δὲ ψυχὴ ἀπὸ τῶν μαθημάτων.

Πολλάκις δὲ καὶ ἀποτεινόμενος, τοὺς Ἀθηναίους ἔφασκεν εὑρηκέναι πυροὺς καὶ νόμους· ἀλλὰ πυροῖς μὲν χρῆσθαι, νόμοις δὲ μή.

Τῆς παιδείας ἔφη τὰς μὲν ῥίζας εἶναι πικράς, γλυκὺν δὲ τὸν καρπόν.

Ἐρωτηθεὶς τί γηράσκει ταχύ, Χάρις, ἔφη.

tur imagines procul esse inspiciēdas.

Quum serò geometriæ operam da ret, dixit [ei] quispiā, Num verò nūc tempus? An ne nunc quidem? [respōdit.]

ARISTOTELIS AP.

Interrogatus quidnam mendaces lucrarentur, Vt quum vera (inquit) dixerint, non illis credatur.

Quum sibi probro daretur quòd flagitioso homini misericorditer tulisset opem, Non (inquit) mores miseratus sum, sed hominem.

Amicis ac discipulis ista cōsueuerat dicere, vbicunque moraretur, Aspectus quidem à circunfuso aere lumē accipit, animus autem à disciplinis liberalibus.

Sæpenumero quum in Atheniēses inueheretur, aiebat illos frumenta & leges inuenisse: verùm frumentis quidem vti, non autem legibus.

Eruditionis amaras radices, fructus autem dulces esse asserebat.

Rogatus quidnam citò consenesceret, Gratia, inquit.

Quid sit spes [interrogatus] Vigilantis(inquit)insomnium.

Diogene caricam porrigente, cogitans, nisi acciperet, sententiã esse meditatũ, sumens ait Diogenem caricã simul cũ sententia perdidisse. Rursus ab eo porrectã accipiẽs, atq; puerili more in sublime eleuãs, quũ dixisset, Magnus Diogenes, eam illi reddidit.

Tria dicebat eruditioni necessaria, ingenium, exercitationẽ, disciplinã.

Audiebat se aliquando à quodam maledictis esse lacessitum. tum ille, Absentem(inquit)etiam verberet.

Dicebat pulchritudinẽ plus quàm epistolas omnes valere ad commendationem.

Rogatus quo differrent docti ab indoctis, Quo(ĩquit)viuẽtes à mortuis.

Eruditionem dicebat inter prospera esse ornamentum, inter aduersa refugium.

Parẽtes q liberos erudiẽdos curassent, lõgè honorabiliores iis esse qui solùm genuissent. eos enim viuendi tantùm, illos etiam bene beatéque viuendi autores esse.

Ερωτηθεὶς τί ἐστιν ἐλπὶς, Εγρηγορότος (εἶπεν) ἐνύπνιον.

Διογένους ἰσχάδα αὐτῷ διδόντος, νοήσας ὅτι εἰ μὴ λάβῃ, χρείαν εἴη μεμελετηκώς, λαβὼν ἔφη Διογένη μετὰ τῆς χρείας καὶ τὴν ἰσχάδα ἀπολωλεκέναι. πάλιν διδόντος, λαβὼν καὶ μετεωρίσας ὡς τὰ παιδία, εἰπών τε, Μέγας Διογένης, ἀπέδωκεν αὐτῷ.

Τριῶν ἔφη δεῖν παιδείᾳ, φύσεως, μαθήσεως, ἀσκήσεως.

Ακούσας ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι, Απόντα με (ἔφη) καὶ μαστιγούτω.

Τὸ κάλλος παντὸς ἔλεγεν ἐπιστολίου συστατικώτερον.

Ερωτηθεὶς τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, Ὅσῳ (εἶπεν) οἱ ζῶντες τῶν τεθνηκότων.

Τὴν παιδείαν ἔλεγεν ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις εἶναι κόσμον, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις καταφυγήν.

Τῶν γονέων τοὺς παιδεύσαντας ἐντιμοτέρους εἶναι τῶν μόνον γεννησάντων. τοὺς μὲν γὰρ τὸ ζῆν, τοὺς δὲ, τὸ καλῶς ζῆν παρασχέσθαι.

Πρὸς τὸν καυχώμενον ὡς ἀπὸ μεγάλης πόλεως εἴη, Οὐ τοῦτο ἔφη σκοπεῖν, ἀλλ' ὅστις μεγάλης πατρίδος ἄξιός ἐστιν.

Ἐρωτηθεὶς τί ἐστι φίλος, ἔφη, Μία ψυχὴ δύο σώμασιν ἐνοικοῦσα.

Τῶν ἀνθρώπων ἔλεγε τοὺς μὲν οὕτως φείδεσθαι ὡς ἀεὶ ζησομένους, τοὺς δὲ οὕτως ἀναλίσκειν ὡς αὐτίκα τεθνηξομένους.

Πρὸς τὸν πυθόμενον διὰ τί τοῖς καλοῖς πολὺν χρόνον ὁμιλοῦμεν, Τυφλοῦ (ἔφη) τὸ ἐρώτημα.

Ἐρωτηθεὶς τί ποτ' αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Τὸ ἀνεπιτάκτως ποιεῖν ἅ τινες διὰ τὸν ἀπὸ τῶν νόμων φόβον ποιοῦσιν.

Ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν προκόπτοιεν οἱ μαθηταί, ἔφη, Ἐὰν τοὺς προέχοντας διώκοντες, τοὺς ὑστεροῦντας μὴ ἀναμένωσιν.

Πρὸς τὸν εἰπόντα ἀδολέσχην, ἐπειδὴ πολλὰ αὐτοῦ κατήντλησε, Μήτι σου κατεφλυάρησα; Μὰ Δί' · (εἶπεν) οὐ γάρ σοι προσεῖχον.

Πρὸς τὸν αἰτιασάμενον ὡς εἴη μὴ ἀγαθῷ ἔρανον δεδωκώς, (φέρεται γὰρ καὶ οὕτω)

Gloriãti cuidã quòd magnæ esset vrbis ciuis, Noli (inquit) hoc attendere, sed an dignus sis illustri patria.

Rogatꝰ quid sit amicus, Vna (inqt) anima in duobus corporibꝰ habitãs.

Homines plerosque dicebat ita esse parcos ac si semper victuri essent, alios tam prodigos, ac si continuò morituri.

Percontãti cur honesta forma præstantibus diutius cõgredimur, Cæci (inquit) huiusce interrogatio est.

Rogatus quid ex philosophia lucratus fuisset, Hoc (inquit) vt iniussus ea faciam quæ plerique per legũ metum faciunt.

Interrogatus quo pacto discipuli egregiè proficerent, Si excellentiores (ait) prosequentes, tardiores non morentur.

Loquaci homini, quum illũ improbè multis probris obtudisset, dicenti, Num te satis obtudi? Hercle, (inquit) Non tibi animum aduerti.

Causanti cur stipẽ nõ bono homini dedisset (nã & ita cõtigisse ferunt)

Non(inquit)homini dedi:ſed humanitati.

Rogatus erga amicos quales eſſe debeamus, Quales(inquit)eos erga nos eſſe optamus.

Iuſtitiā dicebat virtutē animi vnicuiq; ſecūdū dignitatē diſtribuētem.

Diſciplinā optimum eſſe dicebat viaticum ad ſenectutem.

Refert Phauorin9 in ſecūdo Commentariorum illū crebrò dicere ſolitum, O amici, amicus nemo.

THEOPHRASTI AP.

Citius credendum eſſe dicebat inræni equo quàm verbo incōpoſito.

Ad illum qui in conuiuio penitus tacebat, Si quidem(ait) imperitus es, prudenter facis: ſin verò peritus, imprudenter.

Habebat & illud ſemper in ore, Sumptus pretioſiſſimus tempus eſt.

DEMETRII AP.

Quum audiſſet Athenienſes imagines ſuas euertiſſe, At (inquit)virtutem illi non euerterunt, cuius gratia illas erexerant.

Οὐ τῷ ἀνθρώπῳ (φησὶν) ἔδωκα, ἀλλὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ.

Ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν τοῖς φίλοις προσφεροίμεθα, ἔφη, Ὡς ἂν εὐξαίμεθα αὐτοὺς ἡμῖν προσφέρεσθαι.

Τὴν δικαιοσύνην ἔφη ἀρετὴν ψυχῆς διανεμητικὴν τοῦ κατ' ἀξίαν.

Κάλλιστον ἐφόδιον τῷ γήρᾳ τὴν παιδείαν ἔλεγε.

Φησὶ Φαβωρῖνος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων, ὡς ἑκάστοτε λέγοι, Ὦ φίλοι, οὐδεὶς φίλος.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΑΠ.

Θᾶττον ἔφη πιστεύειν δεῖν ἵππῳ ἀχαλίνῳ ἢ λόγῳ ἀσυντάκτῳ.

Πρὸς δὲ τὸν ἐν τῷ συμποσίῳ σιωπῶντα τὸ ὅλον, ἔφη, Εἰ μὲν ἀμαθὴς εἶ, φρονίμως ποιεῖς· εἰ δὲ πεπαίδευσαι, ἀφρόνως.

Συνεχές τε ἔλεγε πολυτελὲς ἀνάλωμα εἶναι τὸν χρόνον.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΠ.

Ἀκούσας ὅτι τὰς εἰκόνας αὐτοῦ κατέστρεψαν Ἀθηναῖοι, Ἀλλ' οὐ τὴν ἀρετὴν (ἔφη) δι' ἣν ἐκείνας ἀνέστησαν.

Οὐ μόνον τὸν πλοῦτον ἔφη τυφλὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁδηγοῦσαν αὐτὸν τύχην.

Ὅσον ἐν πολέμῳ δύναται σίδηρον, τοσοῦτον [ἔφη] ἐν πολιτείαις ἰσχύειν λόγον.

Ἰδών ποτε νεανίσκον ἄσωτον, Ἰδοὺ (ἔφη) τετράγωνος Ἑρμῆς, ἔχων σύρμα, κοιλίαν, αἰδοῖον, πώγωνα.

Τῶν τε τυφωμένων ἀνδρῶν ἔφη τὸ μὲν ὕψος δεῖν περιαιρεῖν, τὸ δὲ φρόνημα καταλιπεῖν.

Τοὺς νέους ἔφη δεῖν ἐπὶ μὲν τῆς οἰκίας τοὺς γονεῖς αἰδεῖσθαι· ἐν δὲ ταῖς ὁδοῖς τοὺς ἀπαντῶντας· ἐν δὲ ταῖς ἐρημίαις, ἑαυτούς.

Τοὺς φίλους [ἔφασκεν] ἐπὶ μὲν τὰ ἀγαθὰ παρακαλουμένοις ἀπιέναι, ἐπὶ δὲ τὰς συμφορὰς, αὐτομάτους.

ΑΝΤΙΣΘΕΝΟΥΣ ΑΠ.

Πρὸς τὸ Ποντικὸν μειράκιον μέλλον φοιτᾷν αὐτῷ, καὶ πυθόμενον τίνων αὐτῷ δεῖ, φησὶ, Βιβλιαρίου καινοῦ, καὶ γραφείου καινοῦ, καὶ πινακιδίου καινοῦ. τὸ νοῦν παρεμφαίνων.

Πρὸς δὲ τὸν ἐρόμενον ποδαπὴν γήμῃ,

Non modò diuitias cæcas asserebat verùm et illarũ autorem, fortunam.

Quantum in bello posset ferrũ, tantum in repub. eloquentem valere.

Quũ vidisset aliquando iuuenem luxuriosum, Ecce (inquit) quadrata statua, habens syrma, ventrem, pudenda, barbam.

Hominũ fastu turgidorum aiebat circuncidi oportere altitudinem, sensumque relinquere.

Iuuenes asserebat oportere domi quidẽ parẽtes, in itinerib⁹ autẽ obuios, in solitudine verò seipsos reuereri.

Amicos dicebat secundis in rebus adesse aduocatos: in calamitatibus autẽ sua sponte atq; inuocatos.

ANTISTHENIS AP.

Pontico adolescenti quum se illi in disciplinã dare velet, rogarétq; quanã re sibi op⁹ esset, Libro (inquit) nouo, & stylo nouo, nouá que tabella. *in uerbis iocus est ex ambiguo, quum καινοῦ sit tanquam καὶ νοῦ.*

Rogãti cuiusmodi vxorem duceret,

Si(inquit)formosam,communem habiturus es:si deformem,pœnam.

Quum audisset Platonē aliquando sibi maledicere,Regiū(inquit)est malè audire quum bene feceris.

Quum aliquando Orphicis mysteriis initiaretur, diceretque sacerdos eiusmodi initiatos bonis plurimis apud inferos perfrui, Cur igitur (ait) ipse non moreris?

Probro ei dabatur aliquādo quòd non esset ex duobus liberis genitus, Neque(inquit) ex duobus luctatoribus,& tamen luctator sum.

Interrogatus cur paucos haberet discipulos,Quòd(inquit) argentea illos virga eiicio.

Rogatus item cur in discipulos acriter inueheretur,Et medici(inquit) in languidos.

Quū vidisset aliquando fugientem mœchum,O(inquit) infelix,quātum periculi vno obolo vitare potuisti?

Præstare dicebat in coruos quàm in assetatores incidere:illos quippe mortuos, istos,viuentes deuoiare.

ἔφη. Ἂν μὲν καλῷ, ἕξεις κοινήν· ἂν δὲ αἰσχρᾷ, ἕξεις ποινήν.

Ἀκούσας ποτὲ ὅτι Πλάτων αὐτὸν κακῶς λέγει, Βασιλικὸν (ἔφη) καλῶς ποιοῦντα, κακῶς ἀκούειν.

Μυούμενός ποτε τὰ Ὀρφικά, τοῦ ἱερέως εἰπόντος ὅτι οἱ ταῦτα μυούμενοι πολλῶν ἀγαθῶν ἐν ᾅδου μετίσχουσι, Τί οὖν (ἔφη) οὐκ ἀποθνήσκεις;

Ὀνειδιζόμενός ποτε ὡς οὐκ εἴη ἐκ δύο ἐλευθέρων, Οὐδὲ γὰρ ἐκ δύο (ἔφη) παλαιστικῶν, ἀλλὰ παλαιστικός εἰμι.

Ἐρωτώμενος διὰ τί ὀλίγους ἔχει μαθητάς, ἔφη, Ὅτι ἀργυρέᾳ αὐτοὺς ἐκβάλλω ῥάβδῳ.

Ἐρωτηθεὶς διὰ τί πικρῶς τοῖς μαθηταῖς ἐπιπλήττει, Καὶ οἱ ἰατροί (φησὶ) τοῖς κάμνουσιν.

Ἰδών ποτε μοιχὸν φεύγοντα, Ὦ δυστυχής, (εἶπε) πηλίκον κίνδυνον ὀβολοῦ διαφυγεῖν ἐδύνασο.

Κρεῖττον ἔλεγεν εἰς κόρακας ἢ εἰς κόλακας ἐμπεσεῖν. οἱ μὲν γὰρ νεκρούς, οἱ δὲ ζῶντας ἐσθίουσιν.

Ερωτηθεὶς τί μακαριώτερον ἐν ἀνθρώποις, ἔφη, Εὐτυχοῦντα ἀποθανεῖν.

Γνωρίμου ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἀποδυρομένου ὡς εἴη τὰ ὑπομνήματα ἀπολωλεκὼς, Εδει γὰρ (ἔφη) ἐν τῇ ψυχῇ αὐτὰ καὶ μὴ ἐν ταῖς χάρταις γράφειν.

Ωσπερ ὑπὸ τοῦ ἰοῦ τὸν σίδηρον, οὕτως ἔλεγε τοὺς φθονεροὺς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἤθους κατεσθίεσθαι.

Τοὺς βουλομένους ἀθανάτους εἶναι, ἔφη δεῖν ζῆν εὐσεβῶς καὶ δικαίως.

Τότ' ἔφη τὰς πόλεις ἀπόλλυσθαι ὅταν μὴ δύνωνται τοὺς φαύλους ἀπὸ τῶν σπουδαίων διακρίνειν.

Επαινούμενός ποτε ὑπὸ πονηρῶν, ἔφη, Αγωνιῶ μή τι κακὸν εἴργασμαι.

Ομονοούντων ἀδελφῶν συμβίωσιν παντὸς ἔφη τείχους ἰσχυροτέραν εἶναι.

Τοιαῦτα δεῖν ἔφη διαποιεῖσθαι ἐφόδια ἃ καὶ ναυαγήσαντι συγκολυμβήσει.

Ονειδιζόμενός ποτε ἐπὶ τῷ πονηροῖς συγγίνεσθαι, Καὶ οἱ ἰατροὶ [ἔφη] μετὰ τῶν ἀσθενούντων εἰσὶν, ἀλλ' οὐ πυρέττουσιν.

Rogatus quidnam apud homines esset beatissimum, Felicem (inquit) mori.

Familiari quodam apud se deplorante quòd perdidisset cómentaria, Oportebat (inquit) ista animo potius quàm in chartis inscribere.

Sicuti rubigo ferrum, ita inuidiam inuidos consumere aiebat.

Eos qui cuperent immortales esse, oportere dicebat piè viuere ac iustè.

Ciuitates tunc interire aiebat quũ bonos discernere nequeunt à malis.

Quũ aliquando à malis laudaretur, Miserè (inquit) metuo ne fortè mali quippiam fecerim.

Fratrum qui essent concordes conuictum omni muro dixit esse fortiorem.

Ea dicebat paranda viatica quæ cũ naufragio simul enatarent.

Probro illi dabatur aliquãdo quòd congrederetur malis: At medici (inquit) inter ægrotos versantur, neque tamen febricitant.

Abſurdum eſſe dicebat triticum purgare lolio, bellúmq; inutili milite, rem verò publicam inuidis nõ exhaurire.

Rogatus quidnam ex philoſophia lucratus eſſet, Mecum (ait) colloqui poſſe.

Cuidam ſibi in conuiuio dicenti, Cane tu: Mihi (inquit) tibias infla.

Interrogatus quænam eſſet diſciplina magis neceſſaria, Mala (inquit) dediſcere.

Eos hortabatur qui maledictis inceſſerentur tolerare magis quàm ſiquis lapidibus eos peteret.

Platonem inſimulabat vt faſtu turgidum. Quum ergo fieret pompa, inſpiciens hinnientem frementémque equum, ad Platonem conuerſus, Tu (inquit) iudicio meo præclarus fuiſſes equus.

Quũ veniſſet aliquando ad Platonẽ mala valetudine affectum, & quum vas cerneret vbi Plato vomuerat, Bilem (inquit) video, faſtum verò non video.

Ἄτοπον ἔφη τοῦ μὲν σίτου αἴρας ἐκλέγειν, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ τοὺς ἀχρείους· ἐν δὲ πολιτείᾳ τοὺς φθονεροὺς μὴ παραιτεῖσθαι.

Ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Τὸ δύνασθαι ἑαυτῷ ὁμιλεῖν.

Εἰπόντος αὐτῷ τινος παρὰ πότον, Ἆσον· Σύ μοι (φησὶν) αὔλησον.

Ἐρωτηθεὶς τί τῶν μαθημάτων ἀναγκαιότατον, ἔφη, Τὸ κακὰ ἀπομαθεῖν.

Παρεκελεύετό τε κακῶς ἀκούοντας καρτερεῖν μᾶλλον ἢ εἰ λίθοις τις βάλλοιτο.

Ἔσκωπτε Πλάτωνα ὡς τετυφωμένον· πομπῆς οὖν γινομένης, ἵππον θεασάμενος φρυακτὴν, φησὶ πρὸς τὸν Πλάτωνα ὡς τετυφωμένον, Ἐδόκεις μοι καὶ σὺ ἵππος ἂν εἶναι λαμπρυντής.

Ἐλθὼν πρὸς Πλάτωνα νοσοῦντα, καὶ θεασάμενος λεκάνην εἰς ἣν ἐμεμέκει, Χολὴν μὲν ὁρῶ ἐνταῦθα, τῦφον δὲ οὐχ ὁρῶ.

Συνεβούλευεν Ἀθηναίοις τοὺς ὄνους ἵπποις ψηφίσασθαι. ἄλογον δὲ ἡγουμένων, Ἀλλὰ μὴν καὶ στρατηγοί (φησί) γίνονται παρ' ὑμῖν μηδὲν μαθόντες, μόνον δὲ χειροτονηθέντες.

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Πολλοί σε ἐπαινοῦσι, Τί γὰρ (ἔφη) κακὸν πεποίηκα;

Ἐρωτηθεὶς ὑπό του, τί ποιῶν, καλὸς κἀγαθὸς ἔσοιτο, ἔφη, Εἰ τὰ κακὰ ἃ ἔχεις, ὅτι φευκτά ἐστι μάθοις παρὰ τῶν εἰδότων.

Πρὸς τὸν ἐπαινοῦντα τρυφὴν, Ἐχθρῶν παῖδες (ἔφη) τρυφήσειαν.

Πρὸς τὸ διασχηματίζον αὑτὸ τῷ πλάστῃ μειράκιον, Εἰπέ μοι (φησὶν) εἰ φωνὴν λάβοι ὁ χαλκὸς, ἐπὶ τίνι ἂν σεμνυνθείης. τοῦ δ' εἰπόντος Ἐπὶ κάλλει, Οὐκ αἰσχύνῃ οὖν (ἔφη) γεγηθὼς ἀψύχῳ;

Ποντικοῦ νεανίσκου πολυωρήσειν αὐτοῦ ἐπαγγελλομένου, εἰ τὸ πλοῖον ἀφίκοιτο τῶν ταρίχων, λαβὼν αὐτὸν καὶ θύλακον κενὸν, πρὸς ἀλφιτόπωλιν ἧκε καὶ σαξάμενος ἀπῄει. τῆς δὲ αἰτούσης τὸ διάφορον, Ὁ νεανίσκος (ἔφη)

Athenienſibus conſulebat, aſinos perinde vt equos deligerent [ad agriculturam.] Quod quum abſurdũ eſſe diceret, At (inquit) apud vos duces ſunt qui nihil didicerunt, ſed solùm deſignati ſunt.

Quum diceret ei quidã, Multi te laudant, Quid verò (ait) mali feci?

Interrogatus à quodam quid faciendo bonus & honeſtus euaderet, Si mala (inquit) quæ habes, ab iis qui nouerunt didiceris eſſe fugienda.

Cuidam delicias laudanti, Inimicorum filii (ait) delicatè viuant.

Adoleſcenti qui ſe fictori ſuo conformabat, Dic (ait) ſi vocem æs acciperet quanam in re gloriaretur? illo dicente, In pulchritudine, Nõ igitur (inquit) erubeſcis qui cum inanimi gloriaris?

Pontico adoleſcenti pollicẽti ſibi cum curæ futurũ, ſi nauis appuliſſet quæ ſalſamenta vehebat, ſumpto eo & vaſe nouo, abiit ad eũ quæ farinã vendebat, & impleto vaſe abibat. Illa pretium petente, Hic (inquit) ado-

lescens dabit si salsamētorum ipsius nauis applicuerit.

DIOGENIS AP.

Quum Athenis esset, conuenit Antisthenem. eum ille quum repelleret, (quippe ex constituto suo neminem recipiebat) vicit perseuerantia sua. Illo siquidem aliquando intētāte baculum, subiecto capite, Cæde (inquit) non enim ita durum baculum reperies qui me abs te, quādiu aliquid dixeris, arcere possit.

Intuitus aliquando Platonem in conuiuio magnifico gustantē oleas, Quid (inquit) sapiens vir in Siciliam huiusmodi mensarum gratia profectus, appositis modò non frueris? Et ille, At hercle (inquit) Diogenes, & illic oleis & reliquis eiusmodi vt plurimum vescebar. Et ille, Quid (inquit) Syracusas nauigare oportebat, an tunc Attica oleas non ferebat?

Aliquādo caricas comedens obuiauit Platoni, dixitq;, Licet tibi degustare. qui quū acceptas edisset, Degustare

δώσῃ ἐχὶ τὸ πλοῖον αὐτοῦ τῶν τειχῶν ἀφίκεται.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΑΠ.

Γενόμενος Ἀθήνησιν, Ἀντισθένει παρέβαλε· τοῦ δὲ διωθουμένου, διὰ τὸ μηδένα προσίεσθαι, ἐξεβιάζετο τῇ προσεδρείᾳ. καί ποτε τὴν βακτηρίαν ἐπανατειναμένου αὐτῷ, τὴν κεφαλὴν ὑποσχών, Παῖε (εἶπεν) οὐ γὰρ εὑρήσεις οὕτω σκληρὸν ξύλον ᾧ με ἀπείρξεις, ἕως ἄν τι φαίνῃ λέγων.

Πλάτωνα ἐν δείπνῳ πολυτελεῖ κατανοήσας ἁψάμενον ἐλαῶν, Τί (φησὶν) ὁ σοφὸς εἰς Σικελίαν πλεύσας τῶν τραπεζῶν τούτων χάριν, νῦν παρακειμένων οὐκ ἀπολαύεις; καὶ ὅς, Ἀλλὰ νὴ τοὺς θεοὺς (φησὶ) Διόγενες, κἀκεῖ τὰ πολλὰ πρὸς ἐλάας καὶ τὰ τοιαῦτα ἐγενόμην. ὁ δέ, Τί οὖν ἔδει πλεῖν εἰς Συρακούσας; ἢ τότε ἡ Ἀττικὴ οὐκ ἔφερεν ἐλάας;

Ἄλλοτε ἰσχάδας ἐσθίων ἀπήντετο Πλάτωνι· φησί τε, Ἔξεστί σοι μεταχεῖν. τοῦ δὲ λαβόντος καὶ φαγόντος, ἔφη, Μεταχεῖν εἶπον,

σὺ καταφαγεῖν.

Πατῶν αὐτοῦ ποτε στρώματα, ἔφη, Πατῶ τὴν Πλάτωνος κενοσπουδίαν. πρὸς ὃν ὁ Πλάτων, Ὅσον ὦ Διόγενες τοῦ τύφου διαφαίνεις, δοκῶν μὴ τετυφῶσθαι. Οἱ δέ φασι τὸν Διογένην εἰπεῖν, Πατῶ τὸν Πλάτωνος τῦφον· τὸν δὲ φάναι, Ἑτέρῳ γε τύφῳ, Διόγενες.

Διογένης οἶνον ποτὲ ᾔτησε Πλάτωνα, τότε δὲ καὶ ἰσχάδας. ὁ δὲ κεράμιον ὅλον ἔπεμψεν αὐτῷ. καὶ ὅς, Σὺ (φησὶν) ἐὰν ἐρωτηθῇς, Δύο καὶ δύο πόσα ἐστὶν, Εἴκοσι ἀποκρινῇ. οὕτως οὔτε πρὸς τὰ αἰτούμενα δίδως, οὔτε πρὸς τὰ ἐρωτώμενα ἀποκρίνῃ. ἔσκωψε δὴ ὡς ἀπεραντολόγον.

Ἐρωτηθεὶς ποῦ τῆς Ἑλλάδος ἴδοι ἀγαθοὺς ἄνδρας, Ἄνδρας μὲν (εἶπεν) οὐδαμοῦ, παῖδας δὲ ἐν Λακεδαίμονι.

Σπουδαιολογουμένῳ ποτὲ ὡς οὐδεὶς προσῄει, ἐπέβαλε τερετίζειν. ἀθροισθέντων δὲ ὠνείδισεν ὡς ἐπὶ τοὺς φλυάφους ἀφικνουμένων σπουδαίως, ἐπὶ δὲ τὰ σπουδαῖα βραδυνόντων ὀλιγώρως.

dixi,non deuorare.

Calcans ipsius aliquando culcitrã dixit,Calco Platonis inane studium. ad quẽ Plato,Quanto (inquit)ô Diogenes,fastu tumes, dum superbiam te calcare putas? Alii Diogenẽ hoc dixisse ferũt,Calco Platonis fastũ:illũq; respondisse, At fastu alio, Diogenes.

Vinum aliquando postularat ab eo Diogenes atque caricas:at ille lagenam integram misit.ad quem Diogenes inquit, Si quidem rogatus fueris,Duo & duo quot sunt,respondes Viginti: ita neque secundum ea quæ posceris das, neque ad quæ rogaris respondes.Risit videlicet vt immodicè loquacem.

Interrogat⁹ vbinã in Græcia viros vidisset bonos, Viros quidẽ(ait) nusquam,sed Lacedæmone pueros vidi.

Quum seriò quandoque loqueretur, nemóque intenderet, ineptam cantionẽ incepit.vbi plurimi concurrisset,exprobrauit ꝙ ad inepta studio sè accurrerẽt,ad ea verò quæ grauia essent & vtilia,negligẽter cõuenirẽt.

Grammaticos admirabatur quòd quũ Vlyſſis mala requirerẽt,ſua ignorarent. Muſicos itidem quòd quum lyræ chordas congruè aptarent, animi mores inconcinnos haberent.

Sed &mathematicos [admirabatur] quòd ſolẽ & lunã & ſidera intuẽtes,quæ ante pedes eſſent negligerent:Oratores item, quòd ſtuderent iuſta dicere,non autem & facere: Auaros quoque quòd pecuniam vituperarent,quam ſummè diligerent.

Reprehẽdebat & eos qui iuſtos quidem,quòd pecunias contemnerent, laudabãt:pecunioſos verò imitabantur.

Stomachabatur eis qui pro bona valetudine ſacra facerent,inter ſacrificia contra ſanitatem cœnarent.

Seruos mirari ſe [dicebat]qui quũ edaces dominos cernerent,nihil diriperent ciborum.

Laudabat eos qui vxores ducturi fuiſſent,& non ducerent.& qui nauigaturi,non nauigarent:quique acceſſuri ad remp. minimè accederent:

Τοὺς γραμματικοὺς ἐθαύμαζε τὰ μὲν τοῦ Οδυσσέως κακὰ ἀναζητοῦντας, τὰ δὲ ἴδια ἀγνοοῦντας· καὶ μουσικοὺς τὰς μὲν ἐν τῇ λύρᾳ χορδὰς ἁρμόττεσθαι, ἀνάρμοστα δ' ἔχειν τῆς ψυχῆς τὰ ἤθη.

Τοὺς μαθηματικοὺς [ἐθαύμαζε] ἀποβλέπειν μὲν πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, τὰ δ' ἐν ποσὶ πράγματα παρορᾶν· Τοὺς ῥήτορας τὰ δίκαια μὲν ἐσπουδακέναι λέγειν, πράττειν δὲ οὐδαμῶς· Τοὺς φιλαργύρους ψέγειν μὲν τὸ ἀργύριον, ὑπεραγαπᾶν δέ.

Κατεγίνωσκε δὲ καὶ τῶν ἐπαινούντων μὲν τοὺς δικαίους ὅτι χρημάτων ἐπάνω εἶεν, ζηλούντων δὲ τοὺς πολυχρηματίας.

Εκίνει δ' αὐτὸν καὶ τὸ θύειν μὲν τοῖς θεοῖς ὑπὲρ ὑγιείας, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ θυσίᾳ κατὰ τῆς ὑγιείας δειπνεῖν.

Αγασθαι δὲ καὶ τῶν δούλων [ἔλεγεν] οἳ λαιμοφαγοῦντας ὁρῶντες τοὺς δεσπότας μηδὲν ἁρπάζοιεν τῶν ἐσθιομένων.

Επῄνει τοὺς μέλλοντας γαμεῖν, καὶ μὴ γαμεῖν· καὶ τοὺς μέλλοντας πλεῖν, καὶ μὴ καταπλεῖν· τοὺς μέλλοντας πολιτεύεσθαι, καὶ μὴ πολιτεύεσθαι·

καὶ τοὺς παιδοτροφεῖν [μέλλοντας,] μὴ παιδοτροφεῖν· καὶ τοὺς παρασκευαζομένους συμβιοῦν τοῖς δυνάσταις, καὶ μὴ προσιόντας.

Ἔλεγε δὲ καὶ δεῖν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς φίλους ἐκτείνειν μὴ συγκεκαμμένοις τοῖς δακτύλοις.

Ἁλοὺς καὶ πωλούμενος ἠρωτήθη τί οἶδε ποιεῖν. ἀπεκρίνατο, Ἀνδρῶν ἄρχειν. καὶ πρὸς τὸν κήρυκα, Κήρυσσε (ἔφη) εἴ τις ἐθέλοι δεσπότην αὐτῷ πρίασθαι. Κωλυθεὶς καθίζεσθαι, οὐδὲν ἔφη διαφέρειν. καὶ γὰρ τοὺς ἰχθῦς ὅπως ἂν κέοιντο, πιπράσκεσθαι.

Θαυμάζειν ἔφη, εἰ χύτραν μὲν καὶ λοπάδα ὠνούμενοι σκοποῦμεν, ἄνθρωπον δὲ μόνῃ τῇ ὄψει ἀρκεῖσθαι.

Ἔλεγε τῷ Ξενιάδῃ τῷ πριαμένῳ αὐτὸν, δεῖν πείθεσθαι αὐτῷ, εἰ καὶ δοῦλος εἴη. καὶ γὰρ ἰατρὸς ἢ κυβερνήτης, εἰ δοῦλος εἴη, πεισθῆναι ἂν αὐτῷ.

Πυνθανομένου τοῦ Ξενιάδου πῶς αὐτὸν θάψειεν, ἔφη, Ἐπὶ πρόσωπον. τοῦ δὲ ἐρομένου διὰ τί, Ὅτι μετ᾽ ὀλίγον (εἶπε) μέλλει τὰ κάτω ἀναστρέφεσθαι. Του-

qui pueros alturi essent, se continerent:&qui se componerent ad conuiuendum regibus,neque tamē accederent.

Dicebat manus ad amicos nō complicatis digitis extendi oportere.

Captus ac venditus quum rogaretur quid sciret agere, respondit scire se viris imperare.atque ad præconē, Prædica(inquit)quisnam dominum sibi emere vult. Sedere prohibitus, Nihil(inquit)refert.nā & pisces quomodo libet iaceant,emi.

Mirari dicebat,quum ollam quidē ac operculū adhibita diligētia emamus, solo in homine emendo,aspectu cōtenti sumus.

Dicebat Xeniadæ emptori suo ipsum illi,quanuis esset seruus,obtemperare oportere: nam & medicus & gubernator,vt sit seruus, vtique ipsi paretur.

Percontante Xeniade quomodo se sepeliri mallet,In faciē, inquit. Illo causam interrogante, Quoniam(ait) post paulū inferiora cōuertēda sunt,

Dixit autem hoc,quia Macedones iam obtinerent, atque ex humilibus ſublimes fierent.

Quum eum quidam in domum magnifico inſtructam apparatu indu xiſſet,& ſpuere vetaret, poſteaquam excreauit,in illius faciem ſputa conie cit,deteriorem locum vbi ſpueret ſe non inueniſſe dicens.

Quum clamaſſet aliquando,Heus homines, conueniſſéntque plurimi, baculo illos abigebat, dicens, Homines,non purgamenta,vocaui.

Alexãdrũdixiſſe ferunt, quòd,(niſi Alexãder eſſet,Diogenē ſe eſſe)vellet.

Ἀναπήρους vocabat non ſurdos, aut cæcos ſed qui πήραν non haberēt (.i. peram]

Dicebat ſe canem eſſe laudatorum: verùm laudantium neminem ſecum ad venandum exire audere.

Dicente quodam viros ſe in Pythia vincere,Viros ego quidem,(inquit) tu verò mancipia.

Quũ diceretur ipſi, Senex es , iam quieſce à labore:Quid enim(ait) ſi in ſtadio currerem,ad finem oporteret

το δὲ δεῖ τὸ ἐπικρατεῖν ἤδη τοὺς Μακεδόνας, ἢ ἐκ ταπεινῶν ὑψηλοὺς γένεσθαι.

Εἰσαγαγόντος τινὸς αὐτὸν εἰς οἶκον πολυτελῆ, καὶ κωλύοντος πτύσαι, ἐπειδὴ ἐχρέμψατο, εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ ἔπτυσεν, εἰπὼν χείρονα τόπον μὴ εὑρηκέναι.

Φωνήσας ποτέ, Ἰὼ ἄνθρωποι, συνελθόντων καθίκετο τῇ βακτηρίᾳ, εἰπὼν, Ἀνθρώπους ἐκάλεσα, οὐ καθάρματα.

Φασὶ δὲ καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν, ὡς εἰ μὴ Ἀλέξανδρος μὴ γεγόνει, ἐθελῆσαι ἂν Διογένης γενέσθαι.

Ἀναπήρους ἔλεγε, οὐ τοὺς κωφοὺς καὶ τυφλοὺς, ἀλλὰ τοὺς μὴ ἔχοντας πήραν.

Ἔλεγε ἑαυτὸν κύνα εἶναι τῶν ἐπαινουμένων, ἀλλὰ μηδένα τολμᾶν τῶν ἐπαινουμένων συνεξιέναι ἐπὶ τὴν θήραν.

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Πύθια νικῶ ἄνδρας, Ἐγὼ μὲν οὖν (εἶπεν) σὺ δὲ ἀνδράποδα.

Πρὸς τοὺς εἰπόντας, Γέρων εἶ, καὶ λοιπὸν ἄνες. Τί δ' (ἔφη) εἰ δόλιχον ἔδραμον, πρὸς

τῷ τέλει ἔδει με ἀνεῖναι, καὶ μὴ μᾶλλον ἐπιτεῖναι;

Κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον, οὐκ ἔφη παρέσεσθαι. μηδὲ γὰρ πρῴην αὐτῷ χάριν ἐγνωκέναι.

Κατέλαβέ ποτε Δημοσθένην τὸν ῥήτορα ἐν πανδοκείῳ ἀριστῶντα· τοῦ δὲ ὑποχωροῦντος, Τοσούτῳ (ἔφη) μᾶλλον ἔσῃ ἐν τῷ πανδοκείῳ.

Ξένων δέ ποτε θεάσασθαι θελόντων Δημοσθένην, τὸν μέσον δάκτυλον ἐκτείνας, Οὗτος ὑμῖν (ἔφη) ἐστὶν ὁ Ἀθηναίων δημαγωγός.

Μιμεῖσθαι ἔλεγε τοὺς χοροδιδασκάλους. καὶ γὰρ ἐκείνους ὑπὲρ τόνον ἐνδιδόναι, ἕνεκα τοῦ τοὺς λοιποὺς ἅψασθαι τοῦ προσήκοντος τόνου.

Τὰ πολλοῦ ἄξια τοῦ μηδενὸς ἔλεγε πιπράσκεσθαι, καὶ ἔμπαλιν. ἀνδριάντα γοῦν τρισχιλίων πιπράσκεσθαι, χοίνικα δὲ ἀλφίτων, δύο χαλκῶν.

Τῷ πριαμένῳ αὐτὸν Ξενιάδῃ φησίν, Ἄγε, ὅπως τὸ προσταττόμενον ποιήσῃς. τοῦ δὲ εἰπόντος,

Ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί.

εἰ δὲ ἰατρὸν ἐπρίω νοσῶν, οὐκ ἂν αὐτῷ ἐπείθου, ἀλλ' εἶπες ἂν ὡς,

cursum remittere, & non magis intẽdere?

Vocatus ad cœnam affuturum se negauit: neque enim sibi priore die gratiam habitam.

Offendit aliquando Demosthenem oratorem in diuersorio prandentem. Illo autem cedente, Tanto (inquit) magis in diuersorio futurus es.

Peregrinis aliquando Demosthenem videre cupientibus, medium intendens digitum, Hic (ait) vobis est ille Atheniensium orator.

Imitari se dicebat chori magistros. Illos enim tonum excedere, vt reliqui congruum tonum arriperent.

Quæ sunt pretiosissima, ea minimo vænire, & contrà. Nam statuam tribus millibus emi, farinæ verò chœnicem duobus æreis.

Xeniadæ qui ipsum emerat dixit, Vide vt quod præcipitur facias; dicente illo,

Sursum sacrorũ fluminũ fluũt fontes:
At si medicum (ait) æger emisses, nõ illi obtemperares, sed diceres,

Sursum sacrorũ fluminũ fluũt fontes?

Volebat quispiã apud eum philoso phari. cui ille saperdam dedit, ac sequi se iussit. Vt autẽ ille præ verecundia abiecto quod ferebat, abcessit, post ali quantulum occurrens illi, ridens ait, Tuam & meam amicitiam saperda dissoluit.

Intuitus aliquando puerum cõcaua bibentem manu, cotylam pera productam abiecit, dicens, Puer me vilitate superauit. Proiecit similiter catinum, quum vidisset puerum vasculo fracto, concauo pane lenticulam suscipientem.

Ratiocinabatur autẽ in hunc modum, Omnia deorum sunt: diis autem amici sapientes sunt. Sunt autem amicorum cũcta communia: omnia igitur sapientum sunt.

Inspexerat mulierẽ inhonestiùs diis procidẽtem. Eius superstitionem auferre volens, accurrit, dicens, Non vereris mulier, ne fortè stante post tergũ Deo, (cũcta enim plena ipso sunt) inhonestè te habeas?

Ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί;

Ἤθελέ τις παρ' αὐτῷ φιλοσοφεῖν· ὁ δὲ οἱ σαπέρδην δοὺς ἐποίησεν ἀκολουθεῖν. ὡς δ' ὑπ' αἰδοῦς ῥίψας ἀπῆλθε, μετὰ χρόνον ὑπαντήσας αὐτῷ, καὶ γελάσας, λέγει, Τὴν σὴν καὶ ἐμὴν φιλίαν σαπέρδης διέλυσε.

Θεασάμενός ποτε παιδίον ταῖς χερσὶ πίνον, ἐξέρριψε τῆς πήρας τὴν κοτύλην, εἰπών, Παιδίον με νενίκηκεν εὐτελείᾳ. Ἐξέβαλε δὲ καὶ τὸ βυβλίον, ὁμοίως παιδίον θεασάμενος, ἐπειδὴ κατέαξε τὸ σκεῦος, τῷ κοίλῳ ἄρτῳ τοῦ ψωμίου τὴν φακὴν ὑποδεχόμενον.

Συνελογίζετο δὲ καὶ οὕτως· Τῶν θεῶν ἐστι πάντα· φίλοι δὲ οἱ σοφοὶ τοῖς θεοῖς· κοινὰ δὲ τὰ τῶν φίλων· πάντα ἄρα ἐστὶ τῶν σοφῶν.

Θεασάμενός ποτε γυναῖκα ἀσχημονέστερον τοῖς θεοῖς προσπίπτουσαν, βουλόμενος αὐτῆς περιελεῖν τὴν δεισιδαιμονίαν, εἶπεν, Οὐκ εὐλαβῇ ὦ γύναι, μή ποτε θεοῦ ὄπισθεν ἑστῶτος (πάντα γάρ ἐστιν αὐτοῦ πλήρη) ἀσχημονήσῃς;

Τῷ Ἀσκληπιῷ ἀνέθηκε πλήκτειν, ὃς τοὺς ἐπὶ σῶμα πίπτοντας ἐπιβρέχων συνέτριβεν.

Εἰώθει δὲ λέγειν τὰς τραγικὰς ἀρὰς αὐτῷ συνηντηκέναι· εἶναι γοῦν ἄπολις, ἄοικος, πατρίδος ἐστερημένος, πτωχὸς, πλανήτης, βίον ἔχων τοὐφημέραν.

Ἔφασκε δὲ ἀντιτιθέναι τύχῃ μὲν θάρσος, νόμῳ δὲ φύσιν, πάθει δὲ λόγον.

Ἐν τῷ Κρανείῳ ἡλιουμένῳ αὐτῷ Ἀλέξανδρος ἐπιστάς φησιν, Αἴτησόν με ὃ θέλεις. καὶ ὃς, Ἀποσκότησόν μου, φησί.

Μακρά τινος ἀναγινώσκοντος, καὶ πρὸς τῷ τέλει τοῦ βιβλίου ἄγραφον παραδείξαντος, Θαῤῥεῖτε (ἔφη) ἄνδρες· γῆν ὁρῶ.

Πρὸς τὸν συλλογισάμενον ὅτι κέρατα ἔχει, ἁψάμενος τοῦ μετώπου, Ἐγὼ μὲν (ἔφη) οὐχ ὁρῶ. Ὁμοίως καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα ὅτι κίνησις οὐκ ἔστιν, ἀναστὰς περιεπάτει.

Πρὸς τὸν λέγοντα περὶ τῶν μετεώρων, Πόστος (ἔφη) πάρει ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ;

Εὐνούχου μοχθηροῦ ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν, Μηδὲν εἰσίτω κακόν·

Asclepio percussorẽ sacrauit, q pro cũbẽtes in faciem accurrẽs cõtereret.

Solebat autẽ dicere imprecationes tragicas sibi occurrisse. esse enim sine domo sine ciuitate, priuatũ patria, mendicũ, palatẽ, vitã in dies habẽtẽ.

Aiebat se obiicere fortunæ quidẽ cõfidentiã, naturam legi, perturbationi rationem.

Ad solẽ sedenti in Craneo, ipsi assistens Alexander, ait, Pete à me quod vis. at ille inquit, Noli mihi vmbram facere.

Legerat quidam diutissimè: quúmque ad finẽ libri nihil vltra scriptum esse ostenderet, Bono (inquit) este animo viri: terram intueor.

Ratiocinanti cuidã, & concludenti illũ habere cornua, manu frontem palpans, Equidẽ (inquit) illa nõ video.

Itidem & dicente ipsi quodã nõ esse motum, exurgens ambulabat.

Ad eũ qui de cælestibus disserebat, Quãdo (inquit) de cælo venisti?

Spadone quodã scelerato omui suæ inscribente, Nihil ingrediatur

mali, Dominus (ait) domus quónam ingredietur?

Vnguento inũgens pedes, dixit à capite quidem in aerem aſcẽdere vnguentum, ſed à pedibus in olfactum.

Rogantibus Atheniẽſibus vt initiaretur, atque dicentibus quòd apud inferos hi qui initiati ſunt, præſidẽt, Perridiculum eſt (inquit) ſi quidem Ageſilaus & Epaminondas in cœno degent, viles autem quique initiati ſunt in beatorum inſulis erunt.

Muribus ad ipſius menſam ſubrepẽtibus, Ecce (inquit) & Diogenes parasitos nutrit.

Platone canem ipſum appellante, Sanè: (inquit) nam equidem advenditores remeaui.

E balneis exiens percontanti an multi homines lauarent, negauit. At roganti nũ turba multa, confeſſus eſt.

Platone item diffiniente, Homo eſt animal bipes ſine pennis, quum placeret iſta eius diffinitio, nudatum pennis ac pluma gallum gallinaceum in eius iniecit ſcholam, dicens, --

Ὁ οὖν κύριος (ἔφη) τῆς οἰκίας ποῦ εἰσέλθοι;

Τῷ μύρῳ τοὺς πόδας ἀλειψάμενος, ἔφη ἀπὸ μὲν τῆς κεφαλῆς εἰς τὸν ἀέρα ἀπιέναι τὸ μύρον, ἀπὸ δὲ τῶν ποδῶν εἰς τὴν ὄσφρησιν.

Ἀξιούντων Ἀθηναίων μυηθῆναι αὐτόν, καὶ λεγόντων ὡς ἐν ᾅδου προεδρείας οἱ μεμυημένοι τυγχάνουσι, Γελοῖον (ἔφη) εἰ Ἀγησίλαος μὲν καὶ Ἐπαμινώνδας ἐν τῷ βορβόρῳ διάξουσιν, εὐτελεῖς δέ τινες μεμυημένοι, ἐν ταῖς μακάρων νήσοις ἔσονται.

Πρὸς τοὺς ἑρπύσαντας ἐπὶ τὴν τράπεζαν μῦς, Ἰδοὺ (φησὶ) καὶ Διογένης παρασίτους τρέφει.

Πλάτωνος εἰπόντος αὐτὸν κύνα, Ναί, ἔφη· ἐγὼ γὰρ ἐπανῆλθον ἐπὶ τοὺς πεπρακότας.

Ἐκ τοῦ βαλανείου ἐξιὼν τῷ μὲν πυθομένῳ εἰ πολλοὶ ἄνθρωποι λοῦνται, ἠρνήσατο· τῷ δὲ εἰ πολὺς ὄχλος, ὡμολόγησε.

Πλάτωνος ὁρισαμένου, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον δίπουν, ἄπτερον, καὶ εὐδοκιμοῦντος, τίλας ἀλεκτρυόνα εἰσήνεγκεν εἰς τὴν σχολὴν αὐτοῦ, καὶ φη-

σιν, Οὗτός ἐστιν ὁ Πλάτωνος ἄνθρωπος. ὅθεν τῷ ὅρῳ προσετέθη τὸ πλατυώνυχον.

Πρὸς τὸν πυθόμενον ποίᾳ ὥρᾳ δεῖ ἀριστᾶν, Εἰ μὲν πλούσιος, (ἔφη) ὅταν θέλῃ· εἰ δὲ πένης, ὅταν ἔχῃ.

Εν Μεγαρεῦσιν ἰδὼν τὰ μὲν πρόβατα τοῖς δέρμασιν ἐσκεπασμένα, τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν γυμνούς, ἔφη, Λυσιτελέστερόν ἐστιν Μεγαρέως εἶναι κριὸν ἢ υἱόν.

Πρὸς τὸν ἐπινάξαντα αὐτῷ τὴν δοκόν, εἶτα εἰπόντα, Φύλαξαι· Πάλιν γάρ με (ἔφη) παίειν μέλλεις

Ελεγε τοὺς μὲν δημαγωγοὺς ὄχλου διακόνους· τοὺς δὲ στεφάνους, δόξης ἐξανθήματα.

Λύχνον μεθ' ἡμέραν ἅψας, Ανθρωπον (φησὶ) ζητῶ.

Εἱστήκει ποτὲ κατακρουνιζόμενος· τῶν δὲ περιεστώτων ἐλεούντων, παρὼν Πλάτων ἔφη, Εἰ βούλεσθε αὐτὸν ἐλεῆσαι, ἀπόστητε· ἐνδεικνύμενος φιλοδοξίαν αὐτοῦ.

Εντείψαντος αὐτῷ κόνδυλον τινός, Ηράκλεις (ἔφη) οἷόν με χρῆμα ἐλάνθανε, τὸ μετὰ περικεφαλαίας περιπατεῖν.

Hic Platonis homo eſt. vnde adiectũ eſt definitioni, Latis vnguibus.

Interroganti quánam hora prandere oportet, Si diues (inquit) eſt, quando vult: ſi pauper, quum poteſt.

Apud Megarenſes intuit⁹ oues pellibus tectas, illorum autẽ filios nudos, (ait) Præſtat Megarenſis arietẽ eſſe quàm filium.

Ad eũ qui ipſum trabe cõcuſſerat, ac poſtea dicebat, Caue. Num (inquit) iterum me ferire vis?

Aiebat oratores quidem miniſtros plebis: coronas autem, gloriæ bullas.

Lucernam interdiu accẽdens, Hominem (aiebat) quæro.

Stabat aliquando manantibus perfuſus vndis. his verò qui circunſtabant illum miſerantibus, Plato (nam is aderat) Si vultis (inquit) illum miſerari, abite. gloriæ illius cupiditatem ſignificans.

Colaphũ à quopiam accipiẽs, Hercle (ait) neſciebam me galea armato capite ambulare.

Quum, Midias ipſum colaphis cæderet, ac diceret, Tria millia tibi in mēſa appoſita ſunt, poſtridie ſumpto pugilum cæſtu cæſóque eo, dixit, Tria millia tibi in menſa ſunt poſita.

Lyſia pharmacopola ſciſcitante an deos eſſe crederet, Quomodo (inquit) non credo qui te diis inimicū puto?

Quendam intuitus ſe vndis ſpargētem ait, O infelix, an ignoras quoniam vt in grammatica erratis aſperſus non abſolueris, ita nec vitæ criminibus euades liber?

Culpabat maximè ſi qui fortunam cauſarentur, dicens homines quæ ſibi bona viderentur, non quæ re vera bona eſſent poſtulare.

Eis verò qui terrerentur ad ſomnia, dicebat, Ea quidē quæ vigilantes agitis non moramini, quæ verò dormientes imaginamini, ea curioſè diſquiritis.

In Olympia pronūntiante præcone, Dioxippus viros vicit, Hic (ait)

Μειδίου κονδυλίσαντος αὐτὸν, καὶ εἰπόντος, Τρισχίλιαί σοι κεῖνται ἐπὶ τῇ τραπέζῃ, τῇ ἑξῆς πυκτικοὺς λαβὼν ἱμάντας καὶ καταλοήσας αὐτὸν, ἔφη, Τρισχίλιαί σοι κεῖνται ἐπὶ τῇ τραπέζῃ.

Λυσίου τοῦ φαρμακοπώλου πυθομένου εἰ θεοὺς νομίζει, Πῶς δὲ (εἶπεν) οὐ νομίζω, ὅπου καί σε θεοῖς ἐχθρὸν ὑπολαμβάνω;

Ἰδών τινα περιρραινόμενον, ἐπεῖπεν, Ὦ κακόδαιμον, οὐκ ἐπίστασαι ὅτι ὥσπερ τῶν ἐν γραμματικῇ ἁμαρτημάτων περιρραινόμενος οὐκ ἂν ἀπαλλαγείης, οὕτως οὐδὲ τῶν ἐν τῷ βίῳ;

Ἐνεκάλει τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῆς τύχης, αἰτεῖσθαι λέγων αὐτοὺς ἀγαθὰ τὰ αὐτοῖς δοκοῦντα, καὶ οὐ τὰ κατὰ ἀλήθειαν.

Πρὸς δὲ τοὺς περὶ τὰ ὀνείρατα ἐπτοημένους ἔλεγεν, ὡς ὑπὲρ ὧν μὲν πράττουσιν, ὕπαρ οὐκ ἐπιστρέφονται· ὑπὲρ ὧν δὲ καθεύδοντες φαντασιοῦνται, πολυπραγμονοῦσιν.

Ὀλυμπίασι τοῦ κήρυκος ἀνειπόντος, Νικᾷ Διώξιππος ἄνδρας, Οὗτος μὲν δὴ ἀνδρά-

πόδα [ἔφη,] ἄνδρας δὲ ἐγώ.

Μετὰ Χαιρώνειαν συλληφθεὶς ἀπήχθη πρὸς Φίλιππον· καὶ ἐρωτηθεὶς τίς εἴη, Κατάσκοπος (ἔφη) τῆς σῆς ἀπληστίας. ὅθεν θαυμασθεὶς ἀφείθη.

Αλεξάνδρου ποτὲ πέμψαντος ἐπιστολὴν πρὸς Αντίπατρον εἰς Αθήνας διά τινος Αθλία, παρὼν ἔφη, Αθλίας παρ' ἀθλίου δι' ἀθλίου, πρὸς ἄθλιον.

Περδίκκου ἀπειλήσαντος εἰ μὴ ἔλθοι πρὸς αὐτὸν, ἀποκτενεῖν, ἔφη, Οὐδὲν μέγα. καὶ γὰρ κάνθαρος καὶ φαλάγγιον τοῦτ' ἂν πράξοιεν.

Εβόα πολλάκις λέγων τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον ῥᾴδιον ὑπὸ τῶν θεῶν δεδόσθαι, ἀποκεκρύφθαι δὲ αὐτὸν ζητούντων μελίπηκτα καὶ μύρα καὶ τὰ παραπλήσια.

Πρὸς τὸν ὑπὸ οἰκέτου ὑποδούμενον, Οὔπω (εἶπε) μακάριος εἶ ἂν μή σε καὶ ἀπομύξῃ· τοῦτο δὲ ἔσται πηρωθέντι σοι τὰς χεῖρας.

Θεασάμενος τοὺς ἱερομνήμονας τῶν Ιαμίων

mancipia,ſed ego viros.

Poſt Chæronẽſem pugnã deprehẽſus quũ adductus eſſet ad Philippũ, ab eóque quis eſſet interrogatus, Explorator(inquit) inſatiabilis auiditatis tuæ. Ex quo admirationi habitus, liber dimiſſus eſt.

Miſerat aliquando Alexander epiſtolam Athenas ad Antipatrum per Athliam quẽdam. quum adeſſet Diogenes, Athlias (inquit) per Athlium ad Athlium.

Perdicca comminãte niſi ad ſe veniret, illud ſe occiſurũ, Nihil (inquit) magni [facies.] nam & cantharus & phalangium id facerent. illũ

Clamabat autem ſæpius hominũ vitam facilè à diis dari, verùm occultari illam, quærentibus mulſum, vnguenta, & his ſimilia.

Ei qui à famulo calciabatur, Nondum(ait) beatus es, niſi te etiam abſtergat: hoc autem erit ſi mancus fueris.

Quum vidiſſet magiſtratus qui ἱερομνήμονες dicebantur, quen-

dam ex ærario phialã furatum addu centes, Magni (inquit) fures paruum ducunt.

Intuens aliquando adolescentem lapides in crucem iacientem, Euge, (inquit) scopo potieris.

Circunstantibus se adolescentibus atque dicẽtibus, Cauebimus ne mordeas nos, Bono (inquit) estote animo filioli, canis betis non vescitur.

Glorianti cuidam quòd leonis pelle tegeretur, Desine (inquit) virtutis stramenta pudefacere.

Beatus dicebatur Callisthenes, quòd magnificis ab Alexandro apparatibꝰ exciperetur. At ille, Infelix (inquit) est quòd prandeat ac cœnet quũ Alexandro videtur.

Quum pecuniis egeret, eas se ab amicis repetere, non petere, dicebat.

Composito adolescẽti quippiam rogãti nõ prius se affirmauit respõsurũ quàm sciret virne esset ã mulier.

Adolescenti qui cottabo ludebat in balneo, Quanto (inquit) melius, tãto deterius.

τινὰ φιάλην ὑφῃρημένον ἄγοντας, ἔφη, Οἱ μεγάλοι κλέπται τὸν μικρὸν ἄγουσι.

Θεασάμενός ποτε μειράκιον λίθους βάλλον ἐπὶ σταυρὸν, Εὖγε (εἶπε) τεύξῃ γὰρ τοῦ σκοποῦ.

Πρὸς τὰ περιστάντα μειράκια, καὶ εἰπόντα, Βλεπόμεθα μὴ δάκῃς ἡμᾶς, Θαῤῥεῖτε (ἔφη) παιδία· κύων τευτλία οὐκ ἐσθίει.

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῇ λεοντῇ θρυπτόμενον, Παῦσαι (ἔφη) τὰ τῆς ἀρετῆς στρώματα καταισχύνων.

Πρὸς τὸν μακαρίζοντα Καλλισθένην, καὶ λέγοντα ὡς πολυτελῶν παρ' Ἀλεξάνδρῳ μετέχει, Κακοδαίμων μὲν οὖν ἐστιν (εἶπεν) ὃς καὶ ἀριστᾷ καὶ δειπνεῖ ὅταν Ἀλεξάνδρῳ δόξῃ.

Χρημάτων δεόμενος ἀπαιτεῖν ἔλεγε τοὺς φίλους, οὐκ αἰτεῖν.

Πρὸς τὸ κεκοσμημένον μειράκιον, πυθόμενόν τι, ἔφη, οὐ πρότερον λέξειν αὐτῷ, εἰ μὴ ἀνασυράμενος δείξειε πότερον γυνή ἐστιν ἢ ἀνήρ.

Πρὸς τὸ κοτταβίζον ἐν τῷ βαλανείῳ μειράκιον φησὶν, Ὅσῳ βέλτιον τοσούτῳ χεῖρον.

Ἐν δείπνῳ προσερρίπτουν αὐτῷ τινὲς ὀστάρια ὡς κυνὶ· καὶ ὃς ἀπαλλαττόμενος, προσούρησεν αὐτοῖς ὡς κύων.

Τοὺς ῥήτορας καὶ πάντας ἐνδοξολογοῦντας τρισανθρώπους ἀπεκάλει ἀντὶ τοῦ τρισαθλίους.

Τὸν πλούσιον ἀμαθῆ, πρόβατον εἶπε χρυσόμαλλον.

Θεασάμενος ἐπὶ ἀσώτου οἰκίᾳ ἐπιγεγραμμένον, Πράσιμος, Ἤδειν (εἶπεν) ὅτι οὕτω κραιπαλῶσα, ῥᾳδίως ἐξεμέσεις τὸν κεκτημένον.

Πρὸς τὸ καταιτιώμενον μειράκιον τὸ πλῆθος τῶν ἐνοχλούντων, Παῦσαι γοῦν (ἔφη) καὶ σὺ τὰ δείγματα τοῦ παχητιῶντος περιφέρων.

Πρὸς τὸ ῥυπαρὸν βαλανεῖον, Οἱ ἐνθάδε (ἔφη) λουόμενοι ποῦ λούονται;

Παχέος κιθαρῳδοῦ πρὸς πάντων μεμφομένου, αὐτὸς μόνος ἐπῄνει. ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί, ἔφη, Ὅτι τηλικοῦτος ὤν, κιθαρῳδεῖ, καὶ οὐ λῃστεύει.

Τὸν κιθαρῳδὸν ἀεὶ καταλειπόμενον ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν ἠσπάσατο, Χαῖρε ἀλέκτωρ. τοῦ δὲ εἰπόντος, Διὰ τί, Ὅτι (ἔφη) ᾄδων πάντας ἐγείρεις.

Μειρακίου διαδεικνυμένου, πληρώσας τὸ προκόλπιον ἄντικρυς θέρμων ἔκαμπτε.

Inter cœnandum ossa illi quidam vt cani iactabant, at ille propius accedens permingebat vt canis.

Oratores atque omnes in dicendo gloriam quærẽtes, Ter homines, pro eo quod est, Ter infelices appellabat.

Diuitem indoctum ouẽ aureo vellere dicebat.

Quum vidisset prodigi cuiusdam domui inscriptum, Venalis, Sciebam (inquit) quòd præ nimia crapula facilè dominum euomeres.

Causanti adolescenti perturbãtiũ se multitudinem, Desiste (inquit) & tu perturbationis indicia proferre.

Ingressus sordidum balneum, Qui hîc se lauant, (ait) vbi lauantur?

Quũ rudẽ pinguémq; citharœdũ omnes causarẽtur, sol⁹ ipse laudabat. Rogat⁹ quamobrẽ, ait quòd talis quũ sit, cithara se nõ latrociniis exerceret.

Citharœdũ qui semper ab auditorib⁹ deserebatur, ita salutabat, Salue galle. illo autẽ dicente, Cur ita? Quia (inquit) canens omnes excitas.

Quũ adolescẽtẽ plurimi inspicerẽt, ille sinũ lupinis cõplens se ĩcuruabat.

Multitudine in eum conuersa mirari se dixit quomodo illo dimisso, se intuerentur.

Dicente quodam vehementer superstitioso, Vno ictu caput tibi perfrĩgam. At ego (inquit) à sinistris adstãs te tremere faciam.

Hegesia ipsum deprecãte, vt sibi librorũ aliquid exponeret, Stultus (inquit) es Hegesia, qui caricas quidem non scriptas eligis, sed veras: vera autem exercitatione neglecta, te ad scriptã confers.

Ei qui ipsi exiliũ exprobrabat, At huius, (inquit) miser, causa philosophatus sum. Alio rursus dicente, Sinopei te exilii cõdemnant, Et ego illos (inquit) mansionis.

Intuitus aliquando Olympionicẽ oues pascentem, Quàm citò (inquit) ô præclare, ab Olympiis ad Nemea te contulisti.

Rogatus cuius rei gratia athletæ nihil sentiunt, Quia (inquit) suillis ac bubulis carnibus extructi sunt.

Petebat aliquando statuam: roga-

τοῦ δὲ πλήθους εἰς αὐτὸν ἀφορῶντος, θαυμάζειν ἔφη πῶς ἐκεῖνον ἀφέντες αὐτὸν ὁρῶσι.

Λέγοντος δὲ αὐτῷ τινος ἰσχυρῶς δεισιδαίμονος, Μιᾷ πληγῇ κεφαλήν σου διαρρήξω, Ἐγὼ δέ γε (εἶπε) παρὼν ἐξ ἀριστερῶν, βρεμεῖν σε ποιήσω.

Ἡγησίου παρακαλοῦντος χρῆσαί τι αὐτῷ τῶν συγγραμμάτων, Μάταιος (ἔφη) τυγχάνεις ὦ Ἡγησία, ὃς ἰσχάδας μὲν γραπτὰς οὐχ αἱρῇ, ἀλλὰ τὰς ἀληθινάς· ἄσκησιν δὲ παρειδὼν τὴν ἀληθινὴν, ἐπὶ τὴν γεγραμμένην ὁρμᾷς.

Πρός τε τὸν ὀνειδίζοντα αὐτῷ τὴν φυγὴν, Ἀλλὰ τούτου γε ἕνεκεν (εἶπεν) ὦ κακόδαιμον, ἐφιλοσόφησα.

Εἰπόντος τινὸς, Σινωπεῖς σου φυγὴν κατέγνωσαν, Ἐγὼ δέ γε (εἶπεν) ἐκείνων μονήν.

Ἰδών ποτε ὀλυμπιονίκην πρόβατα νέμοντα, Ταχέως (εἶπεν) ὦ βέλτιστε μετέβης ἀπὸ τῶν Ὀλυμπίων ἐπὶ τὰ Νέμεα.

Ἐρωτηθεὶς διὰ τί οἱ ἀθληταὶ ἀναίσθητοί εἰσιν, ἔφη Ὅτι κρέασιν ὑείοις καὶ βοείοις ἀνῳκοδόμηνται.

Ἤτει ποτὲ ἀνδριάντα· ἐρωτηθεὶς

δὲ διὰ τί τοῦτο ποιεῖ, Μελετῶ (εἶπεν) ἀποτυγχάνειν.

Αἰτῶν τινα, (καὶ γὰρ τοῦτο πρῶτον ἐποίησε διὰ τὴν ἀπορίαν) ἔφη, Εἰ μὲν καὶ ἄλλῳ δέδωκας, δὸς κἀμοί· εἰ δὲ μηδενί, ἀπὸ ἐμοῦ ἄρξαι.

Ερωτηθεὶς ποτε ὑπὸ τοῦ τυράννου ποῖος ἂν εἴη ἀμείνων χαλκὸς εἰς ἀνδριάντα, ἔφη, Αφ' οὗ Αρμόδιος καὶ Αριστογείτων ἐχαλκεύθησαν.

Ερωτηθεὶς πῶς χρῆται Διονύσιος τοῖς φίλοις, ἔφη, Ὡς θυλάκοις· τοὺς μὲν πλήρεις κρεμνῶν, τοὺς δὲ κενοὺς ῥίπτων.

Νεογάμου ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν, Ο τοῦ Διὸς παῖς Ηρακλῆς καλλίνικος ἐνθάδε κατοικεῖ· μηδὲν εἰσίτω κακόν· ἐπέγραψε, Μετὰ τὸν πόλεμον ἡ συμμαχία.

Τὴν φιλαργυρίαν εἶπε μητρόπολιν πάντων τῶν κακῶν.

Ασωτον θεασάμενος ἐν πανδοκείῳ ἐλάας ἐσθίοντα, ἔφη, Εἰ οὕτως ἠρίστας, οὐκ ἂν οὕτως ἐδείπνεις.

Τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας θεῶν εἰκόνας εἶναι [ἔλεγεν]. Τὸν ἔρωτα, σχολαζόντων ἀσχολίαν.

Ερωτηθεὶς τί ἄθλιον ἐν βίῳ,

tus cur hoc faceret, Vt me (inquit) nō potiri assuefaciam.

Quū postularet quēpiam, (quippe & hoc primùm fecit ob inopiam) dicebat, Si quidem & alii dedisti, mihi da: si verò nemini, à me incipe.

Rogat9 aliquãdo à tyrãno, cuiusmo diære præstaret statuã sculpere, Quo (inquit) Harmodius & Aristogiton fusi sunt.

Rogat9 quomodo Dionysius amicis vteretur, Vt vasculis (ait:) dū plena sunt, suspendit, & abiicit vacua.

Inscripserat quidam domui suæ, vxore nuper ducta, Iouis filius callinicus Hercules hic habitat: nihil ingrediatur mal.: inscripsit ipse, Post bellum auxilium.

Cupiditatem arcem omnium malorum dixit.

Prodigum quendam intuitus oleas in diuersorio edentem, Si sic prandisses, (ait) non ita cœnares.

Bonos viros imagines deorū esse [dicebat:] amorē, vacantiū occupationē.

Rogatus quidnam esset in vita mi-

ſerum, Senex(ait)egenus.

Rogatus quænam perniciosiſſimè morderet bellua, Ex feris (inquit)obtractator:ex cicuribus autē, adulatoū.

Intuitus aliquando centauros duos peſſimè pictos, ait, Vter horum deterior eſt?

Sermonem ad gratiam inſtructum, melleum eſſe laqueū dixit. Ventrē, vitæ charybdin appellabat.

Audiēs Didymonē mœchum fuiſſe comprehēſum, Dignus eſt (inquit) ex ipſo nomine ſuſpendi.

Rogatus cur pallens eſſet aurum, Quia (inquit) multos habet inſidiatores.

Mulierem in lectica intuens, non ſecundum feram ait eſſe caueam.

Quum vidiſſet fugitiuum ſeruum ad puteum ſedentem, Caue(inquit) adoleſcens ne excidas.

Cernens veſtimentorum furem in balneis, Num (inquit) ad vnguentulum, an verò ad aliud veſtimentum? *paronomaſia eſt in uocabulis Græcis.*

Quum vidiſſet aliquando mulie-

ἔφη, Γέρων ἄπορος.

Ερωτηθεὶς τί τῶν θηρίων κάκιστα δάκνει, ἔφη, Τῶν μὲν ἀγρίων, συκοφάντης, τῶν δὲ ἡμέρων, κόλαξ.

Ιδὼν ποτε δύο κενταύρους κάκιστα ἐζωγραφημένους, ἔφη, Πότερος τούτων χείρων ἐστί;

Τὸν πρὸς χάριν λόγον ἔφη μελιτίνην ἀγχόνην εἶναι. Τὴν γαστέρα χάρυβδιν ἔλεγε τοῦ βίου.

Ακούσας ποτὲ ὅτι Διδύμων ὁ μοιχὸς συνελήφθη, Αξιος (ἔφη) ἐκ τοῦ ὀνόματος κρεμασθῆναι.

Ερωτηθεὶς διὰ τί τὸ χρυσίον χλωρόν ἐστιν, ἔφη, Οτι πολλοὺς ἔχει τοὺς ἐπιβουλεύοντας.

Ιδὼν γυναῖκα ἐν φορείῳ, Ου κατὰ τὸ θηρίον (ἔφη) ἡ γαλεάγρα.

Ιδὼν δραπέτην ἐπὶ φρέατι καθήμενον, ἔφη, Μειράκιον βλέπε μὴ ἐκπέσῃς.

Ιδὼν ἱματιοκλέπτην ἐν τῷ βαλανείῳ, ἔφη, Επ' ἀλειμμάτιον ἢ ἐπ' ἄλλο ἱμάτιον;

Ιδών ποτε γυναῖκας ἀπ' ἐλαίας ἀπηγ-

χονισμένας, Εἴθε γὰρ (ἔφη) πάντα τὰ δένδρα τοιοῦτον καρπὸν ἤνεγκεν.

Ἰδὼν λωποδύτην, ἔφη, τίπτε σὺ ὧδε φέριστε, Ἢ τινα συλήσων νεκύων κατατεθνειώτων;

Ἐρωτηθεὶς εἰ παιδισκάριον ἢ παιδάριον ἔχοι, ἔφη, Οὔ. τοῦ δὲ εἰπόντος, Ἐὰν οὖν ἀποθάνῃς, τίς σε ἐξοίσει; ἔφη, Ὁ χρήζων τῆς οἰκίας.

Πλάτωνος περὶ ἰδεῶν διαλεγομένου, καὶ ὀνομάζοντος τραπεζότητα καὶ κυαθότητα, Ἐγὼ (εἶπεν) ὦ Πλάτων, τράπεζαν μὲν καὶ κύαθον ὁρῶ, τραπεζότητα δὲ καὶ κυαθότητα οὐδαμῶς. καὶ ὅς, Κατὰ λόγον, ἔφη. οἷς μὲν γὰρ κύαθος καὶ τράπεζα θεωρεῖται, ὀφθαλμοὺς ἔχεις· ᾧ δὲ τραπεζότης καὶ κυαθότης βλέπεται, νοῦν οὐκ ἔχεις.

Ἐρωτηθεὶς ποίῳ καιρῷ δεῖ γαμεῖν, ἔφη, Τοὺς μὲν νέους μηδέποτε, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους μηδὲ πώποτε.

Ἐρωτηθεὶς τί θέλοι κονδύλου λαβεῖν, Γερικεφαλαίαν, ἔφη.

res ex oliua arbore pēdere ſuffocatas, Vtinam(inquit) arbores cæteræ fructum huiuſmodi ferrent.

Intuitus ſepulcrorum violatorem, ait, ſed hîc quid vir bone quæris? An aliquē è vita functis ſpoliare laboras? igitur

Rogatus num ſeruulum aut ancillā haberet, negauit. illo autē dicēte, Quū igitur mortem obieris, quiſnam te ad ſepulcrum efferet? Qui domo(inquit) indiget.

Platone de ideis diſſerente, & nominante menſalitatem & cyathitatem, Equidem(inquit) ô Plato menſam & cyathum video: menſalitatem verò & cyathitatem non video. Et ille, Rectè:(inquit) quibus enim cyathus mēſáque conſpicitur, oculos habes: quo autem menſalitas & cyathitas intelligitur, animum non habes.

Rogatus à quodam quo tempore ducēda ſit vxor, Iuuenibꝰ(inquit) nōdum: ſenibus verò nunquam.

Interrogatus quidnam vellet vt colaphum acciperet, Galeam, inquit.

Adolescentem intuens se componentem, Si quidem (inquit) ad viros, frustra: sin autem ad mulieres, nequiter.

Videns adolescẽtulum rubore perfusum, Confide (ait) fili: huiusmodi est virtutis colos.

Quũ duos aliquãdo audisset legisperitos, ambos damnauit, dicẽs alterũ quidẽ furatum esse: alterum verò non perdidisse.

Rogatus cui usmodi vinum libentius biberet, Alienum, inquit.

Dicente ipsi quodam, Plures te irrident, At ego (inquit) non irrideor.

Dicenti malũ esse viuere, Non (inquit) viuere malum est, sed malè viuere.

Consulẽtibus vt fugitiuum quæreret seruum, Ridiculum (inquit) est, si Manes absque Diogene viuat, Diogenes absque Mane non possit.

Rogatus qualis esset canis, Esuriens, (inquit) Melitæus, satiatus verò, lossicus.

Quosdam [inquit] permulti lau-

Μειράκιον ἰδὼν καλλωπιζόμενον, ἔφη, Εἰ μὲν πρὸς ἄνδρας, ἀτυχεῖς· εἰ δὲ πρὸς γυναῖκας, ἀδικεῖς.

Ἰδών ποτε μειράκιον ἐρυθριῶν, Θάῤῥει, ἔφη· τοιοῦτόν ἐστι τῆς ἀρετῆς τὸ χρῶμα.

Δυοῖν ποτε νομικοῖν ἀκούσας, τοὺς δύο κατέκρινεν, εἰπὼν, τὸν μὲν κεκλοφέναι, τὸν δὲ μὴ ἀπολωλεκέναι.

Ερωτηθεὶς ποῖον οἶνον ἡδέως πίνει, ἔφη, Τὸν ἀλλότριον.

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Πολλοί σου καταγελῶσιν, Ἀλλ' ἐγὼ (ἔφη) οὐ καταγελῶμαι.

Πρὸς τὸν εἰπόντα κακὸν εἶναι τὸ ζῆν, Οὐ τὸ ζῆν, (εἶπεν) ἀλλὰ τὸ κακῶς ζῆν.

Πρὸς τοὺς συμβουλεύοντας τὸν ἀποδράντα αὐτοῦ δοῦλον ζητεῖν, Γελοῖον (ἔφη) εἰ Μάνης μὲν χωρὶς Διογένους ζῇ, Διογένης δὲ χωρὶς Μάνου οὐ δύναται.

Ερωτηθεὶς ποταπὸς εἴη κύων, ἔφη, Πεινῶν, Μελιταῖος· χορτασθεὶς δὲ, Μολοττικός.

Τούτων οὓς ἐπαινοῦντες οἱ πολλοὶ οὐ πολ

μῶσι διὰ τὸν πόνον συνεξιέναι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν θήραν· οὕτως οὐδὲ ἐμοὶ δύνασθε συμβιοῦν διὰ τὸν φόβον τῶν ἀλγηδόνων.

Ἐρωτηθεὶς εἰ σοφοὶ πλακοῦντα ἐσθίουσι, Πάντ' (εἶπεν) ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι.

Ἐρωτηθεὶς διὰ τί προσαίταις μὲν ἐπιδιδόασι, φιλοσόφοις δὲ οὔ· ἔφη, Ὅτι χωλοὶ μὲν καὶ τυφλοὶ γενέσθαι ἐλπίζουσι, φιλοσοφῆσαι δὲ οὐδαμῶς.

Φιλάργυρον ᾔτει· τοῦ δὲ βραδύνοντος, Ἄνθρωπε (εἶπεν) εἰς τροφήν σε αἰτῶ, οὐκ εἰς ταφήν.

Ὀνειδιζόμενός ποτε ἐπὶ τῷ παραχαράξαι τὸ νόμισμα, ἔφη, Ἦν ποτε χρόνος ἐκεῖνος ὅτ' ἤμην ἐγὼ τοιοῦτος ὁποῖος σὺ νῦν· ὁποῖος δ' ἐγὼ νῦν, σὺ οὐδέποτε. καὶ πρὸς ἄλλον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὀνειδίσαντα, Καὶ γὰρ ἐνεούρουν θᾶττον, ἀλλὰ νῦν οὔ.

Εἰς Μύνδον ἐλθὼν, καὶ θεασάμενος μεγάλας τὰς πύλας, μικρὰν δὲ τὴν πόλιν, Ἄνδρες Μύνδιοι (ἔφη) κλείσατε τὰς πύ-

dant, neque tamen ob laborem audēt cum eis vnà ad venationem egredi: ita ne mihi quidem ob dolorum metum congredi, atque vnà viuere potestis.

Rogatus an ſapientes placētis veſcerentur, Omnibus (inquit) ſicut & homines cæteri.

Interrogatus cur mendicis largirentur homines, non autem philoſophis, Quia claudi (inquit) ac cæci fieri potius quàm philoſophos euadere ſe ſperant.

Poſcebat quidem ab auaro: atque illo tergiuerſante, Ad cibum (inquit) homo te poſtulo, non ad ſepulcrum.

Exprobranti quòd aliquando falſò pecuniam ſignaſſet, Tempus (inquit) fuit quum talis eram qualis tu modò: qualis autem ego modò ſum, nunquá tu eris. Alteri ipſi idem exprobranti, Atqui (inquit) emingebā tum celerius, modò non ita.

Myndum profectus quum videret magnificas portas & vrbem modicam, Viri (inquit) Myndii por-

tas claudite ne vrbs vestraegrediatur.

Quũ vidisset aliquando hominem in purpuræ furto deprehensum, ait, Purpureum cepit fatum vioēlátque parca.

Cratero precante vt ad se ille proficisceretur, At malo(inquit) sal Athenis lingere quàm apud Craterum frui magnificè instructa mensa.

Anaximenem conueniens pingui aqualiculo rhetorem, Impartire (inquit)& nobispauperibus ventrem. quippe & ipse ab onere leuaberis, & nobis emolumento eris.

Differente illo aliquando pernam prætendens, auditores in se conuertit. Indignante illo, disputationem (inquit) Anaximenis oboli pretium dissoluit.

Quum illi probro daretur quòd in foro manducaret, In foro enim (ait) esurio.

Quidã & illud huius esse aiũt, quòd intuitus illum Plato lauantem olera, accedens tacitè illi dixerit, Si Dionysio obsequutus esses, olera non la-

λας μὴ ἡ πόλις ὑμῶν ἐξέλθῃ.

Θεασάμενός ποτε πορφυροκλέπτην πεφωραμένον, ἔφη, Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Κρατέρου ἀξιοῦντος πρὸς αὐτὸν ἀπιέναι, Ἀλλὰ βούλομαι (ἔφη) ἐν Ἀθήναις ἅλα λείχειν, ἢ παρὰ Κρατερῷ τῆς πολυτελοῦς τραπέζης ἀπολαύειν.

Ἀναξιμένει τῷ ῥήτορι παχεῖ ὄντι προσελθὼν, Ἐπίδος καὶ ἡμῖν (ἔφη) τοῖς πτωχοῖς τῆς γαστρός. καὶ γὰρ αὐτὸς κουφισθήσῃ, καὶ ἡμᾶς ὠφελήσεις.

Διαλεγομένου ποτὲ αὐτοῦ, τάριχον προτείνας προσέσπασε τοὺς ἀκροατάς. Ἀγανακτοῦντος δὲ, Τὴν Ἀναξιμένους (ἔφη) διάλεξιν ὀβολοῦ τάριχος διαλέλυκεν.

Ὀνειδιζόμενός ποτε ὅτι ἐν ἀγορᾷ ἔφαγεν, Ἐν ἀγορᾷ γάρ (ἔφη) καὶ ἐπείνησα.

Ἔνιοι τούτου φασὶν εἶναι κἀκεῖνο, ὅτι Πλάτων θεασάμενος αὐτὸν λάχανα πλύνοντα, προσελθὼν ἡσυχῆ εἴποι αὐτῷ, Εἰ Διονύσιον ἐθεράπευες, οὐκ ἂν λάχανα ἔπλυνες.

τὸν ἢ ἀποκρίνασθαι ὁμοίως ἡσυχῇ, Καὶ σὺ εἰ λάχανα ἔπλυνες, οὐκ ἂν Διονύσιον ἐθεράπευες.

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Οἱ πλείους σου καταγελῶσι, Κἀκείνων, τυχὸν, (εἶπεν) οἱ ὄνοι. Ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι τῶν ὄνων ἐπιστρέφονται, οὔτε ἐγὼ ἐκείνων.

Θεασάμενος μειράκιον φιλοσοφοῦν, Εὖγε (εἶπεν) ὅτι τοὺς τοῦ σώματος ἐραστὰς ἐπὶ τὸ τῆς ψυχῆς κάλλος μετάγεις.

Θαυμάζοντός τινος τὰ ἐν Σαμοθρᾴκῃ ἀναθήματα, ἔφη, Πολλῷ ἂν εἴη πλείω, εἰ καὶ οἱ μὴ σωθέντες ἀνετίθεσαν.

Εὐμόρφῳ μειρακίῳ ἀπιόντι εἰς συμπόσιον, (ἔφη) Χείρων ἐπανήξεις. τοῦ δὲ ἐπανελθόντος, καὶ τῇ ἑξῆς εἰπόντος, Καὶ ἀπῆλθον, καὶ χείρων οὐκ ἐγενόμην, ἔφη, Χείρων μὲν οὔ, Εὐρυτίων δέ.

Δύσκολον ᾔτει· τοῦ δὲ εἰπόντος, Ἐάν με πείσῃς, ἔφη, Εἴ σε ἐδυνάμην πεῖσαι,

uares, illúmque ad aurem itẽ respondisse, Et si lauares olera, Dionysi onõ esses obsequutus.

Dicenti cuidam, Multi te irrident, Et illos (inquit) fortè asini. sed non illi asinos curant, neque ego illos, respondit.

Conspecto adolescentulo philosophante, Eia (inquit) amatores corporis ad animæ pulchritudinem traducis.

Admirante quodam ea quæ in Samothracia sunt donaria, Longè (ait) plura essent, si & qui seruati non sunt, ea dedicassent.

Formoso adolescenti ad conuiuiũ eunti, Deterior (inquit) remeabis. Illo redeunte, & postridie ipsi dicente, Et abii, & deterior effectus non sum; Deterior, inquit.

Postulabat ab Eurytio difficile quiddam. illo dicente, Si mihi persuaseris. Equidem (inquit) si persuadere possim, suasissem vti te suffocares.

Reuertens ex Lacedæmone Athenas, interrogabatur quò & vnde veniret, A viris (inquit) ad mulieres.

Redibat ab Olympiis quum rogaretur an multa ibi turba fuiſſe, Turba (inquit) multa, ſed homines pauci.

Luxurioſos dicebat ſimiles ficubus quæ per præcipitia naſcuntur, quarum fructus homo non guſtat, corui autem & vultures comedunt.

Phryne ſcortum auream Venerem Delphis obtulit, quā ille ita inſcripſit,

EX GRAECORVM INTEMPERANTIA.

Alexandro quoque illi aſſiſtente & dicente, Ego ſum Alexander magnus ille rex, At ego (inquit) Diogenes canis.

Rogatus quidnam faciens canis vocaretur, Quòd eis (inquit) blādior qui dant: in eos verò qui non dant, oblatro: malos autem mordeo.

Ex ficu quadam poma legebat, cuſtode dicente, Hinc ante paucos dies homo ſuſpenſus eſt, Ego (inquit) illā purgabo.

ἔπεισάς σε αὖ ἀπάγξασθαι.

Ἐπανήρχετο ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Ἀθήνας· πρὸς οὖν τὸν πυθόμενον ποῖ καὶ πόθεν, Ἐκ τῆς ἀνδρωνίτιδος (εἶπεν) εἰς τὴν γυναικωνῖτιν.

Ἐπανῄει ἀπὸ Ὀλυμπίων· πρὸς οὖν τὸν πυθόμενον εἰ ὄχλος ἦν πολύς, Πολὺς μὲν (εἶπεν) ὁ ὄχλος, ὀλίγοι δὲ ἄνθρωποι.

Τοὺς ἀσώτους ἔφη παραπλησίους εἶναι συκαῖς ἐν κρημνῷ πεφυκυίαις, ὧν τοῦ καρποῦ μὲν ἄνθρωπος οὐκ ἀπογεύεται, κόρακες δὲ καὶ γύπες ἐσθίουσι.

Φρύνης Ἀφροδίτην χρυσῆν ἀναθείσης ἐν Δελφοῖς, τοῦτον ἐπιγράψαι [λέγεται,]

ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΚΡΑΣΙΑΣ.

Ἀλεξάνδρου ποτὲ ἐπιστάντος αὐτῷ καὶ εἰπόντος, Ἐγώ εἰμι Ἀλέξανδρος, ὁ μέγας βασιλεύς· Κἀγὼ (φησὶ) Διογένης ὁ κύων.

Ἐρωτηθεὶς τί ποιῶν, κύων καλεῖται, ἔφη, Τοὺς μὲν διδόντας σαίνων, τοὺς δὲ μὴ διδόντας ὑλακτῶν· τοὺς δὲ πονηροὺς δάκνων.

Ἀπὸ συκῆς ἀπῄγξε· τοῦ δὲ φυλάττοντος εἰπόντος, Αὐτόθεν πρώην ἄνθρωπος ἀπήγξατο· Ἐγὼ οὖν (φησὶν) αὐτὴν καθαρῶ.

Τὰς ὑπερωρεῖς ἑταίρας ἔλεγε θανασίμῳ μελικράτῳ παραπλησίας εἶναι.

Ἀριστῶντι αὐτῷ ἐν ἀγορᾷ οἱ περιεστῶτες συνεχὲς ἔλεγον, Κύον. ὁ δὲ, Ὑμεῖς (εἶπεν) ἐστὲ κύνες οἵ με ἀριστῶντα περιεστήκατε.

Ἀφυῆ παλαιστὴν θεασάμενος ἰατρεύοντα, ἔφη, Τί τοῦτο; ἢ ἵνα τοὺς ποτέ σε νικήσαντας νῦν καταβάλῃς;

Θεασάμενος υἱὸν ἑταίρας λίθον εἰς ὄχλον βάλλοντα, Πρόσεχε (ἔφη) μὴ τὸν πατέρα πλήξῃς.

Ἐπαινούντων τινῶν τὸν ἐπιδόντα αὐτῷ, ἔφη, Ἐμὲ δὲ οὐκ ἐπαινεῖτε τὸν ἄξιον λαβεῖν;

Ἀπαιτούμενος ὑπό τινος τρίβωνα, ἔφη, Εἰ μὲν ἐχαρίσω, ἔχω· εἰ δὲ ἔχρησας, χρῶμαι.

Ὑποβολιμαίου τινὸς εἰπόντος αὐτῷ ὅτι χρυσὸν ἔχει ἐν τῷ ἱματίῳ, Ναί (ἔφη) διὰ τοῦτο αὐτὸ ὑποβεβλημένος κοιμῶμαι.

Ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τὸ γοῦν πρὸς πᾶσαν τύχην παρεσκευάσθαι.

Formoſa ſcorta lethali mulſo non diſſimilia dicebat.

Prandenti in platea, qui circunſtabant, identidem acclamabant, Canis. at ille, Vos(ait)canes eſtis, qui prandētem circunſtatis.

Quum vidiſſet ignauum luctatorem medicinam profitētem, Quid hoc?(inquit) num eos quos aliquādo non potuiſti, nunc ipſe deiicies?

Quum ſcorti filium in turbas iactātē lapides cerneret, Caue(ait)ne patrē ferias.

Laudātibus quibuſdam eum qui illi erogauerat, Me autem (inquit) non laudatis qui accipere merui?

Quū à quodam palliumexigeretur, Si quidem(ait)donaſti, habeo: ſin autem commodaſti, vtor.

Suppoſititio quodam dicēte, Aurum habet in pallio. Ita ſanè (inquit:) idcirco illo ſuppoſito obdormio.

Rogatus quid ex philoſophia lucratus fuiſſet, Etſi nihil aliud, (inquit) vel hoc ipſum quòd ad omnem fortunam paratus ſum.

Interrogatus vnde esset, Mundi ciuis, ait.

Sacrificantibus quibusdam vt filiũ à diis impetrarent, Vt (inquit) bonũ impetretis non immolatis?

Scorta dicebat regũ esse reginas: petere enim quodcũque eis videretur.

Atheniensibus Alexandrum Liberum patrem decernentibus, Et me (inquit) Serapin facite.

Exprobranti quòd loca immunda introiret, Et sol (inquit) in secessꝰ abit, neque inquinatur.

In loco sacro cœnans inter panes sordidos appositos, sublatos abiecit, dicens, in sacrum nihilo portere sordidum ingredi.

Dicente quodam cur nihil sciens philosopharetur, Et si (inquit) philosophiam simulo, hoc ipsum philosophari est.

Commendanti puerum, & dicenti quòd ingenio excelleret essétque optimis moribus, Quid ergo (inquit) me indiget?

Ἐρωτηθεὶς πόθεν εἴη, Κοσμοπολίτης, ἔφη.

Θυόντων τινῶν τοῖς θεοῖς ἐπὶ τῷ υἱὸν γενέσθαι, ἔφη, Περὶ δὲ τοῦ ποδαπὸς ἐκβῇ οὐ θύετε;

Τὰς ἑταίρας ἔφη βασιλέων εἶναι βασιλίσσας· αἰτεῖν γὰρ ὅ, τι ἂν δόξῃ αὐταῖς.

Ψηφισαμένων Ἀθηναίων Ἀλέξανδρον Διόνυσον, Κἀμὲ (ἔφη) Σάραπιν ποιήσατε.

Πρὸς τὸν ὀνειδίζοντα ὡς εἰς τόπους ἀκαθάρτους εἰσίοι, Καὶ γὰρ ἥλιος (ἔφη) εἰς τοὺς ἀποπάτους, ἀλλ᾽ οὐ μιαίνεται.

Ἐν ἱερῷ δειπνῶν, μεταξὺ ῥυπαρῶν ἄρτων παρατεθέντων, ἄρας αὐτοὺς ἔρριψεν, εἰπὼν, εἰς ἱερὸν μηδένα δεῖν ῥυπαρὸν εἰσιέναι.

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Οὐδὲν εἰδὼς φιλοσοφεῖς, ἔφη, Εἰ καὶ προσποιοῦμαι φιλοσοφίαν, καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν ἐστι.

Πρὸς τὸν συνιστάντα τὸν παῖδα, καὶ λέγοντα ὡς εὐφυέστατός ἐστι καὶ τὰ ἤθη κράτιστος, Τί οὖν (εἶπεν) ἐμοῦ χρήζει;

Τοὺς λέγοντας μὲν τὰ σπουδαῖα, μὴ ποιοῦντας δὲ, ἔλεγε μηδὲν διαφέρειν κιθάρας. καὶ γὰρ ταύτην μήτε ἀκούειν, μήτε αἰσθάνεσθαι.

Εἰς θέατρον εἰσῄει ἐναντίος τοῖς ἐξιοῦσιν· ἐρωτηθεὶς διὰ τί, Τοῦτο (ἔφη) παντὶ τῷ βίῳ ἐπιτηδεύω ποιεῖν.

Ἰδών ποτε νεανίσκον θηλυνόμενον, Οὐκ αἰσχύνῃ (ἔφη) χείρονα τῆς φύσεως περὶ σεαυτοῦ βουλευόμενος; Ἡ μὲν γάρ σε ἄνδρα ἐποίησε, σὺ δὲ σεαυτὸν βιάζῃ γυναῖκα εἶναι.

Ἰδὼν ἄφρονα ψαλτήριον ἁρμοττόμενον, Οὐκ αἰσχύνῃ (ἔφη) τοὺς μὲν φθόγγους τῷ ξύλῳ προσαρμόττων, τὴν δὲ ψυχὴν εἰς τὸν βίον μὴ ἁρμόττων;

Πρὸς τὸν εἰπόντα, Ἀνεπιτήδειός εἰμι πρὸς φιλοσοφίαν, Τί οὖν (ἔφη) ζῇς, εἰ τοῦ καλῶς ζῆν μὴ μέλει σοι;

Πρὸς τὸν καταφρονοῦντα τοῦ πατρὸς, Οὐκ αἰσχύνῃ (ἔφη) καταφρονῶν τούτου δι' ὃν μέγα φρονεῖς;

Ἰδὼν εὐπρεπῆ νεανίσκον ἀπρεπῶς λαλοῦντα, Οὐκ αἰσχύνῃ (ἔφη) ἐξ ἐλεφαντίνου κολεοῦ μολιβδίνην ἕλκων μάχαιραν;

Qui recta dicerent, nec facerent, eos citharæ similes aiebat. hanc enim nihil audire neque sentire.

Theatrum ingrediebatur ex aduerso exeuntium. rogatus cur ita faceret, Hoc (ait) in omni vita facere studeo.

Videns aliquando adolescentulũ effœminari, Non pudeat (ait) deterius quàm naturam ipsam de teipso statuere? Illa enim te virum fecit, tu te cogis mulierem fieri.

Intuens quendam parum cordatũ aptare psalterium, Non erubescis (inquit) qui sonos ligno aptes, animum ad vitam non componas?

Dicenti cuidam, Idoneus ad philosophiã non sum, Quid ergo (inquit) viuis, si vt bene viuas nulla tibi cura est?

Contemnente quodam patrem, Non pudet (ait) eum contemnere per quem magnificè de te sentis?

Videns decorum adolescentem indecorè loquentem, Nõ erubescis (ait) ex eburnea vagina plumbeũ educere gladium?

Quum illi probro daretur quòd in caupona biberet, Et in tonstrina ton deor, inquit.

Vitio vertebatur illi quòd ab Anti patro accepisset palliolum. tum ille, inquit, Reiicienda deûm non sunt insignia dona.

Quum illi quidã trabem impegisset, ac diceret, Caue: virga illum cædens ait, Caue.

Supplicãte quodam meretrici, Quid (ait) vis miser ab ea, quũ præstet vt frustreris ea?

Vnguentis delibuto, Vide (ait) ne fra grantia capitis fœtorem vitæ præstet.

Seruos quidem dominis, malos autem cupiditatibus seruire dicebat.

Rogatus cur mancipia ἀνδράποδα sint appellata, Quia pedes (inquit) habent virorum, animum autem quem tu nunc habes qui hoc interrogas.

A prodigo petebat minam. rogatus cur ab aliis obolum, à se minam peteret, Quia (inquit) ab aliis omnibus denuo me accepturum spero, abs te verò an rursus accepturus sim, In genibus diuûm positum est.

Ονειδιζόμενος ὅτι ἐν καπηλείῳ πίνει, Καὶ ἐν κουρείῳ (φησὶ) κείρομαι.

Ονειδιζόμενος ὅτι παρὰ Αντιπάτρου τριβώνιον ἔλαβεν, ἔφη, Οὔτοι ἀπόβλητ' ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα.

Πρὸς τὸν ἐνσείσαντα αὐτῷ δοκὸν, εἶτα εἰπόντα, Φύλαξαι, πλήξας αὐτὸν τῇ βακτηρίᾳ, ἔφη, Φύλαξαι.

Πρὸς τὸν λιπαροῦντα τῇ ἑταίρᾳ, Τί θέλεις (ἔφη) τυχεῖν, ὦ ταλαίπωρε, οὗ τὸ ἀποτυχεῖν ἄμεινόν ἐστι;

Πρὸς τὸν μυριζόμενον, Βλέπε (εἶπε) μὴ ἡ τῆς κεφαλῆς σου εὐωδία δυσωδίαν σου τῷ βίῳ παράσχῃ.

Τοὺς μὲν οἰκέτας ἔφη δεσπόταις, τοὺς δὲ φαύλους ἐπιθυμίαις δουλεύειν.

Ερωτηθεὶς διὰ τί ἀνδράποδα ἐκλήθη, Οτι (φησὶ) τοὺς πόδας ἀνδρῶν εἶχον, τὴν δὲ ψυχὴν ὁποίαν σὺ νῦν ὁ ἐξετάζων.

Ασωτον ᾔτει μνᾶν· πυθομένου δὲ διὰ τί τοὺς μὲν ἄλλους ὀβολὸν ζητεῖ, αὐτὸν δὲ μνᾶν, Οτι (εἶπε) παρὰ μὲν τῶν ἄλλων πάλιν ἐλπίζω λαβεῖν· παρὰ δὲ σοῦ, θεῶν ἐν γούνασι κεῖ-

ται εἰ πάλιν λήψομαι.

Ονειδιζόμενος ὅτι αὐτὸς αἰτεῖ, Πλάτωνος μὴ αἰτοῦντος, Κἀκεῖνος (εἶπεν) αἰτεῖ ἀλλ' Ἄγχι σχὼν κεφαλὴν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι.

Ιδὼν τοξότην ἀφυῆ, παρὰ τὸν σκοπὸν ἐκάθισεν, εἰπὼν, Ινα μὴ πληγῶ.

Ερωτηθεὶς εἰ κακὸς ὁ θάνατος, Πῶς (εἶπε) κακὸς, οὗ παρόντος οὐκ αἰσθανόμεθα;

Πρὸς Αλέξανδρον ἐπιστάντα καὶ εἰπόντα, Οὐ φοβῇ με; Τί γὰρ (εἶπεν) εἶ; ἀγαθὸν, ἢ κακόν; Τοῦ δὲ εἰπόντος, ἀγαθὸν, Τίς οὖν (εἶπε) τὸ ἀγαθὸν φοβεῖται;

Τὴν παιδείαν εἶπε, τοῖς μὲν νέοις, σωφροσύνην· τοῖς δὲ πρεσβυτέροις, παραμυθίαν· τοῖς δὲ πένησι, πλοῦτον· τοῖς δὲ πλουσίοις, κόσμον εἶναι.

Πρὸς Διδύμωνα τὸν μοιχὸν ἰατρεύοντά ποτε κόρης ὀφθαλμὸν, Ορα (φησὶ) μὴ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς παρθένου ἰατρεύων, τὴν κόρην φθείρῃς.

Εἰπόντος τινὸς ὅτι ὑπὸ τῶν φίλων ἐπιβουλεύεται, Καὶ τί δεῖ πράττειν (ἔφη) εἰ δεήσει

Quũ probro daretur quòd Platone non petente, ipſe peteret, Et ille (inquit) petit: ſed caput admouens, reliqui ne fortè reſciſcant.

Sagittarium intuitus imperitum, iuxta ſcopum conſedit dicens, Ne fortè me feriat.

Interrogatus an mala eſſet mors, Quónam (inquit) modo mala, quam præſentem non ſentimus?

Alexandro ſtante atque interrogante, Nũ me times? Quid enim (inquit) es? bonum an malum? dicente, bonũ: Quis ergo (ait) bonum timet?

Diſciplinam iuuenibus quidem ſobrietatẽ: ſenioribus ſolatium: pauperibus diuitias: diuitibus ornatum eſſe dixit.

Didymoni mœcho curanti aliquãdo puellæ oculum, Vide (inquit) ne virginis oculum curans, κόρlω corrumpas. *Græcis enim κόρη puellam & pupillam ſignificat.*

Dicente quodam amicos illi inſidiari, Et quid (ait) agere oportet,

ſi amicis & inimicis æquè vtẽdũ erit?
Rogatus quid eſſet inter homines optimum, Libertas, inquit.
Ingreſſus aliquando ſcholam, quũ videret muſas multas, paucóſque diſcipulos, Cum diis (inquit) præceptor, multos habes diſcipulos.

CRATETIS THEB. AP.

Depoſuit pecuniam apud trapezi tam ea conditione, vt ſi quidem filii idiotæ eſſent, eam illis redderet: ſin autem philoſophi, plebi diſtribueret nihilo quippe egere philoſophos.
Quum pro quodam intercederet apud gymnaſii principem, eius coxas tetigit. Illo indignante, Quid enim? (ait ille) Nónne & iſta tua ſunt ſicut & genua?
Dicebátque poſſibile non eſſe inueniri qui lapſus non ſit: quandoquidem in malo punico granum etiam aliquod putridum eſſe.
Quum Nicodromum citharœdum irritaſſet, cæſus in faciem eſt. Chartulã itaque imponens fronti inſcripſit,

τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ἐχθροῖς ὁμοίως χρῆσθαι;

Ἐρωτηθεὶς τί κάλλιστον ἐν ἀνθρώποις, ἔφη, Παῤῥησία.

Εἰσελθὼν εἰς διδασκάλου, καὶ μούσας μὲν ἰδὼν πολλὰς, μαθητὰς δὲ ὀλίγους, Σὺν θεοῖς (ἔφη) διδάσκαλε πολλοὺς μαθητὰς ἔχεις.

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΑΠ.

Τραπεζίτῃ τινὶ παρακατέθετο τὸ ἀργύριον, συνθέμενος, εἰ μὲν οἱ παῖδες ἰδιῶται γενηθεῖεν, αὐτοῖς ἀποδοῦναι· εἰ δὲ φιλόσοφοι, τῷ δήμῳ διανεῖμαι. μηδενὸς γὰρ ἐκείνους δεήσεσθαι φιλοσοφοῦντας.

Παρακαλῶν περί του τὸν γυμνασίαρχον, τῶν ἰσχίων αὐτοῦ ἥπτετο· ἀγανακτοῦντος δὲ, ἔφη, Τί γὰρ οὐχὶ καὶ ταῦτα σά ἐστι, καθάπερ καὶ τὰ γόνατα;

Ἔλεγεν ἀδύνατον εἶναι ἀδιάπτωτον εὑρεῖν· ἀλλ' ὥσπερ ἐν ῥοιᾷ καὶ σαπρόν τινα κόκκον εἶναι.

Νικόδρομον ἐξερεθίσας τὸν κιθαρῳδὸν ὑπωπιάσθη· προσθεὶς οὖν πιττάκιον τῷ μετώπῳ,

ἐπέγραψε, Νικόδρομος ἐποίει.

Δημήτριον τὸν Φαληρέα πέμψαντα αὐτῷ ἄρτους καὶ οἶνον, ὠνείδισεν, εἰπὼν, Εἴθε γὰρ αἱ κρῆναι καὶ ἄρτους ἔφερον.

Ην δὲ τὴν ὄψιν αἰσχρὸς, καὶ γυμναζόμενος ἐγελᾶτο. εἰώθει δὲ λέγειν ἐπαίρων τὰς χεῖρας, Θάρρει Κράτης ὑπὲρ ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος· τούτους δὲ ὄψει τοὺς καταγελῶντας ἤδη, καὶ συνεσπασμένους ὑπὸ νόσου, καί σε μακαρίζοντας, αὑτοὺς δὲ καταμεμφομένους ἐπὶ τῇ ἀργίᾳ.

Ελεγε δὲ μέχρι τούτου δεῖν φιλοσοφεῖν, μέχρις ἂν δόξωσιν οἱ στρατηγοὶ εἶναι ὀνηλάται.

Ερήμους ἔλεγε τοὺς μετὰ κολάκων ὄντας, ὥσπερ τοὺς μόσχους, ἐπειδὰν μετὰ λύκων ὦσιν. οὔτε γὰρ ἐκείνοις τοὺς προσήκοντας, οὔτε τούτοις συνεῖναι, ἀλλὰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας.

Πρὸς Αλέξανδρον πυθόμενον εἰ βούλεται αὐτοῦ τὴν πατρίδα ἀνορθωθῆναι, ἔφη, Καὶ τί δεῖ; πάλιν γὰρ ἴσως Αλέξανδρος ἄλλος αὐτὴν κατασκάψει.

Εχειν δὲ [ἔλεγε] πατρίδα ἀδοξίαν,

Nicodromus faciebat.

Demetrio Phalereo qui panes ac vinum miserat, indignatus dicebat, Vtinam & fontes panes ferrent.

Erat facie turpis.& quum se exerceret,ridebatur.Solebat autem subla tis manibus dicere,Bono esto animo Crates pro oculis & corpore reliquo. Hos enim videbis irrisores iamiam morbo cōtrahi,& beatū te dicere:seipsos autem ignauiæ arguere.

Dicebat autem tandiu philosophandum esse donec videantur duces exercitus esse asinarii.

Desertos dicebat eos qui cum assentatoribus essent,non secus ac vituli quum inter lupos sunt:neque enim cum illis neq; cum istis esse,qui ipsis conueniant,sed qui insidientur.

Alexandro rogante num vellet restitui ac refici patriam suam,Quid ait opus est?rursus enim fortassis Alexander eam alius diruet.

[Dicebat] se patriam habere glo-

riæ neglectum, in quæ nullum ius haberet fortuna.

[Aiebat] & se Diogenis ciuem esse, qui nullis inuidiæ patebat insidiis.

ZENONIS AP.

Quum oraculũ cõsuluisset quo pacto illi viuendum esset, respõdit deus, si mortuis cõcolor esset. quod ille quũ intellexisset, se ad legendos antiquorum libros magno contulit studio.

Purpuram ex Phœnicia mercatus, aduectans ad Piræũ naufragiũ fecit. ex eo Cratetis auditor factus, dixisse fertur, Tũc secundis ventis nauigaui quũ naufragiũ feci. Alii dixisse aiũt, Quã bene fortuna fecit, quæ nos ad philosophiam impulit.

Aristone discipulo non satis ingeniosè multa, quædam etiam temere procacitérque disserẽte, Possibile nõ esset (inquit) ita dicere nisi ebrius te genuisset pater.

Edaci cuidam nihil opsoniorum sociis inter conuiuandum relinquẽti, appositum ingentem piscem sustu-

πενίαν, ἀνάλωτα τῇ τύχῃ.

Καὶ Διογένους εἶναι πολίτης [ἔφη] ἀνεπιβουλεύτου φθόνῳ.

ΖΗΝΩΝΟΣ ΑΠ.

Χρηστηριαζομένου αὐτοῦ τί πράττων ἄριστα βιώσεται, ἀπεκρίνατο ὁ θεός, εἰ συγχρωτίζοιτο τοῖς νεκροῖς. ὅθεν ξυνεὶς, τὰ τῶν ἀρχαίων ἀνέγνω.

Πορφύραν ἐμπεπορευμένος ἀπὸ τῆς Φοινίκης περὶ τῷ Πειραιεῖ ἐναυάγησεν. ἕως μὲν οὖν τινὸς ἤκουε τοῦ Κράτητος. ἵνα δέ φασιν αὐτὸν εἰπεῖν, Νῦν εὐπλόηκα ὅτε νεναυάγηκα. ἄλλοι δὲ εἰπεῖν αὐτὸν λέγουσιν, Εὖγε ποιεῖ ἡ τύχη προσελαύνουσα ἡμᾶς λοσοφίᾳ.

Ἀρίστωνος τοῦ μαθητοῦ πολλὰ διαλεγομένου οὐκ εὐφυῶς, ἔνια δὲ καὶ προπετῶς καὶ θρασέως, Ἀδύνατον (εἶπεν) εἰ μή σε ὁ πατὴρ μεθύων ἐγέννησεν.

Πρὸς τὸν ὀψοφάγον μηδὲν τοῖς συμβιωταῖς καταλιπόντα, παρατεθέντος ποτὲ

μεγάλου ἰχθύος, ἄρχε, οἷός τ' ἦν κατεσθίειν· ἐμβλέψαντι δὲ, Τί οὖν (ἔφη) τοὺς συμβιωτὰς οἴει πάσχειν καθ' ἡμέραν, εἰ σὺ μὴ δύνασαι ἐνεγκεῖν τὴν ἐμὴν ὀψοφαγίαν;

Μειρακίου περιεργότερον παρὰ τὴν ἡλικίαν ἐρωτῶντος ζήτημά τι, προσήγαγε πρὸς κάτοπτρον, καὶ ἐκέλευσεν ἐμβλέψαι. ἔπειτ' ἠρώτησεν εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἁρμόττοντα εἶναι ὄψει τοιαῦτα ζητήματα.

Πρὸς τὸν φάσκοντα ὡς τὰ πολλὰ αὐτῷ Ἀντισθένης οὐκ ἀρέσκει, χρείαν Σοφοκλέους προενεγκάμενος, ἠρώτησεν εἴ τινα καὶ καλὰ ἔχειν αὐτῷ δοκεῖ. τοῦ δ' οὐκ εἰδέναι φήσαντος, Εἶτ' οὐκ αἰσχύνῃ (ἔφη) εἰ μέν τι κακὸν ἦν εἰρημένον ὑπ' Ἀντισθένους, τοῦτ' ἐκλεγόμενος καὶ μνημονεύων· εἰ δέ τι καλὸν, οὐκ ἐπιβαλλόμενος κατέχειν;

Εἰπόντος τινὸς ὅτι μικρὰ αὐτῷ δοκεῖ τὰ λογάρια τῶν φιλοσόφων, Λέγεις (εἶπε) τἀληθῆ. δεῖ μέντοι καὶ τὰς συλλαβὰς αὐτῶν βραχείας εἶναι, εἰ δυνατόν.

lit: solúsque comedere velle videbatur. Quum ille in eum intueretur, Quid ergo (ait) socios quotidie tolerare arbitraris, si tu meam edacitatem ferre non vales?

Adolescentē instantius quàm per ætatem conueniret, quiddam inquirentem, admoto speculo iussit inspicere. rogauit deinde num sibi videretur ei faciei congruere tales quæstiones.

Dicente quodam Antisthenis sibi complura minimè placere, abusus Sophoclis dicto, rogauit num illi bene quædam etiam habere viderentur. illo se nescire dicente, Non pudet (inquit) siquid ab Antisthene malè dictum sit, hoc indagare, & memoriter tenere: siquid verò boni, negligere neque meminisse?

Cuidam breuia esse philosophorum dicta asserenti, Vera (inquit) loqueris. oportet nempe (si fieri possit) breues esse illorum & syllabas.

Dicente quodam de Polemone, quòd alia proponeret, alia loqueretur, subſtomachãs, Quãti enim (inquit) faciebat quæ dabantur?

Operæpretium eſſe dicebat eum qui diſputaret, in morem hiſtrionum voce viribúſque magnum eſſe: os tamen aperire non debere immodicè. quod ii faciunt qui plurima loquuntur quidem, ſed ea benè dicere non poſſunt.

Iis qui bene dicerent, locum minimè relinquẽdum, veluti præclaris artificibus in ſpectando: contrà verò auditorẽ, ſic eis quæ dicuntur intentum eſſe oportere, vt non vacet dare ſignum approbationis.

Adoleſcẽti loquaciori Aures (inquit) tuæ in linguam confluxere.

Formoſo cuidam dicenti nõ videri ſibi amaturum ſapientem, Nihil (ait) vobis formoſis eſſet infelicius.

Dicebat & philoſophorũ plurimos multis in rebus eſſe inſipientes, in paruis fortuitiſque imperitos.

Λέγοντός τινος αὐτῷ περὶ Πολέμωνος, ὡς ἄλλα προθέμενος, ἄλλα λέγει, σκυθρωπάσας ἔφη, Πόσου γὰρ ἠγάπα τὰ διδόμενα;

Δεῖν ἔφη τὸν διαλεγόμενον, ὥσπερ τοὺς ὑποκριτὰς, τὴν μὲν φωνὴν καὶ τὴν δύναμιν μεγάλην ἔχειν, τὸ μέντοι στόμα μὴ διέλκειν· ὃ ποιεῖν τοὺς πολλὰ μὲν λαλοῦντας, ἀδύνατα δέ.

Τοῖς εὖ λεγομένοις οὐκ ἔφη δεῖν καταλείπεσθαι τόπον, ὥσπερ τοῖς ἀγαθοῖς τεχνίταις εἰς τὸ θεάσασθαι. τοὐναντίον δὲ τὸν ἀκούοντα οὕτω πρὸς τοῖς λεγομένοις γίνεσθαι ὥστε μὴ λαμβάνειν χρόνον εἰς τὴν ἐπισημείωσιν.

Νεανίσκου πολλὰ λαλοῦντος, ἔφη, Τὰ ὦτά σου εἰς τὴν γλῶτταν συνερρύηκε.

Πρὸς τὸν καλὸν, εἰπόντα ὅτι οὐ δοκεῖ αὐτῷ ἐρασθήσεσθαι ὁ σοφὸς, Οὐδὲν (ἔφη) ὑμῶν ἀθλιώτερον ἔσεται τῶν καλῶν.

Ελεγε δὲ καὶ τῶν φιλοσόφων τοὺς πλείστους τὰ μὲν πολλὰ ἀσόφους εἶναι, τὰ δὲ μικρὰ καὶ τυχηρὰ, ἀμαθεῖς.

Προεφέρετο τὰ τοῦ Καφισίου, ὃς ἐπιβαλλομένου τινὸς τῶν μαθητῶν μεγάλα φυσᾶν, πατάξαι εἶπεν ὡς οὐκ ἐν τῷ μεγάλῳ τὸ εὖ κείμενον εἴη, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ, τὸ μέγα.

Νεανίσκου τινὸς θρασύτερον διαλεγομένου, Οὐκ ἂν εἴποιμι (ἔφη) μειράκιον ἃ ὑπέρχεταί μοι.

Πάντων ἔλεγεν ἀπρεπέστερον εἶναι τὸν τῦφον, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν νέων.

Δεῖν ἔλεγε τοὺς νέους πάσῃ κοσμιότητι κεχρῆσθαι καὶ πορείᾳ καὶ σχήματι καὶ περιβολῇ.

[Ελεγε] μηδενὸς ἡμᾶς οὕτως εἶναι ἐνδεεῖς ὡς χρόνου.

Ερωτηθεὶς τίς ἐστι φίλος, Αλλος ἐγὼ [ἔφη.]

Δοῦλον ἐπὶ κλοπῇ ἐμαστίγου· τοῦ δὲ εἰπόντος, Εἵμαρτό μοι κλέψαι· Καὶ δαρῆναι, ἔφη.

Τῶν γνωρίμων τινὸς παιδάριον μεμωλωπισμένον θεασάμενος, πρὸς αὐτόν, Ὁρῶ σου (ἔφη) τοῦ θυμοῦ τὰ ἴχνη.

Πρὸς τὸν κεχρισμένον τῷ μύρῳ, Τίς ἐστιν (ἔφη) ὁ γυναικὸς ὄζων;

Allegabat illud Caphesii qui quũ animaduerteret quendam ex discipulis inflatum atque turgidũ, percutiẽs dixit, Non si magnus fueris, bonus eris: sed si bonus, magnus.

Adolescente quodam audaciùs loquente, Dicere (inquit) non possum adolescens quæ occurrunt mihi.

Nihil fastu esse indecentius dicebat: id quod tum in cæteris, tum in iuuenibus maximè.

Conuenire maximè iuuenibus dicebat in omnibus vti summa honestate, habitu, incessu, amictu.

Dicebat nullius nos rei maiorem inopiam perpeti quàm temporis.

Interrogatus quis esset amicus, Alter (inquit) ego.

Seruũ in furto (vt aiũt) deprehẽsum verberabat. quúmq; ille diceret, Fatale mihi erat furari: Et cædi, inquit.

Quum familiarium cuiusdam iuuenem liuentem aspexisset, Video (inquit ad illum) tui furoris vestigia.

Cuidam vnguentis delibuto, Quis (ait) mulierem olet?

Dionysio Metathemeno quærenti cur ipsum solum nõ corrigeret, Quia (inquit) tibi minus credo.

Inepta & nihil ad rem loquenti adolescentulo, Idcirco (inquit) aures habemus duas, & os vnum, vti plura audiamus, loquamur pauca.

In conuiuio tacitus sedebat: percõtanti causam, Nuntia (inquit) regi adesse quendam qui tacere sciat.

Interrogatus quónā esset animo aduersus maledicta, dixit, Velut si legatus absque responso remittatur.

Quum Crates eũ per pallium à Stilpone retraheret, dixit, O Crates commodissimè auribus philosophum teneas. Quum igitur persuaseris, tum illum trahe. nam si per vim egeris, corpus quidem apud te, sed animus apud Stilponem erit.

Rogatus cur seuerus quum esset, in conuiuio tamen hilaresceret, Et lupini (ait) quum sint amari, perfusi tamen aqua, dulcescunt.

Academico cuidam quicquam se

Διονυσίου τοῦ Μεταθεμένου εἰπόντος αὐτῷ διὰ τί αὐτὸν μόνον οὐ διορθοῖ, ἔφη, Οὐ γάρ σοι πιστεύω.

Πρὸς τὸ φλυαροῦν μειράκιον, Διὰ τοῦτο (εἶπε) δύο ὦτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἕν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἥττονα δὲ λέγωμεν.

Εν συμποσίῳ κατακείμενος σιγῇ, τὴν αἰτίαν ἠρωτήθη. ἔφη οὖν τῷ ἐγκαλέσαντι, ἀπαγγεῖλαι πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι παρῆν τις σιωπᾶν ἐπιστάμενος.

Ερωτηθεὶς πῶς ἔχει πρὸς λοιδορίαν, Καθάπερ (εἶπεν) εἰ πρεσβευτὴς ἀναπόκριτος ἀποστέλλοιτο.

Ελκοντος αὐτὸν Κράτητος τοῦ ἱματίου ἀπὸ Στίλπωνος, εἶπεν, Ω Κράτης, λαβὴ φιλοσόφων ἐστὶν ἐπιδέξιος ἡ διὰ τῶν ὤτων. πείσας οὖν ἕλκε τούτων. εἰ δέ με βιάζῃ, τὸ μὲν σῶμα παρά σοι ἔσται, ἡ δὲ ψυχὴ παρὰ Στίλπωνι.

Ερωτηθεὶς διὰ τί αὐστηρὸς ὢν, ἐν τῷ πότῳ διαχεῖται, ἔφη, Καὶ οἱ θέρμοι πικροὶ ὄντες, βρεχόμενοι γλυκαίνονται.

Πρὸς τὸν φάμενον Ακαδημαϊκὸν, οὐδὲν

καταλαμβάνειν, Ἆρ' οὐδὲ τὸν πλησίον σου καθήμενον ὁρᾷς; ἀρνησαμένου δὲ, Τίς σε ἐτύφλωσεν, (ἔφη) τίς ἀφείλετο λαμπάδος αὐγάς;

ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ ΑΠ.

Φασὶν Ἀντίγονον αὐτοῦ πυθέσθαι, ὄντα ἀκροατὴν, διὰ τί ἀντλεῖ. τὸν δ' εἰπεῖν, Ἀντλῶ γὰρ μόνον; τί δ' οὐχὶ σκάπτω; τί δ' οὐκ ἄρδω, καὶ πάντα ποιῶ φιλοσοφίας ἕνεκα;

Σκωπτόμενος ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν, ἠνείχετο· καὶ ὄνος ἀκούων προσεδέχετο, λέγων αὐτὸς μόνος δύνασθαι βαστάζειν τὸ Ζήνωνος φορτίον.

Ὀνειδιζόμενός ποτε ὡς δειλὸς, Διὰ τοῦτο (εἶπεν) ὀλίγα ἁμαρτάνω.

Προκρίνων ἑαυτοῦ βίον τοῦ τῶν πλουσίων, ἔλεγεν, ἐν ᾧ σφαιρίζουσιν ἐκεῖνοι, αὐτὸς γῆν σκληρὰν καὶ ἄκαρπον ἐργάζεσθαι σκάπτων.

Πολλάκις καὶ ἑαυτῷ ἐπέπλησσεν. ὧν ἀκούσας Ἀρίστων, Τίνι (ἔφη) ἐπιπλήττεις;

comprehendere neganti, Ergóne (inquit) hunc proximum tibi sedentem nō vides? Negāte illo, Quid cæcutis? (ait) oculis quis lumen ademit?

CLEANTHIS AP.

Aiunt Antigonum auditorem illius, quū rogaret quamobrē hauriret, audisse, Num solùm haurio? nunquid non fodio & rigo, & omnia facio philosophiæ causa?

Quum à discipulis, dicteriis incesseretur, tolerabat: & quum audiret asinus, non abnuebat, dicens solum se ferre posse Zenonis sarcinam.

Quum aliquando probro illi daretur quòd esset timidus, At ideo (inquit) parum pecco.

Suam verò inopiam diuitum opibus præferens, dicebat, Dum illi pila ludunt, ego duram ac infrugiferam humum exerceo.

Sæpe quum foderet, seipsum increpabat. Quem audiens Aristo, Quem (inquit) obiurgas?

Et ille ridens, Senem (inquit) canum quidem, ſed excordem & amentem.
Dicēte quodā Arceſilaū vitæ officia negligere, Quieſce (inquit) neque vituperes. Ille enim, etſi verbis officiū tollit, operib⁹ tam ē cōmēdat. Ad quē Arceſilaus, Non (inquit) adulationes admitto. & Cleanthes, At equidem (ait) adulor, qui dixi alia te facere, alia dicere.

Rogante quodam quidnam filio crebrò ingerere deberet, Illud (ait) Electræ, Tace, tace, tenue veſtigiū.

Lacone quodam dicente laborem eſſe bonum, geſtiens ait, Sanguine mi fili es generoſo.

Adoleſcenti cuidam diſſerens an ſentiret rogauit. Annuente illo, Cur (inquit) ergo te ſentire non ſentio?

Soſitheo poeta in theatro, præſente ipſo Cleanthe, dicēte, Quos Cleanthis inſania exagitat: eodē vultu & habitu perſtitit. Qua ex re permoti auditores, huic quidem applaudētes Soſitheum abiecerunt. Agente Soſitheo pœnitentiam quòd illum maledicto

καὶ ὃς γελάσας, Πρεσβύτῃ (φησὶ) πολιὰς μὲν ἔχοντι, νοῦν δὲ μή.

Εἰπόντος τινὸς Ἀρκεσίλαον μὴ ποιεῖν τὰ δέοντα, Παῦσαι (ἔφη) καὶ μὴ ψέγε. εἰ γὰρ καὶ λόγῳ τὸ καθῆκον ἀναιρεῖ, τοῖς γοῦν ἔργοις αὐτὸ τιθεῖ. καὶ ὁ Ἀρκεσίλαος, Οὐ κολακεύομαι, φησί. Πρὸς ὃν ὁ Κλεάνθης, Ναὶ (ἔφη) κολακεύω, φάμενος ἄλλα μὲν λέγειν, ἕτερα δὲ ποιεῖν.

Ἐρομένου τινὸς τί ὑποτίθεσθαι δεῖ τῷ υἱῷ, τὸ ἐκ τῆς Ἠλέκτρας, ἔφη, Σίγα, σίγα, λεπτὸν ἴχνος.

Λάκωνός τινος εἰπόντος ὅτι ὁ πόνος ἀγαθόν, διαχυθεὶς φησὶν, Αἵματος εἶς ἀγαθοῖο φίλον τέκος.

Μειρακίῳ τινὶ διαλεγόμενος ἐπύθετο εἰ αἰσθάνεται· τοῦ δ' ἐπινεύσαντος, Διὰ τί οὖν (εἶπεν) ἐγὼ οὐκ αἰσθάνομαι ὅτι αἰσθάνῃ;

Σωσιθέου τοῦ ποιητοῦ ἐν θεάτρῳ εἰπόντος πρὸς αὐτὸν παρόντα, Οὓς ἡ Κλεάνθους μωρεία βοηλατεῖ, ἔμεινεν ἐπὶ ταὐτοῦ σχήματος. ἐφ' ᾧ ἀγασθέντες οἱ ἀκροαταὶ, τὸν μὲν ἐκρότησαν, τὸν δὲ Σωσίθεον ἐξέβαλον. Μεταγινώσκοντα δὲ αὐτὸν ἐπὶ τῇ λοιδορίᾳ

αὐτοῦ, προσποιήσατο, εἰπὼν ἄτοπον εἶναι, τὸν μὲν Διόνυσον καὶ τὸν Ἡρακλέα φλυαρουμένους ὑπὸ τῶν ποιητῶν, μὴ ὀργίζεσθαι, αὐτὸν δὲ ἐπὶ τῇ τυχούσῃ βλασφημίᾳ δυσχεραίνειν.

Ἔλεγε δὲ καὶ τοὺς ἐκ τοῦ περιπάτου ὅμοιόν τι πάσχειν ταῖς λύραις, αἳ καλῶς φθεγξάμεναι, αὑτῶν οὐκ ἀκούουσι.

Λέγεται, φάσκοντος αὐτοῦ κατὰ Ζήνωνα, καταληπτὸν εἶναι τὸ ἦθος ἐξ εἴδους, νεανίσκους τινὰς εὐτραπέλους ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν κίναιδον ἐσκληραγωγημένον ἐν ἀγρῷ, καὶ ἀξιοῦν ἀποφαίνεσθαι περὶ τοῦ ἤθους· τὸν δὲ διαπορούμενον κελεῦσαι ἀπιέναι τὸν ἄνθρωπον. ὡς δὲ ἀπιὼν ἐκεῖνος ἔπταρεν, Ἔχω (εἶπεν ὁ Κλεάνθης) αὐτόν. μαλακός ἐστι.

Πρὸς τὸν μονήρη καὶ ἑαυτῷ λαλοῦντα, Οὐ φαύλῳ (ἔφη) ἀνθρώπῳ λαλεῖς.

Ὀνειδίσαντος αὐτῷ τινὸς εἰς τὸ γῆρας Κἀγὼ (ἔφη) ἀπιέναι βούλομαι. ὅταν δὲ πανταχόθεν ἐμαυτὸν ὑγιαίνοντα περινοῶ, καὶ γράφοντα καὶ ἀναγινώσκοντα, πάλιν μένω.

incessisset, respondit, dicens indecens esse Liberum patrem atque Herculem à poetis illudi, nec tamē irasci, se autem ob leue maledictū indignari.

Dicebat Peripateticis idem accidere quod lyris, quæ quum bene sonēt se ipsas tamen non audiunt.

Fertur, quum diceret secundum Zenonem ex specie comprehendi posse mores, adolescentes quosdam scurras adduxisse Cleanthi libidinosum rusticum, callis duratum: & illū, vt de more eius sententiam ferret, rogasse. tunc ille, quum aliquandiu hæsisset, iussit abire hominem. vt verò abibat, cœpit sternutare. ad hæc, Habeo illum: (inquit Cleanthes) mollis est.

Cuidam soli secum loquenti, Homini (inquit) loqueris non malo.

Exprobrante quodam senectutem, Et ego [inquit] abire volo. sed quum me sanum omni ex parte considero, scribentémque ac legentem, rursus maneo.

CHRYSIPPI AP.

Ei quũ probro daretur quòd apud Aristonem cum plurimis non se exerceret, Equidem (inquit) si inter plurimos intenderem, nunquam philosopharer.

Ad dialecticum Cleanthi imminentem, eique callidas cõclusiunculas tendentem, Desine (inquit) grandẽ natu à grauib⁹ reb⁹ abducere: nobis autem iunioribus ista propone.

In conuiuiis quiescebat: crura tamen agitans. ita vt ancilla diceret, Chrysippi sola crura ebria esse.

Adeo autem altè de se sentiebat, vt quum rogaretur à quodam cui commendaret filium, dixerit, Mihi. nam si quẽpiã me præstãtiorẽ putarẽ, ipse apud eũ philosopharer. vnde de eo dictũ est, Hic sol⁹ sapit: ast alii velut vmbra ferũtur: Et nisi Chrysippus fuisset non porticus esset.

PYTHAGORÆ AP.

Rogatus quando esset concumbẽdum, Tunc (inquit) quum teipso infirmior fieri vis.

ΧΡΥΣΙΠΠΟΥ ΑΠ.

Ὀνειδισθεὶς ὑπό τινος ὅτι οὐχὶ παρὰ Ἀρίστωνι μετὰ πολλῶν σχολάζοι, Εἰ τοῖς πολλοῖς (εἶπε) προσεῖχον, οὐκ ἂν ἐφιλοσόφησα.

Πρὸς τὸν κατεξανιστάμενον Κλεάνθους διαλεκτικὸν, καὶ προτείνοντα αὐτῷ σοφίσματα, Πέπαυσο (εἶπε) παρέλκων τὸν πρεσβύτερον ἀπὸ τῶν πραγματικωτέρων, ἡμῖν δὲ τοῖς νέοις ταῦτα προτίθει.

Ἐν ταῖς οἰνώσεσιν ἡσύχαζε, παραφερόμενος τοῖς σκέλεσιν· ὥστ᾽ εἰπεῖν τὴν δούλην, Χρυσίππου μόνα τὰ σκέλη μεθύει.

Οὕτως ἦν φρονηματίας, ὥστ᾽ ἐρομένου τινὸς, τίνι συστήσω τὸν υἱόν; εἰπεῖν, Ἐμοί. εἰ γὰρ ὑπελάμβανον εἶναί τινα ἐμοῦ βελτίονα, παρ᾽ αὐτῷ ἂν ἐγὼ ἐφιλοσόφουν. Ὅθεν φασὶν ἐπ᾽ αὐτοῦ λεχθῆναι, Οἶος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι. καὶ, Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἂν ἦν στοά.

ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ ΑΠ.

Ἐρωτηθεὶς πότε δεῖ πλησιάζειν, Ὅτε βούλει γενέσθαι σαυτοῦ ἀσθενέστερος, εἶπε.

Ἔλεγε δεῖν φυγαδεύειν πάντα τρόπον καὶ ἐκκόπτειν τὴν νόσον ἀπὸ τοῦ σώματος, τὴν ἀπαιδευσίαν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, τὴν ἀσέλγειαν ἀπὸ τῆς γαστρὸς, τὴν στάσιν ἀπὸ τῆς πόλεως, τὴν διαφωνίαν ἀπὸ τῆς οἰκίας· καὶ κοινῇ ἀπὸ πάντων, τὸ ἀκρατές.

Εἶπεν εἰσιέναι εἰς τὰς πόλεις πρῶτον τρυφὴν, ἔπειτα κόρον, εἶτα ὕβριν· μετὰ δὲ ταῦτα ὄλεθρον.

ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ ΑΠ.

Ἔλεγε τὴν μὲν ζωγραφίαν, ποίησιν σιωπῶσαν· τὴν δὲ ποίησιν, ζωγραφίαν λαλοῦσαν.

Ἔλεγε, μηδέποτε αὐτῷ μεταμελῆσαι σιγήσαντι, φθεγξαμένῳ δὲ, πολλάκις.

Ἐρωτηθεὶς πότερον αἱρετώτερον, πλοῦτος ἢ σοφία, Οὐκ οἶδα, ἔφη· ὁρῶ γὰρ τοὺς σοφοὺς ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων θύρας φοιτῶντας.

Ἐρωτηθεὶς διὰ τί ἐσχάτου γήρως ὢν, φιλάργυρος εἴη, Ὅτι (εἶπε) βουλοίμην ἂν ἀποθανὼν, τοῖς ἐχθροῖς μᾶλλον ἀπολιπεῖν, ἢ

Dicebat oportere fugare & profligare penitus, morbum quidem à corpore, inſcitiam ab animo, impudicitiam à ventre, ſeditionem à ciuitate, diſcordiam à familia: communiter autem ab omnibus, intemperantiam.

Dicebat primùm in vrbem venire luxum, deinde ſaturitatem, tertiò iniuriam: poſt quæ omnia exitium.

SIMONIDIS AP.

Picturam dicebat poeſin eſſe tacentem: poeſin autem picturam loquentem.

Se, quòd tacuiſſet, nunquam pœnituiſſe dicebat, quòd loquutus eſſet, ſæpiſſime.

Interrogatus quid optabilius eſſet, diuitiæ an ſapientia, inquit, Neſcio. video etenim ſapientes ad diuitum fores accedere.

Rogatus cur quum eſſet iam in extrema ſenectute, tam auarus eſſet, Quia (inquit) mortuus mallem inimicis relinquere, quàm-

viuens amicis egere.

DEMONACTIS AP.

Demonax,eos qui corpus curarẽt, animum negligerent, reprehendebat non ſecus atque eos qui domus quidem haberent curam, habitantes in domo contemnerent.

Idem minora eſſe dicebat mala quæ ab inimicis quàm quæ ab amicis inferuntur.Inimici enim dum timentur, cauentur: amicis verò quũ aperti ſimus, illorum inſidiis facilè patemus.

Quærentibus nonnullis de mũdo, an animalis eſſet:rurſus, an orbicularis figuræ, Vos (inquit) de mundo anxii eſtis: de veſtra verò immunditia non eſtis ſoliciti.

Sophiſtæ querenti & dicenti, Cur mihi maledicis?Quia (inquit)non negligis maledicentes.

DEMOCRITI AP.

Democritus Athenienſium apud Philippũ legat⁹ quũ liberè loqueretur

ζῶν δεῖσθαι τῶν φίλων.

ΔΗΜΩΝΑΚΤΟΣ ΑΠ.

Δημῶναξ τοὺς τῶν σωμάτων ἐπιμελουμένους, ἑαυτῶν δὲ ἀμελοῦντας, ὠνείδιζεν, ὡς τῶν μὲν οἴκων ἐπιμελουμένους, τῶν δὲ ἐν οἴκῳ ἀμελοῦντας.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγεν, ἐλάσσω κακὰ πάσχουσιν οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ἢ ὑπὸ τῶν φίλων. τοὺς μὲν γὰρ ἐχθροὺς δεδιότες φυλάσσονται· τοῖς δὲ φίλοις ἀνεῳγμένοι εἰσὶ, καὶ γίγνονται σφαλεροὶ, καὶ εὐεπιβούλευτοι.

Τῶν ἄλλων ἐξεταζόντων εἰ ὁ κόσμος ἔμψυχος, καὶ αὖθις, εἰ σφαιροειδὴς, Ὑμεῖς (εἶπεν) περὶ τοῦ κόσμου πολυπραγμονεῖτε. περὶ δὲ τῆς αὐτῶν ἀκοσμίας οὐ φροντίζετε.

Σοφιστοῦ τινὸς αἰτιωμένου αὐτὸν, καὶ φήσαντος, Διὰ τί με κακῶς λέγεις; Ὅτι μὴ καταφρονεῖς (ἔφη) τῶν κακῶς λεγόντων.

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ ΑΠ.

Δημοκρίτου πρεσβεύοντος ποτὲ ὑπὲρ Ἀθηναίων πρὸς Φίλιππον, καὶ παῤῥησίᾳ δια-

λεγομένου, ὁ Φίλιππος, Οὐ φοβῇ μὴ τὴν κεφαλήν σου (ἔφη) προστάξω ἀφαιρεθῆναι; Οὔ, φησίν. ἐὰν γὰρ σύ μου ταύτην ἀφέλῃς, ἡ πατρίς μοι αὐτὴν ἀθάνατον ἀναθήσει.

Ὁ αὐτὸς ἔφη, ὡς ὁ γαμβροῦ μὲν ἐπιτυχὼν, εὗρεν υἱὸν, ὁ δὲ ἀποτυχὼν, ἀπώλεσε καὶ θυγατέρα.

Ἔλεγε, διζημένοισι τἀγαθὰ, μόλις παραγίγνεσθαι. τὰ δὲ κακὰ, καὶ μὴ διζημένοισιν.

ΓΟΡΓΙΟΥ ΑΠ.

Ἐρωτηθεὶς ποίᾳ διαίτῃ χρώμενος, εἰς μακρὸν γῆρας ἦλθεν, Οὐδὲν οὐδέποτε (ἔφη) πρὸς ἡδονὴν οὔτε φαγὼν, οὔτε δράσας.

ΕΜΠΕΔΟΚΛ. ΑΠ.

Πρὸς τὸν λέγοντα ὅτι οὐδένα σοφὸν εὑρεῖν δύναμαι, Κατὰ λόγον, εἶπε. τὸν γὰρ ζητοῦντα σοφὸν, αὐτὸν πρότερον εἶναι δεῖ σοφόν.

Ἐρωτηθεὶς διὰ τί σφόδρα ἀγανακτεῖ κακῶς ἀκούων, ἔφη, Ὅτι οὐδὲ ἐπαινούμενος αἰσθήσομαι, εἰ μὴ κακῶς ἀκούων ἀχθήσομαι.

Non metuis (ait Philippus) ne tibi caput præcidi mandem? Non, inquit: si enim illud mihi abstuleris, patria immortale mihi restituet.

Idem dicebat, eum qui generum nactus esset commodum, inuenisse filium: qui verò incommodum, perdidisse & filiam.

Dicebat, studiose quærentibus bona vix adesse: mala verò, ne quærentibus.

GORGIÆ AP.

Rogatus quem vitæ tenuisset modum quo ad tantam peruenisset senectutem, Ad voluptatem (inquit) nunquam edi, nec feci quicquam.

EMPEDOCLIS AP.

Cuidam dicenti se sapientem inuenire non posse, Et meritò, inquit: qui enim sapientem quærit, ipsum prius necesse est esse sapientem.

Interrogatus cur tam grauiter ferret se conuitiis peti, Quia (inquit) me laudari nō sentiam, nisi me culpari succenseam.

OENOPIDÆ AP.

Conſpicatus adoleſcentulum multos poſſidentem libros, Non (inquit) in ciſta,ſed in pectore.

ISOCRATIS AP.

Peſſimum dicebat imperatorem qui ſibi ipſi imperare non poſſet.

Rogatus cur quum alios oratoriã doceret, ipſe non oraret, Et quidem cos (inquit) non ſcindit ferrum,tamẽ acuit.

Interrogatus quid impigri à pigris differrent, Quod (inquit) pii ab impiis: *Videlicet* bona ſpe.

Conſpicatus iuuenem laboris amãtem,Optimum(inquit)ſenectuti condis opſonium.

A Careone,immodicè loquaci,quũ is vellet illi operã dare,duplicem exegit mercedem.cauſam rogãti, Vnam (inquit) vt loqui: alteram vt tacere diſcas.

DEMOSTH. AP.

In conuiuio quum quidam multa

ΟΙΝΟΠΙΔΟΥ ΑΠ.

Ορῶν μειράκιον πολλὰ βιβλία κτώμενον, ἔφη, Μὴ τῇ κιβωτῷ, ἀλλὰ τῷ στήθει.

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠ.

Ισοκράτης κάκιστον ἄρχοντα ἔλεγεν εἶναι τὸν ἄρχειν ἑαυτοῦ μὴ δυνάμενον.

Ερωτηθεὶς διὰ ποίαν αἰτίαν τοὺς ἄλλους διδάσκων λέγειν, αὐτὸς σιωπᾷ, ἔφη, Καὶ γὰρ ἡ ἀκόνη αὐτὴ μὲν οὐ τέμνει, τὰ δὲ ξίφη ὀξέα ποιεῖ.

Ερωτηθεὶς τίνι οἱ φιλόπονοι τῶν ῥαθύμων διαφέρουσιν, εἶπεν, Ως οἱ εὐσεβεῖς τῶν ἀσεβῶν, ἐλπίσιν ἀγαθαῖς.

Ιδὼν νεανίαν φιλοπινοῦντα, ἔφη, Κάλλιστον ὄψον τῷ γήρᾳ ἀρτύεις.

Καρέωνος ὄντος λάλου, καὶ σχολάζειν παρ' αὐτῷ βουλομένου, διττοὺς ᾔτησε μισθούς. τοῦ δὲ τὴν αἰτίαν πυθομένου, Ενα μὲν (ἔφη) ἵνα λαλεῖν μάθῃς· τὸν δὲ ἕτερον, ἵνα σιγᾶν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΑΠ.

Εν συμποσίῳ πρὸς τὸν λαλοῦντα πολλὰ

Εἰ τοσαῦτα (ἔφη) ἐφρόνεις, οὐκ ἂν τοσαῦτα ἐλάλεις.

Ἐρωτηθεὶς διὰ τί μίαν γλῶσσαν ἔχομεν, ὦτα δὲ δύο, εἶπεν, Ὅτι διπλάσιον δεῖ ἀκούειν τοῦ λέγειν.

Ἐρωτηθεὶς τί ἄνθρωπος ἔχει ὅμοιον Θεῷ, ἔφη, Τὸ εὐεργετεῖν καὶ ἀληθεύειν.

Θεασάμενός τινα ἐκφερόμενον φιλάργυρον, ἔφη, Οὗτος βίον ἀβίωτον βιώσας, ἑτέροις βίον κατέλιπεν.

Θεασάμενός τινα δημαγωγὸν ἀφυῆ, μέγα βοῶντα, ἔφη, Ἀλλ' οὐ τὸ μέγα, εὖ ἐστί· τὸ δὲ εὖ, μέγα.

Τινὸς αὐτῷ λέγοντος, ὅτι τοῦ ἀγροῦ ἀμελεῖς, ἑαυτῷ δὲ σχολάζεις· Τούτου γὰρ (ἔφη) ἐπιμελοῦμαι, δι' ὃ τὸν ἀγρὸν ἐκτησάμην.

Ὀνειδιζόμενος ὅτι πονηροῖς συνδιατρίβει, Ἐκεῖνος (ἔφη) ἄριστός ἐστιν ἰατρὸς ὃς τοὺς ὑπὸ πάντων ἀπεγνωσμένους ἀναλαμβάνει.

Πρὸς Πυθέα σκώπτοντα αὐτὸν, καὶ τοὺς λόγους

loqueretur, Si quidem (ait) ſaperes, non tam multa loquereris.

Rogatus cur vnicam haberemus linguam, aures verò duas, Quia (inquit) duplo magis audire oportet quàm loqui.

Interrogatus quid homo ſimile Deo habeat, Benefacere (inquit) & vera dicere.

Quum vidiſſet auarum efferri, Hic (ait) quum ita vixerit vt rebus ad victum neceſſariis carere videretur, victum aliis reliquit.

Idem quum ineptum oratorem immodicè vociferantem vidiſſet, Non (inquit) quod magnum, bene eſt: ſed quod bene eſt, magnum eſt.

Quum ei quidam diceret eum agrum quidem negligere, ſe verò excoleret, Illud (inquit) excolo per quod agrum acquiſiui.

Quum illi obiiceretur ꝙ cũ malis conſuetudinem haberet, Ille medicorum (inquit) eſt optimus qui derelictos ab omnibus curandos ſuſcipit.

Pytheæ, qui quòd illius orationes

lucernā olerent, obiiciebat, non minus salsè quàm concinnè, Scio (inquit) tibi hoc dolere quòd lucernam accēdo, Malè enim audiebat Pytheas vt qui fur nocturnus esset.

ÆSOPI AP.

Exprobrarat ei quidam quòd turpi esset facie: Non (inquit) formam, sed mentem decet attendere.

Quum audiret sibi dici ab aliquo, Quidam tibi conuitiatur, conuitiiq; genus explicaret, inquit, Non qui gladios fabricant, illi perimunt: sed qui gladiis vtuntur quos illi fabricarunt: ita non mihi ille nunc maledicit, sed tu, qui illius in me vteris maledicto.

ANACREONTIS AP.

Anacreon poeta accepto à Polycrate tyranno auri talēto reddidit, dicēs, Odi donum quod vigilare cogit.

ALEXIDIS AP.

Alexis comicus poeta quum videret eum quidam senem iam & lento gradu procedentem, & diceret, Quid facis? Per otium (inquit) morior.

αὐτοῦ λύχνων ἀπόζειν λέγοντα, ἀστείως ἅμα καὶ πικρῶς, Οἶδα (εἶπεν) ὅτι σε λυπῶ λύχνον καίων. διεβέβλητο γὰρ ὁ Πυθέας ὡς λωποδυτῶν νύκτωρ.

ΑΙΣΩΠΟΥ ΑΠ.

Αἴσωπος ὀνειδισθεὶς ὑπό τινος ἐπὶ τῷ χαλεπὴν ἔχειν τὴν ὄψιν, ἔφη, Οὐκ εἰς τὸ εἶδος, ἀλλ' εἰς τὸν νοῦν προσέχειν δεῖ.

Ἀκούσας παρά τινος, Ὅτι ὁ δεῖνα λέγει κατὰ σοῦ· καὶ τὴν λοιδορίαν ἐξειπόντος, ἔφη, Οἱ τὰς μαχαίρας ποιοῦντες, οὐκ αὐτοὶ ἀποκτείνουσιν, ἀλλ' οἱ χρώμενοι ταῖς ὑπ' ἐκείνων κατεσκευασμέναις· καὶ ἐμὲ νῦν οὐκ ἐκεῖνος λέγει κακῶς, ἀλλὰ σὺ ὁ χρώμενος τῇ ἐκείνου βλασφημίᾳ.

ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΟΣ ΑΠ.

Ἀνακρέων ὁ μελοποιὸς λαβὼν τάλαντον χρυσίου παρὰ Πολυκράτους τοῦ τυράννου, ἀπέδωκεν, εἰπών, Μισῶ δωρεὰν ἥτις ἀναγκάζει ἀγρυπνεῖν.

ΑΛΕΞΙΔΟΣ ΑΠ.

Ἄλεξις ὁ τῶν κωμῳδιῶν ποιητής, ἐπειδή τις αὐτὸν ὄντα πρεσβύτην ἑώρα μόλις πορευόμενον, καὶ ἠρώτα, Τί ποιεῖς; ἔφη, Κατὰ σχολὴν ἀποθνήσκω.

ΦΙΛΟΞΕΝΟΥ ΑΠ.

Φιλόξενος ὁ ποιητὴς, εἰπόντος τινὸς διὰ τί Σοφοκλῆς χρηστὰς παρεισάγει τὰς γυναῖκας, αὐτὸς δὲ φαύλας, εἶπεν, Ὅτι Σοφοκλῆς μὲν, οἵας δεῖ εἶναι τὰς γυναῖκας, λέγει, ἐγὼ δὲ, οἷαι εἰσίν.

ΣΩΣΤΡΑΤΟΥ ΑΠ.

Σώστρατος ὁ αὐλητὴς ὀνειδιζόμενος ὑπό τινος ἐπὶ τῷ γονέων ἀσήμων εἶναι, εἶπε, Καὶ μὴν διὰ τοῦτο μᾶλλον ὤφειλον θαυμάζεσθαι ὅτι ἀπ' ἐμοῦ τὸ γένος ἄρχεται.

Ὁ αὐτὸς ἔφη, Οἱ ἀδελφοὺς παρέντες, καὶ ἄλλους φίλους ζητοῦντες, παραπλήσιοί εἰσι τοῖς τὴν ἑαυτῶν γῆν ἐῶσι, τὴν δὲ ἀλλοτρίαν γεωργοῦσιν.

PHILOXENI AP.

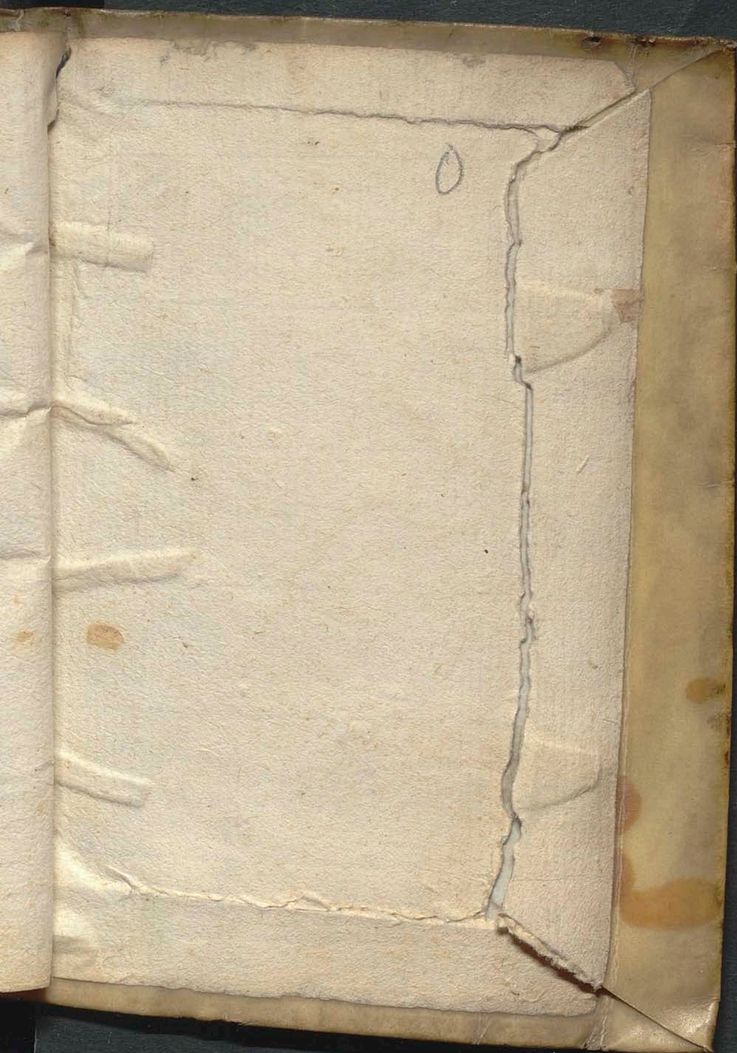
Philoxenus poeta, roganti cuidam cur Sophocles probas inducat mulieres, ipſe verò malas, dixit, Quia Sophocles quidem quales illas eſſe oporteat, dicit: ego verò, quales ſint.

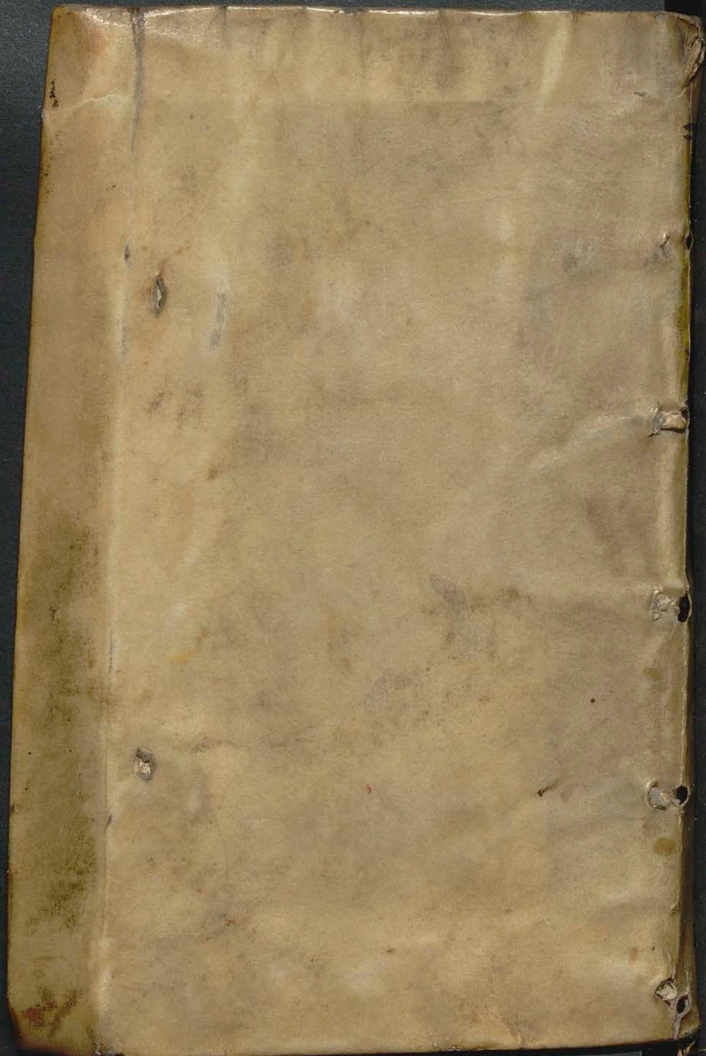
SOSTRATI AP.

Soſtrato aulœdo exprobrabat quidam quòd obſcuris natus eſſet parentibus. cui ille, Atqui ob hoc ſum maximè admiratione dignus, quòd genus à me incipiat.

Idem dicebat, Qui fratribus præteritis, alios amicos ſibi quærunt, idem faciunt vt ſiqui ſuis neglectis agris, alienos colant.

H. Steph.

APOPHTHEGMAT
Graeca
Regum & Ducum
Grae. latin.

Henric Steph. 1568.